

PAX

ČASOPIS PRO PŘÁTELE BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

VYDÁVÁ

OPATSTVÍ EMAUZSKÉ V PRAZE

X. ROČNÍK.

LEDEN — PROSINEC 1935.

TISKLA ČESKOSLOVANSKÁ AKC. TISKÁRNA V PRAZE II.,
KARLOVO NÁM. 5.

O B S A H

X. ROČNÍKU ČASOPISU „PAX“

P. Justin Albrecht O. S. B.:

Církev	11
Ty jsi Petr!	41
Jubileum Spasitelova umučení a smrti i zmrtvýchvstání	81
Komu odpustíte hříchy	121
Nanebevstoupení	161
Seslání Ducha Svatého	201
Papež Pius X.	209
Kázání svatého Petra	254
Modlitba	281
Odpustky	325
Credo — věřím	366
Panna Maria	408
Mučedníci	410
Církevní rok	451
Misál Církve svaté	453
Odkaz Svatého roku vykoupení: „Bud'te svatí, jako já jsem svatý!“	454

Svatý Beda Ctíhodný:

Hymnus (Přeložil dr. Alfred Fuchs)	163
--	-----

Dr. Josef Beran:

Barva růžová v liturgii postní	88
Bl. Ivan, první český poustevník	227
Svatost nemocných	295
Signifer, sanctus Michael	328

Svatý Bernard:

Královna mučedníků	358
------------------------------	-----

Antonín Brousil:

Svatý Maurus, opat	25
------------------------------	----

Dr. František Cinek:

Sedmibolestná P. Marie	141
Z mešního kalendáře svatých	164, 222, 249

Dr. Josef Foltynovský:

Pokání v křesťanském starověku	14
Obřady při svátosti pokání ve staré a středověké Církvi	83
Obřady při bývalém veřejném pokání	173
Dějiny obřadu posledního pomazání	340

P. Jindřich Hänsler O. S. B.:

Boj idealismu a materialismu v Izraeli 65, 107, 148, 185, 273, 288	
Žalmy breviře	115
Septuaginta	383, 424, 475

Karel B. Hroch:

Střed a opora naše	18
Liturgie a všední den	44
Radost a síla liturgie Mše sv.	123
Sociální význam zlata v liturgii	245

Jazyk jako mzda	309
Liturgie a příroda	321
A víno obveseluje srdce člověka	379
Memento za mrtvé	401
Hospodinova země	441
Min. rada Jan Kakš:	
Příspěvky k ikonografii svatoprokopské	86, 241
P. Majolus Klanc O. S. B.:	
Kněžská smrt	369
Josef Klement:	
O felix Roma	218
P. Method Klement O. S. B.:	
Liturgie a duchovní život	70
P. Kornel Kniel O. S. B.:	
Putujeme s cikány	30
Kříž sv. Benedikta	129, 177, 231, 269
Madona v kostele sv. Jiří na hradě Pražském	299
Povšimnutíhodný den benediktinského kalendáře	417
Jak ctílo rané křesťanství své mrtvé	459
P. Basil Lang O. S. B.:	
Tajemství křesťanství	283
Prof. Dr. Augustin Neumann O. S. Aug.:	
Účast arcibiskupa Jenštejna na zavedení svátku Navštívení P. Marie	430, 468
Prof. Josef Obr:	
Dřípítek sv. Václava k sv. arch. Michalovi	361
Rektor semináře Karel Reban:	
Hříchy proti liturgii	92
P. Reginhard Spilker O. S. B.:	
Pohanské a křesťanské phylakterium	302, 345
František Šigut:	
Poslední abatyše kláštera Králové na St. Brně	445
Dom Eugène Vandeur O. S. B.:	
Velký hřích	27, 112
Křesťanský den v rodině	74, 137, 195, 257, 314, 389, 405, 457
P. Bernard Velíšek O. S. B.:	
Požehnání sv. Maura	21
P. Jeronym Wenzel O. S. B.:	
Mariazell	351
P. Placid Wenzel O. S. B.:	
Obřezání Páně	2
Sv. Školastika	51
Sv. Benedikt a liturgie	96
Modlitba prvních křesťanů	152, 170
Triduum v Lurdech	203
Mniši a koupel	259
Maurice Zundel:	
Kropení svěcenou vodou	392
Z Benediktinského řádu	36, 77, 118, 157, 198, 276, 308, 396, 437, 465

Liturgické zprávy	76
Liturgické hnutí	398
Anonymní:	
Diurnale monasticum	23
Liturgie a pobožnost soukromá	61
Ctihodný Beda	191
Vzpomínka z cest	313
Stopadesát let zrušení kláštera sázavského	412

Autoři, jejichž knihy jsou v tomto ročníku posouzeny:

P. Alberti	238	Dr. Alois Kolísek	440
Dr. Jaroslav Beneš	438	J. Lebreton	360
Kardinál Adolf Bertram	38	A. Lecoeur	400
Dr. Marius Besson	238	R. Lemonyer O. P.	239
Dr. K. Bihlmeyer	39	L. Lercher	199
Dr. Karl Boeckl	39	Heinrich Lützelner	200
Dr. Joannes Brinktrine	439	M. Mellet	359
P. Dr. Silvestr Braitto	39	J. K. Miklík	320
Caes. Carbone	237, 440	Josef Minichthaler	80
René Clairfeu	159	Jeanne Moret	279
Cojazzi — Kulač	78	Jean Monval	78
Gustaves Combes	240	Pius Parsch	440
Dr. Cramer	40	P. Johann Perk S. S.	158
Jan Dokulil	440	Petazzi S. J.	40
Drinkwelder	199	D. Germanus Prado O. S. B.	440
P. René Dubosq	278	Mgr. Louis Prunel	200
Francois Duhourceau	236	Dom Pierre Puniet O. S. B.	240
Xaver Dvořák	320	Dr. Karl Raab	120
Dr. Eduard Eichmann	38	Leonie Reggers	237
C. d'Eschevannes	280	Dr. Benedikt Reetz O. S. B.	320
W. Fink O. S. B.	359	Dr. Anton Retzbach	236
Etienne Fougeron	279	Abbé Rosat	159
Emerich Franzis	200	Abbé Rouzic	159
Marie Gasquet	400	Josef Rybák	239
P. Thoma Villanova Gerster a Zeil O. M. Cap.	237, 278	Alfonsus Salvini O. S. B.	80
Erzbischof A. Goodier	278	Dr. Čeněk Sameš	319
Abbé Rodolphe Hoornaert	439	Johannes Bapt. Sägmüller	78
Prof. Josef Hronek	360	Dina Schaefer	40
Dr. R. W. Hynek	480	Dr. Emil J. Scheller	279
Camille Chapet	440	Elisabeth von Schmidt	80
Paul de Jaegher	239	Schüch — Plz	359
Régis Jolivet	359	P. Emilián Soukup O. P.	440
Hubert Junker	79	Pavel Spišák	319
Dr. Otto Karrer	119	Steinmann	160
Dr. Rodolf Kleiminger	119	Dr. Wilhelm Stockums	119
Lucas Knackfuss	236	Tihamér Tóth	79, 160
Martin z Kochenu	40	Dom Eugène Vandeur	238
		Franz Michael Willam	38
		Woermüller	199
Almanach Catholique français (1935)			199
Annuaire des Librairies-Editeurs Catholiques			200
Annuaire pontifical catholique (1935)			360
Eucharistia (Encyklopédie)			158
Examens particuliers (pour Prêtres communautères)			239
Hirtenbriefe			159
Pater Ant. Jans			400
Tu es Petrus (Encyklopédie)			120

PŘÁTELÉ!

Počínáme desátý ročník. Přehlížíme-li naše desetiletí, musíme s díky Bohu konstatovat, že se nám povedlo zapálit jiskru, která snad už nezhasne.

Mnozí sice ještě dnes pokládají liturgii za květinu cizokrajnou -- exotickou -- která se tu objevila bez pocitu potřeby, nepozvána, nehledána.

Přes to se kolem nás utvořil kruh věřících, kteří poznali, že liturgie není pouze věcí estétů, básníků, snilků a žen, nýbrž že je věnem, které dostala už prvotní Církev od Nebe, aby dovedla přinášet Bohu obět libou, neposkvrněnou, rozumnou a sytící duše lidské.

Zatím co celý svět za pokorného hledání našel opět tento skrytý poklad, jenž byl radostí, silou a životem prvních křesťanů, u nás duše věřících chudobou malátní, slábnou a hynou. Nehledají Krista na oltářích, kde opakuje do konce věků svou Obět, nýbrž vymýšlejí si vlastní představy bohopocty, která Boha neoslaví a je nepotěší.

Nepochopení novozákonní Oběti nekrvavé -- Mše svaté -- je důsledkem neznalosti liturgie. A přec Mše svatá je každodenním dějem, při němž se otvírají Nebesa a žasnou nad vynalézavostí lásky Boží! Zdaž i nežasnou nad studeností a nezájmem těch, pro které se toto všecko děje?

Hořčičné seménko liturgie bylo u nás zasazeno. Pořádali jsme dokonce už dva liturgické týdny. S potěšením pozorujeme, že se už ukázaly první ratolístky. Nemáme jiného přání, než aby z toho brzy vypučel celý strom, aby hledající duše měly kde se usaditi a čím se nasytiti.

Nejlepším díkem ukojeného by bylo, kdyby z lásky k Bohu a k bližnímu přenášel svou radost do chladného okolí náboženského a upozorňoval je, na čem by se mohlo ohřát!

Prátelé! Kdo z vás dovede trochu počítat, pozná, s jakými obětmi zasazujeme tyto prvotiny liturgické v naši vlasti. Považujeme tyto oběti za povinnost, kterou nám ukládá svatý Otec náš Benedikt, který Duchem Božím veden nám ve své Řeholi nakazuje: „Operi Dei nihil praeponatur — ať se nedává ničemu přednost před bohoslužbou!“

Snážíme se tento příkaz plnit osobními obětmi, ale je i vaší povinností vůči Bohu, abyste nás v tom všichni podporovali — mravně i hmotně — abychom na vše stačili! Bylo by škoda, kdyby tato květina, ne exotická, ale pro potěchu duším Bohem zasazená měla v naši vlasti opět zhynouti!

Do nového občanského roku vám přeji Mir — Pax, který dovede udělovati svým vyvoleným pouze Bůh!

Redaktor.

OBŘEZÁNÍ PÁNĚ

„Veliké jest, co nám Bohem jako budoucí přislíbeno, ale mnohem větší jest, vzpomeneme-li toho, co již pro nás vykonáno.“

Augustin Morin:

Tract. sive serm. ined. III. 1. 5.

Na starých freskách římských katakomb jest znázorněn Kristus jako pastýř ve středu klenutí, kolem něhož jsou namalovány symboly ročních období. Jsou-li tyto obrázky čistě náhodnou malířskou výzdobou, nebo je-li symbolický význam jejich podkladem, jest věcí vedlejší; jistě tak, jak je nalézáme nyní, vyjadřují hlubokou myšlenku: Kristus jest středem všech období, středem celého roku v přírodě i Církvi. Kristus je středem celého liturgického roku i všech jeho částí. Všecky svátky církevního roku krouží kolem dvou hlavních událostí života Kristova: Vtělení — vánoce a Pascha — velikonoce. Tyto svátky jsou póly křesťanského roku. Mezi těmito krajními body jsou pak vřazeny i ostatní svátky, vztahující se k jednotlivým událostem pozemského života Kristova a k celé ekonomii spásy.

Svátky nejblahoslavenější Panny Marie a svatých mají bý-

ti jen třpytnými drahokamy, zvyšujícími lesk koruny slávy Vykoupení. „Radujme se všichni v Pánu, svátek slavíce na počest blahoslavené Marie Panny a všech svatých, z jejichž slavnosti radují se andělé, chválíce jednomyslně Syna Božího“ — to jest motto, jímž vedena jsouc Církev svatá, oslavuje svaté apoštoly, mučedníky se stále zelenými ratolestmi palmovými v rukou, církevní knížata, panny s líbeznými liliemi čistoty, vyznavače a ženy s květy různých ctností, kteří následovali v tomto pozemském životě Beránka neposkvrněného a tak zasloužili si následovati ho v blízkosti na nivách nebeských. Krátce řečeno, církevní rok není ničím jiným, než kolem osoby Kristovy v jeden celek sdružený počet dní, naplněných stále zpřítomňovanou vzpomínkou jednotlivých událostí z života Kristova.

Tato vzpomínka jest ale zároveň nejúplnější zpřítomňování celého vykupitelského díla, nejen některé části velikého tajemství. Kristovo dílo jednou vykonané jest vždycky v plnosti svého obsahu a nemůže proto býti děleno. Jen pro neschopnost naší duše, držené schránou tělesnosti, nazíráti tuto plnou celistvost, snižuje se Církev svatá vedením Ducha Svatého k předvádění tajemství světla vždy jen jedné barvy prostupujícího prismalem. Přítomno však jest vždy celé bílé světlo, jen pro naši nemožnost patřiti do jeho oslepujícího jasu, posvátná liturgie zastíňuje ostatní barvy spektra nesmírného tajemství víry a postupně svými svátky dává nám možnost vnořiti se a takřka vrůstati do něho. Tím si i vysvětlíme, že duše, prožívající každoročně tytéž svátky církevního roku, nalézá v nich vždy nový odstín, vždy něco „nového“. Slavení a prožívání tajemství Vykoupení v jeho fázích, jak se nám jeví a jak je Církev svatá věřícím podává v posvátné liturgii, jest předchutí věčného jeho nazírání. Nyň jen kuse a takřka v zrcadle, v odlesku, pak ale v celku, tváří v tvář.

U severního pólu církevního roku, uprostřed zimy, začíná se nový občanský rok. Ale jeho první den koupá se takřka v teplé záři nebeského jasu, který se rozlil nad nivami betlemskými v čarovné noci vtělení se Syna Božího. Tento jas přechází v světlo hvězdy, jejíž radostiplné paprsky přivedly z dálného Východu mágy ke královskému Dítku. Noc vzdálenosti od Boha již minula. Země již uzřela svítání velikého přislíbeného dne, když nadešel okamžik neposkvrněného po-

četí Marie, ozdobené perlami vyvolení k Božimu mateřství a věčnému panenství. A nyní první paprsky vycházejícího Slunce — Krista — políbily ubohou, nesmírným ledovcem dědičného hříchu pokrytou zem. „On spasí lid svůj od hříchu jeho“ (Mat. 1, 21). Světlo pozvolna proniká temnotou a v jeho hřejivé lásce taje onen ledovec. Nové království Boží dosud zde není. Na pohanech spočívá ještě celá tíha temnoty a stínu smrti a Izrael úpí pode jhem zákona sinajského a jeho doplňujících nařízení. „Když však přišla plnost času, Bůh poslal Syna svého, učiněného z ženy, podřízeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří byli pod zákonem“ (Gal. 4, 4). Zákon přijímal Žida při jeho narození a doprovázel ho až k jeho smrti.

Podle příkázání daného Abrahamovi, osmý den po narození dítěte pohlaví mužského musil býti vykonán obřad obřízky (Gen. 17, 12). Obřízka byl obřad charakteru náboženského. Byla znakem, který Izraelity odlišoval jako lid vyvolený od ostatních národů. Včleňovala jednotlivce v národ Boží a činila ho účastna všech zaslíbení a požehnání daných praotcům. Obřízka byla jakýmsi vzdáleným prostředkem k smytí dědičného hříchu, ne však v tom smyslu, jako by tato čistě vnější ceremonie mohla z vlastní síly sdělití posvěcující milosti. Ona byla ale náznakem a typem víry v Boha a v Krista, příštího Mesiáše. Mocí této víry, jejímž vyjádřením byla obřízka, dostávalo se Židům ospravedlnění. Podle toho byla obřízka v jistém smyslu svátostí Starého zákona, Bohem daným symbolem křesťanského křtu, novozákonní to duchovní obřízky. Jako obřízkou se stal Izraelita údem vyvoleného národa, tak křtem stává se každý člověk údem vyvoleného, vykoupeného, svatého lidu.

Pro Spasitele světa byla obřízka prvním krokem k vydání krve, která měla býti v jeho vykupitelském díle podstatnou částí. Při tomto obřadu vytrysklo po prvé několik kapek drahocenné krve, jako předehra nesmírného dramatu svatotýdenního, kdy od krvavého potu, bičováním, trním korunováním až k poslední kapce z probodeného Srdce byl naplněn kalich smíru a obětován věčným Veleknězem Bohu Otci. Po zmrtvýchvstání má býti nadále vylévána tato předrahá krev v mystickém pokračování. Obřízkou začíná onen první čin tajuplných dějin, drahocenné krve, jichž poslední písmeno bude napsáno, až poslední duše, podle nevyzpy-

tatelného plánu předurčeného vyvolení, jí bude obmyta a zachráněna. „Dokavad nepoznamenáme služebníků Boha našeho na čele jejich“ (Zjev. 7, 4). Nesmírný veletok, proudící světem, zavlažující jej svým plodným požehnáním! Inestimabile sacramentum — nevýslovné tajemství! „Veliké a podivuhodné tajemství,“ praví sv. Bernard. A tentýž záchvěv údivu proniká svatým biskupem Zenonem, když se snaží proniknouti do tajemství Ježíšova podřízení se zákonu obřízky: „Mluvili jsme o tělesné obřízce, která jest u Židů. Mluvme nyní něco málo i o druhé, duchovní obřízce, která jest u nás a takovou obsahuje v sobě moc, že ženou začíná, co prvé ženě bylo nemožným. Žena první zhřešila a ženou začíná opět prostředek spásy. Protože ďábel našeptáním vloudil se uchem a Evu smrtelně zranil, tak vstupuje i Kristus uchem k Marii a uzdravuje tak ránu ženy tím, že jest zrozen z panny. Slyšte tajemství spásy! Po oslabení následuje neporušenost, po porodu panenství! Stejným způsobem jest Adam křížem Páně obřezán a protože ženou, která se sama dotkla smrtícího stromu, obojí pohlaví propadlo smrti, tak naopak na dřevě kříže pověšeným Mužem celé lidské pokolení bylo oživeno. A aby byl úplně obnoven prvotní stav, jest onen Muž na kříži doveden ke skonání a když blaženě zesnul, podobným způsobem z jeho boku bodnutím kopí nikoli žebro jest vyňato, nýbrž vodou a krví, to jest křtem a mučednictvím, jest zrozeno duchovní tělo duchovní ženy, aby řádným způsobem Adam skrze Krista a Eva skrze Církev byli obnoveni. Touto svátostí, bratři, jsme obřezáni, a to jak muži, tak i ženy. Touto obřízkou nic neztrácíme, nýbrž naopak získáváme, rosteme totiž v nebeském vzrůstu. Neproléváme neplodným obřadem krev, nýbrž zachováváme si krev čistoty. Prvotní obřízka odřezávala tělo, druhá odřezává neřesti duše, ona kovovým nožem, tato duchem, ona odřezávala jen část, tato celého člověka, ona jenom muže, tato i ženy. Ona lpí otrocky na osmém dni, této slouží každý čas, dni, hodiny i okamžiky. Ona má zalíbení v krvi, tato v pravdě, ona na ztrátě, tato na zisku, ona žije jako zajatkyň pod zákonem, tato udílí všem v Kristu svobodu blaženou vírou. — Protože tedy Ježíš byl předpověděn podle těla jako syn Davidův a kdyby se byl nepodřídil otcovským znamením svého původu, nemohl by býti synem Davidovým — a přece mohl Kristus přijíti jen jako syn Davidův, a proto tedy byl obřezán, protože Židům byl přislí-

ben a proto též se zrodil s předkožkou, protože i neobřezaným pohanům chtěl prospěti“ (Z traktátu I, 13, hl. 10, 11).

Zúmýslně uvedli jsme tuto poněkud delší, těžkou, umělými řečnickými obraty ozdobenou část řeči sv. Zenona, aby čtenář, jenž poněkud se zamyslí nad obsahem slov, poznal z tohoto citátu jen nepatrný doklad toho, co jsme již výše napsali o zpřítomnění vždy celého tajemství vykoupení. V tomto nepatrném úseku traktátu jako v kaleidoskopu střídají se obrazy tajemství naší sv. víry: dědičný hřích — osvobození z něho — smrt na kříži — obnovení celého lidstva křtem vody nebo krve, to jest mučednictvím — panenské mateřství Mariino — Církev svatá, druhá to Eva a její úkol.

S obřízkou bylo spojeno u dělení jména a proto praví sv. Lukáš: „Když se naplnilo osm dní, aby Dítě bylo obřezáno, nazvali jméno jeho Ježíš.“ V hebrejské řeči zní Ježíš: Jehosuah, Ješuah, Josua, což znamená tolik co „Bůh jest spása“. Věčný Otec zvolil toto jméno pro svého jednorozného Syna dříve, než tento přijal lidskou přirozenost. Tento svůj úradek dal andělem zvěstovati Panně Marii a sv. Josefovi, odůvodniv toto jméno: „Neboť on spasí lid svůj od hříchů jeho“ (Mat. 1, 21). Jméno Ježíš nebylo neznámým ve Starém Zákoně. Tímto jménem byl označen onen šlechtitný knížecí muž, jenž po smrti Mojžíšově uvedl lid Boží do zaslíbené země. V Ježíši, synu Sirachově, byl ctěn pisatel jedné z posvátných knih Moudrosti. Josue neboli Ježíš nazýval se velekněz, jenž zbudoval opět chrám jerusalemský a obnovil posvátnou bohoslužbu, když Zorobabel přivedl vyvolený národ z babylonského zajetí do vlasti.

Tyto tři starozákonní postavy jsou jakoby živým proroctvím Božím, vztahujícím se na Vykupitele a Spasitele světa, jemuž toto jméno dáno v supereminentním významu. Ježíš Kristus nevyvedl jen jediný národ z egyptské poroby, nýbrž on „svým tělesným zrozením vysvobodil nás, jež pode jhem hříchu staré otroctví drželo,“ jak praví modlitba třetí Mše vánoční, on shromažďuje jako Král a Pastýř všech národů všechny ty, kteří jsou dobré vůle a zachraňuje je od věčné záhuby.

Ježíš Kristus nedal nám jen jednu knihu hluboké moudrosti, nýbrž on sám jest vtělená odvěká moudrost, která přebývala mezi námi a podle vlastního svého výroku bude s námi do skonání světa. On jest ten, o němž pěje liturgie v tou-

žebném očekávání adventu v první velké neboli O-antifoně: „Ó Moudrosti, která jsi vyšla z úst Nejvyššího, dosahující od jednoho konce až k druhému, mocně a mírně vše pořádat, přijď, abys nás naučila cestě moudrosti.“ A toto odvěké Slovo moudrosti stalo se tělem a přebývalo mezi námi, osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět, dávaje tomu, kdo je přijme, moc stát se dítkem Božím a neblouditi v temnotách zaslepené pošetilosti nevěry, nýbrž spěti cestou jistou a bezpečnou k nazírání věčné Moudrosti nestvořené Boha Trojjediného.

Ježíš Kristus nevystavěl nám sice chrám ze dřeva a kamene, ale zato zřídil velechrám duchovní, jehož základy a zdi prostupují všemi zeměmi světa, jehož věže a cimbuří snoubí se se safírem bání nebes. Tam obětuje On sám, jako věčný Velekněz, jednu jedinou Oběť svatou, Oběť čistou, Oběť neposkvrněnou, tam nalézají ho všichni, kteří ho opravdově hledají, kteří jsou dobré vůle, aby s jistotou a bezpečností rozluštili všechny ty problémy hlodající pochybnosti nesmírně tížící srdce, tam nalézají základ a sílu čistoty a svatosti života, mír, pokoj, klid dítek Božích, věčnou spásu svých nesmrtelných duší, život nehynoucí.

Takové tedy dal věčný Otec svému jednorozenému Synu jméno, „jež jest nade všechno jméno, aby ve jménu Ježíšově pokleklo veškeré koleno nebešťanů, pozemšťanů i těch, kteří jsou v podsvětí“ (Filip 2, 9). Již při pouhém zvuku tohoto nejsvětějšího jména, které v sobě obsahuje celý program vykoupení, jása duše křesťanská, jsouc si vědoma, že jen k němu jest celá naše naděje upřena, neboť, jak učí sv. Petr před židovskou veleradou, „není jiného jména pod nebem dávaného lidem, v němž bychom mohli býti spaseni“ (Skut. ap. 4, 12). „Veliké a podivuhodné tajemství,“ praví sv. Bernard, „dítko jest obřezáno a nazváno Ježíš. Co má znamenati toto spojení? Zdá se, že spíše přísluší obřezání tomu, jenž má býti spasen, než Spasiteli a že se sluší, aby Spasitel spíše obřezal, než aby byl obřezán. Avšak uzněj prostředníka mezi Bohem a lidmi, který již od okamžiku svého narození sdružuje lidské s božským, nejvyšší s nejnižším! Z ženy se zrodí, ale tak, aby neopadl květ panenství. Jest skryt v jeslích, ale je zjevným zářící hvězdou s nebe. Podobně i obřízka potvrzuje pravdu přijatého člověčenství a jméno, jež jest nade všechna jména, označuje slávu velebnosti. Jest obřezán jako skutečný

syn Abrahamův, Ježíš jest nazván jako pravý skutečný Syn Boží. A tak podle zásluhy, když Dítě, které se nám narodilo, bylo obřezáno, Spasitel jest nazváno, neboť již od onoho okamžiku začal pracovat na naší spáse, vyliv za nás onu neposkvrněnou krev. Proto nechť již nepátrají křesťané, proč chtěl Kristus Pán býti obřezán. Zajisté proto byl obřezán, proč se i zrodil, proč byl i umučen. Nic z toho pro sebe, nýbrž pro vyvolené. Nebyl ani v hříchu zrozen, ani od hříchu obřezán, ani nezemřel za svůj hřích, nýbrž tím více za naše provinění“ (Z 1. a 2. řeči o Obřezání).

Tak hluboký jest obsah jména Ježíš, které zasvitlo v den, kdy dítě bylo obřezáno a v jasu tohoto vykupitelského jména nehynoucí lásky vstupuje křesťan do nového občanského roku. I křesťan má právo se radovati a toužiti, ale jeho radost a touha jest v tom, jenž: „Excedens omne gaudium, et omne desiderium — převyšuje všechnu radost a touhu a jenž dává pravých radostí srdce — dans vera cordis gaudia (z hymnů svátku nejsv. jména Ježíš).“

Již u všech národů starověku shledáváme se s oslavou dne Nového roku. Tyto slavnosti byly vždy úzce spjaty s obřady náboženskými, jako vůbec celý tehdejší veřejný život stál vždy v přímé relaci k božstvu. Již staří Egypťané slavili první den nového roku, jakožto den radosti, obětmi a obřadnými shromážděními. Jejich sluneční rok začínal kolem 19. a 20. července, v době, kdy blaho přinášející řeka Nil vystoupila z břehů a zaplavila kraj k zúrodnění. Náboženské slavnosti konaly se k počtě bohyně Joidy. Farao — ztělesněný bůh — přijímal v den novoročí od svých úředníků a zástupců krajin dary. Babyloňané a Peršané začínali nový občanský rok jarním slunovratem. Bylo oslavováno zrození jarního slunce, jehož reprezentantem byl bůh Marduk. Staroiránské novoročí — nauros — udrželo se až do dnešních dob jako jarní slavnost. Židovský nový rok „roš-haš-šam“, slavený prvního dne 7. měsíce — Tišri, náleží teprve době po exilu. Původně začátkem nového roku byla slavnost novoluní (3. Mojž. 23, 24 a 4 Mojž. 29, 6), které se ohlašovalo zvuky pozounů, odtud též pojmenování „jom terua — den pozounů“.

U Římanů byl rovněž první den v roce dnem radosti a vzájemného obdarování a blahopřání. Když staré novoročí, které se slavilo 1. března, dokud bylo pouze 10 měsíců, reformou kalendáře C. J. Caesarem r. 46 př. Kr. bylo přeloženo na

prvý leden — *Calendae Januariae* — oslavoval se tento den hlučnými radovánkami k počtě boha Januse. Tento den svými nezřízenými výstřelky, lehkomyšlnými, nemravnými orgiemi a maškarádami, jakož i pověřčivými zvyklostmi náležel mezi nejdivočejší a nejpustší dni v roce.

S mateřskou starostlivostí patřila Církev svatá bdělým okem biskupů, že i někteří z jejích dítek obětují těmto hříšnostem pohanství drahocennou ctnost mravnosti křesťanské. Pastýři Církvě, Ambrož, Augustin, Chrysostomus, Řehoř Veliký, ba i některé synody pozvedali svého otcovsky výstražného hlasu, jímž varovali své ovečky před nebezpečnou zkárou. Čím výstředněji počínal si svět, tím horlivěji zněla spásná slova ve svatyních k věřícím. „Novoroční dárky přenechte pohanům! Vy udílejte almužny,“ volá sv. Augustin. A na jiném místě praví: „Bibant alii mortiferas voluptates, portio calicis nostri Dominus est — ať si pijí jiní smrtonosné rozkoše, údělem našeho kalicha jest Kristus.“

V usmíření za pohanské hříchy opovážlivosti a k vlastnímu setrvání v dobrém postili se křesťané a kající žalmy říkali, na mnohých pak místech biskupové obětovali Mši sv. na úmysl, aby milost Boží ochraňovala věřící před nákazou pohanské modloslužby (*missa ad prohibendum ab idolis*). Jinak však úmyslně zdráhala se Církev ve své liturgii uznati první den občanského roku. Teprve když úplně bylo přemoženo pohanství, ustupoval poznenáhla kající ráz radostnému v oktávu Svaté noci. Jiné myšlenky vstoupily do popředí. Tak utvořila se oslava tohoto dne. Idea k naplnění prvního dne měsíce ledna byla dána výše již zmíněným textem u sv. Lukáše: „Dítko, když se naplnilo dní osm, bylo obřezáno a nazvali jméno jeho Ježíš.“ O existenci tohoto svátku mluví se již v 6. století. V samotném Římě byl ale oficiálně zaveden teprve v 9. století s pojmenováním: *Circumcisio Domini* — Obřezání Páně, kdežto dříve nazýval se prostě: *In octava Domini* — v oktávu Páně.

Půvabný rys obdržel svátek Obřezání Páně tím, že pamatováno bylo v něm i panenské Matky Boží, neboť nikdo neměl tak vroucí a něžné účasti na vánočním tajemství jako Maria Panna. Jak jemným nachem červánkových růží ověnčen jest jarní večer snivý, tak jarní den Narození sklánějící se k svému líbeznému večeru oktávem, t. j. Obřezáním Páně, ověnčen jest chvalozpěvem růží na panenské mateř-

ství Mariino. Hned v prvních nešporách pěje Církev nadšené chvály v nejpoetičtějších antifonách. „Stvořitel lidského pokolení oduševnělé přijav tělo z Panny, ráčil se zroditi.“ Pro-rockými obrazy jest názorně ilustrováno a pokud lidskému duchu možno, vysvětleno panenské mateřství: jako tajemně snesla se rosa na rouno Gedeonovo, aniž by mu uškodila, jako keř, z něhož Bůh k Mojžíšovi mluvil, planul ohněm, aniž by shořel, tak Maria stala se matkou, aniž, jak praví sv. Bernard, opadl květ jejího panenství. V žalmech, antifonách, čteních a responsoriích střídají se harmonicky akordy opěvující brzy Krista, brzy jeho svatou Matku. Nikde není výrazněji vyjádřeno učení sv. Otců, že chvála vzdávaná Marii vzdává se zároveň jejímu Synu a naopak, než v tomto oficiu, které jest zalito takořka jasem oslňujícího třpytu drahokamů drahocenných tajemství, jichž se chtěl svato-krádežně dotknouti ve 4. století cařihradský arcibiskup Nestorius a jiní bludaři.

Ve středověku slavily se v den prvního ledna tři Mše svaté, jako v den Narození Páně. První byla vzpomínkou Vtělení Syna Božího — oktávem Narození Páně, druhá uctěním obřezání Páně a svatého jména Ježíš, třetí pak k počtě nejsvětější Panny. Dnes jsou myšlenky této trojí slavnosti shrnuty v jednu společnou oslavu pod názvem Obřezání Páně. Oktáv nutí obrátiti náš zrak k minulosti a obnovuje v srdci našem ještě jednou radost zvěstovanou celému světu v čarovné, posvátné noci. Krvavé obřezání a pojmenování Dítka poodhrnuje clonu budoucnosti a dává nám tušiti hroznou krvavou tragedii kalvarskou. V radosti a utrpení bdí však nad námi mateřská láska panenské královny nebe -- Maria.

Jméno Ježíš, stkvící se jako centrální idea nad prvním dnem občanského roku, jest tak velebné, že svým majestátem vynucuje si takořka, aby mu byl věnován zvláštní, samostatný svátek.

Když Bohem osvícený mystik dvanáctého století sv. Bernard z Clairvaux a ohnivý lidový kazatel sv. Bernardin ze Sieny v 15. století připravili půdu hlásáním nadšenými slovy o vznešenosti svatého jména Ježíš, dovolil papež Klement VII. (1523—1534) františkánskému řádu slaviti zvláštní svátek k úctě nejsvětějšího Jména Ježíš a papež Inocenc XIII. r. 1721 rozšířil tento svátek pro celou Církev a přeložil jej na druhou neděli po Zjevení Páně. Nyní slaví se v neděli mezi

2. a 5. lednem a nepřipadá-li v tuto dobu neděle, slaví se 2. ledna.

V linoucím jasu neuhasínajícího Světla, které vzplálo v den obřezání — ve jménu Ježíš — nastupujeme nový úsek pouti slzavým údolím života a kéž tedy oči duševního zraku jsou stále upřeny k našemu jedinému a konečnému cíli, jak nás to učí svatá matka Církev v krásné modlitbě: „Bože, jenž jsi jednorozeného Syna svého Spasitelem lidského pokolení ustanovil a Ježíšem zvali poručil, uděl milostivě, abychom, jehož jméno svaté uctíváme na zemi, toho i patření požívali v nebi.“

Émauzy.

P. Placid Wenzel.

CÍRKEV

Svatý Otec ve své jubilejní encyklice sice nepraví výslovně, že slavíme též jubileum Církvě svaté, ale slavíme je již tím, že oslavujeme ustanovení primátu a seslání Ducha Svatého.

V každém případě však k duchu svatého roku náleží hlubší pochopení pro Církev svatou. Avšak i v honu a shonu doby úplně nové je pro katolíky neprominutelnou povinností znalost, co Církev je, je však nutná i pro ty, kdo stojí mimo Církev, aby pod pojmem „katolická Církev“ nebojovali proti nějakému fantomu, který si utvořili částečně i naší vinou, nýbrž aby chápali Církev tak, jaká je podle vůle svého božského Zakladatele. Jinak se nikdy neuskuteční ono „jeden pastýř a jeden ovčinec“ (Jan X, 16).

Církev svatá musí stále zpřítomňovat dílo svého božského Zakladatele. Proto jí svěřil svůj vlastní trojí úřad. Úřad kněžský, úřad učitelský či prorocký, úřad pastýřský či královský. Kristus je knězem, je učitelem či prorokem, je pastýřem či králem.

Pro pochopení Církvě svaté je nevyhnutelné, aby člověk pochopil vzájemný poměr těchto tří úřadů. Již jsme řekli o Kristu, že svou podstatou je knězem. To platí rovněž o Církvě svaté. Základem jejich úřadů je úřad kněžský. Jinak řečeno: Spasitelovou Obětí a jeho svátostmi Církev svatá dává duším život.

Úřadu kněžskému slouží úřad učitelský. Spasitele v

jeho díle, totiž svou vlastní poslední povinnost dovedeme pochopit jediné ve víře. Církev proto je velikou hlasatelkou víry, a to víry ve službách milosti, tedy živé víry, jež vede k naději a lásce. Proto také při nejsvětější Oběti máme před vlastní obětní částí ještě poučnou část mešní. Snad se hlásání víry chápalo příliš jako vlastní cíl — a tak na kazatelnu se dostala témata, jež mnohdy s věrou měla vlastně příliš málo společného.

Právě při slavení své svaté Oběti Církev svatá je vlastní a správnou hlasatelkou víry. Je hlasatelkou víry předně oběma výňatky (perikopami) z Písma svatého, je hlasatelkou víry dále kněžským slovem, jež má pouze sloužit slovům Písma oněch perikop a slovům Církve svaté v ostatních mešních textech, je hlasatelkou víry především oním velikým dějem Mše svaté. Tím hlásání víry Církve svaté ztrácí onen jednostranně apologetický ráz, jež mu dávají mnozí sluhové Církve. Vnitřní krása víry se tím více rozvine.

Stejný poměr, jaký je mezi kněžským a učitelským úřadem, je rovněž mezi kněžským a pastýřským úřadem Církve svaté. I pastýřský úřad úplně a zcela je ve službě kněžského úřadu, od něho se odvozuje a od něho dostává svou velikost a své vymezení.

Nade vše skvěle to vysvětluje nová preface svátku Krista Krále. Nemluví se v ní v první řadě o Kristově království, nýbrž o kněžství jako zdroji království: „Ty jsi jednorozeného Syna svého a Pána našeho Ježíše Krista, věčného kněze a veškerenstva Krále, olejem radosti pomazal, aby obětovav sám sebe na oltáři kříže jako neposkvrněná a smírná obět tajemství lidské spásy dokonal (byl tedy knězem a svým kněžstvím se stal králem), a když byl všechno tvorstvo své vládě podmanil, předal tvé nesmírné velebnosti království věčné a všeobecné.“ Též vlastnosti tohoto království rovněž plynou z kněžství. Je to „království pravdy a života, království svatosti a milosti, království spravedlnosti, lásky a míru.“

Totéž platí o Církvi svaté. Je církví milosti a církví práva. Právo však je ve službě milosti a obě jsou v nepřímém poměru: čím více milosti proudí Církví a čím více se zdůrazňuje její kněžský úřad a čím hojněji věřící se hrnou pro požehnání jejího kněžství, tím slabší může být církevní zákoník a tím menší může být počet jeho paragrafů. A vzdychají-li

mnozí nad počtem těchto paragrafů, pak je to prostě v naší moci, aby se snížil. Stačí jen čerpat z plnosti kněžství. Rozhodnou-li se na př. všichni dnešní katolíci, že vyhoví naléhavému nabádání Církve svaté a často budou přistupovat k svatému přijímání, pak se prostě škrtne paragraf, který vyžaduje alespoň jedno svaté přijímání za rok. A tak je tomu i s ostatními paragrafy. Je-li tedy církevní zákoník silný, je to jen důkazem, že křesťanskému životu něco chybí.

Právě v dnešní době Církev svatá mnohem více opět staví do popředí Obět a svátosti a své autority používá především k tomu, aby věřící dovedla k těmto zdrojům. Jakmile věřící poznají celou nádheru kněžských darů, jež jsou nad veškerý pojem, pak bez obtíží podřídí se rovněž církevní autoritě.

Zdůrazňovat kněžství Církve svaté není nic jiného než víc zdůrazňovat duši Církve. A je vlastně úplně samozřejmé, že duše se víc zdůrazňuje. Zdůrazňovat kněžství Církve je stejně důležité jako zdůrazňovat Corpus Christi, tedy zdůrazňovat ono skvělé a tajuplné spojení věřících s Kristem a mezi sebou navzájem. A kde se to správně zdůrazňuje a uznává, tam je též předpoklad pro správný poměr k pastýřskému úřadu Církve svaté.

V této souvislosti vracíme se ještě jednou k tomu, co jsme již řekli o poměru kněze a laika. I tito díky křtu a biřmování mají něco z Kristova vůdcovství. A je věru dost důvodů, aby se to zdůraznilo v dnešní době, kdy poměry přímo volají po apoštolátě pokřtěných a biřmovaných. A netřeba se bát, že autorita hierarchického apoštolátu (jak to nazývá svatý Otec) jakkoli by tím utrpěla, vzpomene-li se jen na obou stranách na nejhlubší a nejkrásnější z Církve svaté, totiž na Krista v nás.

Laický kněz, který je pln Krista a při každé nejsvětější Oběti stále více se Kristem plní, také vystihne z Kristova ducha obyčejně to nejsprávnější. Spasitelova slova „dám vám výmluvnost a moudrost“ (Luk. XXI, 15) lze vykládat poněkud všeobecněji. A hierarchické kněžství opět z Kristova života a Kristovým duchem nařídí to nejsprávnější. A jsou-li stále těžkosti, tu věřící Kristovým duchem budou stále připraveni k poslušnosti, jen budou-li jej znát a mít. Aby jej však znali a měli — to je nejpřednější, ba jedinou povinností hierarchického apoštolátu Církve.

Grūsava.

P. Justin Albrecht.

POKÁNÍ V KŘEŠŤANSKÉM STAROVĚKU

Kajícník, který nyní chce dosáhnouti ve svátosti pokání odpuštění, vyzná zkroušeně své hříchy, dostane rozhršení a vykoná pak uložené dostiučinění, poměrně velmi snadné. V první Církvi však nedosáhl kajícník odpuštění těžkých hříchů tak snadno. Křesťané žili uprostřed pohanů, kteří dychtivým okem pozorovali život křesťanů, aby mohli Církev usvědčiti ze zlých činů. A bylo potřebí, aby to zrno hořčičné rostlo vlastní svojí krásou a čistotou mravů. Proto ukládala Církev v prvních staletích za těžké hříchy pokání veřejné, aby křesťané tím více odstrašeni byli od zlých činů. Prvotní křesťanská horlivost vedla však mnohé i k dobrovolnému veřejnému pokání.

V čem záleželo veřejné pokání?

Veřejní kajícníci vyloučení byli především ze společného sv. přijímání. Jak citelný to byl trest, pochopíme, uvážíme-li, že v první Církvi všichni věřící při Mši sv. přítomní denně přistupovali ke stolu Páně. Ba v prvních týdnech veřejného pokání nesměli kajícníci vůbec ani vstoupiti do chrámu, v druhém stadiu museli po prvém díle Mše sv. chrám opustiti. Kromě vyloučení ze sv. přijímání trestání byli veřejní kajícníci též posty, konali skutky sebezáporu a hojné modlitby. Na Západě museli mimo to ostříhati si vlasy a obléci na svůj šat zvláštní kajioné roucho. Manželé museli se po dobu veřejného pokání zdržovati manželských styků, ovdovělí nesměli v době veřejného pokání vstoupiti v druhé manželství a nesměli po tu dobu ani býti přijati do stavu duchovního. Tertullian dokonce ve spise svém „De poenitentia“ žádá, aby se zdrželi každé zábavy.

Na Východě byli veřejní kajícníci rozděleni na 4 třídy. Rozdělení to nebylo sice ve všech Církvích východních, ale ve většině jich rozdělení to bylo zavedeno. První třídu tvořili „plačící“, druhou „slyšící“, třetí „klečící“, čtvrtou „stojící“. „Plačící“ stáli u chrámových dveří a prosili vstupující křesťany o modlitby. „Slyšící“ směli již zúčastniti se prvního dílu Mše sv., totiž od začátku až po evangelium. „Klečící“ přijali ještě po odchodu „slyšících“ klečící vzkládání rukou biskupových a jeho požehnání, načež opustili chrám též buď ihned nebo snad před sv. přijímáním. „Stojící“ konečně směli zůstatí na celé Mši sv., ale byli vyloučeni ze sv. přijímání.

Délka veřejného pokání byla různá. Tak na př. stanoví synoda ancyrská z r. 314, že ten, kdo se dopustil modloslužby, musí rok býti mezi slyšícími, tři léta mezi klečícími a 2 léta mezi stojícími; neudává, jak dlouho musel dlíti mezi plačícími, takže veřejné pokání takového hříšníka trvalo zajisté hodně přes 6 let. Synoda trullánská z r. 692 praví, že muž, který opustí svou manželku a ožení se s jinou, dopouští se cizoložství a dodává, že Otcové nařídili, aby takový muž trestán byl veřejným pokáním, a to: 1 rok má býti plačícím, 2 léta slyšícím, 3 léta klečícím, sedmý rok že pak již může státi u věřících; měl tedy takový muž konati pokání 7 let. Byly i případy, ve kterých kajícník byl odsouzen k veřejnému pokání doživotně, jako na př. ženy po vyhnání plodu.

V některých případech však bylo veřejné pokání ukončeno dříve, než jak bylo původně určeno. Bylo to především na smrtelném lůžku, kdy veřejný kajícník dostal rozhřešení, třebaž ještě nedokončil veřejné pokání. Stávalo se tak hlavně od doby pronásledování křesťanů za císaře Decia v polovici 3. století, kdy mnoho křesťanů pro neobyčejně krutá muka odpadlo od víry při mučení. Těm byl na smrtelném lůžku prominut zbytek pokání a oni dosáhli odpuštění. Od synody ancyrské r. 314 býval i vrahům prominut na smrtelném lůžku zbytek pokání.

Druhý případ, kdy veřejnému hříšníku prominut byl zbytek veřejného pokání, byl tehdy, když kajícník obrátil se na nějakého ještě žijícího mučedníka s prosbou, aby mu dal „list pokoje“ (libellus pacis). Byl to přímluvný list mučedníka, pro jehož zásluhy biskup zbytek pokání kajícníkovi promínil. Promínutí to stalo se až po mučedníkově smrti.

Po tolerančním ediktu milánském (r. 313) stalo se mučednictví již řidším zjevem, a tu dovolovaly synody a církevní sněmy biskupům, aby sami u horlivých kajícníků směli promíjeti zbytek pokání. Tak stanovila zvláště synoda ancyrská (r. 314) a všeobecný církevní sněm Nicejský r. 325, který praví v kánonu 12: „Kteří by bázní a slzami, jakož i kajícností nebo dobrými skutky dokázali skutečně, ne jen na oko, své polepšení, ti, naplní-li stanovený čas slyšení (— druhá třída kajícníků), nechť jsou teprve potom spojeni s ostatními věřícími v modlitbách; potom však bude možno biskupovi s nimi poněkud mírněji zacházeti.“

Čtyři třídy kajícníků nepovstaly na Východě najednou.

První tři stupně jmenuje sv. Řehoř Divotvorce († 270), synoda ancyrská (r. 314), neocesarejská (mezi r. 314—325) a nicejská (r. 325). První, kdo jmenuje všechny 4 třídy, je sv. Basilius, zvláště v epištole Amfilochovi z r. 375. Protože pak o tomto rozdělení na 4 třídy mluví synody a sv. Otcové pouze v Malé Asii, je možné, že ani na Východě nebylo rozdělení veřejných kajících na 4 třídy všeobecné. Po r. 400 pak mizí toto rozdělení i zde.

V Církvi západní rozdělení to ve staré době vůbec obvyklé nebylo, čímž ovšem není řečeno, že tam veřejného pokání vůbec nebylo. Ve středním věku však ožívuje právě v Církvi západní snaha, zavést po vzoru staré Církve východní rozdělení veřejných kajících na 4 třídy. Papež Mikuláš I. (r. 858—867) stanoví pro vraha pokání 12 let a nařizuje: v prvních třech letech má hříšník, pláče před branou, snažit se vyprositi si od Boha milosrdenství; ve 4. a 5. roce má prositi Všemohoucího za odpuštění mezi slyšícími, ale bez sv. přijímání; v 7 dalších letech má mu býti dovoleno sv. přijímání o hlavních svátcích, nesmí však přinášeti dary při obětování a po celou dobu pokání má ve čtyřicetidenní půst, kromě svátků, do večera se postiti a na cestách neužívatí vozu, nýbrž jíti pěšky. Za kostelní loupež ukládá týž papež veřejného pokání 7 let: první rok mají státi vně chrámu; v druhém roce mají státi před branou chrámovou bez sv. přijímání; třetí rok smějí vstoupiti mezi věřící do chrámu, ale nesmějí se zúčastniti obětování, ani jísti masa, ani píti vína, kromě o Hodu Božím vánočním a velikonočním; ve čtvrtém roce smějí již přistupovati k sv. přijímání, ale zůstanou kajícíky až do sedmého roku, nepožívajíce masa a vína po tři dni v týdnu. Později ukládá synoda triburská r. 895 za vraždu 7 let veřejného pokání, osmý všeobecný sněm Cařihradský r. 869/70 trestá křivé žalobce patriarchy Ignáce 7letým veřejným pokáním a náboženské posměvače na byzantském dvoře pokáním tříletým.

Pokusy zavést na Západě veřejné pokání podle tříd nezapustily kořenů. Stopy jejich ztrácejí se již ve stol. 9. Ojedinele vyskytnou se zmínky o třídách kajících i o veřejném pokání ještě něco později, na př. v Kolíně n. R. r. 1002, ale to jsou již řídké výjimky. Na Západě vrátili se opět k pokání soukromému, jak bylo všeobecně zavedeno od papeže Lva Vel. († 461), na Východě zaniklo povinné pokání veřej-

né ještě dříve a ponecháno jen veřejné pokání dobrovolné, které záleželo pouze v tom, že kajícník nesměl se zúčastnit sv. přijímání. Veřejné pokání vymizelo v 11. století vůbec a kajícníkům ukládány jen jiné dobré skutky tajné.

Aby se pokání, ať veřejné, ať později soukromé, neukládalo libovolně, bylo potřebí jakéhosi měřítko. Měřítka takové stanovila již částečně synoda ancyrská r. 314 a všeobecný sněm Nicejský r. 325. Zvláště však byly důležitou pomůckou pro výměru pokání tak řeč. kanonické listy (epistolae canonicae). Nejznámější byly kanonické listy sv. Řehoře Divotvorce, sv. Basilia Vel. a sv. Řehoře nysenského. Na Západě měly zase velikou autoritu kanonické listy papežů Siricia, Inocence I. a Lva Velikého.

Z usnesení synod a kanonických listů vytvořeny později libri poenitentiales, knihy pokání. První takové knihy vznikly v Anglii a v Irsku, odkud se zachoval první penitenciál ve zlomcích ze 6. stol. Brzy rozšířily se všude různé penitenciály, takže synody proti nim zakročovaly a dovolovaly pouze oficielní vydání penitenciálů.

Časem však staly se i knihy pokání zbytečny. Víc a více nabývalo vrchu mínění, že pokání nemá tak rázu medicínálního, aby kajícníka upevnilo v dobrém, jako spíše že má ráz vindikativní, aby se totiž kajícník pokáním potrestal za své hříchy. Proto ve 13. století delší dobu konané pokání mění se v jiné dobré skutky, modlitbu, půst, almužnu a pouti, a ty se mohly vykonatí hned. Posouditi pak, které dobré skutky a kolik jich má kajícník vykonatí, to přenecháváno úplně úsudku zpovědníkovu, jak tomu je až dodnes.

Rekoniace, t. j. rozhřešení a smíření s Církví, dělo se v první Církvi až po vykonaném pokání, třebas toto trvalo i několik let. Pouze, jak shora zmíněno, na smrtelném lůžku dáváno těžce nemocným rozhřešení, byť ještě pokání neměli odpykáno. Teprve ve středním věku začalo se udíletí rozhřešení ihned po vyznání a po uložení pokání.

Olomouc.

Dr. Jos. Foltynovský.

STŘED A OPORA NAŠE

Jsou lidé jednak vidoucí, jednak nevidoucí. Ti nevidoucí ze dvou příčin nevidí. Buďto se zmrzčili sami, aby nemusili patřiti na kymácení svého života, nebo byli zmrzačeni jinými, kteří náplň svého života vidí v rozmnožování počtu stejně trpících. Lidé sice říkávají: „Je to zlé, když Bůh člověka raní slepotou“, ale pravidelně bývá tato slepota zaviněna lidmi, kteří pohrdli Božskou dobrotou. Ti lidé, kteří si zachovali schopnost viděti, jsou přímo zmámeni nepevností života. Vše hlučí a víří a motá se jako bez rozmyslu.

Lidě hledají utonutí v zábavách. Jdou z jedné do druhé a kdyby zábav nebylo, neměli by tito lidé proč žít. Zábavy jsou parkety jejich života, bez nich jsou nemožní. Říkají: „Já nevím, co bych na tom světě měl, kdybych neměl své divadlo, své kino, svůj bar. Život by byl tak šedý a nestál by za to, abychom jej žili.“

Lidě utíkají z velkoměsta, které je ranilo, do zdánlivého klidu venkova. Posmívaná a plivaná samota poustevníků v dřevěných chýších a skalách se stala moderní. Jen co možná nejdále od lidí, od města, blíž ke smrkům, skále a mechu. V nich se hledá záchrana a opora. Útěk do přírody není jen reakcí na zvýšené a zrychlené tempo životní, to jest i projev zmatené duše, která by tak ráda někde spočinula, někde se opřela, která podvědomě cítí, že tuto oporu nenajde v hluku a křiku továren, ani v ječících barech, ale někde dál od všeho, někde v tichu, někde ve stínu lesa zlaceném mlčícími vzpomínkami na uplynulá staletí.

I sebevraždy jsou útekem do klidu, kterého podle malé schopnosti zrakové sebevraha nelze dosíci na tomto světě. Sebevrahům stejně jako lidem honícím se za zábavami a jako lidem utíkajícím do chat v lesích chybí opora. Jejich život je bez středu. Nahodile se opírá jednou zde, po druhé onde a opřeli se náhodou jednou příliš blízko periferie života a nemůže z ní dosáhnouti maxima životního štěstí a spokojenosti, považuje za nutné se vzdáti. Byla to všechno improvisace, nikde nebylo soustavnosti, nebylo cviku, není dispozice pro návrat do středu.

Neusuzujme však jen z výjimek. Třebas lidí tonoucích v zábavách, utíkajících do lesů a řítcích se do propasti je slušné

procento, zůstává ještě stále většina odlišná od těchto výjimek. To jsou řádní lidé maloměsta a poctiví venkované. Bývaly doby, kdy tyto vrstvy byly oporou národa, ba jeho záchranou. Měly značnou odolnost proti všem rušivým vlivům revoluce, měly nepodajnost solidní ohrady, za kterou nelze s každou potřebností proniknouti.

Časy se změnily. Ani tato většina není již taková, jaká bývala. Ani v ní není klidu, spořádanosti, oddané služby řádu. Bedlivému pozorovateli se jeví venkov i maloměsto jinak, než kreslily idylické vesnické a maloměstské romány.

I tato většina je vnitřně zmatena. Hladina pobouřená hesly převratu sice se uklidnila, ale kameny vržené zůstaly a hloďají dno. Tajná erose, nebezpečná erose. Pod zdánlivě klidným povrchem je stálá činnost a rýhy na dně jsou vždycky nebezpečné, protože mohou uvolnit cestu sopečné lávě.

Zdánlivý klid mnohých je jen přípravou k výbuchu.

Lidé nevěří. To není jen fráze, jejímž jediným důsledkem by bylo, že lidé nechodí do kostela. To je mnohem více. To má těžké důsledky morální, sociální, hospodářské. To znamená, že lidé nemají opory. Snad ještě zachovávají formy, ale pak je to jen kalich bez obsahu, jak výstižně přirovnává dr. Vašek v „Katolické akci“. Ten kalich samotný, ta forma nezachrání v době těžkých otřesů. Je sice posvěcená užíváním, jest svatokrádeží její zneužití k profánním úmyslům, ale zneužití nádoby jde již lehčeji, kde se vyžil drahocenný obsah.

Venkovští lidé a maloměšťáci chodí do kostela se stejnou odvahou, s jakou vypovídají poslušnost Bohu při prvním neštěstí, venkovské ženy a městské přistupují ke svatým svátostem se stejným cynismem, s jakým si dávají pomáhati od klíčících životů. Negeneralisujeme, píšíce venkovští lidé nebo maloměšťáci, neboť rozumíme jen ty, kteří tak činí, manáboženství bez víry, nádobu bez obsahu.

Lidé si nevěří navzájem. Klepařství, úskočnost, prospěchářství přivedly namnoze život ad absurdum. To už není život, to jest neustálý výboj nenávisť. Solidarita zůstala zvuchným, ale prázdným nic, lidé nemající důvěry k sobě, nemají ani lásky, a proto se stává život sociálně nesnesitelným.

Konečně lidé nevěří ani sobě. Jinde nemůže nevěra skončit. Vnitřní rozervanost a nespokojenost ochromuje všechny síly, dříve než se mohou vyvinouti, dusí dobré myšlenky, za-

bijí dychtění, které zbylo jako poslední projev svobodného duševního života. Lidé hynou v nesnesitelných výparech vlastní závistivosti a v hlasu impotence zmrzačení žárlivostí. To jsou důsledky hospodářské. Lidé chodí, jako by necho-
dili, žijí, jako by nežili, modlí se, jako by se nemodlili. Ne-
mají středu, nemají opory.

To jsou finální akta laicisace života. Nejprve byl vylit obsah, pak znesvěcena forma, a co zbylo, jest zoufalství.

A uprostřed této moderní bídy a latentních slz žije Církev. Nevidí a nechápe? Jest jí cizí a lhostejné, když tolik lidí umírá v nejstrašnějších bolestech? Nikoliv. Církev žije. Cír-
kev vidí, ale svedení nevidí.

Na chudých i bohatých oltářích v chrámech hřejících mi-
nulostí i studících novotou Církev den co den dává sloužití
Mši svatou. Něco, co jsme dosud nepochopili. Něco, co jsme
chápali tak po protestantsku. Chodili jsme do kostela na Mši
svatou, aspoň jsme tak říkali, pomodlili jsme se tam několik
Otčenášů, zbožnější celý růženec, zazpívali „Tisíckrát po-
zdravujeme tebe“, ale to, co se dělo u oltáře, to jako by pro
nás neplatilo, a proto také většinou Nejsvětější Oběť zůstá-
vala pro nás bez užitku. Tak jsme ztráceli oporu a střed.

A přece Mše svatá jest něco daleko více než příležitost
k pomodlení se růžence. To můžeme kdykoliv jindy, ale být
účastni velkolepé reprisy kalvarského divadla můžeme je-
nom při Mši svaté.

Především musíme mítí neustále před očima Večeřadlo a
Kalvarii. Bez nich nepochopíme, co se na oltáři při Mši svaté
děje. A za druhé musíme celý děj Nejsvětější Oběti aktivně
spoluprožívat. To, co se odehrává na oltáři, děje se k našemu
posvěcení, otvírají se očistné prameny, krev Kristova stéká
z poraněného boku a my nenastavíme dlaně?

Tragedie Mše svaté vrcholí při pozdvihování Těla Kris-
tova. To je památka ukřižování, ale to je také vyzdvižení stře-
du, to je pobídka, kam máme soustřediti své oči. V tom je vý-
znam liturgického hnutí, že učíc nás chápatí a rozuměti ob-
řadům včleňuje nás do řádu, přivádí nás Bohu, vrací nás bliž-
nímu a nám samým. Liturgické hnutí není móda, není věci
hloučku intelektuálů. Dáti střed a oporu je čin eminentně so-
ciální, morální, hospodářský, zkrátka státnický.

Svatý Jan pod Skalou.

Karel B. Hroch.

POŽEHNÁNÍ SV. MAURA

Vmnohých benediktinských klášteřích bylo od starých dob obvyklé požehnání sv. Maura, které se udílelo nemocným s částčkou dřeva pravého sv. kříže.

Slova, jichž se při tom používalo, se celkem shodovala, ale bylo přece dosti odchylek. Proto se rozhodl zakladatel beuronské kongregace, arciopat Dr. Maurus Wolter, postarat se o konečnou úpravu textu tohoto požehnání a předložit jej k schválení kongregaci posvátných obřadů v Římě.

Vydatnou pomoc poskytl arciopatu Wolterovi v této záležitosti opat Zelli, který byl opatem benediktinského kláštera u sv. Pavla v Římě, předsedou kongregace kasínské a vážným konsultorem (poradcem) kongregace posvátných obřadů.

Nově upravený text požehnání sv. Maura byl v lednu roku 1882 odevzdán kardinálu Bartolinimu, prefektovi kongregace posvátných obřadů, který byl zároveň protektorem kongregace kasínské a ostatních Benediktinů. Ačkoliv se způsob tohoto požehnání zdál kardinálu Bartolinimu nezvyklým, přece se ujal záležitosti schválení v kongregaci posvátných obřadů. A tak obdržel nově upravený text požehnání sv. Maura nejvyššího církevního schválení již 4. května téhož roku (1882). Schválený text vydala tiskem firma Desclée v Tournai v Belgii. Potom byl tento text otiskován také v benediktinském breviáři. V novém vydání benediktinského breviáře je text požehnání sv. Maura otisknut v přídatku nadepsaném: *Visitatio et cura infirmorum*, t. j.: Návštěva nemocných a péče o ně.

Rubrika předeslaná textu stanoví, že se má nejprve vystavit ostatek pravého kříže Páně, k čemuž se mají rozsvítit aspoň dvě svíce. Pak se má vzbuditi v nemocném lítost a pevná důvěra, že, bude-li to vůle Boží (*si placeat Deo*), pro zásluhy a na přímluvu sv. Otce Benedikta a sv. Maura bude uzdraven. Potom se modlí třikrát Otče náš, Zdrávas a Sláva Otci, načež kněz řádu sv. Benedikta, maje štolu červené barvy, vezme ostatek svatého kříže a říká před nemocným: Chvála (*Benedictio*: dobrořečení), moudrost, sláva, dík a čest i moc a síla Bohu našemu na věky věkův. Amen.

Potom říká verš z žalmu 25.: Noha má stála na cestě přímé. Ve shromážděních chci tě oslavovati, Pane.

Následuje „Invocatio“ (vzývání): Vzýváním nejsvětějšího jména Páně dejž tobě žádané zdraví ona víra, kterou svatý Maurus následujícími slovy uzdravoval nemocné, a ve které já, ačkoliv nehodný hříšník, tytéž prosby nad tebou pokorně pronáším: Ve jménu nejsvětější a nerozdílné Trojice, s pomocí a pro zásluhy přesvatého Otce Benedikta, N., stůj docela zdrav na nohou svých vzpřímený. Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen.

Antifona: Vpravdě slabosti naše on vzal na sebe a bolesti naše on snášel, jehož modřinami jsme uzdraveni.

Vers.: Ten, který se smilovává nad nepravostmi lidí. Resp.: On uzdraviž neduhy tvé.

Vers.: Pane, vyslyš modlitbu mou. Resp.: A volání mé k tobě přijď. Vers.: Pán s vámi. Resp.: I s duchem tvým.

Modleme se: Bože, původce všech tvorů, který jsi ustanovil, aby k obnovení lidského pokolení jednorozený Syn tvůj spolupůsobením Ducha Svatého z Marie Panny se vtělil, a který jsi skrze přesvaté a slavné dřevo oživujícího kříže ranám a slabostem našich duší vykoupením přispěti ráčil: ty račiž tohoto služebníka svého (tuto služebnici svou) N. mocí tohoto životodárného znamení (t. j. požehnání se svatým křížem) přivésti k dřívějšímu zdraví. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

Modleme se: Pane Ježíši Kriste, který jsi mistru mému, svatému Benediktu, udělil moc, aby u tebe obdržel, oč by ve jménu tvém prosil; Ty račiž na jeho přímluvu všechny neduhy tohoto služebníka svého (služebnice své) zapuditi: aby obdržev zdraví, vzdával díky svatému jménu tvému: Jenž s Otcem a s Duchem Svatým žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Následující požehnání s předeslanou invokací je nade-psáno „Signum“. Podáváme tento text také latinsky: Per invocationem Immaculatae Dei Matris et semper Virginis Mariae, et per intercessionem Sanctōrum Benedicti et Mauri: Potentia Dei Patris, Sapientia Dei Filii, Virtus Spiritus Sancti liberet te ab ista infirmitate. Amen. (Vzýváním Neposkvrněné Matky Boží a vždy Panny Marie a na přímluvu svatých Benedikta a Maura: Moc Boha Otce, moudrost Boha Syna, Síla Ducha Svatého nechať tě vysvobodí od této nemoci. Amen.) Kněz žehná po slovech: „Potentia“, „Sapientia“, „Virtus“. Pokračuje: Jakož bude zalíbení jeho, tak se staň a

staň se tobě, jak prosíš a žádáš, ke chvále a cti přesvatého kříže Pána našeho Ježíše Krista.

A naposled žehná nemocnému s ostatkem svatého kříže řka: *Benedictio Dei omnipotentis, Patris, et Filii, et Spiritus Sancti descendat super te et maneat semper. Amen.* (Požehnání všemohoucího Boha, Otce i Syna i Ducha Svatého nechť sestoupí na tebe a zůstane vždycky. Amen.)

Na konec podá ostatek k políbení.

V závěrečné rubrice se praví, že toto požehnání se může udělití třikráte po sobě, je-li toho třeba, a sice buď tentýž den, anebo v různé dny. Dále se doporučuje, aby byly slouženy tři votivní mše: jedna o Umučení Páně, druhá o sv. Mauru a třetí za zemřelé; jinak se má nemocný pomodlití celý růženec Panny Marie, rozdělený na tři části, na tentýž úmysl, a nemůže-li se jej sám pomodlit, ať požádá někoho, aby se jej za něj pomodlil.

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.

DIURNALE MONASTICUM

Světoznámé nakladatelství liturgických knih, Fr. Pustet v Řezně, vydalo cennou příručku, jakou dosud žádná řeč nemá. Je to „Das Tagzeitenbuch des Monastischen Breviers (Diurnale Monasticum)“ im Anschluss an die Messbücher von Anselm Schott herausgegeben von der Erzabtei Beuron. 18°. 1708 stran. Vázané vydání je jen 3 cm silné. Cena: V plátně s červenou ořízkou RM 10.80; kozí safián s červenou ořízkou RM 13.50; kozí safián se zlatou ořízkou RM 15.50.

O významu této publikace poučuje nejlépe „Úvod“, jenž zde podáváme. „Letos uplynulo půl století, co P. Anselm Schott O. S. B. vydal po prvé „Messbuch der heiligen Kirche“ (1884) a 41 rok je tomu, co vyšel po prvé jeho „Vesperbuch“ (1893). Následuje-li dnes „Tagzeitenbuch“, volá především dávno zesnulému spolubratru beuronskému († 23. dubna 1896) srdečné „Zaplať Pán Bůh“ do věčnosti. Neboť proudem požehnání pro mnohé tisíce duší po Bohu toužících se staly tyto dvě knihy, zvláště Misál, „Schott“. Vždyť pomáhaly buditi liturgické hnutí, „tento ohnivý jazyk Ducha

Svatého v nové době“ (kardinál Faulhaber), jenž dnes nespočetné duše rozhňuje a prohřívá.

Co bylo otcům svatým posláním, to převzalo pozdější pokolení jako drahocenný odkaz, totiž pokračovati v liturgickém apoštolátu pro Krista a Církev. Tím je také již řečeno, že Diurnale nechce nic jiného, než v duchu Misálu nastoupiti svou pout, stejně skromně, nenáročně a úslužně jako tento před 50 lety.

Jeho účelem je býti četným očekávajícím jej laikům nástrojem chvály Boží, vůdcem ke Kristu, přívodem spásy. Poněvadž je to kniha určená pro laiky, musila býti co nejjednodušší; proto je v ní poměrně tak málo odkazů. Vysvětlivky v textu byly úplně vynechány, za prvé proto, že se předpokládá u každého modlícího se latinsko-německý Misál, který uvádí dostatečně ve význam slavností, posvátných znamení a dob; a za druhé, že se zdá býti nezbytným důkladný výklad ústní. Kruhy Oblátů a podobná sdružení učiní již samy Diurnale předmětem častých rozprav a tak vniknou živým slovem hlouběji, než to může učiniti mrtvá litera.“

Nejen malé skupiny vyvolených, nýbrž široké kruhy mohou nyní bráti účast na službách Božích mnichů a tím se účastniti oficielní modlitby Církvě samé. Pomocí této knihy se mohou utvořiti všude sdružení modlících se, kteří si jsou vědomi, že jsou údy Církvě a proto vpojení v konání liturgie všech dob a národů. Diurnale není náhražkou, byť sebe dokonalejší, nýbrž skýtá to nejlepší z pokladů, z nichž čerpá denně Církev sama.

Podle těchto zásad jest také Diurnale uvnitř a vně skvěle upraveno, jak to konečně od Pustetova nakladatelství ani jinak nelze očekávati. Jsme přesvědčeni, že i toto dílo bude plniti své veliké a požehnané poslání jako jeho protějšek: Schottův Misál. Poněvadž pro veliký finanční náklad a nedostatek zájemců nelze české vydání Diurnalu očekávati, buď již doporučeno vydání toto.

SV. MAURUS, OPAT

(15. ledna.)

Jméno Maurus jest vlastně jméno národa severozápadní Afriky, jenž po staletí měl ve své moci i Španělsko. Slovo „maurus“ znamená také tolik jako snědý muž nebo člověk tmavé pleti.

Sv. Maurus, narozen v Římě asi roku 501, byl synem senátora Eutychia, jenž ho dvanáctiletého svěřil výchově sv. Benedikta v Subiaco. Poznáv neobyčejné schopnosti svého žáka, věnoval sv. Benedikt jeho výchově veškerou svou péči. Stav se záhy řeholníkem, byl Maurus pilným vykonavatelem řeholních ctností. Byl stejně horlivým v postu, ve bdění, ve snášení zimy a jiných obtíží, ve vytrvalé modlitbě, v mlčení, takže ho musil jeho sv. učitel od sebemrtvení spíše zdržovati, než ho k němu nabádati.

Zatím rozšířil se věhlas nové řehole Benediktovy po tehdejším světě křesťanském a, jak nám vypravuje legendární „Životopis sv. Maura“, jeden z franckých biskupů poslal k zakladateli posly s prosbou, aby vybral několik nejschopnějších bratří, kteří by v jeho diecési založili klášter nové řehole. Touto důležitou úlohou pověřil sv. Benedikt roku 543 Maura se čtyřmi jinými mnichy. Když tito přišli do Francie, byl biskup, jenž si je vyžádal, mrtev a jeho nástupce nechtěl o záležitosti ničeho slyšeti.

Maurus ale získal si důvěru váženého dvořana a přítele krále Theodeberta, Flora. Florus postavil jim na svém statku Glanfeuil veliký klášter, svěřil svého jediného synka jejich výchově a přijal konečně i sám řeholní roucho. V několika letech vzrostl počet bratří nového kláštera na 140 a opatství Glanfeuil, jež po smrti Maurově obdrželo jméno „St. Maur sur Loire“, stalo se kolébkou mnoha jiných klášterů.

Po 38 let stál Maurus v čele klášterů jím založených a v plném rozkvětu stojících. Když nadešel večer jeho života, postavil si vedle kostela sv. Martina domek, v němž ve společnosti dvou řeholních bratří po dvě léta připravoval se na smrt. Před smrtí se dal donésti do chrámu, přijal zde svátosti umírajících, uleh na žíněné roucho a zemřel dne 15. ledna 584. Z jeho ostatků má chrám sv. Víta v Praze jedno žebro, kteréž bylo Karlu IV. darováno od Karla V., krále franckého, roku 1365.

Jméno sv. Maura bylo v katolické Církvi, zvláště však v řádě sv. Benedikta, vždy ve veliké úctě; roku 1685 založená kongregace reformovaných Benediktinů dostala na jeho počest název Maurinů.

Často se také setkáváme s obrazy tohoto světce. Na městské kašně v Perugii vytvořil Giovanni Pisano ve 14. století plastické sousoší sv. Benedikta a Maura. — Tamtéž se chová také v chrámě sv. Petra poprsí sv. Maura, čtoucího v knize od Perugina. — V cyklech sv. Benedikta v S. Severino v Neapoli, v klášteře Monte Oliveto u Sieny a v S. Miniato u Florencie je sv. Maurus zobrazen, jak ho otec odevzdává zakladateli řádu. — Jeho řeholní obláčku zároveň se sv. Placidem maloval Andrea de Salerno (1480—1545); obraz ten chová se v národním muzeu v Neapoli. — Tentýž předmět zobrazil také Pietro Novelli (1603—1647) v kostele del Cancelliere v Palermu. — Ms. lat. 1202 ve vatikánské knihovně líčí v miniaturách zázraky sv. Maura: 1. Jeho spolužák v Subiaco, Placidus, byl poslán pro vodu, spadl do jezera a vlny ho odnesly. Benedikt spatřil hrozící nebezpečí a poručil Maurovi, aby rychle spěchal ku pomoci. Ten spěchal k jezeru, kráčel po vodě jako po pevné zemi a vytáhl tonoucího šťastně z vody. 2. Na cestě do Francie měl jeden z průvodců Maurových tu nehodu, že spadl se stupňů jakési věže a zranil si pravou ruku, takže mu měla býti odňata. Sv. Maurus, zvěděv to, vrhl se před oltářem na zemi, dal svému tělu polohu kříže a modlil se k Bohu za raněného. Potom vstal, dotekl se částičkou sv. kříže, již mu sv. Benedikt daroval, pochroumaného ramene, modlil se nad ním a raněný se uzdravil. 3. Jednoho dne přinesli k světci mrtvého. Světec dal ho donésti do kostela, obětoval za něho Mši sv., modlil se nad ním a mrtvý oživil.

Sv. Maurus je patronem kotlářů, lampářů, mosazníků, nosičů, uhlířů, voskařů a v Belgii také krejčů a obuvníků. — Vžívá se proti bolení hlavy a hrdla, dně, ochrnutí a jiným nemocem.

Podle něho pojmenované „požehnání sv. Maura“ udílí se nemocným částičkou sv. kříže.

Praha.

Ant. Brousil.

VELKÝ HŘÍCH

I. Co je velkým hříchem?

Velkým hříchem tolika tak zvaných katolíků jest, že bez vážné příčiny, která by je omluvila, nejsou v neděli a zasvěcené svátky přítomni Mši svaté.

2. Je to velký hřích, protože člověk tím odmítá vzdávati chválu Bohu, to jest klaněti se mu, vzdávati mu díky, vzývati ho a usmiřovati způsobem, jakým on sám si výslovně přál, takže Církev k tomu zavazuje velmi těžce, pod těžkým hříchem.

3. Je to velký hřích, jenž je pramenem mnoha jiných; zkoumáme-li jej dobře, vidíme, že nesměřuje k ničemu menšímu, než k pohrdání vykupitelským dílem Kristovým, jež Mše svatá přisvojuje duším.

II. Co jest Mše svatá?

4. Mše svatá je obnovené a ve svých nekonečných zásluhách našim duším přisvojené přinesení vznešené a krvavé Oběti, kterou učinil ze sebe na Kalvarii a na kříži Ježíš Kristus, náš Pán, aby pomstil uraženou slávu Boha, svého Otce a potvrdil nicotu tvorstva.

5. Tato Oběť Bohočlověka učinila zadost za zločin hrozná pýchy, která nechtěla vzdáti slávu Bohu, to jest, uznati všemohoucnost Boží a nicotu člověka; to činíme po každé, když hřešíme, obzvláště pak smrtelně.

6. Pro společnost, pro rodinu, pro jednotlivce nechoditi na Mši sv. znamená jednoduše odmítnouti tomuto velkému Bohu svědectví své absolutní závislosti na něm; chápeme-li to dobře, není větší pýchy nad tuto.

III. Důsledky společenské.

7. Znesvěcení neděle a svátků vzdalováním se od Mše svaté — omezujeme se jen na tento bod — jest podle úsudku nejbezpečnějších křesťanských sociologů příčinou všech zel společenských a domácích. Není to oltář a stůl Páně, u něhož by se měla rozřešiti pověstná otázka sociální? Není to v jednotě utvrzené v Bohu a prostřednictvím Krista, kde každý člověk opět nabývá své důstojnosti spolu se svým místem ve velkém tělese společenském?

8. Společnost, jež již nevzdává poctu Pánu, kterou mu je povinna, je společností zlořečenou; nezabývá se Jím a On ji přenechává jejímu zvrácenému smýšlení. Totéž nutno říci o rodině.

9. Je pouze jediný prostředek k zadržení katastrof, jež nám hrozí: je to návrat ke Mši svaté. Jediné obětovaná Krev Pána Ježíše může nás uchránit od hněvu rozmrzeného Boha.

IV. Osobní důsledky.

10. Nechodit na Mši sv. znamená vyhybat se nesčetným milostem, které sestupují s oltáře, s požehnaného kříže Ježíše Krista.

11. Znamená to zřít se možnosti přijmouti nebo udržeti v sobě znalost Boha, jeho přikázání a přikázání Církve; znamená to vymknouti se blahodárnému vlivu farnosti.

12. Je to konečně vydávání se v nebezpečí neznať své náboženství, bloudit v říši víry. A tak je to zpřetrhání jedné z nejpevnějších uzd pro naše špatné náruživosti; nejsme nic víc a nic méně než pohani.

V. Rozličné příčiny.

13. Nevědomost je jedním z největších zel: neví se téměř již ani, co jest Mše svatá. Mnoho osob, ba i zbožných, které jsou jí ještě přítomny, zdají se míti o ní jen jakous takous představu. Pro tolik duší Mše svatá není hlavní pobožností, ale jen jednou pobožností mezi tolika jinými.

14. Jak zaujmouti pro obřad trvající půl hodiny nebo hodinu lidi, když nevědí v podstatě, oč jde; lidé, kteří přicházejí často, jen aby se vyvarovali těžkého hříchu; kteří bez zvonku, jenž je upozorňuje, by vůbec netušili na př., že jest proměňování.

15. Zdá se, že by vůbec v katechesích a v kázáních měla býti větší část věnována vyučování o Mši svaté. Rovněž i na školách obecných, měšťanských a zvláště středních, stejně jako i v noviciátě řeholnic věnujících se vyučování. Zajisté byl již učiněn pokrok, ale co by se nedalo ještě uskutečnit!

VI. Ještě příčiny.

16. Nelze popírat, že jest to někdy vliv pekla, který se někdy uplatňuje ve výletních a sportovních organisacích, jež jsou málo úzkostlivé o dobro duší a který brání v neděli a ve svátky jíti na Mši svatou.

17. Kdokoli vstupuje do soukromé služby, každý úředník, služebník nebo pomocnice domácnosti, má přísné právo požadovati, aby mu v tyto dny byla zajištěna doba pro Mši svatou.

18. A pak jsou to noční zábavy předcházejícího dne, vynucující si důkladný odpočinek, pozdní vstávání atd... Mše? Ach...! Co je Mše?

VII. Zapírají svůj křest.

19. Svátost křtu zajisté působí především smytí dědičného hříchu, naplnění Duchem Svatým, udělení posvěcující milosti; směřuje však také podstatně k Eucharistii, Oběti a Přijímání.

20. Tolik křesťanů, ba i zbožných, jako by neznalo nezničitelné svátostné znamení, které bude lze viděti věčně v duši, i zavržených, znamení, jež nám dává účast na kněžství Ježíše Krista, určujíc nás tím k veřejné službě Bohu, přidružujíc nás k jeho stavům Kněze a Oběti nebeského Otce. Každý křesťan, muž nebo žena, má v něm aspoň kořen tohoto kněžství, i když ne moc, udělovanou jedinečně svěceným kněžím.

21. Toto kněžství, ačkoli je mystickým, je přece na základě našeho křestního přičlenění k němu něčím velmi skutečným. Konečně jsme pokřtěni, abychom byli přítomni Mši svaté a měli na ní účast jako obětující a obětovaní.

VIII. Naše včlenění v Krista.

22. Vskutku, křest nás včlenil v Krista, v nového vůdce řady — bytost zároveň individuální i kolektivní — vykoupeného lidstva, jako Adam byl vůdcem lidstva padlého. I naše těla samotná jsou, jak praví Apoštol, údy Kristovými, jsou chrámy Ducha Svatého. Co říci o našich duších? Vše v nás patří Kristu, jako Kristus je celý náš.

23. On je Synem Božím svou přirozeností, my jsme jimi milostí, přijetím za vlastní; ale On i my jsme dítkami Božími, z božské rodiny. Jeho stavy, jeho tajemství, jeho ctnosti, jeho milosti, jeho zásluhy, jeho kněžství, to vše je naše. A toto kněžství vykonáváme od svého křtu a každý tak, jak mu to Církev uděluje.

24. Nechoditi na Mši svatou, která jest hlavním výkonem našeho včlenění v Krista kněžstvím věřících, znamená zapí-

rati svůj křest, znamená zneuznávatí své včlenění v Ježíše, zapomínatí na svou křesťanskou důstojnost, na svůj úřad, jedním slovem na svou povinnost.

IX. Věroučný význam Mše svaté.

25. Všech těchto základních poznatků, téměř zapomenutých, z nichž žila první Církev a století víry, je nám třeba opět získatí, abychom v nich sami žili. Naše nevědomost ubíjela v nás poznenáhlu křesťanský život.

26. Kéž bychom si připomněli, že Mše svatá je neustálým kázáním celé věrouky a celé mravouky. Věděti, co jest Mše svatá, znamená fakřka ovládatí v podstatě křesťanskou theologii.

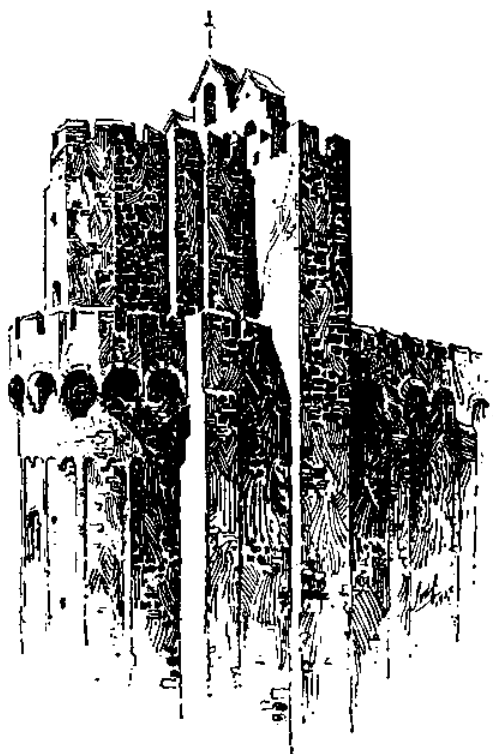
27. Bylo by třeba vnukatí, že Mše svatá jeví se jako střed celého učení, od něhož vše vychází a kam vše směřuje, a ke kterému by se mohlo připojití celé učení našeho svatého náboženství. Ale bylo třeba to ukázatí, poučití o tom.

(Dokončení.)

Maredsous.

Dom Eugène Vandeur.

PUTUJEME S CIKÁNY

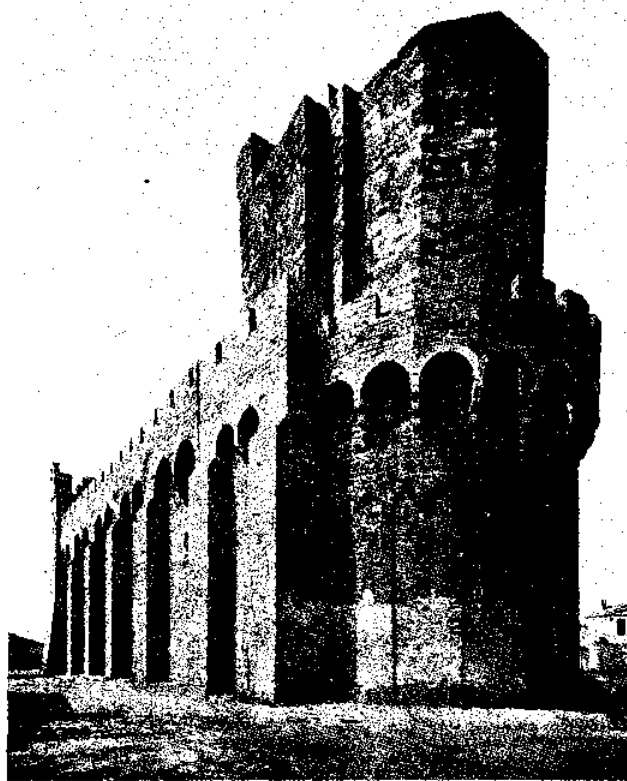
nějšiho, než že při večerní zábavě jsme mluvili o onom milém městečku při Rhodanu, které se honosí hrobem sv. Marty.

A když jsem pak docela sdělil svůj plán příštího dne navštívit svatyni Saintes Maries de la Mer, tu se zdálo, že se teprv náležitě rozvázal jazyk provençalské národní hrdosti. Protože jsem věděl, že v klášteře jsou známy tamější poměry, byla mně příjemná i jejich předpověď; řekli mi totiž: „Pak ovšem něco zažijete!“

Co mně vlastně tento plán udalo, bylo přání shlédnouti po návštěvě slavných míst někdejšího benediktinského života v Marseille, Arles, Mont-Majour, Saint Gilles místočko, které je v Orbis Pictus Benedictinus tak pozoruhodné, totiž Saintes Maries, vzdor jeho nepohodlně přístupné poloze. I ta okolnost, že připadala právě pout v Saintes Maries, slibovala mi něco zcela zvláštního.

Nad deltou Rhodanu zápasilo ještě ranní šero se sluncem, když se nám vynořil na obzoru obrys skupiny budov. Pone náhlu bylo lze poznati cimbuří, střílny a podobné jednotlivosti, podle kterých by se mohlo usuzovati, že se jedná o nějaký středověký hrad. Ale byl to ve skutečnosti pro mě i četné jiné cestující cíl cesty, chrám Saintes Marie de la Mer, nebo jak se také podle původu jmenuje lidově Saintes Maries de la Barque.

Svatyně stojí zde jako ohromný mezník na rozhraní dvou světů, moře a pobřežní roviny, těchto světů, z nichž jest každý již sám pro sebe nekonečný a které se zde spojily v jednotu téměř tísnivou. Tato svatyně je zde zdánlivě zbavena veškeré spojitosti se životem a odloučena od bohaté kultury západu; stojí zde v této osamocení, v níž ani celá hejna plameňáků kroužících v blan-

Opevněný kostel v Saintes Maries.

kytném ovzduší nezmenšují dojem vzdálenosti od života právě tak, jako jej nezmenšují četné bárky dole u břehu, které dnes pro nedostatek jakéhokoli vánku leží se svěšenými plachtami a vlajkami jakoby přimražený na zrcadlové hladině. Tento dojem neruší ani pod ochranou a ve stínu svatyně, majestátní svým městským vzhledem, ubohá rybářská vesnička se svými na mořském pobřeží roztroušenými rybářskými chatami, jež se zdají tulit k písčité půdě před jižním mistralem vanoucím v určitých obdobích od moře, podobně jako kuřátka se tulí pod křídla kvočny. Nejméně pak mohou předstíratí spojení se světem krátko trvající a příležitostné zjevy svátků, cikánská ležení se svou vozovou hradbou, zbudovanou z části z předpotopně řídkých vozidel a se svými pestrými, čistě venkovsky kouzelnickými trhy.

Vzdor této zdánlivé osamocenosti přilnul lid k Saintes Maries tak, že každé oko i srdce s úctou vzhlíží k ní jako k majáku, z něhož zazářilo celé zemi světlo evangelia. Není tedy divu, že ohnivě provençalské básnictví v prose i písni s láskou opěvuje její stoleté zdě. I poslední z provençalských troubadourů, Frédéric Mistral, této svatyni ve své Mireji zasvětil významný dar svého umění. A že také ještě dnes v duchu domácího básnictví zaujímá čestné místo, dokazují les Mariades, nadšené zpěvy, kterými Maestrati oslavuje svaté tři Marie jako zakladatelky svatyně a křesťanství v Galii vůbec.

Podle brevíře marseillského vypluly svaté ženy, Maria Jakubova, Maria Salome spolu s Martou a Marií Magdalenou, jejím bratrem Lazarem a několika učedníky Ježíšovými, když židé začali pronásledovati vyznavače Kristovy, na bárce bez vesel i kormidla na širé moře. Podle přání a mínění pronásledovatelů čekala na ně jistá záhuba. Ale, jak pokračuje legenda dále, přistala bárka u ostrova, který zde je vytvořen dvěma rameny ústícího Rhodanu, dnešní Camargue, právě co se nyní zvedá svatyně Saintes Maries (svatých tří Marií).

Tak stanuli bychom na jednom z prvních posvátných míst země a současně u jednoho z prvních východisk křesťanské víry do celé Evropy. Lazar odebral se hlásati evangelium do blízké kolonie římské Marsilia a zde založil křesťanskou osadu, jejímž byl prvním biskupem. Maximin jako první hlásatel radostného poselství dostal se do Aquae Sextiae, nynější Aix v Provinci, Marta odebrala se do Tarasconu, Maria

Cikánské ležení u Saintes Maries.

Magdalena pak do provençalského pohoří, jen Maria Jakubova a Maria Salome zůstaly na místě, kde přistaly, do konce života a byly tam pochovány. Chrám nad jejich hrobem světil svatý biskup Caesarius z Arles (nar. r. 406) duchovní společnosti panen od něho založené. Biskup Rembold předal svatyni v roce 1086 Benediktinům sousedního opatství Mont-Majour a protože pobřeží trpělo častými vpády loupežných Saracénů a pirátů, muselo poněmáhlu vyrůstající městečko Saintes Maries pomýšletí na trvalou ochranu. Práce chopili se mniši z Mont Majour, s masivními stavbami dobře obeznámení, a památná svatyně byla ve 12. století přebudována, aby byla dostatečně chráněna nejen sama, ale také celé pobřeží daleko široko až proti Aigues-Mortes, kde král Ludvík svatý ztroskotal kdysi se svojí křižáckou flotilou. Později za krále Renata z Anjou nechal papež Mikuláš V. v roce 1448 pozůstatky svatých žen vyslaným kardinálem-legátem za velkých slavností vyzvednouti a od té doby jsou uloženy v důkladných skříních z cypřišového dřeva, chráněných silným kovááním. Kolem nich se rok co rok kupí menší skupiny poutníků; dvakrát do roka, 25. května a 22. října, bývá tu po každé 15 až 20 tisíc návštěvníků.

Tentokrát mohl jsem býti jedním z nich. Hodina biskupské Mše sv. se blíží a proto je viděti stále zřetelněji, jak rozvlněná masa lidí bezděčně se stahuje ke kostelu, třebaže se ví, že jen zcela malá část se jich tam dostane. Vlastně pout

započala již včera večer slavnostním pozdravením svatých Marií (salut aux Saintes), jako opět slavnostním adieu aux Saintes — rozloučením bude ukončena. Po celou noc bylo to jen samé chození sem a tam, zpěv a modlení. A ještě stále je viděti nové houfy, s křížem nebo praporem se blížící po vodě i po souši. Tíseň stává se větší a úpornější a nadče, že se dostanu k cíli, byla stále menší a tak jsem se rozhodl, že se pokusím do tohoto chaosu také činně zasáhnouti. Proto jsem se vklínil do hustého chomáče lidí a za chvílku musel jsem si říci, že jediná moudrost bude, když se bezděčně a nečinně nechám unášet davem. Pak ovšem něco zažijete!

Zcela pozoruhodný shluk lidí kolem mne, který se více kupí, než pohybuje. Nehledě k mnohým důmyslným lidem, kteří celým svým chováním projevují se spíše jako cizinci, zvědaví diváci než stálí zbožní poutníci, jsou to zde ponejvíce provençalští venkované; jako takoví pro každého, kdo jen trochu dovede čísti, v rysech rasy nepopíratelní, neboť jim přerozmanitá historie země a vlastnosti zúčastněných národů, Řeků a Římanů, Saracénů a Španělů, Basků i Franků, zanechaly stopy v jejich tváři.

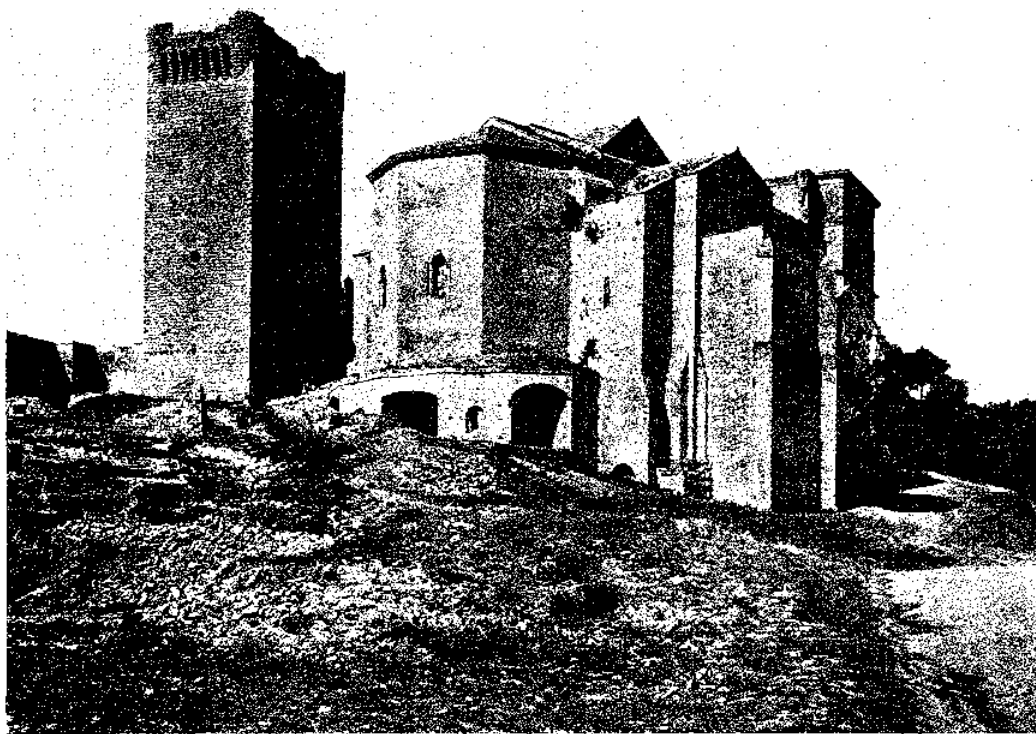
Mezitím ale i silné skupiny cikánů, kteří se sem sjeli se všech stran světa ke své výlučně národní svatyni, někteří v týdny trvajícím vláčení. Také oni se nezaprou, zvláště jejich ošklivé ženy vyšších semestrů, neboť východní profil, olejově hnědá barva obličejů, vášnivě třpytící se oko i havraní vlas, ženám prostě splývající na ramena, mužům v naježených chomáčích do čela visících a neméně také sebevědomé chování v jejich hadrech dává nezvratné vysvědčení jejich rase.

Konečně! Konečně! Díky více cizím loktům než vlastním ocítl jsem se v dusné atmosféře plápolajících nesčetných voskovic; stojím na nejnižším ze tří pater, k nimž se sestupuje z hlavní chrámové lodi.

Více než obě ostatní poschodí zasvěcená svatým Mariím je toto zahaleno kouřem a takřka pokryto dechem zbožnosti staletí jakoby úctyhodnou patinou. Jest to vlastní svatyně cikánů, neboť od starodávna považuje se za místo odpočinku jejich patronky, ba snad i pramáti Sáry, oné domněle z Egypta pocházející hnědé služebnice omilostněného domu v Bethanii, jež zároveň se svými dvěma paními, Marií Magdalenou a Martou, byla vydána na pospas smrtonosné jízdě.

Právě v této podzemní svatyni koná se též především pobožnost cikánského národa.

A jaká je to pobožnost! Již pouhé zažití člověka, jenž je jako nečinný účastník přítomen, mocně působí. Co jsem zde jako nikdy předtím a nikdy potom nezažil nitrné zbožnosti, ano žáru náboženského citění! To vášnivé klanění a vzpřimování, uctivě důvěrné dotýkání a hlazení i líbání svaté skříně; to oduševnělé, hned tajuplně šepotavé,

Opatství Mont-Majour. Pevnostní věž a opatský kostel.

hned zase bouřlivě propukající šuškáni a volání, pláč i vzdychání hnědých poutníků a poutnic k jejich hnědé svaté soukmenovkyni a patronce; ta řeč krve a srdce národa, jenž ve svém polodivokém způsobu života zůstal upřímným, řeč vyplývající z citění ne vždy osvíceného, přece však vždy vnitřně věřícího: vše to věci, pro které světské oko bylo by jen znesvěcováním a malicherně kritisující slovo muselo by býti urážkou.

Poskytlo-li mi již pouhé zažití v úzkém a dusném podzemním kostele úchvatný pohled do duševního života národa, jenž mi dosavad byl znám jen v podobě exotických lupičů, přece neporovnatelně silnější měl býti dojem souznačné slavnosti, jež mne očekávala venku mezi mohutným nebem, ze-

mí a obklopujícím ji mořem, okolím to svatyně; pocta tisíců, slavnostní průvod ve své barvitě radosti, jež přestupuje všechny meze severské představivosti a se svým tak všeobecným, tak živým a hlasitým nadšením, prostým vši hořkosti, takže již pouhý pokus o vylíčení by musil ztroskotati. K této každoroční veřejné počtě jsou vyňaty relikvie a korouhve svatých Marií z oltářní skříně, vybudované v podobě bárky. Nyní budou nesený na ramenou od silných mužů v nekonečném průvodu, ve kterém biskup se svým duchovenstvem tvoří zcela zvláštní skvělou skupinu, doprovázeny jsoucav kavalerií selských jezdců na bílých koních a stále novými bouřlivými ovacemi. Půjde se ulicemi hustě stěsnaného lidu a na památku kdysi šťastného přistání ostatky budou nesený dolů na pobřeží až do moře. Svého vrcholu však dosahuje slavnostní podívaná v okamžiku, kdy biskup uprostřed svého kleru s honosné lodi slavnostně žehná zemi, moři i všemu lidu.

„Tu pak něco zažijete!“ Proroctví se v plné míře naplnilo. Přece však i ještě dnes po letech zaznívá mi silně do duše ohlas mocných projevů v Saintes Maries, kde k živému charakteru a zbožně věřícímu smýšlení Provenčálů v tak skvěle působivé harmonii se pojila vřelá láska k domovině a přirozená radost ze života. Přece však silnější a mnohem vnitřnější bylo tajuplné šeptání cikánů modlících se k jejich nebeské patronce.

Emauzy.

P. Kornel Kniel.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Úmrtí.

Opatství Sainte-Marie v Paříži utrpělo dne 24. listopadu m. r. těžkou ztrátu úmrtím I. svého opata, ndp. Josefa Gabarry. Zesnulý narodil se 15. února 1854 a byl 24. května 1877 vysvěcen na kněze. Po jedenáctileté činnosti v duchovní správě vstoupil do řádu sv. Benedikta. Opatem kláštera stal se dne 23. září 1925 a přes své vysoké stáří vyvíjel horlivou a úspěšnou činnost, až ho, osmdesátiletého starce, zákeřná choroba sklátila do hrobu.

Opatství St. Martin de Ligugé ztratilo dne 7. září m. r. jednoho ze svých nejstarších mnichů: R. P. Štěpána Babina. P. Štěpán patřil mezi pamětníky slavného opata Guérangera v Solesmes, za jehož nástupce, Dom Conruriera, vstoupil do noviciátu a složil i sv. sliby 12. října 1879. Prvá léta

jeho řeholního života spadala zrovna do pohnuté doby zrušení kláštera, jehož mniši museli bydletí roztroušeni po domech městečka a scházeli se pouze v určité hodiny ke slavným bohoslužbám buď v klášterním kostele sv. Cecilie nebo ve farním chrámu Páně. Pro organizační schopnosti P. Štěpána bylo mu svěřeno tehdy vedení klášterní tiskárny, která, jsouc mimo klášterní budovy, unikla úřednímu zapečetění, a pod jeho správou značně byla rozšířena a vybudována. R. 1895 byl svým opatem poslán do Španělska, kde byl reformačně činným v různých kláštorech, jako v Silos a konečně v Cogulladu, kde byl i převorem až do roku 1929. Pro své zásluhy o zájmy Francie ve Španělsku za světové války byl vyznamenán křížem Čestné Legie. Zmíněného již r. 1929 vzdal se pro churavost své hodnosti a odešel do Madridu, kde v převorátu Notre Dame de Mont Serrat ztrávil zbytek svého života. Zemřel tamtéž dne 7. září 1934. R. i. p.

Noví benediktinští opati a biskupové.

Nástupcem zemřelého opata Egana v Ramsgate (Anglie) stal se ndp. Adrian Taylor. Nový opat narodil se r. 1892, prodělal světovou válku a byl jako válečný poškozenec po jejím ukončení propuštěn v hodnosti kapitána. Řeholní sliby složil r. 1921.

V Einsiedeln obdržel dne 1. července od J. Exc. biskupa Hinsleye ndp. opat Gallus Steiger biskupské svěcení. Nový biskup, jenž je členem kongregace ottiliánské, je zároveň opatem kláštera Lindi a spravuje území Peramiho ve střední Africe, k opatství náležející. Svěcení, původně určené na březem, muselo býti pro těžkou chorobu ndp. svěcence odloženo.

O 10 neděl později, dne 9. září, byl v arciopatském chrámu Páně v St. Ottilien v Bavorsku slavnostně vysvěcen na I. opata opatství Yenki v Mandžusku ndp. Theobald Breher, apoštolský prefekt tamtéž, jenž je rovněž členem kongregace ze St. Ottilien.

Dne 29. srpna t. r. posvětil J. Exc. Msgr Mathieu, biskup airský, za asistence opatů Dom Léopolda Gaugaina z Ligugé a Dom Marie Cambarou z Encalcat nového opata kláštera Belloc ve Francii Dom Jean-Gabriel Hondeta.

Pražské milostné Jezulátko na ostrově Trinidadu.

Čtenáře Paxu bude zajisté zajímati zpráva Dom Wilfrieda Broense O. S. B., že na ostrově Trinidadu ve Střední Americe je velmi rozšířena úcta k milostnému Pražskému Jezulátku. Zavedly ji tam dominikánky francouzské kongregace sv. Kateřiny Sienské. R. 1896 obdržely od jakéhosi cizince — prý obchodního příručího — sošku Jezulátka (Pražského) s ujištěním, že, bude-li uctívána, přinese řeholní rodině hojně požehnání na těle i na duši. Skutečně brzy nato byla představená kláštera na přimluvu Jezulátka uzdravena z vážné choroby, když se lékaři byli již vzdali veškeré naděje. Tato událost mnoho přispěla k rozšíření úcty Pražského Jezulátka. Dnes nalézají se dvě sošky Jezulátka u tamějších Benediktinů, a sice jedna v soukromé kapli laických bratří v klášteře na Hoře sv. Benedikta, druhá pak ve farním benediktinském kostele ve městě San Fernando, kde spočívá na nádherném podstavci vyloženém červeným sametem. Další sošky má kaple sv. Patrika v domin. klášteře v New Town a kostel sv. Františka

v Sangve Grande. I v mnohých soukromých bytech stojí sošky Jezulátka, k němuž se obyvatelé dle staré tradice utíkají o pomoc a přímluvu ve strastných dobách.

P. Benedikt Kovařík.

DOŠLÉ KNIHY

Eichmann, Eduard: Lehrbuch des Kirchenrechts auf Grund des Codex Juris Canonici. 4. Auflage. Paderborn 1934, F. Schöningh. 2. Bände (gr 8, 1036 S.). In Leinwand 20 RM. — Je snad zbytečno zvláště doporučovati tuto příručku církevního práva. Již ta okolnost, že kniha vychází v desíti letech po čtvrté, svědčí o výtečné jakosti tohoto díla a jest nejlepším doporučením. Přehlednost, jasnost, stručnost a výstižný překlad latinských církevně-právních termínů jsou význačnými známkami této knihy. Spisovatel snaží se všude ukázati rozumnost a oprávněnost výrazu v církevním zákoníku. Tento základní rys knihy vyniká obzvláště v posledním vydání. Vzhledem k třetímu vydání provedeny byly četné změny a ačkoli počet statí je nezměněn, přece autor různými dodatky a novou literaturou značně doplnil své dílo, takže se jeho obsah zvětšil opět o 100 stran. Zvláště všeobecná část práva osobního a manželského, ale i trestního byla pečlivě znovu zpracována. Také rozdělení látky v jednotlivých svazcích je pozměněno, aby se docílilo stejného obsahu obou svazků. Říšský konkordát, jenž byl vydán, když kniha byla již v tisku, je připojen k druhému dílu jako přídavek. Kniha si jistě zaslouží, aby byla co nejvřeleji doporučena.

Mein Firmungstag. Den Gefirmten zum Geleit durchs Leben gewidmet von Kardinal Adolf Bertram. Kartoniert 1.20 M., gebunden 1.80 M. — Má-li býti křesťan pravým bojovníkem Božím, potřebuje v dnešní době více než kdy jindy božského světla a posily, které se dostává každému z nás ve svátosti biřmování. Na nás však je, abychom spolupůsobili s Duchem Svätým a využili jeho hojných milostí. Autor knížky shora uvedené nenucenou a prostou formou seznamuje nás se sedmerým pramenem darů, kterým Duch Svätý naplňuje chrám naší duše při udílení svátosti biřmování. Tento pramen má nám skýtati posilu a osvěžení v bojích a utrpeních, jež nám nikdy nebudou chyběti zde na zemi. Knížka podává dobré pokyny k tomu, aby náš boj byl vítězným; obrací se však také svými napomenutími k rodičům, jimž Bůh svěřil tak odpovědný úřad vychovatelský. Dává výtečné podněty k hlubšímu a správnějšímu chápání tajemství svatodušního a svým úvodem, jakož i celým pojednáním o důležitosti a vznešenosti svátosti biřmování poslouží dobře biřmovancům k přípravě na její hodné přijetí.

M. H.

Dílo světového úspěchu: **Franz Michael Willam: Život Ježíše Krista v kraji a lidu izraelském.** Často slyšíme mezi mládeží volat: „Chceme vidět Ježíše Krista! A to takového, jaký byl, lidského i božského, člověka i Boha. Snad nám dosud nikdo nepřiblížil Ježíše Krista člověka.“ Není tomu tak! František Michael Willam napsal jedinečnou knihu „Život Ježíše Krista“ (v kraji a lidu izraelském), ve které nám líčí kromě známých výjevů z Evangelia tolik nových věcí o životě Kristově a jeho době tak živě a pravdivě, že se nám při čtení zdá, jako bychom v oněch dobách

žili. S takovou prostotou a s tak střídou bohatostí nebyla dosud sestavena žádná kniha o Spasiteli. Nakladatelství „Vyšehrad“, Praha II., Václavská 12, počne v polovině ledna tohoto roku vydávat český překlad tohoto díla světového úspěchu v sešitovém vydání, péčí P. Antonína Stráže. Dílo obsáhne asi 15 sešitů po 32 stranách a bude obsahovat 33 fotografických obrázků na 24 zvláštních křídových přílohách. Subskripční cena 1. sešitu Kč 1.—, dalších po Kč 2.50. Cena úplného díla po vydání Kč 50.—, vázaného Kč 65.—. Přihlášky již nyní přijímá každý knihkupec nebo výše uvedené nakladatelství.

Za příkladem svého velekněze. Myšlenky pro kněžské exercicie a obnovy, od redaktora revue „Na hlubinu“, P. dr. Silvestra Braita. Stran 116, cena s poštovným Kč 9.50. Nákladem Lidového knihkupectví v Olomouci. — Velikou předností těchto 13 exercičních rozjímání je způsob, jakým se autor blíží ke kněžské duši. Velekněz Ježíš Kristus jest středem celého cyklu a krása jeho ctností má strhnouti kněžské duše k následování. Již název prvé kapitoly: „Zrození z obětí“ naznačuje ducha, jakým se nese celé dílo. Dřecho se také v knize setkáváme s obrazem dobrého pastýře, kterého nám spisovatel osvětluje a přibližuje s různých hledisek. Láska, která vane z celé knihy, dá mnoho útěchy unaveným kněžským duším. J. P.

Dr. K. Bihlmeyer, Kirchengeschichte auf Grund des Lehrbuches von F. X. von Funk. F. Schöningh, Paderborn. Band II.: Das Mittelalter (XVI u. 384 S.), neunte, verbesserte Auflage, 1932. Band III.: Die Neuzeit u. die neueste Zeit (XIV u. 480 S.). 8./9., verbesserte Auflage, 1934. Kartoniert 9.20 M., gebunden 11.— M. — Církevní dějiny na základě učebnice F. X. Funka, jak zní podtitul, byly v těchto dvou svazcích přepracovány v takovém rozsahu, že ze starého Funkova díla nezbylo téměř nic. Tím však nechceme vysloviti nějakou hanu. Naopak, oba svazky mohou býti doporučeny nejen studujícím, nýbrž především též duchovním a vzdělaným laikům jako vhodná příručka. Bude sotva v církevních dějinách nějaká důležitá událost nebo známější dějepisná lež, o níž by se v obou svazcích nenašlo uspokojivého vysvětlení. Při tom zůstává autor vždy přesně věcný, aniž se dal strhnouti při pojednávání i nejchoulostivějších období a otázek k mnohdy tak oprávněnému výbuchu temperamentu. Oba svazky lze čísti s pravým požitkem a každému co nejvřeleji doporučiti.

P. Leo Aicher.

Dr. theol. Karl Boeckl: Die sieben Gaben des heiligen Geistes in ihrer Bedeutung für die Mystik, nach der Theologie des 13. und 14. Jahrhunderts. Freiburg im Breisgau, Herder, 1931. Stran 180, brožované 6.80 RM. — Již titul této knihy nám naznačuje, že nás autor chce poučiti o úzkém vztahu nadpřirozena a církevní mystiky. Což katolická theologie nepromluvila ještě dostatečně o tomto námětu? Nebo snad v naší době musí míti i zde na tomto poli poslední své slovo filosofie a psychologie? Jest možná pravá mystika i mimo Církev katolickou? To jsou problémy, které nejsou toliko důležitými v oboru bohovědné spekulace, nýbrž které zasahují i do dnešní pastorační praxe. Řecká filosofie a církevní spisovatelé prvních století, jakož i badatelé období scholastiky poskytli autorovi cenný materiál, který tento s nevšední svědomitou pečlivostí zpracoval. Kniha jest jistě novým obohacujícím příspěvkem v oboru theologie mystické.

P. Placidus Wenzel.

Dina Schaefer, Liturgischer Religionsunterricht nach dem neuen Lehrplan. Mit einem Vorwort von Msgr. Götzl. 8 u. 272 Seiten. Broschiert RM. 4.50. Gebunden RM. 6.—. Verlagsanstalt Benzinger & Co., A. G., Einsiedeln, Waldshut, Köln, Strassburg. — Heslo Pia X. „Vše obnoviti v Kristu“ má veliký význam pro naši společnost. Jím možno potírati individualistický a subjektivistický materialismus a vésti lid k nadpřirozenému životu a citění s Církví. Nutno však začíti již ve škole. Kniha Diny Schaeferové má v tom býti katechetovi nápomocnou. Není to obyčejná učebnice biblické dějepavy nebo katechismu, ani liturgika, ale učebnice, jak nutno vésti k životu v Kristu jako k životu ryze křesťanskému. Vyučování dostává se tím na nové cesty a náboženskému učení naskýtají se nové možnosti rozvoje. Dosud neexistovalo důkladnější zpracování látky tímto způsobem, vítáme proto tuto knihu s tím větší radostí. Je zpracována podle nových fuldských školských osnov pro jednotlivé stupně věkové a vědomostí v ní obsažené jsou opřeny o dlouholetou školní praxi. P. P.

Martin z Kochenu: Výklad Mše svaté. Vydal L. Kuncič v Praze. Cena 30.— Kč. — V jazyku českém byla tato kniha vydána u nás r. 1896. Překlad pořídil Dr. Karel Lev Řehák. Brzy po jejím vydání v rouše jazyka českého bylo jí třeba znovu vytisknouti. Takové oblibě těšil se výklad Kochenův. Nyní nastupuje novou cestu naší vlasti v poopraveném vydání. Kěž by vykonala i u nás tak skvěle své poslání jako v Německu, svými hlubokými a přesto ovšem přístupnými výklady, rozhojňujíc velikou úctu ke Mši svaté, jevící se živou účastí při Oběti nejsvětější, a to jak ve městech, tak i na venkově, nejen v neděli a ve svátek, ale i ve všední dny. Kdo bude čísti výklad učeného a zbožného P. Martina Kochena, pozná cenu a moc nejsvětější Oběti Mše svaté a neodolá, aby se nevzchopil k horlivější účasti na ní a nestal se horlivým apoštolem pro pravé poznání a cenu tohoto Božího daru lidstvu. P. Placidus Wenzel.

Petazzi S. J.: Kněžské panictví. Z italštiny přeložil Dr. R. Č. Tomiško. Vydalo Cyrilo-Methodějské knihkupectví G. Francla v Praze. — Meditace tyto jsou samostatným přídatkem sbírky rozjímání o řeholní čistotě „Panis angelicus“. Meditace jsou podány ve formě rozmluv se Spasitelem a Pannou Marií, vydechující vůni květů krásných, hlubokých myšlenek, podložených texty Písma svatého a výroky světců. „Bezúhonná čistota jest podmínkou zalíbení v modlitbě, zvláště liturgické, o níž se praví, že byla vnuknuta Duchem Svatým. Liturgie nikdy nemůže býti pochopena od duší nečistých, — v zlovolnou duši nevzkročí moudrost“ (str. 22). Mnohý bohoslovec a kněz najde v těchto úvahách útěchu a sílu. Ale tato knížka bude i laikům vítanou četbou, poučujíc je o významu kněžského celibátu.

P. Placidus Wenzel.

Die Firmung. Unterricht und Gebete. Dr. Cramer, vydáno nakladatelstvím Laumann v Dülmen, 1934. — Nové opravené vydání liturgické příručky, zpracované Dr. Cramerem, světícím biskupem, o 32 stránkách jest rozděleno na dvě části, z nichž prvá v šesti krátkých statích pojednává o podstatě svátosti, přípravě, udělení, obřadech a povinnostech. Druhá část skýtá dobře volený výběr modliteb k Duchu Svatému. Modlitby jsou většinou liturgického druhu. Knížka jest dobrou pomůckou k přípravě na svátost břmování. P. Placid Wenzel.

TY JSI PETR!

Podle svatého Otce slavíme též jubileum konečného přenesení primátu na svatého Petra. Jde tu o scénu, kde Vzkříšený třikrát se ptá svatého Petra na jeho lásku a pak mu praví: „Pasiž ovce mé, pasиж beránky mé!“ (Jan XXI, 15 — 17.) Již dříve ho označil za „muže skály“ (Petra), na němž vybuduje svou Církev a jemuž svěří neobmezenou moc svazovat a rozsvazovat ve své Církvi.

Toto jubileum si věru zaslouží oslavu, pomyslíme-li, jaké požehnání vzešlo z něho celému lidstvu za 1900 let, a to nejen ve věčném, nýbrž i v časném smyslu. Obě tyto věci jsou nerozlučitelně spolu spojeny. Kdyby lidé byli spravedliví, oslavovali by toto jubileum i lidé stojící dnes mimo Církev.

Svatý Otec je viditelným zástupcem Ježíše Krista na zemi. Při korunovaci se mu praví: „Přijmi tiaru ozdobenou třemi korunami a věz, že jsi otcem knížat a králů, že jsi ředitelem zemského okrsku, že jsi zástupcem našeho Spasitele Ježíše Krista, jemuž čest a sláva od věků do věků. Amen.“ Současně se mu však též praví, že světská sláva všechna zaniká jako chomáč koudelky, jež se před ním spaluje.

Církev je viditelným organismem, jež tvoří lidé mající tělo i duši, a potřebuje tedy také viditelné hlavy. Tu si ovšem sama dát nemůže, nýbrž může pouze označit osobu, a je-li tato ochotna, tu sám Spasitel předává jí plnou moc nad svou Církvi.

Moc tato je však pouze mocí sloužící lásky. Jeden z největších papežů, totiž Řehoř I., nazval se sluhou sluhů. Ne-

byli-li mnozí nositelé této moci ve skutečnosti představiteli myšlenky sloužící lásky, je to v podstatě věci. Všechna lidská zařízení, ať jsou sebe světlejší, jsou vystavena nebezpečí, že budou zneužita.

Papež je pouze vnější hlavou Církve. Jako vnitřní hlava Církve nemůže Ježíš Kristus ustoupit nikomu. Jediné on jako pravá hlava může nechat proudit svůj vlastní život do svých údů. Jediné on je réвовým kmenem, jehož míza proudí do větví a zúrodňuje je. K tomuto svatému a podivuhodnému proudění nese se s konečným cílem celá činnost svatého Otce.

Trojí plnomoc Církve svaté má ve svatém Otci současně svůj vrchol. Též on v první řadě je knězem a jeho nejsvětější povinností je stát u oltáře a neposkvrněného obětního Beránka přinášet v oběť nejsvětější Trojici: jí ke cti a tvorstvu k posvěcení. Přečasně jednou tuto povinnost označil veliký svatý papež Pius X. Vidí prý smysl svého pontifikátu v tom, aby nebe zalidnil svatými. Jako velekněz Církve svaté dává jí kněze, kteří slaví nejsvětější Oběť ve spojení s ním *una cum famulo tuo Papa nostro Pio* (mešní kánon).

Svatý Otec je ve službě nejsvětější Oběti jako neomylný učitel víry. Proto s takovým nadšením bdí nad čistotou víry, aby poklady víry a Spasitelových milostí byly věřícím přístupny neporušené. To je konečný smysl neomylného učitelského úřadu, aby naší duši jako pravda, jež je světlem a životem, dával se Kristus neporušený, nesmíšený s ničím lidským. A to je též smysl neosobných znamení svatých svátostí, nad nimiž svatý Otec rovněž bdí, aby našemu srdci jako milost dávala se čistá Kristova Krev nezředěná ničím lidským.

Svatý Otec též jako pastýř a král je stále veleknězem. Jinak řečeno: také jeho vládní moc je podřízena moci kněžské. Pěkně je to vidět na příklad na dekretech Pia X. o svatém přijímání. Vyplynají z úřadu pastýřského, tedy z moci vládní, avšak zcela a úplně slouží milosti, tedy věci kněžské.

To se projevuje též zcela jedinečnou láskou, již věřící mají k svatému Otci. Panovníci a vládci zpravidla nebývají milováni, poddaní se jich spíše bojí. Ve svatém Otci věřící přehlížejí vládce a ctí v něm pouze kněze, otce, který jim dává život, život nejskvělejší a nejdrahocennější, který zásadně

nekončí smrtí, nýbrž přechází v život věčný. Jeho vláda není tedy nic jiného, než služba tomuto životu.

Čím více tedy věřící si váží tohoto skvělého života a čím více si ho žádají (čím více totiž ve svatém Otci vidí kněze), tím raději jsou ho poslušni, mluví-li k nim jako hlasatel víry a tím ochotněji jdou za ním jako za zákonodárcem. A proto máme fakt, že věřící s větší láskou lnou k papežům, kteří víc než jiní dbají svého kněžství. Příkladem je opět blahoslavený papež Pius X.: byl knězem úplně a zcela ve smyslu, jak jsme jej zde popsali. A je až neuvěřitelné, jakou láskou ho milovali ti nejlepší z jeho současníků! Ať již Církev ho prohlásí za svatého či nikoli, věřící si to nedají vzít: on je svatý! Jeho svatý hrob v kryptě svatopetrského chrámu je stále obléhán lidmi na modlitbách. Lid instinktivně cítí, že byl veleknězem „svatým, nevinným, neposkrvněným, odděleným od hříšníků“ (Žid. VII, 26).

Již jsme uvedli, že instituce jako lidské dílo nese s sebou již to, že mohou se do ní vetřít lidské slabosti, a také postupem věků lidské slabosti se do Církve vmísily. Ale bylo by malicherné a krátkozraké chtít pro tyto lidské slabosti přezírat božský element papežství.

Vše, co v Církvi je velikého a krásného, je nerozlučně spjato s papežstvím. S ním souvisí jednota Církve, její svatost, její apoštolát, její katolicita, s ní souvisí vše veliké a hrdinské, co udělala kterákoli duše v Církvi, s ním souvisí usmíření lidstva, s ním souvisí též časné blaho národů, jak již bylo řečeno.

Máme jistě hojnost důvodů, abychom s vděčným srdcem slavili jubileum papežství, abychom tak jen ještě více zakotvili na Petrově skále.

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

LITURGIE A VŠEDNÍ DEN

Jest čas obnoviti slovům jejich slávu. A. Hello.

Čas jest úhlavní nepřítel slov. Pohrává si s nimi více než krutě. Slova, která včera ještě vpisoval mezi hvězdy, přibíjí dnes opovržlivě na kříž.

Čas leptá slova víc než lučavka. Kazí jejich povrch, ubírá jejich hodnotě. Čas ničí slávu slov. Historie sice zaznamenává slova některých velkých mužů, ale ti, kdo se těmito slovům učí, jsou pranepatrnou menšinou, a ti, kdož si je pamatují, jsou výjimky lidstva. Literatura ukazuje sice díla prý nesmrtelná, ale nikdo je nečte a jsou-li hrána, i to prázdné hledíště se nudí klasickou slohovostí.

Čas — to jsou ruce nepoctivého lakomce ohmatávající všechno vznešené špinavými prsty. Kolik to vynese?

Ozvěna Jidášovy otázky: Kolik chcete dáti?

Čas nás vychoval k tak zvanému smyslu pro realitu. Čas prý jsou peníze a proto horečně vyplňujeme skrovné rozmezí časové nám svěřené honbou za penězi. Proto naše doba nemůže pochopiti, že lze mařiti čas modlitbou, že lze choditi do kostela, kde nic nedávají. Mše svatá? Kolik vynáší pro tento svět? My přece máme smysl pro realitu! S pomyslnou věčností nelze vážně počítati. Prostě s nebem se nedají udržovat obchodní styky, kterými by vzrůstalo konto v některé bance. Proto jest liturgie a každý její úkon — převedeno do žargonu periferie sídlící třeba uvnitř velkoměst v palácích — blbost.

Je čas obnoviti slovům jejich slávu. Nejvyšší čas. Vrátili slávu všem liturgickým slovům, která jsou odcizena uším dnešního světa proto, že čas otupil vše, s čím si mohl pohrávati, snížil tolik ideálů na mělčiny, z tolika hor oprav udělal písčiny pro hru větru a tak dnes pohlížíme ze dna ubohosti s pocitem lhostejnosti k výškám liturgických slov. Zdají se nám býti příliš vysoko, než aby mohla míti zájem o náš všední život. Připadají nám jako vrcholky dosažitelné jen v akrobacii vycvičeným turistům. To jest jen pro pány, chudák tomu nerozumí. Kdo by chodil do kostela dívat se na tu komedii? Škoda času.

A přece liturgie je nám tím bližší, čím jsme níže, rozumí nám tím lépe, čím je víc nad námi. Liturgie není jen pro svá-

tek, pro výjimku, pro vznešené tohoto světa. Církev má liturgii pro každý všední den.

Závada a chyba není v Církvi, ale v nás. Církev se od nás nevzdaluje všedního dne, ale my se vzdalujeme od ní, vymlouvající se, že nemáme kdy.

Prostě jsme nepochopili, co to znamená žít s Bohem, co to znamená být katolíky. Bůh si nevyhradil neděli pro sebe proto, aby se ve všední dny nemusil námi obírat, nebo aby nám pardonoval šest dní k bezstarostnému využívání světa. Neděle je výjimečnou oslavou dokončení stvořitelské činnosti Boží, neděle je jedinečnou připomínkou božství Krista vstalého z mrtvých, neděle je mezník, na který má právo usednouti jen ten, kdo k němu došel. Jako z tělesného odpočinku neděle se může radovati opravdu jen ten, kdo šest dní pracoval, tak i duchovně může plně vytěžit z velkého dobrodiní neděle jen ten, kdo šest dní nezanedbával své duše, ale snažil se ji denně udržovati v přátelství s Ježíšem.

Nelze pohrdati ani všedním dnem, ani nedělí. Obojí bylo ustanoveno k naší spáse. Pod tímto zorným úhlem nutno chápati úkol všedního dne. Naše práce vyžadují soustředění. Dělník namítne: Nemám času mysliti na Boha, zkazil bych práci. Jemu přizvukuje řemeslník, úředník. Bůh nežádá nemožností. Nežádá, abychom na něho myslili tak, že bychom nebyli schopni intensivně pracovat, jak jest od nás požadováno. Jde jen o to, abychom se sami zbytečně netopili ve starostech. Práce skončí, ale naše lopota ne. Myšlenky naše žijí v zajetí práce. „Dosti má den na lopotě své,“ praví Písmo sv. I duše potřebuje čas, aby mohla mluvit s Bohem.

Liturgie všedního dne má velký význam sociální. Nutí nás posvěcovati práci, nechápati ji jako otročinu, nutí nás zachovávat rovnováhu sil, stará se o potřebný rozptyl myšlenek tím, že odvádí naši pozornost od pozemského k nadpřirozenu. K liturgii všedního dne patří především ranní modlitba. Individualismus tolik zatomišoval lidskou společnost, že už v rodině se každý chce modlit zvlášť, každý po svém. V křesťanské, katolické rodině by tak nemělo býti. Určité modlitby by měly býti vykonány společně a řízeny otcem rodiny. Pak by se lépe chápaly vzájemné vztahy mezi členy rodiny, pak by dostala silný podklad autorita otcova, vrátila by se rodinám spořádanost, řád, klid. Podmínky zdárného rozvoje rodiny.

Ranní společná modlitba má posvětití úmysly celého dne. Může mít vložku nebo dodatek individuální (na př. úmysly, memento), ale jádro její má být přednášeno společně s otcem. Krásný liturgický úkon je žehnání svěcenou vodou před ranní modlitbou nebo po ní. Tento křížek na čele, ústech a prsou je introit domácí liturgie. Denně stejný a přece vždy jiný, vždy jiný den zahajující, jinou slzu s oka stírající. Svěcenou vodou se žehnáme též při odchodu z domova do práce nebo do světa. Kropenka se svěcenou vodou — toť domácí křtitelnice. Všichni v ní namáčejí své prsty na znamení rodinné příslušnosti. Jako křtitelnice v kostele je symbol duchovní jednoty celé farnosti, tak kropenka je symbolem jednoty rodiny. Dcera do výbavy, syn do světa by si měl odnášeti darem od rodičů kropenku a v lahvičce trochu svěcené vody, aby i ten první krok, tak důležitý, do nového života byl posvěcen modlitbami a zbožnými úmysly, spojenými s žehnáním a kropením u té domácí rodinné kropenky. Aby se dítě neodcizilo rodině morálně a duchovně.

Společně v rodině by měly být konány i modlitby před jídlem a po jídle, zejména, kde celá rodina zasedá společně k jídlu. Otec tu přejímá část kněžských povinností, neboť má také část kněžských práv: starost a odpovědnost za duchovní život celé rodiny.

Individuálního rázu jsou střelné modlitbičky, letmé povzdechy a vzpomínky na Boha a jeho svaté. Protkáváme jimi všední den vědomě, abychom zpevnili všechno své snažení v jedno potřebné. Ve školách sv. Jana de la Salle bývalo zvykem občas přerušit vyučování zvoláním: Bůh je všude přítomný! Tato připomínka měla žactvo stále udržovat ve vědomí přítomnosti Boží. Podobně máme i my při kterékoliv práci ve chvíli oddechu uvědomit si, že nejsme roboty, živými stroji, ale dítkami Božími. Přihlásit se ke svému Otci.

Liturgie posvěcuje i každou práci bezprostředně. Jako rolníci dříve žehnávali zbožně náradí, se kterým po prvé po jaru vyjížděli do polí, tak pokropení svěcenou vodou a krátká modlitba má předcházeti každé práci, poděkování Bohu ji má ukončovat. Večerní společná modlitba jest mohutný závěr křesťansky prožitého dne. Je to „Te Deum“ za všechny milosti, za celodenní přátelství Boží, jest to chvála Nejsvětější Trojice. Každý člen rodiny zvlášť připojí si k této společné modlitbě zpytování svědomí a vzbuzení lítosti;

aby i svědomí bylo v pořádku, neboť nevíme dne ani hodiny.

Kromě této domácí liturgie nemáme ani všedního dne zapomínati na církevní úřední liturgii, t. j. Mši svatou.

Nazývají to nadbytečnou horlivostí, svatouštvím. Důsledek zmrzačených slov. Důsledek nepochopeného dobrodiní. Návštěva Mše svaté ve všední den je chápána jako něco výjimečného. Snad zvláštní dar Pánu Bohu, zvláštní naše milost. A zatím bychom měli všichni denně Mši svaté obcovati.

Není času. Továrna, úřad, dílna, rodina atd. Fanatismus. Nebojte se! Nic fanatického, nic přemrštěného a opět nic nemožného, jen to, co lze.

Ti, kteří se starají o továrny, starají se zatím jen o práci a o tělo dělníkovo. Aby bylo zdravé a schopné práce. Je-li neduživé, přejímá starost nějaká ta pojišťovna, v případě invalidity dostaneš něco a půjdeš.

Podobnou dojemnou starostlivost vyvíjejí i úřady, mistři, rolníci, maminky, zkrátka všichni. Kdekdo zná hygienu a stará se o zdraví těla.

Zatím nikde nepotřebují duše. Ani v továrně, ani v úřadech, ani v dílnách, ani v rodinách. Prý to jde bez duše, proč se o ni starat.

Práce bez duše skončila v krizi. Život bez duše končí v kriminálech. Atentátníci mají stejné názory jako mnozí filosofové: není duše, nač se starati o to, co není. Úřady bez duše stávají se nejlepšími dodavateli blázinců. Tam to končí. Nebudeme-li chtít uznat nesmyslnost svého počínání, dozrají věci až k nemožnosti. Prostě jednoho dne budeme u ohrady, o kterou si buďto v beznadějnosti roztlučeme hlavy, nebo se před ní zhroutíme nervově vyčerpáni.

Tam dojdeme, když nebudeme mít čas pro svou duši. Církev se stará o duši. Stará se o ni právě všedního dne, protože duše všedního dne nejvíce péče potřebuje. Církev denně volá své kněze k oltářům a dává konati nejsvětější Oběť. Opakuje Kalvarii způsobem nekrvavým, aby nám přivlastňovala užitek krvavé Oběti na kříži. Církev rozumí duši. Rozumí všednímu dni. Církev je ochotna sloužiti věřícím kdykoliv. Vypravovala mi ctihodná sestra z Ameriky, jak zvláštní podívaná se naskytuje v amerických městech záhy ráno, asi ve tři hodiny, první pátek v měsíci. Kostel ozářený, řady mužů přistupují ke svatému přijímání, pak se rozcházejí. Kdo

to jsou? Řidiči tramvají. Spěchají ještě posnídat, někteří mají snídani s sebou a jdou do práce. V jiném kostele podobně začínají pracovní den dělníci továren. Církev zná dobrodiní času, Církev má čas kdykoliv, jen když věřící mají dobrou vůli obětovat něco ze svého pohodlí.

Jinde by se dalo mnoho vykonat při dobré vůli zaměstnavatelů. Tovární kaple by nebyly továrníkům k necti. Chlublí-li se továrny sprchami, bufety, čítárnami, pak zapomínají na nejpotřebnější, na místo, kde by dělník mohl mluvit s Bohem, kde by mohl v očištné lázni občerstvovati svou duši a sytiti ji Chlebem nebeským. Jsme dosud daleko od této skutečnosti. Zdá se nám býti vidinou. Našlo by se mnoho katolíků, kteří by reptali: zase novota. Vždyť se těžko chápe potřeba nedělní Mše svaté, velikonoční svaté zpovědi.

Je to omluva? Je to důvod k zachovávaní dosavadní lhostejnosti?

Ne. Je čas vrátiti slovům jejich slávu. Je čas povstati z prostřednosti, nechati kulhání. Hlavně ze šilhání po lidech svedených je třeba se vyléčiti. Duchovní správcové by mohli vyprávěti, co zla toto šilhání natropí. Přejde do obce cizinec, zařídí se po svém. Nechodí do kostela, vysmívá se svátostem. Tucty očí se po něm ohlíží. Hned najde nasledovatele. Vysmíval by se nám! Co by si o nás pomyslíl? Jsme pasivní. Tak lehko se přizpůsobujeme zlu. Vytvíjíme tak málo energie, které by se museli přizpůsobovati lidé z našeho okolí. Jsme slaboši, protože jsme bez Boha, bez přátelství Božího. Staráme se o přátelství lidské, abychom měli s kým hovořiti o politice a o módě, lekáme se nepřátel a nebojíme se, že žijeme bez Boha. Proto jsme slabí. Kruh a my na jeho obvodě. Síla je uprostřed. Tam, kde je Eucharistie. A Eucharistie tam, kde je Mše svatá. Mše svatá, kde je oltář. A kostely — jsou prázdné. Čekáme, až do nich lidé přijdou? A co tam budou dělat?

Musíme mezi lidi. Liturgické hnutí u nás to chápe. Vydal se misálek. To byla ohromná práce! Škoda, že se vydávají drobné modlitební knížky, jakési výtahy z misálku. Proč se raději nepostaráme svorně o lidové vydání celého misálku pro mládež, pro dělnictvo? Nebo jsou zvláštní modlitební knížky pro inteligenci. Pěkné. Ale což není nejkrásnější knížkou misál? Což inteligenci nestačí a musí mít něco extra? Opakuji: misálek mnoho vykonal pro porozumění liturgii.

Nezůstaňme na poloviční cestě! Potřebujeme levné vydání, zejména pro mládež. Od ní nutno začít.

Literatura liturgická může u nás zaznamenat i jiná hodnotná díla. Je to kus propagace. Pořádají se liturgické týdny. Krásná myšlenka. Ale opět to není všechno. Je potřeba jít mezi lid, vysvětlovat krásu a bohatství liturgických vět a úkonů. Včlenit kazatelny do služeb liturgie. Dnes nepotřebujeme politické kazatelny, ale kazatelny duchovní. I v místech, kde je duchovní život čilý, kde katolíci plní kostely, znalost liturgie bývá chatrná, protože se o tom nekáže.

Včlenit i naše spolky do služeb liturgického hnutí. Mnoho mohou vykonat Skupiny S. K. M. a na Moravě Omladiny. Proto by byl žádoucí především liturgický kurs pro vedoucí funkcionáře těchto nepolitických organizací mládeže, aby oni pak mohli rozsévat sítě požehnání dále.

V krajích zachovalých navážeme na tradici. V adventě a v postě se plní v těchto krajích kostely denně. Jak vítaná příležitost vykládat lidem právě liturgii těchto významných dnů! Takový čtvrtek po Popeleční středě by byl jinak chápán, kdyby katolíci věděli, že jeho introit zní: „Když volám k Bohu, vyslyší hlas můj proti těm, kteří mne utiskují. Pokoří se ten, jenž jest od věků a zůstává na věky. Svrhni starost svou na Pána a on tě zachová.“

Uvědomovali by si, že Církev se nikdy nestaví na stranu utiskovatelů. Protože tam stát nemůže. Místo Církve je tam, kde je Bůh. A Bůh je tam, kde je spravedlnost a ne bezpráví. Nemohly by se opakovat tisíckrát vyvrácené lži o Církvi, nemohly by nalézat sluchu u věřících katolíků a nemohly by hlodat jako červ na jejich víře. Uvědomovali by si odevzdanost do vůle Boží. Nenesli by břímě dne již sami, ale Bůh s nimi. Starost by tak nemučila. Vždyť Bůh je se mnou!

Tolik by duševně získali katolíci jen z introitu Mše svaté všedního jednoho dne! A což teprve pochopení dramatické stavby celé Mše svaté, pochopení obětování, proměňování, přijímání. Liturgie má schopnost přetvořit svět.

Na nás pak je dáti všechny své síly liturgickému hnutí k dispozici a zúčastnit se tak tohoto velkého obrodného procesu, který má obnovit slávu slov a vrátit plný, křesťanský zvuk slovům „všední den,“ aby lidstvo pochopilo pak i slovo láska, což je m i l o s t.

Svatý Jan pod Skalou.

Karel B. Hroch.

Poznámka redakce:

Koncem loňského roku přivítali jsme opět jednoho pracovníka v liturgickém apoštolátu z řad laiků. Opět byla nalezena jedna z drahocenných perel, které byly dosud skryty. Doufejme jen, že počet jejich se v budoucnosti rozmnoží. — Článek milého přispívatele, jenž správně pochopil nutnost návratu k liturgii, chceme doplnit několika poznámkami.

To, co autor nazývá domácí liturgií, bývá obyčejně zahrnováno ještě do soukromé pobožnosti, lze to tedy počítati jen k liturgii v nejširším slova smyslu. Delší zmínka o pojmu liturgie je v tomto čísle ve článku „Liturgie a pobožnost soukromá“.

Pobožností, jako ranní modlitba, modlitba u stolu, střelné modlitby atd., napomáhají nám udržovati stálý styk s Pánem Bohem a jsou proto důležitou přípravou a zároveň též vyzněním liturgie. Liturgie však je něco mnohem vznešenějšího; je to jedinečný prostředek člověka posvěcující; v ní lidské nic se pozvedá do moře božství, bezvýznamné skutky lidské stávají se před Bohem velmi záslužnými prostřednictvím Oběti Kristovy, skrze níž i andělé Boha chválí.

Mezi svěcenou vodou, kterou se kropíme, a vodou křestní, jak správně autor vystihl, existuje určitý vztah. Křestní voda stejně jako Svaté oleje jsou něčím tak vzácným, že Církev je nedává lidu k obecnému užívání. Na druhé straně však chce, aby památka na sv. křest a na udílení sv. biřmování byla v nás stále živá. Vybízí proto lid, aby hojně užíval svěcené vody a svěceného oleje, které k tomuto účelu se zvláště světi obřadem méně slavnostním.

Při svěcení vody poukazuje se přímo na vztah ke křtu, když kněz v jedné modlitbě praví: „Bože, jenž k spáse lidského pokolení největší z a-
j i s t é s v á t o s t í j s i s k r y l v p o d s t a t ě v o d y . . .“

Prostý člověk, když dělá svěcenou vodou kříž a říká: Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého (názvy tři božských osob, ve jménu jejichž byl pokřtěn), může si právě tak připomínati svůj křest se všemi jeho milostmi a včleněním v jednotu Církve jako kněz, když při kropení říká: „Asperges me, Domine, hyssopo, et mundabor; lavabis me, et super nivem dealbabor. — Pokrop mne, Pane, ysope, a budu očistěn; obmyj mne, a nad sněh zbělím.“ Třebas moc tohoto kropení není tak velká jako vody ve svátosti křtu, přece i zde zprostředkuje se nám odpuštění lehkých hříchů a rozmnožení milosti.

Vzhledem ke křtu dostává tato voda ještě jinou moc, totiž vymaňovati různé předměty a věci od člověka užívané z panství ďábla. Jako ve křtu pozbývá ďábel moci nad tím, co je zde na zemi z tvorstva nejčistějšího — nad člověkem a jeho duší — tak kropením svěcenou vodou pozbývá ďábel moci i nad věcmi, kterých člověk užívá.

Jsme si jasně vědomi, že úkoly liturgického apoštolátu byly u nás splněny jen z nepatrné části, je proto našim vroucím přáním, aby slova tohoto článku hluboko zapadla do srdcí těch, ke kterým se obracejí, a tak přinesla užitek stonásobný.

SVATÁ ŠKOLASTIKA

„Ó mocná sílo lásky, ó ozdobu vítězství!“
(Z hymnu svátku.)

Svatá Školastika.

milostí a jménem Požehnaný (Benedictus), jenž od dětství svého měl srdce vážnosti starce, věk mravy překonává, žádné rozkoši neoddal ducha. — Školastika, blaženého Otce Benedikta sestra, všemohoucímu Pánu od dob dětství byla zasvěcena.“ Těmito slovy charakterisuje a představuje čtenářům svatý papež tyto nursinské sourozence. V jejich charakteru zrcadlí se celé dvě epochy křesťanské askese. Sestra velikého patriarchy západního mniš-

Vlásce jsme zrozeni, pro lásku jsme stvořeni, láska jest chlebem života lidského. Květ jímavé něhy, jenž vypučel v čarovných zahradách Božího tvoření v lidských srdcích a jenž přenáší duši do nadhvězdných oblastí křesťalových ideálů, jest nezkalená, křesťanstvím posvěcená láska vížící zlatým poutem jednoty bratra a sestru. Sv. Řehoř Vel. († 604) ve své druhé knize „Rozmluv“ mistrnými tahy, jimiž sebe sama překonal v umění vypravovatelském, načrtl liliový květ lásky sourozenců nursinských, jenž v nadzemskou se rozvil krásu pod žhavými polibky První Lásky — milostí Božího vyvolení. Benedikt a Školastika. „Byl muž ctíhodného života,

stva dýše ještě celá duchem doby, kdy Bohu zasvěceným pannám byla jedinou řeholí láska k nebeskému Snoubenci. Benedikt jest již nositelem a typem monastického systému, ovládaného přesnou sbírkou zákonů klášterní discipliny — řeholí. Láska a zákon. Tyto dva veliké tahy křesťanské askese zachytil mistrně právě sv. Řehoř na svém obrazu, představujícím vzájemnou, družnou lásku sourozenců, nezůstávající v nížinách přirozena, nýbrž spějící orlím vzletem v nedozírné výšiny nadpřirozena. Byla-li Školastika pannou-řeholnicí, jest pravdě nepodobno. Neb sv. Řehoř, známý svou, leckdy až do rozvláčnosti upadající, povídavostí,¹ jistě by se byl o tom zmínil, on však praví pouze, že Školastika byla od dětství svého zasvěcená Bohu panna. Ač v tehdejší době žily některé panny sdruženě, životem klášterním, přec četné byly i ty, které obdrževše od biskupa závoj panenství, žily ve své rodině. Pro snazší porozumění tohoto náhledu projděmež stručně dějinami církevního institutu Bohu zasvěcených panen, jak se nám jeví v prvních stoletích křesťanství.

Katolické panictví a panenství jest podstatným znakem křesťanské askese, jejíž kořeny spočívají v evangeliu Kristově. Spasitel slovy: „Jsou panicové, kteří se sami oddali panictví pro království nebeské. Kdo můžeš chápati, chápej,“ vztyčuje mravní ideál, základ křesťanské zdrženlivosti. Tento ideál jest vůdčí hvězdou asketického hnutí prvních křesťanských dob.² Toto zapustilo kořeny v obojím pohlaví, a to všech stavů.³ V druhém století odlišují se Bohu zasvěcené panny od ostatních věřících a tvoří tak zvláštní stav. Ve spise vynikajícího kartaginského biskupa Cypriána „De habitu virginum“ nalézáme první důkaz, že církevní představení věnují zvláštní pozornost tomuto stavu „Bohu zasvěcených“. Ke konci třetího století jiný veliký biskup, Metoděj z Olympu († 311), zpravuje nás ve svém spisu „Convivium“ o zasvě-

¹ Libri moralium — výklad to knihy Job — jsou nejmarkantnějším dokladem. Šest velkých svazků obsahuje 35 knih. Z toho kniha první, čítající 56 kapitol, obsahuje toliko výklad prvních pěti veršů knihy Job.

² Sv. Polykarp († 155) píše: „Může-li někdo setrvat v čistotě, ať tak učiní z úcty k tělu Kristovu.“ (Ad Phil. 5, 3.)

³ „Nalezneš mnohé z našich, jak muže, tak ženy, kteří dosáhli vysokého stáří, aniž by vsfoupili v manželství, v naději s Bohem ještě úzeji se spojití“ (Athenagoras, 33, 10). Podobně vypravuje Justin († 165) ve své Apologii I, 15, o mužích a ženách, kteří jsou z různých stavů, jako žáci a žákyně učení Kristova a ač v stáří 60 a 70 let se nacházejí, jsou ještě panensky čistými.

cených pannách v Lykii. Tomuto „svatému, čistému stádcí“ (Cyprián, *De habitu virg.*, c. 17) křesťanské obce věnovali biskupové otcovskou péči. Církev chtěla udržeti tento „květ církevního kmene“ v jeho původní svěžesti a přivésti k plnému rozkvětu. Proto také požívaly Bohu zasvěcené panny v křesťanských obcích značné vážnosti. Dokladem této úcty jsou názvy, jimiž Církev vyznamenala tyto panny: *virgines sacrae* — panny posvátné, svaté, ctihodné; *virgines Dei* — panny Boží, Kristovy, snoubenky Kristovy; služebnice Boží, Páně, Kristovy; *puellae Dei* — dívky Boží, Kristovy, zasvěcené Kristu, *Dei templum* — Boží chrám; *puellae Deo placitae* — dívky Bohu příjemné, dívky milosti Boží; *virgines sublimes* — panny vznešené a četné jiné. (Wilpert, *Die gottgeweihten Jungfrauen in den ersten Jahrhunderten*, Freiburg/B., 1892, S. 4.)

Hlavní důvod této vážnosti spočíval v hrdinném závazku dobrovolného panenství. Ono bylo jejich ozdobou a slávou Církve. Zde třeba hledati i původ ideje mystického manželství křesťanských panen s Kristem, jež chvalořečníci panenství v nejkrásnějších tónech opěvují. „Proti vábení a žádostivosti světa vezmi si příklad z našich sester, které daly přednost svatosti, zasnoubení s Bohem, které jsou Bohu libé, jemu zasvěcené. S ním žijí, s ním obcují dnem i nocí. Jejich modlitby jsou zároveň věnem, které přinášejí Pánu, od něho pak obdrží důstojnost jako dar svatební. Tak získaly sobě nejvyšší statky Pána a ačkoli dosud na zemi žijí, přec neprovdány, náležejí k rodině andělů na nebi“ (Tertulian, *Ad uxor.*, l. 1, c. 4).

Cyprián nazývá Bohu zasvěcené panny: „květem církevní setby, ozdobou a okrasou duchovní milosti, nadějnými výhonky, dokonalým a nezeslabeným předmětem cti a chvály, obrazem Božím, na němž se zrcadlí velebnost Páně, lepším dílem Kristova stádce“ (*De hab. virg.*, 3). Metoděj Olympský nazývá křesťanské panny „pramenem, květem, prvotinou neporušenosti, nevěstami Kristovými“. (*Conviv.*, VI, 1, 13.)

Církev sama ctíla zasvěcené panny i v liturgii udělením jim zvláštního čestného místa poblíže oltáře. Tertulian zmiňuje se, že kněz byl obklopen pannami a vdovami, když přinášel svatou oběť (*De exhort. castit.*, c. 11).

Se zdrženlivostí cvičí se zároveň v chudobě, postech, nočních bděních na modlitbách. Ovšem při cvičeních o evange-

lické chudobě nesmíme míti na mysli klášterní chudobu, neboť ačkoliv vstoupily panny ve zvláštní stav, přece zůstávaly v rodině nebo v křesťanské obci. Že duch chudého Krista dosud neovládal úplně tyto učednice Páně, toho dokladem jsou různé výroky církevních spisovatelů proti jejich rozmařilosti. Uvádíme pouze výrok sv. Cypriána: „V rukou panny smí bohatství sloužiti jen k zachování slíbeného panenství. Chudí mají pocíťovati, že jsi bohatou, potřební a trpící, že jsi zámožnou. Ulož své jmění na úrok u Boha — nasycuj Krista. — Konečně v přepychové parádě ukazují se většinou ty, jichž cudnost již uhasla. — Proto taková panna, která vyzývavě se strojí, takže dráždí smyslnost a zároveň jiným tímto podává meč a jed k záhubě, nemá býti čítána mezi dcery Kristovy“ (De habitu virg., c. 7; c. 11; c. 9).

Toliko prostším šatem a posvěceným závojem lišily se od ostatních žen.

Nějaký veřejný slib, spojený s liturgickou slavností před biskupem a věřícími, není dokazatelný. (Wilpert v citovaném již díle dokazuje veřejnost slibu z fresky katakomb sv. Priscily, znázorňující slavné oblečení závoje zasvěcené panny před biskupem. Wilpert umísťuje tento obraz do druhé poloviny třetího století. Koch, Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, Leipzig 1907, str. 90 a násl., dokazuje, že z celé patristické literatury třetího století nenalézá ani jediného dokladu pro veřejnost slibu a pramenné doklady spíše mluví proti veřejnosti slibu. Z okolností však, že zasvěcené panny zaujímaly zvláštní postavení v obci věřících, usuzují někteří na pravděpodobnost nějakého úkonu „in facie ecclesiae — před tváří Církve“. Tak na př. J. Feusi: Das Institut der gottgeweihten Jungfrauen, Freiburg, 1917, str. 13.)

Od počátků křesťanství čítala Církev zasvěcené panny mezi své dívky. Ale okruh rodiny tomuto něžnému květu nebyl vždy zcela příznivý. A proto starostlivá zahradnice, Matka Církve, snažila se vypěstovati tyto líbezné výhonky na bezpečném místě a určitým vedením. Již u Cypriána nalézáme jakousi zmínku zvláštní péče církevních představených o zasvěcené panny, která by je ochránila z nebezpečí hrozících jejich slibu. Ale nějaký jistý důkaz pro existenci „domova zasvěcených panen“ nedá se vyvoditi ze slov sv. Cypriána (De habitu virginum, c. 17 a 24). V životopise sv. Antonína čte-

me, že svou sestru svěřil takovému domu, dříve než začal poustevničití. Antonín narodil se r. 250 a v 18 letech opustil svět a odebral se na poušť. Musel tedy kolem r. 250 již v Egyptě existovati nějaký ženský klášter, který se věnoval výchově dívčí mládeže (Vita S. Antonii, c. 3, Migne P. L. XXVI, 843). V horním Egyptě rozhodla se Marie, sestra sv. Pachomia, pro klášterní život a zřídila kolem r. 330 ženský klášter v Tabenisi, jemuž brzy přidružil Pachomius druhý klášter v Tesmíne (Heimbucher, Die Orden und Kongregationen der katholischen Kirche, Paderborn, 1907, str. 107). Svatý Augustin poslal dopis do ženského kláštera v Hippo, kde byla jeho sestra Perpetua kolem r. 420 představenou (Epist. 127).

Takováto klášterní sdružení Bohu zasvěcených panen byla ve 4. století četná. Vznešená Římanka Pavla zřídila v Betlemě tři kláštery pro ženy, které byly r. 389 dostavěny (Hieronymus, Ep. 108, 14). Velikou Pavlu († r. 404) následovaly v podobných založeních v Jerusalemě Melania starší a mladší. Téměř v téže době v Pontu vedla sv. Emmelia a její dcera Macrina klášterní život pod vedením sv. Basila a Řehoře. Basilius napsal pro mnichy řeholi. V samotném Římě vznikl r. 360 klášter žen, založený vznešenou Marcellou, který, podle dopisů sv. Jeronyma, musel býti zbudován na Aventinu (Epist. 47). Z četných nápisů dovidáme se o existenci jiných římských ženských klášterů poblíže basiliky sv. Vavřince a sv. Anežky na via Nomentana z 5. století. Zde byl nalezen náhrobní nápis z r. 514: Sacra virgo Serena abbatissa — zasvěcená panna Serena, abatyše. Je to zároveň první zmínka o abatyši na epitafu. Pro zajímavost uvádíme ještě Milán. Zde působil horlivý kazatel, svatý biskup Ambrož († r. 397). Svými nadšenými řečmi nadchl patricijskou mládež svého sídelního města tak mocně pro ideál panenství, že rodičové násilím musili zabraňovati svým dcerám docházeti na kázání Ambrožova, aby z jeho ruky nežádaly panenského závoje. V roce 377 převzala jeho sestra Marcelina vedení kláštera jím založeného.

Spisy církevních Otců, náhrobní nápisy a synodální výnosy nás však poučují, že ke konci 4. a začátkem 5. století klášterní život zasvěcených panen nebyl ještě všeobecným pravidlem, ač jinak ale byl přáním Církve.

Z dopisů sv. Jeronyma Eustochii, 18leté dceři Pavly, vy-

svítá, že tehdy dlelo v Římě mnoho zasvěcených panen. V tomto dopise energicky zdůrazňuje odloučení od světa, varuje panny před obcováním s vdanými ženami, radí, aby se sloučily ke společnému žití, dává směrnice o postu, stravě, šatech a doporučuje modlitby kanonických hodin. Tento dopis náleží určitě k oněm, které psal Eustochii, dokud žila ve světě a ne v klášteře (Epist. 22). Dále zmiňuje se Jeronym o Bohu zasvěcených Lea a Aselle. Lea byla vdova a byla představenou v klášteře, kde r. 384 zemřela. Asela ale již od 10. roku svého věku zasvětila se Bohu, tedy v roce 344, kdy ještě v Římě neexistoval ženský klášter. Sotva učinila slib, v prostých šatech dala najevo pohrdání světem a svůj drahocenný náhrdelník prodala bez vědomí rodičů. Padesát let prožila v přísné askesi.

Značný rozruch v římských kruzích způsobilo zasnoubení Bohu mladé Demetrie ze vznešeného rodu Aniceů (z něhož, podle podání, pocházel i sv. Benedikt). Po vpádu Gotů r. 410 uprchla se svými rodiči do Afriky. Zde na nátlak rodiny měla se provdati za vznešeného, bohatého Řimana. V noci před svatebním dnem oděla se chudobnou tunikou a prostým pláštěm a tak objevila se před svými rodiči a rodinou. K jejímu velkému údivu bylo přijato s radostí toto rozhodnutí, protože Demetria tím získala rodině cennější šlechtický titul než bohatou svatbou. Panenský závoj přijala z rukou biskupa Aurelia z Kartaga. Augustin z Hyppo a Alypius z Tagaste blahopřáli jí k tomuto rekovnému rozhodnutí (Epist. 143 ad Demetrium). I Jeronym věnoval jí malý spisek, z něhož jest zjevno, že Demetrie, přijavši závoj, zůstala v rodině, neboť Jeronym udílí jí naučení o postu, modlitbě, užívání peněz, což by bylo zbytečné, kdyby byla v klášteře, neboť tam jsou tyto věci uspořádány řeholními pravidly. Zároveň ji napomíná, aby byla podřízena své matce a babičce (Epist. ad Demetrium „de servanda virginitate“, 130). Další uvádění příkladů z církevních Otců o paních žijících ve světě překročilo by rámeček rozsahu tohoto článku a proto je pomijíme, stejně jako synodální výnosy a několika slovy věnujeme ještě pozornost náhrobním nápisům.

Klasickým nalezištěm jsou římské katakomby. V katakombách Kalixtových nalézá se nápis z r. 362 svědčící o čistotě víry, podivuhodné dobrotě a neporušené čistotě 20leté pan-

ny Sekundy. Tamtéž nalézají se nápisy věnované 11leté panenské dívce Bonifacii a 12leté služebnici Kristově Preciose. Již stáří svědčí, že byly vychovány v kruhu rodiny a těmto panenským dívkám platí slova sv. Jeronýma v knížce o panenství: „Budte podřízeny svým rodičům.“ K této skupině náleží také epitaf „důstojné, záslužné panny Adeodaty“ a líbezného zjevu mezi služebnicemi neposkvrněného Beránka, mučednice sv. Anežky. K ní druží se Kristu zasvěcená Irena, sestra papeže Damasa († r. 384), která po smrti matky přišla pod ochranu svého bratra. Damasus složil jí pěkný nápis, svědčící o pravé bratrské lásce: „V hrobě tomto Bohu zasvěcené údy nyní odpočívají — zde sestra jest Damasa, po jméně-li se ptáš: Irena — zasvětila se tato Kristu, ve světě když dlela — stud svatý by dosvědčil zásluhu panny. — Zim dvanáct nevyplnil věk dosud — vznešené života mravy však předčily stáří — ušlechtilé plody lepším zanechala časům. — Tebe, rodná sestro, svědkyně naší tehdy lásky, — když světu jsi prchla, vznešenou dalas mi záruku — tehdy, když uchvátilas sobě lepší království nebes — nelituji, že smrtí jsi vešla svobodná v nebe — však bolí mne, přiznávám, družku že ztratil jsem života. — Nyní přišedši k našemu Bohu, vzpomeň, ó panno, — pro Krista, tvá by mi pochodeň světlo udělila. —“ (Bulletino di archeologia christiana, 1863.) A ještě jeden příklad, svědčící o vzájemné lásce bratra a sestry z milánských epitafů: „Čtenáři, námahy jest hodno zvědět, či údy zde v hrobě před mučedníky odpočívají. Jest to Manlia Daedalia, Bohu zasvěcená panna, původu vznešeného, oplývající bohatstvím a přec matkou chudých. Ačkoliv žila ve světě, přec mrtva byla radostem pozemským a vždy jen milovala cestu, jež vede k nebi. V brzku práh let šedesáti dosahujíc, krok svůj namířila k hvězdným výšinám Krista. Nápis tento, sestro, věnuje bratr tvůj rodný a dědic Theodorus, by budoucí věky jej čísti mohly. —“

Jak z uvedených příkladů patrno, nebyla původně stanovena věková hranice pro slib ustavičného panenství. Ba dokonce i dívky sotva narozené zaslibovali rodiče Bohu a podle toho též řídilo se pak jejich celé vychování. Toho příkladem jest dopis na Laetu a Gaudentia adresovaný (Epist. 107 od Laetam „de institutione filiae“ a Epist. 128 od Gaudentium „de Pacatulae infantulae educatione“).

Brzy však se ukázala smutná zkušenost, jaké nebezpečí

Hrob sv. Školastíky v Monte Cassinu.

spočívá v předčasném závazku věčného panenství. Proto koncem čtvrtého století setkáváme se s církevními výnosy, vyžadujícími věk 25 let pro panny a 40 let pro slib zdrženlivosti u vdov. Přesto setkáváme se v dějinách ještě s četnými výjimkami. Ještě papež Řehoř vypravuje v 38. homilii, že tři sestry jeho otce Gordiana v jednom dni zasvětily se Bohu a žily asketickým životem ve svých domech. Když dlouhou dobu žily věrně podle svého slibu, začala Gorgiana poněkud odchylovati se od zvolené cesty. Tharsila a Aemiliana zvětšily svou horlivost, aby sestře byly dobrým příkladem. Jejich námahy a napominání zůstaly však bez užitku. Po předčasné smrti obou sester zapomněla Gordiana svého slibu a provdala se za správce jejich statků. Pravděpodobně byla tato teta Řehoře r. 592 již mrtva, kdy vypravuje její příběh. Když zcela v blízkém příbuzenství Řehořově shledáváme důkaz pro existenci Bohu zasvěcených panen, žijících mimo klášter, pak zcela pádnými důkazy jsou zároveň i spisy tohoto papeže. Z četných případů uvádíme toliko tento: Řehoř vystavuje listinu zasvěcené Adeodatě, kterou má předložiti biskupu Venantiovi ze Sarazana. Adeodata jest konvertičkou a pravděpodobně po křtu složila slib panenství. Panna tato jest svou matkou Fidentii zkrácena v právech. Biskup má Fidentii cestou dobroty nebo spravedlnosti připomenouti její povinnosti. Jedná se patrně o otázku dědictví — dopis to však nepraví. Řehoř zvláštní ochraně biskupově doporučí Bohu zasvěcenou pannu (Ep. IX).

Uvedli jsme z dějin příklady života Bohu zasvěcených, žijících ve světě, mimo klášter, od prvopočátku této instituce až do dob spisovatele „Dialogů“, zmiňujícího se o sestře sv. Benedikta, Školastice, zasvěcené Bohu od útlého mládí, poznávše, že nic se nepřičí názoru, podle něhož svatá Školastika nebyla řeholnicí v pravém slova smyslu, nýbrž podle starokřesťanského zvyku zasvěcenou pannou, žijící ve světě. Snad i okolnost uložení jejího mrtvého těla v hrobce u sv. Benedikta může zesílit toto mínění.

Školastika každoročně navštěvovala svého ctihodného bratra, který k ní přicházel do nedalekého dvora pod montekasinským klášterem. Vedle velikého ducha úctyhodné postavy Benedikta jeví se nám Školastika jako líbezný anděl, její duše sálá láskou a dětinnou důvěrou. Nejkrásnější ozdobou její panenské duše byla láska k tomu, jenž nejprve ji věčnou miloval láskou. A v této svaté ctnosti měla světice dokonce svému bratru, k němuž vždy s úctou jako k svému ideálu vzhlížela, býti příkladem, příkladem, který sám Bůh pečeti své všemohoucnosti potvrdil. Poslední Prozřetelností určený rok nadešel, kdy mohla tato svatá dvojice spolu zde na zemi rozmlouvat. O svatých, věčných, nepomíjejících věcech rozmlouvatí celý den. Podobná rozmluva duší úplně proniknutých Bohem se nám zachovala ve Vyznáních sv. Augustina, kde líčí duchovní rozpravu se svou matkou svatou Monikou v mořem omývané Ostii. „Tak sladce spolu jsme hovořili a zapomněli úplně na vše, co minulo a jen po budoucím toužíce, tázali jsme se vždy přítomné Pravdy na věčný život svatých, který žádné lidské oko nevidí, žádné ucho neslyší, ani na lidské srdce nevstoupí. Žízeň našich srdcí prahla po nebeských pramenech vod, po prameni života, u tebe, ó Bože!“ (Confes. IX, 24.) Za hovoru o nepomíjejícím dni věčnosti nachýlil se den pomíjející ke svému večeru. I Školastice a Benediktovi, jako kdysi Monice a Augustinovi, úplně takřka zmizelo pozemské a duše jejich naplněna jen nebeským.

Školastika cítila, že její úkol na této zemi jest skončen, její srdce planulo jen touhou po Bohu, ale v této lásce byla i zahrnuta její láska k milovanému bratru, který byl kormidlem, řídicím lodičku její duše v přístav nehynoucích radostí. Poslední den, kdy svého bratra zří na tomto světě a přijímá jeho slova věčných pravd! A proto ono: „Pro-

sím tě, neopouštěj mne této noci. Dovol, abychom spolu až do rána mohli rozmlouvat o nebeských radostech.“ Láska a zákon stály proti sobě. Benedikt, muž zákona, nemůže toho ani sobě dovolit překročit řeholi a zůstat přes noc mimo klášter. Přísností kázně svého bratra odmrštěna, utíká se zasvěcená panna k svému všemohoucímu nebeskému snoubenci. Slzy jeho nevěsty pohnuly rukou jeho moci a mohutný déšť zabránil odchodu Benediktovu a splnil touhu Školastiky.

„Odpusť tobě Bůh všemohoucí, sestro! Co jsi to učinila?“ V dětské prostotě však ona odpovídá: „Prosila jsem tebe a nechtěl jsi mne vyslyšet a tak jsem prosila mého Pána a ten mne vyslyšel. Můžeš-li nyní jít, zanech mne zde a odebeř se do svého kláštera.“ Podivuhodným jest, v jaké dětinné důvěrnosti žijí dokonale Bohu oddané duše v Bohu a s Bohem! Cítí se úplně jako děti svého nebeského Otce. A toto vědomí dítek Božích udílí jim takovou jistotu a svobodu v domě Otce, v jehož ustavičné žijí blízkosti, že jejich dětské prosby skrze moc Otce stávají se silami hýbajícími světem. Tak jsou s Bohem spojeni, že za nic neobvyklého pokládají, učiní-li Bůh na jejich prosby zázrak, neboť jejich život jest zcela v Bohu a jako jeho vůle jest jejich vůlí, tak i jeho moc jest jejich mocí. A tak zázrakem Božím, který byl odměnou i dětinné důvěry lásky Školastiky i odměnou Benedikta za věrnost k řeholní kázni, bylo způsobeno, že milující se sourozenci mohli naposled spolu setrvat přes celou noc v rozhovoru o radostech nebeského života. Svátý Řehoř podává moudrý výklad tohoto Božího zásahu do sporu nursinských sourozenců: „Ta více zmohla u Boha, která více milovala.“ To, co se zde zdá býti nedorozuměním mezi bratrem a sestrou, jest jen výrazem rozličného projevení vývoje kázně. Duše jejich byly ale sjednoceny vroucí láskou, takže jak praví sv. Řehoř, „ani hrob nesměl oddělit ty, jichž duše byly v Bohu vždycky sjednoceny.“

„Tři dni po rozmluvě Benedikt, meškaje v cele, pozdvihnuv oči k nebi, spatřil duši, která opustila tělo milované jeho sestry, v podobě holubice pronikati tajemství nebes. Radovav se z tak veliké slávy, vzdal Bohu všemohoucímu díky v hymnech a chválách a oznámil zesnutí Školastiky svým bratřím, které pak poslal, aby přenesli její tělo do kláštera a uložili v hrobě, jež sobě připravil.“ Zde proniká paprsek mužné

něžnosti charakteru sv. Benedikta. Hrob měl býti němým a přece výmluvným svědkem jeho bratrské lásky. V dlouhé noci hrobu chce nyní zůstatu u své sestry a s ní očekávati věčné jitro Světla.

Učí-li nás Církev svatá při slavení svátků svých dítek, které převedla z tohoto slzavého údolí do zahrad věčných radostí, stále „terrena despiciere et amare caelestia — pohrdati pozemským a milovati nebeské“, činí tak i při svátku této světice, když v modlitbě prosí: „Bože, jenž jsi duši svaté panny tvé Školastiky, abys ukázal cestu její nevinnosti, k nebi dal vzlétnouti v podobě holubice, dej nám na její přímluvu a pro její zásluhy tak nevinně žíti, abychom si zasloužili dosáhnouti radostí věčných.“

Emauzy.

P. Placidus Wenzel.

LITURGIE A POBOŽNOST SOUKROMÁ

Vlutyšské diecési našlo liturgické hnutí mocnou oporu v arcipastýři tamější diecése, biskupu Ludvíku Josefu Kerkhofsovi. Osvědčil to skvělým způsobem při pořádání XVII. Liturgického týdne; nejen že přijal nad ním protektorát, ale též zvláštním pastýřským listem upozornil na blahodárné působení liturgie a vyzýval všechny diecesány, aby se postavili do služeb tohoto hnutí.

Neuplynulo ani půl roku od Liturgického týdne, jenž byl zároveň holdem eucharistickému Kristu, a pastýř jejich diecése opět pozvedá svůj hlas a mluví o poměru liturgie a pobožnosti soukromé. Listopadové číslo časopisu „La Vie Liturgique“ přináší článek J. Excel. biskupa Kerkhofse, ve kterém se ukazuje, že pobožnost soukromá nemusí býti nikterak v rozporu s liturgií, zachová-li se jen správný poměr.

Mluvě o úspěchu, jenž má korunovati úsilí liturgického hnutí, biskup lutyšský píše: „Vzhledem k tomuto úspěchu budiž užito všech prostředků k odstranění jakékoli překážky. To však vyžaduje rozlišování. Co se zdá býti na první pohled překážkou, není jí vždy ve skutečnosti, ba ve skutečnosti může se někdy státi i prostředkem. Je tomu tak

s tím, co se všeobecně nazývá lidová pobožnost. Pokusme se to dokázat.

Připomeňme si nejprve některé pravdy všeobecné. Je třeba dobře rozeznávat bohopoctu a modlitbu liturgickou od bohopocty a modlitby soukromé.

Liturgickými jsou: bohopocta veřejná pořádaná Církví samou, modlitba říkaná ve jménu Církve jejími zástupci; soukromými jsou všechny ostatní pobožnosti nepořádané oficiálně Církví, všechny ostatní modlitby říkané od věřících jako takových, ty modlitby a pobožnosti, které bývají schváleny a doporučovány autoritou církevní.

Pobožnost a modlitba soukromá mohou býti buď osobní nebo kolektivní. Nezáleží na čísle. Věřící, jenž sám je přítomen v soukromé kapli Mši svaté, účastní se bohopocty liturgické; kněz, jenž v osamělosti svého příbytku se modlí breviář, koná modlitbu liturgickou. Naproti tomu rodina shromážděná večer ke společné modlitbě, poutník vystupující na výšiny Chevremonť a modlící se růženec spolu s četnou skupinou ostatních poutníků nevzdávají Bohu nebo Marii než poctu soukromé pobožnosti.

Káráme tyto projevy mimoliturgické zbožnosti? Bůh uchovej!

Zajisté, již to samotné, že bohopocta a modlitby liturgické jsou přinášeny Bohu Církví, že jsou chválou této Nevěsty bez poskvrny, která jest spojena s Kristem v jednotě jediného mystického těla a oživována duchem Ježíšovým, to jest Duchem Svatým v osobě, již pro to samotné mají cenu, moc dosáhnouti a posvětití, jakou nemá žádný úkon pobožnosti soukromé. Ony zajisté jsou výtečné v sobě samých, tyto jsou doplněním úkonů liturgických, jejich užitečnou přípravou, jejich přirozeným prodloužením. Bylo by jen škodlivé, kdyby ze zbožnosti špatně vykládané zaujímaly tyto pobožnosti u těch, kteří se jim oddávají, důležitost a místo, na které si nemohou dělat nárok, a to na úkor liturgických úkonů nevyhnutelných a nutnějších.

Nebezpečí těchto poblouzení zbožnosti špatně vykládané není vymyšlené. Nejsou ještě dnes křesťané a křesťanky, pro které Mše sv. mezi týdnem ke cti sv. Gerarda nebo sv. Antonína nahrazuje povinnou Mši sv. v neděli? Nebo kteří se domnívají, že jsou zcela v pořádku s Pánem Bohem, když věrně vykonají každoroční pouť na Svatou Horu, při tom však

zcela zanedbávají velikonoční svaté Přijímání. A kolik je jiných, aniž bychom šli do extrému, kteří jsou přítomni Mši svaté bez pozornosti k tomu, co se koná u oltáře, zcela zaměstnaných čtením v nějaké modlitební knížce, nebo spíše těch, kteří když vešli do kostela, jdou přímo ke kapli jejich oblíbeného svatého bez ohledu na božského hosta našich svatostánků?

Právě tak je třeba napravovati poblouzení ve zbožnosti, jako je třeba pracovati na zachování jejich místa a podržovati bohopoctě liturgické projevy lidové pobožnosti.

Tímto výrazem poněkud neurčitým „lidové pobožnosti“ označujeme zde pobožnosti ne zcela liturgicky konané hromadně od věřících. Uvedme jako příklad pobožnost prvního pátku v měsíci, pobožnost Svaté hodiny, pobožnosti měsíce března, května, června a října, večerní růženec, tridua a novény.

Jako vzor vezměme si měsíc Panny Marie. Co o něm řekneme, může se aplikovati s menšími změnami podrobností na ostatní podobné pobožnosti.

Protože pobožnost měsíce Panny Marie je poměrně pozdní, protože liturgické knihy ji neznají, je třeba považovati ji za nevhodnou? Nebo je třeba alespoň zavést ji chtě nechtě do liturgického rámce přeložením na měsíc prosinec, do té doby adventní, kde Maria skutečně zaujímá velmi důležité místo v modlitbě církevní?

To by znamenalo neznalost psychologie! Měsíc prosinec, ponurý a holý, se svými krátkými a chladnými dny neharmoňuje vůbec v našich zemích s rašící a bující náladou měsíce Mariina. Znamenalo by to také sraziti katolickou zbožnost do tuhého a neproměnného rámce a zapomenouti, že je život a pohyb, zapomenouti, že třebas v bohoslužbě a ve zbožnosti jsou předměty trvalé a úkony ustálené, jsou tam též prvky proměnné a postupná obohacování. Znamenalo by to konečně zapomenouti, že týž Duch Svatý, vanoucí kde chce, jenž oživoval a chránil Církev v jejích začátcích, oživuje ji i nadále a řídí ji i za našich dnů a podle příslibení Spasitele zůstane navždy s ní a v ní. Nuže, Církev nejen že trpí pobožnost měsíce Mariina, ona ji schvaluje a doporučí.

Proto nemůže to býti v tomto případě ani vyloučení ani pohlcení této pobožnosti, jimiž liturgie bude uplatňovati své prvenství pravoplatné; stane se to sjednocením a podrobením

ním. Daleka toho, aby byla nepřítelkyní a soupeřkou liturgické zbožnosti, pobožnost měsíce Mariina bude s ní spojena a jí poddána.

A jak se uskuteční tato shoda a podřízenost?

Abychom to dobře pochopili, rozlišujme pobožnost, to jest všeobecné ustanovení, přání zasvětit Marii Panně zvláště měsíc květen; a na druhé straně provádění této pobožnosti, její úkony, její projevy.

Pobožnost sama v sobě nemá nic protiliturgického. Lze dokonce říci, že čin zvláštního zasvěcení toho neb onoho měsíce úctě Svaté Panny shoduje se dokonale s duchem liturgie; neboť i ona stejně zasvěcuje dny (svátky), týdny (oktávy), určitá ohraničená období (Advent, půst, dobu velikonoční) úctě Vykupitele, Svatých, tajemstvím naší víry.

Co se týče provádění této pobožnosti ve shromážděních, nejen že neškodí duchu a bohopoctě liturgické, nýbrž může býti snadno použita k jejímu prospěchu. Je snad třeba na tom pevně trvati? Věřící, toužící uctíti Marii, jejíž sochu a oltář přicházejí ozdobiti a okrášliti hojnými květy, chodí po celý měsíc květen v hojnějším počtu do kostela.

Není-liž to pro kněze okamžik zcela zvlášť vhodný, aby je vyzval obzvláště k přítomnosti na Mši svaté, na nedělních nešporách, na kompletáři, na požehnání?

Není-liž to příležitost pečovati obzvláště o úkony liturgické v přítomnosti tohoto lidu dobře připraveného?

Není-liž to též příležitost vésti poučování, kázání a čtení v tom směru, aby vysvětlovala modlitbu Církve?

Není-liž to konečně příležitost přivésti věřící k aktivní účasti na bohoslužbě, na Mši svaté, na liturgickém zpěvu?

Hromadnější účast na požehnáních v měsíci květnu skýtá příležitost lépe než kdy jindy ke sborovému zpěvu. Bude to prostředek k lepšímu utvrzení, nebo první vnadidlo k zavedení této reformy do nešpor v neděli a do slavné Mše svaté, reformy tak doporučené Papežem a biskupy, ale přes to vše tak pozvolna se vžívající a tak málo všeobecné až dosud.

A co platí o sborovém zpěvu, může se aplikovati též na ostatní praxe liturgické, jako jest použití misálu a jisté uskutečnění recitované Mše svaté.

Můžeme skončiti tím, že dobře řízená pobožnost měsíce Mariina, vzdálena toho, aby překážela obnově liturgické, usnadňuje jí cesty, daleka toho, aby odváděla věřící od sva-

tých tajemství, přibližuje je k nim, vzdálena toho, aby tříštila a oněmovala zbožnost, soustřeďuje ji a sjednocuje, přivádějíc ji k jejímu hlubokému prameni, k božskému Ukřižovanému.

Neboť nezapomínejme, že je třeba vždy se vraceti k Ježíši Kristu, jedinému Spasiteli, jedinému Prostředníku; skrze Něj je nám sdílen božský život, skrze Něj naše pocty stoupají k Nejsvětější Trojici.

BOJ IDEALISMU A MATERIALISMU V IZRAELI*

XII. Rok 856 před Kristem.

Jen pokradmo shlíželo slunce nazítří protrhanými mraky na Karmel a rovinu Jezreel a vidělo stopy krvavé práce předchozí noci. Qišon zatím odklidil krev a mrtvoly, neboť jeho dravý proud vzal s sebou pobité modloslužebné kněze a utopil je v moři. Byli pryč a nikdy nikdo se s nimi již neshledá. Jejich duše sestoupily do domu, odkud není návratu, do šeolu. Nebe se znenáhla vyjasňovalo a rozednívajíc den vynesl na Boží světlo též tajemství strašlivé tragedie, jež noc dosud halila svým temným pláštěm.

Účastníci lidového shromáždění vraceli se houfně domů a všude vypravovali, co zažili na Karmelu. Události, jichž oni byli očitými svědky, byly předmětem denního rozhovoru v ulicích i na trhu a vše naslouchalo zprávám s napjatým zájmem a se zvědavostí. A tak ani královně nezůstal osud jejich kněží dlouho utajen. Co dověděla se z nejasných pověstí, to musil nyní Achab neobaleně potvrdit jako skutečnost. Samozřejmě že jakoukoli osobní odpovědnost na vraždě kněží energicky odmítl, třebaže byli pobiti před jeho zrakem.

Jezabel hněvem celá bez sebe mlčky stáhla se do své komnaty. Trvalo pak dlouhou dobu, než zase nabyla myslí. Co bylo platno, že nervy strašným rozčilením byly zmučené, na skutečnosti nedalo se již nic měnit. Zbývalo jí jen jediné —

* Viz Pax, ročník IX.

a to byla krvavá pomsta. Rychle se rozhodla a za královými zády vyslala posly, aby vyzvěděli místo Eliášova pobytu a oznámili mu, že ona mu přísahá pomstu:

„Ať mne bohové trestají jakkoli, jestli zítra tuto hodinu neudělám tvé duši totéž, co ty jsi spáchal oněm!“

To nebylo vyhrožování mluvené planě do větru. Jezabel totiž vždy s bezohlednou energií provedla, co si jednou umínila. Když však nyní pochopové stíhali muže Božího, hnízdo bylo prázdné. Ptáček již vyletěl a tajnými stezkami bral se k jihu (3 Král. XIX, 2—4).

Všechno pátrání po několik měsíců bylo marné. Eliáš byl nezvěstný. Útěk zavedl ho nejprve do judského pohraničí a odtamtud bez zastávky putoval dále až do poledne, kdy ho obklopilo ticho pouště u Abrahamovy studny. Kde vítr zahlazuje poutníkovu stopu v písku a kde kozorožec zdraví šakala a gazelu, tam teprve Eliáš pomyslel na krátkou zastávku, aby pak zase nastoupil další svou pouť k hoře Horeb. Zdálo se, že síly ho opouštějí. Žal a hořkost nad zničenými nadějemi naplnily jeho srdce a plně ochromily celou jeho energii. Rozmrzelý na celý svět a unavený životem chtěl nyní posvětit zbytek svých let modlitbou a rozjímáním na místech, kde Hospodin předal svůj zákon svému služebníku Mojžíšovi.

Hora Horeb byla vzdálena asi 350 km od Bersabee, kde Eliáš se rozloučil se služebníkem. Písmo svaté nám naznačuje, že skleslost ho úplně přemohla a ovlivnila a že jednal podle svého vlastního zdání: „Vstal a šel, aby zachránil život“ (3 Král. XIX, 3). Na chvíli tedy ubohost lidské přirozenosti dostala se k veslu a po zázračných událostech na hoře Karmel ponechal ho Pán samu sobě, aby ho zkoušel a jeho srdce udržel v pokoře. Zde v samotě chtěl ho zase uvést do své školy, aby pak zase s novou myslí ho poslal k dílu jemu určenému. Jezabeliny plány byly znovu zmařeny. Nebylo jí přáno, aby utišila svou mstivou žízeň po krvi muže Božího.

XIII. Politický konflikt Samařska s Damaškem.

Těžké mraky stahovaly se kolem r. 857 př. Kr. na politickém nebi nad Samařskem. Benadad II. syrský, který již dávno na říši svého pohraničního souseda obracel své oči lačnicí po kořisti, již řadu měsíců se obíral lstivými plány proti

Achabovi a s úspěchem se setkávala jeho podkopnická činnost mezi poplatnými knížaty, takže je dostával do služeb svých politických cílů.

Počátkem roku 856 př. Kr. diplomatická jednání tajně vedená dospěla tak daleko, že 32 králové se zavázali k vojenské výpravě a své válečné síly mu dali k dispozici. Okolnosti zdály se pleťchářskému Syřanovi mimořádně příznivé. Jsa si vědom převahy své moci, naprosto nepochyboval o skvělém úspěchu svých zbraní. O nějaké formální vypovězení války se naprosto nestaral. Chtěl prostě Samařsko přepadnout.

A tedy s celým svým obrovským vojskem překročil izraelské hranice a rychlými pochody postupoval k sídelnímu městu. Až teprve před branami Samaří poslal králi Achabovi po vyslanci ultimatum, jehož tón musil krále Achaba pobouřit v hloubi duše. Text noty zněl:

„Benadad praví toto: Tvé stříbro i tvé zlato je mé a tvé ženy i tvoji nejlepší synové jsou moji“ (3 Král. XX, 3).

Postavení Samařska bylo krajně kritické. Achab neviděl jiné východisko z nesnáze, leč podvolení se. Vždyť v důsledku předcházejících hladových let skladiště zásob byla úplně prázdná a město nebylo s to odolat dlouhému obležení. V této zoufalé situaci zdála se mu nejmoudřejší volba nejmenšího zla. A tak byl povolný k vyjednávání o mír. Podle toho také odpověděl na Benadadovy požadavky v úplné otrocké poddanosti:

„Budiž po tvém přání, můj pane a králi! Tvým jsem já i vše, co se nazývá mým“ (3 Král. XX, 4).

Nepřítel však byl dalek toho, aby tímto pokořením se dal pohnout k umírněnosti. Naopak hřebínek mu narostl ještě více a další nota předstihla prvou co do rozpínavosti a pohrdavého tónu. Benadad mezitím ještě úžeji sevřel obléhací kruh kolem Samaří a svou bojovnou moc posunul těsně před brány pevnosti. Disponoval obrovským vojskem, jehož tábor široko daleko pokrýval obvod města. V pozadí za pěšáky stáli nesčetné válečné vozy a koně. Vše tedy bylo připraveno pro případ bitvy v otevřeném poli. Čistě lidsky řečeno Achab byl bez záchrany a ztracen. Ani on sám nemohl se zbavit tohoto přesvědčení. S úzkostí hleděl vstříc dalšímu vývoji vyjednávání. Parlamentář přišel zpět a tónem ještě zpupnějším opakoval vítězovy požadavky s dodatkem:

„Zítřka tedy touto dobou pošlu k tobě své služebníky, aby prohledali tvůj dům i domy tvých služebníků a vzali si a odnesli vše, co jim bude libo“ (3 Král. XX, 6).

Dosud byla řeč pouze o výpalném z majetku koruny. Nadutí Syřané dělali si nárok na králův soukromý poklad a na vydání jeho žen a synů. Nyní tž osud měl stihnout celé jeho okolí. Nad takovým počínáním byl Achab velmi pobouřen. Při všech jeho chybách a charakterových vlastnostech rytířský rys mu přece zcela nechyběl. On sám v této zoufalé situaci byl ochoten přinést každou oběť, aby od svých poddaných odvrátil další zlo. Nemohl se však odhodlat k tomu, aby vydal všanc i své věrné. Svolal tedy bez průtahu radu starších a věc jim předložil. S hlubokým hněvem vyslechlo shromáždění požadavky syrského despoty a přes to, že nebylo vyhlídky na zdar, pevně se rozhodlo odvážit se toho nejkrajnějšího.

Rada se jednohlasně usnesla: „Neposlouchej ho a nepovoluj mu!“ (3 Král. XX, 8). Podle tohoto usnesení lidu Achab pak dal vyslanci prohlášení:

„Jsem ochoten splnit první požadavky, avšak další dodatky musím rozhodně zamítnout!“ S touto odpovědí vrátil se parlamentář do tábora krále Benadada. Ten ovšem byl zamítnutím velmi roztrpčen a celý podrážděný poslal králi Achabovi neprodleně prohlášení:

„Ať mne bohové trestají tak či onak, bude-li stačit samařský prach, aby každý člověk mých vojenských korouhví odnesl si alespoň hrstku!“ (3 Král. XX, 10).

Achab až příliš dobře pochopil význam a celý dosah tohoto podivuhodného ultimata. Znamenalo, jinými slovy řečeno: „Blázne! Já disponuji tak obrovskou vojenskou mocí, že celé Samaří nestačí, až dojde na dělení kořisti, aby každý válečník dostal alespoň hrstku prachu, a to prachu z hradeb a cimbuří rozbořené residence.“

„Ať mne bohové trestají tak či onak, nepomstím-li se ti zítra touto hodinou“ — tak Jezabel vzkázala Eliášovi. Jako ozvěna opakovala se táž slova z úst Benadadových a vřeštivě zněla v Achabových uších. Stejně i on lpěl na svém zdráhání a Syřanovi poslal vzkaz:

„Jen ať ten, kdo se opásal, se nechlubí, aby pak pas mu nebyl stažen!“ To znamená: „Dej si pozor! Počínáš si, jako by Samaří bylo již v tvých rukou a jako bys mohl neomezeně

s ním nakládat jako vítěz — a zatím teprve se chystáš k obležení. Osud však často se mění jako počasí. Napřed tedy trpělivě čekej, až uvidíš naděje své splněny!“

Toto napomenutí však na Benadada ani nezapůsobilo. Smál se a Achabovi se ještě více poškleboval a ve své nadutosti vystrojil hostinu. Když pak popíjel a hodoval s knížaty a dvorními hodnostáři, dal rozkaz, aby opevnění se vzalo útokem.

Pán Bůh chtěl to s Achabem ještě jednou zkusit po dobrém a ukázat mu svou nevystížnou dobrotu a shovívavost, aby ho konečně pohnul k uznání a obrácení. A tak v krajně kritické situaci náhle nastala nečekaná změna okolností. Když venku v nepřátelském táboře zazněly poplašné polnice svolávající bojovníky do zbraně, zjevil se před samařským králem zcela nečekaně jakýsi prorok a řekl mu:

„Toto praví Hospodin: Jistě jsi viděl všecko toto obrovské množství. Hlé, já vydám je dnes v tvou ruku, abys poznal, že já jsem Hospodin“ (3 Král. XX, 13).

Celý udiven ptal se Achab muže Božího: „Skrze koho?“

A nato prorok: „Skrze ty, kdo pěšky jdou za nejvyššími správci krajů.“

A dále ptal se král: „Kdo má počít bojovat?“

Krátká odpověď zněla zcela určitě: „Ty!“

Třebaže situace města se všech stran uzavřeného a obleženého nepřítelem v mnohonásobné převaze byla úplně beznadějná, přece jen prorokova slova zněla tak přesvědčivě, že Achab nemohl pochybovat o zázračném zásahu Božím. Nebylo lze ztrácet čas. A tak hned přehlédl bojovníky. Součet dělal 230 krajských správců a 7000 mužů posádky. Bez odkladu byl dán rozkaz k výpadu z města.

Benadad neměl ani tušení o tom, co se v této chvíli odehrálo v Samaří. Při hodokvasu se úplně opil a stejně tak byli podnapilí všichni 32 králové jeho družiny.

Bylo poledne. Tu najednou se otevřely brány pevnosti a Achabovi bojovníci s veliteli v čele ve sražených řadách útočně postupovali proti Benadadovu stanovému táboru. Hlídky zatroubily na poplach.

„Nepřítel! Do zbraně!“ znělo ryčné volání do Syřanova stanu. Vrávoraje nařídil:

„Jdou-li o mír, zjímejte je živé! Jdou-li bojovat, zjímejte je také živé!“ (3 Král. XX, 18.)

Benadad se řádně přepočítal, protože Achabova branná moc vypořádala se již důkladně se Syřany. Velitelé obořili se na nepřítele se lví odvahou a za nimi stejně tak mužstvo. Náhlá hrůza přepadla celý vojenský tábor a po předčasném opojení z vítězství jako náhlá bouře následovalo hrozné zničení. Všechno pádí, zachraňuje se, utíká. V divokém zmatku jezdcí, vozatajstvo i pěšáci se snaží být co nejdále odtud. A také sám Benadad jen stěží mohl vstoupit na vůz ještě v poslední chvíli, než nepřítel napadl jeho stan. Achab sám se svou jízdou jal se pronásledovat prchající Syřany. Za kořist mu padl celý tábor.

Samaří bylo zachráněno. Benadad po úplné porážce musil s troskami vojska se zachránit ústupem do své země. A zase zjevil se před Achabem prorok a řekl mu:

„Jdi a zesil se a věz a viz, co dlužno nyní dělat, protože za rok syrský král zase vytáhne proti tobě“ (3 Král. XX, 22).

Nadutý damašský král byl dalek toho, aby potupná porážka způsobila změnu jeho mravů. Naopak těžkým pokořením ještě více zahořkl. Aby zachránil čest, brousil si znovu zuby. Jeho rádci ho podporovali v jeho pomstychtivých plánech. Vykládali mu, že Achab děkuje za své vítězství ochranně horských bůžků. Proto je prý pro Benadada lépe, když izraelskému králi se postaví v bitvě v poli na rovině. Také mu radili, aby krále nahradil veliteli vycvičenými v boji a doplnil mezery ve vojsku. „Pak s nimi budeme bojovat na rovině a uvidíš, že je přemůžeme“ (3. Král XX, 25). Benadad rádcům uvěřil a znovu počal zase zbrojit. (Pokračování.)

Emauzy.

P. Jindřich Hänsler.

LITURGIE A DUCHOVNÍ ŽIVOT

Tato studie mohla by mítí nadpis Bohoslužba a duchovní život. Bylo by to snad na první ráz srozumitelnější, neboť právě slovo liturgie zní předně dosti cize pro laika, který v krátkém slově řeckém nepostřehne na první pohled podstatu. A jiní zase v tomto slově hledají jakousi uniformu, ušitou na moderní hnutí v náboženství, ve kterém vidí snahu po tom, jak se přiblížit k obřadům oltáře a při tom

nepostřehují, že v tomto slově je vlastně všechno, co potřebuje duše ve svém poměru k Bohu.

Duchovní život — co je duchovní život? Jak často slyšíme toto slovo ve zpovědnicích. Buď se zpovědník zeptá: „Vedete duchovní život?“ Je to vlastně otázka po základním předpokladu zpovědi, když víme, že zpověď — pokání je vzkříšením umrtveného duchovního života. Aneb slyší to zpovědník z úst mnohých a mnohých: „Já bych rád vedl duchovní život.“ Shledáváme se okamžitě s průměrem života tělesného a života duše — duchovního. Člověk tělesně a tím i duševně zdravý co do potřebných psychických smyslů musí se nějak projevovat. A to se děje sterými způsoby každodenního života. Dýchá, jí a pije, spí i bdí, pracuje, myslí, pohybuje se, veselí se, pláče a komplex těchto rozmanitých jevů, který může býti také podkladem docela zajímavého románu — nazýváme životem. Ovšem horším poznáním je poznání duchovního života ve smyslu křesťanském a evangelickém. Jak poznám život duše v jejím poměru k Božímu království, k Bohu, ke Kristu, k Církvi a Svátostem, k jejímu věčnému určení? Jaké jsou známky toho, že moje duše žije, že dýchá, jí, pohybuje se, pracuje, směje a raduje se, lká a pláče?

Jak je málo těch, kteří na tuto otázku si dovedou dát odpověď. Máme křesťanské duše mrtvé a spící. O obou mluví Kristus v Evangeliu způsobem nesmírně zřetelným. Tyto vidíme v dcerce Jairově, v mládenci naimském, v Lazaru — „Nezemřela, ale spí!“. Mrtvé probouzí Kristus jako spící. 10 družic svatebních usíná nad lampami svými s olejem i bez oleje — usnuly všechny — a spí. — Mezitím co hospodář s čeledí svou spí, přichází nepřítel a rozsévá semeno zlé na poli dobrém. Ke spícímu přichází smrt jako zloděj za noci a podkopává dům. — Apoštolové v zahradě Getsemanské spí, zatím co přichází Jidáš se svou zradou. Svatý Pavel již nařiká hlasitě ve svém listě ke Korintským — „a proto je tolik slabých — a mnozí spí...“ (I, 11, 30.)

Co znamená toto evangelické „spaní duše“? Je to duše, která ač v sobě prvky života má (skrže Krista a milost), tohoto života nijak neprojevuje — tak jako spící. On má v sobě svatou jiskru života, ale tento život se neprojevuje, aneb jen neznatelně.

Duše křesťanská musí žít svým duchovním životem. V mo-

derním životě náboženském máme duše mrtvé, ubité materialismem ve všech jeho důsledcích nevěry, bezzákonnosti a nemravnosti, které k životu duchovnímu probuditi může jen zázrak; a duše spící, které k životu uvědomělému se nemohou probrat a potřebují jen menší povzbuzení.

Křesťanství přítomné doby potřebuje duše, které by skutečně žily pravým duchovním životem.

Katechismus stanoví prostě a geniálně základní podmínky duchovního života. *Modlitba, půst a almužna*. Člověk ve svém úžasném a krásném celku stvoření je postaven do světa v průseku tří styčných bodů relativity duchovní. V poměru k Bohu — čehož výrazem jest svěření se tomuto Bohu ve víře, jejímž zhavým projevem jest modlitba ve všech třech svých fázích — chvály, prosby a díků. V poměru sama k sobě — ale podřízen zákonům, které poutají jeho sobecké já, pouta pýchy života, žádostivosti očí a žádostivosti těla. Člověk nemůže vše, co chce. Zákon. Je to aspoň částečné vzdání se statků tohoto světa ve vůli, majetku a krvi, aby vzrostla naděje statků věčných. (Půst v jídle jest jen symbolem velikého postu mravního.) A třetí poměr — člověka ke svým bratrům, duchovně neb i tělesně trpícím pro mystickou vinu — milovati budeš bližního jako sama sebe. Gejzír lásky Boží, tříštící se v krupějích dobrých skutků, prokázaných společností.

Nauka starých asketů pouště umísťuje tyto duchovní prvky v trojí gradaci poslůšnosti, mlčenlivosti a pokory. To znamená dokonalé vzdání se sebe sama v rozumu i vůli, ve všech tělesných smyslech i vnitřních a vzdání se sebe sama v chudobnosti evangelického blahoslavenství podle V. kap. sv. Matouše. V tom souhlasí podivná mystika duchovního života nejen v křesťanství, ale i v jiných náboženských systémech východních, kde se jednotlivé duše pracovaly k chápání božských vnitřních visí.

Na těchto šesti základech mystického hexagramu spočívá duchovní život světců a světic. Svatého Pavla z Tarsu, právě tak jako sv. Jana z Kříže, tajemný život sv. evangelisty Jana jako sv. Bernarda, a extatické výkřiky duše u sv. Terezie Avilské, jako malá cesta Terezie od Ježíška.

Těchto šestero znaků musíme najíti alespoň v nějaké, byť sebe nepatrnější míře, u každé křesťanské duše, neboť odpovídají logicky základním božským ctnostem vlitých nám

v milosti posvěcující ve svatém křtu. Ať se jedná třeba o svatého Augustina, který skládá svoje dílo „De civitate Dei“, neb sv. Tomáše s jeho Summou, neb o babičku, která nezná nic než svoje růžencové desátky. Žije-li ta duše duchovním životem, budou se v tomto životě prolínat víra, naděje, láska; modlitba, půst a almužna; poslušnost, mlčenlivost a pokora. Buď to bude v neuvědomělých formách dětské zbožnosti nějakého Vítká de Fontgalland, aneb v propracovaném systému učeného theologa, který umí veškerá rozumová i volná hnutí svého individua udržovati v rozkvětu duchovního života podle zákonů asketických škol. Kde toto schází, tam duše spí — aneb je mrtva. Život se neprojevuje.

Máme však pojednávat o duchovním životě a liturgii. Chceme totiž dokázati, že učitelem a vůdcem tohoto duchovního života je liturgie. Jako je slunce ve svých časech podmínkou a živitelem veškerého života země, tak i liturgie se svým božským sluncem eucharistickým je podmínkou a živitelem veškerého duchovního života lidské individuality. Bohoslužbou začíná intelektuální život člověka. Dříve než tisíce věcí ostatních, ano dříve než zbraň k ochraně své zná člověk oltář. Oltář je dříve než kyj Kainův. A probouzející se děti černošských pohanských neb snědých indiánských matek znají svoji modlitbu k Bohu — tvůrci světla.

Liturgie je modlitbou. Kdo by toto chtěl popírat? Od dětské modlitby robátka na své postýlce až po slavnou Mši v chrámě. Od nejjednoduššího Kyrie eleison — Pane, smiluj se, až po nekrvavou oběť Kristovu ve chlebě a víně — až po nepochopitelné tajemství Božské lásky ve spojení duše s Kristem v eucharistickém sv. Přijímání.

Liturgie učí postu — půst eucharistický (před sv. Přijímáním), půst týdenní (v pátek), půst kvatembrový, půst vigilní, půst adventní, půst velikonoční (40denní) se všemi důsledky.

Liturgie učí lásce k bližnímu, nevyjímajíc ani skutečné ofertorní almužny. Bylo by křesťanské charity, kdyby nebylo křesťanských chrámů, kde se charitě v liturgii ustavičně učí? Což ty věčně vystavené tácky sbírkové a natažené ruce žebráků právě v blízkosti chrámů?

Liturgie je nejkrásnější p o s l u š n o s t í. Vždyť v Liturgii vykonáváme rozkaz Kristův: T o č i ň t e n a m o u p a m á t k u!“ A v poslušnosti Kristově slavíme neděle a svátky, li-

turgické časy. Jest to nejideálnější vyznání víry — poslušnost rozumu i vůle.

Liturgie zavazuje k mlčenlivosti. Chrám, ticho, posvátnost mlčení, uzavření světa ve svatyni, i tomu světlu se brání, aby nevnikalo ve své přírodní ostrosti. Zde máme rozjímání, meditaci, kontemplaci, adoraci, uzavření smyslů a povznesení od světa odpoutaného nitra k nebeským výšinám.

Liturgie je pokorou dětí Božích, jen chudobní a malí jsou pokorní. Vzdávají se Bohu, klečí na kolenou, spínají ruce k modlitbě, rozepínají je s knězem v touze, bijí se v prsa, klaní se, říkají Agnus Dei a Non sum dignus, Miserere a De profundis — zde se poslouchá slovo Boží a vyznávají se v pokře hříchy.

Těchto šestero prvků protíná se v liturgii jako osnova k nástavbě duchovního života. Liturgie je zlatým ornamentem alfabety našeho duchovního já, ze které na tomto podkladě harmonických barev skládáme slova a věty svého duchovního mystického nitra. (Pokračování.)

Emauzy.

P. Method Klement.

KŘESŤANSKÝ DEN V RODINĚ

§ 1. Ranní probuzení.

Vstane se bez odkladů.

(Řehole sv. Benedikta, hl. 22.)

Určovatí hodinu vstávání je zajisté otázka choulostivá. Kolik hodin, tolik různých zvyků; a v rodině samotné kolik svobody v tomto ohledu!

Vše, co lze tvrditi, je důležitost této první oběti dne, přinesené Bohu dušemi ctnostnými a mužnými.

Ať je kterákoli hodina určena — záleží mnoho na jejím stanovení — pro ranní vstávání, křesťan bude vzhůru při prvním zaznění zvonu.

Je třeba každého z členů domácnosti navyknouti této přesnosti — dbejme o to úzkostlivě — této hbitosti při vstávání. Tato oběť — zůstane jí po celý život — má nesmírný a každodenní vliv na mravní život rodiny.

„Hle, již jest hodina, aby se ze sna povsta-

10, neboť dnes jest blíže naše spása“ (Řím. 13, 11; Řehole, Předmluva).

Žádná lenost, žádná zbabělost, žádné převalování na polštáři. Je to Ježíš Kristus, jenž k nám volá: „Pevně stůjte ve víře, zmužile si počínejte a buďte silní“ (1. Kor. 16, 13).

„Dnes, uslyšíte-li jeho hlas, nezatvrzujte svých srdcí“ (Žalm 94, 8). On je u dveří fluče, otevřte, úpěnlivě vás o to prosím, otevřte Ježíši Kristu, jenž tam jest a vás volá.

Je to Ježíš, a to Ježíš ukřižovaný, se svým křížem, svým dobrým křížem, jedinou nadějí! Přichází se svým křížem dneška, s námahami dneška, zkouškami dneška, pokušeními dneška; ale také se všemi milostmi dneška, s těmi, které přetvořují všechny naše velké pátky v slavnostní a plodná vzkříšení. Ó dobrý kříži dneška...!

Vrhněte se proto na kolena, vztáhněte své ruce s láskou k Ježíši a jeho svatému kříži, obejměte ten strom spásy a učiňte si z něj božské vrhací kopí, jež zasáhne a skolí všechny vaše nepřátele a srazí je k vašim nohám!

Pospěšte! Nechť každý pospíchá! Trochu péče, skromné a bez pošetilosti, věnované vaší toaletě, to stačí.

Áno, to stačí. Je to apoštolát křesťanské rodiny — a ten má svou důležitost právě v dnešní době korupce a marnotratnosti —, aby se umírňovala v nádheře, ozdobách, vnějším vystupování. Nežadávejme si, budme důstojní; ale mějme úctu k sobě samým i k ostatním. Hlásejme skromnost a něco z té umírněné svatosti, která budí úctu a vzdělává.

Zaměstnávejte své myšlenky Bohem, zatím co se oblékáte, modlete se potichu; přehleďte, uspořádejte již svůj den; dělá se to tak snadno, zatím co se oblékají šaty.

Pospěšte si, aby každý předešel svého souseda k modlitbě, k službě Boží! (Řehole, hl. 22.)

Vždy však s vážností, vzájemnou úctou, s tou opravdovostí, která se hodí tak dobře k životu křesťanskému, obzvláště v hodinách ranních.

Bůh vás očekává a přichází požehnati rodině svých. Očekává vás se svatými domu Božího.

Vskutku by se velmi doporučovalo, aby každá křesťanská domácnost měla svou malou svatyni, výhradní místo modlitby, místo svatých shromáždění rodiny. Péče o ně by byla

svěřena dětem, které by se snažily z ní učiniti opravdovou „svatyní“, kam bychom denně chodili, abychom se setkali s Bohem.

Maredsous.

(Pokračování.)

Dom Eugène Vandeur.

LITURGICKÉ ZPRÁVY

Svátek Nejdrahocennější Krve Pána Ježíše Krista byl dekretem posvátné Kongregace Rítů pozvednut na svátek duplex I. třídy. Modlitby mešní zůstaly nezměněny, zato šestá lekce římského breviře byla prodloužena významným přídavkem.

Nový liturgický časopis. Arciopatství beuronské vydalo v adventě minulého roku prvé číslo časopisu „Die heilige Sendung“. Tento liturgicko-monastický časopis má sdružovati poutníky, putující k milostnému obrazu bolestné Matky Boží v Beuroně. Časopis bude vycházeti dvakrát měsíčně a půlletní předplatné je 1.20 M.

První národní liturgický kongres v Itálii byl pořádán v Janově ve dnech 27. listopadu až 2. prosince 1934. Význam tohoto týdne spočívá hlavně v tom, že sjednotil práci několika liturgických středisk, jež pracovala až dosud odděleně. Itálie je totiž zemí, kde liturgické hnutí nevzniklo včera, ale trvá již mnohá léta. Čtyři liturgické časopisy (Rivista liturgica, Liturgia, Ambrosius, Bolletino Liturgico) šíří zájem a porozumění pro liturgii mezi lidem. Přesto výsledky neodpovídaly daleko práci. Tomuto nedostatku měl odpomoci národní liturgický týden v Janově, uspořádaný kardinálem Minoretty. Účast 18 kardinálů a jiných italských biskupů dodávala liturgickému týdnu nejen vnější slavnostní ráz, ale ukázala též na důležitost tohoto podniku. Kardinál Pacelli poslal jménem sv. Otce pořadateli zvláštní list. Prvý liturgický kongres italský, přihlížeje k tomu, že v posvátné liturgii se rozvíjí život Církve, za účelem prohloubení křesťanského ducha ve věřících projevil trojí přání: 1. Aby byly dávány opravdové podněty k vědeckému studiu liturgie; nechť se uskuteční životné sdružení vědy a studia liturgie s ostatním posvátným studiem; nechť se neúnavně pracuje na zlidovění liturgické nauky mezi věřícími; nechť se stává vždy vyšším a hlubším chápání liturgického ducha a činného liturgického života jak mezi kněžstvem, tak i mezi věřícími. 2. Nechť se studuje a více uznává výchovná hodnota liturgie; nechť se systematicky využívá tato výchovná účinnost v seminářích, kolejích a na školách. Nechť se uplatňuje při vyučování náboženském, jak rozumovém tak i duchovním. 3. Nechť se stanoví střed národního italského hnutí liturgického, jemuž by byla podřízena činnost každého ze středisk, a které ve prospěch posvátné liturgie uvádělo by v soulad toto hnutí s hnutími pečujícími o církevní zpěv a křesťanské umění.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Jubilea benediktinského řádu v r. 1935.

Naše emauzské opatství oslaví letos 300. výročí osídlení kláštera na Slovanech Benediktiny z Montserratu ve Španělsku. R. 1635 bylo skončeno vyjednávání mezi státními úřady a dosavadním opatem emauzským Adamem Benediktem Bavorovským. Opat Bavorovský odstěhoval se se svými třemi mnichy ke sv. Mikuláši na Starém městě (nynější chrám církve československé), kde zbudoval klášter, teprve Josefem II. r. 1785 zrušený. Emauzy pak přešly do majetku Španělů a již příštího roku obdržely nového opata v osobě Benedikta Pennalosa de Mondragon, dosavadního převora montserratských Benediktinů ve Vídni a vůdce kolonie do Prahy vyslané. V rukou svých nových pánů zůstaly Emauzy až do r. 1880, kdy byly osazeny mnichy z kongregace beuronské, svými nynějšími obyvateli.

R. 1935 bude tomu 100 let, co byli ze Španělska vypuzeni všichni Benediktini, vyjma mnichy montserratské. Řízením Prozřetelnosti mělo vypuzení toto za následek založení nové misie benediktinské v Nové Nursii v Australii mnichem Salvadem z kláštera sv. Jakuba v Compostelle.

R. 1155 konal sv. Bernard svou velkou cestu Německem a Itálií. Dne 17. března byl přítomen zahájení sněmu v Bambergu a nazítří byl svědkem pokoření se Bedřicha z Hohenstaufu císaři Lotaru III. Od 30. května do 6. června zúčastnil se s clunyským opatem Petrem Damiani a mnoha jinými biskupy a opaty francouzskými koncilu v Pise, svolaného papežem Innocencem II. Na cestě Milánem podařilo se mu zázrakem smířiti Milánské s papežem a s císařem. V adventě pak počal sv. opat před svými mnichy své slavné řeči o Písni všech písní.

R. 1635 spojily se ve Francii Cluny a sv. Maurus. Dne 7. března byla podepsána smlouva mezi představenými obou kongregací a kardinálem Richelieu o zavedení reformy u sv. Martina des Champs. Hnutí rozšířilo se brzy i na kláštery Saint Nicaise de Reims, Aniane, Moutier-Saint-Jean a Saint-André de Villeneuve u Avignonu.

V Anglii oslaví tamější katolíci 1200. výročí úmrtí slavného Bedy Ctihodného, mnicha jarowského, zemřelého dne 27. května 735.

Beuronská kongregace v roce 1934.

Na konci roku 1934 čítá beuronská kongregace celkem 12 opatství a 3 převoráty, v nichž žije úhrnem 1197 řeholníků — o 31 více než v minulém roce — z nichž je 507 chórových mnichů a 690 bratří-laiků a řeholních oblátů. Po prvé je v seznamu kongregace uveden převorát sv. Benedikta v Tonogaoka-Chigasaki v Japonsku s 11 řeholníky, 6 chórovými mnichy a 5 bratry. Ostatní kláštery jsou v Československu, Německu, Polsku, Rakousku, Holandsku a v Jerusalemě. Několik řeholníků žije v různých kláštorech jiných kongregací, jako v Brasílii atd. jako výpomocné síly. Početně nejsilnější je arcipopatství beuronské, jež čítá 306 členů. Celkem tvoří beuronská kongregace téměř jednu osminu celého řádu benediktinského.

Mimo to náleží ke kongregaci ještě 4 opatství benediktinek s 375 řeholnicemi.

Noví benediktinští opati.

Nástupcem zemřelého opata Dom Josefa Gabarry v opatství sv. Marie v Paříži stal se mnich téhož kláštera Dom Jan Olphe-Galliard, nar. r. 1893. Opatské svěcení obdržel na svátek sv. Maura 15. ledna od kardinála-arcibiskupa pařížského Verdiera.

Novým opatem v klášteře sv. Michaela u Belmont v Anglii zvolen byl dosavadní převor Romuald Leonard, nar. r. 1889, na kněze vysvěcen dne 25. května 1915.

DOŠLÉ KNIHY

Cojazzi-Kulač: Petr Jiří Frassati. Edice Krystal: svazek XVIII. Knihovna „Vítězů“, čís. 1. Cena 16 Kč, pro studenty 15 Kč. Olomouc, Slovenská 14. — Touto knihou olomoučtí Dominikáni zase obohatili naši katol. literaturu dílem opravdu vzácným. Je to „život vítězného mládí“ — hrdinou je mladý vysokoškolák Frassati (* 1901, † 1925), který umírá několik dní před prohlášením za inženýra. Životopis činí dojem pestré mozaiky. Obsah knihy, čítající 260 stran, jest rozvržen v XVIII kapitol, v nichž vzpomínky a dopisy přátel vykreslují nám obraz mladého křesťanského hrdiny. Překlad jest krásný, úprava vnější taktéž sličná. Nad to je kniha vyzdobena několika pěknými ilustracemi, takže ani u nás nic nechybí, aby chytila a zapálila studentská srdce. J. P.

Jean Monval: Les Sulpiciens. Collection „Les grands ordres monastiques et instituts religieux“. (288 p.) Paris 1934, Bernard Grasset. Prix 15 fr. — Ve dvou dílech rozvíjí se v této knize vpravdě zajímavý obraz vnějšího i vnitřního vývoje Sulpiciánů. Je to společnost kněží od Saint Sulpice — fary v Paříži — která má za úkol mladé muže v semináři připravit na kněžství tím, že se snaží vyzbrojit je věděním a ctnostmi ke kněžství potřebnými. — V první části je řeč o zakladateli Olierovi († 1657) a jeho nástupcích, kteří společnost vybudovali a vedli k stále většímu rozkvětu. Druhý díl jest vylíčení vnitřního utváření a působnosti; ukazuje čtenáři ducha a činnost Sulpiciánů v semináři, pak jejich působnost v duchovní správě, jako profesorů atd. Nádherné zásady, které jsou při tom vyjádřeny, nemohou být dosti důrazně doporučeny všem kněžím a duchovním vůdcům k napodobení. P. Leo Aicher.

Dr. Johannes Baptist Sägmüller, Lehrbuch des katholischen Kirchenrechts. 4., auf Grund des Codex Juris Canonici vollständig umgearbeitete Auflage. 2 Bände. Grossoktav. Bisher I. Bd. 1.—4. Teil. Kirche u. Kirchenpolitik (VIII u. 150 S.), 5,40 M.; Die Quellen des Kirchenrechts (VI u. 151—278 S.), 4,50 M.; Die Kleriker im allgemeinen (IV u. 279—460 S.), 6,30 M.; Die Kleriker im Einzelnen I. (IV u. 461—636 S.). Freiburg im Breisgau, Herder. — Dílo toto se dočkalo během desíti let 3. vydání. Tím je již dosti řečeno o ceně a potřebnosti této knihy. Nové, 4. vydání, bylo

zvlášt potřebné, neboť učebnice musila býti přizpůsobena a úplně přepracována podle nového církevního zákoníku, jenž nabyt platnosti o svatodušních svátcích r. 1918. Jinak metoda, přesnost a jasnost podání i nesmírné množství údajů literatury i nadále zůstaly. P. Leo Aicher.

Dr. Tihamér Tóth, univ. profesor v Budapešti: **Bildung des jungen Menschen**. 3. Auflage. (Wachstum und Gestalt.) Bücher der Lebensfassung für den jungen Menschen, I. Band. 8°. VI. u. 170 S. Freiburg i. Br., 1934. Kartoniert 3 M; in Leinen 3.70 M. — Každý dospívající jinoch touží po duchovním vůdci, jenž by mu usnadnil přechod do světa dospělých, jenž by ho vedl ku poznání sebe sama a tím mu umožnil stát se platným členem lidské společnosti, v tom povolání, jež mu nejlépe odpovídá a v němž se nejspíše uplatní. Ne každý však je tak šťastným, že nalezne mezi svými učiteli aneb známými takového rádce, jenž by mu veškeré ty otázky, jež víří jeho hlavou, dovedl zodpovědět. Ti, kteří rádce postrádají, naleznou jistě náhradu v knize prof. T. Tótha „Bildung des jungen Menschen“. Je to jedna z oněch málo výchovných knih, jež nikdy nezeštírnou a po níž mládež vždy ráda sáhne, ježto k ní hovoří řečí a způsobem mládeži srozumitelným a sympatickým. Ve čtyřech kapitolách pojednává spisovatel o všem, co mládež zajímá. Kniha Tóthova je sice určena především pro mládež, ale i dospělí, hlavně vychovatelé, naleznou v ní mnohý pokyn a rady pro svůj úkol. P. B. Kovařík.

Prof. Dr. Hubert Junker, **Das Buch Deuteronomium**, übersetzt und erklärt, erschienen im Verlag Hanstein, Bonn 1933. Preis brosch. 4.80 M., gebd. 6.40 M. — Vědecký výklad 5. knihy Mojžíšovy má pro učence velké požadavky. Musí znáti velmi obsáhlou literaturu, kterou přivodil v nejnovější době boj o Bibli a musí se vypořádati s různými náhledy, které proti tradičnímu pojmání o vzniku a původnosti tohoto zákoníku jsou zastávány od vynikajících zástupců moderní kritiky Bible. Jak známo, novodobá biblická věda — především protestantští badatelé Písma — na základě kritického vyšetřování textu kladou sepsání této knihy od Septuaginty jako Deuteronomium (t. j. opakování zákona) označené do doby hodně pozdější. Podání ji jednohlasně připisuje Mojžíšovi, kdežto moderní biblická věda přiřknutí Deuteronomia Mojžíšovi nazývá „pia fraus“. Velmi rozšířen byl názor, že sporná pátá kniha Mojžíšova povstala teprve asi v 7. století, tedy v době, kdy, podle udání 4. Král. 22, 8, za krále Josia byl nalezen zákon. Tato od soupeřů postavená these vtlačuje Deuteronomiu skvrnu podvodu. Konservativní směr odmítal rozhodně toto pojetí. Jiní učenci připouštěli sice také vnitřní souvislost složení Deuteronomia s tehdejšími reformními snahami, týkajícími se kultu, měli však zato, že se naprosto nejedná o tvorbu z ničeho, mnohem spíše však, že kniha je přepracováním staršího zákonného materiálu, a sice jsou uváděny tři prameny. Novější zkoumání vedlo k výsledku, že se musí vzít jako nejzazší hranice pro časový vznik Deuteronomia doba šalomounova. Konečně konservativní směr došel až tam, že sice předpokládá pozdější přepracování, chce však, aby jádro bylo uznáno za čistě Mojžíšské. Tato různá pojetí jsou projednávána asi v dvacetistránkové úvodní části a je tu zkoumána jejich kritická hodnota, nebo po případě nehodnota. Prof. Dr. Junker zastává přirozeně stanovisko katolické; pro něho jsou směrodatné ty směrnice, které se zakládají na rozhodnutí Biblické komise z 27. června

1906. Podle toho jest Pentateuch (tudíž i Deut.) — jak to formuloval G. Hoberg — produktem náboženského vývoje mezi vyvoleným národem od Mojžíše až do zajištění babylonského na základě ustanovení napsaných Mojžíšem, které co do obsahu a významu tvoří mnohem větší část starozákonního zákoníku. Původ Deuteronomia musíme tedy přiřknouti Mojžíšovi, jemuž to tradice stále připisovala, i když původní text během doby utrpěl změny v jazykových výrazech a zažil různé vysvětlující doplňky a dodatky. Co se týče často podezříváného deuteronomického slohu, který, jak se zdá, mluví proti Mojžíšovu autorství, ten má svůj původ ne tak v individuální zvláštnosti určitého spisovatele, jako spíše v literární zvláštnosti (slohovém vzoru), která mu vtiskla své známky. Překlad je jasný a věrně vystihuje smysl. Text doprovázejí četné poznámky pod čarou, které prokazují výtečné služby k porozumění a podávají obzvláště vděčné vysvětlivky z topografie, ethnografie a archeologie na základě nejnovějších výzkumů.

P. Jindřich Hänsler.

Elisabeth von Schmidt-Pauli: Ich empfangе den heiligen Geist. Herder, Freiburg im Breisgau, 1932. — Knížka dvanácti úvah a modliteb vřelými myšlenkami vyjádřených, věnována spisovatelkou přípravě dítek k svatému biřmování. Devět prvních úvah a modliteb jest myšleno jako příprava, desátá provází slavnostní den biřmování a dvě poslední jsou díkyčiněním. Sloh jest prostý, vhodně přizpůsobený dětskému myšlení. Knížka vkusně vypravená obsahuje 42 stránky.

P. Placid Wenzel.

Josef Minichthaler, Messe und Leben. Katechetische Behandlung des heiligen Messopfers. Tyrolia-Verlag, 1934. Karton. S 5.50, RM 3.30. — Autor ukazuje, jakým způsobem lze už od nejtěplejšího mládí vychovávat pro myšlenku Nejsvětější Oběti a využití jí pro dnešní výchovu křesťana. S nevšední pedagogickou schopností vede čtenáře po stupních rozvíjejícího se chápání dětského věku až do ukončeného vývoje jeho. Pro katechety jest to vzácná pomůcka, ale i každý jiný věřící jí může použít pro svou výchovu k nejdrahocennějšímu odkazu Kristovu.

P. M. Schaller.

D. Alfonsus Salvini O. S. B., Manuale Precum Sancti Joannis Gualberti. XXIV a 100 stran. Romae 1933, Via S. Prassede 9. Cena L. 15. — Sestavení modliteb, které světec složil nebo sebral, a které se sám též modlil, je zajiště pro upotřebení v duchovním životě jen vítáno. Vydavatel měl jistě v úmyslu s těmito většinou vsukátku krásnými modlitbami dáti duším, které hledají Boha, osvědčený prostředek duchovní posily; za to zaslouží si zajiště chvály. Měl ale přece i při tomto dobrém úmyslu dbáti též o to, aby s kriticky přesným a pokud možno úplným vydáním originálu — který je žel Bohu zkomolen — podal rovněž práci literární a dějepisnou. Doněvadž při vzdělávacích spisech méně záleží na kriticky věrném originálu, byla by žádoucí oprava jazykově chybných rčení, která působí jen rušivě. A mimo to vzhledem na více praktický než vědecký ráz manuálu měla by se dáti přednost diskretnímu výběru, než úplnosti pochybné ceny. Avšak tyto námítky netýkají se podstaty obsahově povzbuzujícího a co do technické úpravy pěkného spisu a jest si přáti, aby to, co po léta sílilo duši sv. zakladatele J. Gualberta, také našlo zalíbení u mnohých jiných Boha hledajících lidí, a i jim přineslo užitek.

P. Kornel Kniel.

JUBILEUM SPASITELOVA UMUČENÍ A SMRTI I ZMRTVÝCHVSTÁNÍ

Je-li kdy řeč o vykoupení, pak v první řadě se vždy myslí na Spasitelovu smrt, jež byla obětí. A ta je, jak jsme již řekli, vrcholem Spasitelova vykupitelského díla. S ní nutně je spojeno zmrtvýchvstání Páně, jež podle slov svatého Otce je podmínkou a bezpečnou zárukou našeho vzkříšení.

Smrt a zmrtvýchvstání našeho Spasitele hrají mimořádně velikou úlohu v nauce svatého Pavla, a to ani jedině, ani v první řadě v tom smyslu, že zmrtvýchvstáním zesnulého Krista se dokazuje jeho božství, nýbrž především v jeho významu pro náš život. Podle svatého Pavla totiž právě křtem svatým jsme byli uvedeni do smrti Páně a do jeho zmrtvýchvstání. V prvotní Církvi bylo to vyjádřeno také způsobem udílení křtu, totiž ponořením do vody.

Křtem odumíráme starému člověku. V jisté míře Kristova smrt, do níž jsme byli křtem sv. vtaženi, působí toto odumírání. A jako Kristova smrt nezůstala smrtí, nýbrž byla průchodiskem ke zmrtvýchvstání a oslavení, tak také místo starého člověka nastupuje Kristův nový život. Ba tento život svým přítokem do duše usmrcuje v ní vše, co se mu protíví, a to tím účinněji, čím hojněji do duše proudí. Podle vůle Boží nejde to najednou, nýbrž je to práce pro život člověka, nehledě k mimořádným cestám spásy, po nichž milost Boží může ho vést. A proto do Spasitelovy smrti a jeho života

musíme stále více pronikat Eucharistií, církevním rokem a jinými spasitelnými prostředky.

Tak tedy celý křesťanský život lze vyjádřit formulí: odumírání starého člověka a život Kristova člověka. Kristus to v nás působí svými svátostmi. Naši askesi pak přísluší pouze povinnost, aby s cesty odstraňovala překážky. Tak tedy svým významem v Božím plánu spásy jsme odkázáni do příslušných hranic.

Kristova smrt má však význam též pro naši vlastní smrt. Byli-li jsme křtem uvedeni do Kristovy smrti ve smyslu již uvedeném, pak svátostí svatého pomazání jsme do Kristovy smrti uvedeni ještě v tom smyslu, že naše smrt se nám stane rovněž jakousi svátostí, jež v nás smyje poslední stopy hříchu, takže duše odloučená od těla bude ihned hodna patření na Boha. Zde se vidí rozhodující význam křtu: jím se zabrání věčné smrti. Svatým pomazáním časná smrt se stává svatou svátostí, jež odstraňuje překážky, které stojí v cestě účinkům křtu svatého. Obě svátosti mají svůj účinek z Kristovy smrti a obě, jak již řečeno, uvádějí nás do Kristova umírání. Se strany Boha je křtem již samo sebou vše dáno. Kdybychom chtěli plně těžit z křtu, nebylo by třeba ani svátosti pokání ani svátosti svatého pomazání. Protože však člověk může znovu ztratit nádherný život křesťní (ovšem ne tak snadno, jak se mnohdy myslí), Spasitel ve svém milosrdenství ustanovil svátost pokání, aby tento život nám zase navrátil. A protože člověk může tomuto životu stavět překážky a působit škody, proto Spasitel nám dal svátost svatého pomazání, aby při smrti se smazaly ještě poslední případné škody.

Co bylo řečeno o smrti, platí též o zmrtvýchvstání Páně. Tím, že jsme pokřtěni na zmrtvýchvstání Páně, je nejen Spasitelův život uveden do naší duše, takže přetéká pak do věčného života, nýbrž zmrtvýchvstání Páně je dokonce předobrazem a prapříčinou našeho vlastního vzkříšení, a to nejen našeho duchovního vzkříšení Spasitelovým životem v naší duši, nýbrž i našeho tělesného vzkříšení. A opět křtem nejen naše duše, nýbrž celý člověk (tedy také naše tělo) je se Zmrtvýchvstalým tak spojen, že v Kristově zmrtvýchvstání rovněž i my jsme již předem z mrtvých vstali. To se musí časem též uskutečnit.

Z toho je jasno, že křesťan nemusí myslet na smrt s takovou

hrůzou jako ti, kdo nemají žádnou naději. Pro křesťana smrt není tak důležitá, jak v askesi se mu zpravidla vykládá. Onen rozhodný význam má svatý křest, který nás uvedl do Kristova umírání, a to ne proto, abychom neupadli do věčné smrti, nýbrž proto, abychom s Kristem žili a svatě zemřeli a slavně byli vzkříšeni.

Navykejme si tedy již za svého života na to, abychom takto myslili na smrt. Papež blahé paměti Pius X. i v tom směru hluboko viděl. Velký význam má jeho známá modlitbička, jíž se prohlašuje, že člověk rád přijme všechnu úzkost hodinky smrti:

„Pane Bože můj, již nyní oddaně a ochotně přijímám z tvé ruky jakýkoli způsob smrti, jak se ti zalíbí, se vši její úzkostí, trýzní a bolestí.“

Pokud se týče tělesných bolestí, jež nás mohou trápit, je možné, že ve chvíli smrti člověk by nemohl mít onu oddanou ochotu, a proto má si ji vzbuzovat ve dnech pevného zdraví a tak si zasloužit, aby ji měl i ve smrti přese všechny bolesti a přes přirozené bránění se smrti. A svatý papež sám i v tomto směru jinak nežil (či správněji nutno zde říci: jinak neumíral), než jak učil. Ve svatém duševním klidu nabídl se Bohu za oběť a k poučení všech přítomných očekával svého Mistra. Ba křesťan, který se navykl na vše to veliké, čím je mu pokřtění ve Spasitelovu smrt a v jeho zmrtvýchvstání, takový křesťan má svatou touhu po smrti. Se svatým Pavlem prosí, aby byl odloučen již od těla, aby tak mohl být s Kristem.

Veni Domine Jesu — Pane Ježíši, přijď! (Zjev. XXII, 20.)
Grüsaava. *P. Justin Albrecht.*

OBŘADY PŘI SVÁTOSTI POKÁNÍ VE STARÉ A STŘEDOVĚKÉ CÍRKVI

Máme, bohužel, jen sporé zprávy z nejstarších dob Církve o obřadech, za jakých byla věřícím udílěna svátost pokání. V dobách, kdy za těžké hříchy veřejné udílěno bylo veřejné pokání, bylo udílení svátosti pokání rozděleno, ježto rozhřešení od hříchů, jak se má za to, udělováno bylo původně až po vykonaném pokání při tak řečené rekonciliaci.

O obřadech na počátku a při skončení veřejného pokání promluveno bude zvláště. Nyní si všimneme pouze obřadů zpovědi bez veřejného pokání.

Zprávy sv. Otců z nejstarších dob Církve mluví s určitostí pouze o jednom obřadu při svátosti pokání, totiž o vzkládání rukou při rekonciliaci, tedy při rozhřešení. Již sv. Cyprián v polovici 3. století zmiňuje se o tomto vzkládání rukou a svědčí zároveň, že je vykonával nejen biskup slyševší zpověď, nýbrž i veškeren klerus. V listě 17, 2, píše: „Nikdo nemůže dojít k účasti, leč ten, na koho biskup a kněžstvo vložili ruku.“ Podobně píše sv. Lev Vel. v listě 167 (19): „Jestliže zúčastnili se (hříšníci) pouhých hodů pohanských a jídel obětních, mohou posty a vzkládáním rukou býti očištěni.“ O vzkládání rukou při rekonciliaci mluví i sv. Augustin a mnohé synody. Z otázky sv. Augustina: „Co jest vzkládání rukou jiného, než modlitba nad člověkem?“ lze souditi, že se vzkládáním rukou vskutku spojována byla i nějaká modlitba.

Jaký význam mělo při rozhřešení z hříchů vzkládání rukou?

Odpuštění hříchů připisuje se třetí Božské osobě, Duchu Svatému. Tak jako Bohu Otci připisuje se stvoření, Synu vykoupení, tak připisuje se Duchu Sv. posvěcení. A odpuštění hříchů znamená právě posvěcení duše. Udělení Ducha Sv. naznačovalo se a dosud se naznačuje při svátosti biřmování a svěcení kněžstva vzkládáním rukou. Proto užilo se ho i ve svátosti pokání, aby se naznačilo sestoupení Ducha Sv. — Posvětitelé na kajícíka. Nyní při rozhřešení nevzkládá sice kněz rukou na hlavu kajícíkovu, ale zbytek starobylého toho obřadu zachován ještě v předpisu Rituálu, že kněz při slovech „Indulgentiam“ etc. má vztáhnouti pravici směrem ke kajícíkovi.

Jaké byly ve staré Církvi jiné obřady při rozhřešení — a zajisté byly ještě jiné —, o tom se, bohužel, ze starých písemných památek nedovídáme ničeho.

Zato ze středního věku máme bohaté zprávy o obřadech při svátosti pokání. Četné kající knihy (Poenentialia) a popisy bohoslužebných obřadů, t. zv. Ordines, poučují nás o tom dostatečně.

Podle *Ordo Romanus vulgatus* (z polovice 10. stol.) byl obřad při udílení svátosti pokání takový:

Kajícník uklonil se před zpovědníkem, který se pomodlil úvodní modlitbu. Potom se kajícník posadil naproti zpovědníku a tento zpytoval s ním svědomí napřed o osmi hříších „hlavních“. (Evagrius Ponticus, † po r. 400, prvý sestavil osmičlennou řadu hlavních hříchů.) Při tom měl zpovědník míti na zřeteli stav, stáří, vzdělání penitentovo a nejen měl s ním takto zpytovat svědomí, nýbrž měl mu dávat hned spasitelná napomenutí pro život.

Připraviv takto kajícníka na sv. zpověď, dal mu kněz otázky: „Věříš v Otce, Syna i Ducha Svatého? Věříš, že tyto tři osoby jsou jeden Bůh? Věříš, že v témže těle, ve kterém nyní žiješ, kdysi vstaneš a podle svých skutků dobré nebo zlé obdržíš? Chceš všechno odpustiti těm, kteří se proti tobě provinili, aby i tobě odpustil Bůh?“

Projevil-li kajícník na poslední otázku ochotu odpustiti vše svým bližním, začal vlastní zpověď těmito slovy: „Vyznávám se tobě, Hospodine, Otče nebes i země, i tobě, dobrý a přelaskavý Ježíši Kriste, i s Duchem Svatým, před svatými anděly tvými a před tvými svatými, před tímto oltářem a knězem tvým.“ Pak vyznal se zevrubně ze všech hříchů a zakončil prosbou: „Svatí andělé, všichni svatí a kněz buďtež svědky v den soudný proti ďáblovi, že jsem se ze všech těchto hříchů vyzpovídal.“ Naznačuje vroucnost prosby za rozhřešení, rozpjal kajícník nyní ruce a prosil za rozhřešení, vrhl se pak na zemi a setrval chvíli v této pokorné poloze. Zpovědník uložil potom kajícníkovi dostiučinění a pomodlil se žalmy kající, některé veršiky a několik orací se vzkládáním rukou. To bylo rozhřešení.

Měl-li kajícník konati veřejné pokání, podrobil se po sv. zpovědi obřadům „vypuzení kajícníků“, o nichž bude řeč příště. Ale jak již dříve připomenuto, veřejné pokání mizelo, až se změnilo v pokání soukromé, tajné.

Sotva lze se domnívati, že při návalu kajícníků mohl kněz nad každým penitentem vykonávat naznačené obřady. Spíše lze souditi, že zpovědník mohl je podle vlastního uvážení zkrátiti nebo některé vynechat. Nasvědčuje tomu i usnesení synody v Nîmes (1284), která stanovila, že kněz po vyznání hříchů má kajícníkovi říci: „Ukládám ti toto neb ono dostiučinění za hříchy, ze kterých jsi se vyzpovídal.“ Potom že má vložiti ruku na hlavu kajícníkovu a říci: „Indulgentiam, absolutionem et remissionem omnium peccatorum

tuorum tribuat omnipotens Deus. Et ego te absolvo auctoritate Domini nostri Jesu Christi et beatorum apostolorum Petri et Pauli et officii mihi commissi ab iis peccatis, quae confessus es, et aliis oblitis.“

Do století 10. užívala Církev při rozhřešení formy většinou prosebné: „Bůh tě rozhřešíž“, ačkoli i ve starých sakramentářích a penitenciálech potkáváme se někdy — třebaž zřídka — s formou indikativní: „Já tě rozhřešuji.“ V 10.—13. století objevují se formy obojí, prosebné i oznamovací, až od století 13. začíná se výlučně užívatí formy oznamovací: „Já tě rozhřešuji“, která pak sněmem Tridentským pro Církev latinskou byla výhradně předepsána. Církev východní i sjednocená užívá dosud formy prosebné. Důvod, proč Církev nyní výhradně užívá formy oznamovací, záleží v tom, že rozhřešení jest úkon soudní, který vykonává služebník Boží na základě moci Kristem mu udělené, a kterým skutečně hříchy odpouští; dogmaticky je tedy formule Církve latinské přesnější a výstižnější.

Olomouc.

Dr. Foltynovský.

PŘÍSPĚVKY K IKONOGRAFII SVATOPROKOPSKÉ*)

VIII.

Obráz sv. Prokopa v Praze-Emauzích.

Řadu nejkrásnějších svých projevů výtvarných uložilo posvátné umění beuronské v opatském chrámu Páně v Praze-Emauzích.

V této svatyni nachází se též několik nástěnných maleb, hovicích plně v komposici i v barvě zásadám osobitého beuronského slohu. Autorem jich nebyl však nikdo z členů školy beuronské. Maloval je Vestfál Josef Güntermann, malíř düsseldorfské školy, později profesor mnichovské malířské akademie, který se svolením tehdejšího administrátora emauzského arciepiskopa Dra Maura Woltera studoval v Emauzích v letech 1881—1883 beuronské umění.**

* Srovn. Pax, roč. V. až VIII.

** Viz Pax, roč. IV., str. 275.

Güntermannovy fresky v Ěmauzích zobrazují patrony české: sv. Václava a sv. Ludmilu (poprsí v medailonech na průčelí klenby západního choru hlavní lodi), sv. Cyrila, sv. Metoděje, sv. Prokopa, sv. Ivana a sv. Víta (celé postavy na severní stěně levé boční lodi).

Svatý opat sázavský vypočten tu ve vysoké, souměrnosti tvarů vyvážené postavě, v důstojně klidném frontálním postoji. Jest oděn v řeholní roucho benediktinské s kápí dozadu shrnutou a s širokými, řasnatými rukávy. V pravé ruce třímá prostou pastýřskou hůl, v levici jako vítězný bojovník proti ďáblu drží na řetízku dráčka, velmi podobného onomu, jež ve sboru mnichů vede na řetěze sv. Prokop na proslulém obraze Führichově „Triumf Kristův“.

Svou individuální výrazností jest zajímavá tvář světcova. Ve vážném pohledu velikých, mysticky zasněných očí zračí se nejen nábožensky přísná opravdovost a duchovní síla vůle, ale i zralá životní moudrost a ušlechtilá dobrotivost srdce. Dlouhý, tmavý vous a tonsura dodávají hlavě výraz přísné vážnosti dokonalého mnicha, prostého veškeré marnivosti.

Toto Güntermannovo zpodobení světoe sázavského nepřispívá v celkovém pojetí zvláštními, novými rysy. Připojuje se k nejstaršímu českému typu, jemuž teprve později byl přidán podle předlohy milostného obrazu sázavského jako

atribut na řetěze připoutaný ďábel. Ale celý emauzský obraz sv. Prokopa jest prochnut hlubokým náboženským citem a působí dojmem nebeského míru a klidu ve své kresebné přesnosti a malebné, zladěné čistotě. Předvádí nám stejně jako beuronská škola umělecká vpravdě posvátné umění,

St. Procopius.

Obraz sv. Prokopa v Ěmauzích.

jež hlásá, -- abych mluvil slovy profesora Katolického institutu v Paříži A. P. Sertillange — slávu Boží v jejich smysly poznatelných ozvěnách.

Praha.

Min. rada Jan Kakš.

BARVA RŮŽOVÁ V LITURGII POSTNÍ

Je dost známo, že vedle obvyklých pěti barev liturgických je dovoleno užívatí též barvy r ů ž o v é, a to na jediné dvě neděle v roce církevním, rázem liturgickým dosti příbuzné, totiž na třetí neděli adventní a čtvrtou neděli postní. Pravděpodobně růžová barva v době adventní byla zavedena později než v době postní. Vždyť celý advent je jakousi pozdější (stol. 5. — 6.) obdobou postu. Proto věnujeme pozornost spíše čtvrté neděli postní, jejíž růžová barva je původnější.

Ovšem i přes to spadá zavedení r ů ž o v é barvy na tuto neděli do doby nám bližší, jak hned uvidíme.

Důvody pro zavedení této mimořádné barvy byly jistě dvojí: jeden vnitřní (starší), totiž jakési celkové zmírnění postu v tuto neděli, jež byla uprostřed celé doby postní — a druhý vnější, svěcení zlaté růže papežem v tento den.

Všimněme si nejdříve důvodu vnějšího. — Kanovník Cencius Savelli¹ ve spise Liber censuum Romanae ecclesiae (Kniha příjmů římské církve) zmiňuje se o bule pap. sv. Lva IX. (1049 — 1054), již požadoval od kláštera sv. Kříže v Elsasku v náhradu za udělené výsady, aby klášter každoročně posílal jednu zlatou růži, anebo tolik zlata, kolik je třeba ke zhotovení takové růže (Thurston, Lent and Holy Week, str. 181).

Papež Alexandr III. (1159—1181), když posílal jednu takovou růži francouzskému králi Ludvíku VII. (1137 — 1180), v dopise ze dne 2. března 1163 (Migne, P. L. 200, str. 198) praví, že obyčej ten, „jak je známo, pochází z ustanovení římských papežů“ (Romanorum pontificum institutione noscitur processisse). O témž papeži potvrzuje Baronius (in Vita Alexandri papae III., n. 18) k r. 1177, že téhož roku v Be-

¹ Od r. 1188 komoří sv. římské církve, odtud zván Cencius Camerarius; od r. 1193 kardinál; od r. 1216 do r. 1227 jako Honorius III., papež.

nátkách v kostele sv. Marka zlatou růží měl při obřadech (celebravit hanc caeremoniam) a daroval ji benátskému dožeti Benediktu Zani.

Podle Ordo Rom. XII² měl růží onu papež darovati praefecto urbis (starostovi města Říma). Podle Ordo Rom. XIII³ mohl růží onu darovati i komukoli jinému („alteri, cui placeat“). Viděli jsme, že Alexandr III. ji poslal Ludvíku francouzskému a předtím již Urban II. (1088 — 1099) daroval růží, kterou v Tours nesl, hraběti Fulko z Anjou, a také již Evžen III. (1145 — 1153) poslal ji po biskupu Segovijském (Per venerabilem fratrem nostrum B. Segoviensem episcopum) dne 27. dubna 1148 s přípisem (Migne, P. L. 180, str. 1546), „na důkaz dobré vůle a naší milosti k tobě“ (Ad indicium autem bonae voluntatis et gratiae nostrae circa te), králi Alfonsu.⁴

V Ordo Rom. XI⁵ bylo při č. 36 nařízeno, že má papež při Mši stationelní držeti onu zlatou růží v ruce a po evangeliu s kazatelny lidu promluvit „de flore, de rubore rosae et odore“. Tento trojí význam, krátce naznačený v listě papeže Evžena III., je pěkně vyložen v listě papeže Alexandra III. Mimo to (Migne, P. L. 217, str. 393) zachovala se řeč (není možno určit, z kterého roku) papeže Innocence III. (1198 až 1216), v níž velmi podrobně vyvozuje, proč právě na čtvrtou

² Byl vydán od Cencia de Sabellis (viz pozn. 1.) po r. 1188.

³ Vydán na rozkaz papeže sv. Řehoře X. (1271 — 1276) pod názvem Caeremoniale Romanum.

⁴ Migne na uv. m. má podle Mansi, Conc. XXI, 672, titul: „Ad. A. Hispaniarum regem.“ Po litéře A je v závorce „Alphonsum“. — Z kontextu celého listu vyplývá, že to byl asi Alfons I., král portugalský, jenž byl prohlášen za krále od svého vojska po šťastném vítězství nad Maury dne 26. července 1139 u Qurique (v jižním Portugalsku, jihovýchodně od Lisabonu). Jeho otec, Jindřich Burgundský, obdržel od krále kastilského Alfonse VI. věnem dcery jeho „hrabství portugalské“ jako léno kastilské. Alfons převzal vládu tohoto hrabství r. 1128 a zbavil se závislosti na Kastilském království, kde po smrti Alfonse VI. († r. 1109) vládl zeť jeho Alonso, král aragonský. Tento Alonso, smutně proslulý v dějinách jako nepřítel kleru a církve, jistě nebyl oním A. listu papeže Evžena III. Byl to tedy Alfons, král portugalský, jehož v titulu krále potvrdil r. 1142 papež Innocenc II. (1130 — 1143) a jenž svěřil celé své království v léno Sv. Stolicí. Zemřel r. 1185.

⁵ Byl vydán mezi r. 1140 — 1143 od Benedikta, kanovníka u sv. Petra, na přání kardinála Quido de Castello, pozdějšího papeže Celestina II. (1143 — 1144), pod názvem „Liber politicus“.

neděli postní a v kostele s. Croce in Gerusalemme. Výklad jeho je velmi podrobný a praví výslovně, „že dnešní slavnost se koná na základě dávného zvyku sv. Stolicé“ (*Hodierna solemnitas de antiqua sedis apostolicae consuetudine celebratur*).

V pozdější době je i o známém papeži Piu II. (1458 — 1464) zaznamenáno, že měl řeč o významu zlaté růže, a že ji poslal městu Sieně, kde byl od r. 1450 biskupem.

Možno tedy říci o papežské růži toto: Původně (ve století IX. a X.) nosil papež ve slavnostním průvodu skutečnou růži nebo nějaký skutečný květ.⁶

Později (ve stol. XI.) místo skutečné růže byla zavedena růže umělá — zlatá.

Kdy bylo zavedeno s v ě c e n í této růže, nelze též dokázat. Zdá se však, že nutno rozlišovati obřad „nesení“ růže od obřadu „svěcení“, jehož první stopy se ukazují ve stol. XV.⁷

Podle Pier's Universal-Lexikon, sv. XIV, str. 369, byla růže při svěcení ponořena do balzámu, pak posypána zrnky pižma neb kadidla a pokropena svěcenou vodou.

Nyní je růže zvlášť upravena. Je dutá a otvírá se jedním pohyblivým lístečkem. Při svěcení se dutina její vyplní vonným balzámem a pižmem (mošus). Je zajímavé, že také papež Innocenc v uvedené již řeči praví: „Triplex est autem in hoc flore materia, videlicet aurum, m u s c u s (tolik jako mošus), balsamum.“ A dodává: „Sed mediante balsamo muscus conjungitur auro.“ Pižmo se totiž uchovává v drobných zrnkách (jako kadidlo), a pomocí balzámu byl přidržován v době Innocence na zlatě růže.

Poněvadž je zde první zmínka o barvě růžové,⁸ praví Eisenhofer (*Handbuch der kath. Liturgik*, I, str. 501), že růžová paramenta, jichž užívání je dovoleno na neděli „Laetare“ podle *Caeremoniale episcoporum*, II, c. 20, n. 2, sr. cap. 13,

⁶ Názor Thurstonův (uv. m.), že byl tento obyčej zaveden vlivem ve stol. X. v Římě vládnoucího obyčeje oslavovati zvláštní květinovou slavností vítězství jara nad zimou, by potřeboval většího odůvodnění.

⁷ Podobně v *Peregrinatio Silviae* (cap. 31) ze stol. 4. se mluví o průvodu s palmami na Květnou neděli v Jerusalemě, ale svěcení těchto ratolestí je doloženo teprve ve stol. VII.

⁸ Innocenc III., když jaksí *ex professo* jedná o liturgických barvách v traktátu *De sacro altaris mysterio*, v knize I, cp. 32 a 65 (Migne, P. L. 217, str. 786 a 799), ještě růžové neuvádí a také v dosud známých *Ordines Romani* nepřichází.

n. 11 (pochází z r. 1600), vděčí beze vší pochyby, „ohne Zweifel“, za vznik svůj obřadu svěcení zlaté růže.

Vedle tohoto spíše zevního důvodu spolurozhodoval zde i důvod vnitřní, aby i liturgickou barvou byla naznačena r a d o s t a jakési zmírnění kajícího rázu čtvrté neděle postní. Neděle tato byla uprostřed postu (slov. litur. srednopostna) a jak Innocenc III. ve své uvedené řeči praví: „Aby tedy věřící lid pro přísnost svatopostní újmy pod tíhou stálého umrtvování neklesl, vkládá se na dnešní středopostní neděli jakési útěšné zotavení.“

Je třeba ovšem si uvědomit, že tento smysl radostného rázu neděle „Laetare“ není původní.

Tak jako se vlastně celé čtyřicetidení postní vyvinulo souběžně s disciplinou katechumenů,⁹ tak i původní význam radostného rázu čtvrté neděle postní byl vyjádřením radosti pozemského Jerusalema (Církve sv.) i nebeského¹⁰ nad blížícím se veřejným vyznáním těch, kteří měli býti křtem sv. přičlenění k Církvi. Ve středu totiž po čtvrté neděli postní bylo slavné „scrutinium in aperitione aurium“,¹¹ a to byla velká slavnost pro celou obec věřících, jíž dán výraz již neděli předtím. S ubýváním křtů dospělých poznenáhlu zmizela i ona složitá prakse skrutinií katechumenů, zejména pak neměla již ona skrutinia takového celkového významu pro obec věřících, a tak poznenáhlu ztrácelo se i pochopení pro původní význam radostný neděle „Laetare“. Současně upadala i první horlivost ducha kajícího a začala se projevovat snaha, alespoň uprostřed doby postní jeden den k tomu určití. A byla vybrána neděle „Laetare“, na niž zároveň byly přeloženy i květinové slavnosti světské, konané (v X. stol.) na oslavu vítězství jara nad zimou.

Abyste pak toto zmírnění kajícího rázu neděle středopostní bylo vyjádřeno i odlišnou barvou liturgickou, volena barva růžová. Asistentům při velké Mši sv. je dovoleno míti dalmatiku a tunicelu a zpěv může býti doprovázen hudbou varhan

⁹ Až do 2. stol. bylo obyčejem postiti se pouze dva dni (40 hodin) před Božím Hodem vel.; ve stol. 3. je zvyk zachovávatí půst po celý Svatý týden všeobecný, od 3. stol. je zaváděno 40 dní postních před H. B. vel., a to v souvislosti s přípravou katechumenů na přijetí křtu sv., jež byla postupně vyžadována vždy delší a delší.

¹⁰ Odtud introit neděle této „Laetare, Jerusalem...“.

¹¹ Zkouška katechumenů při slavnostním „otevření uší“: po prvé slyšeli Věřím v Boha a modlitbu Páně, vyloženou od biskupa.

výjimečně jen na tuto neděli, jako je tomu obdobně se třetí nedělí adventní před Vánocemi.

Tak možno vysvětliti vznik růžové barvy na čtvrtou neděli postní. Na třetí neděli adventní „Gaudete“ dovoleno užívatí růžové barvy z uvedeného důvodu vnitřního.

Praha.

Dr. Jos. Beran.

HŘÍCHY PROTI LITURGII

Ušlechtilé a zdravé snahy liturgické obnovy těžko vnikají do širších lidových vrstev. Narážejí na mohutnou hradbu předsudků, návyků a pokaženého vkusu. Lid sám nenese hlavní viny na tom, že není dosti připraven pro liturgický život. To je důsledek toho, že náboženská výchova ve škole a v kostele nestála na žádoucí výši a často ani nemohla na ní státi. Víme, že trvalo to dlouho, než přímo mezi odborníky v teologii samotné liturgika, opomíjená a přehlížená Popelka, upoutala na sebe zájem, jehož jest hodna. Co divu, že kázání a katechese nečerpaly dosti vydatně ze živných zdrojů liturgických! Do nedávna kladlo se těžiště zbožného a duchovního života do osobnosti jednotlivcovy a zůstávalo se na povrchu, u věcí méně podstatných. Celý sloh a způsob našeho duchovního života býval někdy povážlivě nachýlen k jednostrannosti a nabýval nepřirozené nucenosti a složitosti. Musíme nyní v lecčems čistiti a opravovati. Bude to pro mnohou duši vysvobozením a pro náš náboženský život, pro jeho prostory a formy, pravým obrozením. Zcela jinak budou hleděti naše kostely, nový duch zavane našimi pobožnostmi. Nejsme ovšem fanatiky; aniž chceme komu vnučovati, co mu nevyhovuje a snad ani neprospívá. Ale jistě jménem samé Církve smíme žádati, by nastalo jasno v zásadách o správné a nesprávné formě katolické zbožnosti, bychom důsledně dle hlubokých pravd katolického dogmatu o Prostřednictví Velekněze Ježíše Krista, o Jeho Oběti, o našem vykoupení a způsobu, jakým si je přivlastňovati máme, také se modlili a duchovně rostli. Stejně tak jest oprávněný požadavek, aby z kostelů a z lidových pobožností zmizelo, co je ruší, co je snižuje na úroveň laciných, davových divadelnických prostředků, vypočítaných

jen a jen na efekt a hovějících nevytříbeným, neinformovaným zálibám. Nelze popřít, že mnozí věřící čekají toužebně na tento návrat ku pravé duchovní, věcné, klidné a jasné bohocotě a sebeposvěcování.

Snad není zbytečno, když občas v začátcích našeho liturgického hnutí si připomeneme opak ideálu, nedostatky a vady naší dosavadní praxe, a tím poněkud opravíme a vytříbíme lidový vkus a připravíme půdu ducha pro plnější pochopení svaté liturgie. Proto budiž poukázáno na nejčastější a nejhrubší chyby, jež se až příliš často dějí proti duchu liturgie. Nazýváme-li je hříchy, hned dodáváme, že ne každé jsou skutečnými hříchy, totiž mravními vinami, ani samy o sobě ani vzhledem k těm, kdo se jich dopouštějí. Nejsou ty přestupky a proviny proti liturgické čistotě a kráse vždy hříchem — omlouvá je, jak jsme řekli, nevědomost — bývají obyčejně jen nevkusem, skvrnou, disonancí. Ale je dobře označiti je jako takové a varovati před nimi.

Vyskytují se takové „hříchy proti liturgii“, jak ve věcech vnějších a viditelných, tak také v životě vnitřním. Dotkněme se aspoň nejhlavnějších, a to — opakují — ne ze škodolibosti, ne z povýšenosti, nýbrž z upřímné vůle povznášení náboženský vkus a raziti cestu vyšší oslavě Boží.

Nejvíce se snad nahřeší proti liturgickým zákonům a požadavkům v oboru církevní hudby a zpěvu, aťsi lidového či umělého. Jsme stále u nás nekonečně daleko toho, čeho Církev si přeje. Chorál buď úpadkový nebo vůbec opomíjený, divadelní, a koncertní čísla hudební a zpěvná, ignorování roku církevního, cizota vzhledem k ústřednímu tajemství Mše sv., to a mnoho jiného žaluje na našich kůrech, jak tu liturgie přímo znásilňována, zneuctívána. A lidový zpěv pohynul, libovůle jednotlivců řadí bez míry a kázně, vyrábějí se řemeslně bezcenné písničky, na nichž není stopy posvátnosti, kdyby sebe vroucněji vzývaly Srdce Páně nebo Matičku Boží. Není tu místo rozvíjeti program a ukazovati cesty obnovy — jen žalujeme a prosíme o smilování nad pošlapanou liturgií. . .

Obětavost věřících a pilné ruce zbožných žen a dívek přinášejí do našich kostelů darem paramenta, výšivky, antipendia a pod. Zřídka kdy najdete liturgicky správný parament. Již na té látce vidíme vzory, jichž by bylo lze stejně dobře, ano mnohem lépe užítí k ozdobě světských

šatů, pokrývek a podobných cetek. Materiál, tvar, ornament, užití bývají pochybené a blíží se vždy těsněji ku předmětům světským.

Květinová výzdoba oltářů i kostela může být krásná a šťastná, jako doplněk toho, co liturgie zná. Ale zase chybí se hodně, na př. umělými květinami, umístěním květin a keřů tam, kde být nemají, skupinami, jež se hodí do výkladní skříně nebo na květinový stolek, ale naprosto ne do kostela.

Někde oltáře hýří záplavou elektrického světla a bez ohledu na to, jak je chce mít skryto a ztlumeno liturgický předpis. Shledáte se i s barevnými žárovkami na oltářích nebo v největší blízkosti. To jest již malý rozdíl od světelné reklamy, která bodá vás do očí na ulici velkého města. Je to ještě dům Boží, kde duše zneklidněná těmito dojmy nemůže se soustřediti v pokorném klanění se Bohu, nýbrž rozplývá svou pozornost po těchto věcech bijících do očí?

Všimněmež si některých pobožností vypočítaných na účast davovou, náboženských průvodů, slavností při rozmanitých svěceních, o misiích a pod. Vynalézavost slaví triumfy: nejnemožnější věci stávají se skutečností. Po duchu liturgickém se nikdo neptá. Leckterá primice, svatba, pohřeb mají do sebe tolik světské pompy, prostředků, přenesených se světských okázalostí, ano z tanečních síní a výstav do posvátných prostor chrámových. Jak se to lidem zalíbí, jak je to strhne v úžas, jak pohodlně to budou mít — to rozhoduje, ne to, co by mělo být podle ducha víry a pravé bohoo-pocty.

Tak zvané, ale opravdu jenom tak zvané náboženské umění je jiným polem, na němž bují plevel světskosti, nevkusy a nesprávnosti. Ani se nezastavujte před výkladními skříněmi obchodů s náboženskými obrazy: buď si zkazíte vkus anebo se musíte rozčilovati. Pořádnou kroupku, krucifix, obrázky svatých téměř ani nedostanete. Obrazy veliké i malé trpí přecitlivělostí, rozněžnělostí, všedností a tuctovostí, řemeslnickým, hrubým rázem, jindy zase přemodernisovaností a velice často rázem zcela světským. Nedivte se, že má-li kdo již od dětství takové nesprávně pojaté předměty na očích, že si později zoškliví všechny vnější výrazy náboženství, ba náboženství samo. Tu by měla církevní censura zakročovati velmi přísně. Ovšem tolik bychom si přá-

li, by schopní a zbožní umělci obdrželi od Církve možnost postavití své hřivny do služeb posvátné liturgie.

To jsou tak asi nejčastější chyby vnější proti liturgii. Vyplyvají, jak již řečeno, z vnitřních omylů, z nesprávně niterné orientace a z nedostatku výchovy k liturgii.

Do duchovního života vniká tak zřídka kdy osvěžující a očistný vliv liturgie. Pojem Mše sv. — abychom se omezili opravdu na podstatné věci — jest u většiny matný a nepřesný. Podobně o sv. přijímání mnozí mají zkreslenou představu, jsouce daleko vzdáleni skutečné oběti a obětní hostiny Dobrého Pastýře. Úcta k svatým bývá někdy zkreslena až do bizarností, mírně řečeno. Sám základní pojem o náboženství a vztah k Bohu a k nadpřirozenu bývá zasažen: jeví se u nás příliš silný egocentrismus a subjektivismus: mé „já“ je středem všeho, jen o mne se mi jedná, já chci všechno udělati sám, já vím všechno, co chce Pán Bůh; umluvil bych se při styku s Ním, stále musím v sobě buditi cily až závratné: nedovedu v blízkosti Boží mlčeti a vnímati Boží hlas, nevidím, že Bůh milostí Svou působí ve mně, přehlížím, že jsem tu se vším, co mám a co mohu, pro Boha a ne pro sebe.

Neodsuzujeme, ale upřímně litujeme. Rádi bychom přispěli duším k osvobození ze zajetí osobní malichernosti a subjektivní náladovosti, rádi bychom vedli ke studnicím Spasitelovým, z nichž je radostno vážití vody živé. Překonávejte spolu s námi nešťastný subjektivismus v modlitbě a v duchovním životě. Pozorujte, co činí Kristus a Církev, tajemné Jeho, ale živoucí tělo. Myslete spolu s nimi, milujte a dýchejte s nimi, uvolněte jim místo v duši, by hojněji v ni mohli vlévatí svůj nadpřirozený život. Prosíme, mějte důvěru k těm, kdo milují liturgii a chtějí, byste i vy liturgicky se modlili, obětovali, posvěcovali a žili.

Neušetřili jsme pokárání literatury asketické, homiletiky, katechetiky, které opomíjely liturgii a nechtěly jí rozuměti. Dnes je jinak. Divem září před námi novou krásou stará posvátná liturgie a všechny odbory bohovědy, asketika, vedení duší, to vše přibírá v oblast své činnosti také tajemství liturgická a z nich, z těchto Bohem a Církví daných skutečností, odvozují sílu i pravidla ctnosti a bohopodobnosti.

Všichni musíme se vymaňovati z dosahu a z nákazy svět-skými prostředky, jež přece nemohou býti vzory pro nejposvátnější, božské styky mezi duší a Bohem. Církev musí

svou svébytností a posvátností uhájí si stůj co stůj vůči světskému živlu a věčné hodnoty neoblékají se do módních vnějšků. Když si uvědomíme, že život Církve a náš v Církvi a skrze ni je cosi naprosto jiného než pouhý život přirozený, potom opravíme svůj pochybený vkus a z vlastního, ochotného a radostného zájmu budeme přístupni poučením, jež nám o důstojných formách bohopocty svými činy hlásá liturgie. Modleme se, by liturgický apoštolát u nás se rozvíjel a přinesl pravou obnovu v K r i s t u.

České Budějovice.

Karel Reban.

Poznámka redakce:

Autor shrnuje v tomto článku mistrným perem hlavní křivdy, které se páchají na liturgii. Náš časopis již po deset let bojuje proti těmto hříchům a používá každé příležitosti, aby ukázal správné směrnice. Stačí, upozorníme-li jen na některé z článků. — Ch o r á l : P. A. Sedláček, Chorál v novodobém hnutí liturgickém, Pax I, str. 29; Chorál liturgickým zpěvem lidu, tamtéž, str. 139; Účast mládeže při liturgickém zpěvu, Pax II, str. 265; Pius XI., Liturgie a gregoriánský zpěv, Pax IV, str. 159. — R o u c h a : Opat Arnošt Vykoukal, Pokrývky oltářní a příslušenství kalicha, Pax III, str. 113; Palla, tamtéž, str. 174; Oltářní pokrývky, tamtéž, str. 232; Tři návrhy pro výzdobu liturgických rouch, Pax IV, str. 230. — U m ě n í : P. M. Schaller, Liturgické umění, Pax I, str. 153, 192, 273, 311; Faulhaber, kardinál, Církev a církevní umění, Pax V, str. 4; Bertram, kardinál, Dům Boží a brána nebes, Pax VII, str. 193; Okrasa chrámu Páně podle nejnovějších církevních předpisů, tamtéž, str. 231 — 234. — D u c h o v n í ž i v o t. Proti egocentrismu a různým nesprávným názorům na duchovní život obracejí se zvláště články: P. J. Albrecht, Dogma, liturgie, život, Pax, ročníky III, IV, V, VI; Mše sv., Pax VII, str. 241, VIII, str. 18, 41, 106, 125, 163, 205, 244, 286, 321, 362; P. Iidef. Liechtenstein, Základní myšlenky a modlitby k oběti a k přijímání ve Mši sv., Pax IV, str. 163. Všechny zde uvedené ročníky jsou dosud k dostání.

SV. BENEDIKT A LITURGIE

„Ničemu nebudiž dávana přednost před službou Boží.“ (Řehole, hl. 43.)

Hospodin v množství lidu hledá svého služebníka, k němuž praví: „Který člověk chce mít život a touží patřit na dny dobra? Chceš-li mít pravý a věčný život, zdržuj jazyk svůj od zlého a tvoje rty ať nemluví lstivě. Odvráť se od zlého a čiň dobré, hledej mír a následuj jej. A budeš-li toto činit, mé oči spočinou na tobě a mé uši budou otevřeny tvým prosbám a ještě dříve, než mne budeš vzývat, řeknu tobě:

Ejhle, jsem přítomen.“ Co jest sladšího tohoto hlasu Božího, nás zvoucího? Vizme, svou dobrotivostí ukazuje nám Bůh cestu života“ (Předmluva k řeholi).

Bůh v množství lidu hledá a volá svého služebníka. Zve ho, ale nenutí. Život řeholní jest životem zvláštního volání milosti Boží. Jsou však cesty, které se nám zdají přímými, jichž konec ale jest věčná záhuba. A proto praví sv. Benedikt v kapitole, pojednávající o přijetí nových členů do řeholní rodiny, slovy sv. Apoštola: „Zkoumejte duchy, jsou-li z Boha“ (1. Jan 4, 1). „Jak se ale pozná, že duch jest z Boha? Nesnadná věc jest nám přikázána, jest nezbytným, aby Duch Sv. řekl, jak to poznáme. Řekne nám, neobávejte se, však dříve vizte a uvažujte! Klepejte na nádoby a pozorujte, zda znějí neporušeně, zkoumejte, zda jest v nich láska!“ praví sv. Augustín, vykládaje tato slova Apoštolova (In ep. Joannis VII, 13).

Svatý Benedikt odívá toto Augustinovo kritérium v slova: „Si revera Deum quaerit — hledá-li skutečně Boha.“ Jen ten má lásku, kdo opravdově hledá Boha. Proto starší mnich, kterého ustanovuje sv. Benedikt nad novici, má pečlivě zkoumati, je-li spojení s Bohem skutečným těžištěm veškerého smýšlení a jednání jeho svěřence. To, co má však sv. Benedikt na mysli, není pouhé hledání Boha podle bezohledných, osobních ideí a rozhodnutí, nýbrž skrze Krista, který řekl: „Já jsem cesta a nikdo nepřijde k Otci, než skrze mne.“ Tři charakteristické znaky vyjadřuje cesta Kristova tímto životem: oslava nebeského Otce, poslušnost vůči Otci a zákonu, trpělivé snášení příkoří. Tyto tři znaky musí míti i cesta, jíž jde mnich, chce-li jíti cestou, jíž jest Kristus.

Oslava nebeského našeho Otce děje se ve spojení s mystickým tělem Kristovým v posvátné liturgii — opus Dei, kde Kristus shromažďuje všecku chválu celého tvorstva a jako věčný Velekněz přednáší ji před trůn Boží. Druhým rysem jest poslušnost mnicha vůči opatovi a všem řeholním předpisům, neboť „poslušnost, která se prokazuje představeným, Bohu se prokazuje, on totiž řekl: „Kdo vás slyší, mne slyší“ (Řehole, hl. 6). K tomu přistupuje následování trpícího Krista ochotným snášením příkoří, „abychom majíce účast na utrpeních Kristových, zasloužili si společenství v jeho království“ (Předmluva). Tak stanoví sv. Benedikt tři složky onoho kritéria pro pravé povolání k mnišskému životu —

„hledá-li opravdově Boha“ —: sollicitudo 1. ad opus dei, 2. ad oboedientiam, 3. ad opprobria — horlivost k službě Boží, k poslušnosti, k snášení příkoří (Ř. hl. 58).

Je-li jediným cílem života mnichů „hledati Boha“ — „návrat k Bohu“ touto cestou, jejímž prvním charakteristickým znamením jest oslava nebeského Otce, což uskutečňuje se především modlitbou, a to opět ne na prvním místě čistě subjektivní, diktovanou vlastními city, nýbrž objektivní ve spojení s naším Veleknězem, to jest oficiální modlitbou celé Církve svaté, pak jest zcela samozřejmým, že sv. Benedikt věnuje uspořádání této modlitby, této službě Boží, velikou péči.

Patriarcha západního mnišstva žije zcela duchem staré Církve, která byla úplně proniknuta živou ideou mystického Těla Kristova, jež ve spojení se svou hlavou, vtěleným Synem Božím, přednáší nebeskému Otci nejdokonalejší oslavu, neboť tato jest modlitbou samotného Krista-Boha a jako taková jest plna účinné milosti pro celou křesťanskou obec, je modlitbou, která převyšuje veškeren lidský výkon.

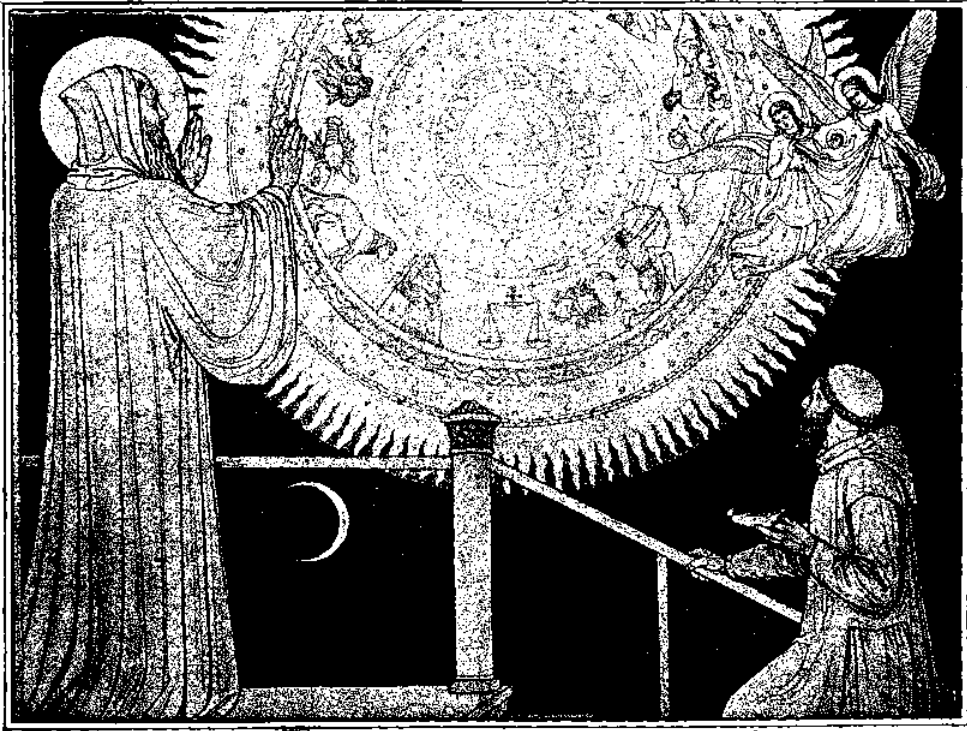
Dvanáct souvislých kapitol věnuje sv. Zákonodárce uspořádání služby Boží. Ale takořka celou Řeholí zaznívají ojedinelé tóny, mající se sloučiti v lahodný akord oslavy Stvořitele. Liturgické zákonodárství sv. Benedikta projevuje tytéž rysy, které charakterisují celé jeho dílo — sv. Řeholi — ideální výše pojetí, sdružená s láskyplným pochopením praktických požadavků lidské duše a úctyplné převzetí výkonů doby předchozí, ale přeci bez úzkostlivého zaleknutí se před prospěšnými změnami.

Tak podržuje jako mnišský odkaz od Pachomia († 346) posvátný počet dvanácti žalmů v nočních hodinkách — matutinu. Jinak ale nepřidržuje se rozdělení doby žalmování na tři části, jak je má Pachomius od východní církve, která je opět přejala od synagogy, na dobu ranní, polední a večerní. Benedikt následuje zde příkladu církve římské. I tato vychází sice ze synagogy. Polední a večerní modlitba synagogy v určitých částech roku tak se přiblížily, že fakticky splynuly v jednu část, takže i synagoga vlastně ddržovala jen dvě doby: ráno a večer. Sv. Benedikt přidržuje se tohoto rozdělení, ale mění ráno v den a večer v noc. Denní pak modlitbu rozděluje v sedm částí, čili hodin: chvály, první hodinka, třetí, šestá, devátá, nešpory a kompletář. Pro noc jest ustanovena vigilie o dvou nebo třech nokturnech, kterou

dnes nazýváme matutinem. Pro nynější chvály má svatý Benedikt ve své řeholi název matutinum -- ranní hodinka, protože skutečně zrána začínala -- při svítání. Celé toto rozdělení jest vybudováno na slovech, která Duch Sv. promluvil ústy královského pěvce Davida: „Sedmkrát za den chválu Tobě vzdávám a v noci vstávám, abych Tě oslavoval“ (Žalm 118).

Liturgie utvořila život přírody, s níž byl antický člověk mnohem úžeji spjat, než moderní, symbolem života duše s Bohem. Především jest to vycházející a zapadající světlo, které se zrcadlí v duši mnohotvárnou mystikou hříchu a milosti, smrti a vzkříšení. Člověk sobě samotnému přenechaný cítí se uprostřed noci zachvácen tajemným pocitem strachu a bázně, nejen z toho důvodu, že noc jest nejnehodnější čas pro zločiny, ale protože má pocit vlastní slabosti, osamocnosti uprostřed přírody, jejíž člověku nepřátelské moci mohou ho rozdrtit jako červa země. Toto vědomí bylo u antického člověka, který celou přírodu viděl oživenou i nepřátelskými démony, mnohem živější než u „přemoudřelého“ člověka doby moderní. Víra člověka v Boha, dobrotivého Otce, probouzí v něm ale zároveň myšlenku na Stvořitele. Maje státní mlčení, které vládne v noci nad spící přírodou, v nezměrné vzdálenosti miliardy třpytných hvězd, pokojná melancholie svitu měsíčního, to vše činí hluboký dojem na duši lidskou, dávajíc jí tušiti význam pojmu nekonečna — věčna.

V tuto dobu shromažďuje sv. Benedikt své syny k vigiliím matutina. (Za doby sv. Benedikta nevstávalo se o půlnoci, jak později zavedly ve středověku některé kláštery, na př. Cluny, nýbrž, jak praví řehole, asi mezi 2.—4. hodinou, kterážto doba se měnila dle ročních dob.) Třikrát prosí shromažďení mniši Boha, aby jim, tvorům, dovolil oslavovati jeho velebnost, před níž Serafíni v nesmírné úctě a posvátné bázni zahalují křídly své tváře. Jako proroku Isaiáši byly očištěny rty žhavým kaménkem z oltáře zápalného, tak mniši znamenají své rty znamením našeho očištění z oltáře kalvarského, sv. křížem a prosí: „Pane, rty mé otevři a ústa má budou zvěstovati chválu Tvou.“ Pak ihned modlí se mniši přípravný žalm třetí, vyjadřující důvěru duše v Boha. K němu druží se žalm 94 s responsoriem. Tento žalm byl pravděpodobně složen pro začátek židovské bohoslužby v sobotu, neboť sobota měla Židům připomínati stvoření světa a při-

Vidění sv. Benedikta.

pamatovati vyvolení Izraele. Tak uvádí i mnichy tento žaln do celé bohoslužby, vybízí je k chvále Stvořitele celého světa: „Pojďte, vesele chvalme Hospodina, plesáním oslavujme Boha, svého spasitele. Předstupme před jeho Tvář s chválou a se zpěvy a jemu plesejme!“ — On vybízí mnichy, aby otevřeli svá srdce milosti — aby slyšeli hlasu Božího a také poslechli a nezatvrzovali je, jako Židé na poušti. Tímto vyzváním povzbuzení vzdávají Stvořiteli hold hymnem, opěvujícím jeho tvůrčí moc. Tyto hymny, pro jednotlivé dny různé, jsou dosud většinou tytéž jako v době sv. Benedikta. Ve všech možných variacích připojuje básník (dle kritiky snad sv. Ambrož † 397), k líčení dokonalého oddělení světla od temnoty tvůrčím Duchem Božím prosbu o zahnání veškeré duchovní temnoty, která kolem nás vládne, před Světlem světa. Tak pče na příklad v pondělním hymnu: „Světlu nechť ustoupí temnoty a denní hvězdě noc, by vina, jež noci zplozena, darem světla byla shlazena.“ Hluboce líčí symboliku světla a tmy hymnus úterní: „Jenž světla Otce účasten, sám světlo světla jsi a den, nám, kteří přerušujeme zpěvem noc, svou přítomností spěj na pomoc. Tmy v útrokách nás mračné zbav, démonů zažen od nás dav, a všechnu zapuď nebdalost, ať neuchvátí nás ospalost.“

Hymny jsou ale pouhou předehrrou k mohutné symfonii chvály Boží, kterou pěje chor mnichů v temno noci. Hlavní část tvoří starozákonní písně — žalmy — takořka profkané doxologií: Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému. Žalmy nočních vigilií vyjadřují prostou obraznou řečí nejvyšší pravdy, stanovíci poměr Boha k člověku. Aby se duše neznabila nazíráním těchto nesmírných pravd, proudí jí nová osvěžující síla ze čtení — úseků to z Písma sv. Starého i Nového zákona. Jako v klasické formě antického dramatu vyprávějícímu přednesu jednotlivce odpovídal sbor lyrickým výronem citu vzbuzeného u posluchačstva, tak po čteních jsou v básnické formě sestavená responsoria ozvěnou duše na slovo Boží. Prostými slovy vyjadřují prosbu, dík, chválu nebo obdiv, afekty, jimiž jest uchváčena duše modlící se Církve. A tak nazírání mění se v činnost.

V třetím nokturnu zaznívá tento tón ještě mocněji. Cantica chvalozpěvy ze Starého zákona zaujímají nyní úkol žalmů, povznášejí se ale k vyššímu lyrickému vzletu. Jejich snahou jest povznášeti duši takořka k nebeským výšinám, by naslouchala božskou nauku při čtení Evangelia a jeho výkladu v homiliích. Pak oddává se duše úplně pocitům radosti, díků, jáso tu v hymnu „Tebe, Bože, chválíme“. Nyní dává sv. Benedikt předčítati celou příslušnou část nedělního nebo svátečního Evangelia. Všichni stojí, s posvátnou úctou naslouchají, jako kdysi Maria u nohou Mistrových, slova věčného života.

Duše mnichů jsou uchváčeny nesmírným majestátem Slova Božího, takže mohou jen pronéstí kratinké slůvko: Amen. Opat, jako otec celé rodiny, vybídne své syny k vzdání chvály Bohu trojjedinému za tuto svatou zvěst o království Božím doxologií: „Tobě přísluší chvála, Tobě náleží píseň, Tobě sláva Bohu Otci i Synu s Duchem Svatým na věky věkův.“ Tato doxologie pochází ze staré doby řecko-východní církve, přešla ale již v pátém století do liturgie západní Církve. Řecké text nalézá se v 48. kapitole knihy Apoštolských konstitucí (4. stol.) jako závěr večerního hymnu *Aineite paides, Kyrion*. Latinská forma pochází asi z horní Italie, snad Milána a náleží asi čtvrtému století, dle P. A. Mansera O. S. B. (J. Herwegen, *Der Heilige Benedikt*, 2 Aufl., Düsseldorf 1919, str. 160.)

V zimní době věnují mniši dobu po nočních vigiliích čtení,

rozjímavé modlitbě nebo učení se žalmů. Od Velikonoc až do 1. listopadu připojují se po malé přestávce k nočním vigiliím jitřní chvály, neboť chvály mají vždy začínati za svítání (Ř. hl. 8).

Temný plášť noci poznenáhlu se trhá a trhlinami jeho nový prosvítá den. První červánky rozlévají svou zář na probouzející se přírodu. Evangelium, které se četlo v noční vigilií, jest radostnou zvěstí o novém stvoření. Středem obnoveného světa jest jeho obnovitel, vítěz nad temnotou hříchů, zmrtvýchvstalý Kristus — Slunce spravedlnosti. Východ slunce symbolisuje Kristovo vítězství. Církev pje nepřemoženému Králi věčné slávy radostné žalmy chval, které vznívají v hymnech, vydechující jako květy, svlažené rosnými dýmanty, libou vůni děinné oslavy Tvůrci světa. Celá radost vykoupeného lidstva soustřeďuje se v jásavých zvucích mužného „Benedictus“ (Chvalozpěv Zachariáše — Luk. 1, 68-78).

Noc ustoupila před „Oriens ex alto — Vycházejícím z výsosti“, který řídí kroky naše na cestu pokoje. Ale jenom „tam jest pokoj, kde jest láska, tam však jest láska, kde jest pokora,“ praví sv. Augustin. Pokora jest si vždy vědoma vlastní slabosti, vlastní křehkosti. Býti pokorným znamená odpouštění jiným u vědomí vlastní hříšnosti. I mniši jsou lidé „vasa fictilia portantes — nesoucí křehké nádoby“ své přirozenosti, která ne jednou denně klesne do prachu chyb a hříchů. To vidí i svatý Benedikt, jako dobrý pastýř svého stáda a proto prikazuje opatovi, který duše přijal k vedení, aby se hlasitě modlil po chvalozpěvu modlitbu Páně, tuto velepíseň dítek království Božího, kde vládne láska, jež jest „shovívavá, dobrotivá, nemyslí o zlém“ (1. Kor. 13), „propter scandalorum spinas — vzhledem k trnům pohoršení“, které vznikají. Opat modlí se až k „odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“, načež mniši odpovědí „ale zbav nás od zlého“ (Ř. hl. 13).

V určitých hodinách mají se bratři zaměstnávatí prací tělesnou, v jiných opět duševní (Ř. hl. 48). Modlitba posvěcuje práci člověka. Cílem práce každého člověka nemá býti pouze získání potřebných věcí k výživě a udržení života, nýbrž oslava Boží. Tak nazírali s nadpřirozeného hlediska na celý život první křesťané. V této ideji žije i sv. Benedikt, když mluví o řemeslnících a umělcích kláštera, používaje slov sv. Petra: „Aby ve všem byl oslaven Bůh“ (Ř. hl. 57).

Hrob sv. Benedikta v Monte Cassinu.

V tomto smýšlení mají žít i jeho synové a proto mají na ně vždy býti upamatováni tím, že v stanovenou dobu shromažďují se opět k modlitbě. Ihned tedy, jakmile zaslechnou znamení k službě Boží, nechť zanechají všecko, čím se právě zaměstnávali a s největším spěchem, ale opět s důstojnou vážností, ať se ubírají k službě Boží. Ničemu tedy nebudiž dávana přednost před službou Boží (Ř. hl. 43). Jsou to tak zvané malé hodinky, které provázejí běh dne a osvěživě přerušují práci, kdy duši je dovoleno od pomíjejícího povznést se k Nepomíjejícímu. První hodinka — prima — uvádí mnicha s klidnou důvěrou na Boží pomoc v práci vykázanou mu opatem.

Vystupující slunce, jehož příjemně hřející paprsky dychtivě ssaje celá příroda, připomíná nám hodinu, v níž Duch Sv. snesl se nad první křesťanskou obec v Jerusalemě. Připomíná nám, jak srdce apoštolů a učedníků přijala jásavě a dychtivě tento osvěžující a mysl osvčující ohnivý déšť Ducha Svatého. O tento svatý oheň prosí shromáždění mniši v hymnu hodinky třetí — tertia. K němu druží se slova žalmu vyjadřujícího lásku žalmistovu k zákonu Božímu. Toutéž láskou má býti naplněno srdce mnicha, aby „nevyslovitelnou sladkostí běžel cestu přikázání Božích“ (Z předml.). Duch Svatý má jim k tomu udělití svou přítomností nadpřirozenou sílu. Jest to zároveň myšlenka směřující bezprostředně k nejvyšší Oběti, středu to každého dne. V ní spojují se nejúžeji s Kristem svatým přijímáním a navzájem svatým polibkem míru (Ř. hl. 63).

V době sv. Benedikta nebylo ovšem zvykem slaviti každodenní Oběť Mše sv., nýbrž jen v neděli a svátky svatých, kdy pak přistupovala celá řeholní rodina k hodům lásky, k sv.

přijímání, jak možno souditi z hl. 35, kde sv. Benedikt ustanovuje, aby bratří přísluhující při stole dostali před stanovenou hodinou oběda „mixtum“ — něco chleba a vína, aby bez reptání mohli přísluhovati bratřím, kromě slavných dnů, t. j. nedělí a svátků, kdy mají vyčkati až do Mše a totéž předpisuje v hl. 38 o týdenním čtenáři při jídle a zde výslovně praví „propter communionem sanctam — vzhledem k sv. přijímání“.

Slunce dostoupilo svého vrcholu. Jeho paprsky žhnou a pálí bez milosrdenství, takže i pracující mnich před nimi prchá. Zdá se jako by celá příroda hořela, vzduch spí v parném strnutí. Je to obraz lidského srdce, které vzplálo vášněmi a jehož svědomí uzavřelo spánkem svá oční víčka. Proto shromáždí opět sv. Benedikt celou rodinu a modlí se s ní hodinku šestou (sextu), v jejímž hymnu shromáždění vroucně prosí Boha: „Exstingue flammam litium — Uhas plamen všeho sváru, odstraň plamen škodných žárů, uděl tělu pravé zdraví, duším zjednej pokoj pravý“ —

Ručička světových hodin sklání se k západu, aby brzy zmizela lidským zrakům. To připomíná nestálost všeho pozemského. Jen Bůh zůstává věčně tentýž. I naše duše touží po věčném — trvajícím. Toho dostane se jí v životě věčném, který jí získal Kristus svou smrtí na kříži. Tuto myšlenku vyjadřuje hymnus hodinky deváté — nona — kterou se modlí mniši v hodinu smrti našeho Spasitele na kříži. „Bože, věci věčný zdroji, ty sám věčně neproměnný stanovíš dob denních změny. Rač nám večer světlo dáti, ať se život nepodvrátí. Popřej nám však věčnou slávu v odplatu za smrt svatou.“

Slunce kleslo pod obzor. Poslední jeho paprsky rdí se šperkem růží na čele skal, deštěm svých jisker zasypalo tmavé stráně a své drahokamy rozhodilo v údolí Kasinské, rozžehlo vody drobné říčky Liris, protékající nížinou, fosforovými plaménky, tetelící se zářivou modří a bronzí nazlátých ohníčků, světélkujících a jako o slavnosti rozšuměných. Snivý večer halí se v svůj purpurový plášť. Celá příroda pje svému Stvořiteli večerní hymnus krásy. I mniši po denní práci navracejí se opět v chrám, aby chvále, kterou pje příroda, vdechli svými modlitbami duši.

Nešpory. Velebné žalmy vyznívají, jako laudy, v hymny opěvující jednotlivé dny stvoření. Uvedení jen několika slok

překročilo by rámeček rozsahu tohoto článku, doufáme však, že jednou Bohem nadaný básník a přítel liturgie přeloží je pro čtenáře našeho časopisu. A proto uvádíme jen vůdčí myšlenku jednotlivých hymnů. Nedělní opěvuje stvoření světla, pondělní stvoření oblohy a moře, úterní stvoření země, středeční nebeská tělesa, čtvrteční stvoření ryb a ptactva, páteční stvoření člověka a pozemského zvířectva. V sobotu přijímá nejsvětější Trojice, ustavši tvořiti, hold celého tvorstva.

Veškera chvála všech žalmů a hymnů celého dne koncentruje se a vrcholí v majestátním chvalo zpěvu, jenž vytryskl z nejčistší duše Panny, Matky Kristovy v „Magnificat — Velebí duše má Hospodina“. Tak jako nyní všichni zde v pozemském chrámu vzdávají Bohu Trojjedinému chválu jednomyslně, tak touží sv. Benedikt, aby všichni jeho synové ji mohli vzdávati v nebeském chrámu věčného města Jerusalema.

Den nahromadil snad mnohá nedorozumění mezi bratřími. Tyto lidské třešně mohou vzrůst v celé hory a zničit tak vzájemný mír, soulad pospolitého života. V lásce a u vědomí odpovědnosti, kterou na sebe přijal jako opat, v pečlivosti starostlivého, dobrého pastýře rozpomíná se na podobenství o nešlechtném služebníkovi, kterého pán předal mučitelům, protože neměl slitování se svým spoluslužebníkem-dlužníkem. Na mysli tane svatému opatovi montecassinskému hrozný závěr tohoto podobenství: „Tak i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých“ (Mat. 18, 35). Po skončeném chvalo zpěvu pozvedá svého otcovského hlasu a modlí se rodinnou modlitbu: „Otče náš... a odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim vinníkům.“ Zde má bratrská neshoda, nedorozumění, roztržka, svár býti ukončen, přeměněn v odpuštění, aby láska a mír snesly se nad stánkem služebníků Božích. Zde má se splnit to, co přikazuje sv. Zákonodárce v hlavě IV.: „S hněvajícím se usmířiti se před slunce západem.“

Den hasne. Soumrak šíří se krajem, vše v něm tone jako v čarovném moři. Večer své temnoty rozhodil v klášterní budovy. Umlkl ruch práce, mlčenlivé ticho šíří se prostorami klášterními. Ještě jednou svolává svatý Benedikt své syny, aby prosili Otce všemohoucího o noční ochranu. V překrásných třech žalmech kompletáře, líčících ochranu Boží, po-

vznáší se duše mnichů v důvěře k nebeskému Otci. Vyprošují si požehnání se Sionu pro nastávající noc. Umlkají poslední zvuky modlitby. Mniši ubírají se v naprostém mlčení na lůžko. Po námahách dne, bojích a utrpeních s klidnou myslí uléhají a usínají obyvatelé kláštera. Bůh však bdí nad nimi a ochraňuje je jako oční zřítelnicí. Noc rozepiala své hvězdné perutě nad domem Božím, halícím se v tajemné mlčení v Bohu.

Kompletářem zakončuje sv. Benedikt harmonicky architektóniku mnišských hodin. Celé ofícium získalo tímto dokonalé ucelenosti a sloučilo posvátnou vážnost s radostným vzletem, nazírání s živým vyjádřením citů. Kompletář pochází úplně od sv. Benedikta. Z mnišských hodin přejala jej do kněžských hodin později římská Církev.

Svatý Benedikt celý žaltář, který se mniši před ním pomodlili někdy v jeden den, rozdělil na sedm dní týdne (Ř. hl. 18). Některé žalmy příliš dlouhé rozdělil s platností dvou i tří celých žalmů. Tím dosáhl harmonického rozvrstvení celého pensa. Elastičnost ducha sv. Benedikta, plynoucí z jeho diskretnosti, již dýše každá stránka jeho Řehole, kterou též mistrně načrtl jeho životopisec sv. Řehoř v „Rozmluvách“, jest i patrna v liturgickém zákonodárství patriarchy západního mnišství. Platí tudíž plnou měrou o ustanovení bohoslužby totéž, co o celé Řeholi: „Nihil asperum, nihil grave nos constitutoros speramus — doufáme, že neustanovíme nic drsného, nic těžkého“ (předml.), alespoň pro ty, kteří „upřímně Boha hledají“ a „ničemu nedávají přednost před láskou ke Kristu“ (hl. IV.).

Jak svatý Benedikt celý rodinný život kláštera zakládá na liturgii, jakož i o jeho názoru na osobní modlitbu, o níž se mnozí mylně domnívají, že nemůže obstáti, nebo že jest ztlačena objektivní liturgickou modlitbou, promluvíme jindy.

K zakončení tohoto článku ještě několik slov k mínění některých, že liturgie jest jakousi benediktinskou zvláštností. Liturgie jest ve své podstatě mystický život celé Církve, v němž ve spojení s Kristem, svou hlavou, vyjadřuje vnitřní spojení s Bohem. Proto musí také liturgie zaujímatí první místo ve vnitřním životě každého věřícího, obzvláště ale kněze. Ona není majetkem jedné osoby, na př. jen kněze, ani několika málo „vyvolených“, ani některého pouze řádu. Opus

dei — Služba Boží není proto zvláštním majetkem řádu benediktinského.

Sv. Benedikt chtěl jen zachovati a předati apoštolský a starokřesťanský život v jeho nejdůležitějších složkách. Proto když sv. Benedikt stanoví liturgii první místo v péči duchovního života, pak jest důvod toho hledati v tom, že právě liturgie slouží zcela cti Boží a čest Boží činí si neúprosně první nárok v celém vnitřním životě celé Církve i jednotlivce.

Jsou-li to pak Benediktini, kteří liturgické hnutí nejvíce propagují, pak jest důvod toho spatřovati jediné v tom, že žijíce dle svaté Řehole, pěstují takořka „z povolání“ bohoslužbu a že čerpajíce sami z těchto nevysýchajících pramenů vnitřní život, dle slov Písma sv. „ex plenitudine cordis loquitur os — z plnosti srdce mluví ústa“, touží po tom, aby i ostatní věřící „okusili a viděli, jak sladkým jest Pán“ ve svých tajemstvích. Proto modlí se také denně mniši sv. Benedikta: „Vzbud', Pane, v Církvi své Ducha, jemuž sloužil svatý náš otec Benedikt, abychom jím naplnění jsouce, snažili se milovati, co miloval, a skutky plniti, čemu učil.“

Emauzy.

P. Placid Wenzel.

BOJ IDEALISMU A MATERIALISMU V IZRAELI

XIV. Bitva u Apheq roku 855 př. Kr.

Podle prorokova napomenutí, aby před Damaškými měl se na pozoru, že po ročním odpočinku mají za lubem odvetnou výpravu proti Izraeli, Achab nezůstal v nečinnosti, nýbrž udělal všechna opatření, aby očekávaný útok mohl úspěšně pak odrazit.

Roční lhůta uplynula. A tu do Samaří došla poplašná zpráva, že Benadad se silným vojskem překročil izraelské hranice a že předvoj právě dorazil do jezreelské roviny. Achab přehlédl vojsko, jednotlivé oddíly zásobil potravinami a vytáhl proti nepříteli.

Nepřítel se položil táborem u Apheq, aby rozhodnou bitvu

s Achabem svedl na rovině, jak dvorští úředníci poradili. Izraelský král viděl, že musí se postavit proti němu a čekat na útok. I tentokrát vyhlídky byly pro něho velmi nepříznivé. Vždyť izraelské stany proti stanovému táboru Syřanů rozloženému po široširé pláni byly jako „dvě malá stáda koz“ (3 Král. XX, 27). V kritické chvíli, kdy vše bylo dáno v sázku, opět před Achabem se zjevil muž Boží a zcela určitě mu vysvětlil:

„Toto praví Hospodin: Protože Syřané řekli: Hospodin je bohem hor, ale není bohem údolí, vydám celé toto obrovské množství v tvé ruce, abyste poznali, že já jsem Hospodin“ (3 Král. XX, 28).

A tak po sedm dní vojska stála proti sobě a připravovala se k rozhodnému boji. Avšak sedmého dne Izrael v plné důvěře v božský příslib vítězství se vši odvahou přešel k útoku a vzplál vražedný boj. Přes obrovskou převahu Syřanů přece jen jejich bitevní linie počala kolísat. Neštěstí na nepřátelské straně posílilo tím více důvěru Achabových bojových sil a tak vši mocí vrhli se na Benadadovy rozvinuté bitevní šiky. Smrt toho dne měla na bojišti žně dosud nevídané. Bojiště pokrývalo 100.000 pobitých Syřanů. Co uniklo meči, dalo se na útěk. Hledali ochranu za hradbami Apheq. Zdálo se však, že vše se spiklo proti Benadadovi. Neštěstí tomu chtělo, že městské hradby z valné části se zřítily a uprchlíky pochovaly pod svými ssutinami. Leželo tam zasypáno 27.000 mužů. Benadad sám hledal záchranu na kvapném útěku a podařilo se mu skrýt se v tajné komoře. Jen několik z jeho nejoddanějších služebníků vědělo o místě jeho pobytu. Když vše již bylo ztraceno, předstoupili před svého pána a řekli mu:

„Hle! Slýchali jsme, že králové izraelské dynastie jsou milostiví. Proto vezměme si na bedra žíněná roucha a kolem hlavy provazy a pojďme k izraelskému králi, snad nám daruje život“ (3 Král. XX, 31).

Benadad v krajní nouzi rád přijal tento návrh, třebaže byl pro něho tak ponižující, a jeho služebníci v obleku budícím soucit vydali se skutečně k Achabovi. Sklonění až do prachu země mluvili k izraelskému králi:

„Tvůj služebník Benadad praví: Prosím tebe, daruj mé duši život!“

Hluboce dojat odvětil Achab: „Žije-li ještě, pak je mým

bratrem!“. Mužové to pokládali za dobré znamení. Vzali ho tedy rychle za slovo a řekli: „Benadad je tvým bratrem.“ Dal jim tedy pokyn: „Jděte a přiveďte ho ke mně!“ A přivedli Benadada a Achab ho pozvedl k sobě na vůz.

Tímto velkomyslným Achabovým skutkem mír byl zpečetěn zdánlivě navždy. Těžce pokořený Benadad byl protivníkem mravně přemožen. Byl tedy ochoten vrátit izraelskému králi všechna města, jež jeho otec odtrhl od izraelského panství (3 Král. XV, 20). Rovněž měl mítí král Achab volnou ruku při zřizování obchodních domů, jako již existovaly v Samaří obchodní domy syrské. Krátce mezi dosavadními protivníky došlo k vyrovnání a ke spolku. Rozešli se v pokoji a svornosti (3 Král. XX, 32–34).

Mír však trval pouze tři léta. Vlastně, správně řečeno, pouze do třetího roku. Tohoto třetího roku totiž (3 Král. XXII, 2) došlo k nové roztržce, jež vedla k bitvě u Ramoth-Galaadu. Achab v ní našel smrt. Tato událost však spadá do roku 853 př. Kr.

Čím dojemněji může působit tento smířlivý rys Achabovy povahy a čím rytířtější zdá se jednání vítězného krále vůči jeho přemoženému úhlavnímu nepříteli, tím nelibější bylo toto jednání v očích Božích. Jeho počínání bylo zavržitelné, protože Achab za své vítězství očividně děkoval přímému zásahu Božím, kdežto on se vůbec nenamáhal, aby v záležitosti tak důležité a tak dalekosáhlé otázal se Pána prostřednictvím kněží nebo proroků, nýbrž jako kdysi Saul rozhodoval o věci zcela o své újmě a právo vydal všanc milosti, kde to vůbec nebylo na místě (viz Saulovo zavržení, 1 Král. XV, 23).

A tu nečekaně vstoupil vracejícímu se vítězi do cesty zakuklený žák proroka a předložil mu k rozhodnutí fingovaný právní příklad. Ve skutečnosti však to byla právě králova osobní záležitost, ovšem v zahalené formě. Král nic netuše, rozhodl. „Sám jsi si vynesl rozsudek.“ Tu však prorok dal se králi poznati a vzav mu rozhodnutí z úst, prohlásil:

„Toto praví Hospodin: Že jsi z ruky propustil muže hodného smrti, tvůj život bude za jeho život a tvůj lid za jeho lid“ (3 Král. XX, 35–43).

Achab však ostrému napomenutí nevěnoval sluchu a rozloben a rozhněván vrátil se domů.

* * *

Číslo padlých Syřanů v bitvě u Apheq nutno brát v každém případě s velikou rezervou. 3 Král. XX, 29, uvádí ztrátu na živých počtem 100.000 mužů, k tomu přistupuje ještě 27 tisíc mužů, kteří přišli o život při sesutí hradeb. A tak počet mrtvých stoupá na 127.000 bojovníků. Počet zajatců není uveden. Musí však být rovněž v náležitém poměru. Počítali se ztráta na životech při takové porážce na polovinu celkového stavu vojska, pak Benadad musil přijít asi o 250.000 mužů. A to zní přece zcela nepravděpodobně, i když s ním byli 32 králové jako spojenci (3 Král. XX, 1). Zde přece nejde o nějakou koalici se zahraničními knížaty, jak tomu bylo při lize proti velkokrálovi Salmanasarovi z Assuru, nýbrž o pouhé vládce měst, kteří jako vasalové dali mu k dispozici po menších vojenských jednotkách.

Při této loupežné výpravě Benadadově proti Samaří celková vojenská moc damašského krále nemusila čítat víc jak nejvýše 25.000 mužů. I s takovým vojskem byl by stále ještě v trojnásobné převaze nad izraelským králem. Vždyť Achabova přehlídka (3 Král. XX, 15) vykazovala 232 sluhy krajských velitelů a 7.000 bojovníků izraelského lidu. To je poměr přijatelný a pro tuto relativní správnost mluví též asyrská dochovaná svědectví.

Při rozhodné bitvě, bojované u Qarqar roku 854 př. Kr., Benadad jako hlava syrské knížecí ligy, v níž 12 okolních knížat se spojilo s damašským králem proti velkokráli Salmanasarovi, byl zastoupen asi 25.000 muži, totiž 20.000 pěšáky (infanterie), 1.200 jezdci, 1.200 vozy (s náležitým počtem vozových bojovníků). Izraelský král Achab jako spojenec postavil 10.000 pěšáků a 2.000 vozů. Celková síla knížecí koalice dosáhla celkem 62.906 vojínů, 3.940 vozů, 1.900 jezdců a 1.000 velbloudů. Proti asyrskému velkokráli stálo okrouhle 70.000 mužů. Tento celkový počet je spíš přehnaný než nedoceněn, protože Salmanasarovi šlo o to, aby své vítězství ukázal jako skvělé: „Čím více nepřátel, tím větší čest.“

Mohl-li tedy Benadad do pole proti asyrské velmoci, kdy bylo v sázce všechno, postavit jen asi 25.000 mužů k hájení celé své země a své residence proti Salmanasarovi, který podle svých vlastních údajů překročil Eufrat se 120.000 muži, pak jistě proti chudíckému pohraničnímu státu Izraelskému nemohl Benadad vést do pole desateronásobný počet. Již

tedy pouhý počet mrtvých přesahoval by pateronásobně počet jeho vojenských sborů při obležení Damašku.

Vůbec zní velmi pohádkově, že by sesuté hradby pevnosti Apeheq zasypaly a pohřbily 27.000 jeho prchajících bojovníků (vždyť přece celá jeho mobilisace proti Assurovi měla jen asi 25.000 mužů).

K porovnání čísel slouží dále údaje o padlých z asyrské koalice v bitvě u Qarqar roku 854 př. Kr. V různých zápisech pohybují se čísla mezi 14.000 až 25.000. Při vojenské výpravě proti Damašku padlo prý 10.000 Syřanů. V boji proti Hazael roku 842 př. Kr. byla prý ztráta 16.000 bojovníků.

K ocenění velikosti měst či počtu obyvatelstva poslouží Aargonův údaj, že prý po vyvrácení Samaří roku 722 př. Kr. odvedl odtamtud do zajetí 27.290 lidí.

Pravděpodobně hledali útulek v pevnostních hradbách residence též četní lidé z okolí.

* * *

Podobné chyby v číslech naleznou se i na jiných místech Bible, na př. v 2 Par. XII, 2—3 (viz 3 Král. XIV, 25), kde se praví:

„Pátého roku Roboamova kralování egyptský král Sesak přitáhl k Jerusalemu s 1.200 vozy a 60.000 jezdců a branného lidu, který s ním přitáhl z Egypta, bylo bez počtu.“

Tak obrovskými vojsky faraonové nedisponovali. Bitva svedená Ramsesem II. s Hetity u Qades, dovoluje nám jakýsi pohled na vojenské poměry. Počet bojových vozů hetitské koalice cení se v egyptské zprávě na 2.500, k nimž později mohlo přijít ještě asi 1000. Protože každý vůz měl posádkou 3 muže, dává to tedy 10.500 mužů. Hetitskou infanterii tvořily 2 kolony o 8.000 a 9.000 mužů, tedy celkem 17.000 mužů pěšího lidu. K tomu lze připojit ještě nějaké oddíly pomocného lidu. A tak celkový stav hetitského vojska (nehledě k vozatajstvu) dostoupil tak asi na 30.000 mužů.

Armáda, kterou Ramses II. na jaře pátého roku své vlády asi 17. dubna vedl od egyptské pohraniční pevnosti Silo proti nepříteli, byla přibližně stejně tak silná. Tvořili ji čtyři legie: 1. divise Amon, 2. divise Ré, 3. divise Ptah, 4. divise Seth. S každou táhl pěší pluk a oddělení bojových vozů. K tomu ještě sbor pomocných cizineckých oddílů zvaný „šardana“ (Ed. Meyer, Geschichte d. Alt. II, 462).

Organisace egyptského vojska podle Brugsche (str. 231) byla tato: Ordre de bataille egyptské brigády jako bitevní jednotky (roku 1200 př. Kr.) tvořilo 5.000 mužů infanterie, 50 bojových vozů, 800 námořníků a oddíl polního četnictva:

A) štáb: 1. vyšší štáb: 1 generál, 1 intendant, 1 plukovník vozové jízdy, 1 důstojník generálního štábu, 1 pobočník;

2. nižší štáb: 20 rotmistřů, 20 strážmistřů bojové jízdy;

B) vojsko: 3. velitelé: 1 velitel pluku, 20 kapitánů, 50 velitelů bojových vozů;

4. mužstvo: 5.000 mužů ve 20 rotách po 250 mužích, 800 cizineckých námořníků, 1 velitel a 50 mužů četnictva;

5. vozatajstvo: 10 vozů po 6 párech volů.

Vystupuje tedy celkový počet brigády velmi přesně na 6.000 mužů. Čtyři takové brigády mají podle toho 24.000 mužů. Cizinecké pomocné oddíly „šardana“ mohou také mít tolik jako brigáda, takže celá vojenská síla mohla dostupit asi celkem na 30.000 mužů.

Bojové vozy faraonů měly pouze 1 řidiče a 1 bojovníka (Brugsch, str. 237). O existenci kavalerie v našem smyslu není vůbec dokladů. Také v celé literatuře novější doby není ani jediné místo, kde zcela bezpečně by se dalo soudit na Egyptany jako jezdce (Erman-Ranke, str. 586).

(Pokračování.)

Emauzy.

P. Jindřich Hänsler.

VELKÝ HŘÍCH

(Dokončení.)

X. Katechismus Mše svaté.

28. Ano, bylo by třeba, aby se učilo katechismu Mše svaté, alespoň tomu základnímu; bylo by třeba, aby se všude zavádělo jeho dobrodiní jako radostná zvěst, jako Evangelium u oltáře Boha neznámého a zneuznaného.

29. Jeho úkolem by bylo uskutečnit nesmírný apoštolát; počet lidí, kteří v našich křesťanských zemích nechodí již na Mši svatou, je nescíslný. Peklo dobře manévrovalo. Jaká urážka velebnosti Boží!

30. Kéž by se na to nezapomínalo: Přivést jednu duši na Mši svatou, znamená ji téměř spasit, když ji pravá víra naučila, co jest Mše svatá a jak obdivuhodnou úlohu má v ní každý křesťan.

XI. Vzdělání katechetů.

31. Jejich základní knihou měl by býti úplný Misál pro každý den. Katecheta měl by s ním býti důkladně obeznán, měl by dovést z něho čerpat všchnu nauku při studiu pramenů při rozjímání a zvláště při modlitbě. Nepotřebujeme tak vědy jako vnitřního života. Misál je základní knihou každého křesťana, kterou je nutno vykládati duším a takorůzka rozžvykovati, aby z ní žili; tím budeme jim sdíleti znalost Mše svaté a lásku k ní.

32. Katecheta neměl by neznati historický, dogmatický, liturgický obsah Ordinaria neboli neproměnné části Mše svaté; vzhledem k němu měl by dovést probírat a přizpůsobovat učení textů Propria neboli části proměnných: Vstupů, modliteb, epištol, evangelií, atd. atd. . . . Tolik dobrých knih bylo již vydáno o této látce.

33. Studium Evangelia, rozjímání o něm je to hlavní a nevyhnutelné. Katecheta Mše sv. jest rovněž a obzvláště katechetou Evangelia.

XII. Užitečné pomůcky.

34. Římský Breviř je výtečným komentářem k Misálu pro každý den, pro každou liturgickou dobu. Boží chvála v církevních hodinkách, není-li jakýmsi prodloužením Mše během dne? Totéž nutno říci o znalosti velmi žádoucí Církevního roku, o znalosti tajemství Propria de Tempore a Propria Sanctorum, z nichž se skládá liturgický rok, kde Mše je jen jeho uplatněním v nás.

35. Církevní dějiny, křesťanské životopisy svatých poskytují katechetům prvky velmi cenné a jak zajímavé pro zářné a hřejivé učení, určené k upevnění katechismu Mše svaté, studované v životě této Církvě a v životech jejích hrdinů.

36. Ale, opět zdůrazňujeme, nic nemá takovou cenu, jako rozjímání o Misále, modlitba, která z něho vyplývá, prameny to zvláštních milostných osvícení a naplnění Duchem Svátým, jež se sdílí posluchačstvu a jež naplňují je Bohem a vedou je k bohoslužbě, kterou si žádá.

XIII. Stupňovati vyučování.

37. Misál, přeložený doslovně a úplný, zůstane základní knihou křesťanů samých. Naleznou v ní, alespoň když jim to katecheta ukáže, celou křesťanskou nauku pro poučení i pro život. Není lepší klenotnice Písem svatých, jak Starého tak i Nového zákona. Kdo by se v ní důkladně vzdělal, zda by nebyl hlubokým, učeným, důkladným theologem?

38. Důležité je, aby apoštolát Mše svaté zmocnil se v prvé řadě malých dětí. Moudré katechetky činí již divy ve světě a zvláště v pensionátech. Samozřejmě učení je přizpůsobováno věku, a zatím jaké výtečné výsledky!

39. U dospívajících bude se vyžadovati důkladnější znalost Řádu mešního. Budeme poučovati mládež o dogmatickém, biblickém i mravoučném smyslu textů Misálu v jeho Propriu. A tak přizpůsobujice učení každému věku, každé potřebě, rozličnému posluchačstvu, poskytneme jim „Tajemství víry“ jimž je Eucharistie, Oběť a Svátost.

XIV. Svrchovaný prostředek.

40. Zkušenost nám to potvrdila již po tolikáté! Nic nemá takovou cenu, jako úplné exercicie o Mši svaté, výhradně o Mši svaté, abychom lidem vštíplili vážnost, lásku, rozumnou a užitečnou účast na Mši svaté. Nadšení jednou zánícené a duše nepůjdou již nazpět. Touží vždy více vědět i konati.

41. Každý kněz se jich ujme, jak bude chtít, podle své metody, svých vloh, své milosti: nejdůležitější je, aby zanechal ve svých posluchačích nesmazatelný dojem, nezvratné přesvědčení, že v našem náboženství není nic nutnějšího, nic vznešenějšího, více nás posvěcujícího, než Mše svatá.

42. Noviciáty a studijní domy jakéhokoli náboženského života, ale obzvláště u řeholníků, věnujících se vyučování, měly by býti více než kdo jiný dědici takovéto milosti. Nemají se státi jednoho dne oficielními apoštolý Mše svaté, která je věcí podstatnou v náboženství dobře pochopeném? Nejde tu především o slávu Boží?

XV. Konečná sázka.

43. Ano, před všemi naléhavými zájmy jde tu o to: o slávu Boží, o jeho největší slávu. Tato starost, zda nepředčí všechny ostatní, než a více než náš vlastní prospěch? Zdaž ne-

má Bůh absolutní právo na klanění, díkučinění, zkroušenou prosbu, na náhradu, konečné to cíle bohoslužby v Oběti, vyžadované Bohem od tvorstva?

44. Řekli jsme: přivést duši k závazné účasti na Mši svaté v zasvěcené svátce, minimum to z bohoslužby uložené od Církve věřícím pod těžkým hříchem, zdaž to neznamená ji spasiti? Taková duše, jen když ví, co jest Mše svatá a k čemu směřuje, může ještě uniknouti všemocnému vlivu Vykupitele? Již jí nebude chyběti ani kázání jejího Pastýře, ani jeho naučení, ani šťastná a tak posilující opora farního života, tak často zanedbávaného.

45. Konečně, zůstane vždy pravdou, že zameškati bez vážného důvodu Mši svatou, když jsme k tomu slavnostně zavázáni, je urážkou Boží, ať jí mstí nebo ne, urážkou, v níž možno viděti shrnutý všechny nevděčnosti, nevědomosti a nespravedlnosti; urážkou, která přitahuje nevyhnutelně na společnost, rodinu a jednotlivce hněv Pána a jeho tresty; urážkou, která zůstane zvláště v nynější době výrazem nejnadutějším nezávislosti nicoty lidí na velebnosti Boží, to jest velkým hříchem.

Maredsous.

Dom. Eugène Vandeur.

ŽALMY BREVÍŘE*

Učený autor, profesor starozákonní exegeze v Eichstättu, pokouší se v tomto vědeckém zpracování žalmů dosíci opět původního jejich doslovného textu za pomoci všech prostředků kritiky textů, nebo — podle vlastních slov autorových — „na základě všeho dosažitelného materiálu vyšetřiti původní čtení míst již před Septuagintou porušených“. Neboť všeobecně pocíťované obtíže textu nespočívají v tom, že jest latinský, nebo že má několik snadno poznatelných hebraismů, ale v porušení textů, které jest již historickým.

Latinský text žalmů v breviři, jak známo, nedává nám žádný původní překlad z hebrejské předlohy, nýbrž je jen nepřímým překladem zvláště ze Septuaginty. Již sv. Jeroným

* Franz Wutz, Prof. Dr., Die Psalmen des Breviers. (LXXX. u. 582 S.) Verlag Kösel & Pustet (München). Gebunden Mk. 5.80.

nemohl při své revisi dosíci žádné jasnosti o původním tvaru textu, ač se pokusil udati správnou cestu, zvláště srovnáváním mezi textem latinským, řeckým a hebrejským. Když i přes to nedosáhl kýženého cíle, pak spočívala vina nedostatečného úspěchu v tom, že nedovedl proniknouti do vlastností nejstaršího překladu Septuaginty, neboť nedovedl zhodnotiti překladatelskou techniku těchto židovských interpretů. Stále více stupňovala se jeho nechuť k řeckému překladu, až se konečně úplně zapsal domnělé „Hebraica veritas — hebrejské pravdě“. Ať jakkoli blízkým se nám zdá jeho pokus o řešení, přesto nutno jej pokládati za pochybný, a to z toho důvodu, že Jeroným přehlížel, že jeho hebrejská předloha (identická s dnešní Masorah) nikterak nemůže býti označována jako text původní, neboť původní znění během staletí chybným opisováním a rozmanitými nedorozuměními na mnohých místech bylo porušeno.

Kazy textu vloudily se do žalmů také ještě během 6 století, která leží mezi alexandrinským překladem (asi mezi r. 283 až 247 před Kr. za Ptolomea II. Filadelfa) a mezi druhým opravením latinských žalmů od Jeronýma na základě Origenovy Hexaply (mezi r. 388—391 po Kr.). Zneuznaná Septuaginta odpovídá tak mnohem přesněji původnímu textu, než masoretské doslovné znění. Že Jeroným dává přednost přejímání z Hexaply před starou Septuagintou, souvisí s celým jeho poměrem k základnímu hebrejskému textu s jeho „Hebraica veritas“. V tomto přeceňování znění Hexaply, kterou označuje jako „incorrupta et immaculata Septuag. interpretum translatio — neporušený a úplně čistý překlad sedmdesáti interpretů“, je velký omyl, neboť Hexapla nám poskytuje nejmladší a nejméně spolehlivou versi; nová čtení zatlačila čtení starší, jež odpovídala původnímu tvaru textu. Domnělé zlepšení bylo proto ve skutečnosti zhoršením. Bludná kritika textu vyšla z předpokladu, že hebrejský text neprodělal žádné změny, a že nám proto znázorňuje text původní.

Naproti tomu bylo by pro biblickou vědu velkým ziskem, kdyby se mohlo opět nabýti původní znění Septuaginty, neboť to by umožnilo kritice textu zrekonstruovati původní Septuagintě odpovídající starší stav hebrejských souhlásek, tak jak jej používali alexandrinští překladatelé.

Přednost našeho žaltáře je v tom, že ještě z velké části koření dosud ve starém řeckém překladu, kde tomu již tak ne

ni, tam počíná pochybnost textu. „Co se týče řeckých překladů, pečlivým zkoumáním došlo se k tomu výsledku, že všechny řecké rukopisy žalmů v první řadě směřují k jednomu jedinému textu, jenž sám nebyl textem původním, ale jen jeho chybným opisem. Tento opis obsahuje ještě starý text Septuaginty bez jakékoli recense, t. j. textové změny (podle nějakého hebrejského textu), jak se jimi vyznačuje mladší G (řecký překlad). Bohužel řada řeckých písemných chyb znetvořila tento text.

Co se týče překladatelské techniky, věří náš učený autor, že se dá zjistit, že alexandrinští interpreti přikročili k dílu s mučivou etymologickou přesností, a že zajisté z piety a posvátné úcty přímo pedantsky zůstali lpěti na semitském originálu, zatím co my klademe váhu — snad ne vždy úplně šťastně — na překlad odpovídající smyslu cizojazyčného původního textu.

Původní hebrejský text představuje nám nejvěrněji Codex Vaticanus, zatím co Codex Sinaiticus přejal již mnohé mladší verze. Zvláště cenným je též londýnský papyrusový fragment, v němž je uloženo mnoho původního.

Původní text v G (Septuaginta) na mnohých místech nebyl vůbec porušen, na jiných jsou opět jen nepatrné chyby. Vždy však je cesta od G k původnímu textu podstatně kratší a rovnější, než od textu masoretského, jenž pochází z mnohem pozdější doby než hebrejská předloha, které používala LXX.

Postup žalmů je stejný jako v kanonických hodinkách brevíře. Latinský text opírá se v první řadě o Septuagintu starou, která často mohla použít k překladu starší hebrejskou předlohu. Septuagintou dokázaný starší správnější způsob čtení je označen proloženým tiskem (srovnej na př. Ž. 109, neboli 110, verš 3 „Tecum principium“).

Německý text zakládá se na dnešním hebrejském stavu souhlásek s masoretskými značkami pro samohlásky. Každá odchylka od tohoto hebrejského textu je označena stojatým písmem na př. ž. 109, 3: „Er hat dich gesalbt zum König.“ Poznámky pod čarou odkazují na různé verze, z nichž byla oprava vyňata.

Kritika musí zajisté uznati, že v této práci je skryto nesmírné množství trpělivosti a včelí píle, a že spisovatel bysřtým zrakem odborníka pečlivě srovnával materiál a zkoumal jeho nynější cenu, dříve než na základě alespoň zdánlivě

správnějšího a původnějšího způsobu čtení odvážil se sáh-
nouti na tradiční formu čtení. Zda se mu podařilo ve všech
případech vycítili původní způsob čtení, to může býti pone-
cháno stranou; v každém případě komentář spolu se svým
úvodem přispívají hodně k lepšímu porozumění žalmů. Přes-
to mnohý velmi nerad bude zaměňovati četné texty, jež od
nepamětných dob měli v liturgii významnou úlohu za změny,
jež prozatím mají stále ještě jen hypotetickou cenu.

Emauzy.

P. Jindřich Hänsler.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Vyznamenání benediktinského opata.

Známý opat kláštera Farnborough v Anglii, Dom Fernand Cabrol, byl
jmenován Rytířem Čestné Legie. Jmenovací dekret francouzský byl vydán
v měsíci červenci 1934.

Prvé benediktinské misionářky na Madagaskaru.

Dne 11. června 1934 přibyly první čtyři benediktinky z převorátu Sainte-
Bathilde de Vanves (Seine) ve Francii jako misionářky na Madagaskar.
R. P. Morel, generální vikář biskupa z Finarantsoa, vyšel jim vstříc, aby
je uvedl do jejich nového působiště, do Bessileo. Při příchodu byly uví-
tány špalírem domorodců, kteří je na konec donutili k opuštění vozů a
odnesli je v nosítkách u vítězoslávě až k cíli. I jinak chovají se okolní
obyvatelé k sestrám velice přívětivě a ochotně pomáhají radou i skutkem,
takže řeholnice jsou plny růžových nadějí do budoucnosti.

Opat Quentin mrtev.

Před třemi měsíci oznámili jsme našim čtenářům radostnou zprávu
o jmenování učeného mnicha Jindřicha Quentina ze Solesmes opatem
kláštera sv. Jeronýma v Římě, a nyní došla smutná zvěst o jeho smrti
dne 4. února t. r. Zemřel náhle v noci, nalezen byl ráno mrtev na svém
lůžku. Smrt jeho znamená pro klášter a pro vědecké kruhy biblické těžkou
ztrátu, již nebude možno tak lehce nahraditi. R. i. p.

Jubileum českých Benediktinů v Americe.

Opatství Sv. Prokopa v Lisle (Chicago, U. S. A.) oslaví v březnu t. r.
50. výročí svého založení. Klášter, jehož členové jsou skoro výhradně
američtí Čechové a Slováci, náleží k benediktinské kongregaci americko-

kassinské, založené arciopatem Bonifácem Wimmerem. Jako mnich bavorského opatství Metten založil Wimmer r. 1846 s několika evropskými kandidáty klášter — nynější arciopatství — sv. Vincence v Americe, který během krátké doby vzrostl početně tak, že mohlo býti přikročeno k zakládání nových řeholních domů. Jedním z nich je i české opatství sv. Prokopa, které samo již založilo nový filiální klášter v Clevelandu, nedávno povýšený na opatství. O jubileu přineseme ještě zprávu.

DOŠLÉ KNIHY

Stockums, Dr. Wilhelm, Weihbischof von Köln, Der Beruf zum Priestertum. Gedanken und Erwägungen für Theologen und Priester. 8° (VIII u. 260 S.), Freiburg im Breisgau 1934, Herder. Geheftet 3.50 M; in Leinen 4.80 M. — Nová kniha biskupa Stokumse je přislíbeným doplněním knihy „Das Priestertum“. Tato kniha stejně jako i druhá vznikla z přednášek před kandidáty kněžství. Tento svazek jedná o vlastnostech lidského nositele kněžské hodnosti, které již předem alespoň v zárodku musí býti v osobě příštího kněze a které mají tak býti znamením jeho povolání. Jsou to nadmiru jasná, ale vážná pojednání, která se předkládají mladým theologům k úvaze a ke zkoumání sama sebe. Ale i laikům nutno knihu co nejvíce doporučiti, aby si učinili správný pojem o kněžském povolání, o jeho velikosti a dalekosáhlém významu. P. Leo Aicher.

Kleiminger Dr. Rudolf, Das Graue Mönchskloster in Wismar. Mit Abbildungen und Blauen. Eberhardsche Hof- und Ratsbuchdruckerei. Wismar, 1934. Geografickou polohou, stejně jako svými nepatrnými vztahy k Benediktinům, je od nás vzdálen františkánský klášter v Meklenburku. Přesto chceme tuto knihu přátelsky pozdraviti, a to z té zásady, že každou takovouto monografii nutno oceňovati jako drahocenný kamének v mozaice náboženských a kulturních dějin země, jak v tomto případě také spis sám to naznačuje slovy: „Tak — následkem neblahého náboženského rozkolu (pozn. red.) — zhroutil se stavba, která nejen prožila spolu celé dějiny Wismaru, ale také jako žádný jiný dům zakusila na sobě dějiny města s jeho rozkvětem i úpadkem.“ Že spisovatel není vždy mistrem ve vystříhání se nebezpečí, jež hrozí všem specialistům, ztrácet se v bezvýznamných maličkostech, nemůže ubíratí na ceně zajímavému spisku pracovanému s pilí a porozuměním, jenž byl vydán jako dílo meklenburského Heimatsbundu. Čestně musí býti uznáno, že v částech jednajících o dějinách řádu a reformace, půdě to pro pisatele jistě nezvyklé, snažil se dosíci klidné věcnosti. P. Kornel Kniel.

Das Religiöse in der Menschheit und das Christentum. Von Dr. Otto Karrer, 274 Seiten, geheftet 5.20 M., Leinenband 6.50 M. Verlag Herder. Tuto knihu mohli bychom označiti jako důkaz pro slova Spasitelova, vyňatý ze světových dějin: „Vpravdě takovou víru (jako u oněch pohanů) nenalezl jsem v Izraeli, — ale pravím vám, mnozí přijdou od východu i od západu a budou seděti u stolu s Abrahamem, Izákem a Jakobem.“ Neboť

v těchto nadmíru obsažných, na vědeckém podkladě co nejsvědomitěji založených a s osvěžující velkodušností, přesto bez jakéhokoli nebezpečí pro křesťanské učení, psaných kapitolách o vzniku a rozvoji mezi lidstvem všude rozšířeného „náboženského prvku“, je přesvědčivě dokázáno, že lze pocíťovati jiskerky božského zjevení a milosti v míře více nebo méně hojně u všech národů také mimo Církev, třeba jsou mnohdy velmi znetvořené a zkroucené. Tak spisovatel může nám jednak vzájemným srovnáváním všech náboženství ukázati převahu hodnotné výše a plnosti křesťanství, na druhé straně pak v závěrečné kapitole „Theologické ocenění náboženského prvku mezi lidstvem“ může nám ukázati, že při nutnosti viditelné Církvě nesčetné miliardy lidí, jsoucích kdysi i nyní mimo Církev, znázorňují právě jen velkou „neviditelnou“ stránku viditelné Církvě, pokud jejich život podle jejich nejlepšího vědomí a svědomí odpovídá stupni jejich poznávání Boha. Z řečeného vysvítá, že kniha předpokládá zralé a vzdělané čtenáře. Těmto a zvláště theologům a duchovním správcům nemůže býti dosti vřele doporučena.

P. Leo Aicher.

Tu es Petrus. Encyclopédie populaire sur la papauté. Publiée sous la direction de M. l'Abbé G. Jacquemet. Préface de S. Ex. Mgr. Béguin, Evêque de Belley. (XVI et 1168 p.). Paris 1934, Librairie Bloud et Gay. Nakladatelství Bloud et Gay vydalo již několik lidových náboženských encyklopedií. Kniha Tu es Petrus podává nám souhrn všeho materiálu, týkajícího se papežství. Je to znamenitá apologie této instituce Kristovy a současně nejlepší zbraň proti malicherným námitkám ji tak často napadajícím. Kniha jasnou a snadno srozumitelnou franštinou je určena nejširším vrstvám. Svým značným rozsahem snaží se pojmouti látku se všech hledisek. V prvé části jedná se o ustanovení a moci papežství, v druhé o právním postavení papeže a papežské liturgii a ve třetí podává se nám přehled dějin papežství. V části čtvrté a páté je nastíněn konečně poměr papežů k světským mocnostem a k celému životu ve světě. Cenným doplňkem jsou přídatky, obsahující Acta magisterii (t. j. učitelského úřadu papežského stolce), odpovědi na rozličné námitky proti papežství a podrobný věcný rejstřík. Množství ilustrací zvyšuje názornost celého díla, jež nemůžeme než vřele svým čtenářům doporučiti.

P. P.

Dr. Karl Raab, Das Katechismusproblem in der katholischen Kirche. Religionspädagogische Untersuchungen zu einer grundsätzlichen Lösung. 8° (XX u. 216 S.). Freiburg im Breisgau 1934, Herder. Nevázané 5 M, v plátně 6.20 M. — Děkan Dr. Karel Raab snaží se ve svém díle řešiti ožehavou otázku katechismu, která stejně palčivě je pocíťována nejen v Německu, ale také u nás. Autor podjal se tohoto těžkého úkolu, jsa dobře vyzbrojen jak theoreticky, tak i prakticky. O tom svědčí již první část spisu jednající o dějinách katechismu, která byla přijata jako disertační práce theologickou fakultou ve Freiburgu. Druhá část podává výsledek statistického šetření u mládeže i dospělých, která náboženská učebnice jim jest či byla nejsympatičtější. Třetí část, nejrozsáhlejší, podává konečně autorovy náměty. Kniha již vzbudila živou diskusi v Německu a může dát mnoho podnětu i našim pedagogickým pracovníkům v řadách katechetských. Ovšem že s užitkem budou čísti jen ti pedagogové, kteří nepokládají svou metodu za jediné neomylnou a správnou, a kteří jsou ochotni vždy se ještě učit, ať to jest od kohokoliv.

J. P.

KOMU ODPUSTÍTE HŘÍCHY...

Již jsme mluvili o onom skvělém privilegii Církve svaté, že smí odpouštět hříchy. Promluvíme nyní ještě zvláště o oné veliké a skvělé svátosti, kterou odpuštění hříchů se dostává.

Již je tomu 1900 let, co božský Spasitel tuto svátost ustanovil: „Přijměte Ducha Svatého! Komu hříchy odpustíte, tomu budou odpuštěny, komu je zadržíte, tomu budou zadrženy“ (Jan XX, 23). Tím apoštolové a jejich nástupci dostali nadlidskou moc, kterou mohli vykonávat jedině Kristovým jménem. On je vlastním udělovatelem i této svátosti. Aby pak nebyla jen pouhou ceremonií, Kristus musil prolít svou krev na kříži.

Svátost pokání je tu pro odpuštění těžkých hříchů, čili, jinak řečeno, je pro to, aby navrátila skvělý a drahocenný Kristův život. Dnes onen život tak snadno nevyhyne, jak mnozí si myslí, a to právě proto, že Kristův život je životem nadpřirozeným. Když již přirozený život se brání zničení, pak nadpřirozený život má ještě houževnatější bytí právě proto, že je to Kristův život a tedy život nezadatelně vyšší a cennější než život přirozený, a proto, že je to důsledek svátostného charakteru, který jej všemožně udržuje při životě. A jako ani u přirozeného života se neděje, aby člověk život dostal a zase jej ztratil a zase nabyl a zase ztratil atd., tak není normálním zjevem ani u života nadpřirozeného, aby člověk jej dostal na křtu svatém a pak zase jej ztratil a zase jej dostal ve svaté zpovědi a zase jej ztratil atd. Na druhé

straně je opět jisté, že tento nádherný a drahocenný život se ztrácí vinou člověka, a že jej opět vrací veliká svátost pokání. Při udělování této svátosti ten, kdo ji přijímá, víc spolupůsobí, než je tomu při jiných svátostech (kromě manželského stavu). Materie této svátosti jsou kající úkony: lítost, dobré předsevzetí a vyznání.

Abychom svátost pokání řádně ocenili, nesmíme pustit s myslí, že její vlastní úlohou je obnova ztraceného života milosti. Povinně se musí přijmout jen tehdy, předpokládá-li se těžký hřích. Avšak jako u všech prostředků milosti měli bychom si též při této svátosti navyknout na správnou mluvu: nikoli že se musí přijmout, nýbrž že se smí přijmout. Možno totiž tuto svátost přijmout i tehdy, není-li těžkých hříchů, nýbrž jsou-li jen lehké hříchy, ba její přijetí je i tehdy platné, vyznává-li člověk hříchy, z nichž se již zpovídal a jež jsou již odpuštěny. Vždy však musí být upřímná lítost a pevné předsevzetí. Na to se musí dát pozor hlavně tehdy, když se člověk zpovídá jen z lehkých hříchů. Pouhé nedokonalosti a chyby nepůsobí svátost. Proto mnozí, když vyznávají pouze lehké hříchy, připojují ještě nějaký dřívější hřích, aby se přijala skutečně svátost.

Při všem ocenění tak zvané zpovědi ze zbožnosti (to je zpověď, kdy se vyznávají pouze lehké hříchy, jež tedy sama o sobě není nutná) nesmí se přece zapomínat, že lehké hříchy mohou a mají být smyty též ještě jinak, než zpovědí, totiž lítostí, dobrými skutky, obětí, modlitbou „Konfiteor“ a věrou v Ježíše Krista a důvěrou v něho. A těchto prostředků má se také užít a nečekat teprve na svatou zpověď.

Naším ideálem musí být, abychom každým okamžikem svého života byli čisti a ryzí. Při lidské slabosti a ubohosti nelze toho dosíci tím, že člověk se nedopustí chyby. Proto dosáhne se toho tím, že okamžitě se zase smyjí chyby, jichž člověk se dopustí. Jakmile tedy svědomí něco vytkne, člověk se má vykoupat. Obrazně řečeno: ponoří se do moře milostí našeho Spasitele a vyjde z něho čistý a ryzí. Neobrazně řečeno: vzbudí se úkon živé víry v našeho Spasitele, vzbudí se úkon pevné důvěry v moc jeho milosti, vzbudí se úkon touhy, aby tato milost nás zcela očistila — a pak člověk je zase zcela čist. Má se to dělat hlavně tehdy, jde-li člověk k lidem, aby Spasitele jim přinesl úplně čist a úplně ryzí, nebo jde-li o něco důležitého, aby člověk při tom měl plné

požehnání Boží, nebo modlí-li se, aby modlitba měla svou plnou moc. Ať se neříká, že svátost je tím odstavena! To vše koná z moci svátosti.

Pro objasnění nutno též něco říci o tak zvaném vedení duší, jež s touto svátostí obyčejně bývá spojeno, hlavně jde-li o tak zvanou zpověď ze zbožnosti. Nikdy se nesmí zapomínat, že je to něco, co být může, avšak nemusí, a že by to byla úplná zvrácenost a zneuctění svátosti, kdyby se z takové zpovědi chtěla dělat hlavní věc. Jisté vedení a řízení duší je jistě dáno již soudním rázem této svátosti, co však se týče ostatního, má být co možno nejkratší již v zájmu času zpovědníka a těch, kdo také ještě chtějí se vyzpovídat.

Je také nebezpečí, že i sem se dostanou lidské slabosti, jež se prohřeší proti důstojnosti této svátosti a proti povinné úctě ke Kristově krvi, jež musila se prolít, aby tato svátost měla svou účinnost.

Zpravidla je jistě dobře, mají-li určitého zpovědníka, kdo častěji se zpovídají, ale zase nemá se na něm úplně lpět, člověk si musí zachovat svobodu dítek Božích. A je jistě dobře, má-li zpovědník určité vlastnosti, má-li theologické vědomosti, je-li znalý lidí, dovede-li se vžít v cizí postavení, je-li svatý a zbožný.

Ale to vše mizí v porovnání s faktem, že i tato svátost přináší Krista, který je vlastním vůdcem duší.

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

RADOST A SÍLA LITURGIE MŠE SV.

Redaktor tohoto časopisu napsal ve 2. čísle na str. 50. básnická, ale úžasně pravdivá slova: „Liturgie je jedinečný prostředek člověka posvěcující. V ní lidské nic se pozvedá do moře božství.“

Jsme jako Máchův vězeň: kolem nás hýří příroda, a zdánlivá nevázanost i překypující bujnost vnitřního, nám často utajeného řádu tak lehko rozdráždí smysly a krev do fortissima lačnosti po požitku, kolem nás hýří svět, ta část člověčenstva, která se nebezpečně přiblížila k okraji působnosti odstředivé síly a tenký vlásek spojující ji se středem přetrhlo třeba jedině zašlání smyslů vyprovokované dráždi-

vým obrazem na sítnici nebo připravené ošemetnou jemností svůdných tónů dolehlých k nervu ve vnitřním uchu, a my při těch přehnaně vybarvených obrazech, které na nás doléhají s neodbytností pádícího větru, cítíme velmi smutně kobku svého lidského vězení. Krůpěje slz, třeba neviditelných a transponovaných v mučivě dlouhé tóny na dno našeho srdce, odměřují nám čas a my cítíme, že není pro nás návratu ani do jedinké, jedinké vteřiny, která odtikla, že každým tím pranepatrným zlomkem času se drobí naše lidské nic, a že zbývá jen a jen zoufalství, vysvobozující z uzlíčku ničemnosti násilným roztržením vláken dosud držících pohromadě. Opravdu jen zoufalství?

Není jiného východu z jeskyně naší ubohosti, není na zemi nebo nad zemí jediného paprsku, na který by se přissála naše vyprahlá duše a kterým by se dala vysvoboditi z toho, co se nic nazývá?

Mše svatá. Kdosi neprozřetelně vyřkl před námi slovo, které jsme snad už od dětství neslyšeli. Jen tak mlhavě se pamatujeme, že tenkrát jsme chodili do kostela a v dětské prostotě prožívali tam něco docela odlišného od návštěvy kterékoliv jiné významné místnosti. A snad se nám zasteskne, že ta víra, dětská víra v Ježíška bydlícího v chrámě, je pryč, že už vlastně ani dobře nevíme, proč bychom teď do toho kostela na Mši svatou šli...

A hle, kněz vstupuje právě k oltáři. Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen. Tak začíná Mše svatá.

Ne ve jménu státní moci jako smutné soudní rozsudky, ne ve jménu nějakého člověka, kterého buď skutečné zásluhy nebo obratná lidská reklama postavila na podstavce četných soch. Tady nepůjde o nic lidského, tady se nelze hádat, kdo je přednější, tady odpadnou všechny společenské lichotivé fráze jako špatně přišitý knoflík. Při Mši svaté nelze být maličerný. Začíná se ve jménu Trojjediného Boha. Ach, jaká úleva, že není potřeba vymýšletí rozhojnění titulu pro pana X., který je nedůtklivý jako kantor — emeritus z jedné, odpusťte, Mayovky, které jsme za mlada čítávali, že není potřeba vymýšletí žádnou tuctovou lež na omluvu pro svůj pohled, který se nedopatřením nebo úmyslně svezl o maličký úhel stranou a nedopadl na terč lidské tváře domýšlivě na něj čekající. Hned prvními slovy Mše svaté se osvobodíme ze zajetí lidských ohledů, trháme pouta všeho puntičkářství

a cítíme se silni, svobodni, sví. Radost tohoto vědomí provází nás pak po celou Mši svatou až k posledním slovům závěrečného Evangelia. Třebas si velmi často připomínáme při obřadech Mše svaté svou nehodnost, hříšnost, všechny kazy na své duši, třebaže se kajícně bijeme v prsa, necítíme se při této lítosti nikdy tak ubozí, jako když musíme poklonkovat světu, který nás za chvíli bude peskovat. Poměr největšího hříšníka světa k Bohu je méně pro hříšníka ponižující než lživé přisluhování světu za hrst ztuchlých dočasných výhod. Ba, kdyby se všechny hříchy lidských dějin daly snést na bedra jednoho hříšníka, nemusil by při slze opravdové lítosti nad velikostí urážek, jichž se dostalo Bohu, cítiti se poníženější závislosti než žebrák, který právě přijal krajíc chleba, na který vlastně, tak trochu, měl právo. Je to zvláštní a přece pravdivé. Je to důkaz nekonečné dobroty Boží, že se nám lehčeji s Bohem hovoří než s lidmi a že před jediným Pánem všehomíra naše lidské nic necítí se při liturgické modlitbě svázáno tvrdými provazy konvence a etikety, nýbrž v slzách kajícího jásá a děkuje.

„Zjednej mi právo, Bože a rozhodni při mou proti bezbožnému lidu. Od člověka nespravedlivého a lstivého vysvobod' mne, neboť Ty, Bože, síla má.“

Jak podivuhodná to řeč obžalovaného, který bez sofistiky advokáta může žádati za rozhodnutí své pře proti bezbožníkům. Nespravedlnost a lest vydatně nás obcházejí, aby nám uškodily. Nespravedlnost ví, že její rány se nejhůře hojí, ba že jistí často celý život, a proto tak vytrvale míří, aby nás zbavila víry v Boha. Lest pak jako fíflena ukazuje nalíčenou tvář zakrývající pod líčidlem vrásky zlobyplného záští. Nejhorší věci, které nám mohou uškodit.

Ale smělost obžalovaného se stupňuje k apostrofě na soudce: „Proč mne zapuzuješ a proč smuten chodím, když mne souží nepřítel?“

Hle, stojím před tvým oltářem, Bože. V opovržení mám všechny soudy lidské, které by mi snad zjednaly satisfakci, ale neodstranily nepřátelství. Netoužím po rozsudcích, které nechávají v srdci jed. Jen Tobě, Bože, věřím: „Sešli světlo své a pravdu svou, ty mne povedou a dovedou ke svaté hoře tvé a do stánků tvých.“

Nepotřebujeme tolik hmotných zisků problematické výhry jako spíše světla a pravdy Boží, které by nás vedly.

Otázka vůdcovství. Co samozvanců legálně i ilegálně se namáhalo již uchvátiti vůdcovství nad lidskými dušemi! A komu se to podařilo? Kolik demagogů již vyplývalo všechny své lidské síly ve vyhledávání lichotivých slov, na která se lepší mouchy lidských povah, kolik svůdců zrevolucionisovalo pro své choutky po vůdcovství lidské mozky do tak nebezpečné míry, že se zdál být převrácen všechn řád, a přece to bylo všecko vždycky marno. I když tisíce, ba miliony třeštily na pozdrav samozvaným vůdcům, přišel vždycky den, kdy veletok prozíravosti a nespokojenosti prorazil uměle nastavené hráze, spláchl všechn nános vůdcovských plánů a lidské srdce si říkalo: „Jsem nepokojné, dokud nespočinu...“

Jen jeden zůstal vůdcem lidských srdcí i mozků: Ježíš Kristus, Bůh. „Proto oslavovati tě budu na citeře, Bože, Bože můj.“

V kajícím konfiteoru kulminuje vstupní modlitba Mše svaté. A hned po kajícím doznání našich provinění zaznívá k nám osvobozující slovo: „Smilujž se nad vámi všemohoucí Bůh a odpustě hříchy vaše, uveďž vás do života věčného. Prominutí, rozhřešení a odpuštění hříchů našich nechť nám udělí všemohoucí a milosrdný Hospodin.“ Nejsou to sice slova svátostného rozhřešení, která ve zpovědnici snímají s nás všechnu tíhu vyznaných hříchů, ale přece je to slovo osvobozující přímluvy kněžských rtů prosících jednak za prominutí všedních hříchů, kterými se naše duše zaprášila od poslední svaté zpovědi, jednak za milost, abychom neodporovali Boží lásce zvoucí nás k vybřednutí z bahna hříchů a k postavení očištěného srdce na stupeň oltáře. Nasvědčují tomu hned další slova: „Bože, obrať se k nám a oživ nás a lid tvůj radovati se bude před tebou. Zjev nám, Pane, milosrdenství své a spasení své nám uděl.“

Tak je vstupní modlitbou dokonale vyjádřen základní tón Mše svaté. „Začíná se konat Oběť čistá.“ Lze jí dobře obcovati s nečistou duší?

A my si myslíme, že je tolik důležitějších podniků než přikleknouti ke zpovědnici. My jsme tolik zaneprázdněni, tolik nadšení pro své lidské zájmy, tak na nich visíme a lpíme, že se přehodnocujeme, ztrácíme možnost správného ohodnocení vlastního vnitřního stavu, domníváme se, že síla vyrůstá z počtu našich přátel, a proto se honíme za klamnou popularitou, myslíme si, že radost vykvétá ze stopy po naší noze,

kteřé se podařilo vystoupiti zase o stupínek výše na žebři lidských možností. A zatím naše šlépěj je studená od našeho sobectví a místo radosti vyrůstá nová nespokojenost, proč nejsme na tom vyšším stupínku, kam se dostal šťastnější bližní. Všechny tyhle pavučiny lidských zájmů považujeme za dostatečně silné, aby se v nich udrželo nevelké, ale přece významné lidské srdce. A když se nitky pavučin trhají, poznáváme, co jsme dříve měli pochopiti: že nejpotřebnější je žítí v milosti posvěcující, v přátelství Božím, ke kterému nás navádí vstupní modlitba Mše svaté. „Sejmi s nás, Pane, nepravosti naše, abychom hodni byli do svatyně Svatých s čistou vejíti myslí.“

Radost a síla vyzařující ze slov introitů by byla látkou k velké knize a stejně žádná přirovnání a epiteta vystupňovaná na výšiny možnosti lidské představivosti nepřidala by o vlások čistému souzvuku prostých slov biblických.

Velké zadostiučinění slávy promarněné lidem přináší „Sláva na výsostech Bohu“ — andělský chvalozpěv, Gloria. Hello píše o slávě, že přichází shora, kdežto proslulost, hlučná pověst zdola. To, čemu svět obyčejně říká sláva, když se rozepisuje v superlativech o slavných činech slavných osob, málokdy má záření pravdy složené kolem hlav vyvolených. Sláva je odleskem Boha a proto jediné jemu náleží. Takhle pravdivě nelze však mluvit v salonech lidí posedlých touhou ani ne tak po skutečném vzrůstu své osobnosti, jako po lesku, který tento vzrůst doprovází. Lidem nelze říci, že jim nepatří sláva, že všechno to jejich pachtění a plížení podzemními cestami směřuje jen k proslulosti. Ten krásný okamžik plného vědomí rovnosti se všemi nejproslulejšími lidmi světa, okamžik osvobozující nás od nemilé povinnosti obsluhovatí třeba přípřež reklamy popoháněnou špatně vyzískanými penězi k uchvácení kusu pozemské pseudoslávy — ten prožíváme říkajíce s knězem pravému vlastníkovu slávy: „Chválíme tě, dobrořečíme tobě. Klaníme se tobě. Oslavujeme tě. Díky vzdáváme tobě pro velikou slávu tvou.“

Radost nikdy nepocítěná rozehřeje ledové škraloupy chmurných myšlenek a naše duše všemi póry vssává do sebe další apostrofy Otce, Beránka a Potěšitele, jediné svrchanou Trojici.

Nejlépe si snad uvědomujeme účinek liturgie při obětování, když kněz přilévá do vína vody. Tajemným způsobem

bude za nějaký okamžik v kalichu Tělo a Krev Páně, jehož hodným přijetím se máme státi společníky Božství toho, jenž člověčenství našeho ráčil státi se účastným. Společníky Boha, Ježíše Krista.

Člověk potřebuje opory jako ovijivý stonek břečťanu. Hledá ji proto u lidí. Ale lidská ochota býti kmenem poskytujícím opory je vybudována na zásadě „do, ut des — dávám, abys dal“. Nejde ovšem o to, že musíme dávat, ale o to, že dávající nikdy neuspokojíme do vrcholného souzvuku ani sebe, ani toho, komu dáváme. Jde o to, že společenství s lidmi nás nezabezpečuje zcela a dostatečně, že všechen náš akciový kapitál důvěry, který dáváme k bezvýhradnímu použití osobám milovaným, nepřináší nám a nemůže přinést čistě radosti, že tu vždycky zbuďte třebas remanentně pocit jisté obchodní ztráty nevyvažitelný sebe opatrnější bilancí.

A při Mši svaté se nám má dostat společenství Božího. Obětování je první přípovědí svatého okamžiku spojení naší duše s Ježíšem Eucharistickým. I když mu vyjdeme vstříc s největší láskou a položíme mu k nohám vše, co máme, bude to pouhé nic proti jeho nekonečnosti. Kdybychom se z lásky k němu zničili, svět se nepohne. Tak jsme nepatrní. A přece Bůh chce být naším společníkem a my máme být společníky jeho Božství. Závratná, neuvěřitelná myšlenka a přece liturgická modlitba zní prostě, bez vzrušení, přesvědčivě jako hlas moc majícího. Nikdy nepocítuji tak výmluvně zástupnický úkol knězův při Mši svaté, jako když pronáší tato slova při vlévání vody do vína. Mohl by tak člověk mluvit? Mohlo by lidské ucho poslouchat taková slova od člověka? Nevzbouřily by se všechny záhyby šedé kůry mozkové k šílenství, kdyby se člověk tak opovážil rouhati?

V tom okamžiku se mi zdá, že nebe zahaluje oltář a Ježíš sám podpírá kněze, aby mohl vyřknouti tak veliký příslib třeba formou prosby: „Dej nám...“

Rozdíl mezi liturgickou modlitbou a soukromou modlitbou lze velmi těžko vystihnouti. Kdybychom mluvili s Bohem ve verších, které by zvučely jako nově ulité zvony, kdyby naše řeč měla rytmus strhující k podivu i kůry andělské, není to modlitba, kterou mluví celá Církev svatá s Bohem.

A přece i při Mši svaté je dosti místa pro naši individualitu. Nejen že slova mešní liturgie vyhoví všem a každému dají, co potřebuje, na několika místech nás liturgie přímo

vybízí k osobnímu pohovoru s Bohem, nevázanému na oficiální slova liturgie. Tři jsou zejména významné caesury kolektivní liturgie Mše svaté: vzpomínka na živé, na mrtvé a okamžik po svatém přijímání. Dvakrát máme do rozsahu dobrodiní získávaných Mši sv. zahrnouti duše nám drahé, živých i mrtvých, a po svatém přijímání máme mluvit s Ježíšem svými slovy. Pro kněze je to liturgický předpis, jehož dodržení se tak vřele doporučuje i věřícím. Jak diskretní je Církev, jak jemné má porozumění pro potřeby duše! V okamžiku, následujícím bezprostředně po dosažení největšího štěstí a radosti ve spojení s Kristem, nevnucuje hned svá slova, nechce ničím rušit velebnost a posvátnost okamžiku. Každému dává možnost využití nejsvatější chvíli po svém, individuálně. Chce, aby nejsvětější Oběť byla dokonalým včleněním individua do posvátné jednoty Církve.

Může nám někdo dáti více než Církev?

Jen v matném náznaku u vědomí nepostačitelnosti lidských slov na vylíčení věcí božských a v pokoře před nezaslouženým dobrodiním Mše svaté snažil jsem se vystihnouti radost a sílu, kterou vyzařuje liturgie Mše svaté. Šlo vlastně jen o několik dotykových míst, neboť ta krátká Mše svatá je něco tak velikého, že bychom se museli znovu a znovu divit nekonečné lásce Boha Otce, který ustanovil, aby jeho Syn, Ježíš Kristus, denně na oltářích vykonával za nás prostřednictvím kněze oběť chvály, díků, smíru a prosby. Při Mši svaté krystaluje nejlépe vědomí naší příslušnosti k jedné matce Církvi, při Mši svaté se nám dostává nikde jinde neprýstící radosti a nikde jinde nezískatelné síly, dvojího to pokrmu bojujícího křesťana.

Svatý Jan pod skalou.

Karel B. Hroch.

KŘÍŽ SV. BENEDIKTA

Úcta lidových světců jeví se zvláštními, určitě vyhraněnými způsoby. V kříži sv. Benedikta, nebo — což podstatně je totéž — v medaili sv. Benedikta, vyzdobené křížem sv. Benedikta, jakožto její nejdůležitější podstatnou součástí, máme v nejlepším smyslu lidový a při tom — což je především cenné — theologicky spolehlivý, církevně doporuče-

ný, od staletí pro svou neustávající, v tichu působící sílu a nepočetným, nápadným působením oslavený prostředek k pobožnosti, abychom vzývající jej, uctívali i sv. Kříž i sv. Benedikta.

Že se ve své dlouhé minulosti v hojné míře ukázal schopným i uměleckého vytváření a stal se cenným předmětem lidové kultury, je věc vedlejší, zvyšuje však jeho nárok na povšimnutí.

V dlouhé řadě církevně uznávaných sakramentalií, t. j. mimosvátoštných, avšak svátostem podobných prostředků k pobožnostem a získávání milostí, jest kříž sv. Benedikta, pro exorcismus, jehož se užívá při jeho svěcení, zvláště však pro jeho vnitřní význam a sílu, jeden z nejznamenitějších. Nejpřirozenějším a nejúčinnějším způsobem, kterým jeho poznání, ocenění a důvěryhodné použití u sebe samých a u jiných podporujeme, vnikneme i do jeho vnitřního duchovního významu.

Ražby kříže sv. Benedikta jsou tak četné a různé, že — vyjma medailky Matky Boží, jež se s ničím porovnávatí nedají — jeho rovnocennost, ba čestná přednost vedle jiných podobných prostředků k pobožnosti i od těch musí býti uznávána, kteří se z jakýchkoliv příčin domnívají, že jest záhodno dávatí přednost medailce sv. Aloisia, sv. Antonína Paduánského, malé sv. Terezie nebo jiným. Benediktin Lev Kunce z Martinské Hory v Uhrách, který byl pilný hledač a důmyslný sběratel, nashromáždil již r. 1885 ve své jím spravované sbírce v Mart. Hoře na 600 různých benediktinských medailí a mohl ve své „Systematice posvěcených mincí“ (Ráb, 1885) napsati: „Nenašli jsme v celé sbírce medailí světců (asi 8000) jediného, který by byl tolika sty ražbami uctíván, jako sv. Benedikt.“ Vážený numismatik A. M. Pachinger nerozmýšlel se tvrditi, že asi 90 % náboženských medailí připadá na jedno z obou „požehnání“, totiž na „požehnání sv. Benedikta“ nebo na Zachariášovo, čili „požehnání od moru“. (Antiquit. časopis, 1907.) A Bernhard Müller praví ve svém spise „Medaile a mince ve službě náboženské“ (Berlin-Friedenava, 1915): „Jeden z nejtoužebněji vzývaných pomocníků v bídě — jak o tom svědčí výkaz historicky známých benediktinských medailí — jest sv. Benedikt.“

Věcný výklad, význam a původ.

Medaile sv. Benedikta, v ústech lidu též benediktinský haléř milostí sv. Benedikta, v některých misijních krajinách též „ďáblův zaklínač“ (Médaille chasse-diable), v jiných opět hadí, štíří nebo léčivá medaile jmenovaná, ukazuje jako podstatný živel na jedné straně, kterou jmenujeme podle aprobační listiny papeže Benedikta XIV. z r. 1741 přední stranou (una pars), vyobrazení sv. Benedikta a na rubní straně (altera pars) t. zv. benediktinský štít, t. j. kříž, na jehož břevnech a ve vnějších úhlech a v okruhu kolem jsou určité řady jednotlivých písmen vyryté v jakémsi druhu zkratkového písma, které se má následovně čísti:

Obyčejná medaile sv. Benedikta.

V úhlech:

Crux Sancti Patris Benedicti.

Kříž svatého Otce Benedikta.

Na břevnech:

Crux Sacra Sit Mihi Lux — Non Draco Sit Mihi Dux.

Kříž svatý budiž mi světlem — drak nebudiž mi vůdcem.

V okruhu:

Vade Retro, Satana, Nunquam Suade Mihi Vana.

Sunt Mala Quae Libas, Ipse Venena Bibas.

Ustup, Satane, nikdy nenabízej mi marnivosti.

Špatnosti mi naléváš, pohltni si jed sám!

Medaile zde popsaná (obr.) jmenuje se namnoze „obyčejná“, nikoliv proto, že by tím snad měla být označena jako cosi méněcenného, čímž přece není, nýbrž na rozeznání od jubilejní benediktinské medaile, oné slavnostní a pamětní medaile, kterou v r. 1880 dalo na počest 1400leté památky narození sv. Benedikta arcipatství Monte Casino podle modelu P. Desideria Lenze z Beuronu v král. mincovně ve Stuttgartu raziti, a to ve 4 různých velikostech, od 15 mm v průměru až k monumentální velikosti o průměru 47 mm. Na rozdíl od obyčejné medaile má — ve smyslu starého podání, podle něhož byl sv. Benedikt ctěn jako patron dobré smrti — v okruhu kolem obrazu sv. Benedikta nápis: „Ejus in obitu nostro praesentia muniamur — kéž nás v umírání našem svou přítomností chrání“, a na druhé straně, mezi začátkem a koncem zaklínací formule, benediktinské heslo Pax — Mír. V dolní části čteme: Ex S. M. Casino MDCCCLXXX, t. j. se sv. hory Casino 1880. Od let pořizuje se tato jubilejní medaile z nařízení z Monte Casina v mincovně Johnsonově v Miláně. Jest však mnoho padělků, jejichž majitelé — což je důležité připomenouti — nemohou se však těšiti z velikých odpustků, propůjčených Piem IX.*

Nápisy benediktinských medailí vlastně není potřebí křesťanům, na základě víry myslícím a cítícím, vysvětlovati, jelikož se jim samozřejmě nabízejí jako krátké mocné modlitby a zaklínadla, která s požehnanou památkou sv. Benedikta spojují výraz pevného poznání víry ve sv. Kříž a ukazující ctihodného patriarchu z Casina se znamením jeho zázraků, sv. Křížem, v jeho pravici k žehnání pozdvižené, zlému nepříteli a jeho zlomyslnostem právě tím čelí, čeho on se nejvíce bojí, vlastním mocným slovem Ježíšovým: „Odejdí ode mne, satane!“ a klanění hodným nástrojem naší spásy, před kterým, jako před jménem Ježíšovým, i on se všemi, kteří na nebi a na zemi a pod zemí jsou, kolena ohnouti musí.

Nicméně jest potřebí, abychom obrazné znázornění zakli-

* Na původní miniatuře kříže sv. Benedikta z Metten, kterou později vysvětlíme, je vyryto „ipsa“. Následkem nedostatečného vniknutí do souvislosti myšlenek mezi na ní vyobrazeným sv. Benediktem a t. zv. ženou sedmi neřestí, jakožto symbolů protiv: bázeň boží — svěťácká mysl, pokládali mnozí za nutné opravití způsob psaní ipsa jen v této souvislosti srozumitelný, proti symbolické postavě svůdkyně namířený na ipse, bezprostředně na svůdce satana se odnášející. Právem se ujal, neboť je k vysvětlení kříže sv. Benedikta v jeho běžné podobě správný a jediný možný.

nadel, na naší medaili vyjádřených, doprovodili pro porozumění důležitými vysvětlivkami. V Mettenském kodexu, který je slavný velkým počtem svých uměleckých vyobrazení obsahu symbolicko-mystického a svou vazbou, zdobenou vzácným zlatým kováním, šmelcem, malbami a klenoty, který děkuje za svůj vznik roku 1415 a kterému si mnichu kláštera Metten, který se však přechovává od násilného zrušení tohoto kláštera v r. 1803 jakožto — s oprávněnou pýchou střežené — cimelium v mnichovské stát. knihovně, zůstala nám za-

Sv. Benedikt a Žena sedmi neřestí
podle Mettenského kodexu,
bezprostřední vzor medaile sv. Benedikta.

chována perokresba, na níž vedle sebe — jen zdánlivě však na sobě nezávislé — zobrazeny jsou dvě postavy: sv. Benedikt a ona symbolická „Žena sedmi neřestí“ (obr.), kterou později vysvětlíme. Promluvíme o ní ihned.

Zprávy o tom, jak Mettenský kodex vystoupil ze skrytu klášterní klausury na veřejnost, jsou příliš smíšené s čarodějstvím, než aby byly spolehlivé. V osadě Hexenberku na Dunaji, v sousedství kláštera Mettenského, došlo prý, následkem procesu vedeného v blízkém městečku Straubingu proti domnělým čarodějnicím, k řízení, při němž domnělé ča-

rodějnice prý vypovídaly, že svými zlomyslnými radami nez mohly ničeho proti klášteru Mettenskému, protože byl chráněn a bezpečen kříži sv. Benedikta (munitum ac tectum), podle jiné zprávy prý jejich výpady byly bez účinku všude, kde se nalézaly takové medaile (numismata).

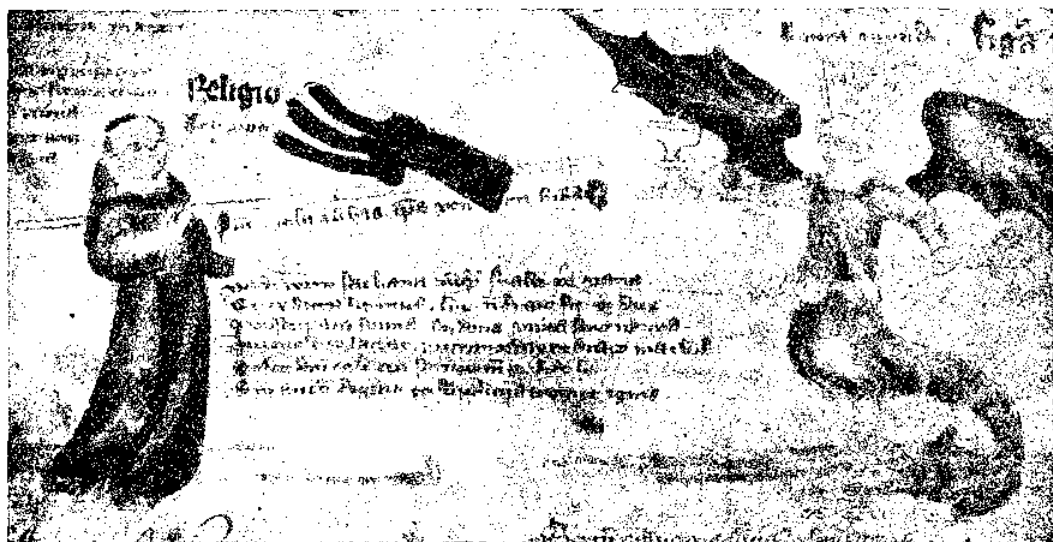
Jak se to má s těmito domnělými výpověďmi, které s naší medailí nemají pranic společného, o to jest se nám při všeobecné nespolehlivosti čarodějnických výpovědí málo starati. Jen tolik je jisto, že v jakési souvislosti s nimi mettenští mniši byli upozorněni na kříže, které skutečně na různých místech byly rozvěšeny a opatřeny jim neznámými nápisy, namnoze jen z jednotlivých písmen pozůstávajícími. Při jejich úsilí zjednatí si vysvětlení přišli asi, praví se dále, na jakýsi kodex a v něm na obraz sv. Benedikta s nápisy, které ony záhadné řady písmen dokonale objasňují. To je náš Mettenský kodex, toť náš úctyhodný mettenský obraz sv. Benedikta, do jisté míry doklad o vzniku medaile sv. Benedikta.

*

Srozumitelněji než z Mettenského rukopisu, ba teprve v jeho vlastním a původním smyslu, vysvětluje se obrazné znázornění našeho zaklinadla (libas — bibas: špatné víno mi předkládáš — jed si vypij sám) a jeho slovosled z Wolfenbüttelského kodexu, miniaturního to díla, původu snad solnohradského, které z majetku v r. 1803 státem zrušeného benediktinského opatství Helmstedtu přešlo nyní do brunšvicke, druhdy vévodské, nyní státní knihovny ve Wolfenbüttelu. O symbolické miniatuře, Religio — Mundus, t. j. Bázeň Boží — světácká mysl, v něm obsažené, pojednával po prvé v r. 1924 švédský universitní profesor dr. Hendrik Cornell. Postava mnicha, symbol Bázně Boží, třímá proti postavě naproti (Figura mundi), která symbolisuje satanskou Ženu sedmi neřestí, nabízející mu pohár guly (rozkoše chuti a tím rozkoše smyslů vůbec). Kříž je vztyčen (vade retro!) a podél něho, jasně smysl obrazu vysvětluje, napsán je verš: Sunt mala... (obr.).

V této wolfenbüttelské miniatuře jest nám, dokud nepoznáme staršího dokumentu, spatřovati vzor, v mettenské pak perokresbě, o níž jsme právě mluvili, její to umělecky zdokonalené kopii, bezprostřední vzor kříže sv. Benedikta. Ztratilo

se však na meffenské kopii několik na původním obraze lehce srozumitelných souvislostí. Tak na př. proto, že obě sobě nepřátelské figury Religio a Mundus jsou odděleny a zároveň zdánlivě smířlivě vtěsnány do úzkého, systematickým rozdělením listu předepsaného prostoru čtyřúhelníku, změnilo se pravé vztyčení kříže a s druhé strany svůdně nabízející držení poháru. Změnil se charakter mnicha tím, že jeho výzdobou nymbem ze symbolu Bázně Boží stal se světec, a sice podle meffenského názoru sv. Benedikt. Změnilo se ko-

Mnich = Bázeň Boží, a Žena sedmi neřestí = světská mysl podle Wolfenbüttelského kodexu, vzor medaile sv. Benedikta.

nečně i postavení vysvětlujících textů, na štěstí však tak příznivě, že, aniž by to smyslu překáželo, objevuje se tu v levici sv. Benedikta na svitku obsahem i formou jednotné leonické dvojverší (vade retro...), že se v něm domníváme spařřovati něco prapůvodního.

*

Skutečnost zde vyslovená, že wolfenbüttelská miniatura je pravzorem a meffenská perokresba bezprostředním vzorem kříže sv. Benedikta, nebyla vždycky známa a nemohla také býti, dokud nebyla poznána ve wolfenbüttelském kodexu tak jasně vyslovená, v meffenském kodexu však následkem oddělení obou figur Religio-Mundus jen těžce poznatelná a pozdější neznalou rukou falešným číslováním (46--48) ještě více zatemněná souvislost. Proto došel opat Benno Löbl z Břevnova a Broumova, visitátor česko-moravsko-

slezské benediktinské kongregace, nejsa spokojen stávajícím zbožným míněním, že kříž sv. Benedikta pochází, jak již jméno naznačuje, od samého sv. Benedikta, a pátraje po skutečném původu, došel k vysvětlení, že metfenský obraz sv. Benedikta, o němž, jak se zdá, zvěděl jen ze zprávy v I. díle Thesaurus anecdotarum novissimus (Augsburg-Štyrský Hradec, 1721) od učeného bibliotekáře Bernharda Peze z Melku, jest jen zobrazením zázračného uzdravení hraběte Bruna z Dagsburgu, pozdějšího papeže Lva IX., které, podle metfenského obrazu, sv. Benedikt způsobil, dotknuv se ho „křížem na dlouhé tyči“. Vyslovil toto své mínění ve své Disquisitio sacra numismatica (Víděň, 1743) a tato kniha platila, vzdor svým velikým, tehdy ovšem nerozluštitelným dějepisným slabostem, až do objevení kodexu z Wolfenbüttelu roku 1924, který vnesl světlo i rozluštění, tolik jako neklamná věštba.

*

Tolik k zjištění původu a na vysvětlení vnější podoby medaile sv. Benedikta. Budiž nyní, pokud nepatrné místo, jímž můžeme disponovati, stačí, věnováno aspoň několik řádků i jejímu duchovnímu významu. Vedle nezbadatelného bohatství vlastní božské síly Ukřižovaného, jehož nástrojem a obrazem sv. Kříž jest, jsou nejdůležitější a nejvydatnější prameny, z nichž požehnání medaile plynou, v nebeské klenotnici zanechané zásluhy sv. Benedikta, jakož i jeho síla přímluvy, mnoha staletími a nespočetným působením milosti vyzkoušená, o níž prosí důvěryplná síla modlitby Církve i věřících.

Ze sporých sice, avšak tím cennějších stop bez odporu bohatého života sv. Benedikta, jež jsou nám v záznamech sv. papeže Řehoře Velikého zachovány, lze s jistotou souditi, že tento život ve svém blaženém běhu, zvláště však v mnohých svých zázracích, plynul velkou měrou a s neobyčejně velkým úspěchem ve znamení a působení sv. Kříže. Tím jest i objasněno, že „muž Boží“, jak sv. Řehoř ctihodného patriarchu z Casina nazývá, se mohl státi tak vysoko čnějící postavou jak svou osobní svatostí, tak i světodějným významem, tím, že ho Prozřetelnost jakožto zakladatele Řádu povolala na mnoho století za otce duchovní, svět obepínající rodiny a za vůdce celého národa apoštolů, zvěstovatelů ra-

dostného poselství milosti sv. Kříže. Na těchto mnohotvarých vztazích, kterými sv. Benedikt se sv. Křížem byl spojen, zvláště pak na mimořádné síle, kterou toto sv. znamení v jeho ruce proti všem bídám časného života, zvláště pak v hodině smrti a proti všem úkladům zlého nepřítele mělo a má až do dnešního dne, obrací-li se k němu věřící důvěra, zakládá se ona, křesťanským podáním mu přiřknutá a Církví uznaná čest, že je spolu se znamením sv. Kříže na téže medaili zobrazen.

Emauzy.

(Pokračování.)

P. Kornel Kniel,

KŘESŤANSKÝ DEN V RODINĚ

§ 2. Ranní modlitba.

„Především vytrvalá modlitba.“

(Řehole sv. Benedikta, Předmluva.)

Modlitba je nutna ke spáse.

Kdo se dobře modlí, dobře žije. Bez modlitby je morálně nemožno žítí křesťansky, neboť Bůh dává obyčejně svou milost jen tehdy, když si ji od něho vyprosíme.

Modlitba je nutna jednotlivci, je nutna rodině, rodině jako takové. Rodina křesťanská, Dům Boží, tvoří jednotu, napodobující jednotu Církve. Má svou modlitbu „společnou“, jež je pro ni nejpevnějším pojítkem jednoty.

Je velmi žádoucí, aby všechny členy této křesťanské rodiny, otce, matku, děti, služebníky i služebnice bylo viděti shromážděné každého rána v domácí svatyni; a tam před zrakem Ukřižovaného aby je bylo vidět, jak spolu jedním srdcem a jednou duší zasvěcují svůj den Bohu, od něhož jediného pochází každý dar a každá milost lásky.

Jakou útěchu, jakou posilu nachází rodina tak v této „společné modlitbě“, jež upevňuje vždy více jednotu, pramen štěstí!

S jakou dychtivostí každý člen této „malé církve“ přijme od otce, jenž je její hlavou, zvláštní požehnání, záruku příchylnosti a znamení ochrany.

Tato „společná modlitba“, tak oceňovaná našimi předky, buď vždy říkána vážným hlasem a s důstojným zevním držením těla.

Když přednášíme nějakou prosbu lidem mocným, činíme to jen s pokorou a uctivostí, čím více se vši pokorou a ryzí zbožností (Řehole, hl. 20) musíme přednášeti své prosby Bohu, Pánu všehomíra!

Tato modlitba nemá být dlouhá; nutna je obzvláště zkroušenost srdce, upřímný úmysl a odevzdanost duše. Se vši vytrvalostí musí být konána.

Nechť především bere své podněty z modliteb Církve svaté. Najdeme je v dobrých Misálech, které byly již vydány. Je to nejlepší způsob k sjednocení s Matkou nás všech. Bylo by lze někdy doufat, že rodiny se navrátí k recitování oficia Chvál, této ranní modlitby po výtce, oslavující tajemství Ježíše zmrtvýchvstalého, základ to křesťanství? Pracuje se k tomu.

Nechť tato ranní modlitba obsahuje alespoň Otčenáš, Zdravas, Věřím v Boha, úkony víry, naděje, lásky a lítosti, příkázání Boží a příkázání Církve, a jiné modlitby, vyjadřující Bohu naše potřeby. Vše to nalezneme ve svých katechismech.

Otci rodiny bude příslušet čestný úkol pronášeti nahlas Otčenáš ve jménu Ježíše Krista. Je to nejvznešenější modlitba; říká ji s neochvějnou vírou, sjednotí se s prostředníkem, jenž ji složil, neznamena to oživit v paměti své povinnosti k Bohu, povinnosti k sobě navzájem, obzvláště onu povinnost pozeňnané lásky, která vše odpouští před večerem? (Řehole, hl. 13.)

Otec rodiny měl by denně čísti Evangelium ze Mše svaté, jíž se brzy rodina zúčastní. Kdyby to bylo možné, jak by to bylo dobré!

Bude čísti zvolna, doprovázeje ten neb onen výrok, jenž na něj více zapůsobil, krátkými poznámkami a přizpůsobuje svůj výklad praktickým potřebám každého jednotlivce, námahám i radostem přítomného dne.

Byla by to společná modlitba nebo společné rozjímání pro rodinu, cvičení tak účinné pro poučení a výchovu jejich členů a pro jejich sjednocení.

Modleme se při tom nejen za vlastní potřeby, za potřeby rodiny, ale též za velké zájmy Církve Kristovy, zájmy, jimž vždy musí být dána přednost před vlastními, nezapomínající zájmů vlasti.

Tato „ranní modlitba“ neměla by se nikdy skončiti bez

společného obnovení křestního slibu, při němž by se všichni připojili k hlasu otce, jenž by jej předříkával.

Je to skutečně jediné rozhodnutí, jež každého dne musíme znovu učiniti, že budeme bojovati proti ďáblu, jeho pýše, jeho skutkům, to jest proti trojí žádostivosti, pýchy, bohatství a těla, a že ve skutek budeme uváděti pokoru v duchu poslušnosti, chudoby a čistoty.

Dříve než se rozejdou, pomodlí se vždycky společně „Anděl Páně“, jedinečnou modlitbu, která, připomínajíc nám křesťanské určení a nevýslovné tajemství, jež v nás má znovu ožítí, tajemství Ježíše Krista, pramen svatosti a spásy, doporučí nás mateřské ochraně té, která má zůstatí dnes naší pomocnicí a naší útěchou.

Konečně jako první křesťané dají si polibek pokoje, jímž je Kristus, naše nejvyšší láska a pouto rodinné jednoty.

§ 3. R o z j í m á n í.

„Je třeba oddávati se často modlitbě.“
(Řehole sv. Benedikta, hl. 4.)

Jsou v rodině duše, jež se nespokojí „společným rozjímáním“, jak bylo naznačeno výše, budou chtítí více rozjímání a se modlití, více zkoumati a okoušetí „Slovo Boží“... Nechť zůstanou věrný tomuto božskému volání.

Ať si vyhradí, nejlépe zrána, několik okamžiků samoty, aby se mohly oddati s větší usebraností rozjímání a modlitbě.

Jak užitečné a krásné by bylo rozjímání, v němž bychom si připravili nebo prošli texty Mše svaté ze dne!

Texty ordinaria a propria Mše svaté jsou pokladem křesťanské nauky a pramenem hojných milostí; kdo by je mohl vůbec vyčerpat?

Jediná z těchto posvátných modliteb, dobře promeditovaná a dobře probraná a vychutnaná před Bohem v úkrytu duše, může duši živiti a opojiti láskou pro celý život.

Je třeba, abychom si navykli rozjímání o „věcech Božích“ a nespokojili se čtením rozjímání již hotových, která jiný složil. Takové čtení může býti užitečné v hodinách suchopárnosti, ale nesmí se ho zneužívatí, aby srdce a rozum nezakrněl a abychom neklesli do duchovní lenosti.

Dříve než se oddáme tomuto cvičení, vzývejme zbožně

Ducha Svatého a zůstaňme tak dlouho v přítomnosti Boží, pokud nás k tomu milost bude nabádati. Pak vezměme svůj misálek — zlatou knížku každého křesťana — nebo jakoukoli jinou příručku nábožné četby a čtěme zvolna, velmi zvolna.

Uvažujme, přemýšlejme o tom, přisvojujme si učení, nechme zahřátí na něm svou duši, nechme ji pozvednouti a sjednotiti se s Bohem. Nechť naše rozjímání nezůstane na stupni rozumového uvažování, ale změní se v modlitbu, modlitbu lásky a spočinutí v Bohu.

Jak užitečným pro duši je tento styk s Pánem! Jak je dobročinným pro ni! Kolik jí udílí síly, aby se odpoutala od všeho a velkomyslně dala se do služeb jeho slávy!

Zachovejme si alespoň jedinou myšlenku ze svého rozjímání. Střežme ji v hloubi své duše, a máme-li to ve zvyku, poznamenejme si ji i písemně do svého soukromého zápisníku; během dne vracejme se k ní co nejčastěji; udržuje to duši v přítomnosti Boží.

I naše okolí bude z toho míti nutně užitek. Naskytne-li se k tomu příležitost, s diskrecí a umírněností poskytněme mu něco ze světla „Slova Božího“, jež jsme ráno přijali; a tak i ono bude se jím živiti.

Otcové a matky, oddávejte se těmto skrytým rozmluvám s Bohem, abyste jejich tajemství mohli učiti své děti.

Naučíte-li je rozjímati, modliti se, povznášeti se k Bohu — a jejich čistá duše je úplně připravena k tomuto cvičení — prokázali jste jim nesmírnou službu, možná nejdůležitější pro život: uměti se modliti. Neznamená to naučiti je spasiti svou duši?

Tato znalost udělí jejich drahým duším něco nepopsatelného z vážnosti a zralosti, která je uschopňuje ke všem ctnostem. Jaký zisk!

Maredsous.

Dom Eugène Vandeur.

SEDMIBOLESTNÉ PANNY MARIE

(V pátek po Smrtné neděli.)

Na prazích svatého týdne, poslední postní pátek před svatým třídenním, vzpomíná liturgie bolesti Panny Marie při umučení a smrti Páně — slaví Mariánský Velký pátek. Věřoučný důvod liturgické památky, utrpení Panny Marie, opírá se o účast Matky Vykupitelovy v díle spásy. Církev vděčně vyznává, že Panna Maria spojena byla se Spasitelem světa při oběti vykupitelské jako svobodná spolupříčina. Obdobně jako první Eva byla Adamovi družkou a pomocnicí v neblahém díle naší zkázy, tak byla Panna Maria Kristu družkou a pomocnicí k naší spáse. Svobodně a záslužně spjata byla s vykupitelským dílem od Zvěstování až do krvavého dokonání spásné oběti. Právě pod křížem kalvarským zjevuje se v majestátu svého božského Mateřství i svých zásluh o lidstvo. Právě na posvátné scéně kalvarské, v blízkosti kříže vykupitelského, chápeme plně její památné „Staň se!“.

Úcta k bolestné Matce žila odedávna v srdcích křesťanského lidu. Dala vznik zvláštnímu mariánskému řádu Servitů, jehož zásluhou kult bolestné Panny Marie nabyl velikého rozvoje. Roku 1423 zavádí synoda Kolínská svátek „ku počtě svaté a neposkvrněné Panny a Matky Boží, ku počtě její úzkosti a bolesti pod křížem...“, zvláště pro bezbožnost husitů, kteří spalují a ničí obrazy zasvěcené Ukřižovanému a slavné Panně“. Svátek slaven v pátek po třetí neděli velikonoční. Roku 1725 zaveden v Římě. Za dvě léta později rozšířen byl papežem Benediktem XIII. na celou Církev a termínován na pátek po neděli Smrtné.

Druhý svátek Sedmiboletné Panny Marie v září, zavedený Inocencem XI. roku 1688, má odlišný ráz. V pátek před svatým týdnem vzpomínáme Panny Marie pod křížem kalvarským. Rozjímáme její utrpení, jímž měla svobodnou a záslužnou účast na našem vykoupení. V září ve spojení se svátkem Povýšení sv. Kříže oslavujeme Pannu Marii jako Královnu mučedníků. Kdežto dnešního dne je předmětem liturgické oslavy Matka Vykupitelova pod křížem, v září je předmětem slavnosti sedmiboletná Královna mučedníků v nebesích (v nebeské slávě svých zásluh, získaných na zemi).

Mešní formulář.

Vstup.

Jan 19, 25.

Stály u kříže Ježíšova jeho Matka a sestra Matky jeho Maria Kleofášova a Salome a Maria Magdalena.

Jan 19, 26, 27.

„Ženo, hle, syn tvůj,“ řekl Ježíš; učedníkovi pak: „Hle, matka tvá.“

S prostou, ale plastickou výrazností líčí introit památný výjev na Kalvarii. Evangelický obraz Dolorosy září před námi.

Když zástupové oslavovali Pána, zůstávala Matka skromně v pozadí. Nyní však, v hodině utrpení, potup a úplné opuštěnosti, přichází a staví se veřejně po bok svého Syna.

Stojí pod křížem.

Stojí v poslední chvíli u svého Syna. To je její místo. Její nejsvětější mateřské právo.

Nemůže učinit nic, aby zmírnila jeho bolesti. Než alespoň jedno svou přítomností vyznává před celým světem: že n a l e ž í k němu, že mu z ů s t á v á v ě r n o u, i když ho jiní opustili. Dva rysy mateřství září pod křížem z příkladu jejího: věrnost a statečnost. „Silná jako smrt je láska.“ (Velepíseň 8, 6.) Od úsvitu prvního Velikého pátku jde Matka bolestná v krvavých šlépějích svého božského Syna až k návrší Golgoty. Ani posměch, ani příkoří, ani surová pěst nedovede ji zapudit. (Huonder, Leidensnacht.)

S hloučkem věrných stojí pod křížem.

Vytrvává neohroženě, ač všecek ten děj podobá se úplné, konečné a beznadějně porážce. Jiní kolísají, pochybují, nařikají. Ona však zůstává pevná v neochvějné víře, v nepřemožitelné naději, v lásce silné jako smrt.

Stojí pod křížem, ačkoliv meč Simeonův proniká do hloubi její duše. Trpí se svým Synem. Bolesti jeho jsou bolestmi jejími. Bezbranná, trpící Matka, nezvyklá na krvavé výjevy popravišť, i na surové okolí, stojí uprostřed katanů, uprostřed římské soldatesky, uprostřed posměchu, jímž je Syn její zahrnován. Neodvrací zraku svého v zoufalství, jako kdy si Hagar od umírajícího dítěte, nehroufí se duševně jako bolestmi zkamenělá Niobe. Nikoli, stojí tu vzpřímena, všechno

vidí, všechno slyší, se zraky pevně a vroucně na Kříž upřenými. Nenaříká a neběduje jako slabá žena. Nereptá, nesvolává kletby ani pomsty na původce svých bolestí. Sjednocuje se s vykupitelským Trpítelem na kříži. Vše vkládá pokorně a poslušně do rukou Božích, jako tenkrát, když pronesla své: „Aj, dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“

A pak ten poslední odkaz Ukřižovaného: „Hle, syn tvůj!“ Úkol vykupitelský neuvolnil svatých pásek mezi Synem a Matkou. Jak se to tklivě jeví ve vznešené chvíli pozemského loučení. Na Matku myslí, dokonává je hořkou obětí. Ona je jeho poslední starostí v posledních krutých utrpeních. Je to synovská péče o ni, když ji odkazuje do ochrany učedníka-miláčka.

Nejdrahocennější dědictví odkazuje tomu, jenž je mu na zemi po Matce nejdražší, který při poslední večeři spočinul na jeho Srdci, který duchem jeho je nejhlouběji prodchnut.

Se zbožnou soustrastí a živou vírou rozjímajícíce v duchu výjev kalvarský, líčený v introitu, modlíme se **K o l e k t u**:

Bože, při jehož umučení podle proroctví Simeonovanejšladší dušipřeslavné Pannya Matky Marie meč bolesti pronikl, popřej milostivě, abychom, kteří probodení její a utrpení s úctou vzpomínáme, pro slavné zásluhy a přímlyvy všech svatých, kteří věrně u kříže stáli, blahého účinku umučení tvého došli.

Při záslibné (votivní) bohoslužbě se modlíme:

Prosíme, Pane Ježíši Kriste, nechť oroduje za nás u tvé laskavosti nyní i v hodinu smrti naší svatá Panna Maria, Matka tvá, jejíž přesvatou duši v hodinu tvého utrpení meč bolesti pronikl.

Epištola je vroucí chvalořečí, již velebíme zásluhy bolestné Matky o naše vykoupení. Církev oslovuje Matku Vykupitelovu slovy, jež pronesl Osiáš k hrdinné rekyni Juditě, zachránkyni Betulie. Tato svatá žena, hoříc láskou k Bohu i k svému lidu, neohroženě s nasazením vlastního života zahubila Holoferna, zhoubce lidu Božího.

Judita je předobrazem Panny Marie, která za spásu lidstva obětovala svého Syna a tím přemohla pekelného nepřítel lidstva. Čtení z knihy Judit 13, 22, 23—25.

Stupňový zpěv není užit z textů žalmových, nýbrž je volně sestaven ve formě rozjímavé ozvěny introitu.

Bolestná a uslzená jsi, Panno Maria, stojíc u kříže Pána Ježíše, Syna svého, Vykupitele. Panno, Boží Rodičko, ten, jehož celý svět nemůže obsáhnouti, nese tuto pokutu kříže, vtělený původce života.

Stejně Traktus: V bolestech stála svatá Maria, Královna nebes a Panovnice světa, u kříže Pána našeho Ježíše Krista.

Pláč Jerem. 1, 12. Ó vy všichni, kteří jdete cestou kolem, pozorujte a vizte, je-li ještě bolest, jako bolest má.

V záslibné Mši svaté před Devítníkem a po Svatém Duchu místo Traktu:

Aleluja, aleluja. V bolestech stála svatá Maria, Královna nebes a Panovnice světa, u kříže Pána našeho Ježíše Krista. Aleluja.

Ve velikonoční době verš Alelujový:

Aleluja, Aleluja. V bolestech stála svatá Maria, Královna nebes a Panovnice světa u kříže Pána našeho Ježíše Krista. Aleluja.

Pláč Jerem. 1, 12. Ó, vy všichni, kteří jdete cestou kolem, pozorujte a vizte, je-li ještě bolest, jako bolest má.

Sekvence dnešního formuláře patří k nejkrásnějším písním františkánské poesie. Připisuje se Jacoponovi da Todi. Jacopone byl znamenitým právníkem. Po náhlé smrti své manželky stal se kajícím terciářem a posléz bratrem laikem františkánským. Zemřel roku 1306. Sekvence pojistila mu navždy čelné místo v liturgické poesii.

Co introit a evangelium dnešní stručně líčí, rozvinuje zbožně zanícená, soucitem planoucí obrazotvornost v sekvenci. Mohutný dojem zesiluje prostá, avšak vroucí mluva, plynňý verš s plnozvučnými rýmy, jež se úchvatně rozezvučují v tónu hlubokého žalozpěvu. Málokterá duchovní píseň vábí tolik k hudebnímu zpracování jako sekvence „Stabat Mater“ rytmickou krásou svých sloh i harmonickými leoninskými rýmy.

Kdežto ostatní sekvence jsou součástí mešní liturgie, „Stabat Mater“ pronikla i do breviáře.

Sekvence začíná klidným vypravovacím tónem. Několika málo slovy křísí památnou scénu na Kalvarii; Panna Maria stojí pod křížem, na němž pní Vykupitel lidstva. Básník pozvedá soucitné oko své k Bohorodičce, která tím více bol svůj pocituje, jelikož ví, že Trpitel na kříži je vtělený Syn Boží, z nekonečné lásky k lidstvu z ní zrozený. A kdo by neměl s Matkou Boží soustrast, obzvlášť pováží-li, že hříchy naše jí tuto bolest způsobily. Básník prosí o milost, aby vroucí soucit s Matkou Páně a trpícím Vykupitelem pronikl srdce jeho, by se mohl státi účastným palmy mučednické a Synu se zalíbil. Tuto soustrastnou bolest touží básník sdílet s Rodičkou Boží po celý život svůj. Přeje si ustavičně snášeti kříže a utrpení a tak připodobniti se umírajícímu Spasiteli. Plnými doušky touží píti z kalicha utrpení Páně, jen aby v den soudný zachráněn byl od ohně věčného. Posléz obrací se pokorně k Vykupiteli se zkroušenou prosbou, aby jej na přímluvu Panny Marie uvedl do slávy věčné.

Stabat Mater Dolorosa — Stojí Matka zarmoucená.

(Misál str. 901. Pax, r. VIII.)

V Evangeliiu vrací se tekst introitu s malým doplňkem.

Slova sv. Evangelia podle sv. Jana 19, 25—27.

(Misál str. 903.)

Pod křížem vykupitelským jeví se nám druhá Eva v jasu své důstojnosti i svých zásluh. Spojena s Vykupitelem trpí dobrovolně z lásky za totéž, za co trpí On. Doprňuje v pokorné poslušnosti a oddanosti do vůle Boží své „Staň se!“ Láskyplně a odhodlaně obětuje Syna svého za spásu lidstva, ze všech tvorů nejbolestněji dotčena jako Matka hořkostí smírného zadostučinění majestátu Spravedlnosti Boží.

Pod křížem spolupůsobí k našemu vykoupení.

Přináší dobrovolně Otci nebeskému krvavou oběť Synovu. Neběží o dvojí oběť, nýbrž o jednu, kterou jiným způsobem přináší Kristus, a jiným jeho Božská Matka. Spasitel, prostředník mezi Bohem a lidstvem obětuje sebe sama jako vlastní vykupitelskou oběť. Tutéž oběť však obětuje Matka

Páně srdcem svým, spojujíc s obětí Páně duchovně obět svého vlastního života. Obětuje za nás svého Syna na kříži a při tom zároveň také sebe sama (což jest obětí ve smyslu nevlastním, obětí, jež vlastní vykupitelskou obět doprovází).

Panna Maria stojí pod křížem nejen jako Matka ukřižovaného Syna, nýbrž jako Matka Spasitele světa. První mesiášská přípověď (protoevangelium) se naplňuje. Okamžik v protoevangelii přislíbený, že se mě ž e n y p o t ř e h l a v u p e k e l n é m u h a d u, přichází. Na obětišti kalvarském dokonává se vítězství spásy. Druhá Eva (matka živých) potírá zrozcem svým pekelného zhoubce lidstva. Stává se Matkou vykoupeného člověčenstva. Proto v Janovi dává Spasitel Matku svou — jak učí mnozí Otcové — za Matku lidstvu vůbec a Církvi zvlášť k pomoci a útěše, za záštitu a útočiště.

A toto své duchovní mateřství projevuje Bohorodička svou přímluvou u Boha — jak hlásá

zpěvk Obětování: Pomni, Panno, Matko Boží, až budeš státi před tváří Páně, abys přimlouvala se za nás a aby odvrátil hněv svůj od nás.

Tekst je upraven podle modlitby Jeremiášovy (18, 20). Tichá modlitba dýše velikou vroucností.

Přinášíme ti modlitby a oběti, Pane Ježíši Kriste, pokorně prosíme, abychom, kteřížto na modlitbách Probodení nejsladší duše blahoslavené Marie, Matky tvé, vzpomínáme, na mnohonásobnou nejdobrotivější přímluvu její a svatých sní pod křížem sdružených, pro zásluhy smrti tvé s blaženými, odměnu měli.

Modlitba připomíná, že pod křížem naplnilo se proroctví Simeonovo: „Tvou vlastní duši pronikne meč...“ (Luk. 2, 35.)

Stejně i mariánská Preface, jež hlásá, že slavíme památku „Probodení blahoslavené Marie, vždy Panny...“

Zpěvk Přijímání rozjímá mučednickou slávu Bohorodičky.

Šťastné smysly blahoslavené Panny Marie, které beze smrti získaly palmu mučednictví pod křížem Páně.

V modlitbě po sv. Přijímání prosíme, by obětní krmě pro účast Panny Marie v utrpení Páně i zásluhy její zjednaly nám potřebných spasných dober.

Oběti, které jsme přijali, Pane Ježíši Kriste, slavíce zbožně Probodení Matky tvé a Panny, nechť nám vymohou u dobrotivosti tvé všeho spasného dobra.

*

„Tak stala se Maria s mrtvým tělem svého Syna na klíně největším a nejvznešenějším útěšným obrazem katolických národů, před nímž se učí rozjímatí a chápatí velikou záhadu utrpení. Zkamenělá bolest Nioby a utrpení Laokonovo, se-
slané nerozřešitelným osudem, tvoří temnou folii, na jejímž zoufalém pozadí odráží se obraz Bolestné Matky ozáren posledními slunečními paprsky Velikého pátku jako ranním úsvitem velikonoční naděje, dodáváje útěchy trpícímu lidstvu: „Zdaliž nemusil Kristus těch věcí trpěti a tak vejítí do slávy své?“ (Luk. 24, 26.) „I pravil všem: Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a beř kříž svůj na sebe každého dne a následuj mne.“ (Luk. 9, 23.) (Meyenberg.)

*

Bohoslužebný název dnešní slavnosti (Sedmi bolestí blahoslavené Panny Marie — Septem dolorum B. M. V.) poukazuje na sedm bolestí, v nichž jeví se nekrvavé mučednictví Matky Páně. Liturgie těchto sedm bolestí blíže nevymezuje. Podle zbožného podání jeví se mučednictví Matky Boží tímto sedmerým utrpením:

1. při prorocství Simeonově v chrámě: „Tvou vlastní duši pronikne meč“ (Luk 2, 35);

2. při útěku do Egypta (když anděl Páně nařídil Josefovi: „Vstaň, vezmi Dítě, Matku jeho, a utec do Egypta, a buď tam, až povím tobě; neboť Herodes bude hledati dítěte, aby je zahubil“ (Mat. 2, 13);

3. při třidenním hledání dvanáctiletého Ježíše v Jerusalemě. („Aj, otec tvůj i já s bolestí hledali jsme tebe“ — Luk. 2, 48);

4. při pohledu na Ježíše s křížem krácejícího na Kalvarii;

5. při ukřižování;

6. při snímání těla Páně s kříže;

7. při pohřbu jeho.

Olomouc.

Dr. Frant. Cinek.

BOJ IDEALISMU A MATERIALISMU V IZRAELI

XV. Chronologie tyrských králů.

Je sestavena podle výtahů Josefa Flavia (*Contra Apionem* I, 18) z „Análů“ dějepisce Menandra z Efesu (III.—II. stol. př. Kr.).

Biblická chronologie vrhá též vítané světelné paprsky na dějiny nejbližších hraničních sousedů, totiž malých státečků Tyru a Sidonu, jež od Davidovy vlády byly v úzkých stycích s izraelským a judským královským dvorem. Jako se málo cení jejich význam pro vysokou světovou politiku, tak zase hrály vynikající úlohu jako obchodní státy ovládající moře, zvláště když světový trh oněch proslavených říší nejen byl v čilém obchodním styku s celým civilisovaným lidstvem prvního tisíciletí předkřesťanské éry, nýbrž též dálnému západu byl prostředníkem vymožeností orientální duchovní kultury. Egypt stejně jako Assur předcházely si Tyrus, který se Sidonem byl spojen jedním žezlem. Tyrus v zájmu svého obchodu stále se snažil udržovat přátelský poměr se sousedními státy. A podle sil své autonomie snažil se o to i později, když ustoupiv před převahou moci prozatímně se sklonil před Assurovou svrchovaností.

Také tyrští králové založili kroniky, do nichž pečlivě byly zapisovány pozoruhodné události politického rázu. Bohužel tyto anály až na malé zbytky se ztratily. Skrovné zlomky, jež potomstvu se zachovaly, pocházejí z řeckých překladů fénického originálu.

Vzhledem k několikanásobnému spříznění tyrské dynastie s královským rodem izraelským a judským zdá se nám prospěšné, abychom tyto zlomkovité údaje Menandra z Efesu, jak se nám předkládají u židovského dějepisce v jeho apologetickém díle proti Apionovi, synchronisticky srovnali s daty biblických časových letopočtů.

Josefus Flavius v uvedeném polemickém spise (I, 18) uvádí nám výtah z tyrských análů Menandrových, kde je zaznamenána posloupnost tyrských králů, počínaje Hiramem, známým současníkem Šalomounovým, a konče Pygmalionem. Za Pygmaliona totiž, a to v sedmém roce jeho vlády, Dido prý založila koloniální město Kartago. Jeho údaje jsou:

Abibalos		
Hirosos	vládl 34 let,	žil 53 let
Balezaros	„ 7 „	„ 43 „
Abdastartos	„ 9 „	„ 29 „
Mezivláda 4 bratří	„ 12 „	
Astartos	„ 12 „	„ 54 „
Aserymos	„ 9 „	„ 54 „
Pheles	„ 8 měsíců,	„ 50 „
Eithobalos	„ 32 let,	„ 68 „
Badezoros	„ 6 „	„ 45 „
Matgenos	„ 9 „	„ 32 „
Pygmalion	„ 7 „	„ 56 „

Celkový součet je tedy 137 let, 8 měsíců. Ovšem u Pygmaliona se počítá pouze prvních sedm let do založení Kartaga, po němž vládl dále ještě 40 let.

Tento výsledek však nesouhlasí s výpočty Josefa Flavia, podle něhož od počátku Hiramovy vlády až do založení Kartaga v sedmém roce vlády Pygmalionovy musilo by se škrtnout 155 let a od položení základního kamene Šalomounova chrámu do dvanáctého roku Hiramovy vlády měla by se však škrtnout 143 léta. Rozdíl je tedy 18 let. Chyba může být jediné v jednotlivých úsecích nám dochovaných. Skutečně některé číselné údaje u Eusebia a Theophila vykazují jisté úchytky a rovněž různá vydání Josefa Flavia ukazují některé varianty (viz Chron. arm. I, 17, 1, a Theophilus ad Autolic. III, 22). O platnosti celkového počtu lze sotva pochybovat, protože jej uvádí dvakrát a používá jej k dalším výpočtům, jež jsou dobře odůvodněny.

Jednohlasně znějí číselné údaje pro Hirama, pro Abdastarta, pro Aseryma, pro Phelesa, pro Badezora (u Theophila 7 místo 6). Uvádí-li Theophilus pro Ithobala (nazývá ho Juthobalos) 12 let, pak jistě nutno to vysvětlit chybou při psaní; podle Josefa Flavia jakož i podle Eusebia vládl Ithobalos 32 léta.

Za zcela určitě mylný lze pokládat údaj, že Hiramův nástupce Balezar vládl pouze 7 let. Eusebius (Chronic. I, 17, 4), rovněž jako Theophilus (ad Autolic. III, 21), čte to jako 17 let a stejně tak to čte též Josefus Flavius u Syneccla (viz Migne, P. G. XIX, str. 172, Eusebius XVII, 4. pozn.).

Velmi pochybný se zdá časový údaj 12 let pro mezivládu

4 bratří. Délka jejich vlády není uvedena ani v arménském překladu ani u Theophila. Také však z jazykových důvodů je podezřelé „dekadyo“ Josefa Flavia. Řečtina tehdejší doby by přece vyžadovala „dodeka“. Vypadá přece nanejvýš nápadně, že by týž autor na dvou řádcích přímo za sebou pro tutéž číslovku užil různé jazykové formy, jak tomu je právě zde. Tvar „dodeka“ místo „dyokaideka“ je doložen již u Homera, a to jak v „Iliadě“, tak v „Odysei“. Josefus Flavius užívá tohoto tvaru hned dále, a to na příklad Ant. Jud. I B XXI 3, II B VI 3, VII 4, III B VII 5 a 7, VIII 9, VIII B VII 7. Ono „dyo“ vzbuzuje tedy silné podezření již ze stylistických důvodů. Krátce ona číslovka zněla prostě „deka“ místo „dekadyo“.

Další chyba je též v údaji Matgenovy (Metten) vlády, kterou Theophilus i Eusebius (Chron. armen.) uvádějí jako 29 let místo 9 let, třebaže žil pouze 32 léta. Pravděpodobně není správné ani jedno, ani druhé. Spíš by to mělo být číslo 19. Údaj, jako by vládl 29 let, vysvětluje se tím, že mezivládí 4 bratří, totiž 10 let, nezapočítávají do celkového počtu a proto se snaží chybný součet zase doplnit na konci, aby jim vyšel potřebný celkový součet.

Za předpokladu, že srovnání Josefa Flavia, jako by dvanáctý rok vlády Hiramovy byl čtvrtým rokem vlády Šalomounovy (položení základního kamene k chrámu), je odůvodněné, dostaneme po předchozích opravách toto časové pořadí:

Hiram	34 léta (978—945), nar. 997 př. Kr., žil 53 léta
Baalazar	17 let (944—928), nar. 970 př. Kr., žil 43 léta
Abdašoret	9 let (927—919), nar. 947 př. Kr., žil 29 let
4 bratří	10 let (918—909), mezivláda
Astartus	12 let (908—897), nar. 950 př. Kr., žil 54 léta
Aserymus	9 let (896—888), nar. 941 př. Kr., žil 54 léta
Pheles	8 měsíců roku 887
Ithobalos	32 léta (887—856), nar. 923 př. Kr., žil 68 let
Baalazar II.	6 let (855—850), nar. 924 př. Kr., žil 45 let
Matgenus	19 let (849—831), nar. 862 př. Kr., žil 32 léta
Pygmalion	7. rok jeho vlády je 824 př. Kr.

Celkový součet je 155 let, a to 978—824 př. Kr. Pygmalion ovšem vládl 47 let, a to 830—784 př. Kr., narodiv se 839, a žil

56 let. Oněch 8 měsíců Phelesovy vlády je zahrnuto do 32 let vlády Ithobalovy.

* * *

Jméno krále Hirama hebrejsky zní Hurom či též Hirom (phôn Chirôm). Řecky pak se uvádí jako Cheiram, Hieromos atd. Na jednom nápise Tiglathpileserově je zapsán transkripcí Hi-ru-um-mu. Podle domnění (podle poznámky Tattianovy) prý Šalomoun měl za ženu též jednu Hiramovu dceru. Tento údaj však není ničím zaručen, dokonce pak nikoli odvolávání na 3 Král XI, 1, nebo XI, 5.

Jméno jeho syna Baleazaros správně má znít Ba'al'azar („Baal pomůže“). Tak beze vší pochyby má se správně uvádět Badezoros, to je totiž jméno Ithoba'alova syna. Proto je to tedy Ba'al'azar II. Přirozeně pak jméno Abdastartos odpovídá transkripci Abd'ašstoreth („Astartin služebník“).

Ef'baal (správně Itó Baal — „Baal je s ním“, v řecké transkripci Ithobalos či Eithobalos), který podle Menandra zemřel ve stáří 68 let, narodil se tedy roku 923 př. Kr. a vládl v letech 887—856. V době nastoupení izraelského Achaba (byl jeho zeť) na trůn Eihbaal (3 Král XVI, 31) byl stár asi 50 let, protože Achabovo nastolení připadá na rok 847 př. Kr. Tento vzájemný poměr letopočtů naprosto mluví pro relativní správnost dat tyrského analysty. Podle domácích historických pramenů Ithobaal (byl Astartiným knězem) zmocnil se královské koruny kralovraždou (viz Josefus Flavius, Contra Apionem I, 18, Ant. VIII, 13). Podle nápisu na monolithu Salmanasara III. asi z roku 854 př. Kr., kde je popsána jeho výprava proti Damašku, jeho zeť Achab zúčastnil se bitvy u Qarqar. Ithobal se již tehdy rozřehnal s tímto životem. Uvádí-li naproti tomu Ašurnazirpal ve svých análech asi z r. 875 mezi poplatnými západními králi také krále tyrského, sidonského a bybloského, pak může tu přijít v úvahu jediné Ithobaal, i když bohužel není uveden jménem. V asyrštině jeho jméno zní v přepise Tu-ba'a-lu. Tak se nazývá sidonský král, jež Senacherib u příležitosti své výpravy proti Jerusalemu asi roku 701 př. Kr. dosadil místo Luli (Elulæus) za vládce (viz Tonprisma Kol II, 34).

Pokud se týče chronologické poznámky o založení Kartága, že totiž tato kolonie byla založena v sedmém roce vlády tyrského Pygmaliona (to je podle hořejší tabulky v roce

824—25 př. Kr.), může být oprávněna. Podle Justina (XVIII, 6, 9) „condita est haec urbs LXXII annis antequam Roma — toto město bylo založeno o 72 léta dřív než Řím“ (Migne, P. G. VI, 1152, též Theophilus ad Autolicum III, 22). Podle toho dojdeme k roku 825—24 jako datu založení Kartága cestou obrácenou, totiž odečtením 72 (nebo 71) let od počátku varronské éry roku 753 př. Kr. Ovšem tento Marcus Junior Justinus je římský historik asi z roku 160 př. Kr. a nesmí se zaměňovat s Justinem mučedníkem. Viz zde též Vellejus Paterculus (Hist. rom. I, 6, 4; I, 13, 5): „Carthago diruta est, cum stetisset annis sexcentis septuaginta duobus Cn. Cornelio Lentulo et L. Mummio consulibus — Kartágo bylo zbořeno za konsulů Cn. Kornelia Lentula a L. Mummia, když stálo 672 léta.“ Bylo zbořeno roku 146 př. Kr. Podle toho by bylo založeno roku 818—17 př. Kr. (Pokračování.)

Emauzy.

P. Jindřich Häsler.

MODLITBA PRVNÍCH KŘESŤANŮ

Každý v jsoucnost Boží věřící uzná také nutnost modlitby. Existuje-li Bůh, který stvořil celý nesmírný vesmír, pak ho musí člověk uctívat, jemu se klaněti, chváliti a děkovati, pro své chyby a nedokonalosti před ním se pokořiti a o pomoc a milosrdenství prositi. Tak musí modlitba v životě každého člověka zaujímatí důležité místo.

Vycházíme-li od Boha, pak jsou klanění, díkůčinění a oslava nejbližší, jako vlastní útvary modlitby. Čím více pohlédneme na sebe a vycházíme ze sebe, tím častěji bude modlitba nabývatí formy prosby. A čím jednostranněji máme na mysli naše pozemské potřeby, tím hlouběji klesá modlitba na své kultické ceně. Ona bude přes svou křesťanskou skořápku podobna modlitbám pohanství, které byly diktovány většinou jen pozemskými potřebami, plynoucími z egoistických zájmů.

Modlitba Židů stála již na vyšším stupni. Ba možno dokonce mluvití o výšinách, ale i prohlubních hebrejské modlitby. Nesporné výše dosahují žalmy, které se staly modlitební knihou celého křesťanství a jež stojí zcela ojedinele v celé

náboženské poesii světa. Ale i v žalmech jsou modlitby, jichž úmysl leckdy sotva překračuje horizont pomíjejícína. Zcela osamocené, ba takřka novozákonní vyspělosti dosáhl žalmista slovy: „Když jsem u Tebe, netoužím po ničem na zemi. Byť i zhynulo mé tělo i srdce mé, skalou srdce mého a podílem mým zůstane Bůh na věky. Mojí spásou jest obcovati s Bohem. Svou nadějí skládám v Pána, Hospodina a velebím všechny skutky jeho“ (Žalm 72). Hledáme-li prohlubně, pak nalezneme je všude tam, kde země a její statky jsou základem a předmětem proseb nebo dokonce hrozné pomsty, jež vášnivě volá po odvetě.

„Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ Ježíš má vlastní způsob modlitby, neboť má vlastní náboženství a on má proto vlastní náboženství, protože má vlastní názor o Bohu. Viděl-li zbožný Žid v Bohu jen svého pána s neomezenou mocí, která jest obsahem tohoto slova v orientálním pojetí, jakož i neúprosného soudce, jehož příkázání musí do nejmenších býti splněna, tak obohacuje Kristus tento pojem o Bohu novým líbezným rysem — Bůh jest otcem. Kristus sice podržuje víru v Boha-Pána a Soudce, ale tyto přívlastky mají tvořiti takřka jen rámeček, jímž jest orámován majestátní obraz Boží, který udržuje ideu otce před rozplynutím v slabost a bezmocnost. Ale vlastní obraz, který nám Kristus načrtl, jest Bůh-Otec. Tomuto pojmu odpovídá lidské dítě Boží, které se utíká s důvěrou k svému otci, váží si ho a uctívá jeho nejkrásnější vlastnost otcovství: nezištnou, dobročinnou lásku. Jakou plnost světla a osvětlení klade Kristus v toto jméno Boha krátkým, ale jadrně mohutným slovem: „Bůh jediný jest dobrý!“ To jest Kristův názor na Boha. K takovému Bohu-Otci může se každý utíkat, i hříšník. Jaká nesmírně nezapomenutelná něha vysvítá z náčrtku Boha v parabolě o ztraceném a opět nalezeném synu! (Luk. 15, 11.)

K tomuto Bohu-Otci modlil se Kristus a jeho „oslavoval na zemi“ (Jan 17, 4). A Kristus jako učitel věčného života učí i své oslavovati nebeského Otce. „Pane, nauč nás modliti se,“ prosí učedníci. Ježíš ihned vyhovuje této jejich žádosti a z jeho božských rtů plynou nejkrásnější slova modlitby, jakou zná svět. Není modlitby, která by se mohla prostotou, stručností a přece propastnou hloubkou a nevyčerpatelnou plností obsahu srovnati jen zdaleka s touto. Prostý rozumek dítěte i zralý duch učence mohou se jí modliti a z ní

pro duchovní život čerpati. Kristus předává ji již ucelenou apoštolům a tím Církvi k osobnímu i liturgickému užití. Církev svatá zachovala ji jako drahocenný klenot. Nově vstupujícím do jejího společenství předávala ji zároveň se symbolem víry ve středu po 4. neděli postní neb na Květnou neděli a na Bílou sobotu — „ve svaté noci — matce všech vígilií“ (August., řeč 219), byla slavnostním způsobem veřejně nově pokřtěnými modlena. Teprve po křtu svatém, který nás činí dítkami Božími, má křesťan práva volati k Bohu: „Otče náš.“ Tato modlitba jest, jak se dříve vyjadřovalo, „euché pistón — modlitba věřících“. Vylíčení, jaké účtě těšila se tato modlitba v soukromém životě křesťanů, překročilo by rámec tohoto článku. Postačí jen zmínka, že podle 12 apoštolů a apoštolských konstitucí měli se věřící třikrát denně tuto modlitbu modlíti (I. 3, c. 18; I. 7, c. 44); církevní spisovatelé ji vykládají ve svých spisech se značnou obšírností, tak Cyprián, Tertulián, Origenes, Ambrož, Chrysostomus, Augustin a vybízejí věřící k častému modlení této modlitby. Církev svatá modlí se ji na nejdůležitějším místě Mše sv., v Kánonu, a sice mezi konsekrací chleba a vína a sv. přijímáním. Toto místo ustanovil jí svatý papež Řehoř, „neboť,“ praví, „zdá se býti nepřihodným nemodlíti se tuto modlitbu nad Tělem a Krví Vykupitele, vždyť on sám ji složil a i apoštolové jí užívali při slavení oběti, při proměnění darů“ (Ep. 9, 12, 26). Snad vzhledem k tomu, že Kristus sám jest dárce této modlitby, předpisují ještě dnes mešní rubriky knězi, aby se jí modlil „oculis ad sacramentum intentis — s očima upřenýma na nejsv. Svátost“ (Tit. X, n. 1). Před sv. Řehořem byla umístěna modlitba Páně bezprostředně před udělením polibku.* I toto místo bylo zcela příhodným, neboť v liturgické tradici spočívá vnitřní spojení mezi modlitbou Páně a obřadem polibku pokoje. Modlíme se: „Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim vinníkům.“ Polibek pokoje jest symbolem odpuštění a obnoveného přátelství. Proto nalézáme často v liturgii modlitbu Páně ve spojení s polibkem míru. Sv. Řehoř oddělil obě části, udělil ale „Otčenáši“ ještě čestnější místo, bezprostředně po Kánonu a tato změna, ať úmyslná nebo náhodná, má ještě tu výhodu, že římská liturgie připodobnila se řecké a starému podání. Sv. Augustin praví, že téměř ve všech církvích říká se modlit-

* Viz článek: Polibek pokoje, Pax 1933.

ba Páně po požehnání chleba a vína, a stejně i jiní spisovatelé 4. a 5. století udávají toto místo (Augustin, sem. 227; epist. 149; Cyrillus Alex., Cat. myst. 5, 6).

Jaké místo zaujímá v liturgickém zákonodárství sv. Benedikta, bylo již na jiném místě řečeno.

Kristus dal apoštolům a tím též celé své Církvi tuto modlitbu, ale ne jako její jedinou modlitbu, nýbrž jako vzor všech modliteb, „sic ergo vos orabitís — tak tedy budete se modlití!“ (Mat. 6, 9.) A je-li Církev, jak věříme, pravou, Kristem založenou a Bohem požehnanou společností, pak musí své věřící netoliko učiti modlití se, nýbrž její vlastní modlitby musí býti ty nejlepší, nejsprávnější a nejúčinnější. Církev jde úplně ve šlépějích svého Božského zakladatele. Její modlitby jsou jen, abychom tak řekli, rozvinutím schematu, jak jej navrhl Kristus ve své modlitbě. Střed celého jejího duchovního života tvoří Eucharistia, t. j. dobrořečení, vzdávání chvály Bohu skrze Krista — „posvěť se jméno Tvé, přijď království Tvé, buď vůle Tvá“. Jako Kristus učí nás nejprve modlitbě chvály v prvních třech prosbách a pak teprve smějí následovati naše záležitosti v delších prosbách, tak činí i Církev svatá. I Mše svatá jest na prvním místě k oslavě Boha Otce, pak teprve k vyprošování potřebných milostí pro naše záležitosti a i tyto mají zase sloužiti oslavě Boží, jak naznačuje závěrečná formule „Otčenáše“ v Didaché čili Nauce apoštolů v hl. 8.: „Osvobod' nás ode všeho zlého, neboť tvá jest moc a sláva na věky“ (Didaché, neboli Nauka dvanácti apoštolů z konce prvního století 80 až 100.) Podobně vyjadřují tuto ideu Mše sv. některé modlitby misálu, ku př. v neděli Devítník: „Prosby lidu svého, prosíme, Pane, dobrotivě vyslyš, abychom, kteří spravedlivě za hříchy svoje truchlíme, pro slávu jména tvého milosrdně vysvobozeni byli.“ V přímlovách na Velký pátek vybízí kněz věřící: „Modleme se, nejmilejší, za Církev svatou Boží, aby jí Bůh a Hospodin náš pokoj dátil, v jednotě ji zachováti a opatrovati ráčil po celém okrsku zemském... nám pak aby dal, abychom klidně a pokojně žijíce, oslavovali Boha Otce všemohoucího“; v poslední oraci modlí se Církev: „Všemohoucí, věčný Bože, jenž ne smrt hříšníků, ale život stále vyhledáváš, přijmi milostivě modlitbu naši a vysvobod' pohany od modloslužebnictví a přidruž je k Církvi své svaté ke chvále a cti jména svého.“ Překrásně vy-

jadřuje tuto myšlenku i modlitba po přijímání, kterou se kněz modlí za sebe: „Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi chtěl, abych já hříšník stál u svatých oltářů a chválil moc tvého jména, uděl mi milostivě, skrze tajemství této svátosti, odpuštění mých hříchů, abych si zasloužil tvé velebnosti hodně sloužiti.“

Totéž činí Církev svatá i v jiných částech Mše svaté, ku př. v chvalo zpěvu Gloria: „Chválíme Tebe, dobrořečíme Tobě, klaníme se Tobě, oslavujeme Tebe. Díky vzdáváme Tobě pro velikou slávu Tvou.“ A pak teprve odvažuje se přednésti prosbu o smilování a odpuštění hříchů a ani zde není na prvním místě zase naše spása toho důvodem, nýbrž oslava Boha vyjádřena slovy: „neboť Ty sám jediný jsi Svatý, Ty jediný jsi Svrchovaný.“ Podobně i v Ambroziánském hymnu díkyčinění, teprve po 21 invokacích oslavy Boží osvětlený básník přednáší pokornou prosbu za pomoc a i zde opět se dovolává nesmírného díla, oslavujícího milosrdnou lásku Spasitelovu: „Quos precioso sanguine redemisti — které jsi vykoupil nejdražší krví.“ Ba dokonce i v každé jednotlivé oraci, která jest čistě vyhrazena prosbám o potřeby věřících, neopomíjí Církev vzdáti nejprve chválu Bohu při invokaci poukazem na některou jeho vlastnost, všemohoucnost, dobrotivost, spravedlnost, štědrost a podobně; tak na příklad klasickou jest modlitba na Velký pátek: „Bože, od něhož Jidáš trest za svou vinu a loťr odměnu za své vyznání obdržel, uděl nám účinek své slitovnosti. A jako v umučení svém Ježíš Kristus, Pán náš, oběma po zásluze rozdílné odplaty udělil, tak nechť nám po odstranění bludu starého člověka uštedří milost vzkříšení svého.“ Podobně i v citované již přímlově téhož dne, jakož i v jiných modlitbách, zvláště v prefacích při svěcení křestní vody, svatých olejů, při udílení svěcení kněžstva, konsekrace biskupa, ba téměř všechny liturgické texty jsou uvedeny touto ideou, dříve vzdáti chválu, dík, úctu, klanění a pak teprve přichází prosba.

Emauzy.

(Dokončení příště.)

P. Placid Wenzel.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Pohřeb opata Jindřicha Quentina.

Jak jsme se již zmínili v posledním čísle, 4. února t. r. zemřel před nedávnem benedikovaný opat Jindřich Quentin z opatství sv. Jeronýma v Římě.

V měsíci lednu byl ještě v Paříži na svěcení nejdůstojnějšího p. opata ze Sainte Marie. Týden před smrtí dával na universitě v Lovani konference o kritice textu. V neděli 3. února cítil se velice zemdlen. Druhého dne zrána, když ho nebylo nikde viděti, vzbudilo to všeobecný nepokoj. Smrt před několika hodinami provedla však již své dílo. Když došla zpráva o této smrti Svatého Otce, byl velmi pohnut a opakoval několikráte, že tato smrt je pro opatství „neštěstím“. A skutečně nové opatství sv. Jeronýma, dílo Pia XI., spočívalo celé na něm.

Pohřební obřady byly vykonány ve čtvrtek ráno 7. února v opatství sv. Jeronýma. Smuteční úkony vykonal opat Primas Fidelis de Stotzingen a absoluci udělil kardinál Laurenti. Pohřbu mimo to se zúčastnili kardinál Luigi Sincero a všichni členové posvátné Kongregace ritů. Chorové štaly opatského chrámu byly zaplněny benediktinskými mnichy. Mezi přítomnými byl zvláště markýz Serafini, vatikánský guvernér, Msgr Salotti, všichni benediktinští opati italsí, generál trapistů, opat ze sv. Pavla v Troi-Fontaines, generální opat ze Subjaka, Msgr Tisserant, prefekt vatikánské bibliotéky, přátelé Dom Quentina a mnoho jiných. Tělesné pozůstatky byly po skončení obřadů uloženy na Campo Verago do hrobky Koleje sv. Anselma.

Slavný křest v opatství Saint-André.

Bývalý čínský ministr zahraničí, jenž, jak jsme se svého času zmínili, vstoupil do benediktinského řádu, kde žije pod jménem Petr Celestin Lou Tseng-Tsiang a je již jáhnem, udělil na Štědrý den minulého roku svému bývalému spolupracovníku v ministerstvu, p. Liou Fou-Tcheng, slavný křest, na základě práv, které povoluje jáhnům církevní právo. Při Mši svaté, která pak následovala, udělil fr. Petr Celestin panu Liou i celé jeho rodině též sv. Přijímání.

Belgická princezna Josefina vstoupila do kláštera.

Noviny přinesly zprávu, že belgická princezna Josefina vstoupila 20. ledna do kláštera sv. Lioby nedaleko Freiburgu v Breisgau. Tento klášter, plný starých vzpomínek, je připojen k našemu řádu; jeho řeholnice jsou oblátkami sv. Benedikta.

Princezna Joséfina-Charlotte-Marie-Albertine, sestra zesnulého krále Alberta a princezny Henrietty, vévodkyně z Vendôme, narodila se v Bruselu 18. října 1872. Po smrti svého manžela, Karla Antonína z Hohenzollern, jenž náležel k vedlejší, nevládnoucí větvi hohenzollernské, uchýlila se princezna Josefina r. 1919 do ústraní na svůj zámek v Porýní. Naposledy byla v Belgii při pohřbu svého bratra, krále Alberta.

Jedinečné zakončení svatého roku v Lurdech.

Francouzské město Lurdy v posledních dnech Svatého roku bude oslavovati sedmdesáté páté výročí zjevení Panny Marie v Jeskyni u Lurd. Biskup lurdský, Petr Gerlier, vyžádal si na Svatém Otci k oslavě tohoto jubilea zvláštní výsadu. Po tři dny dnem i nocí nepřetržitě budou slouženy Mše svaté u Lurdské jeskyně. Tyto neustálé Oběti k vůni líbezné Bohu budou přinášeny v posledních dnech Svatého roku, tedy 25. — 27. dubna. Celkem bude slaveno nepřetržitě za sebou 140 obětí Mše svaté. K těmto slavnostním dnům jsou pozváni biskupové ze všech končin Evropy a představení řádových kongregací. Bude to jistě nejkrásnější zakončení Svatého roku, jaké si lze mysliti, a Lurdy budou v těch dnech hostíti statisíce poutníků.

DOŠLÉ KNIHY

Eucharistia. Encyclopédie populaire sur l'Eucharistie. Publiée sous la direction de Maurice Brillant. 8° (X et 1022 p.). Paris 1934, **Librairie Bloud et Gay**. Prix 60 f. — Vyjítí každého nového svazku náboženské encyklopedie, vydávané nakladatelstvím Bloud et Gay, je pravým obohacením pro katolickou literaturu, neboť encyklopedické obsáhnutí látky dává možnost poznati projednávaný předmět se všech hledisek, a to i z těch, o kterých nebylo dosud soustavněji pojednáno. V této encyklopedii platí to hlavně o části „Eucharistie v literatuře moderní“. — Množství látky obsažené v tomto svazku nedovoluje nám podávati podrobnější obsah, omezujeme se proto jen na stručný přehled. V historickém ocenění textů novozákonních, jednajících o ustanovení Nejsvětější Svátosti, následují dvě části rázu více dogmatického (dějiny dogmatu; výklad učení o Eucharistii jak u katolíků, tak i nekatolíků). Čtvrtá část má ráz více asketický a pojednává o zbožnosti, s jakou byla uctívána a přijímána Nejsv. Svátost. Také ostatní části obsahují mnoho cenného materiálu a pojednávají o Eucharistii v církevním právu a v liturgii. Náš obraz o Nejsv. Svátosti Oltářní doplňuje část apologetická a pojednání o vlivu Eucharistie na literaturu a umění. Celkem lze říci, že pořadatel této encyklopedie opravdu se snažil obsáhnouti látku se všech hledisek, třebaž je to někde snad na újmu podstatných věcí, jako na př. pojednání o Mši sv. (Mše věřících) je zde omezeno na místo velmi skrovné; ale každý, kdo se bude chtít důkladněji o ní poučiti, najde mnoho literatury jiné. Množství ilustrací a v dodatku připojený přehled autorů jednajících o Eucharistii, stejně jako věcný rejstřík, budou každému vítány.

Perk, P. Johann S. S. Deutsche Synopse der vier Evangelien. 8° (48 u. 152 S., 2 Karten). Osnabrück 1934, Handelsdruckerei A. Fromm. 1.80 Mk. — Velmi potěšitelným zjevem je, že vedle několika prací toho druhu z tábora jinověreckého byla vydána německy synopse katolická. Kniha celou svou úpravou odpovídá požadavkům moderní doby a na málo stránkách shrnuje velmi mnoho cenného materiálu. Před vlastním textem evangelií, jenž je

samostatným německým překladem autorovým, předcházejí úvodní stati o původu jednotlivých evangelií, dějiny evangelního textu, stručný zeměpis Palestiny a velmi vítané přehledné tabulky: měr, vah, časového počítání židovského, časových údajů ze života Pána Ježíše atd. Vlastní text je rozdělen na XVI oddílů, z nichž každý skládá se opět z většího počtu menších dílů, celkem 327. Poznámky k nim jsou připojeny na konci knihy. V dodatku je umístěn přehled evangelií, jak jich používá Církev sv. ve své liturgii. Také obšírný přehled literatury týkající se evangelií, věcný rejstřík a 2 mapky prokážou každému dobré služby. Nejlepším doporučením pro knihu je již to, že 4000 exemplářů prvního vydání bylo rozebráno během jediného roku. Vzhledem k bezvadné úpravě knihy cena je velmi nepatrná.

Hirtenbriefe der deutschen, österreichischen und deutsch-schweizerischen Bischöfe 1934. 8° (VIII u. 285 S.). Paderborn 1934, Junfermann. M. 4.— — Předměty, jimiž se zabývají tyto pastýřské listy, nejsou rázu soukromého, týkající se snad jen některé diecése nebo země, naopak většinou jsou zde tlumočeny zájmy celé Církve. Zvláště oblíbeným thematem těchto listů je Církev svatá, ať již jako mystické Tělo Kristovo, nebo jako učitelka a rozdatelka milostí, nebo její jednota, svatost, úkoly a celý náš poměr k ní. Celkem zabývá se tímto thematem deset pastýřských listů. Podobná pozornost je věnována i katolické akci, o níž v poslední době se mnoho píše; tím vítanější jsou proto slova arcipastýřů stojících v čele svých diecézí. Tři pastýřské listy jednájí též o vznešené Oběti Mše sv., a to biskupů Dr. Michaela Buchbergra, Dr. Sigismunda Waitze a basilejského biskupa Dr. Josefa Ambühle. Každý kněz najde zde mnoho vděčné látky pro kázání, ale kniha prospěje též laikům k jejich náboženskému prohloubení a utvrzení.

Rouzig (Abbé). — **Le Maréchal Foch, L'homme, l'oeuvre, l'inspiration.** Un vol. de 110 pages. Paris 1934, Librairie P. Téqui. Prix: étranger 7.50 fr. O maršálu Fochovi platí v pravém slova smyslu „ač mrtev, dosud mluví,“ zvláště nám katolíkům zůstane jeho postava velmi sympatickou. Tato kniha, jež je určena v prvé řadě mládeži, ukazuje, jak maršál Foch stal se vítězem ve světové válce spíše prací než přirozenými vlohami.

Clairfeu René, L'Heure va-t-elle sonner? In-12. Paris 1934, Librairie P. Téqui. Prix: étranger 10 fr. — Úpadek mravů, rozvrat společnosti, selhávání všech prostředků moderní civilizace uvádí nás maně na myšlenku konce světa. Autor této knihy snaží se vědecky oceniti všechna ta různá proroctví, týkající se této věci a neváhá k tomu použití i pravidel pravděpodobnosti; z celé té směsice proroctví dochází k přesvědčení, že poslední den je již nablízku! Pozoruje pak vývoj nynějších událostí a předvídá, co bude ještě následovati. Kniha líčení hrůz nemá za účel budití bázeň mezi lidem, je jen „Mene, tekel, ufarsin“ pro dnešní lidstvo. Autor podrobuje se při tom všem rozhodnutím a soudu Církve svaté.

Rosat Abbé A., Pour l'Action Catholique, préface de Michel-Ange Jabouley et lettre de Son Exc. Mgr. Roland-Gosselin, Evêque de Versailles. In-12 carré de 210 pages illustrées. Paris 1934, Librairie P. Téqui. 10 fr. Tato kniha je v prvé řadě určena pro kněze, spisovatele, umělce a řečníky, kteří touží spolupracovati na Katolické akci a chtějí se zúčastniti literárních cen Alberta de Mun a Jindřicha Bazire, založených společností „Asso-

ciation Retté". Pro naše čtenáře má však v první řadě velkou cenu množství námětů, hodných zpracování k podpoře Katolické akce. Jsou zde náměty nejen pro knihy, brožury a časopisy, ale i pro přednášky, pro výtvarné umělce, pro film atd. Kniha bude opravdu cennou pomůckou pro každého pracovníka v Katolické akci.

Tóth, Tihamér, Die Lehre Christi. Predigten. Ins Deutsche übertragen von P. Bruno Maurer O. S. B. 8° (XIV u. 328 S.). Freiburg im Breisgau 1935, Herder. In Leinen 4.80 M. — Tóthova kázání vznikla z hluboké víry. Ze všech kázání vyzařuje radostná přesvědčující jistota. Množstvím obrazů, vzatých z denního života a řečnickou přesvědčivou stručností výrazu získává si Tóth srdce všech posluchačů. V této nové sbírce kazatel krok za krokem klesá si cestu k osobnosti Bohočlověka a uvádí své posluchače v jeho bezprostřední blízkost. Při tom však varuje se vši sentimentálnosti, naopak vždy jde spíše cestou rozumovou, pokud ho může vésti k cíli. Po každé však hledá pozitivnost a množstvím přesvědčivých důkazů prozařuje zjevné i skryté útoky proti učení Kristovu, a tím samým je již maří. K tomu druží se ještě v námětech kazatele Tótha jemenocit pro časové problémy. Kniha prokáže jistě dobré služby všem hlasatelům slova Božího.

Tóth Mgr. Tihamér, Sois sobre! Lettres à la Jeunesse. Traduit par l'abbé Marcel Grandclaudon. 8° (88 pages). Mulhouse, Éditions Salvator. Prix: 4.50 fr., 5 fr. franco. — Autor se vši přísností obrací se proti alkoholismu, jako proti nepříteli lidského těla i duše. Ukazuje na zhoubný vliv, jakým působí na celého člověka a na zlé následky, které z toho plynou pro celý národ. Celou jednu kapitolu věnuje k vyvrácení tvrzení, která se obvykle uvádějí ve prospěch alkoholismu, že podněcuje rozum a sílí tělesnou soustavu. Msgr. Tóth všechny své důkazy doprovází též zevrubnými doklady. Kniha prospěje zvláště hodně mládeži, která vchází do samostatného života.

Steinmann, Dr. Alphons. Die Apostelgeschichte. Vierte, neubearbeitete Auflage. (Die Heilige Schrift des NT herausgegeben von Tillmann.) XVI u. 330 S. Mit einer farbigen Kartenbeilage. Bonn 1934, P. Hanstein. Brosch. 11.50 Mk, geb. 13.70 Mk. — Toto nové vydání Steinmannových Skutků apoštolských rovná se téměř novému dílu. Steinmann nejen že některá pojednání přemístil nebo zkrátil, jak tomu bývá při nových vydáních, nýbrž mnohá úplně přepracoval. Také rozsah se zvětšil asi o deset nových exkursů. S úctou nutno též oceniti práci, kterou věnoval autor sbírání literatury. Kniha nejen obsahuje novou literaturu, jež vyšla od posledního vydání, ale spisovatel snažil se též doložit vždy prameny tvrzení, obsažených mnohdy již v dřívějších vydáních. Od ostatních svazků bonnské bible liší se tato kniha svým apologetickým rázem. Jak autor v předmluvě uvádí, bral zřetel hlavně na spisy Loisyho, Jacquiera, Ramsaye, Harnacka a některých jiných. Přesto mnohá theologicky význačná místa, jako na př. o „Vkládání rukou“, nebo „Lámání Chleba“, zasloužila by si též více pozitivního výkladu.

NANEBEVSTOUPENÍ

Slavíme jubileum Spasitelova vstupu na nebesa. Nanebevstoupení má veliký význam pro samotného Spasitele, má veliký význam i pro nás. Pro Spasitele znamená konečné povýšení jako odměnu za ponížení i za jeho utrpení a smrt. Znamená pro něho vítězství nad všemi nepřáteli a nastoupení soudcovského úřadu.

Pro nás pak Spasitelovo nanebevstoupení má význam fyzický i mravní. Obé však nelze vzájemně od sebe oddělit.

Fyzickým významem Spasitelova nanebevstoupení rozumíme důsledky jeho tajuplného spojení s ním. Svatým křtem jsme do něho včlenění. Náležíme mu jako jeho údy, jako réva náleží kmeni, jímž je On sám. Nyní je již jasno, že také údy jsou tam, kde je hlava, že réva je tam, kde je kmen. Je-li Kristus jako hlava v nebi, je-li Kristus jako vinný kmen v nebi, pak přirozeně i my, jako jeho údy, i my, jako vinná réva, tajemným způsobem jsme tam již také. Nyní také konečně chápeme celou nádheru svatého křtu. Nyní konečně chápeme, co jsme již řekli, že rozhodnutí padlo již při křtu svatém a nikoli teprve při smrti. Vždyť na křtu svatém tajemným způsobem vstoupil do nás Kristus a s ním všechno jeho bohatství, jež souhrnně můžeme nazvat věčným životem. Tedy nebe již máme. Nebe neleží teprve v nějaké tajemné budoucnosti. Je v nás, ovšem tak, jak to odpovídá nynějšímu životu, tedy dosud zahalené a poznatelné pouze vírou. Ale to nevadí, aby tu již bylo. „Uchvat' věčný život,“ praví apoštol (1 Tim. VI, 12). Drž jej pevně! Nenech si jej vzít! Neseš

jej v sobě! A tak křest svatý je vše. Tím je dáno jedinečně veliké a skvělé vyznamenání toho, kdo je povolán ke křtu svatému: tím již je přemožena smrt. Pokřtěný nemusí se již jí bát: „Smrti, kde je tvůj osten?“ (1 Kor. XV, 55). Musíme mít jen onu skvěle radostnou jistotu, kterou měl svatý Pavel, když zvolal: „Vím, komu jsem uvěřil, a jsem přesvědčen, že je mocný, aby mi uchoval svěřené dobro až do onoho dne“ (2 Tim. I, 12). Vždyť on je spravedlivý soudce.

Označujeme-li Spasitelovo nanebevstoupení jako předobraz a prapříčinu svého vlastního nanebevzetí, pak musíme to chápat mnohem hlouběji, než se to obyčejně dělá. Spasitelovým nanebevstoupením jsme již nyní v nebi, a to tajemným svátostným způsobem.

Spasitel oslavený má stejný význam pro obcování svatých. Jsou-li se Spasitelem spojeni jednotlivci a nepřestávají-li toto spojení ani u svatých v nebi, ani u duší v očistci, pak jsou spojeni také vzájemně. A tak oslavený Spasitel, možno-li tak říci, je poutem, jež vzájemně spojuje údy Církve svaté na zemi. A to je něco podivuhodného, myslí-li se na to právě při svaté Eucharistii. Tu teprve vysvitne člověku celý obsah slov svatého Augustina o Eucharistii jako pouhu jednoty a lásky. Pak teprve se vidí, jak tato svátost vzájemně spojuje věřící.

Avšak v oslaveném Spasiteli jsme spojeni též se svatými v nebi a s dušemi v očistci. Má tedy naprosto hluboký význam, když Církev svatá uvádí je všechny v mešním kánonu a tak je staví pod Spasitelův kříž. „Až budu povýšen od země, všechno potáhnu k sobě“ (Jan XII, 32). Právě v Oběti, když oslavený Spasitel leží na oltáři, tu člověk si uvědomí celou velikost, nádheru a vítěznou sílu křesťanství. Tam je celá Církev shromážděna kolem svého oslaveného Krista. Částečně je též již sama oslavena, částečně má zárodek oslavení již v sobě, a to právě oslavením svého božského Zakladatele Krista.

Mravní význam nanebevstoupení našeho božského Spasitele vysvětluje již z toho, co bylo řečeno. Je to jen speciální případ následování Krista. Protože všeobecně spočívá na našem tajemném spojení s Kristem ve křtu svatém, musíme také tak žít, jak se sluší na ty, kdo s Kristem již jsou v nebi, neboť my svým tajuplným spojením s Kristovým nanebevstoupením již také v nebi jsme tajuplným způsobem.

Krásně to vyjadřuje církevní modlitba o svátku Nanebevstoupení Páně: „Popřej, prosíme, všemohoucí Bože, abychom, kteří věříme, že dnešního dne Jednorozený tvůj, Vykupitel náš, na nebesa vstoupil, sami také myslí v nebesích dleli.“ Totéž praví svatý Pavel:

„Vstali-li jste s Kristem, hleďte to, co je nahoře, kde je Kristus, sedě po pravici Boží! Pečujte o to, co je nahoře, nikoli o to, co je zemské! Zemřeli jste totiž a váš život je s Kristem skryt v Bohu. Když se zjeví Kristus, váš život, tehdy zjevíte se i vy s ním ve slávě“ (Kol. III, 1—4).

Pravda víry o spojení s Kristem ve křtu a v Eucharistii musí se dovést až do důsledků. Teprve pak dostaneme představu o tom, co vlastně je křesťanský život. Je to život Kristův, živý až do důsledků.

Grūsava.

P. Justin Albrecht.

Beda Venerabilis:

HYMNUS

V čas první světa Stvořitel
dnem zahnal noční temnoty
a svět, jenž skryt byl ve vlnách,
On září světla osvitil.
Tak v prvním věku blaženém
svým světlem slasti těšil lid
Bůh nejvyšší a všemocný,
v čas první světa Stvořitel.

Hle, nad vodstvem je sklenuta
v den druhý nebes obloha
a proudy vody tékavé
jsou odděleny od souše.
Tak v druhém lidstva údobí
již archa spásy tajemná,
když voda proudí se všech stran,
hle, nad vodstvem je sklenuta.

Díl třetí času nastává
a rozlévá svůj denní svít,
a vody hloubka ustoupí,
by v souši zeleň vzházela.
Tak vyvolený Abraham
rod založil svůj prostřed vln
těch, kteří byli nevěrní.
Díl třetí času nastává.

Zář po čtvrté se rozbřeskla
a hvězdy jasně zaplály,
by nebi, zemi světla dar
svůj drahocenný poskytly.
Tak Hebreové Davidem
a jeho říší zářili,
když v dalším světa údobí
zář po čtvrté se rozbřeskla.

A povstává již nový rod
v den pátý po vší záplavě,
jenž může plovat ve vodách
a pod oblohou létati.
Tak také v pátém údobí
lid Židů mezi Chaldejci
svou vinu smývá nevěry
a povstává již nový rod.

Hle, v šestém světla záblesku
již k Božimu, hle, obrazu
byl člověk stvořen blažený,
jenž Bohu vždy by přednost dal.
Všech věcí věčný Stvořitel,
jímž také člověk stvořen byl,
Syn Boží na svět přichází,
hle, v šestém světla záblesku.

Když skončí dílo vznešené,
Bůh odpočívá v sedmý den
a působí, by na věky
ten den byl nazván sabatem.
Tak v sedmém světa údobí,
když ve svatosti zemřeme,
Bůh sabat s námi oslaví,
když skončí dílo vznešené.

Přeložil dr. Alfred Fuchs.

Z MEŠNÍHO KALENDÁŘE SVATÝCH SV. ATHANASIUS, BISKUP, VYZNAVAČ A UČITEL CÍRKEVNÍ

Přední z nejvelkolepějších zjevů v dějinách Církve. „Otec pravověří“ a „sloup Církve“ (dle sv. Řehoře Naziánského).

Narodil se v Alexandrii kolem r. 295. Část mládí prožil na poušti pod vedením sv. Antonína, arcioťce mnišstva. Dilně studoval křesťanskou nauku a byl záhy literárně činný. R. 319 posvěcen byl na jáhna a hned potom stal se tajemníkem alexandrijského patriarchy Alexandra. S ním zúčastnil se všeobecného církevního sněmu nicejského r. 325, kde plamenným vystoupením proti bludu Áriovu i svou uchvacující výmluvností obrátil na sebe obecnou pozornost. Po smrti patriarchy Alexandra r. 328 shlukl se křesťanský lid alexandrijský „jako jedno tělo a jedna duše“ a vzrušeně se dovolával, aby podle přání zesnulého patriarchy byl jeho nástupcem mladistvý Athanasius. Všichni zvali jej zaníceně mužem svatým, rekem ctností, asketou a pravým biskupem. V Athanasiovi vstoupil na starobylý stolec patriarchální v Egyptě veliký světec, vynikající bohovědec, vzorný pastýř a nezlomný obránce Božství Kristova i usnesení sněmu nicejského proti revisionistickým pokusům Áriovým jakož i hrubému násilí moci světské. Téměř plných padesát let za vlády pěti císařů stál v příboji vášnivých útoků, nejnižšími zbraněmi napadán, hanoben, pronásledován, Áriány k smrti nenáviděn. Pětkrát byl vypuzen do vyhnanství, v němž ztrávil dvacet let. Žádné útrapy nedovedly však zlomit jeho zápalu ani jeho neohroženosti. Vynikaje nezdolnou vůlí a vroucí

láskou k Církvi, hájil pravdu Boží s neumdlévající rozhodností. Za nejhroznějších bouří, kdy téměř všechno vůkol něho se vikloalo a nátlaku kacířů bázlivě povolovalo, ani o píď neustoupil, rekovně bojuje a trpě, rovnaje se nejslavnějším mučedníkům. Toliké boje a útrapy nenaplnily jej však hořkostí. Při vši své neohroženosti v hájení pravdy Boží byl osobně dobrotivým, mírným a laskavým. Nikdy nedovolával se světské moci pro svou osobu a věc jako jeho odpůrci. Ačkoliv byl téměř stále pronásledován, napsal četné spisy, jež vynikají hloubkou i šíří vzdělání bohovědného a ukazují jej stejně tak velikého v křesťanské vědě jako v životě. Ještě před vznikem sporů ariánských kolem r. 318 napsal své obranné spisy proti pohanstvu a židovstvu. V prvním dokazuje nicotnost pohanského mnohobožství, v druhém hájí vtělení Božského Syna proti námitkám židovským a pohanským. Mezi četnými spisy věroučnými a polemicko-historickými vyniká čtyřdílný veliký traktát proti Ariánům, jež napsal kolem r. 356—362 na poušti egyptské za třetího vyhnanství. Vedle Origena nepůsobil nikdo tak mocně a trvale na pozdější církevní učitele jako sv. Athanasius, a to v ryzím duchu církevním. Vedle spisů věroučných proslavil se i spisy asketickými, z nichž „Život sv. Antonína“ je pravou perlou starokřesťanské duchovní literatury (Spis byl záhy přeložen do latiny a přispěl k rozšíření života mnišského i na Západě). Veliký bojovník a trpitel zemřel pln zásluh 2. května 373 v Alexandrii. Později převezeny byly ostatky jeho do Benátek, kde uloženy jsou v chrámě sv. Kříže.

Mše sv.

Vstup: Sir. 15, 5. Uprostřed shromáždění (Církve) otevřel Pán ústa jeho a naplnil jej duchem moudrosti a rozumu; rouchem slávy přioděl jej. Aleluja, aleluja.

Ž. 91, 2. Sluší oslavovati Pána; jméno tvé opěvovati, Svrchovaný.

Pán otevřel ústa tohoto sv. učitele v jedné z nejkritičtějších dob Církve. Vzbudil v něm vpravdě prozřetelnostního obhájce úhelného článku křesťanského kředa. Jenom v nebeské knize života je výstižně zaznamenáno, co tento apoštolský biskup vytrpěl pro víru v Božství Ježíše Krista a jakých zásluh si zjednal o obhájení nejposvátnějších statků

víry za éry katastrofálních zmatků. Padesát let bojovav, dočkal se doby, kdy ariánské kacířstvo počalo se hroutiti. Křesťanský Východ i Západ zdolal ničivý blud, jímž se zdál všecek prosáknut. V Cařihradě, kde po čtyřicet let byly všechny chrámy v rukou Ariánů (kromě jediné malé kaple), ariánství úplně zaniklo, stejně jako později i jinde na Západě, kde udržovalo se potom přechodně jen u polokulturních Gotů, Vandalů a Langobardů, až v 6. století i u nich zmizelo. Pád ariánství, které útočilo na hlavní kořeny křesťanské víry a zaplavilo v dravém náporu téměř celý křesťanský svět, je z největších převratů v dějinách Církve. A přední zásluha o povalení tohoto zhoubného bludu přísluší sv. Athanasiovi.

Kolekta: Vyslyš, prosíme, Pane, prosby naše, které o slavnosti svatého Athanasia, vyznavače tvého a biskupa, přednášíme, a pro zásluhy toho, jenž ti věrně zasloužil si sloužiti, ze všech nás hříchů vyprosť.

Liturgie poukazuje na zásluhy tohoto vyznavače-biskupa a podtrhuje prostě, ale důrazně věrnost. Vskutku věrnost byla předním znakem tohoto hrdiny víry a trpitele: věrnost k Církvi, věrnost k sv. pokladu víry, věrnost bez výhrady obětující se lásky.

Slavného obránce víry v Božství Kristovo vyznamenává liturgie zvláštní skvělou epištolou. Vkládá na rty sv. učitele a trpitele úryvek z 2. listu sv. Pavla ke Korintským.

Čtení z druhého listu sv. apoštola Pavla ke Korintským 4, 5—14. (Misál str. 934.)

Slova epištoly mohutně oživují zjev sv. patriarchy, hrdiny víry a lásky k Ježíši Kristu. Tento text je klenotem dnešního formuláře (doklad mistrovství tvorby liturgické). Jaký výstižný to profil velikého obránce víry v Božství Páně! Jak dokonalý portrét učedníka ukřižovaného Spasitele!

Sv. učitel mluví k nám slovy sv. Pavla: Nekážeme učení, která bychom byli sami vymyslili neb porušili, ani nehledáme kázáním svým slávy osobní (jak to činí učitelé nepraví), nýbrž veškeré kázání naše odnáší se ke Kristu, vtělenému Synu Božímu, v němž soustřeďuje se veškerá víra a naděje naše.

Nato zdůrazňuje cíl i pohnutky apoštolské práce přes všechna utrpení. Bůh vyvoluje k hlásání evangelia lidi slabé a dopouští na ně četná utrpení, aby přenesmírná moc a pů-

sobivost evangelia nebyla přičítána lidem, nýbrž Bohu. Vypočítává různé útrapy, které Bůh na něj dopouští, ukazuje též na božskou moc, která nedávajíc mu zahynouti v nebezpečích smrti, představuje na něm i Krista umírajícího i Krista zmrtvýchvstalého. Stálým utrpením, jež snášíme, konajíc úřad apoštolský, jsme ustavičně blízko smrti. Podobáme se tak trpícímu Pánu Ježíši. Představujeme na sobě utrpení a umučení Kristovo a to (řízením Božím) proto, abychom představovali na svém těle také život jeho (že žije, vstav z mrtvých), pokud je svědectvím, že Kristus vstav z mrtvých žije, nás zachovává a v nás vítězí...

Majíce téhož Ducha víry, kterého měl žalmista David, jenž v nebezpečí smrti nemalomyslně, neklesáme ani my na mysl, nýbrž chováme neochvějnou víru a důvěru a proto neustáváme kázati ani v největších protivenstvích.

Rozjímavý doslov epištoly v zpěvu alelujovém velebí sv. velekněze a trpitele:

Ž. 109, 4. Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisede-chova. Aleluja.

Jak. 1, 12. Blahoslavený člověk, jenž snáší pokušení, neboť když bude zkoušen, obdrží korunu života. Aleluja.

Příslib žalmu 109. zvláště se hodí na sv. biskupa Athanasia. Ustavičně byl násilně se svého stolce zapuzován a na ariánských sněmech sesazován a degradován.

Evangelní perikopa obsahuje zásady, jimiž se sv. patriarcha řídil za svého pronásledování. Obšírně zásady tyto vyložil ve svém spisu „Obrana mého útěku“ (v němž ukazuje, proč utekl z Alexandrie před násilnostmi vojevůdce Syriana). Pronásledovaný biskup nemá bez důvodu vydávati života svého v šanc, stejně jako nemá se zbavovati jiných dober, která má od Boha. Život biskupův není jen osobním vlastnictvím, nýbrž patří Církvi, hlavně pak svěřenému stádcí. Proto nesmí býti zbytečně vydáván v nebezpečí, hlavně za takových poměrů, kdy by smrt biskupa byla stádcí jen ke škodě, ježto by zvětšila jen zhoubné zmatky a posílila moc pronásledovatelů. V takovém případě jest útek tolik co prodloužení mučednictví z lásky k svěřenému stádcí Páně.

Slova sv. evangelia podle Matouše 10, 23—28. (Misál, str. 878.)

Slova Páně o útěku s místa na místo nepřičí se výroku

u sv. Jana (10, 11) o dobrém pastýři, který dává život za ovce své; neboť apoštolové (podobně jako jiní věrozvěstové) nebyli pastýři určitého stáde, nýbrž měli poslání světové ke všem národům; jsouce někde pronásledováni, mohli zcela přiměřeně svému povolání opustiti místo to, aby působili na místě jiném. Ostatně i duchovní pastýř, který je jinak vázán na své stáde v době pronásledování, smí oprávněně opustiti své stáde, když mu tím více prospěje, než kdyby u něho zůstal, nebo když je soukromě vyhledáván. (Tak sv. Augustin v listu k Honoriovi). V pronásledování sv. Athanasia běželo popředně o osobu hlavního obránce katolické nauky. Ariáni chtěli se stůj co stůj zbaviti nejnebezpečnějšího a nejvytrvalejšího svého protivníka.

Ostatní slova Páně potěšují věrné vyznavače. Nic není tak v skrytu, aby to nepřišlo někdy najevo. Tak nezůstane skryta ani nevina vyznavačů (mučedníků) ani nepravost jejich pronásledovatelů. Časem bude zjevena, a to již při hlášení evangelia, zvláště však při soudu posledním.

Zpěv k obětování křísí před námi zjev sv. biskupa, vyvolence Páně, služebníka Božího, druhého Davida, pomazaného sv. olejem vznešeného důstojenství, podpíraného rukou i ramenem Páně. Jako by při průvodu s obětními dary předcházel před námi v jasu své svatosti, velekněžské důstojnosti, obtěžkán bohatými plody svých zásluh.

Ž. 88, 21—22. Vyvolil jsem Davida, služebníka svého, olejem svatým pomazal jsem jej. Proto bude ruka má mu pomáhati a rámě mé jej posílí.

Tichá modlitba: Výroční slavnost sv. Athanasia, vyznavače tvého a biskupa, prosíme, Pane, nechť nás dobrotivostí tvé milými učiní, aby těmito úkony zbožného smíření i jej blažená odplata provázela i nám dary milosti tvé zjednala.

Tichá modlitba zdůrazňuje, že v obnově vykupitelské oběti na oltáři dává nám Kristus účast na tom, z čeho oslava i odměna světčova prýští. Ježto oběť mše sv. je také naší obětí, dostává se světcům oslavy i z naší oběti. Mše sv. je největší oslavou, kterou i my světcům skýtáme, vrcholem poct a darů, jichž se od nás světcům dostává.

V římské liturgii dlužno to dnes při oslavě východního sv. učitele zvlášť podtrhnouti. Metropole Církve vzhlíží k sv. patriarchovi s obdivem a vděčnou úctou. V Římě našel za svého pronásledování zvlášť srdečného přijetí

od papeže Julia, který neohroženě se ho zastával. Na Aventinu napsal pro Římany svůj obdivuhodný Životopis sv. Antonína, který tak pronikavě zanítil na západě zápal pro život mnišský.

V zpěvu k přijímání vracejí se slova Páně z evangelia. Dnes u stolu Páně nabádají nás k následování neohroženého hlasatele a obránce víry v Božství Kristovo.

Mat. 10, 27. Co vám pravím ve tmách, povězte na světle, praví Pán, a co slyšíte v ucho, hlásejte na střechách. Aleluja.

Po přijímání: Bože, odplatiteli věrných duší, popřej, abychom na prosby sv. Athanasia, vyznavače tvého a biskupa, jehož ctihodnou památku slavíme, odpuštění došli.

V přímluvu takového světce dlužno míti zvláštní důvěru. Sv. Athanasius byl nejenom sloupem pravověří v nejnebezpečnější epoše Církve, ale i neobyčejným světcem. Vrstevník jeho, sv. Řehoř Naziánský, píše o jeho ctnostech s obdivem. V pokoře prý ho nikdo nepředčil. Dobrotivé srdce jeho, neměnic se nikdy, mělo s každým trpícím a nešťastným útrpnost. V řečech jeho byla podivuhodná moc, jež srdce podmaňovala. Ještě mocněji však působil jeho život. Kdykoli někoho napomínal, činil tak s vroucí láskou, bez trpkosti, když chválil, byla jeho chvála nejlepším povzbuzením k dobrému. Kázal jako otec a chválil jako učitel, uměje lásku s vážností spojovati. Byl povolný bez slabosti a neoblomný bez tvrdosti, na modlitbách vytrvalý bez umdlení, v postech přísný, v bdění a pění žalmů neúnavný. K chudým byl laskavý, k lidu vlídný, ale nezlomný, když běželo o zamezení nepravostí.

Olomouc.

Dr. Frant. Cinek.

Veźměte jho mé na sebe a učte se ode mne, ne dělati svět, ne stvořiti vše viditelné i neviditelné, ne na světě samém dělati zázraky a křísiti mrtvé, ale učte se ode mne, protože jsem mírný a pokorný srdcem. Velkým chceš být? Od nejmenšího počni! Zamýšlíš vybudovati velké dílo velebnosti? O základech nejprve přemýšlej pokory.

Sv. Augustin. Sermo 10 de Verbis Domini.

MODLITBA PRVNÍCH KŘESŤANŮ

(Dokončení.)

Zdrželi jsme se poněkud u tohoto bodu, abychom čtenářům našeho liturgického časopisu ukázali několik příkladů, jak jest Církev svatá ve svých modlitbách vedena touhou duchovní život věřících utvářeti a rozvíjeti v intenci Kristově, jak ji naznačil v „Otčenáši“. Vřele doporučujeme přátelům liturgie, to jest všem upřímně věřícím, aby pod tímto zorným úhlem sami pročetli si liturgické texty doposud vydané v rouše jazyka českého a zvláště misál. Jen tak vniknou sami do hlubin nesmírných, čistých rozkoší duchovního života, jak nám jej skýtá svatá Matka Církev ve své posvátné liturgii a povedou i jiné k těmto pramenům nevyčerpatelným, aby i oni uhasili svou žízeň osvěžujícími doušky pravé křesťanské zbožnosti, neboť liturgie jest život. I dnešnímu lidstvu má poskytovat sílu, útěchu a radost, jako kdysi prvním křesťanům. Liturgická modlitba musí býti ohništěm, z něhož zapaluje věřící pochoděň své osobní zbožnosti, ona musí se státi osobní modlitbou jednotlivé duše.

Jak pochopili první křesťané tohoto ducha pravé zbožnosti a podle něho utvářeli svůj vnitřní život modlitby, dávají nám zdaleka jen tušíti zlomky dosud zachovaných úryvků modliteb v autentických aktech mučedníků. Akta mučedníků jsou buď úřední zprávy, od soudních písařů sepsané protokoly, nebo od očitých křesťanských svědků pořázené záznamy, které sice postrádají úřední záruky, ale veškerým právem mohou si činiti nárok na dějepisné ocenění. Někdy uprostřed svých muk otevřeli svatí vyznavači Krista své rty k modlitbám, které se mohou čítati mezi nejkrásnější, jež lidská ústa proslovila. Oni všecko obětovali pro Krista, z lásky k němu i krev svou vylévají, smrt v brzku jest již jejich údělem, již vztahují ruku po palmě vítězného mučednictví, aby se přidružili k zástupu těch, jimž Bůh setřel všelikou slzu s očí jejich a kteří před trůnem Beránka, kde není ani smrti, ani zármutku, ani bolesti, neboť první věci pominuly, volali hlasem velikým: „Spása Bohu našemu, jenž sedí na trůně a Beránkovi, chvála a sláva a moudrost a dík a čest i moc a síla Bohu našemu na věky věkův“ (Zjev. 7, 12). Zdá se, jako by viděli již Boha tváří v tvář. Jaký živoucí výraz víry, naděje a lásky v těchto modlitbách, dýšících oním prv-

ním zápalom vroucí oddanosti ke Kristu Spasiteli-Dobrému Pastýři. Při čtení jich ovívá nás takřka vánek prvních století křesťanství. Více pro povzbuzení v nynějších těžkých dobách, než jen pro pouhé poučení, uveřejníme postupně několik těchto skvostů zbožnosti.

Začněme onou modlitbou sv. Polykarpa, biskupa ze Smyrny, jehož mučednictví spadá do roku 155. Jeho mučednictví jest líčeno současníky. „Pane, všemohoucí Bože, Otče svého milovaného a požehnaného Syna, Ježíše Krista, skrze něhož jsme Tebe poznali, Bože andělů a Mocností, Bože veškerého tvorstva a všech spravedlivých, kteří žijí v Tvé přítomnosti! Dobrořečím Tobě, neboť jsi mi ráčil dopřáti v tento den a v tuto hodinu býti připočtenu k počtu Tvých, kteří vydali svědectví svou krví a míti podíl na kalichu Tvého Krista ke vzkříšení duše a těla ve věčném životě skrze Ducha Svatého. Kéž bych byl dnes před Tváří tvou přijat jako drahocenná a příjemná oběť, jak Ty jsi mne k tomu připravil a mně ukázal a Ty dodržel jsi svého zaslíbení, ó Králi pravdy, jenž neznáš lži. Proto Tě především chválím, dobrořečím, velebím a oslavuji skrze nesmrtelného a nebeského Velekněze, Ježíše Krista, Tvého přemilého Syna, skrze něhož přísluší Tobě, jakož i Jemu a Duchu Svatému veškerá chvála, nyní i po všechny věky věkův. Amen.“ (Funk, Opera Patrum apostolic. I, 298.)

Boží láska, s níž přišel Kristus, aby hříšníky k pokání povolal, nemocným přinesl lék a uzdravení, zachránila tisíce a tisíce duší, které byly pohlceny pozemskou láskou, protože o svaté Lásce nic neslyšely. Neboť milovati musí člověk. Jeho určení od věčnosti a pro věčnost jest láska. Miluje-li Boha, proniká jeho bytostí „deificum lumen --- světlo Boží milosti,“ které dává duši zakoušeti nadpozemské, „quae sursum sunt sapere“ a posvěcuje ji a činí Bohu příjemnou. Miluje-li pozemské, „quae sunt super terram“, následuje jen pomíjející, živočišné. Láska k nekonečnému, věčnému Dobru činí člověka dobrým a šťastným, láska k pomíjejícím činí špatným a nešťastným. Jedno z obého jest jistým údělem člověka. Jak mnozí jsou, kteří spějí vstříc k záhubě, protože jim ještě nikdo pravdu v lásce neřekl! Totéž platí o mučednici z Augšpurku (Augusta Vindelicorum), svaté Afře. Tato po životě plném výstředností obrátila se péčí zbožného biskupa Narcise ke křesťanství a byla v době pronásledování za

císaře Diokleciána (284—305) jata a jako křesťanka odsouzena k smrti. Jak její životopisec podává, modlila se cestou na popraviště tuto překrásnou modlitbu: „Pane, všemohoucí Bože, Ježíši Kriste, jenž jsi přišel ne spravedlivé, ale hříšníky povolati k pokání, jehož zaslíbení projevilo se pravdivým, neboť ty ráčil jsi říci: „V onu hodinu, v níž hříšník svých hříchů lituje, v téže hodině nechci více pamětliv býti jeho hříchů,“ přijmi v tuto hodinu mé mučednictví jako pokání a vysvobod' mne tímto hmotným ohněm, který jest připraven mému tělu, od onoho věčného ohně, který současně pálí tělo i duši. Díky Tobě vzdávám, Pane Ježíši Kriste, jenž ráčil jsi mi dopřáti té milosti, mne přijmouti jako oběť ke cti Tvého jména, Ty, jenž jsi byl obětován na kříži jako oběť pro spásu celého světa. Spravedlivý byl obětován za nespravedlivé, Dobrý za zlé, Požehnaný za zavržení hodné, Nevinný za všechny hříšníky. Přináším Tobě svou oběť, jenž s Otcem a Duchem Svatým žiješ a kraluješ, Bůh od věčnosti do věčnosti. Amen.“ (Ruinart, *Acta Martyrum sincera*, p. 502; ed. Manz, Regensburg, 1859.)

Že tyto modlitby mají určitý liturgický charakter, není třeba dlouho dokazovati. Jsou to téměř formule orací, s nimiž se setkáváme později ve skutečných liturgických knihách.

Sv. Euplus, jenž v Katanii v roce 303 podstoupil mučednictví, byl jáhnem. Část jeho modlitby jest věnována věřícím, kteří v okamžiku jeho mučení byli nablízku. Jest to skutečná orace, bezpochyby podle vzoru těch, k nimž byl svým úřadem povolán přednáseti v křesťanském shromáždění. Jest tím zajímavější, protože má leckteré rysy, které se dodnes zachovaly v rituálu při obřadech pohřebních: „Děkuji Ti, Pane Ježíši Kriste, jenž jsi mi pomocí přispěl ve svém Jménu. Dokonči, co jsi ve mně započal a nedopusť, aby nepřítel mne přemohl. Slyšte, rozmilí bratří, modlete se k Bohu a bojte se ho z celého svého srdce, neboť on jest pamětliv těch, kteří se ho bojí, dříve než opustí tento svět: a když z něho odejdou, přijdou jim vstříc andělé a uvedou je do onoho svatého města Jerusalema“ (Ruinart, str. 441).

Taktéž modlitba sv. Theodola jest zcela liturgického rázu: „Pane Ježíši Kriste, jenž jsi učinil nebe i zemi, který nezavrhuješ doufající v Tebe, díky Tobě vzdávám, že jsi mi dopřál přemoci hada a jeho hlavu rozdrtiti. Uděl svým služebníkům klidu, dopřej, abych byl poslední obětí zuřivé zášti

našich nepřátel. Propůjč své Církví mír, vytrhni ji z tyranství zlého ducha. Amen.“

Sic ergo vos orabitís — tak se tedy modlete, abyste vydali tělo své v oběť živou, svatou, Bohu libou, by to bylo duchovní bohoslužbou vaší a nepřipodobňujte se tomuto světu, nýbrž přeměňujte se obnovou mysli své, abyste zkoušeli, co jest vůlí Boží, co totiž jest dobré, příjemné a dokonalé. (Řím. 12, 3.)

Emauzy.

P. Placid Wenzel.

OBŘADY PŘI BÝVALÉM VEŘEJNÉM POKÁNÍ

Věřejné pokání ve starém věku křesťanském, obvyklé na Východě i na Západě, zaniklo na Východě dříve, kdežto na Západě udrželo se až do polovice středního věku. Od 11. století mizí i zde úplně.

Veřejné pokání začínalo pro ty, kdož byli k němu odsouzeni, nebo kteří se mu dobrovolně podřídili, na Popeleční středu a konalo se pod dozorem biskupovým. Začátek veřejného pokání provázen byl hluboce významnými obřady a nazýval se *expulsio publice poenitentium ab ecclesia* — vypuzení veřejných hříšníků z chrámu. Modlitby při těchto obřadech zachovaly se nám v sakramentáři Gelasiově (asi ze 6. stol.) a převzaty jsou do *Pontificale Romanum*.

Kajícníci sepsaní podle jmen, bosí, v chatrném obleku sešli se na Popeleční středu k 9. hodině ranní do biskupského chrámu, kde jim od penitenciáře bylo uloženo pokání podle velikosti vin. Potom vyšli z chrámu a čekali přede dveřmi, až biskup po modlitbě hodinky šesté oblékl se do biskupských rouch. Biskup pak posadil se do křesla a klerus postavil se ve dvou řadách ke dveřím chrámovým. Kajícníci vstoupí nyní do chrámu, vrhnou se na tvář před biskupem a ten sype jim na hlavu popel se slovy: „Domni, člověče, že prach jsi a v prach se obrátíš; čiň pokání, abys měl život věčný.“ Pokropí je svćenou vodou a obléká jim posvěcené kajícné roucho. Kajícníci opět se vrhají na tvář a všichni ve chrámě přítomní modlí se nad nimi 7 kajících žalmů, litaní

ke všem svatým a 4 modlitby. Biskup připomíná potom v promluvě kajícím praotce Ādama, jenž pro svůj hřích byl vyhnán z ráje a shrnul na svou hlavu mnoho kleteb; tak že i oni musejí býti nyní vypuzeni z chrámu. Po promluvě uchopí biskup prvního kajícího za pravou ruku, ten uchopí opět ruku druhého, ten třetího a tak všichni, držíce se za ruku a majíce v rukou rozžaté svíce, jsou biskupem vyváděni z chrámu, při čemž biskup praví: „Ejhle, vy jste dnes vyvrženi od prahu svaté matky Církvě pro hřích a zlé činy své, tak jako Ādam, první člověk, byl vyvržen z ráje pro svůj přestupek.“ Zpěváci zatím v antifoně poukazují opět na Ādama a na kletbu, kterou po hřichu vyslovil nad ním Hospodin. Ve dveřích chrámových obrací se biskup ještě jednou ke kajícím a povzbuzuje jich, aby nezoufali nad milosrdenstvím Božím, nýbrž aby činili hodné ovoce pokání dobrými skutky, jako jsou: posty, modlitba, pouť, almužny a jiné. Když se biskup vrátil do chrámu, dveře chrámové se před klečícími kajícími zavírají.

Jak bylo as v duších těch ubožáků, když věděli nyní, že na dlouhou dobu, mnozí na celá léta, nesmějí vstoupiti do chrámu, nesmějí zúčastniti se služeb Božích, nesmějí ke stolu Páně...

Smíření veřejných kajících Církví dělo se opět za významných a dojemných obřadů, zvaných „reconciliatio“, a to na Zelený čtvrtek. Obřady ty jsou rovněž až dosud zachovány v Pontificale Romanum.

Ti, jichž pokání bylo skončeno, shromáždili se před chrámem a bosi vrhli se na zem na tvář, zatím co biskup s klerem modlil se v chrámě 7 kajících žalmů a litanii ke všem svatým. Když modlí se litanii dospěli ke slovům: „Všichni svatí patriarchové a proroci, orodujte za nás,“ poslal biskup 2 podjáhny s hořícími svícemi ke kajícím. Podjáhni stojíce v bráně kostelní ukázali hořící svíce kajícím a zpívali: „Živ jsem já, praví Pán, nechci smrti hříšnickovy, nýbrž aby spíše se obrátil a živ byl.“ Zhasnuvše svíce, vrátili se podjáhni opět k biskupovi. V litanii se pokračuje. Když přijde se k slovům: „Všichni svatí mučedníci, orodujte za nás,“ vyšle biskup jiné 2 podjáhny s hořícími svícemi ke kajícím, kteří nad nimi zpívají antifonu: „Praví Pán: Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.“ Zhasnou svíce, opět se vrátí k biskupovi a litanie se dokončí. Před slovy „Berán-

ku Boží“ pošle biskup jáhna s velkou rozžatou svící ke kajícím. Jáhen zazpívav ve dveřích chrámových antifonu „Pozvedněte hlav svých, ejhle, přiblížilo se vykoupení vaše,“ vrátí se se svící nyní dále rozžatou k biskupovi a litanie se dokončí.

Ve slavnostním průvodu, s křížem a s kadidlem ubírá se nyní biskup ku bráně chrámové, usedá na křeslo, klerus seřadí se od brány po obou stranách ve chrámě a arcijáhen volá ke kajícím již stojícím: „State in silentio, audientes audite — stůjte mlčky, slyšící slyšte!“ V krásném oslovení obrací se nyní arcijáhen k biskupovi, připomíná nastávající svátky Božího smilování; ačkoli žádná doba není bez bohatství dobroty a lásky Boží, přece nyní štědrější jest odpuštění hříchů. V krásných antithesích připomíná arcijáhen sv. křest, jež se chystá udíleti Církev na Bílou sobotu. „Množíme se“ (v království Kristově), volá „těmi, kdož se znovu zrodí, rosteme těmi, kteří se vrátili. (Tam) umývá voda (křestní), (zde) omývají slzy. Tam jest radost z přijetí volaných, zde veselí z rozhřešení kajících.“

Po skončené arcijáhnově allokuci biskup v krátké exhortě povzbuzuje kajícíky k důvěře v milosrdenství Boží a v odpuštění hříchů a napomíná je, kterak nyní mají žítí. Potom zpívá antifonu: „Pojďte, pojdte, pojdte, dívky, slyšte mne, bázni Boží vyučím vás.“ Jáhen vybízí: „Flectamus genua,“ podjáhen: „Levate“ — „Poklekněme, vstaňte.“ Tato antifona s poklekáním opakuje se třikrát, načež následuje zpěv antifony jiné a žalmu 33. Mezi tím kajícíci padají poblíž kostelních dveří na tvář. Po skončení žalmu 33. prosí arcijáhen biskupa za smíření kajících. Biskup se táže: „Víš, že smíření toho budou hodni?“ načež arcijáhen odpovídá: „Vím a dosvědčuji, že budou hodni.“ Za zpěvu veršů z 50. žalmu uchopí biskup pravici prvního kajícíka, intonuje antifonu a sbor v ní pokračuje: „Pravím vám, radost jest andělům Božím nad jedním hříšníkem pokání činícím“; potom uchopí za ruku prvního kajícíka a vede všechny, an druh druhá drží pravici, doprostřed chrámu, kde zpívá nad nimi klečícími antifonu: „Náleží se, synu, radovati, protože bratr tvůj byl mrtev a ožil, ztratil se a byl nalezen.“ Po oraci zpívá biskup prosebný zpěv v tónu i složení mešní preface. „Ty tedy, nejmilostivější Bože,“ pje vroucně, „tyto služebníky své, jež od tebe oddělily hříchy, k sobě zpět zavolej s obvyklou láskou.

Neboť tys ani pokořením zločinného Achaba neopovrhl, nýbrž odložil jsi zasloužený trest. Také Petra plačícího jsi vyslyšel a odevzdal jsi mu později klíče království nebeského; i přiznávajícímu se lotru přislíbil jsi odměnu téhož království. Pročež, nejmilostivější Pane, ty, za něž se modlíme, milostivě seber a vrať je do klína své Církve, aby nemohl nad nimi vítěziti nepřítel, nýbrž aby je smířil s Tebou Syn s tebou rovný a očistil je od všelikého hříchu i ráčil je připustiti k hodům tvé nejsvětější hostiny.“

Po skončené prefaci biskup pokleká a klerus i lid vrhá se na tvář; sbor zpívá antifonu a žalm 50, 55 a 56, načež se modlí nad kajícíky 7 modliteb. V nich pokorně uznává, že sám též potřebuje slitování Božího; byv však vyvolen za sluhu Božího, prosí, aby Bůh skrze něho vykonal, co činívá jeho láska. Vřele prosí: „Ty zahoj jejich rány; ty ležícím ruku podej spasnou, aby Církev tvá nebyla oloupena o část svého těla, aby stádce tvé neutrpělo ztráty, aby ze škody rodiny tvé neradoval se nepřítel, aby znovu zrozené spasnou koupelí nezachvátila druhá smrt.“

Dokončiv tyto modlitby, z nichž poslední jest rozhřešením od nedostatků pokání, biskup kropí a okuřuje kajícíky řka: „Povstaňte, kteříž spíte, povstaňte z mrtvých a osvítí vás Kristus.“ Uděluje jim pak ještě podle volné své úvahy odpustky a s požehnáním propouští je z veřejného pokání. Udělení odpustků bylo ještě dobrodiním prokázaným Církví kajícím: kdyby ještě veřejným pokáním nebyli odpykali všech časných trestů, jež si za hříchy zasloužili, přivlastňovala jim Církev ještě ze zásluh P. Ježíše, P. Marie a svatých některé zásluhy, aby takto tím spíše mohli očekávati spojení s Bohem ve slávě nebeské.

Po vykonané rekongiliaci ostříhali si kajícíci vlasy a vousy, jichž po čas pokání nestříhali, a svlékli kající roucho.

Významné obřady a modlitby na počátku a na konci veřejného pokání vštěpovaly věřícím ještě větší odpor ke hříchu a sílily vůli, takže spolu s pokáním samým byly mocným prostředkem mravně-výchovným.

Olomouc.

Dr. Jos. Foltynovský.

KŘÍŽ SV. BENEDIKTA

Vývin a rozšíření.

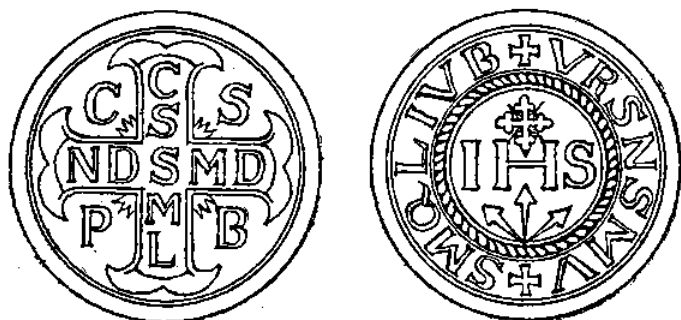
Přejdeme-li nyní k dějinám vývinu benediktinského kříže a benediktinské medaile, učiníme nejprve velký a rozhodující krok od psané mettenské prvotní zprávy k jeho charakteristické obrazové podobě. Před mettenskou událostí — neznámo kdy — podařilo se kteréśi vtípné a vynalézávé hlavě, nepochybně rovněž v klášteře v Metten, — snad to byl dokonce již onen svou umělecky založenou povahou právem toho schopný miniaturista sám — že ony dotyčné verše, jsa snad k tomu z písmen utvořenými obrazovými kříži Venentia Fortunata a Hrabana Maura povzbuzen, uspořádal do symetrické podoby kříže. A tentýž nebo pozdější mnich, avšak na každý způsob před r. 1622, rokem „události“, kdy se již v protokole o čarodějném procesu mluví o haléřích sv. Benedikta jakožto ochráncích kláštera mettenského (munitum ac tecum) proti výpadům domnělých čarodějnic, přetvořil pak těmito určitými řadami písmen ideově dokončený benediktinský kříž v hmatatelnou podobu kovových posvěcených mincí, benediktinských medailí.

Jak lidé pak byli, pro onen čarodějný proces, v klášteře mettenském upozorněni na takové kříže, které na různých místech v klášteře byly připnuty (zvláště se jmenují dveře) a jak konečně našli vysvětlení jejich — snad během dlouhé doby — zapomenutých nápisů ve vzácném rukopisném kodexu, o tom jsme mluvili již dříve.

Sledujeme-li úzké vztahy kláštera mettenského k vzniku benediktinského kříže, je asi samozřejmo, že se také v Mettenu, když událost se byla rozvinula ve veřejnou záležitost, událo první hmatatelné další rozvinutí a jeho dokončení v prostředek lidové pobožnosti. Přesný čas sice nevíme, zato však skutek sám, když totiž opat Roman I. 27. března 1682 „dává zprávu a dosvědčuje“, že mettensťi patres benediktinské kříže již před mnoha lety jak na papíře znázorňované, tak i z olova a cínu lité rozšiřovali s úspěchem, který hraničil na zázračnost.

Jak jest podle velikého počtu zachovaných, většinou málo známých kusů z první doby mechanického rozmnožování patrně, zmocnil se asi již časně soukromý průmysl, nikoliv

v malé míře, avšak bez velkého uměleckého citění a technické dovednosti, této příznivé příležitosti. Byl to tedy potěšitelný pokrok, když se klášter sv. Petra v Solnohradě té věci ujal, maje svými vztahy k solnohradské benediktinské universitě s jejím sem i tam proudícím učitelstvem a studentstvem nejpříznivější možností, aby medaili rozšiřoval. Jeho činnosti, v jejíchž službách pracovali dva znamenití rytcové razítek, Petr Seel a jeho syn Pavel Seel, děkujeme velkou měrou za nejkrásnější medaile, které vůbec máme. Mimo klášter sv. Petra víme ještě pak o mnohých jiných, méně významných místech, kde se naše medaile razily, tak na př. mezi jinými v Římě, Štyrském Hradci, Augšpurku, Norimberku, Vircpurku a o celé řadě jiných, z dějin známých rytců razítek, pokud lze jejich podpisy zjistiti na kusech, které zhotovili.

Původní podoba benediktinské medaile na začátku 17. století.

V podivuhodně velkém počtu různých ražeb benediktinských medailí jsou přirozeně ony, mettenské události nejbliže stojící, ponejvíce malé, z olova nebo cínu lité, nebo pouze z bílého plechu ražené, na prvním místě. Mají částečně ještě původní tvar, totiž na jedné straně benediktinský kříž a na druhé monogram IHS a v okruhu kolem písmeny oné zaklínací formule VR S... Této podobě, která se ve veřejnosti, jak se podobá, udržela až do konce 17. století, zůstaly i dalším ražením Milosrdné sestry, jimž jejich zakladatel, sv. Vincenc († 1660), onu medaili jaksi k jejich výbavě určil, věrny, až se objevila medaile jubilejní z Monte Casina z roku 1880, která byla pro bohatší odpustky požadovanější.

Již současně s touto nejstarší podobou vyvinula se medaile tím způsobem, že se všechna písmena srovnala jen na jednu stranu do podoby štítu sv. Benedikta, kdežto druhá

strana zůstala volná pro obraz sv. Benedikta, nebo též, zvláště když byl benediktinský štít a benediktinský obraz na téže straně společně, pro jiná vyobrazení: obrazy svatých, obrazy poutních míst, nápisy, s oblibou však „požehnání Zachariášovo“. Benediktinský štít objevil se po prvé asi na krásných, velkých, Petru Seelovi připisovaných medailích ze sv. Šebastiana na Angeru a z kostela na Gasteigu, obojí u Mnichova, v letech moru r. 1692 nebo 1695 a zůstal tak s obrazem sv. Benedikta na druhé straně až do dnešního dne podstatným znakem medaile.

Benediktinské medaile z Kladruh u Broumova.

Mimo tyto dva motivy, kříž a štít sv. Benedikta, setkáváme se na starších, většinou rok papežského breve r. 1741 předcházejících medailích, s mnohými jinými náboženskými vyobrazeními. Tak je ve skupinách nebo jednotlivě plné sto církevně uctívaných světců, mezi nimi sv. František z Assisi, Antonín z Padovy, Ignác z Loyoly, Prokop ze Sázavy, Školastika, Maria Magdalena, Gertruda, kteří se tu sešli k duchovnímu dostaveníčku a ke společnému užívání své žehnající síly se sv. Benediktem. V mnohých, nejméně ve 40 případech, setkáváme se ve spojení s benediktinským kří-

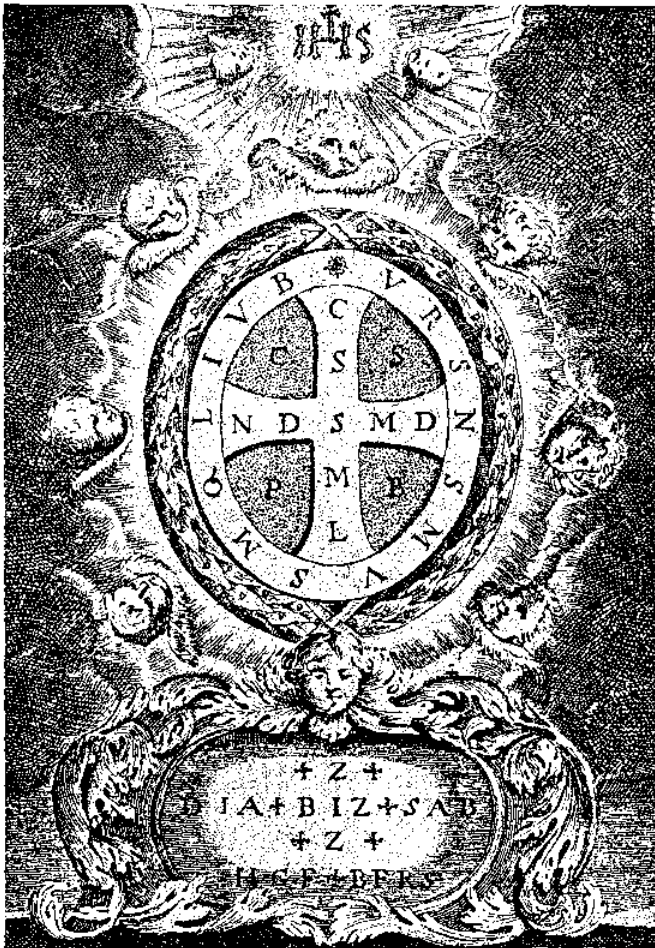
žem s mariánskými milostnými obrazy, benediktiny uctívanými, tak mezi jiným s obrazy z Mariacellu ve Štýrsku, z Ettalu v Bavořích, z Einsiedeln ve Švýcarsku, z Bezdězu, Přeštic, Broumova, Břevnova a Kladrub v Čechách (obr.), z Montenera, Montevergine, z Porta Nuova a z Finalpie v Itálii, z Pucinota v Římě, z Montserratu a Valvanery ve Španělsku. Rovněž asi 20, nikoliv benediktinských, mariánských milostných obrázků, jako z Altöttingu v Bavořích, z Klatov v Čechách, z Bystřice v Chorvatsku, z Čenstochovy v Polsku, z N. S. de las Augustias a del Pilar ve Španělsku. Dále objevuje se nám asi 30 jiných, v benediktinských i nebenediktinských svatyních uctívaných svatých věcí, jako na př. tři svaté Hostie z Andechs, sv. Krev z Weingartenu, sv. Kříž ze Scheyern. Velice často jsou na medailích výjevy z tajemství Víry, scény ze života Mariina, vzpomínky na slavnostní události, jako stoleté jubileum ze sv. Petra a z Nonnbergu, korunovace milostného obrazu z Přeštic v Čechách (obr.) a j., pohledy z Andechs, Atflu, Irsee, Subiaca, Montserratu. Mimo mnohé benediktinské kláštery mělo i mnoho od benediktinů vedených duchovních spolků zvláštní medaile, mezi nimi i s dvěma, třemi i více — Ettal dokonce až nejméně s deseti — různými ražbami, tak v Solnohradě mezi jiným akademická bratrství sv. Tomáše, Nejsvětější Svátosti a Dobré hodiny smrti, různá bratrství v Kempenu, na Sonntagsbergu, v Eldernu u Ottobeurenu, vesměs v Bavořích. Zmíniti jest se též o zvláštních medailích jakožto pectorale „přísežné kapituly vysoké šlechty“ z Kempenu i jako odznak Young Men Society z Kindley (Sev. Amerika) a Koleje M. Casina. A nesmíme přehlédnouti t. zv. dvojaké medaile, které byly raženy pro kombinované pouti, jako mezi jinými Ettal, Andechs, Benediktbeuern. Zkrátka je to radost, vidíme-li, jak hluboko a vroucně vnikla benediktinská medaile do katolického zbožného života.

Zvláštní místo zauímají ony kříže, sestavené z četných, ponejvíce monumentálních, umělecky vznešených, s benediktinským křížem úzce spojených křížů svatého Oldřicha, z Augsburku pocházející a konečně ještě četnější medaile a kříže, na nichž byl spojen benediktinský kříž s „požehnaním Zachariášovým“ a které kolují ponejvíce pod jménem morových křížů. Mezi těmito mnoha sty různých medailí

jest velký výběr pravých skvostů umění ryteckého a ražebného.

Zkrátka pojata, můžeme z řečeného zjistiti, že oba ony podstatné živly benediktinské medaile, ochranné i vzdorné průpovědi ve spojení se sv. Křížem, vracejí se ke svému prvnímu známému, prapůvodně jistému prameni, k oné 14. stol. náležející miniatuře z Wolfenbüttelu; že se jen nepodstatně, totiž jen vnějším uspořádáním změněné, na mettenské mini-

Benediktinská medaile z Přeštic.

atuře z r. 1415 opět objevují; že potom mezi tímto rokem 1415 a koncem 16. stol. byly, neznámo kým a kdy, nepochybně však v klášteře v Metten, ony průpovědi ve zkrácené podobě svých začátečních písmen na kříži, dány do nynější, ještě stávající podoby obrazového uspořádání; že byl potom dán tomuto, takto jeho zvláštním uspořádáním hotovému benediktinskému kříži před rokem 1622, rokem mettenské události, nejisto, kdy, rovněž nepochybně v klášteře v Mettenu,

hmatatelný zevnějšek medaile a tato konečně po oné události jako vysoce ctěný a hledaný prostředek pobožností, ochranný i vzdorný, z Metten nastoupila svou milostmi požehnanou cestu do katolického světa, na níž se jí až do dnešního dne důvodně ještě můžeme v její účinné síle obdivovati.

* * *

Mohli bychom se těmito více než půldruhatisíciletými dějinami našeho svatého skvostu úplně spokojiti. Není tím však řečeno, že bychom určením jednoho, naprosto jistého a viditelně zurčícího pramene nemusili nebo nechtěli hledati ještě snad hlouběji proudící zřídla. Jako takové nemůžeme ovšem považovati ony malé, 17. stol. náležející lidové spisy — jakožto první onu knížečku solnohradského anonyma: *Effectus et Virtutes...* z r. 1664. Dále francouzské zpracování téhož, které vyšlo v r. 1668 s approbací arcibiskupa pařížského, jakož i částečně doslovné překlady nebo výtahy z *Einsiedeln*, *Tegernsee* a z *Fuldy*. Také se té věci se zbožným nadšením věnovali solnohradský universitní profesor *Bernhard Waibel* (*Apologis*, 1677) a učený převor, *Gabriel Buczlin* z *Weingartenu* (*Benedictus redivivus*), 1579. — Chtějí zjevně méně sloužiti dějinám, než zbožné snaze a dáti přímo — ovšem nemohouce podle tehdejšího stavu dějin křesťanských starožitností nic lepšího říci — výraz zbožnému citovému mínění, že onen, podle sv. Benedikta pojmenovaný kříž pochází též od sv. Benedikta samého; jest to ostatně mínění, o němž ještě za našeho života francouzští učenci, *Dom Piolin* a *Dom L'Huillier O. S. B.*, mohli říci, že se sice nedá dokázati, avšak rovněž tak nesnadno pádnými důkazy popříti.

Nechceme snad za pravoplatný dějepisný pramen uznávati zbožné soukromé zjevení, uvedeme-li slovo blažené zemřelé jasnovidky z *Dülmen*, *Kateřiny Emmerichové*, která kdysi, když jí ukázali posvěcený peníz, řekla: „To je posvěcený haléř sv. Benedikta. Je posvěcen v klášteře sv. *Valdburgy* v síle požehnání, které sv. Benedikt svému řádu zanechal a které je v souvislosti s událostmi, jež se jím udály ve *Vicovaru*, kde praskl pohár jedu, když nad ním učinili tímto haléřem znamení sv. kříže.“

Naopak je celá řada časově daleko za mettenský a wolfbüttelský rukopis sahajících archeologických dokumentů,

které jsou tvořeny úplně v duchu kříže sv. Benedikta, vedou nás směrem, ba částečně až do bezprostřední blízkosti doby, kdy sv. Benedikt žil a třeba neměly tvarové síly důkazu, přece dodávají většího významu domněnce starých, podle které následkem stávající duchovní příbuznosti mezi sv. Benediktem a jeho křížem je nutná mezi oběma i příbuznost důvodová; při nejmenším nám však skýtají radostné zadostučinění — což nám zatím musí stačiti — že naše benediktinské paladium zříme jako rovnocenné v tak vznešené, odedávna úctyhodné společnosti.

	S	V	L	A	S	A	S	A	L	V	S								
		L	A	S	A	T	A	S	A	L									
			S	A	T	R	T	A	S										
				T	R	E	R	T											
				R	E	C	E	R											
				E	C	I	C	E											
				C	I	H	I	C											
				H	I	M	I	H											
				I	M	X	M	I											
M												M							
V	I											C							
I	G	V										V							
G	V	F	E	R	I	H	I	M	X	V	X	M	O	M	I	N	I	M	E
V	F	E	R	I	H	I	M	X	V	R	V	X	D	O	M	I	N	I	M
F	E	R	I	H	I	M	X	V	R	C	R	V	X	D	O	M	I	N	I
V	F	E	R	I	H	I	M	X	V	R	V	X	D	O	M	I	N	I	M
G	V	F	E	R	I	H	I	E	X	V	X	E	O	M	I	N	I	M	
I	G	V						S	E	X	E	S							
V	I							T	S	E	S	T							
M								Q	T	S	T	Q							
								V	Q	T	Q	V							
								A	V	Q	V	A							
								M	A	V	A	M							
								S	M	A	M	S							
								E	S	M	S	E							
								M	E	S	E	M							
								P	M	E	M	P							
								E	P	M	P	E							
								A	R	E	P	E	R	A					
								O	D	A	R	E	R	A	D	O			
								O	R	O	D	A	R	A	D	O	R	O	

Distichon Venantia Fortunata ke cti sv. Kříže.

Nejdůležitější z těchto dokumentů je slavné latinské distichon (Migne, P. L. 88) od vrstevníka našeho sv. Benedikta, biskupa a básníka, Venantia Fortunata (530 — c. 606), které obdivuhodným duchaplným způsobem dal zřejmě k tomu účelu vyrýti na kovový kříž, aby sloužilo za amulet, které srovnal také do obrazové polohy a s kterým se později ve zkrácené podobě též na kříži sv. Tomáše opět setkáváme.

Z obou těchto veršů domníváme se přes 1400 let z dnů sv. patriarchy z Casina slyšeti ozvěnu našich prosebných i zaklínacích průpovědí.

S
C
M
R M C D M
E
Q
S
A

Kříž sv. Tomáše.

Zní tedy:

Crux Mihi Certa Salus Crux Est Quam Semper Adoro.

Crux Domini Mecum Crux Mihi Refugium.

„Kříž jest má spása jistá, kříž mé neustálé zbožňování.

Kříž jest mým přístavem i průvodcem, kříž mne chrání

i brání.“

Zde vzpomeňme zvláště také smyslem, formou i dobou spřízněného náprsního kříže ze sv. Vavřince u Říma, jenž nese nápis: *Crux est vita mihi, mors, inimice, tibi* — Kříž je pro mne životem, pro tebe, nepříteli, smrtí.

Smyslem, formou i dobou spřízněn je též v řecké řeči nápis slavného zlatého eukolpionu (náprsního závěsu) z Monzy, který vzdáleně rozvinuje tuto myšlenku: „Odstup ode mne, mistře klamu (satane), jenž nabízejí jim pohár zloby, i naše prarodiče do záhuby jsi uvrhl.“ Zmínku učiníme ještě — odkazující pro další příklady k hodnotným odborným dílům — o karolinském kříži v ochozu dómu mohučského, o „kříži z Ryblosu“ z novější doby sv. Benedikta, o „zlaté plaketce z Beirutu“, jež náleží již 2. stol.

Z těchto příkladů vidíme, že se nám ona dřívější citem diktovaná domněnka o prapůvodci — sv. Benediktu — onoho, podle něho pojmenovaného kříže, ani dnes nemusí zdáti tak podivná a nemožná, ba nedivili bychom se ani, kdyby jednoho krásného dne — byl by to opravdu krásný den — byl nalezen i tvarový důkaz pro tuto domněnku.

* * *

V letech 1741 a 1742 vyznamenal papež Benedikt XIV., obíraje se osobně touto záležitostí, benediktinskou medaili výjimečně milostivými brevi odpustkovými. Pomocí takových nejvyšších církevních doporučení byl by musil, jak se dá mysliti, pro medaili nastati nový rozmach. Avšak jistou měrou — jak by se bylo těžko dalo předvídati — bylo pro onu, dotyčnými brevi předurčenou jednotu tvaru, — ke škodě rozšíření mezi lidem — až dosud tak živé umělecké tvoření téměř úplně ochromeno. Skutečně, nikoliv však nutně, jelikož lid považoval od papeže daný a jako předpoklad odpustkových podmínek nutný popis medaile za výlučné nařízení. Různá, tehdy již počínající, koncem století se stupňující a konečně vyvrcholující hnutí převratová uvedla pak násilným potlačováním Řádu též úctu sv. Benedikta a tím i znalost a užívání medaile na nejmenší myslitelnou míru. Neobyčejně šťastným však oživením a novým zesílením Řádu, jež počalo již počátkem století, mohl také kdysi tak oblíbený a osvědčený lidový světec, sv. Benedikt, zaujmouti ono čestné místo, s kterého bezbožná nevěra ho svrhla a s ním i k spáse, ochraně a vzdoru úctyhodný onen mystický kříž, který nese jeho jméno.

Jak šťastné a po naše dny v svém působení slavné vzkříšení to bylo, o tom zpravíme vážené čtenáře v následujících řádcích.

(Pokračování.)

Emauzy.

P. Kornel Kniel.

BOJ IDEALISMU A MATERIALISMU V IZRAELI

XVI. Rok 855 před Kristem.

Za těchto politických zmatků Eliáš žil v fihu pouště, daleko od třeskotu zbraní na bojištích. Po obě léta, co Benadad žil s Achabem v boji a sváru, jeho úlohu převzali jiní proroci, jichž jména v Písmu nejsou uvedena (viz 4 Král. II, 3, násl., 3 Král. XX, 13—22, jediné 3 Král. XXII, 9 uvádí Micheáše).

Eliáš sám po oběti na Karmelu se stáhl do samoty. Vždyť po jeho bezvysledných námahách, aby krále přivedl zpět na

cestu spásy, vzdal se vši naděje a ztratil všechnu odvahu k dalšímu boji s Jezabelou. Duševně utýrán svým domněle bezvýsledným posláním opustil nejjižnější judské pohraniční město Bersabee u Abrahamovy studně a nastoupil další pouť na Sinai.

Po prvním celodenním pochodu ulehl vyčerpán pod kořenem jakéhosi jalovce (z čeledi kručinkovitých), aby si odpočinul v jeho stínu. Zdál se duševně zničen. Smutek ochromil celou pružnost jeho duše a srdce. V tomto stavu toužil po smrti a tedy řekl:

„Pane, již je toho dost. Vezmi si můj život, neboť nejsem lepší než moji otcové“ (3 Král. XIX, 4).

Co se oddával žalostným pocitům, libě usnul. Odpočíval již hezkou chvíli, když ucítil, jak někdo ho vzal za ruku, a zaslechl slova: „Vstaň a pojez!“ Byl to Anděl Páně. Probudil ho ze sna. A jak se tak Eliáš rozhlížel kolem, spatřil v hlavách podpopelný chléb a džbán vody. Pojedl tedy a napil se a zase usnul. A tu viz! Anděl Páně znovu se k němu vrátil, zase ho vzal za ruku a řekl: „Vstaň a pojez, neboť máš před sebou ještě dalekou cestu!“ Vstal tedy nyní Eliáš, posílil se pokrmem a nápojem a vydal se pak na pouť k hoře Horeb.

Horeb jako cíl jeho cesty byla vzdálena od Bersabee asi 350 km. Při průměrném denním pochodu 5–6 hodin (asi 25–30 km) byl by došel na Horeb přímou cestou za 12 až 14 dní. Když tedy Eliáš posílen nebeským pokrmem putoval plných 40 dní a 40 nocí (3 Král. XIX, 8), než došel k hoře Boží, pak sotva asi z neznalosti místních cest bloudil delší oklikou. Nepochybně zařídil své delší putování tak, že dal přednost vláhlým hodinám večerním a ranním.

Jeho 40denní putování upomínalo na 40letou pouť Izraele pouští a náležitý půst znamenal přípravu na nastávající patření na Boha. Tak také kdysi Mojžiš prodléval 40 dní a 40 nocí na vrcholu Sinai a ani nejedl chléb ani nepil vodu (5 Mojž. IX, 9, 2 Mojž. XXIV, 18), aby byl hoden zázračného zjevení Božího a dostal z ruky Boží desky zákona.

Nebeský pokrm, jež Eliášovi připravil anděl Páně, aby ho posílil na dlouhou cestu pustou a vyprahlou krajinou, byl tajemným předobrazem pravého andělského pokrmu nejvyšší Eucharistie, kterou připravil nám sám Bůh jako proviant na životní pouť tímto trnitým a slzavým údolím do

nebeské zaslíbené země, kam máme dojít k věčně blaženému patření na něho.

XVII. Na hoře Horeb.

Večerní klid panoval ve světě Sinajských hor, když Eliáš čtyřicátého dne svého putování pouští dospěl k cíli své touhy. Rudé červánky ozařovaly strmá cimbuří Horebu, jako by s tohoto přírodního oltáře stoupaly k nebi obětní plameny.

Pod palmami úrodné oasy v úžlabině předhoří konečně Eliáš se zastavil, aby pak si zařídil trvalý pobyt v jedné z jeskyní na vrcholu hory. Svatý pozorovatel rozechvěl se všemi pocity na požehnaném místě, jež bylo svědkem Božích divů. V bezmezné lásce a milosti snížil se tam Bůh k svému izraelskému lidu a se svým vyvoleným služebníkem Mojžíšem jednal jako přítel s přítelem.

Zde v prostředí vysokých Sinajských hor, jichž srázné bašty sahají až do oblak (až do 2500 m), chtěl Eliáš ztrávit zbytek života v duchovním usebrání a v nejrůznější modlitbě. Mnoho podzimů přešlo již nad jeho hlavou a propletlo mu vous i vlas stříbrnými nitkami. Doufal, že pout na svatou horu bude posledním putováním na jeho namáhavé poutnické cestě.

Avšak pobyt na Horebu měl být pouze přípravou na další poslání. Jeho lidé po něm ještě toužili. V každém případě však tyto dni vnitřního usebrání byly nanejvýš s to občerstvit ducha i srdce a znovu vzpružit sraženou duši. Pro kontemplativní život byla tato divoce romantická krajina jedinečně stvořena. Žulové horské velikány bizarních tvarů a zuby čnicí až do nebe byly prstem ukazujícím neustále vzhůru. Hřbitovní ticho a klid rozkládaly se nad horským světem vroubeným pouští. Krajina sama však probouzela na tisíce vzpomínek na zázračné vedení milosti Boží. Krátce celé ovzduší, jež proroka tu obklopovalo odloučením od světa, bylo ovzduším vznešeného chrámu Nejvyššího.

Eliáš chtěl si založit svůj poslední domov nahoře v nebesích. Na svahu horského hřbetu, který odděloval Sinai od Horebu, našel ve skalní rozsedlině jeskyni. V přímém sousedství této horské hlídky asi ve výši 2097 m tryskal v křoví křišťálový pramének, který samotáři skýtal občerstvující nápoj. Obří skály se navzájem fantasticky převyšovaly a prudkými svahy spadaly do údolí. Až docela nahoře na vrcholu

hory Pán kdysi se zjevil Mojžišovi a ukázal mu svou vznešenost. Tam bylo též věkopamátčné místo, kde Hospodin dal svému lidu zákon.

Tam tedy žil nyní Eliáš přísně asketickým životem a jeho myšlenky šly vysokou cestou nazírání. Tu jednoho dne, kdy byl pohroužen do vroucí modlitby a snažně prosil za svůj zbloudilý lid, zaslechl pojednou ve svém skalním úkrytu zvolání: „Eliáši, co tu děláš?“ Byl to Pán a hledal svého služebníka. Eliáš pak, v jehož duchovním sluchu otázka zněla jako výčitka, odvětil, aby se ospravedlnil:

„Horlím tu pro Hospodina, Boha zástupů, že synové Izraele opustili tvou smlouvu, že pobořili tvé oltáře, že mečem pobili tvé proroky; já jediný jsem zůstal a ještě mi ukládají o život, aby mne o něj připravili“ (3 Král. XIX, 10).

Pán však chtěl vzít svého miláčka do učení a dávat mu názorné vyučování, aby ho učinil úplně povolným k své vůli. Řekl mu tedy: „Vyjdi a stůj na hoře před Hospodinem!“

Eliáš udělal, jak mu bylo nařízeno, a nyní měl nádherné vidění. Viz! Tu právě jde kolem něho Hospodin... Před Bohem předchází obrovská bouře, jež trhá hory a láme skály. Pán však nebyl v bouři. Po bouři přišlo zemětřesení. Pán však nebyl v zemětřesení. Po zemětřesení přišel oheň. Pán však nebyl ani v ohni. Po ohni přišel šelest tichého vánku. Když jej zaslechl Eliáš, pláštěm si zakryl tvář, vyšel ven a stál u vchodu do jeskyně (3 Král. XIX, 11--13).

Eliáš jako učenlivý žák v tomto poučení viděl Boží pokyn. Bouře, zemětřesení, oheň a všechny základní mocnosti představují tu nepřístupnou velikost Boží. Pán pouze chtěl, aby prorok si uvědomil jistý charakteristický rys, který jedinečným způsobem je vlastní srdci Božímu a nejkrásněji ukazuje jeho poměr k nám lidem, totiž jeho nekonečnou lásku a smilování, jež se projevují strpením, shovívavostí a slitovností. Tak také vnitřní tušení poučilo služebníka Božího, že v oněch strašlivých přírodních zjevech Pán sám není přítomen. A teprve tehdy, až Bůh skutečně se zjevil v milém a náležitém symbolu svého vnitřního bytí, totiž v šelestu tichého vánku, Eliáš ve svaté hrůze pocítil jeho blízkost. Tento způsob Božího zjevení měl ten účel, aby poučil proroka a dodal mu odvahy ve chvíli zmalomyslnění a zkrušení nad chvílkovým vítězstvím bezbožnosti. Pán mu ukázal, že je v jeho moci zničit hříšníky je d i n o u ranou a své svaté věci

pomoci k okamžitému vítězství jediným aktem své vůle. Zatím však co nejdéle možno dává přednost milosti před právem, protože ve své nekonečné lásce nechce hříšníkovi smrt, nýbrž aby hříšník spíš již konečně se obrátil a byl živ (Ez. XXXIII, 11, 2 Petr III, 9, 4 Mojž. XIV, 18). A jako nyní Bůh, nejvyšší ředitel osudů, nechává v řízení světa vládnout nekonečnou shovívavost a vede srdce mírnou a dobrotivou prozřetelností, tak ať též Eliáš ve svém jednání vezme si za vzor jeho milosrdenství, dobrotu a shovívavost.

Symbolický způsob zjevení a hluboce tajemný obsah výchovného názorného vyučování znamenají dalekosáhlý pokrok ve vývoji Božího zjevení a Hospodinova moudrého řízení. V tomto zjevení lze vidět přechod k novozákonnímu pojetí Boha. Na témže místě zjevil se kdysi Pán izraelskému lidu za hromů a blesků a lid pokládá ho dosud v prvé řadě za přísného Pána, za El-Šaddai, k němuž lze se blížit jediné s hrůzou a chvěním. Eliášovi ukázal Bůh jinou tvář. Chtěl poukázat na to, že místo zákona a kázně (Gal. III, 10, 13, 25) nastoupí zákon lásky a milosti (5 Mojž. XVIII, 15, Iz. XLII, 1, Mat. XII, 19—20, Luk. IX, 54—56, Tit. III, 4).

Hlas Boží dal se však opět slyšet: „Eliáši, co tu děláš?“ Eliáš pak opakoval svou stížnost. Tu řekl mu Pán:

„Jdi a vrať se svou cestou po poušti do Damašku! A až tam přijdeš, pomazeš Hazaela na krále nad Syrií a Namziova syna Jehu pomazeš na krále nad Izraelem, avšak Saphatova syna Elisea, který je z Abelmechuly, pomazeš na proroka místo sebe. Kdo pak ujde meči Hazaelovu, toho zabije Jehu, a kdokoli ujde meči Jehu, toho zabije Eliseus. A zůstavím si v Izraeli 7000 mužů, všechny ty, kdo nepoklekli před Baalem a kdo svými ústy mu nelíbalí ruce jako projev bohopocty“ (3 Král. XIX, 15—18, viz též 4 Král. IX, 12).

Ve druhém díle naučení ukazuje mu Pán, že rámě Boží naprosto není zkráceno, a až klidný vánek milosti po shovívavosti jednou přestane, že přikvačí pomsta na nekajícího hříšníka. Tak tedy ani modloslužebnické ohavnosti nezůstanou nepotrestány a hodina navštívení již přišla. Teď půjde s rouhači na soud a nikdo neunikne svému osudu. Při tom Pán jemně poukázal prorokovi na jeho omyl, myslil-li totiž, že jen on jediný zůstal věrný. A zatím zbyl ještě v Izraeli veliký počet pravých ctitelů Božích!

Trest však Bohem ohlášený byl ještě jednou odsunut a

Eliáš nepomazal ani Hazaela ani Jehu osobně, nýbrž prostřednictvím svého žáka a nástupce Elisea. Odklad trestu souvisel se známkami upřímného kajícího ducha, jež projevil Achab zcela otevřeně při nejbližším setkání s prorokem.

Třebaže rozloučení se zamilovaným domovem na svatých místech bylo prorokovi velice těžké, přece jen bez meškání vydal se na cestu, aby vykonal úkol Pánem mu stanovený. Cílem jeho pouti byla předně Abelmechula v území kmene Isachar. Kmen tento náležel k prastarým sídlům v jordánském údolí. Hebrejské jméno Abel'meholá značí „palouk k tanci“. Později slula Beth Majela. Podle Eusebia a svatého Jeronýma ležela asi 10 římských mil jižně od Bethsean, ačkoli nutno ji hledati tam, kde Wadi Malech se vlévá do jordánského údolí (viz Soud. VII, 23, 3 Král. IV, 12).

Eliseus byl synem velkostatkáře Saphata a byl určen k tomu, aby zdědil rozsáhlé hospodářství. Muž, který z Božího návodu měl jako Eliášův nástupce být dosazen na prorocký úřad jakousi investiturou, sotva asi prodělal nějakou průpravu pro svůj vznešený úřad, nýbrž byl vzat přímo ze všednosti hospodářského provozu.

A tak Eliáš se s ním setkal, jak spolu s čeládkou byl zaměstnán při polní práci. Byli tam na práci s 12 páry volů a Eliseus sám řídil jeden pár volů u pluhu. Aniž Eliáš co řekl, přiblížil se k bedlivému hospodáři a hodil mu svůj plášť na bedra. To znamenalo povolání k následování proroka. A tu viz! Eliseus ihned pochopil pokyn shůry. Bez váhání zanechal spřežení volů, spěchal za Eliášem a řekl:

„Prosím, nech mne ještě políbit otce a matku a pak půjdu za tebou!“

Eliáš mu to dopřál: „Jdi tedy a vrať se zase, neboť svou povinnost na tobě jsem již vykonal.“

Když tedy Eliseus se již vracel, na rozloučenou zabil pár volů zapřažených u pluhu, spálil postroj dobytka i dříví pluhu a na tomto ohni upekl jejich maso na znamení, že rád a bezvýhradně staví se do služeb Božího povolání (3 Král. XIX, 19—21).

Eliseus vystrojil tuto hostinu lidu na rozloučenou. Tím řekl „s Bohem“ své otčině, svému dosavadnímu povolání a celému svému majetku, aby napříště zcela se zasvětil jediné službě Boží.

„A vstal, odešel, šel za Eliášem a sloužil mu“ — těmito ně-

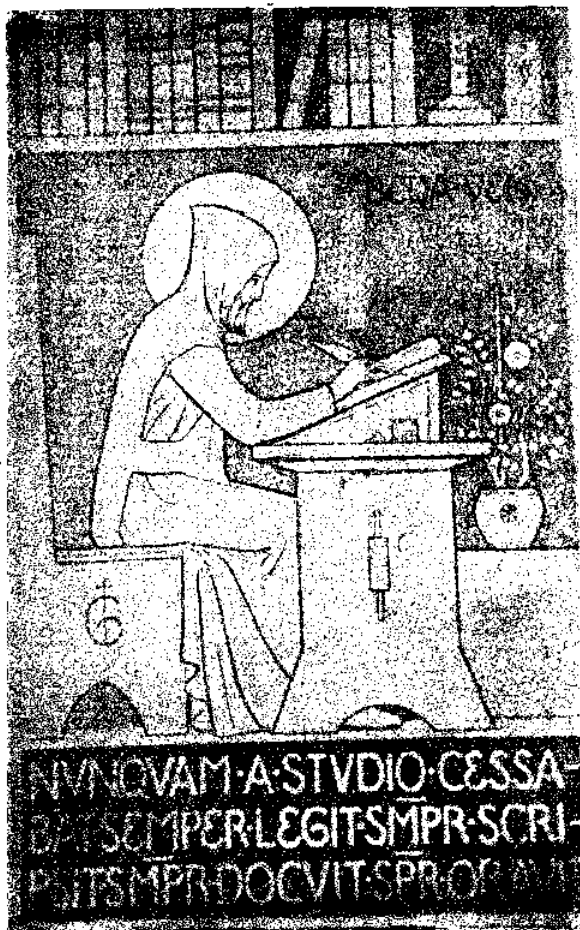
kolika rysy kreslí Písmo (3 Král. XIX, 21) charakter a celý duševní stav muže, jež Pán si vyvolil za nástroj svého zjevení. Je to homo simplex, prostá duše v nejkrásnějším smyslu slova, pokorná, poslušná, nezištná, plná pravé bázně Boží, jež řídí její kroky.

Emauzy.

P. Jindřich Hänslar.

CTIHODNÝ BEDA

26. května budeme slaviti 1200. výročí smrti velkého Benediktina, kněze a církevního učitele, sv. Bedy ctihodného. Narodil se v Anglii v provincii Northanindbrů v obvodu kláštera sv. apoštolů Petra a Pavla. Bylo to v době, kdy zpevnily svazky mezi Římem a Anglosasy. Poutníci z Říma přicházející přinášeli a pak dále sbírali díla sv. Otců a církevních učitelů. Jedním z takových sběratelů byl vychovatel sedmiletého Bedy, Benedikt Biscop († 690), zakladatel obou klášterů sv. Petra a Pavla ve Wearmouthu a Jarrově. Mladičký Beda byl nejprve ve Wearmou-

thu, pak asi jako desíletý přesídlil do Jarrova, kde zůstal nepřetržitě až do své smrti, s výjimkou jedné návštěvy. V 19. roce byl vysvěcen na jáhna a po jedenácti letech stal se knězem.

Již od svého jáhenství působil jako učitel a v tom vytrval až do své smrti. Měl mnoho vynikajících žáků. Jedním z nich byl Cuthbertus, o němž se později zmíníme. Kromě svému učitelství věnoval se studiu Písma sv. a zanechal nám velké

množství výkladů k různým částem Bible. „Učení, poučování se a psaní bylo mojí slastí.“ Tento výrok charakterisuje nám úplně učeného mnicha a kněze Bedu.

Jeho spisy ukazují obraz celého tehdejšího klášterního vzdělání. Zájmy té doby obracely se k výkladům Starého a Nového zákona, později k všeobecným církevním i světovým dějinám, se zvláštní láskou k domácím dějinám církve a k životopisům svatých. Protože byl sv. Beda učitelem, jsou i jeho první díla určena pro žáky. Prvotina, kterou již jako jáhen napsal, je „De arte metrica“. Podle všeobecného zvyku starověkého pokoušel se Beda o metrická díla, která příslušela k mluvicím cvičením a byla přijata do seznamu latinských knih učebných. Spis počíná se výkladem abecedy a rozšiřuje se pak ve výklad o míře slabik. Beda dokládá výroky jen verši křesťanských básníků; toliko několik málo míst je z Vergilia, Lucana a Terentia. S tímto dílem byl často spojován spis „De schematibus et tropis (sacrae scripturae)“, který ukazuje na formy antické ritoriky a rozšiřuje je výroky Písma sv. K praktickému použití žákovi sloužilo dílo „De orthographia“, totiž abecedně seřazený slovník. Okolo roku 735 vznikl spis „De natura rerum“, nástin to zeměpisu a astronomie. Je dosti shodný se stejnojmenným spisem Isidora sevillského.

Rozdělení dějepisu na světové doby bylo ve spise „De ratione temporum“. Do něj vložil svatý učitel a mnich všechny své vědomosti historické a jím ovládl celé středověké znalosti v tom oboru. Praktická cena a následky jeho historie jsou, že uvedl do světového kalendáře počítání let od Narození Krista (podle Dionysia Exigua) na místo starého počtu od stvoření světa. A tak byla pro středověk tato kniha důležitější než jeho církevní dějiny.

Mezi historicko-biografickými díly stojí na prvním místě církevní dějiny jeho vlasti, totiž Anglie, obsáhnuté pěti svazky „Historia ecclesiastica gentis Anglorum“. Žádný historik na počátku středověku neměl tak jistého podkladu pro své představy, jako Beda, který si zjednal pomoc, příspěvky a spolupráci skoro všech anglických vynikajících klášterů, biskupů a historiků. Ještě nyní je jeho dílo používáno jako nejlepší pramen historie staré Anglie. Bedův spis přečkal věky a je dnešním historikům podkladem pro vědecká badání nejen dějin církevních a hospodářských, ale i pro

zkoumání dějin politických. Tento dějepis je přece originálem Bedovým, ačkoliv k němu přispíval Řehoř z Toursu. Zásadou Bedovou je, že se při vypravování nejstarší doby až do dobytí Anglie Římany nepřiklonili oba dějepisci k lidovému podání. Dobrý doplněk k jeho církevním dějinám je historie založení obou opatství Wearmouthu a Jarrova od Benedikta Biscopa.

I životopisy některých svatých vyšly z pera světce-mniha. Život sv. Cudbereta, biskupa lindisfarnského, napsal Beda veršem i prosou. Přeměňoval životopisy prosou psané v básně a naopak. Popis Svaté země a zvláště Jerusalema pochází také od něho, a to pod názvem „Liber de locis Sanctis“. Po Bedovi jmenuje se také jedno martyrologium, ve kterém jsou zprávy o způsobu a příčinách smrti, mučednictví a o soudcích. Je tedy martyrologium, které není jen seznamem svatých. Vidíme to z toho, že v tomto životopise svatých jsou i dni, které nemají žádného svatého. Bohužel původní spis se ztratil.

Theologická díla jsou příčinou, proč dnes obdivujeme sv. Bedu. Za jeho dob nebyla v theologii dosud systematika. Beda četnými výklady Písma sv. učinil cestu dalším svým následovatelům (na př. Rabanu Maurovi a j.). Jeho komentáře a výklady jsou proto tak cenné, vzácné a obdivuhodné, že nikdo před ním nešel, kdo by mu vymezil cestu a určil hranice, že si vše musil vybojovat sám, a tak můžeme tvrdit, že sv. Beda jest zakladatelem literatury, která má za úkol vysvětlit Písmo sv. V řadě těchto knih jsou vynikající jeho dvě knihy Homilií, které byly určeny pro výklad svátečních evangelií. Tyto byly tak vzácné a tak originální, že již za jeho života byly pojaty do breviře (do matutina). Na konci svého života, který byl zcela vyplněn bohoslužbou, vědeckou prací, psaním a vyučováním, neustává, ale pracuje, překládá, diktuje, vykládá až do své smrti. Na jaře roku 735 musí ulehnouti.

O jeho nemoci a smrti krásně píše jeho žák Cuthbertus v dopise svému spolužáku Cuthwinovi:

„Přede dnem Vzkříšení stížen byl záduchou, ale bez bolesti. Pak neustával s radostí chváliti Boha dnem i nocí až do Nanebevstoupení. Vyučování střídal s prozpěvováním žalmů; skoro celou noc ztrávil na chválách Božích. Malý spánek mu dostačil, aby se občerstvil k nové službě Boží.

S rozpřaženými rukama prozpěvoval různé výňatky z Bible a výrok sv. Pavla: „Hrozné jest upadnouti do rukou Boha živého.“ Zpíval antifony a oficia a při jedné se vždy rozplakal. Když ji opakoval, my, žáci, plakali jsme s ním. Radoval se, že je nemocen a Bohu za to vzdával díky. Ve své nemoci počal překládat evangelium sv. Jana do angličtiny a z knih Komentářů sv. Isidora, biskupa, jakési Výňatky. Celý den učil, rychleji diktoval a často říkal: „Spěšně se uchte; nevím, jak dlouho vydržím, nevezme-li mne za chvíli můj Stvořitel k sobě.“ V úterý před Nanebevstoupením zkrátil se mu dech a údy počaly se třást. Všichni viděli, že zná dobře den své smrti. Ve středu ráno nám nakázal, abychom rychleji psali a tak se dalo až do třetí hodiny. Pak jsme šli s ostatky svatých, jak to zvyk dne vyžadoval (prosebné dny). Jeden z nás pak byl s ním a ten mu pravil: „Ještě schází jedna kapitola. Nebude ti za těžko, když se tě budu více vyptávat?“ A on přivolil. V devět hodin pak mi řekl: „Běž rychle a přiveď kněze našeho kláštera, abych i já je podělil ze svého mála, jež mi Bůh dal.“ Pak prosil své spolubratry, aby zaň sloužili Mše sv. a poroučel se do jejich modliteb. Všichni mu to s pláčem slibovali. Po chvíli písař ho upozornil, že schází ještě jeden výrok. Za chvíli byl hotov a písař řekl, že jest skončeno. „Vpravdě,“ odvětil sv. Beda, „skončeno jest. — Vezmi mou hlavu do svých rukou a naříd ji tak, abych se mohl dívat na místo, kde jsem se modlíval, a tak se modliti.“ A zazpívav „Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému“, při vyslovení jména třetí Božské Osoby, Ducha Svatého, svého ducha vypustil.“

V 63. roce svého života odebral se k Bohu. Až do 11. stol. odpočívaly jeho ostatky v Jarrowě; pak byly přeneseny do Durhamu, kde byly položeny vedle ostatků sv. Cuthberta. Koncil v Cáchách r. 736 dal mu jméno *Venerabilis et modernis temporibus admirabilis doctor*, t. j. Ctíhodný a v nynější době obdivuhodný učitel. Dlouho však byl označován jako *magister* nebo *Presbyter*. Až později se ujal zvyk nazývat ho *Beda venerabilis* - Beda ctíhodný. Papež Lev XIII. dal mu čestný titul církevního učitele. Tak ten, jenž vyšel z tichého a zbožného klášterního snažení, dosáhl koruny věčné.

KŘESŤANSKÝ DEN V RODINĚ

3. Mše svatá — Lámání chleba.

V stejném pořádku půjdou k Přijímání,
k políbení Pokoje.

Řehole sv. Benedikta, hl. 63.

Pokud možno, zúčastní se celá křesťanská rodina, všichni členové dohromady, Oběti Mše svaté, tohoto tajemství zbožnosti, poufa lásky, znamení jednoty.

Společně všichni jdou se občerstviti u zřídla Života věčného.

Není a nikdy nebude v našem životě činu důležitějšího, významnějšího než je účast na vznešené Oběti, v níž se každodenně obnovuje Oběť přinešená Bohu Otci Ježíšem Kristem, božským Knězem rodinné Oběti a Hostií naší adopce.

Činí se sdružení za účelem denního sv. Přijímání. Je to dobré; ale je podstatně důležité, aby se činilo především ve spojení s každodenní Mší svatou a ve spojení s rodinou.

Svaté Přijímání je ve skutečnosti jen přirozeným doplněním Mše svaté, doplňuje a zajišťuje nám z ní větší užitek. Stejně je to znalost Mše svaté a praktická účast na ní, kterou dojdeme neomylně a s trvalým výsledkem k provádění „denního sv. Přijímání“.

Zponenáhla uvidíme, že Mše svatá, při které jsme nepřijímali, je něčím neúplným. Poněvadž Mše svatá přináší duši skutečný užitek, který od ní očekáváme, je důležité, aby se sjednotila ve sv. Přijímání s Ježíšem, jenž je Knězem, Hostií a Oltářem její oběti; nechť sjednotí v sobě všechny ty, kteří jsou členy křesťanské Jednoty.

Proto tedy, všichni členové rodiny, jsme denně na celé Mši svaté, abychom se jejími jednotlivými částmi lépe připravili ke „každodennímu sv. Přijímání“ v rodině.

Pozorujeme-li celistvost rodiny, zatím co se koná dílo našeho vykoupení a obnovuje se velké tajemství zbožnosti, tajemství Ježíše ukřižovaného a zmrtvýchvstalého, vidíme ji ve spojení s aktem nejhlubší pokory, po němž následuje povýšení; „ponížil sebe sám... proto Bůh ho povýšil, ideál toho „obrácení mravů“, o němž bez únavy má rozjímati křesťanská rodina.

Tak tedy rodina sjednocena stojí před oltářem Božím s knězem obětujícím, promlouvá střídavě hluboké svaté

modlitby, které jí mystickým a přec jen reálním způsobem dovolují být při Mši sv. obětovníkem i obětí.

Na stupních oltářních skláníme se s knězem, poznáváme svou nicotnost. S naprostou jistotou a vítěznou nadějí modlíme se společně Confiteor, které je víc vyznáním milosrdenství Božího, než přiznáním našich vin.

Je to skutečně slavnostní způsob zpytování svědomí pro jednotlivce i pro rodinu. Tímto aktem pokory vzpomínáme a zjevujeme své včerejší chyby, kterých jsme se dopustili proti lásce k bližnímu a míru dítek Božích.

Tím se rodina očišťuje a uschopňuje pojmout všechny milosti, které pro ni sestupují s oltáře a které mají dnes uskutěčnit její dokonalou jednotu.

Stupňové modlitby vyprošují u Boha zvláště obrácení mravů a dar pokory, která učí poddati se Bohu a bližnímu z lásky k Bohu.

Mše sv. katechumenů jeví se nám jako úkon víry, který má živiti naše duše a proniknouti je Slovem Božím. Ježíš Kristus přichází k nám jako „Slovo“ a osvěcuje nás září svého světla.

Představme si při každé denní Mši sv. křesťanskou rodinu, která přijímá duchovní potravu jako sladkou Manu přeměněnou v Texty Písma sv., Introit - Epištolu - Evangelium.

V tajemstvích Ježíše, Marie a Svatých, jak je Církev denně staví, je dogmatická i morální potravina naší duše, právě tak jak ji potřebuje.

A tak denně, křesťanské učení, odraz Slova věčného a jeho milostí zmocňuje se víc a více našeho ducha i našeho srdce a umožňuje nám žít životem duchovním a nadpřirozeným.

Credo! Je to výkřik, vycházející od každého z členů té rodiny, která klečí před Nejsvětějším a přislubuje zasvěcení svého domu duchu Evangelia, které tak dobře zná, tolik miluje, jemuž slouží a které poslouchá.

Tak zvolna dokonává se změna mravů v duchu pokory, která oprostuje je od všednosti a požitku pozemských statků a připoutává je k božským pravdám, kterým učí jen slovo boží a které zaručuje při jich dobrovolném a opravdovém plnění.

Mše sv. věřících je vznešený akt lásky k Bohu a bližnímu,

shrnuje celý Zákon i Proroky, soustřeďuje všechna tajemství svatosti, sjednocení s Pánem.

Je to projev lásky, který v Obětování oddává Bohu všechny členy křesťanské rodiny, Dává jim sílu zprostit se všech nezdravých myšlenek, přání a skutků a státi se pšeničným zrnem Božím, předloženým chlebem patřícím jedině Bohu, obětí odpoutanou od nízkosti tělesné a pozvednutou v ráj svatých.

Skutkem lásky je proměňování, které členy křesťanské rodiny Bohu obětuje a v témže okamžiku k Ukřižovanému přičleňuje, s jeho smrtí je zpodobňuje a tak uvádí jejich život v život nadpřirozený a božský. Tím je změna mravů vykonána.

V tomto okamžiku mohou říci, že nepatří více světu, nýbrž Bohu. Je to oběť sebezapření a sebe posvěcení.

Skutkem lásky je přijímání kněze, při kterém rodina přičleňuje se k mystickému tělu Kristovu. Tím, že se On sám dává jednotlivým členům, spojuje je v celek a činí z nich oběť míru.

Ó, svaté Lámání Chleba, který sestoupil s nebe, aby světu dal život, aby jej vlil křesťanské rodině stejně jako jednotlivci, aby konečně vše roztavil v lásce, která okouzluje je zde na zemi, připravujíc je na lásku, která je věčně bude opojovati na nebi!

Bude to úkon lásky, doplňující úkon předchozí, který přiměje rodinu, aby v díkučinění vrhla se k nohám Ježíšovým, jenž ji navštívil, aby se stala a zůstala vždy k jeho svrchované slávě obětí chvály a věrnosti, ale obzvláště dnes, v tento den, kdy nutno žítí zcela a jedině k slávě Boží.

Jak krásný je „Dům Boží“, který v tento den celou svou silou vysílá díky Bohu svými myšlenkami, přáním a skutky, svými radostmi, žaly a námahami s celou energií svých členů. Toť nejkrásnější modlitba!

Kéž by křesťanská rodina zcela pochopila, co Mše sv. a sv. přijímání přináší! Kéž by poznala sílu pout lásky, kterou ji oběť může dát.

Spojme se, abychom dosáhli toho dobra Nejvyššího statku, pramene, klidu, štěstí a spolehlivé útěchy.

Meredsous.

Dom Eugène Vandeur.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Odhalení pomníku kardinála Dusmeta.

Sicílie zůstává věrnou památce kardinála Dusmeta, ač již celých čtyřicet let dělí nás od jeho blažené smrti. Zemřel 4. dubna 1894. Palermo, kde byl mnichem, a Catana, kde byl biskupem, se o něj prou, téměř jako kdysi tato města vyžadovala každé pro sebe ostatky sv. Agáty.

Catana uspořádala 12. a 13. ledna zvláštní slavnost na počest tohoto bývalého svého arcipastýře, jenž zemřel v pověsti svatosti. Navečer 12. ledna kardinál Schuster, arcibiskup milánský a bývalý opat u sv. Pavla před Hradbami, pronesl vzpomínkovou řeč v klášterním kostele města Catany. Řečník mimo jiné ukázal na svatost života velkého arcibiskupa, na jeho vynikající ctnosti, zvláště na jeho přímo heroickou činnost charitativní, která v diecési catanské zůstává dosud v živé paměti. Této večerní slavnosti zúčastnil se celý episkopát sicilský, četní italsí opatové benediktinští, mezi nimi též opat primas Fidelis de Stotzingen. Četně byl též zastoupen řád rytířů Maltských. Prefekt catanský zúčastnil se rovněž obřadů spolu se všemi hodnostáři církevními, světskými i vojenskými, sbory fašistů i četnými zástupy lidu.

Druhého dne ráno za velkého nadšení lidu arcibiskup milánský posvětil sochu kardinála Dusmeta. Lid catanský nezapomněl oddanosti, kterou projevil jejich pastýř městu v době cholery v roce 1867 a po výbuchu Etny v r. 1886. Ba dokonce věrně v paměti chová slova tohoto biskupa, která pronesl, zasedaje na svůj biskupský stolec: „Pokud budu mítí skývu chleba, rozdělím ji s chudými,“ a ví se, že dodržel slovo, takže dal svůj pektoriální kříž, když již neměl nic jiného v rukou.

Zlaté profesní jubileum v Solesmes.

Na svátek sv. Otce Benedikta 21. března slavilo Opatství Solesmeské v intimní domácí slavnosti zlaté profesní jubileum svého opata, Rms. Pavla Jindřicha Dellatte. Již po celých třicet let stojí v čele klášterní družiny. Chcete-li si učiniti správný pojem o tom, co musil vše zažítí v tomto časovém úseku, stačí vzpomenouti jen doby vyhnanství a světové války. Ve Francii je znám svými pracemi o Řeholi sv. Benedikta, a svými výklady k listům sv. Pavla a k Evangeliiím.

Proces blahorečení ctihodného Dom de Laveyne.

Svatý Otec ujal se věci blahorečení ctihodného Dom de Laveyne, benediktina a zakladatele Sdružení sester charity a křesťanské výchovy v Nevers. První sezení přípravného tribunálu za příčinou beatifikace se konalo v klášteře v Nevers ve čtvrtek 14. února.

Vyzdvižení ostatků Sestry Marie Fortunaty Viti.

V městě Veroli ve střední Itálii na svátek sv. Benedikta za přítomnosti biskupa verolského, Msgr. Francesco de Filippis, za účasti četných řeholníků a světského kleru byly z tamního hřbitova slavnostně vyzdviženy a v klášterním kostele umístěny ostatky sestry Marie Fortunaty Viti, která před dvanácti lety skončila svůj plodný život v tamním klášteře benediktinek. Její život, vyplněný modlitbou a prací, byl podrobně vy-

líčen čtenářům našeho časopisu v 5. roč. (1930, str. 85 — 91). Přes smuteční výzdobu kostela, povinnou až do rozhodnutí beatifikačního procesu, obřady znamenají počátek oslavy této služebnice Boží. Pro četné milosti, dosažené na její přimluvu, autorita diecéšní zahájila informační proces o svatosti, ctnostech a zázracích této pokorné řeholnice. Celý Řád benediktinský bude se radovati, že proces beatifikační počíná se vyvíjeti tak příznivým způsobem.

DOŠLÉ KNIHY

L. Lercher, *Institutiones Theologiae Dogmaticae*. Editio altera. Vol. I. 668 pag. RM 8.— Vol. II. 545 pag. RM 6.50. Vol. III. 612 pag. RM 7.50. Vol. IV. 763 pag. RM 10.— Innsbruck 1934, 1935 Felezzian Rauch. — Když nějaká učebnice theologie o čtyřech svazcích dosáhne vůbec druhého vydání, již to jediné je nepodceňovatelným důkazem pro její potřebnost. O tom přesvědčí se však obzvláště každý, kdo poněkud hlouběji pronikne do díla Lercherova. Může si v něm skutečně osvojit dostatečné a obsáhlé znalosti o theologických traktátech i jednotlivých otázkách, ať se soustřeďují kolem skutečného věroučného učení nebo jen kolem volných názorů theologů. Nemusí se báti, že bude zdržován zbytečnými malichernostmi nebo bezvýznamnými spory. Ano, musíme záviděti studujícím theologie, kteří na základě této knihy budou uváděni do posvátných věd a musíme je považovati za šťastné. A jak si bude vážit této knihy jako příručky již dávno „hotový“ theolog a kněz v duchovní správě! Při tom plynou a snadno srozumitelnou latinou studium stává se opravdu příjemným. Zkrátka, sebepřísnější kritik stěží by mohl upřítí tomuto dílu charakter vhodný knihy pro vzdělávání novodobých theologů, aniž mu neukřivdil.

P. Leo Aicher.

Almanach Catholique francais pour 1935, 460 pp. Nombreuses gravures. Paris 1935, Bloud & Gay. Prix: 7 fr. — Rok od roku je lépe vypraven tento almanach. V něm lze nejlépe pozorovati, jak francouzský katolicismus rychle se rozvíjí od válečných let. Život náboženský, sociální, literární, vědecký i umělecký je v něm popsán stručnými, ale výstižnými rysy. Velmi vhodným zakončením tohoto Almanachu je ročenka katolického světa jak římského, tak i francouzského.

Drinkwelder, Dr. P. Erhard O. S. B., *Vollendung in Christus*. (264 S.) Paderborn 1934, F. Schöningh. Brosch. 5.80 Mk; geb. 6.80 Mk. — Autor této vzácné knihy proniká opravdu do hlubin náboženského života. V první části dokazuje, že náboženský život nalezl v Kristu své absolutní dovršení. V druhé části pak ukazuje, že jen tam nalézá náboženský život ideální uskutečnění, kde spojení s Kristem je opravdu živé. Kniha, která je snadno přístupná každému vzdělanci, poskytne jistě všem čtenářům dosti cenných podnětů k náboženské obnově.

Dom Woehrmüller O. S. B., abbé de l'Abbaye Saint-Boniface, *Le Commandement Royal*. Petits chapitres sur l'amour du prochain traduit par l'abbé M. Gautier. In 8 écu de 312 pages. Mulhouse, Éditions Salvator. Prix 15 fr., 16 fr. 50 franco. — V osmdesáti krátkých kapitolách pojednává

zde autor o lásce k bližnímu. Woehrmüller probírá tento v nynější egoistické době velmi časový předmět se všech hledisek. Pojednává o přirozenosti lásky, daru lásky, jeho nepřátelích, o cestě, po které se musíme ubírat, i staví nám před oči různé vzory. Kniha, bohatá na četná pozorování a příklady, je velmi zajímavá.

Annuaire des Libraires-Éditeurs Catholiques de Langue Française. (France - Belgique - Luxembourg - Suisse et Canada) 1934 8° (IV et 136 p.) Mulhouse 1934, Éditions Salvator. — Neúnavná píle soustředila zde na malém počtu stran 840 adres různých francouzských knihkupectví a francouzští nakladatelé projevili tak vzácnou solidaritost pro dobro katolické věci. Mimo to jsou v ročence uvedena četná jména nakladatelů katolíkům příznivých.

Heinrich Lützeler, Grundstile der Kunst. gr. 8 (VIII u. 424 S.). Berlin 1934, F. Dümmler, Geb. M. 8.80. — V této knize dostává se nám filosofické ocenění různých stylů v umění. Autor věnuje pozornost umění prostorovému: architektuře, plastice a malířství a tím jest pojem „Kunststile“ vymezen. Rozborem dochází ke třem základním stylům: architektonickému, plastickému a malířskému. Když pojednal o rytmice a významu uměleckých slohů, pozoruje jejich metafysickou hodnotu a poměr k sociologii, k náboženství, k přírodě atd. Poslední část je věnována ocenění slohů. Tektonický styl představuje našemu autorovi věčné, trvalé a zákonité; naproti tomu sloh malířský vyjadřuje pomíjejícnost a časovost. Na rozhraní obou je sloh plastický. Kniha přináší mnoho nových myšlenek, které jsou stále dokládány příhodnými příklady. Celým svým pojetím nebude zajímat jen umělce, ale i filosofa.

Prunel, Mgr. Louis, Saint Germain d'Auxerre. Collection „Les Saints“ (188 pages). Paris 1929, Librairie Lecoffre J. Gabalda. — Autor poutavým slohem podává čtenářům historický obraz života svatého Germana. Před naším zrakem ožívuje události velmi dávné, z doby Merovingů. (Sv. Germanus zemřel r. 448.) Pro pero historika jest dosti obtížno psátí o životě světce z této doby, neboť mnoho zbožných legend zkreslilo historickou pravdu. Autor této knihy usiluje dopátratí se všude pravdy a tak splní povinnosti historika, při tom však vystříhá se všeho, čím by mohl ranití legitiimní lidovou zbožnost.

Emerich Franzis: Bernard Bolzano. Der pädagogische Gehalt seiner Lehre. 1933. Münster, Aschendorff. XX., 249 str., brož. RM 8.50, váz. RM 9.75. — Každý inteligent, kterému nejsou lhostejny otázky pedagogické a sociologické a který se nad to zajímá o kněžského problematika osvícenského ražení, jakým byl filosof Bolzano, s radostí sáhne po tomto díle. Kniha vyšla skoro současně s dílem Eduarda Wintera „Bernard Bolzano und sein Kreis“ a nese zřejmou pečeti školy tohoto profesora křesťanské filosofie na německé theologické fakultě v Praze. Bolzano nenapsal žádného theoretického díla pedagogického a Franzis sebral jeho vychovatelské názory roztroušené v rozsáhlém jeho díle. Bolzano byl dítětem své doby, proto také podlehl četným bludům osvícenského racionalismu. Přes to dílo Franzisovo ukazuje, že Bolzano může říci mnoho i naší době, zvlášt' pokud zdůrazňuje nutnost křesťansko mravní základny pro výchovu vůdců.

P. Ben. Kovařík.

SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO

Dřív než člověk začne psát o Duchu Svatém, musí si na okamžik tiše usednout a v tichu srdce bez jediného slova ho vzývat, aby mu ráčil vnuknout to pravé.

Vždyť víc než kde jinde platí zde: Ne dlouho badat, ne dlouho hloubat, ne dlouho přemýšlet, „jak to může být?“, nýbrž věřit, věřit z celého srdce a používat Božích darů. Spasitel řekl, že za sebe sešle jiného Těšitele, aby jeho učedníky uvedl do jeho pravdy a aby u nich zůstal až do skonání světa. Je vylit v naše srdce. Protože pak v nás sídlí, jsme chrámem Božím. Vychází od Otce i Syna. Spasitel ho sesílá.

Apoštolové a učedníci čekali na něho po Spasitelově nanebevstoupení ve večeradle. Tentokrát přichází zcela náhle za hukotu větru a v podobě ohnivých jazyků dává dar řeči těm, na něž sestupuje. A po jeho sestoupení apoštolové a učedníci jsou zcela změněni. Před tím byli bázlivi a zbabělí, nyní jsou plni odvahy a jsou ochotni pro Ježíšovo jméno snášet potupu. Nyní hlásají toto jméno před knížaty a králi.

I na nás sestoupil Duch Svatý, a to již na křtu svatém a ještě více ve svatém biřmování. Vždyť křest a biřmování i všechny prostředky spásy v naší duši jsou účinkem Ducha Svatého. Vše to veliké působí on s ohledem na Krista: „Z mého vezme“ (Jan XVI, 15). On jest to také, jenž Spasitelovu lidskou přirozenost stvořil z lůna nejčistší Panny, a pak v této Spasitelově lidské přirozenosti zvolil si své nejmilejší sídlo a povýšil ji na nejskvělejší prostředek svého působení.

Nejsvětější člověčenství našeho božského Spasitele stálo zcela a výlučně pod vlivem a vedením Ducha Svatého, jako již nikdo jiný. „Duch Páně je nade mnou“ (Iz. LXI, 1).

Duch Svatý je to, jenž s ohledem na zásluhy božského Spasitele nás do božského Spasitele včleňuje na křtu svatém a v ostatních svátostech. A čím více jsme včlenění ve Spasitele, anebo v tom smyslu, jak jsme již dříve řekli, čím více Spasitel je v nás a my ve Spasiteli, tím více Duch Svatý v nás působí. Je Duchem Ježíšovým, to je jasné. A proto je tam a působí tam, kde je Ježíš.

A kde Ježíš je víc, tam jeho Duch působí bohatěji a hojněji. Proto čím více a čím častěji na Ducha Svatého myslíme, jej vzýváme, v něho důvěřujeme, o jeho osvětlení prosíme, tím méně potřebujeme konat dlouhé pobožnosti k Duchu Svatému. Ducha přece sesílá Spasitel. Žijme tedy víc ve světle Ducha Božího a stůjme více pod jeho vlivem a uvidíme, že vejde do nás ještě více Spasitelova života a že ještě více budeme čerpat z jeho plnosti. Řceme božskému Spasiteli hlavně po svatém přijímání: „Sešli svého Ducha Svatého a budu znovu stvořen a okrsek mého srdce zazáří novým světlem.“

Protože však je to Duch Svatý (jak již bylo řečeno), který nám přináší Spasitele, máme tedy i jeho vzývat a prosit, aby stále více do nás přinášel Spasitelův život a aby z nás dělal takřka stále další mystické tělo Kristovo, jako nejsvětější Kristovo člověčenství stvořil z lůna Panny.

Víme nyní, že všechna Boží díla na venek nejsou dílem jedné nebo druhé či třetí božské Osoby, nýbrž že jsou dílem celé Nejsvětější Trojice. To platí též o díle posvěcení. Sice pouze Boží Syn, tedy druhá osoba nejsvětější Trojice, vzala na se lidskou přirozenost, ale stvoření této lidské přirozenosti je dílem celé Nejsvětější Trojice. Připisuje se však zcela zvláštním způsobem Duchu Svatému, jako třetí osobě Nejsvětější Trojice.

A tím přicházíme k bodu, který má velikou důležitost pro pochopení působnosti Nejsvětější Trojice. Duch Svatý je v Nejsvětější Trojici láskou. A proto díla lásky, a především díla lásky zcela zvláštní, se připisují právě jemu. Nejsvětějším a nejskvělejším dílem lásky pak je fakt, že Syn Boží se stal člověkem, a stvoření jeho skvělé lidské přirozenosti. Proto způsobem zcela zvláštním se připisuje Duchu Svatému. Pak přijdou díla, jež s člověčenstvím jsou zcela spjata:

posvěcení a vykoupení celého lidského pokolení. Také tato díla se připisují Duchu Svatému, protože jsou důkazem jedinečně veliké Boží lásky a skvělého Božího milosrdenství.

Pro svou praktickou duchovní životosprávu budeme se tím však méně zabývat: jsou to veliká Boží tajemství. Mějme velikou a svatou lásku k Duchu Svatému! Mějme v něho obrovskou důvěru! Vzývejme ho plni touhy!

Účinkem milosti Ducha Svatého v nás bude zcela zvláštní hluboké porozumění pro jemné ústrojí života milosti a ochotné vycházení vstříc Božímu řízení a vedení. Ve světle Ducha Svatého jedinečně poznáme, že v našem svatém náboženství jsou nespočetné věci, o nichž náš rozum nic neví, jež však proto a přes to stejně existují. Jinak řečeno: ve světle Ducha Svatého a jeho milostí dostaneme porozumění pro bláznovství kříže, jež jediné je pravou moudrostí.

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

TRIDUUM V LURDECH*

Z Maria Laachu odjeli jsme v pondělí velikonoční o 8. hod. z Heidelbergu a jeli až do Štrasburku, kde R. P. převor z Neuburgu Amandus navštívil svého synovce, jenž jest profesorem na tamním semináři. Tam jsme poobědvali a zatím co P. převor navštívil své další příbuzné, ukázal mi náš hostitel krásnou katedrálu. K večeru jsme odjeli do Colmaru, kde opět musel vykonati P. převor několik návštěv, a já, abych nepřekážel, prohlédl jsem si malé městečko. Pozdě večer odjeli jsme rozkodrcanou lokálkou, budící dojem prvního vynalezeného parostroje, do Lapontraia k faráři, bratru P. převora. Tam jsme zůstali celý den.

Krásná hornatá krajina, v jejímž klínu rozhozené domky

* V minulém čísle přinesli jsme zprávu o slavnostech, které se chystají k zakončení svatého roku v Lurdech. K účasti na těchto tří denních slavnostech byli pozváni biskupové, opatí a představení řádů ze všech končin světa. P. Placid Wenzel, benediktin emauzský, zúčastnil se tohoto tridua jako oficiální zástupce našeho pana opata, J. M. Arnošta Vykoukala. Doufá podnikl spolu s P. převorem z Neuburgu, Amandem Gselem, jenž zastupoval pana arcioyata beuronské kongregace, Rafaela Walzera. O své pouťi do Lurd podal nám R. P. Placid obšírnou zprávu v dopise, který otiskujeme našim čtenářům na následujících stránkách.

tvoří tichou farnost s pěkným, čistým kostelem uprostřed. Až do této vesnice sahala za války bitevní čára, vesnice však nemusela býti vylidněna, za to však ještě některé vzdálenější domky na kopcích, k ní náležející. Zde tedy byl sestaven dp. farářem lístek pro cestu Francií a objednan.

Druhého dne večer jsme odjeli opět do Colmaru a odtud nastoupili svou lurdskou pout' přes Lyon. Zde vystoupil P. převor, aby vykonal opět návštěvu. Jelikož pršelo, neměla by prohlídka jinak zajímavého města významu, pokračoval jsem proto v cestě sám, přidruživ se k jednomu francouzskému superioru S. J., jenž mluvil německy.

Cesta pokračovala až do Nimes, kde vystoupil tento nový můj společník za příčinou návštěvy svého přítele. V přímořském městečku Sete musil jsem ale také přerušiti na několik hodin jízdu, neboť žaludek byl celý rozhoupán a dusno, panující ve vlaku, působilo mi k bolestem žaludku ještě velké bolesti hlavy, že jsem nebyl daleko mdloby. Několikahodinová procházka městem opět mne vzpružila, že jsem mohl o 6. hodině pokračovati v další cestě.

Šťastnou náhodou setkal jsem se ve vlaku opět s oním P. superiorem. Bohužel, místo jsem nedostal. Vlak byl v pravém slova smyslu přecpán. Tak od 6 hodin večer do půl 6. hod. ráno seděl jsem s mnoha jinými poutníky na kufríku v chodbičce a „tloukl špačky“, konstatuje při tom, že poutě i v dnešní době moderního pokroku mohou zcela snadno nabýti rázu pokání a obtíží cestovních jako ve středověku, ne-li větších.

Městečko Lurdy přijalo nás s pláčem, patrně ze soustrastí nad naší nevyspalostí a utrmáceností. Měli jsme objednané pokoje v hotelu St. Raphael. Nezbylo nic jiného, než použití auta, abychom přišli alespoň suší pod jeho střechu. Tam nemohli jsme se nikoho dovolati (pravé jižní poměry, jako v Itálii!), zanechali jsme tudíž svoje zavazadla na chodbě u zavřené boudy vrátného a odebrali se do sousedního hotelu, kde dříve bydlíval vždy onen P. superior a tam jsme se mohli umýti a poněkud upravit, abychom mohli přistoupiti důstojně k oltáři.

Oltáře ve všech třech kostelích v pravém slova smyslu obleženy kněžími, čekajícími, až se dostane na ně řada. Šli jsme do sakristie. V průčelí veliký kamenný oltář sv. Josefa, podél stěn, těsně jeden vedle druhého, oltářů na každé straně

pět, „pouťových“, dřevěných. I zde veliký nával. Zatím pomodlili jsme se něco z brevíře a asi za půl druhé hodiny dostali jsme se na řadu my. První Mše sv. v Lurdech! Tento shon a tísnění opakovalo se ve stupňované míře po všechny následující dny. A vše šlo v klidu, tichu, trpělivosti.

Bylo dojemné, jak jeden kněz ministroval druhému, často stařeček celý shrbený mladému, sotva vysvěcenému knězi. Congregavit nos in unum Christi amor — Spojila nás v jedno láska Kristova. Po Mši svaté první návštěva k jeskyni u Immakulaty. Prší stále. Lidé tísní se u jeskyně — oči upřeny k bílé soše společné Matky. Rty šeptají andělský pozdrav Neposkvrněné. Jen nakrátko pozdravili jsme v první audienci Pannu Marii a šli do svých hotelů zpět se ohlásit v 9 hodin. Únava a hlad hlásí se o svůj podíl. Po snídani šli jsme na nádraží, resp. jen na cestu vedoucí od nádraží, jíž měl přijeti papežský vyslanec, kardinál Pacelli. Městečko celé ozdobeno prapory papežských a národních barev. Husté davy lidu tvoří špalír. K 10. hodině přestalo pršet. — Několik minut před 12. hod. rány z hmoždíře upozorňují na příchod legáta. Pak slavnostní, triumfální vjezd za provolávání slávy Sv. Otci a jeho legátu. V poledne setkali jsme se u stolu s P. převorem, jenž přijel teprve o 10. hodině.

Dříve, než popíši slavnosti samotné, zmíním se stručně o původní ideji tohoto tridua v Lurdech. Původcem této myšlenky jest zbožný kněz anglický Water Keyn z farnosti „Naší milé Paní Nanebevzaté“ v Londýně. Tento duchovní byl toho názoru, že za našich dnů svět v nesmírných utrpeních a bolestech na mravním, společenském a hospodářském poli ve všech zemích musí obdržeti sílu z mimořádných prostředků. Veškerým právem tento zbožný kněz jest přesvědčen, že největší sílu nadpřirozené pomoci a požehnání spočívá a pramení z Nejsvětější Oběti Mše svaté, neboť nic není Bohu příjemnějším a vyslyšení hodnějším, než Obět jeho jediného Syna, kterou v poslušnosti vůči Otci a v lásce milosrdenství k lidstvu krvavě přinesl svému Otci na Kalvarii a nekrvavě denně přináší skrze ruce svých kněží na oltářích katolické Církve. Nic neskrývá více posily a útěchy v těchto rozvášněných a rozbouřených dobách mravního i hmotného rozkladu, jako právě nesčetné Oběti Mší svatých, přinesených kněžími všech národů celého světa.

Kardinál Bourne přijal tuto ideu zbožného kněze Water

Keyna a po zralé úvaze předložil ji sv. Otcí, když připojil dojemná slova: „Jest jen jedno místo na světě, které jest příhodno pro tento účel, pro splnění této ideje: jeskyně v Lurdech.“

Kardinál Verdier, kardinál Bourne, biskup Gerlier z Tarbes a Lurd, mnoho francouzských prelátů a farář Water Keyn byli přijati po mezinárodním kongresu v Buenos Aires sv. Otcem a předložili i rozvinuli tuto ideu a plán Otcí křesťanstva. Již 10. ledna přišla z Říma od sv. Otce encyklika „Quoad tam alcri“, v níž sv. Otec zcela schválil program navrženého tridua v Lurdech a vyslovil přání, aby se shromáždili věřící poutníci z celého světa kolem zázračné jeskyně Neposkvrněné.

Ozvěna této výzvy sv. Otce v srdcích katolíků vyzněla v radostné velkolepé manifestace, připravené pro dny 25.—28. dubna v Lurdech. Kardinálové, biskupové, preláti, opati a generálové všech řádů ze všech dílů světa a všech států shromáždili se u Panny Marie Lurdské. Důstojné jest zastoupení ze Siamu, Austrálie, Číny, Japonska, Indie, Mexika, Ethiopie, Ceylonu a z nejbzdálenějších zemí jsou vysláni misionáři. Země, jako Anglie, Španělsko, Německo, Holandsko, Belgie a Československo, organisovaly četné poutní výpravy. Francie vyslala téměř ze všech departementů katolické spolky, lesy standart a praporů hemží se malým městečkem pod Pyrenejemi. Zkrátka Lurdy staly se místem, které, co snad stojí, nespátřilo dosud u nohou Bílé Madonny Pyrenejské v jednotné víře vyznání k společnému křížovému tažení ve vroucích obětech a modlitbách a důvěrných prosbách tolik poutníků jako v tomto roce uzavření svatého roku jubilejního, jež bylo zahájeno otevřením „svaté brány“ u sv. Petra v Římě 1. dubna 1933.

Svatý Otec vyslal k těmto slavnostem svého vyslance-
legáta kardinála Pacelliho, sekretáře státu, jenž přibyl do slavnostně ozdobeného městečka pyrenejského ve čtvrtek po 12. hod. pol. se zástupcem francouzského státu, ministrem Luimarem. Po krátkém vyměnění pozdravných formalit na nádraží lurdsém byl uspořádán slavnostní vjezd papežského vyslance Pacelliho městečkem, provolávajícím nadšené pozdravy svatému Otcí a jeho vyslanci. Průvod ubíral se k biskupskému paláci u basiliky lurdské. Radostně vlály pra-

pory něžných barev papežských a lurdských k pozdravům vyslance samotného Otce veškerého křesťanstva.

Odpoledne o 3. hodině uspořádán průvod k přijetí papežského vyslance k liturgickému obřadu. Basilika naplnila se do posledního místečka pouze klérem všech hodností. Na trůně zaujal místo papežský legát kardinál Pacelli a po zpěvu „Ecce, sacerdos magnus — ejhle, velekněz“ přednesl pozdravnou uvítací řeč J. Exc. biskup z Tarbes-Lurd, v níž připomněl, jaké veliké cti dostává se tomuto místu přítomností vyslance sv. Otce k slavnostem zakončení a jaké nesmírné prameny milostí budou v těchto dnech prouditi z tohoto místa, kde se bude nepřetržitě po celé tři dni a noci sloužiti Oběť Nejsvětější. Poté ujal se slova sám J. E. kardinál legát Pacelli, jenž zdůraznil přání míru a pokoje, aby vzešel z tohoto tridua pro celý svět křesťanský, jehož zástupcové se shromáždili na tomto posvátném místě. Pak bylo zanotováno J. Eminencí kardinálem legátem „Veni Creator — Přijď, Duše svatý,“ po němž od oltáře po závěrečné modlitbě bylo uděleno požehnání.

Pak ubíral se opět průvod s celým sborem velikého počtu kněží a věřících k jeskyni lurdské, kde byla obětována první Mše svatá, zahajující celou řadu ostatních 139 obětí nejsvětějších. Za nadšeného provolávání slávy vyslanci sv. Otce, zástupce Krista Pána na zemi a jeho legátu, kardinálu Pacellimu, dospěl průvod k jeskyni. Kardinál Pacelli zaujal své místo na trůně a za dojemných stříbřitých hlásků dětských zpěváčků, umístěných v jeskyni u oltáře, obětoval kardinál-arcibiskup pařížský Verdier první oběť Mše svaté velkého tridua. Jeskyně a celá cesta se skvěla v záři bílých růží a lilí. Dojemné bylo, když ke Credu připojil se téměř veškeren shromážděný lid a vyznával svou víru v Boha Otce Stvořitele, Syna Spasitele a Vykupitele a Ducha Svatého, Posvětitelé. — Bohužel, původně jasné, azurné nebe zahalilo se olověnými mraky, které vychrlily spousty vod na zbožné věřící, ti to však vyčkali v posvátné trpělivosti konce Mše svaté pontifikální a přemnozí pak celí promočení setrvali i na dalších Mších svatých. Ke konci nejsvětější Oběti, kterou přinesl kardinál Verdier, opět dešť ustal a večerní červánky slibovaly krásný zítřejší den.

Druhý den obstaral R. P. převor Amandus ohlášku na úřadě pro Mši sv. v jeskyni, jako zástupce. Bohudík byli jsme

oba v knize již zapsáni. P. převor obdržel v pátek hodinu 7. večer a já v neděli ráno 1.30. Dopoledne o 11. hod. promluva kard. Pacelliho k shromážděným kněžím. Mluvil latinsky a slova jeho zněla jako slova Jana Křtitele! Svatý zápal zářil mu z tváří, když mluvil o důstojnosti a vznešenosti, ale i hrozné odpovědnosti kněze. Na Kristu ukázal, jaký má býti kněz a odkud má čerpat síly a ctnosti. — Ve 3 hod. opět pontifikální Mše sv. a průvod, což se protáhlo skoro do 7. hodiny. Taktéž i druhý a třetí den.

Závěr byl velkolepý, pontifikální Mši sv. kardinála legáta, řeči biskupa lurdského a pak tříčtvrtěhodinovým kázáním legáta. Davy lidu byly rozloženy i na lukách na druhém břehu Gávy a radio zprostředkovalo jim slyšení mohutné řeči vyslance sv. Otce. Před jeho řečí bylo uděleno sv. Otcem radiem požehnání. Poté Eucharistický průvod. Jsou to dojmy nezapomenutelné!

Ke své Mši svaté odebral jsem se již po večeři a zůstal s ostatními věřícími po celou noc u jeskyně. Tolik a tolik záležitostí bylo třeba uzavříti do této Nejsvětější Oběti a proto připravil jsem se přítomností na mnoha jiných a pak po mé Mši svaté po díkůčinění, když již noční chlad mnou začal lomcovati, šel jsem za svítu měsíce vykonati známou křížovou tamní cestu. Vždyť jsem sem byl vyslán se modlit za jiné a za všechny jejich záležitosti a i za sebe, pak nechtěl jsem vyrušit R. P. převora, neboť jsme měli společný pokoj. Sta lidí nemělo vůbec kde spáti a přespali, či předřímali noc v kostele.

Autobusy ráno dopravovaly poutníky z okolních vesnic a městeček. Podle novin mělo býti na 200.000 poutníků. Na to nejsou Lurdy zařízeny.

Jakožto delegát dostal jsem se na vyhrazené místo, takže jsem mohl vše z blízkosti pěkně sledovat. — Rychle ty dny uběhly a nadešel den odjezdu.

V pondělí časně ráno jsme šli obětovati Mši svatou, naši poslední v Lurdech a pak poslední pozdrav Bílé Madonně Pyrenejské a o 9. hodině unášel nás vlak daleko od místa mimořádných milostí. Pršelo. Zajeli jsme do Bayonu a odtud autobusem do 20 min. vzdáleného lázeňského místa — světového Biarizu. — Jaký kontrast k předchozímu světovému místu! Tam hledá lidstvo duchovní posilu a zde posilu tělesnou a blahobyť! Ještě nikdy neuvědomil jsem si tak onen

kontrast mezi světem přirozena a nadpřirozena, jako tam! Není to místo pro nás a proto opouštíme opět světové lázně a naše cesta směřuje dále do Bordeaux. Tam jsme přenovali a druhý den rozdělily se naše cesty.

P. R. Amand jel navštívit několik svých známých a já pokračoval v cestě přes Paříž, kde jsem se zdržel jeden celý den, přespav v Maison du bon Pasteur — Boulevard Pereire, dům Kongregace kněží. Kaple v domě. Tam setkal jsem se s Dom. B. Malherb. Z Paříže jel jsem přes Belgii do Kolína, kde jsem se také den zdržel a prohlédl si toto starodávné město a jeho dóm. Seznámil jsem se tam s generálním ředitelem spolku sv. Cecílie a byl jsem pozván do chóru na nešpory, jež byly pontifikální a zahajovaly čtyřicetihodinový výstav. V chóru tak velikého dómu bylo celkem 10 lidí! Tak jsem oslavil svátek Nalezení sv. Kříže opět v chóru i když ne mnišským. Večer odjel jsem do Laachu, toužil jsem opět po tichu klášterní cely, po všech těchto oslavách a zážitcích.

Maria Laach.

P. Placid Wenzel.

PAPEŽ PIUS X.

K stému výročí narozenin velkého papeže (2. června 1935).

Jsou-li nám dnes poklady posvátné liturgie přístupnější, pak za to vděčíme jedinému. Prozřetelnost Boží postavila ho na práh nové doby, aby nás vedl k pramenům síly, která nové době udává směr. Pius X. měl zcela náboženskou přirozenost, byl zbožný v nejlepším slova smyslu. Byl mužem Božím. Bůh byl středem jeho myšlení i jednání.

Přivést lidstvo zpět k podrobení se Bohu, to označil jako úkol svého pontifikátu, když nevyzpytatelná prozřetelnost Boží povolala ho za nástupce Lva XIII. Prozřetelnost Boží vyzbrojila ho k tomuto úkolu jako málo koho jiného.

Pocházející z prostých poměrů, měl se brzy obeznámiti se skutečnostmi života. A on to prováděl svým prostým, klidným a jistým způsobem. Pozdější papež, protože byl zbožný v nejlepším slova smyslu, byl prostý, jasný, pravdivý.

Nečinil si žádné jiné nároky, než aby jako kněz směl sloužiti Pánu ve svatyni. Když tohoto cíle dosáhl, nechtěl nic ji-

ného, než býti celým knězem podle božského Srdce. Kdyby mělo býti po jeho vůli, byl by doživočně zůstal na svém prvním kněžském místě jako kaplan uprostřed venkovského lidu. Tak velice byl vzdálen všeliké ctižádosti a všeho bažení po hodnostech. Se stejným klidem, jistotou a samozřejmostí zastával však i místo duchovního správce, na které ho povolala důvěra jeho biskupa.

Pius X. ve své pracovně.

Teprve když Lev XIII. v roce 1885 jmenoval ho biskupem v Mantově, postavil se na odpor ve své pokoře a ze smyslu pro odpovědnost. Když však papež trval na svém, s pevnou důvěrou v Boží milost ujal se řízení diecése, která nahromaděním četných nepříznivých okolností byla velmi zanedbána, a učinil z ní v 9 letech vzornou diecési. V stejném klidném, cílevědomém jednání pokračoval i na patriarchátním stolci v Benátkách.

Nebylo proto divu, že severoitalští kardinálové, kteří měli příležitost viděti jeho působení zblízka, v konklave po smrti Lva XIII. soustředili voliče na jeho osobu. S prosbami a slzami zapřisahal Sarto kardinály, aby k jeho osobě nepřihlíželi. Podrobil se nyní výslovné vůli Boží.

S důvěrou v něho pak a s plnou odvahou nastoupil svůj úřad. Jeho desíleté působení bylo zcela vnitřně církevní. „Nástupce Lva XIII. musí být svatým člověkem,“ pravil sám kdysi před lety a byl v tom dobrým prorokem.

Svému heslu: „Vše obnoviti v Kristu“ zůstal věren s vzácnou důsledností. „Je naším nejvroucnějším přáním, aby pravý křesťanský duch všude ve všech věřících opět se oživil a v nezmenšené míře byl uchován. Proto musíme se především starati o svatost a důstojnost domu Božího. Tam totiž shromažďují se věřící, aby tohoto ducha čerpali z prvního a nepostradatelného pramene, totiž z aktivní účasti na přesvatých Tajemstvích a veřejné, slavné modlitbě Církve.“ Tak píše ve svém Motu proprio o církevním zpěvu ze dne 22. listopadu 1903. Slavení svatých Tajemství, tedy především Oběti Mše svaté, získati v křesťanském životě opět místo, které jí přísluší — tedy první — to bylo neúnavnou snahou papeže. To jest smysl jeho „Vše obnoviti v Kristu“.

Jeho ustanovení o sv. Přijímání neměla by býti brána v úvahu odděleně od svaté Oběti. Účast na celé svaté Oběti, tedy i účast na obětní hostině, měla by býti křesťanům něčím zcela samozřejmým. Tím chtěl sv. Otec tvářnost země obnoviti a obnovil by ji skutečně, kdyby lidé měli více pochopení pro jeho činnost, kdyby byli učenlivější a kdyby to nebylo bývalo s určité strany bojkotováno k nesmírné škodě podstatného katolického života.

Pius X. byl zcela knězem. Prvý a nejdůležitější svůj úkol viděl v tom, že jako kněz pomocí svaté Oběti a svátostí má sváděti do duší lidských Kristův život. Jednou z jeho hlavních starostí bylo proto vzdělávání hodných služebníků svatyně. Sotva existuje nějaký důležitější doklad jeho pontifikátu, ve kterém by se nezmínil o této věci, na které mu tolik záleželo. Můžeme ho plným právem nazývat papežem-knězem. Všechno jeho ostatní působení nutno jest chápati jen s tohoto stanoviska: jako velekněz v Oběti a ve svátostech přiváděti do duší život Kristův.

Poněvadž Kristův život, Kristovy poklady, jsou v lůně jeho svaté Církve, proto miluje Pius tuto svatou Církev, již stojí v čele jako zástupce Kristův, až do úplného sebeobětování. Kde se jedná o její čest, o hájení jejích práv, tam se neleká žádné oběti, tam nezná žádnou povolnost. Jako cherub s ohnivým mečem staví se před zahrady Církve svaté, aby za-

bránil vniknutí klamného modernismu a aby zachoval nevěstě Kristově neporušenost její víry. Všechny lidské ohledy musí zde ustoupit. Sám jsa mužem víry skrz na skrz až do nejhlubších nitek svého srdce, zná Pius příliš dobře poklady a kráasy i nesrovnatelné štěstí pravého života z víry, než aby s sebou nechal smlouvatí.

Vnitřně církevním pracím, k udržení čisté víry a kázně, slouží též úplně moderní církevní zákoník, jež Pius daroval Církvi. Tento zákoník není účelem sám sobě, také on má sloužiti jednomu velkému kněžskému úkolu, přiváděti život Kristův do duší a učiniti je schopnými k splnění svého posledního, jediného velkého úkolu: býti ctiteli trojjediného Boha a tím zajistiti si štěstí časné i věčné.

Tomuto jedinému velkému cíli sloužila též papežova rozsáhlá reformní činnost ve všech odvětvích církevního života.

I kdyby staré proroctví o papežích bylo nepravdivé, zcela a v plném slova smyslu platí o tomto svatém Otci: „Ignis ardens.“ Planoucím ohněm byl Pius, planoucím ve svaté lásce k Bohu a k bližnímu, planoucím v horlivosti pro neporušenost svaté víry, planoucím v touze všem bez výjimky otevřítí nesrovnatelné poklady srdce Vykupitelova.

Nemůžeme jeho jubileum lépe oslaviti, než že s radostí budeme čerpati nové síly ze starých pramenů, jež nám otevřel.

Grüssava.

P. Justin Albrecht.

Duševní klid.

Hledej mír, odpoutání od světského shonu. Opatř si klidnou mysl, pokojný a ničím neznepokojovaný stav duše, jenž by nebyl ani zmítán vášněmi, ani váben sem a tam k souhlasu pravděpodobností klamných nauk, abys dosáhl míru Božího, jenž převyšuje každý pojem a jenž bude chrániti tvé srdce.

Sv. Basil, Homilie k Žalmu 33.

Nehledej chvály.

Čobě pak odkud sláva, nepatrný prášku, odkud? Ze svatosti života? Ale Duch jest to, jenž pospěčuje; duch, pravím, ne tvůj, ale Boží. Čřebas se stkvíš divy a zázraky, v rukou tvých se konají, ale silou Boží. Nebo ti snad lahodi lidová přízeň, že jsi dobře pronesl rozumné slovo? Ale Kristus dal ústa a moudrost. Neboť jazyk tvůj, co je jiného, než péro písaře?

Sv. Bernard.

LETNICE V PERSPEKTIVĚ HORY POKUŠENÍ

Je zvláštní vztah mezi první nedělí postní, jejíž evangelium sv. Matouše začíná slovy: „Za onoho času Ježíš byl uveden na poušť od Ducha, aby byl pokoušen od ďábla,“ a mezi svatodušní sekvencí: „Veni Sancte Spiritus“.

Popatřme nejprve na Ježíše. Je právě pokřtěn Janem. Podrobil se symbolickému obřadu, kterého nepotřebovala jeho svatost a který byl jen pečetí úředního aktu potvrzení Jana Křtitele ve funkci Předchůdce Páně. Ponořil se dobrovolně do vody, jsa si vědom významu toho obřadu. Projevil tím vůli zemřítí a zároveň jistotu vzkříšení.

A hned jak byl pokřtěn, odvádí Duch Ježíše na poušť. Hned se uskutečňuje vůle zemřítí světu a žítí duchu. Velkolepá inkarnace úmyslu v odvážný čin.

Samota. Jaké to příšerné slovo pro ty, kdož se ani vteřinu neobejdou bez společnosti, kdo neustále potřebují, aby buď z prava nebo z leva se nad ně nakláněly tváře lidské nebo psi, kdo se mohou zalknout, kdyby pět minut měli být sami v pokoji, a proto se vykládají s nestoudností do okna ne na pět minut, ale na celé dopoledne, na celý den a v blaženém těkání očima po lidech stejně jako v bezobsažném hovoru, ke kterému znásilňují kolemjdoucí, utápějí svůj strach před samotou.

Díváte-li se kolem, zdá se vám vším právem, že na světě neexistuje než zábava. Všechno kolem vás jsou variace zábavy, rozličné způsoby ničení samoty. Lidé chtějí ničit svůj život ve shonu za společností.

Papini dobře praví, že nemůže snést samoty člověk průměrný, malý. Co by si také v ní počal? Průměrný člověk je ten, který se dobrovolně odsoudil k ustavičné prázdnotě svého ducha. Jeho duše je poušť, proč by tedy chodil na poušť? Jeho duše je sama, vyloučena z mystické spojitosti se všemi dušemi přítomnosti, minulosti a budoucnosti, takový člověk neví, co by si sám s sebou počal a proto rád přijímá úlohu utrženého papíru, kterým smí vítr pohazovati proti každé zdi. Malému člověku chybí těžiště. Je dobrácky rozpačitý jako bedna, která neví ještě, zda padne napravo či nalevo. Jen, když někam padne.

Samoty nesnese také člověk znuděný. Jemu už svět všechno dal. Jeho ruka přejela už všechny klávesy nejmodernějšího klavíru požitků. Co teď? Zbývá jen dadaismus. Život nemá smyslu. Jen žvatlat jako dítě má cenu. Malé dítě žvatlá z neumělosti — řeknu-li svému dvouletému děcku nějaké slovo, které nedovede napodobit, zasměje se a karikuje bezděčně: mllllm. Dospělý člověk, který vyčerpал svůj slovník v koketerii s banálností, nemá už také co povědět ani jiným, ani sám sobě. Žvatlá z nudy. Umí hovořit s každým a nikomu nic nepovědět.

Samoty nesnese člověk, který má strach. To vědí dobře i neučení lidé a říkají: „Kdo se bojí, nesmí do lesa.“ V samotě začne mluvit někdo, kdo nesměl dosud mluvit. A to je pak cesta lesem životu nebezpečná. Samota je neslyšitelné volání věčnosti, promítnuté slyšitelně do duše. Kolik lidí už v lese zahynulo, poněvadž je chytilo toto volání do svých tenat, poněvadž jeho paprsky rázem zničily citlivou vrstvu fotografické desky duše, která se opovážlivě vyhýbala Boží expozici.

Kdo se nevypořádal se svým strachem, kdo dosud nenašel nůž na jeho zabítí, nesnese samoty.

A Ježíš odešel do samoty, na poušť, protože pro bohatou duši je samota odměnou. Poněvadž samota je okrsek s optimální teplotou pro vnitřní růst, poněvadž samota má výsadu silného vzduchu hor s tajemným zářením slunečním, které ničí všechen hmyz znečišťující naši duši, poněvadž samota je koupel, ve které oči předávají schopnost viděti též rukám, nohám a za to získávají schopnost viděti i dovnitř. Ježíš jde na poušť se připravit. Na to všechno, co ho čeká, na ten styk s lidmi prostými i úskočnými, na svou práci, jejímž vyvrcholením bude zanechání živého odkazu pro budoucnost ozářovanou Duchem Svatým až do druhého příchodu Spasitele. Ten čtyřicetidenní pobyt na poušti nebyl jen pobytem symbolickým, který by korespondoval se čtyřicetiletým blouděním národa židovského. To byl pobyt, ve kterém byla perspektivně zkrácena i celá doba od nanebevstoupení Páně do posledního Soudu. Ježíš věděl, že v tu dobu nebude přítomen tak, jako tehdy na poušti, jen skryt pod způsoby Chleba a Vína, že to bude údobí Ducha Svatého, neviditelného a proto nemilovaného, Ježíš jistě tenkrát viděl celé to období v jeho rozsahu, viděl všechnu bídu, kterou prožíváme

jednak jako opakování bídy minulých generací, jednak jako předzvěst bídy příštích generací a toužil, aby Jeho příklad hledání a přípravy v samotě byl našim vzorem, aby nás učil, přitahoval magnetem, aby samota byla pluhem ryjícím půdu pro tajemnou setbu Ducha Svatého.

V tom vidím vztah mezi liturgií první neděle postní a liturgií svatodušní.

Jak my se připravujeme na své působení?

Dosud snad jen stav kněžský povinně počíná své působení v samotě exercicií, nehledě k našim duchovním řádům. Což my ostatní, laici, nepotřebujeme samoty jako přípravy? Ještě se nenašla ruka, která by na př. organisovala exercicie pro nezaměstnané učitele nebo pro nezaměstnanou inteligenci vůbec. Dosud ani na katolických učitelských ústavech nemáme speciální exercicie pro mladé učitele právě po zkoušce dospělosti. Dosud jsme nečtli, že by pro nově zvolené poslance byly projektovány exercicie před zahájením parlamentu, a přece by byla samota velmi vydatnou přípravou pro poslance, kteří museli před volbami neustále být ve styku s voliči, kteří žili jen pro společnost a pro ni musejí v novém parlamentě pracovat, právě tak jako samoty potřebují učitelé, kteří budou musít velmi mluvit a hodně naslouchat mluvě dětské, kterým nezbude snad ani chvilka pro setřesení prachu, který se usadil při té denní práci na duši.

Mělo by se státi pravidlem, že počátkem činnosti jakéhokoliv druhu a v kterémkoliv povolání musí býti samota, a to tím delší, čím méně samoty přináší povolání, čím méně nám dává možností usednouti na kámen osamělého poutníka a prozářiti svou cestu vědomím velkého cíle.

Je-li od prvních Letnic až do druhého příští Kristova všechen čas svěřen pod mimořádnou ochranu Ducha Svatého, který nám má býti ustavičnou připomínkou slov Kristových a zárukou, že po vyplnění všeho Kristus opět přijde, pak náš poměr k Třetí Božské Osobě by měl být poměrem nemluvněte usmívajícího se na otce jako by v náznaku blažené chvíle: až budu umět mluvit, všechno ti povím. Oč více očekáváme my, neboť Duch Svatý opravdu nás naučí mluvit, jen on nám dá porozumění a pochopení v situacích stále těžších a zapletenějších, jen On může obnoviti tvářnost zpusťosené země, poněvadž začíná své působení v srdcích jednotlivců. Najde je připravená?

Přestaňme si chvílku všimati, oč se liší barva našich šatů nebo cena lístků do divadla a zadívejme se chvílku dovnitř. Objevíme tam řádný nepořádek.

Jsme snad nejpokojnějšími občany, kteří s mlčelivou maskou na tváři přijímají odhodlaně každý nový zákon, ale v naší duši je revoluce. Jsme plni ducha odboje. Nechceme, aby tento kraloval nám. Jsme tisíckrát horší Židů před domem Pilátovým. Ti se alespoň netajili svým záštim a hlasitě křičeli, co my uvnitř skrýváme a čeho jsme stejně plni: „Ukřižuj ho! Pryč s ním!“

Chceme zákony, ale nechceme Boha, chceme pořádek, ale ne Boha, chceme, aby policie hlídala náš soukromý majetek, ale pryč s Bohem. Necítíme Ho, ale víme, že je všude jako vzduch. Umřeli bychom, kdyby ho nebylo a přece voláme: „Pryč s ním!“ Je pro nás zvláštní, nepochopitelný. Nikdy se s ním nesmíříme, protože je Pravda sama. A nám se chce lhát. My se tak rádi převlékáme do všelijakých šatů výmluv a lží, my jsme v nich jako doma a Bůh nás z nich vytahuje nahé. Jaká to smělost!

Bůh je nám nepohodlný, je to tříška v našem oku. Ať se díváme, jak chceme, stále ji cítíme. Není to již k vydržení. Tolik lidí se mrzačí tajemným nápojem neviditelnosti, aby mu unikli, tolik lidí se vraždí, a marně. Jeho tvář je jim odsouzením.

Naše odcizení Bohu Duchu Svatému je největší zpronevěra dějin. Nejhorší defraudace, kterou mohl člověk spáchat.

Lidský duch, rozvíjející se stále do jemnějších lístečků květu geniality, má býti nejkrásnějším hymnem na Boha zde na zemi. Člověku to bylo málo a proto zvolil méně: posunul své zničitelné atomy na prestol božství.

Nic nemůže člověka zhyzdit, ani zvířecí tvář ne, jen člověk-bůh je odporná a šeredná karikatura lidství, člověk-bůh je obluda, která chce pohltnout sama sebe. A k tomuto lidství, které si tak pokřivilo zrak samolibostí, přichází Církev svatá v červené barvě lásky a ohně, aby mu ve svatodušní sekvenci úsečně a krátce řekla: „Nihil est in homine.“

Lidé oslavují se navzájem a nezřízená reklama vlastnímu já stává se davovým hnutím se vši nebezpečnou sugescí. Kdekdo křičí u patníku o svých schopnostech, jarmareční dryáčnictví je napodobeno ve vědě, v umění a teď do toho

shonu za samolibostí přichází slovo, které zabíjí pýchu. Slovo, které nediskutuje, nevyvrací, neomlouvá, nehladí, jen konstatuje: „Nihil est in homine.“

Není to liturgický omyl? Nezabije tato věta s pýchou i všechno ostatní? Není to šílené rozevření propasti před beznadějnými?

Ó, nikoliv. Ve svatodušní sekvenci předchází této větě jiná a my se musíme cele zaposlouchat do hudby slov liturgie: „Sine tuo numine, nihil est in homine, nihil est innoxium. — Božstvím svým nám vyjdi vstříc, jinak v lidech není nic, vše nám může uškodit.“

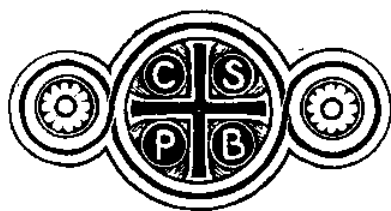
Církev není hlasatelkou nihilismu a nestrká do propasti nikoho, byť stál sebe víc na krajíčku. Církev za všechny prosí a všechny učí prosit: „Božstvím svým nám vyjdi vstříc.“ Církev nepopírá schopnosti, které nám byly propůjčeny, nechce, abychom nad nimi leželi v nečinnosti, chce rozvíť všech našich sil, ale brání preventivně pýše samouků: „Božstvím svým nám vyjdi vstříc!“

„Sešli Ducha svého a stvoření budou.“ Sešli a stvoření budeme: lepší, čistší, protože naše činnost bude Tvou. „Přijď, Svatý Duše a naplň srdce svých věrných a oheň lásky své v nich rozněť!“

Kdybychom měli méně starostí politických, jistě by se našly peníze, aby svatodušní sekvence byla vydána v milionech lístcích a rozhozena mezi lid, aby všichni katolíci celé republiky se ji zbožně modlili jako nejlepší přípravu na chystaný sjezd katolíků. Nebudeme-li prosit, nedostaneme, neodejdeme-li do samoty, nezvítězíme. Tantum — kvantum. A proto raději hned sepněme ruce k modlitbě: „Confirma hoc Deus, quod operatus es in nobis. Upevni to, co jsi v nás vykonal, Bože!“

Svatý Jan pod skalou.

Karel Hroch.

O FELIX ROMA

(Ze zápisků poutníkůvých.)

Na hřbitově u kolegiálního kostela sv. Václava ve Staré Boleslavi stojí starobylá socha, český lev. To prý proto, že tam je střed České země. Nevím, je-li tak vsuktku zeměpisně, jistě však tam měl by býti duchovní střed naší vlasti. Ten český lev totiž stráží tři cesty, po nichž nemůže národ zablouditi, ale dospěti k pravé slávě a svobodě. Jedna míří k památné kapli svatoklimentské, posvěcené šlépějemi svatých apoštolů slovan-ských, druhá cesta spěje ku prahu, na němž vykvrácel sv. Václav, dědic této země, a třetí, nejširší, volá všecky bez rozdílu vzhůru k Matce Boží.

Zamyslete se nad významem těchto podivuhodných cest! Zachránil se na nich náš národ od kletby zahynutí. Kéž by se na ně opět celý vrátil, neboť je zle a temno ve světě okolo nás! Zklamaly teorie, ztroskotaly systémy, zůstaly jen vášně a nenávisť. Svět zvrtil se ze svého středu.

Pojďme hledati to pevné místo, abychom na něm zakotvili svá kolísající srdce! Neztrácejme důvěry! Půjdeme po jasných stopách, které nás zavedou do velikého města. Na březích široké, zkalené řeky jako v zrcadle spatříme obraz dnešního věku. Na jedné straně bohatství, na druhém, rybářském břehu, bída, tu zavilá a necitelná temnota, onde touha po lepším životě a nade vším v ran-

ních červácích záblesky nového Světla. A vidíme zástupy vznešených i prostých, zvedajících srdce svá ke Slunci, aby se roznítla ohněm nového života. Ale ruce katanů strhávají je v prach a duše věrné oběťují životy pro lepší naděje. Nad jejich hroby však zvedá se nové, lepší město, rozložené po 7 pahorcích, jimž vrcholí onen, který chová nejvzácnější hrob, vůdce těchto mučedníků, apoštola sv. Petra. Jsme v Římě a zbožně putujeme od svatyně ke svatyni, od basiliky k basilice a každá z nich zablýskne se nám jiným světlem, neboť jdeme po cestách svatých. Tu u dveří chrámových sedával žebrák-světec, tu svatý kněz shromažďoval opuštěnou mládež, tu svatá paní vznešeného rodu sytila a šatila zástupy nuzných; vidíme oltáře, u nichž hrdinové ctností našli nebesa otevřená a pomáhající svým světlem v temnu, dlíme u loží, na nichž usínali andělští jinochové, sestupujeme do lázní, sklepů a vězení, v nichž zhasínaly hvězdy lidské, osvětlené světlem Kristovým.

Není možno tupě se dívat; dech svatých vane okolo a s jeho vůní vzlétá i náš duch k nebi... a svatyně římské hučí vodopádem modliteb, tryskajících od země k azuru.

Z daleka slyšíme jeho hukot, splývající v jediné slovo: „Věříme!“ a z blízka s podivem rozeznáváte, jak se rozložil v tisíce hlasů přicházejících se všech stran. Všechny rasy, všichni národové, děti i starci, muži i ženy jako v bojovním útoku vzpírají svá srdce k Bohu, jednomu Otci všech.

I my jdeme tiše za těmito poutníky! Spěchají nesčetnými branami kolosea dovnitř některého pohanského cirku a opět se v jedno shromažďují, neboť tam stojí jen jediný symbol, prostý, chudičkový kříž. Pro Ukřižovaného učinilo se tu divadlem tisíce mučedníků ze všech národů, On i dnes všechny národy táhne k Sobě... A zástupové jdou tiše, kam velí. Rozestupují se po širokém schodišti chrámovém a s ohnivou nedočkavostí vstupují do svatyně; rozlévají se v nesčetných proudech po jejích prostorách, ozářených statisíci světél. Je ráno. Jitřenka ještě nezapadla, proto ji zbožně a mírně pozdravuje průvod, vstupující do basiliky: „Ave, maris stella, Dei Mater alma!“ Ale není to zpěv moderní, nýbrž píseň dávných věků, neboť Maria byla Pomocnicí křesťanů již na počátku Církve. Hlahol chorálu uhasíná, aby se klenby basiliky rozezpívaly slovy, jež jsou vryta do zlata na jejím okraji: „Tu es Petrus... — Ty jsi Petr, a na té skále vzdě-

lám Církev svou a tobě dám klíče království nebeského“ (Mat. 16, 18, 19).

A zástupové ze všech národů zdraví Toho, jenž vstupuje na stolicí svatopetrskou, aby byl nejen otcem všem věřícím, ale především jejich učitelem.

Evviva, vivat, jásoť mísící se až v dětinský fleskot jest odrazem nadšení a lásky.

Tak shromáždí se jen rodina okolo otce. A hle, začínají modlitby, znějí prosebné písně a Duch Boží přichází na toto šťastné shromáždění, aby ústy svatého Otce zvěstoval jim poselství Církve vítězné. Svatý rok, jubileum Spásy, končí a Církev zapisuje v shromáždění svých věrných dona Jana Boska, apoštola mládeže, do knihy svých svatých. „Chraňte mládež před hříchem a zachráníte svět!“, toť odkaz Boskův světu rozvrácenému nevěrou a hříchem. Proto Bůh zjevil nám jeho oslavení. Proto národové, sjednocení se svým Otcem, jako jedněmi ústy a jednou řečí velebí Boha slavným zpěvem „Te Deum laudamus“. A nad hrobem sv. Petra přináší se Oběť velikonoční, aby vyvrcholila oslavu Boží a Církví bojující i trpící byla zárukou i dárkyní nesmrtelných nadějí.

Děti však vyhledávají rády svého otce v jeho samotě, aby se s ním potěšily a u něho se poučily. I poutníci z naší vlasti mohli se zvlášť shromáždit u milovaného otce křesťanů-katolíků a načerpati světla do příštích dnů. „Je potřebí,“ pravil k nim, „abychom všichni žili životem vskutku křesťanským. Bůh od nás žádá život, plný dobrých činů, ale i skutky musí býti plny pravého života, t. j. posvěceny a oživeny milostí Boží. „Vita christiana — život křesťanský!“ Ta dvě slůvka, stále opakovaná a zdůrazňovaná, přijali poutníci jako klíč k rozluštění záhad dnešního světa, zmítaného v bídě hmotné i duchovní.

Slova neomylná, ukazující nám starobylou, a přece stále novou a potřebnou cestu. Míříme od basiliky sv. Petra, prvního z apoštolů, ven ulicemi města za hradby do basiliky apoštola sv. Pavla. Jeho socha na nádvoří jakoby v zamyšlení nad osudy světa kyne vám, abyste vstoupili.

Žasnete, jste v nejkrásnějším římském chrámu. Prostá a vyrovnaná krása, tichost i odhodlanost výtvarná vás obklopuje. Přemýšlíte, co to as znamená? Jste ve svatyni benediktinské a duši vaší letí myšlenky, vyprávějící o tomto

podivuhodném bratrstvu, které svou prací nejen národy Evropy přivedlo ke Kristu, ale povzneslo je z nízkosti barbarské k lidské ušlechtilosti, a zavedlo je na cesty prospěšné práce a na výšiny pravého umění, „aby ve všem chválen byl Bůh!“

A takového poselství, takového znovuvzdělání, t. j. skutečného apoštolátu, potřebuje svět dnes více než kdy jindy. Lidská práce nahrazena stroji, zmlkla i píseň na rtech, ohlušena vrískavým hlomozem gramofonů a radiových přijímačů, ztišilo se i lidské srdce, ba ono ztvrdlo, když přestala v něm proudit modlitba. — Není práce, protože není modlitby, anebo velmi málo. Není práce, poněvadž už není pravé pospolitosti, ale jen sobectví. Proto apoštolát liturgický, flumocný rodinou benediktinskou, jeví se tak přirozeným. Vrací nás všechny na cesty, kde je plnost všech nadějí, hlubina víry a nikdy neumdlévající láska, kde všichni jedno jsou.

* * *

Byl Velký pátek svatého roku. Unavený poutník míjel v chrámu svatopetrském hrob Pia X. Myslí letěla mu vzpomínka na tohoto svatého papeže, který podivuhodně obnovil benediktinský ideál posvátné služby Boží, liturgie i zpěvu, chtěje tak uskutečnit své heslo: Vše obnoviti v Kristu! Divným nepokojem nesen, ocítl se poutník pojednou na terase velechrámu a zanedlouho díval se všecek užaslý s výšin kopule na město a svět. V tu chvíli zmizel čas a duch poutníkův jasně viděl, jak všechny tři cesty, jimiž pufoval, cesta světců, víry i ta apoštolská, míří v jediný pevný střed, velechrámem označený.

Středem světa je stolec Petrův! Duše jásá, pozvedá se i ztrácí ve vlnách chorálu, jež pějí všichni národové: „Et unam sanctam, catholicam et apostolicam ecclesiam.“ Jen jedna je záchrana světa: svatá, všeobecná a apoštolská Církev na skále Petrově.

Není možno, aby tato jasná jistota neozářila prudkým světlem vzpomínky mladosti. Pouť k hrobům apoštolských knížat skončena, a tu se zdá, jako by už dávno za jinošských let byl ji poutník prožíval v tichých hodinách slavné liturgie v Ěmauzích.

To tenkrát večerní zvony volaly rodinu svatého Otce Be-

nedikta, aby v žalmech a hymnech ukončila slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla.

Lid shromážděný ve svatyni čeká, až bratří půjdou. Hle, varhany již zazněly a pod mistrovskými rukama ozývá se tichý motiv dne.

Sluch hudebníka rozezná, že je vzat ze svátečního hymnu. Rozvíjí se v sličné kráse, jako hvězdy blýskající se za večera jedna za druhou na temném se nebi. Hle, *svatost* Církve! Motiv se prohlubuje, mohutní a pevnými rytmy postupuje. To pevná, nekolísající víra Církve, svolává všechny národy. Předehra vrcholí v mohutných zkratkách, v nichž slyšíte závěr hymnu. Tak apoštolská Církev oslavuje oba světce, kteří jsou jejími sloupy. — Varhany zmlkly, nešpory započaly a mírný zpěv žalmů naplňuje svatyni emauzskou ohlasem dalekých krajů. A když dozněla i píseň na oslavu Královny nebes, znovu se rozhláholily varhany původním motivem.

Kněžstvo přináší na oltář ve vzácných relikviářích ostatky svatých knížat apoštolských a zbožná rodina bratří zpívá jim hymnus a vroucně je uctívá.

Tenkrát mladý student, nemaje po ruce antifonáře nebo vesperálu a neznalý latiny, nepostihl jsem slovního obsahu tohoto chvalozpěvu, ale jeho melodie, tuším, v *Ä dur* zpívaná, až dodnes zní mou myslí. Hlasy bratří i hochů-studentů, mezihry varhan jakoby o slokách rozjímající, umělecky vyrovnaná krása posvátných obřadů, to vše i po letech, v jasném reflexu jubilejní pouti do Říma, slévá se v jediný hymnický výkřik: „*O felix Roma! — Ó šťastný Říme!*“

Kralupy n. Vltavou.

Josef Klement.

Z MEŠNÍHO KALENDÁŘE SVATÝCH

SV. ANTONÍNA PADUÁNSKÉHO, VYZNAVAČE

13. června.

Nejvzácnější květ na mladistvém štěpu slavného řádu sv. Františka Serafinského. Zářné světlo, jež vzešlo v řadě Menších bratří ještě za života sv. jeho zakladatele. Narodil se r. 1195 v Lisaboně. Křestním jménem slul Ferdinand. Urození rodiče zbožně jej vychovali. Prvního vzdělání nabyt na

katedrální škole v rodišti. V 15. roce vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustinianů poblíž Lisabonu. Aby unikl návštěvám příbuzných a přátel, vyprosil si přeložení do odlehlého kláštera v Koimbře. Vynikal příkladnou horlivostí a neobyčejnými úspěchy v studiích, zejména v mystické bohovědě. Spatřiv r. 1220 těla prvních mučedníků františkánských převezaná z Afriky do Koimbry, zahořel touhou stát se františkánským misionářem a dosáhnouti koruny mučednické. Přes všechny domluvy a překážky vymohl si souhlas představených a vstoupil do noviciátu františkánského kláštera v Olivaesu u Koimbry. Byv oděn rouchem sv. Františka, obdržel řeholní jméno Antonín. Hned po noviciátě vyprosil si dovolení, aby směl nastoupiti jako misionář do Afriky. Než Prozřetelnost Boží měla s ním jiné plány. Onemocněl a byl nucen Afriku opustiti. Prodlev nějakou dobu v Messině, kam zahnán byl bouří, vydal se s několika řeholními druhy na valnou schůzi řádovou do Assisi, touže spatřiti sv. zakladatele řádu. Mezi 3.000 shromážděných bratří úplně zanikl a při rozdělování úřadů a prací nikdo si ho blíže nepovšiml. Taje z pokory svoje veliké nadání a vzdělání, konal nějakou dobu nejnižší práce v klášteře u Forli. Posléz přišly vzácné hřivny ducha jeho najevo, když mu kdysi v klášteře ve Forli bylo nařízeno, aby bez přípravy pronesl řeč k bratřím a hostům dominikánským. Vzbudil takový úžas, že sám sv. František nechtěje dopustiti, aby takový poklad zůstal zakopán, poslal jej na slavné školy do Vercell a pak pověřil jej učitelským a kazatelským úřadem v řádě.

V řádu Menších bratří zazářilo veliké světlo: údivný kazatel neodolatelné výmluvnosti a vynikající učenec v oboru mystické theologie. Úspěchy jeho činnosti byly veskrz neobyčejné. Učil zejména v Bologni, Toulousu a v Padově. Zvlášť bohatou činnost rozvíjel jako misionář. V severní a střední Itálii, jakož i v jižní Francii nebylo města, kde by nebyl kázal. K jeho kázáním byl takový nával, že nestačily ani největší chrámy. Účinky jeho kázání byly divy milosti. Když sestupoval s kazatelnou na náměstích, hřbitovech a na polích, padali mu lidé k nohám, líbali jeho hrubý řeholní šat a v slzách ho prosili, aby je zpovědí s Bohem smířil. Činnost omilostněného světce, který při všem svém věhlasu zůstával pokorným kajícím, byla provázena nevídaným požehnáním Božím. Málokterý světec měl za živa dar divů v takové

míře, jako tento věrný žák světce assiského. Velkých zásluh získal si též o svůj milý řád. Zastával postupně různé řádové úřady. Po smrti sv. Františka byl vrchním představeným římské provincie. V této funkci ukázal velkou pevnost proti úsilím o zmírnění původní přísnosti řádové, jako předtím vzepřel se s apoštolskou rázností proti násilníku Ezzelino-
vi. R. 1227 přišel do Padovy, kteréžto město bylo od té doby hlavním jeho působištěm. Nadlidským namáháním podryl své zdraví. Po proslulých postních kázáních v Padově r. 1231 těžce onemocněl. Uchýlil se nejprve do klášteříka Campo Sampiero. Vida však, že při malém počtu tamějších bratří byl by na obtíž, dal se převézt do Padovy a tam zemřel 13. června 1231, pomodliv se 7 kajících žalmů a zazpívav mariánský hymnus „Ó slavná Paní“. Bůh oslavil omilostněného světce tolikými divy, že hned po roce prohlásil ho papež Řehoř IX. s velikou slávou za svatého.

Vstup.

Ž. 36, 30–31.

Ústa spravedlivého pronášejí moudrost a jazyk jeho mluví, co pravé jest; zákon Boha jeho je v srdci jeho.

Ž. 36, 1. Nezávid' zlým jejich štěstí a nežárli na ty, kdož páší nepravost.

Ústy tohoto obdivuhodného světce rozlilo se neskonale bohatství pravdy Boží. Jsa v bohovědě hluboce vzdělán, uměje Písmo svaté téměř nazpaměť, maje zvučný hlas a podmanivý zjev, strhoval plamennou výmluvností. Řeči jeho podobaly se rozvodněnému veletoku, který všechno zchvacoval. Ze slov jeho šlehaly blesky, které oslnivě osvěcovaly a burcovaly k pokání. Světec postavil svůj jazyk dokonale a výhradně do služeb pravdy Boží. Všechno, co mluvil, směřovalo jen k slávě Boží a spáse duší. Bůh to slavně potvrdil. Jazyk sv. kazatele nalezen po 32 letech v hrobě neporušený. Sv. Bonaventura, devátý generál Menších bratří, vzav tenkrát oslavený jazyk světcův do ruky, zvolal rozechvěle: „Ó požehnaný jazyku, jenž jsi povždy velebil Boha a učil lidi ho oslavovati, aj, nyní se osvědčuje, jak veliké jsou zásluhy tvé u Boha.“

Kolekta.

Nechť toužená slavnost sv. Antonína, vyznavače tvého, Bože, Církev tvou oblaží, aby

duchovní pomoci vždy byla chráněna a radostí si zasloužila požívatí věčných.

Sv. divotvůrce a nejslavnější kazatel 13. století je chloubou Církve. Sotva který světec je tak populární a požívá takové úcty a důvěry jako sv. Antonín. Velkolepý chrám padovský, do něhož uloženy byly ostatky světcovy r. 1307, patří k nejproslulejším poutním chrámům (oslaveným zázraky) v celé Církvi. Nesčetné takřka svatyně, oltáře, sochy a obrazy světcovy ve všech dílech světa výmluvně hlásají, jaké úctě a důvěře těší se tento vyvolenec Boží v křesťanstvu. Zbožný lid zvláště ho vzývá o pomocnou přímluvu při ztrátách věcí netoliko hmotných, ale i duchovních (důvěru druhých, mír a klid srdce, dřívější horlivost a p.).

V epištole líčí světec slovy sv. Pavla své oběti ve službách lásky.

Čtení z prvního listu sv. Pavla apoštola ke Korintským 4, 9 — 14.

(Misál 57.*)

Slova sv. Pavla o apoštolátu dělníků Páně, kteří se vydávají v obět lásky za své bratry, otvírají výhled do nitra velkého duch. syna sv. Františka Serafinského a osvětlují jeho prozřetelnostní poslání.

Sv. Pavel hájí se proti samolibým vůdcům korintských křesťanů. Církev dnešní epištolou podává též kus apologie, díla svých misionářů proti pyšným a moudrým tohoto světa. S radostnou chloubou poukazuje na tohoto omilostněného dělníka Páně, jehož dílo je skvělou obhajobou apoštolátních akcí Církve.

Slova epištoly vysvětlují též podivuhodné úspěchy činnosti sv. Antonína, který v duchu chudého a ukřižovaného Pána, v šlépějích světce assiského, promluvil k lidstvu 13. století v síle nejslavnějších poslů Božích.

Světec, jehož život byl jedinou obětí za záchranu duší, zemřel, jak žil a pracoval: na aréně své apoštolské práce. Zemřel vysílením jako oběť svých námah na kazatelně.

Stupňový zpěv. Ž. 91, 13 a 14. Spravedlivý jako palma pokvete; jako cedr na Libanu poroste v domě Páně. Ž. 91, 3. Aby zvěstováno bylo za jitra milosrdenství tvé a za noci věrnost tvá.

Známý text velebí duch. velikána, jehož zrodila samota klášterní (liturgie se zvláštní zálibou opěvuje tímto žalmo-

vým úryvkem světce samot). Toto veliké světlo zažehl Pán v ústraní odlehlých klášterních samot. Světec tajil své hřivny, vyprošoval si nejnižší služby a s naprostou odevzdaností v Boží Prozřetelnost oddával se povinností, jež mu představení ukládali. Než Pán sám vynesl tuto skrytou pochodeň z ústraní a postavil ji na svícen ve svatyni své. Sám sv. František, ač se tolik bál, by s učeností nevníkla do jeho řádu pýcha, posílá Antonína na studie a pak ho pověřuje učitelským úřadem, píše mu památný list: „Milému bratru svému Antonínovi bratr František vzkazuje pozdrav v Kristu Ježíši. Uznávám za dobré, abys bratry bohosloví vyučoval, ale tak, aby horlivost ve studiích neuhašovala ani v tobě ani v bratřích horlivosti v modlitbě, jakož přikazuje se nám řeholí, k níž se přiznáváme.“

Aleluja, aleluja. Sir. 45, 9. Miloval jej Pán a ozdobil jej; rouchem slávy přioděl jej. Aleluja.

Málokterého světce Bůh omilostnil takovou divotvornou mocí jako sv. Antonína. Z vzácných odměn, jichž se světci za jeho horlivost apoštolskou dostalo od Boha už na zemi, zvlášť neobyčejná je jedna (upomíná na ni obvyklé zobrazování světce): sv. Antonínu zjevil se Ježíšek a směl ho vzít do náručí jako kdysi šťastný Simeon.

Sv. učitel zůstavil po sobě hojně písemných památek, jež dosud hlásají jeho věhlas. Jsou to četná kázání, výklady Písma sv. a první biblická konkordance. Proto ctěn je v řadě sv. Františka jako církevní učitel.

Slova sv. evangelia podle Lukáše 12, 35 — 40.

(Misál 55.*)

Bedra sv. Antonína byla stále přepásána přísným sebezapíráním, jímž chránil svou panickou čistotu. Hořící pochodeň víry stále plápolala v ruce jeho a zapalovala, co bylo pohaslo v setmělé svatyni Páně. Proslavil se nejen jako šířitel víry, ale též jako její obránce. Zvlášť pronikavě zasáhl proti podkopavatelům domu Páně z řad Albigenských a Katarů. Světec byl obdivuhodným vzorem služebníka věrného a bdělého. Příchodu milovaného Pána dočkal se předčasně (maje 36 let). Očekával ho, modle se kající žalmy a vzýváje Matku Spasitelovu. Poslední slova jeho byla: „Již vidím Pána.“

Ve zpěvu k obětování jako by doznívala ozvěna posledních slov evangelia: Služebník věrný a milosrdný okusil bohatě věrnosti a milosrdenství svého Pána.

Ž. 88, 25. Věrnost má a milosrdenství mé s ním a ve jménu mém zvelebí se moc jeho.

Tichá modlitba odnáší se jen k mešní oběti, při níž sv. Antonín okoušel zvláštních omilostnění.

Tato obět budiž, Pane, spasnou pro lid tvůj, pro nějž jsi ráčil Otcí svému se obětovati jako obět živá.

Sv. Antonín toužil se přinést Bohu v obět krvavou na misích afrických. Poznav, že Bůh chce, aby se věnoval apoštolátu v jižní Evropě, strávil se ve službách misí jako obět nekrvavá.

Zpěv k přijímání připomíná blahé setkání světcovo s Pánem ve smrti (reprodukuje soud Páně nad věrným a bdělým služebníkem).

Mat. 24, 46—47. Blahoslavený služebník, jejž přicházející pán nalezne bdícího. Amen, pravím vám, nade vším statkem svým jej ustanoví. Aleluja.

Sotva světec vydechl, volalo se po ulicích padovských rozrušeně a dojatě: „Světec zemřel.“ Tentokrát byl hlas lidu vpravdě hlasem Božím.

V modlitbě po přijímání závěrečné vzývání přimluvy slavného orodovníka.

Nasycení božskými dary, prosíme, Pane, abychom zásluhami a přimluvou sv. Antonína, vyznavače tvého, pocítili účinek spasné oběti.

Olomouc.

Dr. Frant. Cinek.

BL. IVAN, PRVNÍ ČESKÝ POUSTEVNÍK

(Ke dni 25. června.)

Studium české literatury barokní přivedlo univ. profesora dr. Josefa Vašicu z Olomouce k řešení otázky o historické existenci prvního českého poustevníka, bl. Ivana ze sv. Jana pod skalou.

S oprávněnou opatrností kritika a vědce neodvažuje se

ještě tuto otázku řešiti definitivně, ale dosavadní výsledek studií uveřejnil ve 2. čísle letošního roč. časopisu „Řád“. Poněvadž bl. Ivan byl jistě benediktinem, věnujme i v benediktinském časopise článek tomuto světcovi, jehož památku katolický barok světil dne 25. června.

Prof. dr. Vašica především dospěl k přesvědčení, že latinská skladba „Vita sancti Ivani, primi in regno Boemiae eremitaе“ (vyšlo v Praze r. 1656) nepochází od Matouše Ferdinanda Sobka z Bilenberka,* nýbrž autorem jejím je P. Fredericus Bridelius S. J.,** jenž sám také vydal rok nato (roku 1657) česky v Praze „Život svatého Ivana, prvního v Čechách poustevníka a vyznavače“. V latinské skladbě je od Sobka pouze dlouhé a z části v hexametrech zveršované věnování císaři Leopoldu I.; v tom smyslu dlužno též rozuměti Bridelova slova v dedikaci české legendy opatu Sobkovi: „Ivan Vašnostiným pérem ozdobený.“

Českou legendu Bridelovu vydá ještě letos svým nákladem opatství břevnovské v Praze. Bude vydání to tím vítanější právě letošního roku, jubilejního Máchova, že i tohoto českého byronistu česká legenda Bridelova inspirovala. Třetí z jeho prvotin je právě báseň „Svatý Ivan“, kterou předčítal jednou v neděli listopadovou r. 1831 svým posluchačům v hodině čestiny sám Jungmann.

To je v hlavních rysech první závěr prof. dr. Vašici v prvním odstavci „Sv. Ivan u Bridela“. Ve druhém: „Sv. Ivan v české historiografii“ je zajímavý dohad Vašicův, že Bridel musel mít po ruce ještě nějaký nám dnes neznámý variant legendy svatoivanské. Tento dohad vhodně se doplňuje názorem J. V. Šimáka, jež též Vašica uvádí, že i Hájek použil

* Nar. 1618 v Rajhradě, na Moravě z rodičů rolnických. Latinské školy studoval v Broumově a v Olomouci. V r. 1638 vstoupil do řádu sv. Benedikta v Broumově, v r. 1649 se stal opatem benedikt. kláštera u sv. Mikuláše v Praze na Starém městě, kde je nyní ruský a československý kostel. V r. 1652 nabídl císař Ferdinand II. Sobkovi poustku u sv. Jana pod Skalou, aby se ujal toho místa. Sobek tam vystavěl nový chrám a klášter a byl jmenován i tamním opatem. V r. 1656 byl povýšen od císaře Leopolda do stavu šlechtického s titulem „z Bilenberk“.

** Brydel Bedřich, nar. ve Vys. Mýtě r. 1619. V r. 1937 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, a působil jako misionář, zejména v kraji čáslavském a boleslavském. Od r. 1659–1660 byl ředitelem, jesuitské knihtiskárny v Praze, a zasloužil se velmi o vydávání dobrých českých knih katolických. Za moru v Kutné Hoře 1680 věnoval se péči o nakažené, sám se nakazil a zemřel 15. X. 1680.

patrně nějaké třetí, nám dnes neznámé legendy, původem svým sahající až snad před začátek 13. věku. Kdyby se podařilo nalézt tuto legendu, byl by to jistě významný doklad pro kult sv. Ivana již v době před 15. stol. Gel. Dobner se totiž pozastavoval nad tím, že nemáme zmínky o sv. Ivanu a jeho úctě před 15. stol. Jsou však známá jména místní, jako Ivančice, Ivanovice a pod., doložená z části již v 11. stol., a také bylo v užívání i jméno Ivan jako jméno křestní. Správně též poznamenává Vašica: „Proti Metodějovi, zápasícímu na veřejném kolbišti evropských dějin za svou církevně politickou myšlenku, uniká poustevník Ivan, zapadlý do fichta své skalní rekluse; pozornosti svých současníků.“ Je též možné, že vandalismus doby husitské zahladil mnohou stopu dokladů pro úctu Ivanovu.

Dále, co působilo již obtíže Dobnerovi, je původ Ivanův. Legendární jméno otce Ivanova, Gestimulus, Dobner našel doloženo v souhlasných údajích mnohých letopisů německých. Podle nich Gestimulus byl král slovanského kmene polabského Obodritů, a padl v boji proti vojskům německým v r. 844 nebo 845. Tomu by však zdál se odporovati údaj, že byl z Chorvatska. Dobner si pomohl domněnkou, že jména „Chorvat“ se užívalo v té době ve významu širším, i jako „Slovan“, ale byl si při tom sám dobře vědom, že tato jeho domněnka je málo doložena. Dr. Vašica proto ve třetím odstavci „Ivan sv. ve skutečnosti“ nadhodil řešení jiné.

Gestimulus, slovansky správněji Gostomysl, otec Ivanův, byl knížetem severních Obodritů, jenž sjednotil i jiné okolní kmeny slovanské v jakýsi obranný svaz. Tento Gostomysl byl r. 844 poražen a zabit v boji proti Ludvíku Pobožnému. Smrt tohoto velkoknížete byla pro německou říši tak významná, že ji k r. 844 zaznamenávají všechny anály německé. Tím, že otec Ivanův byl knížetem severních Obodritů, je vyloučeno, že by pocházel z Chorvatska, ať dalmatského, nebo uherského. Jak vysvětliti však onu zmínku o Chorvatsku v legendách? — Dr. Vašica upozorňuje, že církevně-slovanská légenda píše po třikrát o Ivanovi „korvacký“, ne „chorvatský“. Není dokladu pro to, že by se v církevní staroslovánštině psalo „Chorvat“ s počátečním „K“ místo „Ch“. Je tedy „korvacký“ jméno značící něco jiného, než „chorvatský“. A tu Vašica poukazuje na to, že Obodrité po porážce r. 844 připadli jako poddaní proslulému tehdy klášteru

benediktinskému ve vestfálské Korveji u Höxteru na Veseře.* S Obodrity dostal se do tohoto kláštera i syn poraženého knížete, Ivan, který jako řeholník, plným právem se mohl nazývat Ivan Korvejský, tak jako sv. Prokop byl nazýván Prokop Sázavský. Jméno „korvacký“ v církevně-slovanské legendě byl by tedy omyl pozdějšího přepisovače, jenž místo původního „korvajský“ napsal „korvacký“, jež později zase z nepochopení přepsáno na „chorvatský“. Ve skutečnosti v seznamu 50 mnichů korvejských, jež přijal do řádu třetí tamní opat Adalgarius (r. 856 — 877), je na třináctém místě jakýsi „Unuwanus“ neb „Unwanus“. „Poněvadž doba souhlasí — Ivan se mohl státi mnichem kolem r. 860 — je tu otázka,“ píše dr. Vašica, „zda se za tímto „Unwanem“ neskrývá „Ywan“.“

Jakési potvrzení této své domněnky, že Ivan byl mnichem korvejským, vidí Vašica i v tom, že by se tím odůvodnil „pravý motiv svatovítského titulu Václavova chrámu“. Gel. Dobner uvádí jako pravděpodobné mínění bollandistů (Acta Sanctorum, 28. IX., § 7, n. 118), kteří volbu sv. Víta za patrona kostela pražského připisují též kultu tohoto světce v Sasku, a hlavně v Korveji. „Sv. Ivan, jak to činili mniši z Korveje všude, šířil v Čechách kult sv. Víta, takže sv. Václav jej převzal již odkazem od svých předků.“

To jsou hlavní myšlenky dra Vašici v uvedeném článku vzhledem k problému historické existence Ivanovy. Musíme být za to vděčni, že začal ventilovat tuto pro vývoj křesťanství u nás důležitou otázku, i když historik dobrého jména, jakým byl Novotný, prohlásil (České dějiny I (1912), str. 441, pozn. 1): „Legenda o sv. Ivanu... platí osobě, která neexistovala.“ Je proto pochopitelný Vašicův povzdech: „Možno dnes říci, že sv. Ivan zmizel nejen z učebnic dějepisných, nýbrž i z náboženského kultu.“

Kéž by i těchto několik řádek v čtenářích probudilo a oživilo zájem o tohoto slovanského světce. Snad se pak tím spíše přijde na doklady, jež by potvrdily dohady Vašicovy.

Praha.

Dr. Josef Beran.

* Klášter ten byl založen r. 822 Adalhardem a Walou, bratřenci Karla Vel., kteří po matce pocházeli ze Sas. Klášter ten byl osazen řeholníky z francouzského opatství Corbie v Pikardii, a přejal i jméno svého mateřince, byl přezván Corbeia nova, Corvei, Corvey.

Znovuoživení úcty sv. Benedikta a zároveň užívání jeho od starodávna osvědčeného spasného, ochranného a vzdorného štítu jest v době porevoluční sice téměř samozřejmě průvodní, avšak proto přece v rozsahu jeho šťastných úspěchů neméně nápadný zjev, jmenovitě pak radostně nápadný, srovnáme-li jej s úspěchy v staletích, velký převrat předcházejících, z nichž jsme přece již o medaili obdivuhodné věci vyprávěli.

V této předchozí době jsme v první řadě a pokud se týče početného a místního rozšíření odkázáni na dohady. Na každý způsob smíme již z velkého počtu různých ražeb, jež jen ve sbírce v Martinsbergu okrouhle 600 kusy je zastoupena, pronést příznivý soud, jelikož tyto různé ražby zajisté asi odpovídaly ponejvíce množství, jež patrně krylo práci a výdaje.

V jakém rozsahu medaile ve své vlasti, v jižním Německu, byla rozšířena, o tom dává tušiti slovo mnicha z Wessobrunnu, Tomáše Erharda, v jeho „Gloria Sanctissimi Parentis Benedicti“ (Augsburg 1719): „Tak vysoko stojí dnes (1722), — neboť úspěch plodí lásku — kříž sv. Benedikta ve vážnosti, že jej tu v Bavořích, kde toto píši, a v sousedním Švábsku, téměř jako odznak křesťanské víry nosí. Sotva potkáte člověka, dbalého spořádaného života, který by tento odznak nenesil na hrdle nebo na růženci nebo jej neměl doma jako ochranný prostředek.“ O Wessobrunnu samém hlásí se v témže díle, že kterýsi Pater za jediný den — což sotva asi byl ojedinělý případ — posvětil 5000 benediktinských medailí.

Podobně připouštějí i ona mnohá, ve spojení s benediktinskou medailí jmenovaná česká místa příznivý úsudek: Břevnov, sv. Tomáš na Malé straně v Praze, sv. Mikuláš na Starém městě, Sázava, Kladruby, Přeštice, Krumlov, Bezděz, Police n. Met., Broumov, Veselka, Polná. O Emauzích v Praze se praví, že v r. 1784 o hlavní slavnosti, v klášterním kostele zřízeného bratrstva sv. Benedikta od dobré smrti, bylo rozdáno několik liber grošů sv. Benedikta. Anonymus z Kladrub, poutní kněz při kostele v Přešticích, patřícím do Kladrub, píše ve svém díle „Signum Magnum“ (Praha 1762),

kde se mluví i o nápadných jednotlivých působeních benediktinské medaile, i o případě, že se kterýsi Equitum Magister v Sedmihradsku obrátil na opatství sv. Mikuláše v Praze o ražené nebo lité kříže sv. Benedikta, za něž však, „jelikož poštu by příliš zatížily, obdržel veliké množství (plurimus) na papíře tištěných“.

Velmi příznivé úsudky podávají nám rovněž účetní knihy ražebného ústavu ve sv. Petru, jakož i četné uschované původní štočky k ražbě, uložené ve sbírce medailí a kolků ve sv. Petru¹ v Solnohradě.

A nezapomeňte na potřebu mnoha tisíců medailí milosrdných sester, které výhradně pro ně byly raženy vždy jen v původní mettenské podobě.

Poskytují-li nám již tyto poměrně skrovné opěrné body šťastný obraz předchozí doby, budeme míti ještě více příčiny k radosti, popatříme-li na šťastný vývoj, jenž Prozřetelností byl naší medaili darován po oněch pro řád a úctu sv. Benedikta tak osudových bouřích. Zde stojí v popředí hnutí Monsignor Dupont, „svatý muž z Tours“, který se nejen svou osobní snahou stal pravým apoštolem benediktinské medaile, nýbrž že i ono ve svém sídle v městě Tours zřízené oratorium sv. Tomáše v pravém slova smyslu učinil arsenálem naší medaile a že ze svého jmění — jsa mnohým nápadným působením milosti nadšen — dal nespočetných tisíců exemplářů ve vlasti i v misiích rozšířiti. Ještě 20 let po jeho smrti v r. 1896 máme soukromou zprávu od duchovního ředitele jeho oratoria, podle níž z jeho obchodní kanceláře bylo ročně průměrně 72.000 medailí vydáno.

Údaje nyní následující nejsou statistikou. Takové vůbec není. Jsou to ojedinělá světélka, která spíše, než co nám ukazují, radostně dávají jen tušiti. Jediné v roce 1879 bylo vyžádáno a rozdáno kolem 25.000 medailí v Solesmes, v klášteře to opata Guérangera, který se o znovuoživení benediktinského řádu ve Francii a zvláště také o literární ocenění benediktinské medaile vysoce zasloužil, a který „sv. muži z Tours“ duševně byl spřízněn i úzce spřátelen. Tento úspěšný příklad následujíc, přistoupilo k oné snaze opatství Maredsous v Belgii a vyvinulo se nikoliv jen na poutní a milostné místo sv. Benedikta, k němuž denně přicházeli

¹ Pod tímto titulem popsáno a dějepisně pojednáno od Karla Rolla, Mnichov 1915.

poutníci — mezi nimi veliký počet těch, kteří sv. otci Benediktu za obdrženou pomoc nebo milost chtějí děkovati — nýbrž na středisko podnětů pro celý svět.

Po dlouhá léta vycházely z Maredsous měsíc po měsíci ve zvláštním benediktinském časopisu zprávy o činnosti a články z misijních krajin, odkud se hlásí nápadné působení medailí. Uvádíme zde zvláště nápadný příklad: „Od poslední měsíční zprávy (v prosinci 1900), která vykazovala 5000 medailí pro milosrdné sestry v Gentu a 5000 pro misijní františkánky v Asii, poslali jsme 1000 medailí misionáři P. Moretovi do Konga, 3000 františkánkám a redemptoristům do Konga, 1000 kterémusi benediktinovi pro vězně, 500 jinému benediktinovi, 2000 P. Fontanié S. J. na Madagaskar, 500 kterési voršilce, 1500 sestrám sv. Kříže v Lüttichu pro jejich indické misionáře, 5000 misijním františkánkám v Antverpách.“

Z mnohých jiných neustále docházejících údajů vybírám jen ještě tento z října onoho roku: 10.000 medailí generál. superioru misionářů ze Scheutu u Bruselu, 4.500 mariánským oblátům v Lüttichu, 1000 biskupu Falligé, apoštol. vikáři z Monsgeu, 1000 kterémusi knězi v Portugalsku, jakož i 1000, 500, 300, 1000, 500 atd. jiným prosebníkům. Z medailí, zpracovaných v klášteře Maredsous, bylo později mnoho set tisíců jeho vlastní ražby. Třeba máme zprávy, podle nichž bylo v stejné době ročních 240.000 medailí z jisté würtemberské a v šesti letech 522.000 medailí z jisté westfalské ražebny zvláště pro evropskou potřebu pořízeno, je tu nicméně skutečnost, že rozšíření hlavně připadá misionářským zemím. Ať již mnohý z černo nebo rudokožců takovou hezounkou lesklou věc oceňuje jako závěs do nosu nebo na prsa nebo jako náušnici nebo jakoukoliv okrasu tělesnou, radostná hlavní věc zůstává, že nespočetným lidem zároveň s radostnou zvěstí křesťanské víry a života tyto medaile se staly a ještě trvale zůstanou heroldy jména a žehnající síly našeho velikého patriarchy sv. Benedikta.

Dojemné a povznášející jsou četné, vděčnou radostí prodchnuté zprávy misionářů a jejich chvály toho „dobrého a mocného pomocníka, sv. Benedikta“, v nichž se zase jednou setkáváme se slovy: zázračné, ku podivu, zcela nápadně, náhle, přes všecko očekávání a podobné výrazy vnitřního uchvácení. Tak hlásí P. Garnier, misionář z kongre-

gace sv. Ducha z franc. Konga: „Před několika měsíci koloval list našeho apoštol. vikáře, bisk. Carrie, kterým nás napomíná, abychom sebe a své podnikání radostně postavili pod ochranu velikého patriarchy sv. Benedikta a vydatně užívali jeho ve všech okolnostech požehnání přinášející medaile, o jejíž síle on sám má bohaté zkušenosti.“

S takovouto důvěrou užívají tedy misionáři medaile ve všech těžkých případech duchovního i přirozeného způsobu: při zakládání nových stanic, v nemocech i neštěstích, při uštknutí hadem a bodnutí štírem, v nepřátelstvích, v obtížích při obrácení pohanů, kladou-li spurně odpor proti sv. svátostem a zvláště proti vysloveně ďábelským vlivům.

Největší podíl na podávání zpráv o úspěších benediktinské medaile, které máme po ruce, má nápadně mnoho misionářů ze Společnosti Ježíšovy, tak vld. Patres: Billard, David, Liagre, Dehon, Hawa, De Vos, Apel, Laperrière, L'Hermitte, Motet, du Coëttoquet, Blankaert, Rolland, Dupoux, Chevreux a mnoho jiných.

Zvláště zaslouží si býti jmenováni vld. páni biskupové: Foulaiu na Ceyloně, Cousin v Japonsku, Chouzy, Chausse a Chatagnon v Číně, Van Reeth S. J. v Bengálsku, Graudin v Kanadě, Bermyn a Van Aertselaer v Mongolsku, Blanc a Mutel v Korei, Meerschaert a Beuziger z karmelit. řádu v Indii, Duboin v Senegambii, Courmont v Bagamoyu, vedle kterých bychom mohli ještě mnoho jiných napočítati, nikoliv naposled misijního biskupa Le Berre v rovníkové Africe, který mluví o neustálé pomoci sv. Benedikta jako o „vzduchu k dýchání“.

Následkem šťastných zkušeností s benediktinskou medailí byly a budou mnohé misijní stanice, kostely, kaple zasvěcovány sv. Benediktu. „Světili jsme nedávno v Kon-Mency,“ tak píše misionář z Kon-Kotu v Annamu, „nový kostel sv. Benediktu, nádherná slavnost s tam-tam a střelením z děl, při níž se nosila v průvodu socha sv. Benedikta. Kostel mne stál něco peněz a námah po čtyři léta, ale je také nejlepší z celé misie.“ P. Fontanié S. J. píše: „Jedna z hlavních stanic, sv. Benedikt z Flanjahy, jest již vysvěcen. Přičiňujeme se nyní o druhou tohoto jména. P. Camboné S. J. nás, zdá se, předešel. Ale tři kostely sv. Benedikta není příliš mnoho. „Je tomu již dlouho, co mne získali pro věc sv. Benedikta,“ psal biskup Osouf, apoštol. vikář ze sev. Japon-

ska. „Nedávno jsem kterémusi ze svých misionářů vyjádřil své přání, abych jednu z kaplí misijních viděl posvěcenu sv. Benediktu, jakožto mocnému ochránci jeho neophytů a doufám, že mně i sobě k potěše tak učiní.“ Biskup Graudin S. J. ze sv. Vojtěcha v Kanadě: „Sv. Benediktu posvěcená misie stane se, doufám, střediskem, z něhož se její vliv rozšíří na sousední misie, kde se mluví nejméně čtyři řeči. Nedávno jsem se ptal kteréši z našich řeholnic, která má zvlášť velkou důvěru v benediktinskou medaili, zda měla nějaké šťastné výsledky: „Monsignore,“ odpověděla, „nelze jich spočítati!“

Biskup Mutel S. J. ze Soeulu na Korei píše v listě, v němž mluví o kteréši kapli své katedrály, právě posvěcené na jméno sv. Benedikta: „Dostává se nám od sv. Benedikta zvláštní ochrany a mimořádných milostí. Bohužel se mi nedostává času, abych se o tom rozepisoval, ale neustálá dobrodinná zůstávají proto přece jen pozoruhodnou skutečností.“

Těmito krátkými poznámkami jsme se již dotkli nápadných účinků benediktinské medaile. O málokterých, jmenovitě o těch, jež jsou v oblasti duševního života a čistě osobní zkušenosti, bude se jednou mluvíti nebo dokonce veřejně vyprávěti. O mnoha jiných však, jelikož se musíme až do úředního rozhodnutí Církve vystříhati slova „zázračný“, bude nutno říci — aniž bychom snad tím setřeli nejmenšího prášku s jejich věrohodností a věčného ocenění, — že jsou podivuhodné nebo aspoň nápadné. Místo, které je nám zde k dispozici, nestačí na podrobné zprávy. Ale již pouhé vyjmenování některých jediné době, v níž žijeme, náležejících případů stačí, aby naší medaili daly zazářiti v jejím vznešeném lesku:

V Materbornu na dolním Rýně uzdravilo se přes noc stavebnímu dělníku kládou pohmožděné stehno, aniž by i jen stopa po zranění zůstala. Ve franc. départementu Indre et Loire obrátil se přes noc mravně úplně zpustlý násilník ke spořádanému životu. V Mc Kean County v Sev. Americe uzdravil se jistý protestant smrti blízký proti všemu umění a k údivu lékařů okamžitě a úplně od značného krváčení. V Castel-Sarrazin v Gascogni dosáhla těžce ochrnutá osoba podle svědectví lékařova pouhým dotykem medaile nápadného zlepšení a ve třech dnech úplného uzdravení. V Beuroně podle svědectví arcipata Placida Woltera se právník,

který byl sedm měsíců zlým duchem tak posedlý, že se až rouhal a byl úplně neschopen zabývat se náboženskými věcmi, takže v tomto stavu i tělesně tak neskonale trpěl, že všechny lékařské prostředky zůstaly bezvýsledné, uzdravil tak náhle, že se týž den, kdy mu vypravěč tohoto případu medaili zavěsil na prsa, pln díky a radosti vyzpovídal. O měsíc později hlásí z Beuronu týž opat mimo dva jiné případy o uzdravení dvanáctiletého chlapce od tance sv. Víta tím, že se dotkl medaile. Americký benediktin vypravuje, jak se uzdravila přes noc kterási paní od těžké choroby oční, spojené s bolestivými ranami a proti níž po celý rok marně pracovali nejlepší oční lékaři. — Z Coudros v Belgii hlásí kterýsi benediktin náhlé uzdravení dvanáctileté dívky, která tři měsíce ani nemluvila ani neslyšela. (Dokončení.)

Emauzy.

P. Kornel Kniel.

DOŠLÉ KNIHY

François Duhourceau, Die hl. Bernadette von Lourdes. Ins deutsche übertragen von Helene Haluschka. Graz 1934, Verlag Styria. Lwd. 5.80 S., kart. 4.— S. — Tato kniha opravdu dýchá teplem, jež rozradostní a potěší každé srdce. Autor, mistr pera a básník, jenž byl již jednou vyznamenán Velkou cenou Akademie francouzské, podává zde slohem jasným a prostým všech nasládlostí život nové světice-pasačky. Duhourceau, jsa synem kraje, ve kterém Bernadetta žila, je povolán více než kdo jiný psáti její životopis. Svým bystrozrakem zachycuje věci vždy tak, jak jsou, při tom však proniká též k jádru, které se skrývá pod jejich povrchem. Každému, kdo chce pochopiti správně Lurdy a posvátnou atmosféru, která je obklopuje, nemůžeme než vřele tuto knihu doporučiti.

Lucas Knackfuss, Gottesbild im Spiegel der Welt. 8°, 256 S. u. 9 Tafel, Vechta in Oldenburg 1934, Albertus Magnus Verlag. — Pisatel této knihy, dominikán a malíř, staví nám zde před oči obraz Boží, jak se nám jeví v dění světovém. Kniha je doprovázena 8 jeho vlastními zdařilými ilustracemi. Vidíme zde, že je nejen mistrem štětce, ale i mistrem pera. V krátkých kapitolách, psaných ve formě úvah, obírá se autor věcmi, kterým se člověk rád vyhýbá a na jejichž místo by nejraději umístil osud a náhodu. Obraz Boží a jeho přítomnost ve světě je zde nastíněn jasnou a přesvědčivou formou. Při klidném uvažování přinese tato kniha mnohým jistě hojný užitek.

Dr. Anton Retzbach, Das Recht der katholischen Kirche nach dem Codex Iuris Canonici. Für die Praxis bearbeitet. 12° (XVI u. 582 S.). Freiburg im Breisgau 1935, Herder. In Leinen 7.40 M. — Od vydání Codexu Iuris Canonici existuje již celá řada děl menšího neb většího rozsahu, která se jím obírají, buď celým nebo některou jeho částí. Ne-

měli jsme však díla, jaké vytvořil Retzbach, stručného a přehledného obsáhnutí látky celého Codexu. Autor pomíjí údaje pramenů, za to však při možné látkové úplnosti dbá jasnosti, stručnosti a přehlednosti. Řeč je snadno srozumitelná a mnohdy těžké právní výrazy jsou dobře a srozumitelně přeloženy. Také různý tisk napomáhá přehlednosti látky. V nynější době, kdy kněží jsou svými povinnostmi plně zaměstnáni a nemají kdy na studium obsažnějších děl, prokáže jim tato knížečka výborné služby. Pro svou přehlednost a úplnost bude jistě též vítanou pomůckou všem studujícím theologie.

P. Thoma Villanova Gerster a Zeil, O. M. Cap., De integritate confessionis. Tractatus moralis. 8° (VIII et 116 p.). Taurini 1934, Marietti. 5.— L. Tato knížka má přinést užitek všem kněžím, kteří působí v duchovní správě. O důležitosti látky není třeba se zmiňovati. Každý svědomitý kněz bude se snažit, aby svátost pokání, kterou udílí, byla úplná. Splní se proto zajisté u všech zpovědníků, kteří použijí této knížky, přání autorovo, které vyslovuje v předmluvě: „Aby dílko mnohým spolubratřím přineslo užitek.“

Caes. Carbone, Circulus Philosophicus. Vol. I. Logica. In 8° (VIII u. 530 pag.). Taurini 1934, Marietti. 15.— L. — Toto nové dílo Carboneho má podati scholastickou formou přehled celé filosofie. Úvodní svazek pojednává jak o dialektice, tak o kritice. Ve více než 700 odstavcích je přehlednou formou podáno mnoho nové látky a řečeny jsou nejrozmanitější námítky proti zásadám logiky. Pro ty, kteří prodělali celý filosofický tomistický kurs, bude rozkoší probírat se těmi rozmanitými námítkami. Těm, kteří nejsou dosud zasvěceni do scholastické metody, autor podává stručně zásady a postup scholastické disputace.

Die Marienkirche in Bergen auf Rügen. (In der Beiträgen zur Pomerschen Kunstgeschichte, 4. Reihe.) Von Leonie Reggers. Herausgeber Prof. Dr. Otto Schmitt. Gr. 8° (142 S. und 25 Tafeln). Greffswald 1934, Universitätsverlag L. Bamberg. — Při výzkumech severoněmeckých a skandinávských v umění a kultuře můžeme býti skoro napřed jisti, že ze starých kvádrů dovíme se něco o dobrých starých katolických časech. To platí též zase o předloženém díle, velmi bedlivě zhotoveném. Pracováno s velikou bedlivostí a odborným smyslem pro historicko-uměleckou a technickou stránku, bohatě vyzdobeno půdorysy a vyobrazeními podle skutečnosti. Hlavním předmětem, který vzhledem k dějinám a popisu stavby činí údaje obsažnými a cennými, jest chrám Panny Marie v Bergen, ve středu ostrova Rujany. Vystavěn byl prvním křesťanským knížetem Jaromarem z Rujany a v r. 1193 předán řeholnicím bývalého benediktinského, tehdy cisterciáckého kláštera v Roskilde v Dánsku-Sjaelandu. Od tohoto hlavního thematicu běře spisovatelka podnět k výkladům — nám velice vítaným — o historicko-umělec. vztazích tohoto krásného a stavitelsky mimořádně pozoruhodného chrámu k románským stavbám cihlovým dánské okruhu. Z těchto pak — což nás zvláště zajímá — kostel, kde byl pohřben krále Valdemara otec, Knut Lavard, uctíváný jako mučedník, náležel benediktinskému řádu. Přece však tento náš samozřejmý zvláštní zájem benediktinský není překážkou, abychom s milou a vděčnou pozorností všimli si též ostatních historicko-stavitelských údajů. Tak zvlá-

ště vedle umělecky krásného domu v Aarhus zasluhuje povšimnutí zcela svérázná pětivěžní stavba kostela v Kallundborg. Můžeme se těmto uměleckým objevům na tak daleko vysazených místech křesťanské víry a života jen podívat a divíme se ještě více, když si necháme udati a předvésti k tomu bohatou literaturu.

P. Kornel Kniel.

Dom Eugen Vandeur, Das heilige Messopfer Führer zur Heiligkeit. Geisteserhebungen. Ins Deutsche übertragen von P. Ignatius Rollenmüller O. S. B. 348 S. Regensburg 1933, Verlag Pustet. — Ač si vážíme historických pojednání Vandeuových o Mši svaté, přece mnohem milejšími jsou nám jeho spisy asketické. Co sám prožil v tichu kláštera, to sdílí duším a povznáší je k nebeským výšinám. Jeho meditace o Mši svaté jsou nejlepším uvedením do ducha Oběti a naučí každého, jak má spoluslaviti svatá Tajemství.

Dr. Marius Besson, Katholische Kirche und Bibel. Übersetzt von Oskar Bauhofer. 8° (128 S. u. 17 Tafeln). Einsiedeln 1934, Verlagsanstalt Benzinger & Co. Gebunden RM. 4.50. — V této knize nejlépe se přesvědčíme, že středověk žil z Pisma svatého. Četné ilustrace ukazují nám nejnázorněji, jaká péče a úcta byla věnována této posvátné knize. Autor věnuje zde pozornost zvláště stanovisku Církve k Písmu sv. Zmiňuje se o znalosti Bible ve středověku, o tak zv. „zakazování Bible“, o Bibli jako „Kniže knih“ a o Bibli v řeči lidové. Bessonův spisek může v mnohém rozvířiti novou lásku ke slovu Božimu.

Bischof Maurius Besson, Nach vierhundert Jahren. Nach der 4. Auflage der französischen Originals übersetzt von Dr. P. Leutfried Signer O. M. Cap. Mit Wiedergaben von Holzschnitten von Fred Fay. (366 S.) Luzern 1934, Verlag Räber & Cie. Kartoniert RM 3.80; im Leinen RM 5.50. — Biskup Besson projednává v této knize poměr katolíků a protestantů k sobě navzájem a řeší obzvláště otázku opětného sjednocení. Kniha psána je ve formě dopisu katolického faráře a protestantského pastora. Mezi těmito dopisy vtroušeny jsou i některé jiné. Oba duchovní, katolický i protestantský, snaží se svorně v křesťanské lásce překlenouti náboženskou propast, která je dělí, při tom však nevyhýbají se překážkám, jež se jim staví do cesty a neopomíjejí ani prostředků, které mohou vésti ke sjednocení. Kniha nevyhovuje jen potřebám diecése lausanské, ale svou živostí, svěžestí a uměleckou výrazností má i velkou cenu literární. Spisovatel působí na jinověrce zvláště svou hlubokou učeností a pak zvláště jemným taktem, jenž nechce jinak smýšlející uraziti ani v tom nejmenším.

P. Alberti, Světec Don Bosko. Formát 24 × 16 cm. Stran 336. Kč 17.—. Ve Frýštáku 1935. Nákl. salesiánského ústavu. — Salesiáni měli opravdu velmi šťastnou myšlenku, když požádali právě P. Albertiho o české zpracování životopisu svatého zakladatele. Dílo je originální kompilací italského životopisu Salottího a francouzského Anffrayova. Český autor zachoval krásně svůj svéráz a dal nám tak jedno z nejkrásnějších děl hagiografických. Dlouho bychom hledati museli, než bychom našli podobné dílo v českém jazyce. Kniha, která je mistrným dílem psychologického umění v líčení osob i kraje, jest rozvržena ve 22 kapitoly. První část je stavěna chronologicky, druhý díl představuje turinské působení Bosko-

vo a tvoří pestrou mosaiku obrazů, charakterisujících jednotlivá pole všestranné činnosti světcovy. Krásně plasticky vystupuje v knize zjev matky Markety a nikdo z čtenářů jistě nezapomene na vyličení její smrti. V kapitole „Vychovatel“ jsou slova, která nám zjevují tajemství vychovatelských úspěchů Boskových: „Důvěra, toť veškerá výchova.“ Takových perel světcových najdete v knize mnoho a mnoho. Vezměte a čtěte a stane se vám, jako až dosud všem čtenářům: budete čísti jedním dechem až do konce.

J. P.

Paul de Jaegher S. J., Anthologie Mystique. 8° (376 p.). Paris, Desclée de Brouwer et Cie. 12 fr. — Autor této knihy ponechává úmyslně stranou velké mystiky, jako Bernarda, Gertrudu a j., jichž díla jsou již většinou do franštiny přeložena a širší veřejnosti známa, a obrací svou pozornost k autorům méně rozšířeným. Rovněž zde není sledována jediná idea, na př. Vykupitele a pod., nýbrž, jak toho vyžaduje přehled mystické teologie, jsou citovány stati látkou odlišné. Poznámky k jednotlivým statím výstižnými rysy zachycují život jednotlivých mystiků. Toto dílo nemůže zřejmě duši poskytovat každodenní stravu, ale při rozumném používání přinese jí mnoho dobrého. Posvěti duše láskou ke Kristu a k jeho Kříži.

Josef Rybák T. J., Jak žítí? Časové úvahy podle životopisu svatého Jana Boska. Stran 76. Kč 6.—. Nákladem Cyrilo-Methodějského knihkupectví Gustava Francla v Praze, 1935. — Oblíbený jesuitský lidový kazatel a exercitátor vytvořil ve 12 kapitolách praktické aplikace podle životopisů nového světce, který jest tím nejkrásnějším vzorem pro každého katolického laika i kněze. Autor si vybral témata pro dnešní dobu opravdu akutní a zpracoval je způsobem sobě vlastním. Knížka je věnována českým Salesiánům a jejich příznivcům, je to tím milejší, uvědomíme-li si, že autorem je jesuita, dávající tak příklad krásné objektivnosti.

R. P. Lemonnyer O. P., Sainte Cathérine de Sienne. Un volume in 16 de 224 pages, de la collection „Les Saints“. Paris 1934, Librairie Lecoffre, J. Gabalda et Cie, Éditeurs. Prix: 9 fr. — Svatá Kateřina Sienská je jednou z velmi pozoruhodných postav středověkých světců. Její nadpřirozený život mystický má stejný význam jako její působení politické. Sv. Kateřina věnuje se se stejnou horlivostí vedení duší se svou četnou korespondencí, jako uspořádání poměrů církevních a působí rozhodujícím vlivem na návrat papeže z Avignonu do Říma. Kniha, vydaná ve sbírce „Les Saints“, líčí nám způsobem velmi poutavým a živým život této velké světice. Autor podává nám zde čisté a zajištěné učení Církve, které hlásala naše světice celým svým životem.

Examens particuliers a l'usage des prêtres vivant en communauté. (Un vol. in 12 de XII, 276 pages.) Paris 1935, Desclée de Brouwer et Cie. 10 fr. — Tato kniha je dílem kolektiva: Jednoty francouzských kněží, žijících ve farních společnostech. Jsou to kněží, jimž je duchovní zisk nade vše osfatní, a kteří jsou přesvědčeni, že společný život může jim dopomoci k získání nejvyšších ctností a vysokého stupně svatosti. Pořádají každoročně kongres v Sacré Coeur na Montmartre a praktickým výsledkem těchto kongresů, stejně jako jejich dlouholetých zkušeností, jsou tato „Zpytování svědomí“. Tuto cennou knížku nemůžeme lépe oceniti, než slovy

kardinála Verdiera, jenž o ní napsal: „Zpytování svědomí je pro všechna zaměstnání podmínkou duchovního pokroku, jednoty myšlení a bratrské spolupráce. Čím více ještě je nutný tento prostředek dokonalosti pro apoštolát mezi dušemi a pro společný život našich kněží!“

Dom Pierre de Puniet O. S. B., Das Römische Pontifikale. Geschichte und Kommentar. Übersetzt in der Abtei St. Gabriel zu Bertholdstein. Band I. 290 S. Klosterneuburg bei Wien 1935. Volksliturgisches Apostolat. In Leinen 6.— S. — Pontifikál je knihou velmi často opomíjenou a širším vrstvám zcela neznámou. Málo lidí ví, jaké poklady jsou skryty v textech této knihy a ještě méně jich zná něco z dějin těchto textů. Proto tím vítanější je tento historický, současně však i praktický komentář k Pontifikálu od Dom Punieta. V první části obsahuje historický úvod a pojednání o vývoji Pontifikálu; v druhé pak je vysvětleno biřmování a kněžské svěcení. Komentář vychází vždy od nynějšího Pontifikálu a drží se všude jeho oficiálního textu. Přednost německého vydání je v tom, že překlad byl pořízen z francouzského textu, opraveného a doplněného autorem samým. Účel této knihy je zcela praktický. Každý zde najde krásy, o nichž se mu ani nezdálo a duše jeho najde vydatnou posilu.

Gustaves Combès, La Charité d'après saint Augustin. Bibliothèque Augustinienne. Préface de son Exc. Mgr. Cézérac, Archevêque d'Albi. I. vol. in 8°, écu de XV - 322 pages. Paris 1934, Desclée de Brouwer & Cie. Prix 15 frs. — Autor v této knize sleduje dvojí cíl: jednak chce objasniti středisko nauky sv. Augustína, jednak chce ukázati, že láska je životodárným ohniskem veškeré lidské činnosti. Zůstává věren myšlence hipponského biskupa, autor se obírá nejprve láskou čistě lidskou a dokazuje, že její nejvznešenější aspirace povznášejí ji postupně k Nekonečnému. To jest předmětem první části: „Hledání Boha láskou.“ V dalších třech částech zkoumá význam a obsah božského přikázání: „Milovati budeš Pána Boha z celého srdce svého, z celé duše své a ze vši mysli své, a bližního svého jako sebe sama,“ při tom v postupu částí zachovává toto pořadí: láska k Bohu, láska k sobě, láska k bližnímu. V přídavku napravljuje nejdůležitější poblouzení od Augustinova učení: výklad Bařův, thesi Janséniovu a theorie kvietistů. V nynější době, kdy často jen egoismus má rozhodující slovo, má toto dílo velký význam, připomínajíc, že náprava společnosti není bez lásky možna.

L'Action Catholique. Traduction française des documents pontificaux (1922—1933). Paris 1934, Maison de la Bonne Presse. — Problému katolické akce je v posledních letech věnována velká pozornost. Přes všechnu dobrou snahu různých autorů, kteří pojednávali o podstatě katolické akce a o metodě její práce, v tom směru nejjasněji znějí výroky svatého Otce. Pius XI., jenž uvedl Katolickou akci v život, při různých a četných příležitostech se zmínil o tomto důležitém předmětu. Shora jmenovaná kniha podává na 600 str. francouzský překlad římských dokumentů, vztahujících se ke Katolické akci. U většiny z nich je citována jen ta část, která se týká tohoto předmětu. V přídavicích této knihy je podán mimo jiné nástin organizace Katolické akce v různých státech. Kniha má velký význam pro každého, kdo si chce učiniti správný pojem o Katolické akci, zvláště však vítanou bude všem pracovníkům v tomto hnutí.

PŘÍSPĚVKY K IKONOGRAFII SVATOPROKOPSKÉ

IX. Svatoprokopské sochy barokní.

Ráz naší barokní skulptury určovali počátkem XVIII. stol. vedle Matyáše Bernarda Brauna (1684 — 1738) hlavně Jan Brokov (1652 — 1718) a jeho syn Ferdinand Maxmilián Brokov (1688 — 1731).

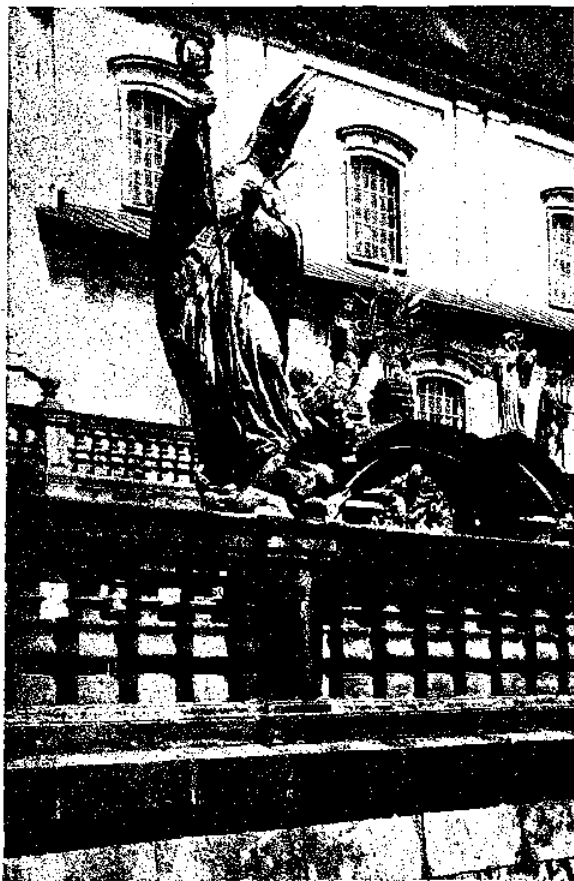
Jan Brokov vytvořil několik zdařilých soch světce sázavského. Podle smluv a kvitancí z let 1708 — 1709, uložených v archivu benediktinského kláštera v Broumově, jest Jan Brokov autorem sochy sv. Prokopa, umístěné na balustrádě dolní terasy, vedoucí k opatskému chrámu sv. Vojtěcha v Broumově. Světec jest tu vypodobněn bezvousý, s mítrou na hlavě, v opatském rouchu, an v pravé ruce, zdvižené až ke kurvatuře, třímá berlu, kdežto v levici drží kříž a na řetěze upoutaného ďábla, ježž nohou potírá.

Této soše podobá se celkovým pojetím skulptura sv. Prokopa na zábradlí Mariánského sloupu na náměstí broumovském, která rovněž přičítá se Janu Brokovu a pochází z roku 1706.

Z ruky téhož umělce jsou v Polici nad Metují dvě sochy prvního opata sázavského. Jedna před farním, dříve klášterním kostelem, zpodobující světce v mnišském oděvu, an drží v pravici kříž a v levé ruce knihu a berlu. Druhá socha, sto-

jící na mostě před Podklášterským mlýnem, představuje sv. Prokopa v pontifikáliích.

Největší plastik českého baroku Ferdinand Maxmilián

Socha svatého Prokopa v Broumově.

Brokov vytesal mistrovsky na Karlově mostě v Praze umístěné sousoší sv. Vincence Ferrarského. Světec sázavský jest tu znázorněn, an berlou a křížem potírá ďábla u jeho nohou se svíjejícího. Na vysokém podstavci pod sochou jest výjev ze známé legendy: sv. Prokop oře pluhem, k němuž zapřažen jest safan. Mladší Brokov zhotovil sousoší to r. 1712 na náklad hrab. Romeda Jana Thuna.

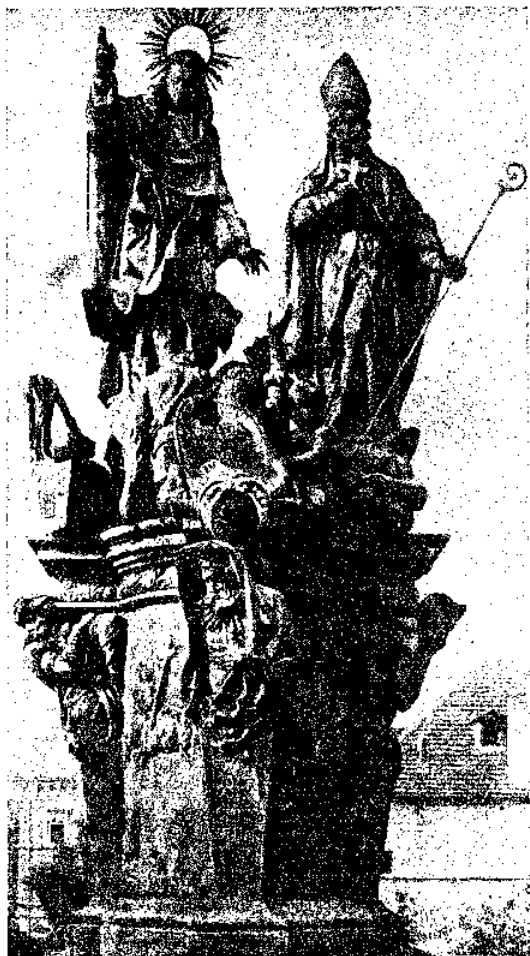
Podle předloh obou Brokovů vyvíjelo se u nás sochařství svatoprokopské v nejrůznějších odstínech a stupních umělecké kvality a vyzdo-

bilo svými výtvary ze dřeva a kamene četné naše chrámy, kaple, náměstí a cesty.

Z pražských, drahnou většinou anonymních, soch sv. Prokopa, budťež uvedeny tyto: ve farním kostele sv. Havla na Starém městě po straně oltáře sv. Šebestiána, nad vchodem do chrámu sv. Mikuláše na Starém městě (snad od synovce slavného Matyáše Brauna Antonína Brauna), v kostele sv. Ignáce na Novém městě v kapli Nejsv. Trojice (poprsí), v chrámě sv. Kateřiny při ústavu choromyslných na Novém městě v středu svatyně (od Ignáce Weisse), v kostele sv. Jindřicha na Novém městě v presbytáři na římse (poprsí), na bývalém kostele sv. Prokopa na Malé straně v Prokopské ulici, na morovém sloupu Nejsv. Trojice na Malostranském náměstí na severní straně.

Cennými Svatoprokopskými Pragensími jsou dřevěné sochy uchovávané v museu hl. města Prahy, a to: na schodišti do přízemku velká polychromovaná socha z kostelíka sv. Vavřince na Petříně, v sále kolorované poprsí pocházející z kapucínského kostela sv. Josefa na náměstí Republiky, v skladišti pozlacená socha ze zrušené kaple sv. Michala archanděla u vily „Pernikářky“.

Mezi dobré barokní památky plastik svatoprokopských na českém venkově náleží tato díla, rovněž většinou nezjištěných autorů: v Hodkovicích u Liberce socha při morovém sloupu, v Hrnčičích u Kunratic ve filiálním kostele sv. Prokopa nad tabernakulem hlavního oltáře řezané poprsí, v Jáchymově v městském museu veliká řezaná socha, která do roku 1925 stávala v dole „Svornost“ u Jáchymova (vyobrazení v „Paxu“, roč. IX., str. 244, při mém článku „Sv. Prokop patron horníků“), v Paštíkách u Blatné ve fil. kostele sv. Jana Křtitele dřevěná socha nad epištolní brankou hlavního oltáře, v Polné ve vých. Čechách socha při sloupu Nejsv. Trojice na náměstí, v Poděbradech socha při sloupu Mariánském, v Roudnici v průčelí proboštského chrámu Narození Matky Boží pískovcová socha, pocházející s morového sloupu, stávavšího kdysi u zbořeného kostela sv. Václava, v samém kostele proboštském pak na postranním oltáři Matky Boží bolestné a sv. Jana Nep. pozlacená socha, v Sázavě v kapličky u studánky sv. Prokopa dvě dřevěné sochy, jedna v pontifikáliích, druhá (protějšek knížete Oldřicha) v mnišském hábitu, v Uhřetěvsi ve far-

Sousoší sv. Prokopa a sv. Vincence Ferrar. na Karlově mostě v Praze.

né ve fil. kostele sv. Jana Křtitele dřevěná socha nad epištolní brankou hlavního oltáře, v Polné ve vých. Čechách socha při sloupu Nejsv. Trojice na náměstí, v Poděbradech socha při sloupu Mariánském, v Roudnici v průčelí proboštského chrámu Narození Matky Boží pískovcová socha, pocházející s morového sloupu, stávavšího kdysi u zbořeného kostela sv. Václava, v samém kostele proboštském pak na postranním oltáři Matky Boží bolestné a sv. Jana Nep. pozlacená socha, v Sázavě v kapličky u studánky sv. Prokopa dvě dřevěné sochy, jedna v pontifikáliích, druhá (protějšek knížete Oldřicha) v mnišském hábitu, v Uhřetěvsi ve far-

Socha svatého Prokopa na kostele sv. Mikuláše na Starém městě v Praze.

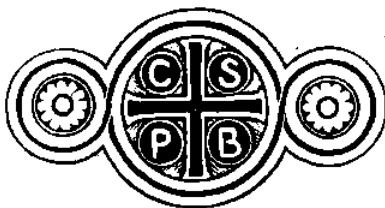

Socha sv. Prokopa z kostelíka sv. Vavřince na Petříně v Praze.

ním chrámu Všech Svatých socha na bočním oltáři sv. Jana Nep. (od pražského řezbáře Richarda), ve Vamberce v obecním lese, zvaném „u sv. Prokopa“, pískovcová socha na vysokém podstavci, ve Velvarech na náměstí při sloupu Panny Marie socha (datovaná r. 1718), ve Vykáni u Č. Brodu ve fil. kostele sv. Havla po straně hlavního oltáře dřevěná socha, v Žižicích u Slaného ve vsi pískovcová socha, darovaná sem klášterem břevnovským roku 1741 (signován sochař Hiernle).

Praha.

Ministerský rada Jan Kakš.

SOCIÁLNÍ VÝZNAM ZLATA V LITURGII

Zlato v mineralogickém pojetí stojí asi za 20 hutných řádků Kranichových „Přehledů věd přírodních“, které vyčerpávají všechno, co má o zlatu vědět inteligent. Zlato sociálně chápané je však mnohem dražší: stojí slzy a krev těch, kteří ho nemají a kruté šilenství těch, kteří si jím pro vlastní zálibu plní kapsy. Po této stránce je zlato příšerný kov. Jeho lesk je zrcadlem, ve kterém se zjevuje bůh těm, kdož nepoznali Lásku.

Zlato má svou zvláštní psychologii. Čtěte Hellovy „Divné příběhy“ a meditujte nad Ludvíkem. Pozorujte kolem sebe ty lidi, kteří si učinili životním cílem mechanické sčítání zlata. Jejich život je jednostranná rovnice $a + b + c + d$ a tak dále až do toho okamžiku, kdy se objeví druhá strana rovnice: nula. Všechny sčítance byly zlato v rozličných formách přiřazované na vkladní knížky nebo do nedobytných pokladen. Pocity takových lidí se zúžily na barvu, lesk a hebkost vzácného kovu, jejich představy se staly ptákem bloudícím kolem ohně peněz, jejich myšlenky filmem denně promítajícím tutéž scénu pachtění po zlatě, jejich city ztratily schopnost bráti na sebe ušlechtlejší formy a soucit se jim propadl hluboko pod pevný povrch země. Neuměli nikdy pochopit bolest druhého člověka, chudoba jim byla pro smích a jen z konvenčních důvodů ji léčili několikrát převráceným pětihaléřem. Znali jen jednu jedinou bolest: loučit se se zlatem. A když je udeřila smrt čímsi nepozemským, stanuli na prahu věčnosti s prázdnýma rukama, zatím co o mechanicky nahromaděné zlato se mechanicky dělili pozůstali. Zlato má též svou logiku.

Kdo propadl jeho kultu, uznává za správný jen ten úsudek, který se dá nějakým způsobem zpeněžit. Všechny ostatní soudy a závěry jsou pro něho bezcennou formalitou: nad kulturní úvodníky vypůjčených novin si cení zprávy z burzy, nad četbu knih prohlídku vkladních knížek; nad algebru praktickou matematiku, nad vědu přirozenou chytrost.

Zlato je největší despota světa. Tyranové a diktátoři ovládající miliony lidí a nutící je k otrockému poslušenství nemohou vzít zotročeným svobodu myšlení. Miliony poddaných se jim může kořit, ale ve zdeptaných srdcích při tom může hořet pomsta a nenávisť. Zlato však ovládne člověka

docela a především jeho myšlení vyplní tak, že tam nezbude štěrbina pro paprsek odvahy na jinou myšlenku.

Zlato je milováno i proklínáno a nejvíc je snad těch lidí, kteří si s ním nevědí rady. Je dobré či zlé? Co s ním?

Církev postavila zlato do služeb Bohu. Zřejmě tím manifestuje, že zlato není bohem, že nikdo mu nesmí věnovati větší pozornosti, než náleží věci stvořené, že není a nesmí být zlato cílem lidského snažení.

Církev zhotovuje liturgické nádoby ze zlata nebo je zlatí, aby ukázala, že i to, co se zdá lidem nejvzácnější a nejdražší, co má zvláštní přitažlivost pro lidské oči, musí sloužit Bohu.

Církev zdobí oltáře i bohoslužebná roucha zlatem a někdy se zdá, že přímo plýtvá žlutým jeho leskem. I to je významné memento pro ty, kdož se dávají svést zlatem k mrzké modloslužbě.

Chudí, kteří z nedostatku zlata trpí nenávistí k němu, vyčítávají Církvi tuto nádheru, předhazují zlato a říkají, že nemohou chodit do kostela, kde je takového bohatství, zatím co oni umírají hladem. Opakují, že Církev je jen pro bohaté, že chudému člověku nemá co říci.

Je to velké nepochopení, tragické nedorozumění!

Církev nezneužívá zlata jako lakomci, Církev nedělá ze zlata boha jako milionáři. Církev ukazuje zlato jako služebníka.

Má-li se uvolnit zlato mechanicky nahromaděné do trezorů finančních vládců světa, mají-li se tyto poklady, nescísněkrát převyšující výzdobu všech katolických chrámů, státi sociálně užitečné, je potřeba, aby se především zřetelně světu proklamovala funkce zlata. Ne ve zlatu je nebezpečí, ale ve špatném chápání jeho poslání je zlo. Zlato jako oheň je služebník dobrý, ale pán zlý.

A o to Církvi jde, ukázat zřetelně a přesvědčivě, že zlato musí být jen služebníkem a nikdy pánem. Církev správně vřadila zlato do řádu tím, že ho užívá při oficiální bohopoctě za podnoží Nejsvětějšího.

Za tento počín by měli být chudí celého světa Církvi neskonale vděční, poněvadž užíváním zlata při liturgii a v kostelích provádí Církev tichou a přece výmluvnou revoluci proti špatnému chápání zlata.

V tom je obrovský sociální význam liturgického zlata: učít lidi, že zlato musí sloužit především Bohu, pak člověku. Ne-

bude-li zlato v katolických chrámech, nebude ani v rukou chudých, ale v tresorech světovládců a bída bude ještě větší. To už poznávají mnozí bystřejší duchové a volají po návratu středověkých řádů. Zejména všichni nespokojení lidé nevidí již dnes ve středověku temné období světových dějin, ale to nejkrásnější období jednoty, kdy věcem byla dávana správná jména a kdy vše bylo stavěno na náležité místo. Uznávají to i odpůrci katolictví. Docent Příhoda na nedávné konferenci učitelstva v Praze rozváděl za napjaté pozornosti několika set účastníků, proč středověk je považován takřka za vzor: jedna Církev, jeden papež, jedna říše, jeden císař, jeden zákon. Ve středověku nebylo krise v dnešním rozsahu, protože zlato sloužilo. Sloužilo v katolických chrámech Bohu a sloužilo lidem (promyšlené programy hospodářské Karla IV., cechy). Zlo nevyplývá ze zlata, ale z převrácené lidské mysli.

Tam je potřeba vykonati operaci a nutno uznati, že nejpůsobivěji, a hlavně již preventivně, zde zasahuje Církev zvedající Hostii na zlaté pateně, proměňující víno ve zlatém kalichu, žehnající monstranci ze zlata a oblékající kněze do zlatem vyšíváných rouch.

To, co je chudým zdánlivým důvodem k neúčasti na liturgii, mělo by jim býti pobídkou. Církev za ně bojuje, za jejich lepší zítřek, ve kterém nesmí být zlata mamonářsky chápaného a mechanicky řaděného, ale zlata život dávajícího, zlata podněcujícího, zlata dobroděje.

Zlato v liturgii je neustálým echem slov: „Neshromážďujte poklady, které mol kazí a rez sczírání,“ zlato v liturgii je stále živou připomínkou slov encykliky Pia XI. „Quadragesimo anno“: „Srdečně litujeme, ctihodní bratří, že žili a že dosud žijí někteří lidé, kteří se sice prohlašují za katolíky, ale téměř úplně zapomínají na vznešený onen zákon spravedlnosti a lásky, jenž nás nejen zavazuje, abychom každému dávali, což jeho jest, nýbrž abychom též nuzným bratřím pomáhali jako Kristu Pánu samému, ba ještě hůře, neostýchají se vykořisťovati ze ziskuchtivosti své dělníky. Ano, někteří zneužívají i samého náboženství a jeho jménem chtějí zastíratí své nespravedlivé kořistění, aby se ubránili proti plně oprávněným požadavkům dělnictva. Jejich jednání nikdy nepřestaneme přísně kárati.“

Tak odsuzuje papež jednání těch, kteří zlatu zatarasují

cestu k dobrému a při tom pokrytecky ukazují chudým a bídným na Církev, jako by stranila bohatým a nezajímala se o potřeby a úzkosti těch, kdož byli připraveni o své přirozené dědictví.

Kdo však to poví chudým, že Církev je nejlepší jejich matka a zastánkyně? Kdo jim řekne, že katolická liturgie je denní demonstrací proti zneužívání kapitálu, že Církev učí, jak se má zlato užívat jako služebníka, ale že bohatí nechtějí slyšet jejího hlasu, že propadli nekřesťanskému šílení po mamonu, ve kterém zapomněli slovo Bůh, jediný klíč správně otvírající problém zlata? Je potřebí ukázat na tento sociální význam zlata v liturgii přístupnou formou již ve škole dětem, když se vysvětlují obřady, bohoslužebná roucha a posvátné nádoby. Takové poučení je mnohem důležitější než pouhý výčet a popis, který dělá z náboženství statickou vědu.

Ve stejném duchu jest potřebí pracovati v dětských besídkách, které mají doplňovati náboženskou výuku školní, prohlubovati ji a zaostřovati směrem k praktickému životu.

Zmiňoval jsem se již jednou o tom, že je potřebí liturgických týdnů pro mládež ve městech i na venkově, že je potřebí kroužků, kde by se liturgie vykládala a odkud by se ponenáhlu rozlévalo správné chápání velkého požehnání liturgie i po stránce sociální. Pak si chudí uvědomí podle slov encykliky, že na tomto světě nikde nemohou naléztí plnější blaženosti než u Toho, jenž jsa bohat, stal se pro nás chudým, abychom my zbohatli jeho chudobou.

A konečně zlato v liturgii jest i výstražným ukazovatelem všem katolíkům, že Bůh bude bez jakékoliv stranickosti více vymáhati od těch, kterým bylo více dáno. Proto kdo dovede býti dobře přítomen jediné Mši svaté, nemůže se státi lakomcem a převracovačem zákona. Není to možné, poněvadž středem Mše svaté je prostá Hostie a zlato jí slouží. Právě tak středem našeho života musí být Bůh a všechno ostatní musí sloužit, i zlato.

V dnešní zlé době ti katolíci, kterým bylo více dáno, mají hodně příležitosti i názorně ukazovati, že pochopili funkci zlata. Předně má náležeti Bohu v jeho miláčcích, těch nejchudších. Chápete krásu, když první bochník dává hospodyně chudšasovi, když z měsíční gáže úředník především po-

sílá část dobročinným ústavům, když řemeslník několik prací do roka koná zdarma pro ty nejubožejší?

To je správné pochopení zlata, kterému učí liturgie.

Sv. Jan pod Skalou.

Cvič. uč. K. Hroch.

Z MEŠNÍHO KALENDÁŘE SVATÝCH

SV. PROKOPA OPATA, PATRONA ČESKÉHO

4. července:

Pocházel z Chotuně u Kouřimě, v někdejší území Zličanů. Narodil se ze zemanských rodičů v době, kdy biskupství pražské spravoval sv. Vojtěch (982 — 997). Byl původně knězem obřadu slovanského asi u kostela vyšehradského. Zatoužil po životě evangelické dokonalosti, uchýlil se do pustin sázavských, kde oddal se poustevničení. Jistě však předtím žil v některém klášteře řeckoslovanském, asi na Slovensku, kde po zániku metropole sv. Metoděje bylo několik slovanských klášterů podle řádu sv. Basilia. A bylo tehdy též zvykem, že mnichové horliví a osvědčení obdrželi dovolení k poustevnickému životu. Nedostatek pramenů nedovoluje bezpečně zjistit, kde sv. Prokop nabyl východního řeholního vyškolení, které později tak požehnaně uplatnil. (Oba tehdejší mužské kláštery v Čechách, břevnovský a ostrovský, byly kláštery benediktinskými obřadu římskokatolického.) Nepochybně podrobil se řeholní kázni v nějakém řeckoslovanském monastýru, který mu byl potom vzorem při zakládání kláštera sázavského. Původně žil v lesní pustině sázavské v naprosté odloučenosti životem stroze kajícnickým.

Asi r. 1030 setkal se s ním kníže Oldřich na honě ve hvozdech sázavských a byl svatým životem jeho velmi dojat. Od té doby rozmáhala se pověst o ctnostech Prokopových po celé zemi. Když pak sv. poustevník jal se organisovati četné své následovníky v družinu poustevníků, pomáhá mu kníže Oldřich vybudovati klášter s obřadem slovanským (1032), kde by se vychovávalo kněžstvo a řeholnictvo liturgie slo-

vanské. Sv. Prokop dal asi klášteru pravidla sv. Basilia, spojená s některými články západní řehole sv. Benedikta, přizpůsobenými domácím poměrům a potřebám. Podle zpráv pozdějších letopisců byl klášterní chrám sázavský posvěcen r. 1035 od biskupa pražského Šebíře. Pod vedením opata Prokopa monastýr sázavský velmi zkvétal. Byla při něm též škola. Hlavním učitelem byl sám zakladatel. Vynikaje znalostí písemnictví slovanského a jsa milovníkem bohoslužebných řádů cyrilometodějských, učil bratry prepisovati slovanské evangeliáře, žaltáře a jiné knihy obřadné. Pod správou jeho pěstovala se v klášteře i jiná umění, zejména zpěv, malířství, sochařství a stavitelství. Monastýr sázavský byl tak nejen štěpnicí křesťanské zbožnosti, ale i první uměleckou školou českou. Sv. Prokop byl podle svědectví starých letopisů muž neobyčejný, Boha i bližních svých milovný, hrdina odříkavého života a výtečný vůdce na cestě dokonalosti. Klášter sázavský spravoval po 20 let. Život dokonal smrtí svatých v druhé polovici března 1053. Hned po smrti byl ctěn jako světec. Úcta jeho se rozmáhala, i když r. 1096 umkl v sázavském klášteře hlahol slovanské liturgie a do monastýru uvedeni benediktini z Břevnova. Poněvadž od r. 1170 vyhrazeno bylo svatořečení apoštolské Stolicí, byl sv. Prokop prvním českým světcem, jenž byl prohlášen za svatého papežem na základě církv. šetření. Stalo se tak papežem Inocencem III. r. 1204. Slavnostní vyzdvižení ostatků světcových a prohlášení papežského svatořečení dalo se u přítomnosti pražského biskupa Daniela za velikých slavností v klášteře sázavském 4. července 1204, kterýžto den zůstal památce světce posvěcen až dosavad. Sv. Prokop uctíván byl vždy jako patron země české, obzvláště v dobách vlasti naší nebezpečných a vzýván jako ochránce cti království českého. Za proficírkevního osvícenství josefinského r. 1785 byl benediktinský klášter sázavský zrušen a zapovězeny pouťi na Sázavu i k hrobu sv. Prokopa na Hradě pražském, kam tělo světcovo bylo slavně přeneseno r. 1588.

Mše svatá.

Vstup.

Ž. 36, 30—31. Ústa spravedlivého pronášejí moudrost a jazyk jeho mluví, co pravé jest; zákon Boha jeho je v srdci jeho.

Ž. 36, 1. Nezávid' zlým a nežárli na ty, kdož páší nepravost.

Sv. Prokop je vzácným květem svatosti, jenž vypučel u nás po zkáze Velké Moravy a za zhoubných rozbrojů, jež zmítaly zemí českou počátkem 11. století. V době, kdy národ český, nedávno teprve v křesťanství utvrzený, mravně poklesal, zasáhl příkladem i dílem svým velmi požehnaně do náboženského i kulturního života u nás. Všichni letopisci líčí ho jako horlitele pro evangelické rady a vzor křesťanské dokonalosti. Sv. Prokop byl zářným následovníkem Kristovým, vzácným světlem českého národa, pravým mudrcem evangelické dokonalosti, šířitelem křesťanské osvěty, milovníkem vlasti a opatrovníkem cyrilometodějského dědictví po apoštolech Slovanstva.

Kolekta.

Vytvoř v nás, Pane, dokonalý lék síly své, abychom, kteří přeslavné zásluhy sv. Prokopa, opata, uctíváme, podporování jeho přímluvami, ode všech mdlob duší svých zproštění byli.

Doba sv. Prokopa byla dobou duchovní mdloby pokřesťeného našeho národa, který procházel těžkými zkouškami. Z modlitby jako by vanula tíha starostí, v nichž Čechové v dobách zlých vzývali svého patrona.

Epištola velebí zakladatele a opata (otce) řeholní rodiny. V slovním smyslu odnáší se k Mojžíšovi.

Čtení z knihy Sirachovy 45, 1—6.

(Misál 60.*)

Sv. poustevník a později opat staroslavného kláštera sázavského požíval už za pozemského života neobyčejné obliby a popularity. Kníže Oldřich Inul k němu se synovskou oddaností a řídil se jeho radami. I biskup pražský si vážil opata sázavského jako světce. Též řeholní bratři ho milovali jako otce. Ač byl milovníkem přísné sebezapíravosti, býval — jak vypravují letopisci — tak veselé tváře a pln dobrotivosti, že podřízení měli k němu více lásky než bázně. Svá otcovská naučení doličoval příklady z dějin. Sám první vstával s tvrdého lože a svolával bratry k liturgii. Jak v zpěvech a modlitbách, tak i v práci býval první. Dobrotivá pokora

i ochotnost, s jakou se každému propůjčoval, vábily zástupy věřících k jeho klášteru. Osamělé druhy břehy Sázavy podobaly prý se mnohdy krajině Jordánu, kde Jan Křtitel pokání kázal. „Slovy jeho příšerné úkazy zkrotil.“ Epištola naznačuje, že klášter světcův byl nejen štěpnicí ctností a školou křesťanské vzdělanosti, nýbrž i postrachem pekla. O sv. Prokopovi se vypravovalo, že z jeskyně své vypudil běsy, ba, že i ďábla do pluhu zapřáhl. Podnět k těmto pověstem zavalil jistě tuhý život sv. kajícího, který bděním, úmrtvami, posty a modlitbami bojoval proti zlobě pekla. K tomu přistupuje, že světec žil v době, kdy v Čechách udržovaly se ještě pověry pohanské, podle nichž pustá místa, hlavně sluje, byla obydlena zlými duchy („běsy“), jež si lid představoval jako temné, ohybné postavy s křídly a ohonem (bájl o nich, že působí různá neštěstí, přírodní pohromy, přinášejí zhoubné nemoci a j.). Když svatý poustevník počal mýtití divoký hvozď a vzdělávat půdu a takto záhy změnil pustinu v půvabný kout, kde ošetřoval a hostil počestné a pomáhal ubožákům, připisováno to bylo jeho vítězství nad běsy, jež nejen zaháněl, nýbrž i donucoval, aby mu proti své vůli sloužili... „Dopřál mu slyšet Boha, mluvu jeho, kázal mu též, aby vstoupil do oblaku.“ Stejně jako Mojžíšovi dopřál Bůh i tomuto světcovi slyšení v samotě mluvu svou a v rozjímáních vnitřním osvětlením vnukal mu moudrá příkázání života řeholního. Při tom byl vzorem pokory. Po dlouhá léta zdráhal se přijmouti název opata. Stejně slyšel láskou k chudobě a k chudině. Pokrm, jehož požíval, oděv, jímž své tělo odíval, byly dílem jeho vlastní práce. Byl útočištěm chudšasů a trpících, jimž duchovně i tělesně pomáhal. Klášter jeho byl ohniskem víry a křesťanské osvěty (šířila se z něho znalost rolnictví, stavitelství, sochařství a malířství).

Stupňový zpěv. Ž. 20, 4—5. Pane, se sladkým požehnáním vyšel jsi mi vstříc; vložil jsi na hlavu jeho korunu z drahokamů. Života žádal od tebe, i dal jsi mu dlouhost dní na věky věkův.

Žalm 20. je díkůzpěvem za vítězství vyvolence Páně. Tak stupňový text doplňuje epištolu. Velebí oslavu světcovu na zemi i na nebi. Hned po smrti sv. Prokopa putoval český lid na jeho hrob. Také benediktini sázavští, strážcové jeho

hrobu, zvelebovali úctu jeho, pilně zaznamenávajíce divy, jež připisovaly se jeho přímluvě. Sázavský opat Blažej, opatřiv se přímluvami pražského biskupa Daniela II., českého duchovenstva a mnohých pánů, nastoupil cestu do Říma, aby v radě papežově tlumočil prosby věrných Čechů za církevní oslavu slovutného jejich krajana. Papež Inocenc III., dojat viděním sv. Prokopa ve snách, dal svědectví o něm bedlivě prozkoumati, načež prohlásil ho slavně za světce a sám sloužil potom na počest jeho mši svatou. První veřejná bohoslužebná oslava světce 4. července 1204 v sázavském klášteře byla velkolepým holdem památce sv. patrona českého, jehož svátek pak trvale 4. července slaven.

Ještě za větších slavností převezeny ostatky světce do chrámu Všech svatých na Hradčanech 29. května 1588, kdy arcibiskup pražský Martin Medek, a císař Rudolf II. v čele obrovských zástupů vítali na Hradčanech relikvie patrona českého. I čeští horníci ctíli sv. Prokopa jako zvláštního ochránce a lid rolnický rovněž zvláště ho vzýval ve svých potřebách.

Zpěv alelujový velebí světce poustevnické samoty.

Aleluja, aleluja. Ž. 91, 13. Spravedlivý jako palma pokvete, jako cedr na Libanu poroste. Aleluja.

Poušť a odloučené samoty vychovávaly povždy světce. I našemu světci byla poustevnická odloučenost školou dokonalosti.

Slova sv. evangelia podle Matouše 19, 27—29.
(Misál 62.*)

Z některých kronikářských zpráv se zdá, že sv. Prokop byl za mládí ženat. Kronikář sázavský vypravuje, že později světce dal výhost světu i marnostem jeho a odřekl se i manželky z lásky ke Kristu. A výslovně dí, že učinil tak pro slova Páně v 19. kapitole u sv. Matouše (právě v dnešní perikopě). V některých diecésích používá se za perikopu úryvek ze sv. Lukáše 10, 16—20, jímž se poukazuje u sv. Prokopa na milodar zázraků.

Zpěv k obětování navazuje na poslední slova evangelia. Velebí nebeskou slávu světce, v níž okouší blaha pravého života, po němž dychtěl na zemi a pro nějž vše obětoval.

Ž. 20, 3, 4. Přání jeho srdce jsi mu udělil, Pane, a žádosti rtů jeho jsi neodepřel; vložil jsi na hlavu jeho korunu z drahokamů.

V tiché modlitbě prosíme, by přimluva světcova rozhojnila v nás účinky sv. oběti.

Příjemná buď tobě, prosíme, Pane, tato spasná oběť, a nechť sv. Prokop, opat, u tvého milosrdenství jest přimlůvcem, aby nám hojněji prospěla.

Zpěv k přijímání připomíná blahé setkání věrného správce řeholní čeledi s Pánem v smrti.

Luk. 12, 42. Věrný služebník a opatrný, ježž pán ustanovil nad čeledí svou, aby jim dával včas míru pšenice.

Sv. Prokop zemřel, domodliv se kněžské hodinky a napomenuv otcovsky bratry k svornosti a k stálosti v dobrém. Den před smrtí předstoupil před světce jakýsi churavec, je muž v klášteře bylo poskytnuto týdenní pohostinství, aby děkoval sv. opatovi za pohostinství. Chorý světec rád by mu byl dal něco na cestu; rozdav však již všecko a nemaje ničeho, žádal, aby setrval v klášteře aspoň den, potom že si může odnésti plášť opatův.

Modlitba po přijímání vyznívá v tklivou prosbu o to nejpotřebnější, co český národ od přimlův svého patrona s důvěrou očekává.

Nasycení slastmi nebeského stolu, Pane, obnovujeme úmysl, že ti budeme sloužiti, jak jsme ti povinni a po příkladu a pod ochranou sv. Prokopa, opata, doufáme, že vždycky budeme lnouti k Pánu našemu, Ježíši Kristu, Synu tvému...

Olomouc.

Dr. Frant. Cinek.

KÁZÁNÍ SVATÉHO PETRA

Svatý Otec též připomíná, že slavíme 1900. výročí onoho prvního kázání svatého Petra o slavnosti Letnic po sešlání Ducha Svatého. Boží prozřetelnost chce nám tím ukázat, jak máme správně slyšet slovo Boží.

Apoštolové a učedníci odebrali se po Spasitelově nanebevstoupení do večeradla, aby společně na modlitbách očekávali seslání Ducha Svatého.

Svatý Petr nejprve řídil volbu apoštola Matouše, který měl nastoupit na Jidášovo místo. Pak na přítomné přichází Duch Svatý za známých přírodních zjevů. První viditelný plod tohoto seslání je dar řeči. O Letnicích sešli se do Jerusalema cizinci ze všech krajů a zemí. A ti nyní slyší mluvit apoštoly svou řečí. Působení na přítomné bylo různé. Jedni (a to většina) se divili a velebili Boha, jak to může být. Jiní se posmívali: „Opili se sladkým vínem“ (Sk. ap. II, 13).

A tu povstává svatý Petr k svému kázání. Mluví hned po tom, kdy na něho sestoupil Duch Svatý. Kazatel nezvěstuje slova lidská, nýbrž slovo Boží. Petr se cítí za jedno se svými spoluapoštoly. V Církvi svaté nezáleží na jednotlivé osobě ani na jednotlivém hlasateli slova Božího, nýbrž na Církvi samotné. Jednotlivcovo kázání platí jen potud, pokud je učním Církve. Petr mluví autorativně. Je si vědom svého poslání. Jeho osoba ustupuje do pozadí. Vede si jako Boží vyslanec. „Muži judští a obyvatelé jerusalemské, to budiž vám známo a pozorně slyšte má slova!“ (Sk. ap. II, 14.)

Pokud se týče obsahu kázání, předně hájí své spoluapoštoly proti výtce opilství, jež zlomyslně jim byla předhozena. Odvolává se na Písmo svaté a praví, že v daru řeči jde o splnění proroctví proroka Joela (II, 28—32).

A pak přichází ke hlavnímu tématu. Je to Ježíš, a to ukřižovaný a zmrtvýchvstalý. Základním tématem každého kázání musí být to, čím se honosí veliký kazatel svatý Pavel, že totiž hlásá Krista, a to Ukřižovaného (1 Kor. I, 23, II, 2).

A to také věřící mají od kázání a kazatele čekat. Nemají chtít, aby na kazatelnu přišly věci, které na kazatelnu nepatří. Mají posvátnou touhu, aby vždy znovu a znovu se jim kázalo o Kristu. A to je také téma naprosto nevyčerpatelné. Svatý Petr probírá toto téma ve velikých rysech:

Kristus zemřel. Musilo se tak stát podle věčných plánů Božích. Kristus však nezůstal kořistí smrti. Slavně a vítězně vstal z hrobu. Byl povýšen na místo po pravici Otcově a dnešního dne seslal svého Ducha, ježž přislíbil. Je Pánem. Jadrnými rysy vystupuje v tomto Petrově kázání před naši duši celý obraz Krista.

Svatý Petr nijak nešetřil svých posluchačů. Řekl jim trp-

kou pravdu, že jsou vrahy Boha. Ať tedy zví celý Izrael, že toho Ježíše, kterého oni ukřižovali, Bůh učinil Pánem a Kristem!

Jaký byl účinek Petrova kázání? Posluchači šli do sebe a ptali se sami sebe: „Muži bratři, co uděláme?“ (Sk. ap. II, 37). A to by mělo být účinkem každého kázání. Dnes se nasmírně mnoho káže, konají se přednášky na přednášky, konají se misie, duchovní cvičení, náboženské týdny, liturgické dni. Co je jejich plodem? Jaképak úsudky slyší potom člověk z úst křesťanského lidu? „To bylo pěkné“ — „to nebylo pěkné“ — „ten to pochopil“ (třeba to bylo sebe vyšší) — „ten mi dal mnoho“ atd.

Co však udělali oni Židé? V duši byli zhroucení a v tomto zhrouceném stavu vážně se ptají: „Co uděláme? Chápeme, že se musíme změnit. Chápeme, že se musí něco stát, jen ať nám řekne co. Kdy k tomu dojde?“

Křesťané hledí na kázání jako na pobavení nebo jako na ukrácení chvíle anebo jako na břímě, ale málokdo myslí na to, že kázání je tu proto, aby změnilo jejich život. Proto jsou obléhány kazatelny těch, kdo silně operují s řečnickým uměním. To je jako když hoří sláma, ta nezanechá trvalého účinku. U ostatních kazatelů pak se nudí.

„Muži bratři, co uděláme?“ Dnes velmi často závěrem misii, exercicií, kázání, liturgických přednášek bývá vstup do mariánské družiny, do třetího řádu, do nějakého bratrstva, rozhodnutí pro návštěvu společné Mše svaté, pro společnou modlitbu kompletáře a pod. To vše může být dobré, ale není to ono konečné. Dnes však jde o to konečné. To nám chce připomenout svatý rok.

Co odpovídá svatý Petr na jejich otázku „Co uděláme?“ Praví: „Čiňte pokání! Každý jednotlivec ať se nechá pokřtít ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů! A dostanete dary Ducha Svatého“ (Sk. ap. II, 38). Jinými slovy řečeno a aplikováno na náš dnešní život: „Buďte novými lidmi! Vyvoďte důsledky z faktu, že křtem svatým vešel do vaší duše Kristův život! Nahlédněte, že působením Ducha Svatého vejde do vás stále víc,“ čili: nahlédněte, co z prvních křesťanů udělalo následování Petrovy rady a co také z vás udělá správné a řádné shromažďování kolem obětního oltáře:

„Trvali v apoštolském učení a obcovali lámání chleba a na modlitbách... Denně trvali jednomyslně ve chrámě a láma-

jíce po domech chléb, přijímali pokrm s veselím a prostotou srdce, chválíce Boha a majíce přízeň u všeho lidu. Pán pak připojoval k tomu denně ty, kdo přicházeli k spáse (Sk. ap. II, 42, 4—647).

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

KŘESŤANSKÝ DEN V RODINĚ

Církevní hodinky.

O prvních křesťanech se praví, že denně společně navštěvovali chrám, s radostí a prostotou chléb lámali a Boha chválili.

Takto setrvali v učení apoštolů, v svornosti, lámání chleba a modlitbě.

Naši otcové, všichni naši předkové měli úctu, horlivost a lásku pro Dílo Boží, chválu Boží a svaté obřady.

Ano, Dílo Boží: neboť žádné dílo není nad dílo Jemu a pro Něj, čin, jimž chválí Sebe Ježíšem Kristem, ve Své Církvi, ve Svém opravdovém domě.

Pokud jen možno, má rodina křesťanská vrátit se k tomu-
to uctívání, cvičit se v horlivosti a oživovati tuto lásku. Měla by znovu poznati, co staří nazývali „povinnou službou, službou oddanosti, chválou Stvořitele, modlitbou, velkým činem.“

Vskutku, svaté obřady tvoří vlastní rodinnou modlitbu, protože společná katolická modlitba je kvasem křesťanské jednoty církevní. Ve velikých dobách víry znali naši otcové církevním právem nařízené a usměrněné hodinky.

Prorok říká: „Sedmkrát za den budu Tě chválit.“ Číslo sedm, které v celém Písmě platí za svaté, bylo dosaženo ráno Chválami a přes den Horami: Primou, Tercí, Sextou a Nonou, dále Nešporami a Kompletem, čímž chvále Boží bylo zadostiučiněno.

Boží Jméno chváleno i v noci. A tak byl den křesťana opředěn chválou Boží a vzpomínkou na Přítomnost Boží.

Denní práce rodiny měla stále vztah k Bohu a přijímala Jeho požehnání. Vše to krásné a veliké jest nám pouze ideálem. Naše nevěřící k Bohu lhostejná generace je zcela za-

brána pozemskými, pomíjejícími zájmy tak, že tomu již nerozumí. Křesťanská rodina o tom uvažuje, ale nemůže to zcela provést. Rodinné poměry i doba se změnily. A přec by mohla rodina některé části církevních hodinek pěstovati a Bohu přinášeti.

Vlastním chórem rodiny je farnost. Farní chrám je rodinným domem Božím, domovem dítek Božích, buňkou diecése, ve které přijímáme katol. křesťanského ducha. Škoda, že vše to upadlo v zapomenutí.

Pravá křesťanská rodina měla by považovat farní chrám za střed všeho snažení, ovšem bez přetváření. Je nutno vyhledati občas jiné křesťanské kruhy k rozšíření náboženských vědomostí a lásky, avšak máme všeobecně získávat křesťanské znalosti z farnosti, protože je to logické a přirozené: Ve farnosti totiž jsme se narodili Bohu, přijali velké Svátosti, které zachovávají život duše a Svátost, která založila naši rodinu.

Farnost bude jednou hlavní branou, kterou budeme uvedeni do ráje (neboť „In paradisum inducant te Angeli — Andělé uvedou tě do ráje“). Obdivujeme se vši péči pastýřské, ať již sledovala jakýkoliv cíl. Zdalipak jsme dostatečně pochopili nejživotnější a nejúrodnější péči pastýřskou — tu, která stojí bezprostředně pod vlivem Ježíše Krista, totiž služby Boží, dílo to Boží, svaté obřady a různé náboženské úkony farnosti?

Nic nenahradí hierarchickou působnost farnosti, místa a domu Božího, shromáždění rodin a hlavní nástroj reformy rodinné a sociální naší generace. Proto se máme všeho zúčastnit, co se ve farnosti děje a farní sv. obřady mají nám být nade vše drahé — máme vždy být tu přítomni Mši svaté, nešporám a ostatním obřadům.

Nikdo neuvěří, ač to stále opakujeme, že toto dílo sociální přináší pravé ovoce křesťanské. Jak krásný pohled a poučení vidět shromážděnu v chrámě Božím celou rodinu, která přichází čerpat pravý křesťanský rodinný smysl, bez něhož by její členové nikdy nepoznali spokojenosti a síly jednoty.

Mnohé duše modlí se dnes podle brevíře laudy, nešpory a komplet. Toto cvičení společné církevní modlitby znamená již mnoho. Doufejme, že nešpory a komplet budou ve farnosti zavedeny a že každý večer se tam křesťanská rodina shromáždí.

Kéž bychom poznali plnou cenu liturgické zbožnosti, které by farnost dala nejlepší výraz — jakými křesťany bychom se stali, jak silné duše bychom tvořili!

Nuže, k dílu — je na čase!

(Pokračování.)

Maredsous.

Dom Eugène Vandeur.

MNIŠI A KOUPEL

Rozložitě stromy, po jichž kmenech hraje si vlněním slunce, kreslí na zemi své krajkovité stíny. Zlatem paprsků tetelí se prohřátý vzduch. — Oko odpoutává se na okamžik od černě písmen knihy a ssaje blyskný safír jezera zasazeného v smaragdový věnec lesů snoubících se na obzoru s pomněnkovým hedvábím nebeské klenby. Jezero, jehož tichá hladina podobá se snění mládí, vykouznilo ve fantasií obraz tiše si pohrávajících vln moře u nedávno shlédnutých lázní Biariz, jakož i před několika lety Rimini.

Obrazy těchto dvou světoznámých lázní, v nichž objevení se mnicha v černém hábitu budilo útrpnou nebo pošklebnou pozornost lidí, nechápajících, že i on má právo pokochati se vznešenou krásou velebnosti zázraku, jímž Tvůrce okrášlil přírodu a naslouchati šumné melodii chvalozpěvu hravých i dravých vln, ba snad i nechati své tělo omývati chladícími vodními krůpějemi k osvěžení a zotavení, slily se v dvě slova: m n i š i a k o u p e l. Z otázky, jaký jest vzájemný vztah těchto dvou pojmů ke skutečnosti, vzniká tento náčrtek obrázku z dějin mnišského života, jenž snad bude leckterého čtenáře zajímati, právě v tomto měsíci, kdy i jeho vedrem zmalátnělé tělo zatouží po osvěživě chladícím hedvábu vod.

Otevřeme-li knihu, v níž uloženy jsou životní směrnice mnichů, řeholi sv. Benedikta, seznáme, že i montekasinský zákonodárce nepřešel mlčením otázku o koupeli a mniších. V kapitole 36. pojednávající o nemocných bratřích, zmiňuje se také o lázních slovy: „Nemocným budiž dovoleno použití lázní, kolikrátkoliv jim to prospívá, zdravým však, zvláště mladým, nebudiž to tak snadno dovoleno.“ Jak přichází svatý Benedikt k této poněkud divné formulaci? Několik zběžných pohledů do dějin podá nám vysvětlení.

Ve starověku, stejně jako i dnes, byly lázně důležitou

složkou nejen na poli hygieny, ale i lidské požívačnosti, rozmařilosti, změkčilosti, nemravnosti. Staré Řecko znalo již v homérské době kromě koupelí v řekách a moři teplé lázně. Tyto nesloužily toliko k umývání těla, nýbrž především k osvěžení a zotavení po námahách. Teplá koupel byla jednou ze složek pohodlného života. Tento názor trvá po celý starověk.

Rovněž i Římané byli obeznámeni s tímto názorem, ovšem teprve v pozdější době, neboť ve starověku používání teplých koupelí bylo jim neznámo. Teprve v císařské době nabývá budování lázní a jich nadměrné užívání značného rozmachu. Řím v této době právě oplývá láznemi. Katastr za Konstantina čítá jich 856. Thermy-lázně Karakalovy (211—217) a Diokleciánovy (284—305), jichž dosud mohutné zřízení trčí mezi rozložitými piniemi, dávají jen zdaleka tušiti rozlehlost těchto zařízení pro pohodlí Římanů. Kromě veřejných, státních lázní honosil se každý lepší dům svými vlastními přepychově zařízenými koupelnami, jak nás o tom dostatečně poučují vykopávky, obzvláště v Pompejích. Nikdo nemohl si činiti nároku na uznání vznešenosti svého života, jenž neztrávil určité hodiny odpoledne nebo večer ve veřejných lázních. Zženštilci koupali se dokonce několikrát denně. Rafinovaný přepych nespokojil se toliko s rozličnými stupni teploty v různých odděleních a s obvyklými masážemi a vtíráním vonných olejů a mastí, nýbrž do vody byly přiměšovány i různá koření, vonná vína a různé vonné esence.

O značné přeměně od prvotní prosté přísnosti k pozdějšímu rozmařilému přepychu v lázních zmiňuje se známý filosof a vychovatel císaře Nerona, Seneka († 65 po Kr.), v dopise z letohrádku Scipiona: „Koupelna byla temná, dle zvyku předků. V tomto koutě čistil od své polní práce unavené tělo ten, před nímž se třáslo Karthago. Ale dnes, kde by se našel spokojenec s takovou koupelnou? Dnes cítíme se chudými, když se nelesknou na zdech veliká, drahocenná kovová zrcadla a zdi nejsou obloženy umělým nebo i skutečným numidským kamenem a když se tento mramor nevine v různých odstínech barev jak věnec kol zdí, když klenutý strop nemá skleněného krytu a voda ke koupání neteče stříbrnými kohoutky.

A toto mé líčení vztahuje se jen na zařízení plebejů; copak

mám teprve říci o koupelnách šlechty? Jaké množství soch a sloupů, které nemají jiného účelu, než sloužiti k ozdobě! Náš přepych učinil nás vybíravými, že bychom chtěli míti podlahu jen z drahokamů sestavenou.“ V této koupelně Scipiona jest kamenná zeď prolomena jen malými okénky, jež jsou více trhlinami, než okny, neboť mají toliko umožniti přístup světla, aniž by tím utrpělo zdivo. Dnes ale mluvíme o nejbídnějších děrách, vidíme-li lázně, které nejsou tak zařízeny, že jejich mohutnými okny nevstupuje plné denní světlo. Dnes nechceme se koupati, aniž bychom nebyli zároveň opalování sluncem.

Scipio nekoupal se ve zvlášť čištěné vodě, nýbrž často i v kalné a když přšelo, skoro špinavé. A on si z toho nic nedělal, neboť vstoupil do koupelny, aby opláchl pot a nikoliv vonný olej se svého těla. Co by tomu asi dnes mnozí řekli? „Nezávidím Scipionovi, tak se koupati znamená žiti ve vyhnanství!“ A víš vůbec, že se nekoupal každodenně? Neboť naši badatelé starověku nás poučují, že denně myly se jen ruce a nohy, jež se prací a chůzí zašpinily, ale celé tělo koupalo se jen jednou týdně. Vynalezení elegantních lázní učinilo lidi jen špinavějšími“ (Epist. 86. ad Lucilium).

Křesťané používali lázní jako ostatní pohané, jakožto prostředek tělesné čistoty a požadavek zdraví. Tak zaznamenává nám sv. Ireneus zprávu o rozpravě sv. apoštola Jana s rozkolníkem Cerinthem, jež se udála na cestě do lázní. Ireneus zmiňuje se o této cestě jako samozřejmosti, bez jakékoliv poznámky (Adv. haereses III, 34). Ba dokonce i přísný Tertulián užíval koupele, jen v prosincových saturnaliích nedocházel do lázní v obvyklou ranní hodinu, neboť tato doba byla spojena s pohanskými zvyklostmi. Čině ironickou narážku na nízkou teploturu praví: „Za to koupám se v jinou hodinu, jež jest prospěšnější mému zdraví a jež mi ponechává moji teplotu krve. Býti ztuhlým a bledým po koupeli mohu míti to potěšení později jako – mrtvola“ (Apol. c. 42).

Jakou samozřejmostí, ba přímo nutností byla i křesťanům návštěva lázní, vysvítá z jedné řeči sv. Chrysostoma k lidu antiochenskému. Císař Theodosius dal totiž r. 387 zavřítí občanům města Antiochie městské lázně za trest vzhledem k revolucionářským neplechám. Chrysostomus († 407) nerozpakoval se vnésti tuto záležitost i na kazatelnu,

neboť tento zákaz zdál se mu příliš krutým. Obzvláštní soustrast projevuje nad nemocnými, starci, dětmi a nedělkami, jimž jest tento „lék“ téměř nezbytným. Jak samozřejmým a každodenním zvykem bylo antiochenským křesťanům používání lázní, vyplývá z toho, že Chrysostomus mluví o „tyranské moci zvyku“ a „starém zakořeněném zvyku“. „Řekni mi, kolik měsíců, kolik roků již uplynulo od té doby, co jsi se naposledy koupal? Ještě tomu není ani dvacet dní, co jsou lázně zavřeny a ty jsi skleslým, smutným a mrzutým, jako kdybys byl již celý rok bez lázní“ (M. P. Gr. 49, 151—188).

I Církev zřizovala při připojených staveních basilik a kněžských obydlích lázně, jež byly určeny toliko pro klerus nebo alespoň v určité dny. Kronikář ravenký Agnellus († asi 846) zaznamenává nám zprávu o Viktorovi, arcibiskupu ravenském, v níž se zmiňuje, že tento církevní hodnostář dal v blízkosti basiliky vystavěti lázně, jež souvisely s jeho residencí. V těchto lázních byl úterek a pátek vyhrazen bezplatně ravenkým duchovním. Mosaikový nápis, jehož celé znění nám zaznamenává zmíněný kronikář, hlásá toto dobrodíní arcibiskupa milovného i tělesné čistoty svého kleru.*)

Jest pochopitelným, že při této všeobecné oblibě a téměř nutnosti v používání koupele museli zaujmouti i určité stanovisko mniši. Zcela zamítavě staví se ke koupelím anchoreti východní části církve, nad čímž se nepozastaví žádný, kdo se jen poněkud obeznámil s těmito strohými rigoristy. Jejich snahou bylo, pokud možno odstranění všeho, co budilo dojem „somatický“ — tělesný a podporování všeho toho, co směřovalo k dokonalejšímu zduchovnění celého člověka. Cestou k dosažení tohoto cíle bylo naprosté umrtvení veškeré tělesné žádostivosti a pohrdnutím vším tím, co mohlo vésti k osvěžení, zpříjemnění a z pohodlnění života. Celý jejich život jest „závoděním a zápasením o palmu“ odříkání. Splnění nejnutnějších životních požadavků v obydlí, oděvu a výživě bylo sníženo na nejmenší, přímo heroickou míru. Nezřídka přistupovaly k tomuto odříkání se všeho nejnutnějšího i rafinovaně vymyšlené tělesné sebetrýzně. Jest tudíž pochopitelným, že k tomuto programu náleželo i zřeknutí se nároku na koupel, v níž antický člověk spatřoval nejvyšší a samozřejmé osvěžení.

*) Část zní: Hoc quoque perpetuo decrevit te tenendum, ut biduo gratis clerus lavet ipsius urbis, tertia cui cessa est et feria sexta lavandi.

Jest očividným, že tento duch askese u jedněch vzbuzoval největší obdiv a úctu, u druhých pak pohrdání a zvrácené smýšlení o celém křesťanském duchu. Tak kolem r. 400 psal pohanský sofista Eunapius ze Sard prudké polemiky proti křesťanským mnichům a nazývá je „odrudou špinavé zvěře, jež sotva zasluhuje si názvu lidí“.

Značný vliv na asketické hnutí a jeho zásady měl sv. Antonín († 356), egyptský poustevník, nejen svým životem, ale i životopisem, sepsaným sv. Athanášem. Tento patriarcha poustevníků „nikdy se nekoupal, aniž si jen nohy myl, nebo jenom do styku je přivedl v nejnútnejším případě, musel-li projítí vodou,“ tak píše sv. Athanáš v jeho životopise.

Pachomius († 346) dovoluje svým mnichům koupel nebo pouhé umytí v případě skutečného onemocnění. Tímto pachomiánským ustanovením byl učiněn počátek průlomu do dosavadní praxe, jehož pokračování může se zvláště sledovati ve střízlivější západní části Církve.

II.

Mezi východní a západní části Církve stojí mohutná postava sluncem osmahlého, posty a bděním vyhublého kajícíka, betlemského poustevníka a učence sv. Jeronyma († 420), neboť ač rodištěm pochází ze západu, přec osvojil si úplně východní askesi. Odpůrci koupelí nalézají v něm nejzdatnějšího a nejprudšího herolda. Žádný poustevník a žádný opat východu nevyžadoval tak často, neúprosně a vášnivě odřeknutí se vody, jako právě tento horkokrevný a výbušný Dalmatínek.

Nemůže býti pochyby, že při mimořádné úctě a vážnosti, již požíval Jeronym jako učenec a asketa a při jeho rozsáhlém dopisování na téměř všechny strany tehdejšího křesťanského světa, měl také na západě značný vliv svým rigorismem na asketický názor o užívání koupele. Pro Jeronyma jest otázka používání koupele otázkou rázu čistě asketického. A s tohoto hlediska řeší úplně tento problém. V teplé vodě spatřuje vážná nebezpečí proti mravnosti. Teplá voda činí člověka změkčilým a vydražďuje krev, zvláště mladých. Mužům a ženám, kteří si činí nárok býti připočtení mezi askety, musí býti odřeknutí si koupele samozřejmou povinností.

Ve směrnicích, jež zasílá Jeronym mladému mnichu Rus-

tikovi z Toulous, píše: „Zahřátí v lázních nechť nehledá ten, jenž chce uhasiti žár těla chladícím postem“ (Epist. 125, 7). Ale nejen mnichům zakazuje užívání lázní, nýbrž ve svém rigorismu ostře vystupuje i proti ženám a Bohu zasvěceným pannám a vdovám.

„Když při nočních bděních a postech trestá tělo a když chladícím odříkáním přeje si uhasiti oheň žádostivosti a žár mládí, když se snaží zohyztiti přirozenou krásu kajícím rouchem, jak může tedy buditi teplými lázněmi dřímající požár hříchu?“ (Ep. 107, 11, ad Laetam de educatione filiae.) Vdově Salině píše následovně: „Ty však, jež jsi veškeru rozkoš pochovala v hrobě svého manžela, jež jsi slzami smyla nad jeho márami své červení a bělobou nalíčené tváře, jež jsi změnila bílé roucho a zlatem protkávané střevíčky za smuteční šat a černé botky, ty nemáš více již nic potřebného, než setrvati. Půst, bledost tváře, smuteční oděv, to jsou nyní tvé ozdoby! Měkké lůžko nemá tvé údy z pohodlněti a zchoulivěti a teplé lázně nemají dáti tvé svěží krvi vzplanouti žárem mládí“ (Ep. 79, 7).

Co bylo již všeobecně řečeno o východních asketech, platí i zde a nesmíme jeho strohé stanovisko měřiti mírou dnešních názorů na čistotu tělesnou, jak ji vyžaduje zdraví, nýbrž máme v těchto a podobných výrocích spatřovati extrém opačný k výstřelkům a zvrhlosti v koupacím systému pozdní antiky, jež byly na úkor čistoty mravů křesťanských.

Vedle výbušného, temperamentního kajíčníka betlemského, sv. Jeronýma, stavícího celou křesťanskou askesi na přísné, neúprosné spravedlnosti Boha-Soudce, stojí na západě umírněný biskup hipponský, měřící lidské jednání více okem shovívavosti a milosrdné lásky Boha-Otce. K němu druží se o století později svou vyrovnaností a vybroušenou diskretností Říman — otec západního mnišstva sv. Benedikt († 547).

U těchto dvou velikánů církevních dějin a křesťanské askese můžeme konstatovati jakési kolísání a nerozhodnost v otázce užívání koupelí. Ačkoliv oba stanovili směrnice, přece jsou s jedné strany protestem proti tehdejší přepychové a znemravnělé praxi v koupání, směřující k nezdravé změkčilosti, s druhé pak strany mají opět ohled na hygienu a tělesnou čistotu. Oba projevují ve svém zákonodárství ve-

liké porozumění a pochopení pro užívání lázní se stanoviska lékařského.

Svatý Augustin v listě, adresovaném řeholnicím v Hippo, jenž se stal základem augustiniánské řehole, píše následovně: „Mytí těla, stejně jakož i používání lázní budiž dovoleno jen v obvyklých obdobích. Vyžaduje-li však nemoc použití lázní i kromě této doby, nechť se tak stane bez oddalování. Na radu lékaře budiž použití koupele přijato bez odmlouvání, takže pacientka musí vykonati na rozkaz představené, co vyžaduje zdraví, i když si snad sama toho nepřeje. Sama-li však po tom touží, ačkoliv to není potřebným, pak nebudiž jejímu přání vyhověno. Neboť leckdy považujeme za prospěšné to, co jest nám příjemným, ačkoliv jest to škodlivé“ (Epist. 211, 31).

Podobně smýšlí o sto let později v mužské řeholi sv. Benedikt, jak vysvětluje z výše již citovaného místa z kapitoly „o nemocných bratřích“. Ve slovech „nebudiž tak snadno dovoleno“ jest vyslovena úmyslně směrnice pro opata, jež mu ponechává značnou volnost v podrobnějším ustanovení. Toto místo vyznačuje velikou elasticnost a diskretnost ducha sv. Benedikta, podobně jako i kapitoly 39. a 40. pojednávající o míře jídla a nápoje.

Oč se sv. Benediktovi jedná, jest přihlížení k lidským slabostem a potřebám a rozumným požadavkům, „aby nikdo nebyl zarmucován v domě Božím“ (kap. 31), ale opět tak, aby ve všem byla dodržována míra, nikoliv na základě železné nutnosti, nýbrž křesťanské ctnosti, tak, „aby požíváním darů časných, nebyly ztraceny věčné“. Mnich podle řehole sv. Benedikta musí spěti k dokonalosti zlatou střední cestou. Tuto cestu udává mu opat, jenž „přijal volbu vedení duší mnichů“. Proto ponechává také sv. Benedikt volnost v ustanovení, jak často chce dopřáti bratřím dobrodiní koupele, jak toho asi čas, místo a poměry vyžadují, stejně jako když mluví o oděvu a obuvi bratří (kap. 56).

Právě v této nepatrné větičce o užívání lázní zrcadlí se zcela praktické uskutečnění vlastností, jichž vyžaduje sv. Benedikt v hl. 64. od každého opata: „Oderit vitia, diligat fratres — ať nenávidí neřesti, miluje bratry“ a na jiném opět místě: „Tak ať rozlišuje a usměrňuje všechny záležitosti, směřující k blahu věčnému (sive secundum Deum) nebo časnému (sive secundum saeculum), že má stále na mysli umírněnost

sv. Jakuba řkoucího: „Přinutím-li mé stádo dále běžeti, zahynou v jeden den všechny mé ovečky.“ Tak vede tudíž opat, dobrý pastýř na cestu spásy k ctnosti, již mohou všichni dosáhnouti „fortes — silní i infirmi — slabí.“

Svatý Benedikt nežádá si jen svatého jednotlivce, nýbrž svatý klášter, jakožto celek. Samozřejmě, že povinností každého jednotlivce jest vedením sv. Řeholí spěti k osobní dokonalosti a tím přispívati na dokonalosti celku. Proto i při velkodušnosti opatově, již jest tento veden v řízení kláštera jakožto celku, nesmí jednotlivý mnich překročiti všeobecné směrnice, vyjádřené v Řeholi, jež musí zachovávat, jakožto „zákon, pod nímž chce bojovati“ (kap. 58).

Ví proto mnich, že opat „nenávidí neřesti“, to jest změkčilosti, k níž vedlo antické užívání lázní, ale on ví také, že právě druhá část zmíněné devisy „ať miluje bratry“, mu diktovala dovolení, dle okolností, ke koupelím. Proto musí se nyní mnich přidržeti vodítka, jež ho uvádí na cestu intence sv. Benedikta, vyjádřené v jeho sv. Řeholi: „Tělo mrtvíti — skutkům světa zůstávati cizím — nebýti lenivým — žádostí těla nekonati — chrániti se před tužbami těla — žádostivostem svým nesvoliti“ (z kap. 4. a 7). Tato všecka příkázání a napomenutí koncentrují se v radostnou výzvu: „Ničemu nedávati přednost před láskou Kristovou!“ (kap. 4), již vyjadřuje též sv. Augustin slovy: „Miluj Boha a čiň, co chceš.“

Ve skutečnosti však u středověkých spisovatelů a reformátorů setkáváme se s tendencí po přísnější interpretaci zmíněného místa Řehole o užívání koupele, než jak odpovídá duchu diskretního nursinského zákonodárce. K tomu musíme také uvážit, že řehole sv. Benedikta nebyla s počátku jedinou užívanou normou mnišského života, nýbrž, že každý klášter řídil se dle několika řeholí nebo statut, zvláště vedle řehole Benediktovy byla spoluužívána řehole Kolumbánova. Tak víme, ku příkladu, že r. 744 za Pipina byla příkázána všem mužským a ženským klášterům francké oblasti zákonem jako povinná a jediná řehole, Řehole sv. Benedikta. K původní nejednořetnosti v řeholi přistupují i zkazky o obdivuhodné askesi východních mnichů a poustevníků, rozšířené cestami, knihami, dopisy, poutníky a toulavými mnichy.

Caesarius z Arles († 543) projevuje ve své řeholi, napsané pro ženské kláštery, opět onu strohou přísnost orientálního

zvyku o koupeli, s nímž seznámil se jako novic a mnich v klášteře lerinském. Stejně zásady jest i Leander ze Sevilly († r. 601) a jeho bratr a nástupce na stolci arcibiskupském v Seville sv. Isidor († 636).

I reformní hnutí sv. Benedikta z Anianu nezůstává netečným k otázce užívání koupele. Na synodě v Cáchách r. 827 za předsednictví Ludvíka Pobožného a Benedikta z Aniánu vydané reformní statuty přenechávají vůli opatově rozhodnutí, kdy a kolikrát dovolí bratřím použití lázně. Jak ale z dějinných pramenů vysvítá, toto ustanovení cášské synody přeměnilo se pod železnou rukou vlády Benedikta aniánského v jeho „vzorných“ klášteřích v naprostý zákaz koupelí. Později však zvítězil opět původní volnější výklad ustanovení o koupeli v řeholi sv. Benedikta a ono „tardius“ bylo praktikováno zavedením pevných termínů. V anglických klášteřích byla otevřena velikonoční koupel po obřadech Velkého pátku (Dunstan, † 988, De reg. monach. M. P. L. 137, 494).

Martène ve svém díle: „De antiquis monachorum ritibus (Antverpy 1764) ve čtvrtém svazku, knize třetí, hlavě druhé, zmiňuje se také o vánočním termínu, jenž začíná vigilií sv. Tomáše, při té příležitosti popisuje i pořádek, jakým se koupel dála: „Koupání budiž tímto způsobem uspořádáno: předcházejícího dne nechť opat, nebo ten, jenž řídí dům, ustanoví moudrého a zbožného starce, jemuž přikáže míti péči o koupele. Tento starší mnich ať určí bratřím, v kterou hodinu mají jíti do koupelny. Sám pak se musí přesvědčiti, zda jest vše řádně připraveno a zda se zachovává pořádek, jací jsou tam ustanoveni služebníci, totiž nemají býti určeni k této službě chlapani ani jinoši, nýbrž dospělí. Nalezne-li něco nepříhodného, hned ať to oznámí celleráři a tento nechť to ihned napraví. Navrátiv se zpět v klášter, sdělí bratřím, že jest vše připraveno. O to však ať pečuje, aby jinoši a novicové nešli pospolu, nýbrž se staršími. Ti pak bratří, jež ustanovil, když jsou po stříhání, přijmou prádlo, jež mají změnití a spěchají k místu, kde jest připravena koupel. Tam si počínají, jak si navykli chovati se v dormitoriu (ložnici) a jedenkaždý vstoupí v oddělení, jež mu jest označeno. Spustiv záclonu, jež před ním visí, sedí tiše. Potřebuje-li snad něčeho, co se mu nedostává, slušně ať o to požádá znamením. Služebník rychle mu podá, oč žádal, a spěšně ihned se opět

navrátí. Když se dosti umyl, ať si nelibuje déle, než třeba zdržovati se v lázni. Obut a oděn navrátí se zpět do kláštera. Od primy (první hodinky) až do kompletáře v kteroukoli hodinu mohou jíti bratří do lázni, ale žádný ať se neodvažuje bez dovolení druhého zaujmouti jeho dobu ke koupání.“

Toto řídké dovolení teplých lázní těžce snášeli i přísní mniši. Téměř jako žaloba i resignace zároveň vyznívá, když Vilém z Hiršavy († 1091) a Ulrich († 1093), oba stoupenci kluniackého směru, píší: „U lidí jest zvykem, že po stříhání vlasů použijí koupele, ale o našich koupelích není mnoho řeči.“ Jedna anonymní mnišská řehole flumočí tyto mnišské požadavky v ohledu hygieny ustanovením, jímž dovoluje bratřím, poctěným kněžskou důstojností, míti v cele nádrž s vodou, v níž by se mohli v zájmu tělesné čistoty vykoupati podle potřeby. Aby nikdo nemohl přijíti pisateli této řehole s námitkou a poukazem na přísnost sv. Antonína egyptského, předchází své odpůrce slovy: „Když se sv. Antonín nikdy nekoupal, pak také nikdy nezpíval Mši. Proto tedy jest kněžím dovolena koupel podle potřeby, aby byli uznáni čistými a důstojnými k slavení svatých tajemství“ (Regula solitarium, c. 51, M. P. L. 103).

Že tyto staro- a středověké názory a zvyky, jimiž se ostatně řídili i laici, ustoupily v dnešních dobách všeobecně platným požadavkům hygieny, není třeba dlouho dokazovati.

Snad jest záhodno k důstojnému zakončení tohoto poněkud nezvyklého námětu ještě připomenouti, že první křesťané stejně jako i mniši nevstupovali v osvěžující vlny vod dříve, dokud nepožehnali sebe nebo vodu znamením svatého kříže. Později vyvinuly se z tohoto prostého žehnání celé obřady, zvláště v klášteřích. Žehnala se nejen voda, ale i mýdlo k mytí. Uvádíme zde dvě takové modlitby:

„Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi se vtělil pro spásu lidského pokolení a chtěl býti obmyt vodami Jordánu, požehnej nás a tuto naši koupel, aby vzešla našim tělům za spolupůsobení tvé milosti mystická ochrana a myslím záštita Ducha tvého. — Bože, všeho stvoření původce, rač posvětití a požehnati toto stvoření mýdla, aby jako jím se smývá nečistota těla, tak Tebou byly očištěny poskvrny duše“ (Franz: Die kirchliche Benediktionen im Mittelalter I, 645).

Emauzy.

P. Placid Wenzel.

Dominikán P. Vincenc M. Podlewski uvádí ve svém polském zpracování Guérangerova spisu o benediktinské medaili, v němž se mluví o velkém počtu případů nápadného působení medaile, 10 příkladů z Polska, od něho věrohodně zjištěných. — „Štít sv. Benedikta“ (Sev. Amerika) vypravuje o muži, který byl více let připoután bolestnou nemocí na lože, jak se přes noc úplně uzdravil z páchnoucí rány, v níž se jeho noha proměnila, nad kterou bezradně stáli nejlepší lékaři, a jenž i z duševní nemoci, která se vystupňovala až k rouhání proti Bohu, úplně vyvázl. Vůbec jsou četné zprávy o náhlém obrácení z naprosté neschopnosti a nedostatku vůle k pokání.

Zjevem obdivuhodným úplně zvláštního rázu jsou úspěchy, jež měl s benediktinskou medailí belgický benediktin P. Pavel van Moll, jenž zemřel r. 1896 v pověsti světce, tak nápadné a tak četné, že musíme — abychom výrok Církve nepředbíhali — ve smyslu zmíněného círk. zákona připomenouti zvláště ještě jednou její výrok o pouhé přirozené věrohodnosti. Z těchto mnohých příkladů vybíráme jen těchto několik: Okamžité uzdravení ruky, která po zranění za velikých bolestí otekla. V Gentu se uzdravila žena v několika dnech od rakoviny, kterou trpěla 25 let a kterou lékaři nemohli zdolat. Rovněž v Gentu uzdravil se muž od téže nemoci. Po novéně ke cti sv. Benedikta uzdravila se jistá osoba v Thieltu ve Flandřích od padoucnice. — V Antverpách vyhojila se dáma od rakoviny prsu, když lékaři prohlásili operaci za nezbytnou. Podle zprávy kteréhosi chórového mnicha uzdravila se dokonale jeho sestra, která podle úsudku lékařů byla beznadějně před skonem, tím, že se napila vody, které se dotkli benediktinskou medailí v době novény. — Z Knesselaere ve Flandřích hlásí se uzdravení 28leté slečny, která trpěla nemocí míchy a ochrnutím celé levé strany těla. — V Antverpách uzdravil se náhle přes noc pán od vodnatelnosti, když mu lékaři slibovali už jen dva dny života. Kdosi se uzdravil tím, že ho třeli vodou, do níž byla ponořena benediktinská medaile v době novény, od zanícené rány, pro kterou měla býti, podle dobrozdání lékařů, postižená noha neodvratně amputována. V době novény k sv. Benediktu nastalo uzdravení devítiletého chlapce, „který byl

vyrážkou na obličeji, krku a ramenou děsně znetvořen“ a jeho teprve několik týdnů staré sestřičky, a to vodou, jíž se dotkli benediktinskou medailí proti vůli lékařově. V Relcele ve Flandřích uzdravila se řeholní sestra Maricota od rakoviny dva roky trvající.

Máme ještě jiné zprávy, mezi nimi o chorobách srdečních, nervových, svrabu, souchočinách, otravách, vyrážkách a zvláště o nemocech duševních, a k tomu ještě o nápadné pomoci při onemocnění domácích zvířat a jiných obtížích na venkově.

Z misijních zemí jsou zprávy od misionářů nejrůznějších kongregací, zvláště od kněží z řádu Tovaryšstva Ježíšova, tak četné, že se můžeme zmíniti jen o některých, a to velice stručně. Z Východní Indie o uzdravení jesuity od hluchoty. Z Habeše je zpráva kteréhosi saharisty a jiného z Brazílie o nápadných účincích medaile proti uštknutí hadem. Starý misionář hlásí uzdravení v 17 případech od štipnutí štírem, a to během půl roku. Jesuita z horního Egypta píše o tak náhlém uzdravení dítěte, kolem jehož úmrtního lože se shromáždili rodiče a příbuzní, že se posadilo na svém loži, aby si pohrálo s přítomnými kamarádkami. Z Mongolska došla zpráva z boxerské války o několika nápadných případech ochrany, za kterou celá vesnice byla pojmenována po sv. Benediktu. — Kapucínský kněz z Obarry připisuje benediktinské medaili nápadné odvrácení požáru v misii. Toto jest několik z mnoha hlášených případů ze života jednotlivců.

Kterýsi kněz oblátů píše více povšechně z Colomba: „Dobré františkánky prožívají s benediktinskou medailí zázračné věci... Nemohu psáti ani o všech těch obráceních pomocí medaile, zvláště na smrtelných ložích, ani o všech uzdraveních, kterých pomocí jich dosáhly. Obrácení, o němž právě píší... jest skutečně neobyčejně podivné. Takových případů však jest velice mnoho. Medaile zprostředkovává nám však ostatně ještě jiné důkazy milostí všeho druhu... Důvěryplná úcta k medaili šíří se všude, a jelikož ji doporučuji, jsem zahrnován prosbami o ni.“

Apoštolský vikář z Gabou v západní Africe, biskup Le Berre, píše: „Pobožnost k sv. Benediktu jest z našich nejmilějších... Máme tu dokonce i křesťanskou vesnici po něm pojmenovanou. O účincích jeho mocné přímlyvy vám v jed-

notlivostech nechci ani začítí vyprávěti. Žijeme v ní jako ve vzduchu, který dýcháme. Všichni naši misionáři nosí medaile.“

Konečně zde budiž ještě uveden list opata Bonifáce Wimmera ze sv. Vincence v Pennsylvanii papeži Piu IX., v němž stojí, že se kříž sv. Benedikta ve Spojených státech severoamerických obdivuhodným způsobem (mirifíce) šíří a že se píše o mnohých a velikých dobrodějných účincích jeho.

Podobné jednotlivé příklady, jako nahoře vytčené, bylo by možno uvéstí z Texasu, Korey, Syrie, Hindustanu, Japonska, Zanzinbaru, Bengálska, Kanady, Senegalu, Mesopotamie, Tonkingu, Annamu, z Mandžuska, z pobřeží Benninu a p. Zkrátka kříž našeho velikého Otce, sv. Benedikta, slaví triumfy kolem celé zeměkoule.

Odpustky medaile sv. Benedikta.

Vedle nespočetných známých i neznámých důkazů milostí, jimiž Bůh benediktinskou medailí na těle i duchu, na statcích pozemských, zvláště však při úkladech zlého ducha působil a působí, těší se medaile i z vyznamenání církevních, že — užíváme-li jí — jsou s ní, mimo mnohé neplnomocné, následující plnomocné odpustky spojeny:

1. Kdo se aspoň jednou týdně pomodlí růčenec (5 desátků) nebo brevíř, mariánské officium, officium za mrtvé, kající žalmy nebo žalmy graduální, kdo má zbožný zvyk navštěvovati zajaté nebo nemocné (v nemocnici), podporovati chudé, učiti počátečním pravdám víry, Mši sv. sloužiti nebo slyšeti, může získati plnomocné odpustky v tyto dni: o Vánocích, o sv. Třech králích, o Velikonocích, o Nanebevstoupení Páně, o Sv. Duchu, na svátek Nejsvětější Trojice, o Božím Těle, o svátku Neposkvrněného Početí, o Narození Panny Marie, na Hromnice, v den Zvěstování Panny Marie, o svátku Všech svatých a sv. Benedikta.

2. Kdo se na Zelený čtvrtek a o Velikonocích modlí za povýšení Církve a udržení sv. Otce, získává tytéž odpustky, které sv. Otec udílí v ony dny při udílení slavnostního apoštolského požehnání v Římě.

3. Plnomocné odpustky získává, kdo v hodině smrti po sv. zpovědi a sv. přijímání nebo (není-li to možné) s lítostí svou duši Pánu zbožně odporoučí a vzývá ústy nebo (není-li to možné) srdcem jména Ježíš a Maria.

Jubilejní medaile byla mimo to blahovůlí sv. Otce Pia IX. obohacena všemi oněmi odpustky, které můžeme získati návštěvou katedrály v Monte Casinu a její krypty a světničky ve věži, v níž bydlel sv. Benedikt. Mimo ony, jichž lze získati ve všech benediktinských kostelích,* jsou to zvláště následující plnomocné odpustky: 1. o libovolném dni jednou v roce místo pouti do Monte Cassina, 2. o svátku sv. Školastiky, 3. o svátku sv. Benedikta dvoje a 4. ve výroční den posvěcení basiliky v Monte Casinu (1. října).

Abychom mohli vytčených plnomocných odpustků obyčejné, jakož i jubilejní medaile získati, musíme míti medaili zplnomocněným knězem předepsanou formulí svěřenou, přijmouti hodně sv. svátosti, pomodlíti se obyčejné odpustkové modlitby a s jubilejní medailí navštívit kostel nebo veřejnou kapli. Všecky tyto odpustky lze věnovati duším v očistci.

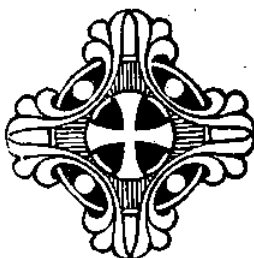
* * *

Vzdálení veškeré pověry, jež jest cosi zcela nekatolického a nekřesťanského, vzpomínejme, užívající medaile sv. Benedikta, jakož i vůbec všech svátostin, toho, že milosti, jichž doufáme dosíci, působí pouze všemohoucnost Boha, jehož milosrdné blahovůle si nakloníme jen zásluhami Ježíše Krista, jakož i svou i církevní důvěryplnou modlitbou a přímluvou svatých.

Kéž se v naší době, od satana nevěrou a nemravností, násilím a krví, nenávisť a zlobou všeho druhu tak těžce ohrožené, kříž sv. Benedikta stane i naší ochranou a zbožná průpověď i zaklínadlo na něm kéž je i naším heslem: C. S. S. M. L. — N. D. S. M. D.

Émauzy.

P. Kornel Kniel.

*) Lze získati plnomocné odpustky za obyčejných podmínek ve všech benediktinských kostelích, o svátku sv. Benedikta (21. března), sv. Školastiky (10. února), sv. Plácida (5. října), sv. Maura (15. ledna), sv. Gertrudy (17. listopadu) a všech sv. mnichů benediktinských (13. listopadu).

BOJ IDEALISMU A MATERIALISMU V IZRAELI

XVIII. Eliáš a Eliseus.

Vítr vane, kam chce. Slyšíš jeho šumění, nevíš však, odkud přichází, ani kam vane; tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha, řekl Ježíš Nikodemovi (Jan III, 8).

Ze dvou, kteří pracují na poli, Duchem Božím „jeden bude vzat a druhý zanechán“ (Mat. XXIV, 40).

Eliseus má se dát do práce na jiném úseku. Pluhem ducha má zpracovat pole lidského srdce a svěřit mu símě víry slova Božího. Bez váhání šel za povoláním a potvrzují se na něm slova Evangelia:

„Nikdo, kdo položil svou ruku na pluh a ohlíží se nazpět, není způsobilý ke království Božímu“ (Luk. IX, 62). V tomto přesvědčení bezodkladně spaluje za sebou mosty, aby měl úplně volnou ruku pro vznešený úkol, jež mu Pán určí v budoucnu. Se svatým Pavlem mohl o sobě říci:

„Zapomínám na to, co je vzadu, a natahuji se po tom, co je přede mnou“ (Filip III, 13). Opouští dům i dvůr, aby napříště věrně sloužil Eliášovi jako zástupci Božímu. V pokoře „lije mu vodu na ruce“ jako „pánu a otcí“ až do doby, kdy Eliáš je odvolán z tohoto života a on přejímá jeho dědictví. Dvojitý podíl na duchu svého mistra vyprošuje si v den jeho rozloučení s tímto světem. Jako záruku splnění jeho žádosti zanechává mu Eliáš svůj plášť, symbol prorockého daru a Božího poslání, na něž byl připraven v Eliášově škole.

Je dno jasné souhvězdí oslňující krásy schýlilo se k západu a jiná hvězda význačné svítivosti připravovala se k východu nad obzor izraelských dějin, aby mocnou silou zasáhla do osudů úmluvy obestřené mrákotami bezbožnosti.

Mnohem osobitějšími znaky líčí nám Písmo svaté životní obraz tohoto muže Božího, než tomu bylo u velkorysého náčrtu Eliášova charakteru. Co do vítězné velikosti a ohnivé energie i imponující vystupovací moci nemohl se postavit po bok svému mistru jako rovnocenný, ale lidsky nám stojí blíže a svou historickou postavou vystupuje nám před zrakem mnohem pochopitelněji. Líčení jeho života je mnohem názornější a historické události, jež tvoří prostředí jeho osobnosti, ukazují i v jednotlivostech zřejmou přirozenost.

Svou činností jako Eliášův nástupce šel ve šlépějích svého mistra. Soulad bijící do očí je však přes to pouze v hlavních směrnicích, v ostatním však zcela podle své rozdílné přirozenosti ukazuje vlastní svůj ráz.

Poměry se jinak vytvářejí, proto také jinak se utvářejí úkoly. První se podobá kometě, jež z neznámých dalek se zjeví na obloze a významně naplní noc jasem, aby pak po

Eliáš a Eliseus.

krátkém čase se ztratila v nekonečnu. Eliseus se však zjevuje jako planeta, jež s neustálým třpytem stojí nad obzorem zcela blízko zemi.

Snad ani jednou ho neztrácíme s očí. Vždyť neztrácí se do samoty jakoby vyrván světu. Naopak rozbíjí svůj stánek ve středu hlavního města země na úpatí hory korunované sídelním palácem, a to ještě uvnitř pevnostních hradeb Samaří (4 Král II, 25; V, 3). Odtamtud pak podniká své výlety do

bližšího či vzdálenějšího okolí. Ve své prorocké působnosti vystupuje hned na severu a hned zase na jihu. Výlučně se věnuje této činnosti. S cechy proroků v Jerichu a v Bethel je v neustálých stycích, jako zase v Sunem u zbožné vdovy nachází na svých poutích vždycky pohostinné přístřeší (4 Král IV, 8). Setkáváme se s ním v Gilgal, v Dothan, v Damašku. Až do Edomské pouště doprovází vojsko na válečné výpravě proti Moabitům, pak zase ho vidíme na Karmelu.

XIX. Bitva u Qarqar roku 854 před Kristem.

Po rozhodné bitvě u Apheq r. 855 př. Kr., jež pro Syřany skončila katastrofální porážkou, dlouholeté spory mezi Damaškem a Samařím byly konečně odstraněny. Achab pak zcela zřejmě skládal veliké naděje ve vzájemně ochranný spolek, který uzavřel se svým protivníkem při smíření. Zdálo se, že nebezpečí hrozící celému západu od Assura prostě donutilo vládcy Syrie a Palestiny k užšímu semknutí. Vždyť dosavadní sváry mezi západními králi byly asyrskému velkokráli jen nápomocné a jeho dobytelským plánům jen přispívaly. Již asi roku 870 př. Kr. Aurnazirpal (883—95) nesl své vítězné zbraně až na Libanon, a jak se vyjádřil, „své zbraně čistil ve velikém moři“. Tehdy také vybral poplatky od fénických pobřežních měst, mezi jinými od Tyru, Sidonu, Byblu a Ārvadu.

Salmanasar III. (858—24) obnovil své nároky na vrchní panství nad syrskými zeměmi, a protože knížata nedodržovala své povinnosti, nebylo lze se vyhnout trestné výpravě velkokrálově. Asyrie však tehdy představovala velmoc, jež disponovala obrovskou vojenskou mocí znamenitě organizovanou. Vždyť tato říše byla vyloženě vojenským státem. V případě politického konfliktu jednotlivé západní státečky nebyly s to úspěšně vzdorovat náporu mezopotamských vojsk. Účinnější obranu proti asyrskému nebezpečí bylo lze doufat jedině od svorného semknutí všech západních států. K takové konfederaci došlo vzhledem ke krajně napjaté situaci. Asi 12 králů se spojilo v ozbrojenou ligu, aby s napětím všech sil podnikli boj s Asyřany.

Bylo to roku 854, tedy za eponymátu Dajan-Ašurova, když dne 14. ajaru Salmanasar vyrazil od Ninive a přešel Tigris.

Jako při jeho třetí výpravě jeho vojsko mohlo čítat asi přes 100.000 mužů (při 3. výpravě uvádí počet 120.000 mužů).

Salmanasar III. udělal nejprve pořádek v severní Meso-potamii. Nezdolatelnou ozbrojenou mocí srážel k zemi vše, co mu stálo v cestě. Jako hlasatel hnal se před ním bledý děs a jeho průvodčími byly bolestný nárek a stenání. Jeho šlépějemi byla krev a zříceniny.

Přešel Eufrat. Přejít přes dravý proud se děl po měchách ze skopovice, jež byly spolu spojeny jako vory. Na druhé straně řeky Sagur u Pitru (Pethor) byl zřízen tábor. Tam se objevili králové z Karkamiš, Kummuch a Milid s povinnými poplatky a s čestnými dary, aby uchlácholili Āsy-řanův hněv a své země uchránili dalšího zla. Vítězný pochod proti západu vedl ho dále k Aleppo (podle Holmana), jež se mu poddalo. Pak táhlo se jižněji na Chamat. Sídlní město krále Irchuleni bylo dobyté, vypleněno a vypáleno. A teď se bouře obrátila proti zemi syrské.

Koalice zemských knížat se postavila u Qarqar. Hlavou ligy knížat byl damašský Benadad. Vzhledem ke vzájemně ochrannému spolku s králem Āchabem byl do zbraně povolán též Izrael. Samařský panovník postavil do pole 10.000 mužů pěšího lidu a 200 bojových vozů. Podle údajů Salma-nasarových celková vojenská síla činila na 70.000 bojovníků spolkového vojska, a to 62.900 mužů infanterie, 1.900 jezdců, 3.940 bojových vozů s náležitým počtem posádek a 1000 velbloudů.

Výsledkem bitvy byla úplná porážka syrské ligy. Na 2.000 mrtvol pokrývalo bojiště a v řece Orontes tvořilo úplnou hráz. Vítězi padla do rukou obrovská kořist: vozy, koně, válečný materiál. (Příště dále.)

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Sv. Mildreda.

V květnovém čísle časopisu „Pax“ mohli se čtenáři dočísti o jubileu 1200 let od smrti svatého Bedy, přijímám „Ctihodného“. Jest jistě velmi užitečno znáti co nejvíce těch, ve kterých světle a teplem křesťanské víry uzrály plody hrdinných ctností. Vrstevníky a krajany sv. Bedy byli na př. sv. Bonifác (Winfrid), sv. Willibald, jeho bratr sv. Winibald (nebo

„Wunibald“) a jejich sestra, sv. Walburga. Svatí Willibald, Winibald a Walburga byli věrnými pomocníky sv. Bonifáce v jeho apoštolských pracích v Německu. Asi o deset let dříve než sv. Beda, umřela jako abatyše kláštera „Minster“ ve východním cípu Anglie (zvaném „Isle of Thanet“) sv. Mildreda (kolem r. 725). Její ostatky byly r. 1030 přeneseny do chrámu Páně sv. Augustina v Kanterbury (Canterbury), kde byl již ke konci 6. století založen benediktinský klášter. Malou část těchto ostatků měli od několika let benediktini v Ramsgate, u moře ve východním Kentu. Letos v únoru přenesli benediktini ramsgateští tuto část ostatků do nedalekého Minsteru a uložili je slavnostně do nového skvostného náhrobku. Tak odpočívá aspoň část ostatků sv. Mildredy na místě, kde dříve žila a zemřela.

Památky sv. Mildredy se slaví 13. července.

Z opatství Downside v Anglii.

Znovuvybudovaný opatský chrám Páně v Downside bude slavnostně posvěcen dne 12. září 1935. J. Svatost papež Pius XI. zvolil za světitele J. Em. ndp. kardinála-arcibiskupa ostříhomského Serédiho, primasa maďarského a mnicha benediktinského kláštera Pannonhalma. Mimo anglické biskupy a opaty benediktinské přislíbili účast i arcibiskupové maltský a edinburský, oba benediktini anglické kongregace, dále opat-primas řádu Fidelis ze Stotzingen a Lordmaior londýnský, jenž je katolíkem.

Sv. Tomáš More a řád benediktinský.

Při procesu svatořečení Tomáše Mora přišlo se na to, že svatý kancléř krále Jindřicha VIII. je zapsán v seznamu oblátů někdejšího benediktinského kláštera Christchurch (Cantorbery). Všichni obláti a přátelé našeho řádu zajisté vzdají Bohu vroucí dík za povýšení tohoto nového svého ochránce v nebesích.

Z Kanady.

Letos v dubnu byl klášter „Saint Benoit du Lac“ (Sv. Benedikt u Jezera) v Kanadě povýšen na samostatný převorát. Prvním převorem jmenován byl Dom Leonce Crenier, nar. r. 1889 v Ceton (Orne). Klášter čítá dnes 13 mnichů-kněží, 6 kleriků a 7 bratří laiků, mimo to ještě 14 bratří-noviců a postulátů. Jako praví synové sv. Benedikta nezapomínají řeholníci přes veškerou vnější činnost na slavné bohoslužby: denně zpívají konventní Mši sv. i nešpory. Převorát sv. Benedikta nalézá se asi 300 km od Quebecu a náleží k francouzské kongregaci.

Schweikelberg (Bavorsko).

Nástupcem na Květnou neděli zemřelého opata-zakladatele Celestina Maiera stal se ndp. Dr. P. Tomáš Graf, mnich téhož kláštera. Nový opat, jenž je teprve 33 let stár, byl dosud profesorem řádové university Svatého Anselma v Římě a spolupracovníkem sbírky „Studia Anselmiana“, vycházející u Herdera.

Převorát Sv. Michaela v Siegburgu byl povýšen na opatství a obdržel nového opata v osobě P. Dr. Ildefonse Schulte-Strathaus. Nový Otec řeholní rodiny siegburgské je vlastně 46. opatem kláštera, zal. r. 1064, zrušeného r. 1803 a znovuosazeného mnichy z opatství Merkelbeeku v Holandsku r. 1914. Nyní náleží Siegburg k t. zv. „kongregaci kassinské prvotní observance.“

DOŠLÉ KNIHY

René Dubosq, P. S. S., *Les étapes de la vie chrétienne*, avec Préface du R. P. d'Alès S. J. — Premier Fascicule: Le Baptême. In 16° (XXXVI - 242 pages). Relié, Belgas 3.25. Deuxième Fascicule: La Confirmation et la Communion Eucharistique. (XVIII - 342 pag.) Relié, Belgas 4.75. Tournai 1934, Desclée & Cie. — V nynější době rozvoje liturgického hnutí mají tyto knížky poslání zvláště důležité pro kněze a bohoslovce. I mezi lidem je namnoze již chápána důležitost svátostí, proto tím důležitější je, aby kněz, jenž má moc je udíletí, byl nejen poučen o jejich významu, ale i o účincích a historickém vývoji. První dva svazečky díla „Les Étapes de la vie chrétienne“ pojednávají o základu a úvodu do křesťanského života: o svátosti křtu, biřmování a sv. přijímání, kteréžto svátosti byly v nejstarších dobách udílány současně v jediný den. Autor, když stručně podal všeobecný přehled o svátostech, velmi přehledně zmiňuje se o věroučném významu a historickém vývoji každé svátosti a na konec připojuje velmi přehledně rozříděný liturgický text, doprovázející udílení každé ze svátostí. Mezi různými pojednáními, pojíci se k sv. přijímání, budiž zde ještě upozorněno na kapitulu „La métaphysique de la Communion“. Ačkoliv autor užívá zde scholastických výrazů, přece jasně ospravedlňuje a rozumově dokazuje krásu a nedostižnost vynálezů Božích. Kněz po přečtení těchto kapitol bude cítiti tím živěji a tím mocněji, jak veliký zázrak koná jeho slabé slovo u oltáře při konsekrování chleba a vína.

Gerster a Zeil (P. Thomas Villanova). *Ius Religiosorum in compendium redactum pro iuvenibus religiosis*. In 8° (324 pag.). Torino 1935, Marietti. L. 15.—. — Po vydání Codexu vyšla již rozličná díla o řeholním právu. Jejich rozsah je většinou však tak velký, že se nehodí pro studium noviců a kleriků, věnujících se řeholnímu stavu. Tento přehled nepotřebuje proto zvláštního doporučení a najde jistě přátele v každém klášteře.

Erzbischof Alban Goodier S. J., *Jesus Christus als Mensch unter den Menschen*. Seine Selbstoffenbarung in seiner öffentlichen Wirksamkeit. Deutsche Bearbeitung von P. Ignatius Rollenmüller O. S. B., Abtei Ettal. 448 S. Ganzleinen S. 12.—, RM 6.60, kartoniert S 10.—, RM 5.50. Innsbruck-Wien-München. Tyrolia-Verlag. — Dílo Goodierovo v porovnání s ostatními životopisy Pána Ježíše má svůj zvláštní ráz. Není to ani spis

exegetický, ani pouhé dílo asketické, ani spisovatel neklade hlavní váhu na plastické znázornění okolí, jak to činí Willam. Mnohem spíše ukazuje, že Ježíš je Cesta, Pravda a Život. Při tom v dostatečné míře používá pozitivních výsledků exegese, historie i ostatních pomocných věd. Hlavní snahou spisovatele je oživit duchovní postavu Kristovu v její lidské, stejně jako nadlidské podobě.

Jeanne Moret, Par la Croix... (Le roman du Sacrifice.) Collection Je Sème. 260 pages illustrées, 10 fr.; franco 11 fr.; étrang. 12 fr. Librairie P. Téqui, 82, rue Bonaparte, Paris-VIe. — Jako všechny svazky sbírky „Je Sème“, tak i tento poutavou formou odpovídá potřebám určitých duší. Jak mnohý se táže: K čemu utrpení? Proč existuje bolest? Ti všichni přijmou s povděkem dílo Jana Moreta. Autor líčí život válečného invalidy, jenž následkem zranění pozbyl zraku. Přes svou slepotu, pomocí vlastního úsilí, stane se redaktorem literární revue. Různá neštěstí nemohou zdolat jeho odvalu, ale v hloubi duše zaujímá ho problém utrpení. Nemoha si jej vysvětlit, snaží se ignorovat existenci Boží, ale to mu nepřináší pokoje. Jednoho dne Prozřetelnost přivede mu do cesty kněze, jenž mu objasní smysl bolesti. Milost pak již dokoná své dílo.

Étienne Fougeron, L'Esprit liturgique et la Vie intérieure, mis à la portée des enfants sous forme de courtes lectures quotidiennes. Lettre-préface de Dom Gaspar Lefebvre. 8°. (Deux volumes, ensemble de plus de 800 pages.) Emmanuel Vitte, Lyon, 3, place Bellecour. Prix: 30 fr. — Toto dílo má uvádět mládež do ducha liturgie. Kniha čerpá látku z modliteb mešních a oficia a vede čtenáře k životu v Kristu, seznamuje je s dějinami Církve, s jejím učením, s jejími prostředky milosti, s její mravoukou, skýtá zdravou potravu duši, pomáhá utvářet svědomí a zoceluje vůli. Kratičké dvoustránkové kapitoly na každý den spisovatel ve své skromnosti určuje pro děti, ale ve skutečnosti i dorůstající mládež načerpá z ní mnoho užítku.

D. Dr. Emil J. Scheller, Das Priestertum Christi im Anschluss an den hl. Thomas von Aquin. Vom Mysterium des Mittlers in seinem Opfer und unserer Anteilnahme. 448 Seiten. Paderborn 1934, Ferd. Schöningh. Gebunden Mk. 9,30. — Kdo studuje knihu s pozorností, nemůže se dosti vynadiviti sečtělostí a učeností spisovatele. Přistupuje k dílu s důkladností a zevrubností, s jakou se zřídka v nějaké knize shledáme. Co bylo od nějakého spisovatele kdesi řečeno o „prostředníku“ a o „knězi“, to vše je zde snešeno s včelí píli. Tím získáme však i názor na vývoj dogmatické theologie vůbec. Tři hlavní části: Ideengeschichtliche Grundlegung, Dogmengeschichtliche Entfaltung, Systematische Darlegung, jsou rozděleny na tak různé menší části, oddíly, hlavy a paragrafy, že stěží se ubráníme dojmu, že dobrého je zde až přespříliš. Rozum scholasticky vzdělaného čtenáře najde zde, co hledal, ale srdce a duch, kteří při takovémto thema vyžadují něco jímavého a povznášejšího, mohli by při tom přijít zkrátka. Překlady citátů nejsou vždy šťastné. Tak na str. 139, řádek 15 je slovo sv. Augustína: oratur a nobis ut Deus, jak celá věta jasně naznačuje, neprávem přeložena: wird angebetet (budeme se mu klanět) als unser Gott, místo: es wird gebeten, t. j. angerufen nebo es wird zu ihm von uns gebetet (budeme se k němu modlit). — P. Leo Aicher.

C. d'Eschevannes: *Pasteur, sa vie, sa foi, son oeuvre*. 2. édition. (XVI et 236 p.). Paris 1934, Téqui. 10 fr. V tomto pietním dílku sbírky „Je Sème“, redigované abbé Rosatem, ličen je stručně, ale výstižně život, víra a dílo jednoho z nejgeniálnějších průkopníků vědeckých — Louis Pasteura. Tento heros ducha pronikl vpravdě svou úžasnou a nadšenou pracovní energií, přesností vědeckou a geniálním postřehem v netušené tehdy taje přírodního dění a objeviv svět mikroorganismů jako podklad mnohých chorobných projevů v říši organické, zabránil těžkým škodám národohospodářským a ač ne lékař (byl přírodozpytcem — chemikem) zachránil lidstvo před hrůzami různých infekcí, před nimiž stálo dosud bezbranně (sepsa postoperativní, puerperální, zhoubné nákazy uhlákem (anthrax), hrůzné infekce vzteklinou atd.). Jest tedy Pasteur stále ještě nedocentelným dobrodincem lidstva. — Je přirozeno, že osobnost jeho komentována byla mnohými, a to vskutku vždy povolánými spisovateli jak po stránce vědecké, tak i lidské, ale většině z životopisů těch chybí onen hluboký duchovní postřeh, vysvětlující, z čeho že to přímo nadlidské dílo ušlechtilé humánní pramení. Je pak právě velikou zásluhou tohoto životopisu, že je v něm ukázáno, jak úzce byl spjat celý ten údivný život vědecké práce a energie s vroucím a hlubokým citem náboženským, jak v něm pevně svými kořeny lpí a vrcholí. L. P. ač skoupý na slovo ve svých publikacích, dává přec všude pronikat svoji lásku k pravdě, potom lásku a oddanost k Bohu a lásku k bližnímu, ať je to již v boji proti materialismu a nevěrectví kruhů vědeckých, či v přímo vznešených proslovech slavnostních. V uvedeném spise setkáváme se skoro na každé stránce s doklady této ušlechtilé a harmonické osobnosti za různých okolností ať v životě rodinném, tak trpce bolestnými ranami protkaném, ať v životě veřejném, kde hájí svoje úmornou a pokornou práci získané pravdy až do posledního dechu. Nejvíce povznášející pro katolíka je poslední kapitola dílka, v níž podány dosud neznámé a nevydané dokumenty o úzkém a oddaném vztahu Pasteurově k Boulangerovi a Didonovi; jejich dopisy a doznání jsou vroucí apotheosou Pasteurovy hluboké víry. Je tu také uveden dopis sv. Otce Pia XI., který poslal nunciovi v Paříži při oslavách Pasteurových v r. 1923. Zní následovně: „P. je postava příliš ušlechtilá křesťanského vědce, jeho úspěchy vědecké byly příliš blahodárné, jeho dílo lásky k bližnímu a oddanosti je příliš všeobecné, aby se Svatá Stolica nepřidružila k slavnostem uspořádaným k počtě jeho památky. Jeho studia o původu života, jeho boje proti chorobám mikrobiálním byly základnou a východiskem všech aplikací (užití), jež nepřestávají rozšiřovat svoje dobro všemu trpícímu lidstvu. Ale obzvláště uprostřed badání a velkolepých objevů zachovával pravou víru, prostou a důvěřivou a jeho studia vědecká mu dávala možnost čím, dále tím více odhalovat v podstatě všech věcí nekonečného Boha, jenž osvětloval a potěšoval jeho duši, který vnukal mu lásku k bližnímu. S touto pomocí Boží mohl, jak sám svědčí (ve své inaugurační řeči v Institutu jeho jméno nesoucím), posunout hranici života, což jistě není skromný důkaz slávy pro smrtelníka.“ — Jak povznášející a povzbuzující je tedy četba životopisu Pasteurova — velikého tohoto muže, pod tímto zorným úhlem napsaného! — Prof. Dr. V. Reinsberg.

MODLITBA

K duchovní životosprávě Svatého roku náleží modlitba. Vždyť Svatý Otec zve k poutím do Říma, aby lidé se tam modlili. To plyne již z podmínek, jež v Římě se mají splnit, aby získaly odpustky. Předně byly ve čtyřech patriarchálních basilikách otevřeny Svaté brány, aby se věřícím naznačilo, že letos v domě Božím milosti Boží bohatě plynou těm, kdo o ně prosí.

Proto pro získání jubilejních odpustků (o nich v příštím článku) je stanoven jistý počet modliteb. Jejich znalost je pro naši duchovní životosprávu naprosto poučná i po Svatém roce. Je nutná trojí návštěva všech čtyř patriarchálních basilik. Avšak návštěvy se mohou vykonat hned najednou, a to v tom smyslu, že třikrát za sebou týž den se jde do téže basiliky, asi podobně, jako tomu je při porciunkulních odpustcích.

Kdežto dříve musilo se modlit na úmysl svatého Otce v každé basilice, při tomto jubileu svatý Otec modlitby v jednotlivých basilikách přesně stanovil až do podrobností. V každé basilice nutno navštívit čtyři oltáře, a to oltář, kde se přechovává nejsvětější Svátost, oltář svatého Kříže, oltář Matky Boží a Confessio (hlavní oltář).

U oltáře s nejsvětější Svátostí nutno se modlit 5krát Otčenáš, Zdrávas, Sláva Otci a pak ještě na úmysl Svatého Otce jednou Otčenáš, Zdrávas, Sláva Otci.

U oltáře svatého Kříže nutno se modlit 3krát apoštolské vyznání víry a jednou modlitbu: „Klaníme se tobě, Pane Je-

zíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý Kříž svůj svět jsi vykoupil“ nebo podobnou modlitbu.

U oltáře Panny Marie modlíme se 7krát Zdrávas k uctění bolesti Matky Boží a pak jednou (nebo podobnou modlitbu):

„Prosím o to, Matko milá,
bys mi rány v srdce vryla
Syna svého na kříži!“

U hlavního oltáře nutno se ještě jednou pomodlit apoštolské vyznání víry.

Tyto podmínky a volba oltářů vnitřně spolu souvisí. Jde v nich o hlavní tajemství Vykoupení: Eucharistie, Církev, Kříž, Víra, Bolestná Matka Boží. Ovocem vykoupení jest posvěcení. Že Svatému Otci jde především o praktický náboženský úkon, totiž o následování Spasitelova kříže, vysvětluje z obou kratičkových modliteb u oltáře svatého Kříže a hlavně u oltáře Matky Boží. Je samozřejmé, že k získání odpustků se vyžaduje přijetí svatých Svátostí (pokání a svaté přijímání).

Z fakta, že Svatý Otec přesně stanovil takový počet ústních modliteb, je jasné, že k duchovní životosprávě Svatého roku, jež má pro nás trvat po celý život, náleží duch modlitby. Ten se prostě projevuje ústní modlitbou. A při tom člověk si vyvolí především modlitby, jež celému křesťanstvu jsou svaté a drahé a jež Svatý Otec předpisuje pro získání odpustků: Otčenáš, Zdrávas, Sláva Otci a apoštolské vyznání víry. Modlitba musí být základním úkonem křesťana. Vždyť je též základním úkonem Vykupitelovým. Celý skvělý duchovní život lze shrnout pod název „život modlitby“. A tento život modlitby konečně zase je jediné veliké „ano“ k Otcově vůli. Také duchovní život vykoupených má být životem modlitby. A jejich ústní modlitba bude mít cenu teprve tehdy, vyplývá-li z duševní životosprávy, již možno nazvat „ano“ k Otcově vůli. K této duševní životosprávě však nás vychovávají hodnoty Svatého roku, které tak krásně v celku jsou shrnuty v oběti Mše svaté, jímž dílo vykoupení se uskutečňuje. V oběti Mše svaté dává nám Spasitel sám skvělý příklad takového „ano“ k Otcově vůli, a to až k smrti; ve svatém přijímání pak dává nám též k tomu sílu.

Ústní modlitba musí tedy předpokládat to, čemu říkáme duchovní životospráva Svatého roku, jinými slovy: to, že

křtem svatým jsme byli uvedeni do Krista, že totiž veliký a skvělý Kristův život máme v sobě. Abychom to pochopili, k tomu je prostě nutná víra naprosto živá. Jen ona je s to ukázat nám celou nádheru tohoto světa, jen ona je s to nám ukázat nekonečnou lásku Boží, která nás do tohoto skvělého světa postavila, jen ona je s to nás uvést v údiv nad bohatstvím božských darů milostí.

Vše veliké a krásné, co Kristus dostal od svého Otce, vše to Kristus sám viděl v blaženém patření, jež měl od první chvíle svého pozemského bytí. A proto ho to nutilo, aby to uznal a aby tomu uznání dal modlitbou také výraz. My však všechnu svou vnitřní nádheru, kterou máme z toho, že Kristus v nás sídlí svou milostí, nevidíme. V tomto životě musíme v ni tolik věřit. A čím tato víra je živější a hlubší a pevnější, tím víc nás to bude nutit, abychom tuto nádheru uznali a ji také vůči Bohu nějak vyjádřili. Vychází-li pak modlitba z této pohnutky, nebude jednostranně pouze modlitbou prosebnou.

Bude nás to především nutit, abychom uznali nekonečnou velikost a krásu Boží, abychom ho chválili, abychom ho velebili, abychom mu děkovali za hojnost jeho smilování, na němž nám dal podíl. A i prosebná modlitba pozvedne se z nízké úrovně obyčejného žebrání. Bude to srdečné a toužebné přání, abychom směli zůstat v tomto skvělém světě Kristově, abychom stále více do něho vrůstali a aby se nám jednou stal nádherným světem slávy.

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

TAJEMSTVÍ KŘESŤANSTVÍ

Protiklady se přitahují.“ To víme z přírody, dejme tomu, z elektřiny nebo magnetismu, a udělali jsme si z toho poznatku přísloví, kterým leccos na tomto světě hledíme vysvětlit. A vskutku má to rčení hlubší význam, než bychom na první pohled mohli uhádnout. Nepřeháníme, řekneme-li že toto axioma jest jedním z tajemných zákonů života a bytí vůbec. Neboť vezmeme-li tato slova v nejširším smyslu, pak znamenají veškerý poměr extrémních, opačných pólů k sobě, znamenají napětí mezi dvěma silami sobě protivnými. A jen tam, kde je napětí, tam je život.

Toť tedy všeobecný zákon přírodní. Což ale neznamena toto napětí jistou nedokonalost, v tom smyslu totiž, že každý z těch obou pólů hledí získat od druhého, jemu opačného, něco, čeho se mu nedostává, aby se tím zdokonalil, a aby pak nastala harmonie mezi oběma póly? Východiskem této harmonie jest tedy jistá oboustranná nedokonalost, která navzájem má býti uhlazena a můžeme proto říci, že panoval tento zákon o přitažlivosti protikladů vždy, již od počátku stvoření? Ano, tento zákon patří k podstatě přírody, a jelikož příroda i po pádu Adamově se podstatně nezměnila, platil tento zákon i před pádem, ovšem s tím rozdílem, že harmonie mezi opačnými silami v té které oblasti bytí byla stálá a souměrná, napětí bylo napětím souladu a rovnováhy. Nebyla tu příčina, proč by tato rovnováha mohla býti nějakým způsobem rušena.

Pádem prarodičů však tento soulad byl porušen, rovnováha ztracena a nyní také v zápětí jistá nedokonalost dává onomu zákonu svůj vlastní příznak. Jedním slovem: I před pádem existovaly protiklady a patřili k podstatě přírody, byly tu ale spíše výrazem dokonalosti než nedokonalosti; po pádu pak se vmísila jistá nedokonalost, která často dává vzplanout napětí mezi protiklady v krutý boj. Jedná se nyní o to, najít opět onen souladný poměr, onu rovnováhu. To jest vlastně stálou úlohou veškerého života, ba celé přírody. Zákon tento platí pro veškeré oblasti bytí, jelikož celý řád jsoucna byl pádem Adamovým porušen. Ovšem nedá se to ve všech oblastech jsoucna stejně jasně dokázat, ale my víme ze Zjevení, že celý svět a celá příroda stená pod jařmem oné první katastrofy a čeká na vysvobození a vykoupení.

Nejjasněji pak vidíme zákon o přitažlivosti, ale též faktum zrušeného souladu v oblastech jsoucna, týkajících se přímo nás, t. j. v dějinách a v našem jednání. Nahlédneme-li do dějin, vidíme, že nejsou ničím jiným, než napětím a bojem mezi dvěma opačnými póly, ať se již tyto póly jmenují individuum a společnost, autorita a svoboda, církev a stát, láska a nenávisť anebo víra a věda. Mohli bychom snad vyjmenovat takových protikladů ještě více, ale omezíme se na nejnútnejší. Dějiny pozůstávají tedy ve více nebo méně šťastném zápolení těchto obou protiv, a budou trvat tak dlouho, pokud se nenajde opět ona harmonie, ztracená v ráji. A to bude na konci časů. Do té doby každé jednání

lidské bude mít na sobě znamení rozporu a nedokonalosti, jež je smutným dědictvím Adamovým. A což každý z nás nezakusil na sobě samém onen rozpor a ono napětí mezi duchem a tělem, ideálem a skutečností? Anebo, kdykoliv člověk nahlédl do svého nitra a toužil poznati sebe sama, zdali v témže okamžiku, kdy se domníval, že poznal svou podstatu, nebyl zároveň též nucen přiznati, že sebe sama nezná? A všechna věda a umění, zdali nejsou velkým bojem nevědomosti s vědomostí, na jehož konci stojí Sokratovo úžasné paradoxon: „To jediné, co já vím, je, že ničeho nevím!“

Pravili jsme, že toto napětí zůstane až do skonání časů, a že pak opět nastane harmonie v tomto napětí, ztracená v ráji. Jest proto však naprosto vyloučená možnost najíti zde na světě jistou rovnováhu a soulad mezi protiklady, jež se zdají býti absolutními? Nikoliv. Tuto možnost nám přinesl Kristus. On potřel a zničil všechny zhoubné následky prvotního hříchu, tedy i nešťastný rozpor. Záleží jen na tom, abychom se spojili s Kristem, pak nastane klid v našem jednání, v naší vědě a ve veškerých dějích lidstva. Ovšem spravedlnosti je ponechán její oběh, a ta část lidstva, která se nechce přidat ke Kristu a tím pokračuje ve vzpouře Adamově stále a stále ji obnovujíc — a vždy budou až do konce časů odpůrci Kristovi — tato část též bude stále nésti následky hříchu Adamova a stále bude zápoliti v boji a napětí mezi protivnými silami a živly. Tam však, kde je Kristus, tam již neplatí zákon spravedlnosti, tam vládne milosrdenství a v říši Jeho věrných je mír, soulad a rovnováha. Tam se takřka antipuje poměr, jaký bude po skonání časů.

V tom spočívá tajemství křesťanství: Kristus ve své osobě spojil největší protiklady, které se dají jen mysleti: Bůh a člověk. Tvůrce a tvor. Zajisté tyto protiklady existovaly též před pádem Adamovým, ale nebyly bolestné a krvavé, nýbrž harmonické a nutným výrazem dokonalé tvorby, pádem Adamovým však z relativního protikladu (relativní ve smyslu poměru tvora k Tvůrci) nastal protiklad absolutní, zběsilý odpor a z harmonického napětí ukrutný boj. Kristus tedy opět navrátil onen harmonický poměr mezi Bohem a člověkem, a tím, že spojil tyto protiklady, spojil též všechny ostatní protiklady v souladné napětí, neboť poměr: Bůh-člověk, Tvůrce a tvor jest základem a vzorem všech ostatních protikladů. A od toho, zdali celý svět se vrátí ke Kristu, se spojí

s Kristem, bude záviseti, zdali též celý svět a veškeré lidstvo najde svého klidu a rovnováhy ve hře protikladů. Toť tajemství křesťanství.

V nauce Kristově nalézáme vyřešeny všechny problémy: poměr víry k vědě, individua ke společnosti, svobody k autoritě a svobody k milosti. Příčinou toho jest, že všechny tyto protiklady nalézají ve vyšším řádě jistou jednotku a rovnováhu. Proslulý kardinál Newman proto zakládá veškerý pravý křesťanský život na základním schématu „opačných ctností — opposite virtues“. Ukazuje nám to na trojím poměru člověka k Bohu, člověka k svému bližnímu a člověka k sobě samému.

V poměru člověka k Bohu jedná se o to, abychom se na jedné straně vroucně, upřímně a důvěřivě odevzdali Jemu, jenž jediný může splnit naši touhu, na druhé straně však se vystříhali veškeré nemístné důvěřivosti; abychom se Jemu zcela odevzdali na milost a nemilost jakožto přísnému soudci a přece doufali v jeho milosrdenství, abychom vše očekávali od Jeho milosti a přece neustali ve vlastním neúnavném přičinění. Jeho, jenž jest neviditelný, abychom viděli a očekávali Jeho bezprostřední uzření a naopak radostně se uspokojili tím, že můžeme jen tušiti Jeho krásu, jak se nám zrcadlí ve všech vezdejších a hmotných věcech. Všechny tyto protiklady můžeme překlenout, dáme-li se vésti rozumem osvíceným Zjevením. My pak víme, jaká nám připadá úloha, pokud sahají naše možnosti přirozené a kde nutně spěje ku pomoci nadpřirozenost. Víme, co nás spojuje s Bohem, totiž bytí, které jest společné všem, ale zároveň, protože toto bytí jest způsobeno tím, jenž jest plnost bytí, poznáváme původce veškerého bytí a víme tudíž i rozdíl, který nás od Něho dělí. Tento způsob nazírání na poměr Bůh — člověk — filosofové a theologové jej nazývají analogie bytí — jest základem našeho poznávání přirozeného a nadpřirozeného a chrání nás jednak před naprostým agnosticizmem, jenž zapírá veškerou možnost poznávání Boha, jednak před pantheismem, jenž nechává splývat hranice přirozena a nadpřirozena.

V poměru člověka k bližnímu máme konati skutky vroucí a osobní lásky vůči jednotlivcům, to vše ale v poslední řadě ne k vůli těmto jednotlivcům, nýbrž k vůli Bohu: tedy láska k bližnímu jednotlivci jakožto cesta lásky všech k Bohu a v Bohu. Chápeme-li lásku takto, pak jsme spojeni čistým,

vroucím poutem, a přece zachováváme přísný, konečný odstup, naše láska zároveň jest schopna největšího prokázání skutků společenských, jakož i ochotná k nejzavřenější samotě, je-li to tak vůle Boží. Můžeme pak velice čile, pilně a nezištně pracovati pro bližního, ale nevzdáváme se proto své svobody a vlastní povahy, působíme viditelným skutkem, ale ustupujeme, aby ostatní byli oslaveni. — Zajisté ideální to řešení problému, jaký má býti poměr jednotlivce ke společnosti. Pojítkem mezi těmito protiklady jest opět Bůh. Cílem veškerého jednání je Bůh. Tento cíl je všem lidem společný, způsob ale, jak jednotlivec tento cíl dosáhne, je rozličný podle úlohy, kterou Bůh mu přidělil. Tedy i zde platí jistá analogie bytí. Všichni totiž spějí k společnému cíli, každý však na svém místě a svým způsobem.

Konečně i v poměru člověka k sobě samotnému spojuje se podle křesťanské nauky pilné dbání o stále větší dokonalost se stále hlubším přesvědčením o své hříšnosti; stále odumíráme světu a tělu v pokání a sebezapírání, ale přes to vše nestáváme se záдумčivými a nevrlymi, nýbrž radujeme se v Pánu ze všeho, co stvořil, žijeme již v nadpřirozeném a neviditelném světě, aniž bychom pyšně opovrhovali zemi, již naopak pokorně milujeme, splýváme takřka s Bohem, ale zůstáváme pokornými lidmi.

Hle, zde je dosažen cíl a rozluštěna těžká úloha veškeré výchovy, jež podle pedagogů spočívá v tom, aby se našla střední cesta mezi všemi prostředky, které by mohly jednak podkopat vědomí vlastní hodnoty u vychovaného, a prostředky, které by mohly na druhé straně přivést jakési zabsolutnění vlastní jeho osoby. Těmto nebezpečím je čeleno tím, že křesťanská nauka jednak stále poukazuje na omezenost člověka podmíněnou faktem, že je tvorem, a tím drží jeho přílišné žádosti a chťiže v přirozených mezích, jednak ale, že stále poukazuje na vysokou hodnotu člověka, jenž jako dítko Boží jest povolán k spoluúčasti na Božím životě zde na zemi skrze milost, na věčnosti pak skrze oblažující patření na jsoucnost Boží, a tím stále člověka povzbuzuje k ušlechtilému a skutečně hodnotnému jednání.

Toť tedy systém „opačných ctností“ a souladu mezi nimi, na kterém se zakládá pravý křesťanský život. Jest to aplikace zákona o přitažlivosti protikladů na život náboženský a nadpřirozený. Toť tajemství křesťanství, jež zjednává opět

rovnováhu a vrací porušený řád a sice řád v nejplnějším smyslu: naši usměrňenost k Bohu, řádný poměr těla k duši a řádný poměr pozemského působení k věčnému poslání, jedním slovem: svatost. Tajemstvím křesťanství tedy jest svatost. Chceme-li všechny tyto poznatky shrnouti v jednu formulku, pak zajisté se k tomu hodí slova modlitby, jak se ji modlí Církev sv. na třetí neděli po svatém Duchu: „Ochránce v Tebe doufajících, Bože, bez něhož není nic mocného a svatého, prokaž nám plnost milosrdenství svého, abychom pod tvou správou a tvým vedením tak prošli statky časnými, bychom neztratili věčných.“ Prosí tu Církev sv., aby nám bylo dáno, najíti pod Božím vedením správný poměr a soulad mezi statky časnými a věčnými. Najíti tento soulad není tak lehké, jelikož často tyto statky si odporují, což jest následkem prvotního hříchu. Svatost nyní spočívá v tom, že zjednáváme souměr mezi těmito statky, že přikážeme každému z nich přiměřený mu od Boha význam. Uznáváme oba protiklady, jak statky časné, tak i statky věčné, protože jinak by nemohla býti řeč o napětí obou těchto protiv, užíváme však statků časných tak, aby nám nemohly bránit v dosažení statků věčných. A v tomto stálém zjednávání souladu a rovnováhy záleží úloha veškerého křesťanského života, záleží tajemství křesťanství.

Emauzy.

P. Basil Lang.

BOJ IDEALISMU A MATERIALISMU V IZRAELI

O bitvě u Qarqar se Bible nezmiňuje, protože Achab tu hrál jen podřadnou úlohu a Izrael nebyl jevištěm války. Důležité však je datum tohoto fakta, dosvědčeného historickými prameny. Astronomicky je rok 854 pevně zajištěn. Protože tato válka spadá do rámce jedině 3 let, kdy Samařsko bylo spojencem Damašku, toto časové zjištění nám dává spolehlivou orientaci pro chronologii dějin Izraele v IX. století př. Kr. Porážka u Qarqar spadá doprostřed časové periody mezi uzavřením míru apheqského a mezi nové zahájení sporů o 3 léta později za oné války o ovládnutí Ramoth v Gallaadu. V oné válce Achab zahynul.

Pokud se týče syrských zpráv, viz Gressmann, Altor. T. und B., str. 109 násl.; Schrader, Die Keilinschriften und das A-T, str. 94 násl.

* * *

Katastrofa qarqarská, kam byl zatažen též Izrael, byla prvním ovocem zla, jež dozrálo ze spolku s Benadadem. Krvavá porážka syrské ligy znamenala pro Achaba důrazné napomenutí s nebe. Achab však vůči tomu byl hluchý. Nářek umírajících, který se nesl nad bojištěm nassáklým krví, byl pouze smutnou předehrou ke strašlivé tragedii, jež zakrátko měla uzavřít dějiny dynastie Āmri.

Achab vzhledem k nebezpečí hrozícímu od Assura pravděpodobně již před výpravou proti Salmanasarovi pro všechny případy zařídil ve své rodině nástupnictví a Ochoziáš (3 Král. XXII, 50) jmenoval spoluvládce. Ochoziáš byl též dědicem ducha svých bezbožných rodičů a nebylo tedy lze čekat nic dobrého od jeho vlády. Na štěstí nemohl způsobit veliké zlo, protože právě ve 2. roce svého spoluvládnutí zemřel, spadnuv s pavlače (4 Král. I, 2).

* * *

O asyrských historických pramenech (obelisky, nápisy na býcích atd.) píše Schrader:

„Okolnost, že se tu objeví vedle sebe syrský Achab a damašský Benadad, jakož i že týž král je připomínán v později upraveném nápisu na obelisku Omriho, syna Jehu, v Nimrud a též na obelisku damašského Hazaela, nenechávají nás na pochybách, že tímto syrským Achabem se míní biblický Achab izraelský. Že však Achab se tu objevuje ve spolku s Damaškem, je naprosto v souhlase s biblickou zprávou, podle které Achab po bitvě u Abheq uzavřel s Benadadem spolek, samozřejmě že proti úhlavnímu nepříteli Damašku, totiž proti Asyrii. Jak vidíme z uvedeného místa nově objeveného nápisu, spolek měl pro kontrahenty velmi zlé důsledky. V bitvě u Qarqar v 6. roce velkokrálovy vlády spojenci byli na hlavu poraženi. Ne méně než 14.000 (podle některých zpráv až 25.000) jejich vojáků bylo učiněno neschopnými boje.

Neštěstí Benadadovo a jeho stoupenců projevilo se i na spolku. Zakolísal a záhy se rozešel. Důsledek toho bylo sblížení Izraele s Judskem, jež vedlo konečně k rozhodnutí, že

oslabenému Damašku odejmou území kdysi izraelská. Tento podnik však nešťastně skončil pro Izraele. V rozhodné bitvě byl izraelský král zraněn a bezhlavé vojsko se rozprchlo na všechny strany. Král pak podlehl zranění.“

XX. Nabotova vinice.

Uvrhl-li se Achab do Boží nemilosti svým krátkozrakým a zpozdilým odpuštěním Benadadovi, pak ve své zaslepené nekajícnosti svému dosavadnímu poblouznění vsadil korunu neodpovědnou vraždou.

Bylo to po bitvě u Apheq pokojného roku 854, kdy Achab zase přitáhl do svého letního sídla Jezreel. Obíral se plánem, jak rozšířit tento pěkný majetek získáním sousedních pozemků. Jako nejbližší soused přicházel v úvahu občan jménem Nabot. Jeho vinici byl by rád koupil nebo získal alespoň záměnou. Chtěl ji přeměnit v zámecký park. S tímto záměrem přišel také k majiteli a své přání odůvodňoval tím, že ona vinice leží přímo u jeho domu. Prý mu za to odstoupí lepší vinici anebo zaplatí mu náležitou cenu, hodí-li se mu to lépe.

Nabot však na nabídku nepřistoupil, nýbrž odvolával se na zákon (4 Mojž XXXVI 7), podle kterého otcovské dědictví smí se prodat jedině v případě nejkrajnější nouze a ani tehdy ne navždy (3 Mojž XXV 23). Záležitost byla tedy pro Nabota otázkou svědomí. Myslil proto, že obchod musí odmítnout. Jeho odpovědí bylo: „Bůh chraň, abych ti prodal dědictví po svých otcích!“ (3 Král XXI 3).

Achab pro toto odmítnutí upadl do takové špatné nálady, že rozmrzele se vrhl na lože, obličejem se obrátil ke zdi a odmítal všechn pokrm. Jeho žena Jezabel velmi záhy zvěděla příčinu jeho rozhořčení a ve své nesvědomitosti naprosto nebyla na rozpacích, jak nesnázi udělat konec. Ve své ďábelské lékárně měla účinné prostředky.

„To jsi mi pěkný správce izraelského království“, výsměšně řekla Jezabel králi a stáhla rty ve zlomyslný úsměšek, „máš to podivuhodnou vážnost ve svém lidu! Řekni mi upřímně! Je ta Nabotova vinice jedinou bolestí tvého srdce, jež tě tak hrozně hryže? Pak se uklidni! Pro tento případ vím o jistém a účinném prostředku. Přenech mi klidně starost o tu věc!“

Achab dobře věděl, že to není pouhou prázdnou frází. Co

jednou Jezabel vzala do ruky, to se také provedlo. Jen neměl ani tušení, jakou cestou tu chce dojít cíle. Jakoby šlo o dětskou hračku, zmizela Jezabel s veselým popěvkem ve své komnatě.

„Jak jsou ti mužové nemotorní a těžkopádní“ — mluvila sama k sobě — „pro samé přemýšlení a úvahy nehnou se s místa. A je to párání se s malichernostmi. S takovou malou obtíží si láme hlavu a je bezradný! To bych se podívala, kdo tu má rozhodovat a kdo tu má poroučet! Krátce uvážít, přesně začít a cíle je již s polovice dosaženo“.

S těmi slovy připravila si k ruce psací náčiní. Bez dlouhého uvažování načmárala na pergamen obžalobu proti Nabotovi. Adresovala ji na některé stvůry ze starších lidu jí oddané. Její úsudek dopadl na miskú vah spravedlnosti jako směrodatný. Dopis koncipovaný královým jménem zněl:

„Vyhlašte půst, posad'te Nabota mezi předními z lidu a postavte proti němu dva muže, Belialovy syny, ať svědčí křivě proti němu: Zlořečil Bohu a králi! Po tomto obvinění ho vyved'te a ukamenujte! Tak ať zhyne a zemře!“ (3 Král XXI 9—10.)

Rádky chladnokrevně načrtnuté byly dílem okamžiku. K ověření chyběla ještě jediné králova pečeť. I tu si Jezabel dovedla opatřit. Zřetelný otisk a dalekosáhlý dokument byl vystaven. Byl zavolán služebník a dostal zapečetěný dopis. Za pár minut vyrazil jízdní posel směrem k Samaří. Důležitý rukopis měl osobně doručit adresátům.

Jezabel nestrpěla dlouhých okolků. To příliš dobře věděli lidé, jež si byla koupila. A tak bez průtahů se dali do věci podle plánu, rady a vůle nesvědomité královny. Bylo svoláno shromáždění. Dva zpusťlíci, d'áblovi synové, podjali se úkolu, že před soudním dvorem a shromážděným lidem pod přísahou vydali žádanou svědeckou výpověď. Svou drzou lží vydali nevinného Nabota na smrt. Nebylo vyšetřování ani obhajoby ani odvolání. Byl vyveden před město a veřejně ukamenován jako sprostý zločinec.

Nabotovou smrtí byla tedy s cesty odstraněna hlavní obtíž. Pokrytecká zvrhlice, jež se nestarala ani o Boha ani o zákon, se v tom vyznala. Bohaprázdne úkladné vraždě dala dokonce nátěr náboženské horlivosti. Do popředí jako hlavní ohavnost postavila domnělé zlořečení Bohu a tak jaksi vzývala Boha, aby vzdálil svou pomstu od nevinného lidu, jenž tako-

vého zločince se štítí. Majitel vinice Nabot byl zbaven života. Ale zákonitými dědici po jeho smrti byli jeho synové. Jezabel však dovedla odstranit i tuto obtíž. I je totiž vydala na smrt (4 Král IX 26) přes to, že nesmělo se na ně sáhnout ani tehdy, kdyby otcova vina přece jen byla bývala dokázána, protože podle 5 Mojž XXIV 16 jednotlivec byl odpovědný a uvěznitelný jedině za svou vlastní osobní vinu.

Když pak Jezabel byla zpravena o vykonání poprav, spěchala oznámit radostnou novinu králi:

„Nabota již není. Zemřel. Vstaň tedy již a zaber vinici tohoto Jezreelitana, který ti nechtěl být po vůli a odmítal jak peníze tak výměnu.“

A tak díky Istivosti dábelské pletichářky Achab byl u cíle své tužby. Že Nabot nezemřel smrtí přirozenou, mohl si král snadno domyslit. A také jistě jeho dědicové z lásky k němu se všichni najednou nesprovodili se světa. Třeba osobně neřídil jeho smrt, přece jen zcela neodpovědně nechal k ní dojít. Vždyť svou ženu znal až příliš dobře, než aby neměl spravedlivé podezření, že věc se nedála správně. Jakoby se to rozumělo samo sebou, vůbec se neptal, jak ke všemu došlo, a beze všech výčitek svědomí poslechl ženina vyzvání a oficielně se stal majitelem vinice.

XXI. Achabovo setkání s prorokem.

Achabova radost z nečekaného nabytí vroucně touženého pozemku trvala jen krátko. Jezabelino jásání rovněž velmi záhy se proměnilo v nárek.

Justiční vražda byla provedena lidmi nesvědomitě královně slepě oddanými. Němými svědky strašlivého hrdelního soudu byly zdi sídelního města. Nabotova nevinně prolitá krev volala o pomstu a na poli jeho krví získaném ležela kletba (4 Král. IX, 10, IX, 26). Král toho dne nebyl v hlavním městě, nýbrž na svém vyvoleném letním sídle Jezreel, kde před zahradní besídkou skláněl se do údolí pozemek zavražděného souseda.

Jezabel se nadýmala pýchou nad naprostým úspěchem svého pletichářství a Achab byl v nejlepší náladě ze šťastného splnění touhy svého srdce. Oba vůbec netušili, že starý kazimír Eliáš spěchá v té chvíli přímo k nim. Po dlouhém pobytu na Sinaji vrátil se z dálného jihu a jako na zavolání

zdržoval se právě blízko Jezreel. Král právě vstal s úmyslem sejít dolů do údolí, aby v přítomnosti několika dvorských hodnostářů oficiálně převzal vinici, když tu k prorokovu sluchu dolehla slova Páně:

„Vstaň a jdi dolů vstříc izraelskému králi Achabovi, který sídlí v Samaří! Hle, sestoupil do Nabotovy vinice, aby ji zabral. Promluv k němu a oznam mu: Toto praví Pán: Zabil jsi a již ses nespravedlivě ujal dědictví? A potom dodej: Toto praví Pán: Na témž místě, kde psi lízali Nabotovu krev, tam budou lízat také tvou krev“ (3 Král. XXI, 18—19, viz XXII, 38).

Eliáš ihned se vydal na cestu do Jezreel, aby se králi představil a věrně mu oznámil rozhodnutí Boží.

Achab dosud pásl svůj zrak na vinici získané bezbožným zločinem, když tu náhle stanul po jeho pravici Eliáš jako nějaká strašidelná příšera. Rozpačitě řekl Achab prorokovi: „Pokládáš mne za svého nepřítele?“. A prorok se vši vážností odvětil:

„Áno, zcela správně. Vyhledal jsem tě, protože se zaprodáváš a děláš, co v očích Páně je zlé. Toto praví Pán: Hle, já uvedu na tebe neštěstí. Pokosím tvé potomstvo a z Achaba zabiji vše, co močí na stěnu, ať je to v Izraeli svobodník či nevolník. A tvému domu učiním, jako jsem učinil domu Nabotova syna Jeroboama a domu Ahiášova syna Baasy, protože svými skutky jsi mne popouzel ke hněvu a Izraele jsi svedl ke hříchu. Také však o Jezabele mluví Pán: Psi budou žrát Jezabelu na jezreelském poli. Zemře-li kdo z Achaba ve městě, budou ho žrát psi. Zemře-li však na poli, budou ho žrát nebeští ptáci“ (3 Král. XXI, 21—24).

Upřímně a nezakrytě oznámil Eliáš králi ještě to či ono, co mu nařídil Pán. A král naprosto nepochyboval, že Eliáš k němu hovoří jako posel Boží.

Hluboce rozrušen vzal na vědomí rozsudek Boží spravedlnosti a jeho svědomí bylo rozryto až do hloubi. Bolestí roztrhl si šat a oblékl si žiněné kající roucho. Pak počal přísný půst. I na loži měl kající šat. A chodil se sklopenou hlavou.

Kající duch mu způsobil u Boha odsunutí oznámeného rozsudku. Neboť k Thesbitanovi dolehlo opět slovo Páně:

„Viděl jsi, jak Achab se přede mnou pokořil? Protože pak se pokořil pro mne, tedy neštěstí nenechám dopadnout za

dnů jeho, nýbrž uvedu neštěstí na jeho dům až za dnů jeho syna“ (3 Král XXI, 29).

Mlýny Boží melou pomalu, ale jistě. Vyčkává-li ze shovívavosti, není trest o nic mírnější.

* * *

Zločin, provedený na Nabotově rodině, byl do nebe volající. Svolał Boží soud nad Achabovou zločinností. Rozsudek Páně byl jasný a určitý. Na prorokových slovech nedalo se nic vykládat. Byla to kletba, jež znamenala vyhlazení Achabova rodu.

Prozřetelnost, či řekněme lépe Boží dopuštění, to tak zařídilo, že při králově setkání s prorokem na Nabotově vinici byli očitými svědky celé scény dva mužové, kteří již záhy se stanou vykonavateli trestu. V králově družině byl totiž jeho vojevůdce Bidqar (4 Král VII, 2, IX, 25) a uchazeč o korunu Jehu. Při přejímání pozemku stáli po Achabově pravici a levici. Když o několik let později Achabův dědic Joram byl šípem postřelen k smrti a klesl ve svém válečném voze, Jehu řekl plukovníku Bidqarovi:

„Vezmi ho, a hoď ho na pole jezreelského Nabota, neboť se pamatuji, když já a ty jsme seděli na koních a jeli za jeho otcem Achabem, že Hospodin mu takto pohrozil: Jistě že Nabotovu krev a jeho synů, kterou jsem viděl včera téci, pomstím na tobě na tomto poli. Tak ho nyní vezmi a podle slov Páně, hoď ho na pole!“ (4 Král IX, 25—26, viz též 3 Král XXI, 19). A teď dopadala rána za ránou, až celé proroctví strašlivě se vyplnilo.

Není pochyby, že justiční vražda, spáchaná na Nabotovi, velmi uškodila králově vážnosti ve veřejnosti. Odcizil-li si podporováním Baalova kultu srdce všech, kdo si vážili duchovního dědictví svých bohobojných předků, pak bezbožná vražda, spáchaná jménem zákona, v nejvyšší míře poranila právní cit též nejširších vrstev. Vždyť každý cítil, když mrzká chamtivost jednou sveřepě prorazila závory práva, že zvůle záhy se nezastaví před žádným zločinem. Eliáš je tedy tlumočníkem všeobecného mínění a pobouření lidu. A proto slavnostně a opravdově mohl panovníkovi v tvář vmést odsuzující rozsudek ve jménu Božím. Tím osud dynastie Amri byl dokonale zpečetěn.

Emauzy.

P. Jindřich Hänslar.

SVÁTOST NEMOCNÝCH

Poznámka o zaopatřování nemocných v matrice zemřelých je dobrým barometrem náboženské horlivosti ve farní osadě. S ubýváním náboženské horlivosti ubývá i případů zaopatřování.

K tomuto vnitřnímu důvodu — úpadek náboženský — druzí se jeden vnější, totiž z názvu svátosti „poslední pomazání“, jenž zavínil všeobecně vžitě přesvědčení, že musí brzy už zemřít, kdo je zaopatřen, čili že svátost umírajících proto se nazývá *p o s l e d n í* pomazání, poněvadž pak už musí zemřít ten, kdo ji přijal.

Toto mylné přesvědčení nazývá kard. Schuster (I, str. 192) „zlovykem“, pravděpodobně podle Chardona OSB, jenž na začátku svého traktátu o svátosti pomazání píše: „Ce sacrement n' a pas toujours porté le nom d'Extrême Onction. Ce nom lui est venu de l' a b u s qui s'est introduit, et qui n'est que trop commun depuis quelque temps, d'attendre à l'extrémité pour le recevoir.“ (Migne, *Theologiae cursus completus*, 20, 747).

V prvních dobách totiž (až do XII. stol.) byla tato svátost udělována hned, jakmile věřící vážně onemocněl. Nebyla též nazývána „poslední pomazání“, nýbrž jen pomazání nebo svátost oleje, po případě svátost nemocných. Olej nemocných byl ve všeobecném užívání jako nyní svěcená voda, a proto, když na Květnou neděli a Zelený čtvrtek papež světil oleje nemocných biskupové a kněží současně světili olej v jiných nádobách, jež si přinesli věřící. Ba aby se vyhovělo všeobecnému užívání věřících, kteří v případech nemoci, zejména při horečkách, mazali se tímto olejem, neb jej dávali do pokrmů — jak se zdá naznačovat i jedna z kolekt ritu nynějšího svěcení oleje nemocných, vyprošující pomoc Boží „*omni ungenti, gustanti, tangenti...*“ (každému, kdo se olejem tím pomaže, jej okusí, neb se ho dotkne) — byly oleje nemocných svěceny každou neděli (srov. Hippolytovy Kánony ze st. III.), a to podle kard. Schustra (I, str. 193) na konci kánonu, tam, kde nyní ještě se modlíme „*Per quem h a e c o m n i a* (t. j. podle Schustra: olej, chléb, ovoce atd.)... *sanctificas, vivificas, benedicis et praestas nobis*“.

Snad právě toto častější užívání oleje nemocných zbavovalo i svátost samu oné, ničím neodůvodněné, strach nahá-

nějící hrůzy. Když pak přestávalo toto všeobecné užívání oleje nemocných, přestávala i horlivost v dožadování této svátosti, zejména když k tomu přistoupily i jiné okolnosti. P. Josef Kern T. J. (De sacramento extremae unctionis tractatus dogmaticus, Pustet, 1907,) uvádí na str. 282—288 tři takové hlavní příčiny, proč byla od XII. stol. svátost pomazání zanedbávána a odkládána, až na chvíli největšího nebezpečí: 1. Značné poplatky, jež kněží požadovali za udílení této svátosti. To je zřejmé jak z dekretů mnohých diecézních synod, jež přísně vystupovaly proti těmto zlořádům, tak z kázání misionářů a visitátorů, kteří na tyto nešvary upozorňovali. Právě tyto vysoké poplatky zavinily, že svátost posledního pomazání přijímali jen bohatí, což podněcovalo proti této svátosti zejména Valdenské a Albigenské. — 2. Nerozumné názory v lidu šířené, o nichž se zase z týchž pramenů dovídáme. Bylo na příklad vžitě mínění, že kdo jednou přijal tuto svátost, když se pak uzdravil, nemohl víc už jísti masitých pokrmů, nemohl tančit, chodit bos, ba byl-li v manželství, měl prý zakázané obcování manželské. Je jistě zajímavé po stránce kulturně historické, že tyto po přijetí svátosti pomazání domněle zakázané čistě tělesné požitky zavinily — spolu ovšem s jinými — ve XII. stol. nejen na západě, nýbrž i na východě (P. Kern uvádí na str. 288 svědectví ruského theologa A. Dmitrievskijho) úpadek v užívání této tak důležité svátosti. — 3. Konečně podle P. Kerna nemálo k tomu přispělo nesprávné učení některých theologů, zejména přívrženců školy Duns Scota, že hlavním užitkem této svátosti je konečné odpuštění hříchů lehkých, takže tato svátost má býti udělována jen tenkrát, když už je jisto, že nemocný nebude ani lehce hřešit, tedy v posledním okamžiku.

„Když přestane příčina, přestane i následek,“ říkali staří. Poněvadž tedy v dobách našich neexistují ony okolnosti, jež pomáhaly ve XII. stol. zavádět onen „zlozvyk“: ponechávat svátost pomazání, až když už nemocný měl opravdu „smrt na jazyku“, měl by býti onen zlozvyk odstraněn. Zbývá tedy jako příčina toho nyní jen úpadek horlivosti náboženské, a onen až pověrečný strach před „posledním“ pomazáním.

Mluvme proto častěji o této svátosti v kázáních i ve škole, je možné i tuto látku zajímavě podat, když objasníme věří-

cím historický vývoj obřadů svátosti pomazání. Uvedu alespoň něco z toho:

1. Na mnohých místech i v západní církvi tufo svátost udělovalo víc e kněží než jeden, a to buď tak, že jeden prováděl pomazání, ostatní se při tom modlili, anebo že více kněží postupně provádělo pomazání i modlitby. Tento způsob má oporu ve známých slovech sv. Jakuba (hl. 5, v. 14): „Stůně-li kdo z vás, povolej k sobě kněží církve, a ti ať se nad ním modlí, mažíce ho olejem ve jménu Páně...“ Obyčejně jich bylo sedm (v liturgiích východních je tento počet předepsán), někdy 3, jindy víc, než 7.

Podle názorů theologů západních stačí k platnému udělení této svátosti i pouze jeden kněz, jako minister sacramenti (přísluhovatel svátosti), neboť, jak praví Sýkora v poznámce k místu sv. Jakuba, „množným číslem“ je určena „třída či kategorie“ a ne počet. Sv. Jakub nepraví, jak správně vykládá Kern (str. 256), „zavolej k sobě několik kněží církve“, nýbrž všeobecně s určitým členem kněze příslušné církevní osady. Když tedy je jich více, tedy více, když méně, tedy méně, když jeden, tedy jednoho.

A rozhodně vlastní formu svátostnou musí vždy pronášet ten, kdo pomazání činí. Tedy při větším počtu buď každý z nich, kdo pomazává, i formu říká, anebo jeden pomazává a formu říká, ostatní se modlí, ruce na nemocné vkládají, ale pokud nepomazávají, ani formy neříkají. Není tedy možné, aby jeden mazal sv. olejem a jiný pronášel slova formy svátostné.

2. Důkazem, že svátost tato nebyla udílena vždy jen v poslední chvíli, je i ta okolnost, že i když častější udělování bylo v příbytku nemocného, přec vyskytovaly se i časté případy, že svátost ta byla udílena v kostele, a to ve spojení s votivní mší sv. za nemocné.

V kapitularech (souhrn nejdůležitějších kapitol z diecésních předpisů) Theodulfa, biskupa Orleánského († 821), v nichž čteme (Migne, PL, svaz. 105, str. 220): „Také třeba připomenout kněžím svátost pomazání nemocných (de unctione infirmorum), pokání a viaticum, aby nikdo nezemřel bez viatica“, je popisován obřad pomazání nemocných takto:

„Nejdříve přijme nemocný svátost pokání. Pak, když toho jeho nemoc dovoluje, je celý umyt, do bílých šatů oblečen a donesen do kostela. Tam ho položí na lehátko připravené,

pokryté ciliciem (kajícím rouchem) a popelem. Podle starého Pontifikálu (z r. asi 1200) z Cambrai (Martène, ordo 16, vyd. 1700, str. 186) byl popel i cilicium zvláštní orací svěcen a do svěcené vody přimísen popel z révových větviček („Imprimis faciant sacerdotes aquam benedictam cum cinere vitis mixtam...“). Podle uváděných kapitulářů Theodulfových přimísen do svěcené vody i olej nemocných.

Obřady vykonávají 3 kněží tak, že jeden byl přísluhovatel svátosti, ostatní pomáhali při modlitbách.

Nemocný byl pokropen svěcenou vodou za příslušných modliteb, pak kněz přísluhující posypal posvěceným popelem v podobě kříže hlavu a prsa nemocného (Schuster I, 194 popisuje také obřady podle kapitulářů Theodulfových, ale uvádí, že všichni tři kněží sypali popel, což neodpovídá textu, uveřejněnému u Migne, právě tak jako není pravdou podle téhož textu, že šaty byly spolu s nemocným, když zemřel, po udělení pomazání pohřbeny a ponechány jen, když se zase uzdravil. Text výslovně praví: „Illa autem vestimenta oleo prefusa... non sepeliuntur, et si convalescerit, abluuntur...“) a říkal při tom: „V potu tváře jísti budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš“ (I. Mojž. 3, 19.).

Kněží pak zpívali (srov. Martène Ordo XII z r. 600) neb recitovali 7 žalmů kajících s antifonami a litaniami. Během těchto modliteb nemocný, mohl-li, klečel s hlavou skloněnou, jinak ležel. Někde po litaních bylo více orací a benedikcí nemocného a po nich mše sv. pro infirmo, jinde po oraci, již končily litanie, začalo hned pomazání.

Podle kapitulářů Theodulfových konal je jeden kněz (přísluhovatel), ostatní zpívali příslušné žalmy s antifonami (srov. Martène, Ordo IX, pag 148). Pomazání bylo 15, a to mezi lopatkami (na zádech), na krku (kolem dokola), na hlavě (zezadu až k čelu), na víčkách očních, na chřípích, na rtech, na uších, na hrdle, na prsou, na rukou, na nohou.

Po skončeném pomazání na vyzvání kněze odříkal nemocný modlitbu Páně a Vyznání víry („Věřím v Boha“), poručil ducha svého Pánu Bohu, poznamenal se svatým křížem (srov. Martène, Ordo II, str. 122) a rozloučil se s pozůstalými.

Nato přijal sv. přijímání (v prvních dobách, zcela vhodně duchu církevnímu, jenž viděl ve svátosti pomazání také ob-

řad kající — i teď je udělován s fialovou štolou — byla tato svátost připojena k svátosti pokání, a pak teprve bylo podáváno sv. přijímání), při čemž podávající říkal: „Tělo a krev Páně nechť je ti odpuštěním všech tvých hříchů a nechť tě chrání k životu věčnému. Amen.“ Po závěrečné oraci řekl kněz: „Benedicamus Domino,“ odpověděli „Deo gratias“, a tím obřady ukončeny.

V mnohých diecésích bylo nařízeno, aby tyto obřady byly — pokud nemocný vydržel, opakovány po 7 za sebou jdoucích dnů (Martène, Ordo III, str. 128) a kněží s ostatními kleriky museli po ten týden „cum summa reverentia“ (s největší vroucností, uctivostí) recitovati za nemocného denní officium (vesperas et matutinas et nocturnas cum antiphonis et responsoriis sive lectionibus ad hoc pertinentibus) s příslušnými oracemi za nemocného.

Nemůžeme se proto divit, jestliže během doby se za toto, veškeré kněžstvo farností, resp. kláštera zaměstnávající officium, byly požadovány značné poplatky.

V různých diecésích byla i velká různost v obřadech, všechny zachované však Ordines svědčí o tom, že svátost pomazání nebyla k postrachu nemocných, nýbrž naopak, že byla k osvěžení nemocného jak tělesnému, tak duchovnímu.

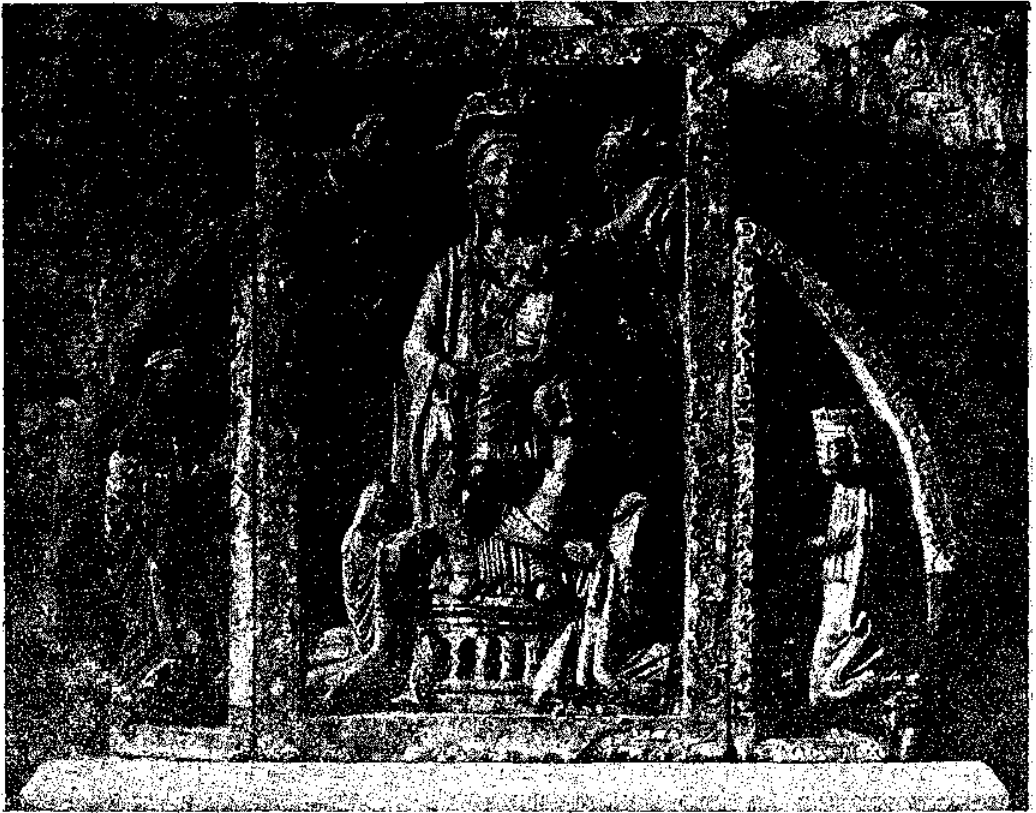
Praha,

Dr. Josef Beran.

MADONA V KOSTELE SV. JIŘÍ NA HRADĚ PRAŽSKÉM

Obraz Panny Marie u sv. Jiří v Praze jest jedním z uměleckých výtvorů raného středověku, u nás v Čechách bohužel ne tak často se vyskytujících, které budí zájem archeologů, zároveň však dovedou i uspokojit náboženský a estetický cit. Ne snad že by toto dílo nemělo též svoje vady — možno-li vůbec v dnešní době jisté umělecké nevázanosti nazývat takové věci, jako na př. jistou drsnost, anebo kvapnost v provedení jednotlivostí, vadou — ale z jeho myšlenkového obsahu a jeho plasticky působivého utváření, jakož i z pevného a jednotného uspořádání v soulad s celým prostorem, tedy s nejpodstatnějších hledisk každého díla výtvarného umění, je zjevný mistr.

Panna Maria v kostele Sv. Jiří v Praze.

Kdo je autorem, není známo. Materiál, drobnolícny slínový vápenec světlošedé barvy, ukazuje na Prahu. Ve svém dějinném okolí však stojí tento obraz tak osamocený a bez souvislosti, že ani nejupřímnější národní ctižádost se nemohla pokusit a též se nepokusila, aby z materiálu usuzovala bezpodmínečně a jistě na zdejší původ tohoto díla. Rozhodně zůstává velkou ctí pro dějiny umění České země, že jeden z jejich prvních listů je ozdoben prací tak vysoké ceny archeologické i umělecké.

Ačkoliv se o různých reprodukcích uměleckých děl všeobecně a našeho díla zvláště nedá vždy říci, že by věrně zobrazovaly originál, přece lze z nich a právě z nich, protože ukazují originál v menším měřítku, poznati více než u originálu blízkou příbuznost naší Madony s četnými, zvláště ve slonové kosti provedenými, obrazy Panny Marie z byzantské doby. Avšak brzy setkáváme se i s jednotlivými rysy, které prozrazují, že mistr podle všeho prošel některou školou západní, snad řezenskou. Původ díla lze klásti podle provedení asi do prvních desíletí dvanáctého století.

Podle starých triptychů celé dílo je rozděleno ve tři části, tím způsobem, že k hlavní nebo střední části, vysoké asi 88 cm, se připojují z obou stran symetrická křídla. Ve středním poli je vyobrazena Matka Boží s Ježíškem, jak žehná. Dva andělé vkládají korunu na její hlavu. U nohou klečí, jak vidáváme často na votivních obrazech středověkých, dvě postavy ženské v řeholním rouše sv. Benedikta, a sice: vpravo blahosl. Milada (Marie), řeholnice kláštera svatojirského na Pražském hradě, vlevo abatyše Berta (1145—1151). Tak alespoň nám prozrazuje nápis v rámci: Maria prima Abba... † Ave Maria gracia plena. Dnus tecum... † Bertha Abb... sc.... fun.... Poslední dvě zkratky, které dříve se čtly „sculpturam fecit“ a tím daly podnět k domněnce, že abatyše sama zhotovila tento obraz, bezpochyby mají znamenat: secunda fundatrix, t. j. druhá zakladatelka, zač Bertu skutečně lze považovati, jelikož po velkém požáru v roce 1142 znovuvystavěla klášter v rozměrech krásnějších a větších, než byl před tím. I obě postavy v postranních polích představují historicky známé osoby: Otakara I., krále českého, (který vládl 1197—1230), pravděpodobně jako dárce obrazu, a jako objednavatelku nebo spoludárkyni jeho sestru Anežku, která byla abatyší od roku 1200—1228 a je známá jako obnovitelka klášterního chrámu.

Všude na obraze lze zjistit stopy bývalého pomalování. Právem lze se domnívati, že obraz původně, anebo alespoň před časy, byl na hlavním oltáři. Během staletí se ho pak používalo rozličným způsobem k ozdobě svatyně. Později byl obraz tento přenesen do zemského musea, kde zůstal ve společnosti tisíce jiných více nebo méně lhostejných věcí. Teprve před lety se směl vrátit z tohoto vyhnanství do úctyhodné basiliky svatojirské. Škoda ovšem, že tu nezaujímá místo, které by mu patřilo pro jeho velkou uměleckou a historickou cenu.

Emauzy.

P. Kornel Kniel.

POHANSKÉ A KŘESŤANSKÉ PHYLAKTERIUM

Phylakterium znamená tolik co ochrana. Pod tento pojem spadá jak v době pohanské, tak i v době křesťanské veškeré označení, které dává najevo, že dotyčný znamená se zapsal navždy jistému mocnému pánu (bohu, císaři atd.), který nad ním vykonává jaksi majetné právo, avšak též ho chrání svou mocí. Toto označení mohlo býti různé: buď vpálením jistého znamení do kůže, anebo návěskem na hrdle s obrazem dotyčného mocnáře nebo boha, anebo nošením sošky toho kterého boha a pod. Takto označený cítil se pod ochranou svého pána jistým vůči nepříznivým vlivům. Časem pak se připisovala tajemná ochranná síla nejen bohu nebo císaři, nýbrž přímo tomu kterému znamení. Křesťanství převzalo z pohanství i phylakterium, ovšem bez jakéhokoliv pověřivého výkladu, a dalo mu pravý a hlubší význam. Nejvýznamnějším phylakteriem, ochranou pro křesťana, bylo samozřejmě znamení sv. kříže. Snad bude naše čtenáře v době, kdy roste pověrečná záliba v rozličné amulety, fetiše a talismany, zajímati, jakých ochran používali staří křesťané a zajisté poznají, jaký velký význam mělo pro křesťana znamení sv. kříže. Pozn. redakce.

Ve Skutcích mučednických sv. Maximiliána sděluje se nám následující událost: Za dob konsulů Tusca a Anulina, dne 12. března 295, chtěl prokonsul Dion ve městě Teveste v Numidii znamenati mladého Maximiliána znamením vojenským (signaculum). Ten však označení rozhodně odmítl slovy: „Nepřijmu signacula, neboť mám již znamení Kristovo, Boha svého.“ A krátce po tom opakuje: „Nepřijmu znamení světa... jsem křesťan, není mi dovoleno, abych nosil na krku bulu po spasitelném znamení Pána mého Ježíše Krista.“

Zde tedy stojí proti sobě znamení služby vojenské a znamení Kristovo, křesťan nesmí býti znamenán znamením světa, spásonosné znamení Kristovo stojí proti jinému znamení, naznačenému slovy „nositi pouzdro (bulu) na krku“.

Oč tu vlastně jde při těchto dvou rozdílných znameních? Jak vysvítá ze Skutků mučednických, Maximilianus má znak Kristův. Jest to znamení kříže, jež přijímali ti, kdož Církvi sv. byli přijati do stavu katechumenů. Slavnostně byli tímto znamením „signováni — označeni“. Tímto označením začínal kandidát křtu křesťanský život a byl podřízen mocí Kristově a síle svatého kříže. Toto označení stávalo se i proto, aby uchazeč křtu svatého byl znamením sv. kříže chráněn v životě světském před vlivy démonů, a aby dosáhl života věčného.

Znamení kříže nazývá se též sigillum nebo signaculum Christi (pečeť Kristova nebo znak Kristův). Nemusí to býti vždy nutně znamení zevně viditelné, stačí ceremonie „signace — označení“. Avšak může znamenati též na zevnějšek viditelné znamení, jakousi pečeť, kterou ten, kdo ji nosí, je prohlášen za majetek Kristův, právě tak, jak se vtiskuje zvířatům, otrokům a jinému majetku pečeť jejich pána, aby každý mohl poznat, či jsou vlastně majetek. Taková sigilla mívají většinou zároveň ráz phylakteria, t. j. ochrany; označují tedy, či nějaká věc je a zároveň ji chrání. Kdo nese signaculum Kristovo, jest Kristovým majetkem, stojí pod zvláštní jeho ochranou a prozrazuje tímto zevním znamením, jaký je mezi ním a Kristem vnitřní vztah.

Prokonsul Dion tedy chtěl znamenat Maximiliána znamením vojenským. Ten však se zdráhá a uvádí jako příčinu: Jsem křesťan. Mám již znamení Kristovo! Podle jeho mínění nemůže křesťan, jenž již nese znamení Kristovo, přijmout znamení vojenské, jímž by se stal totiž majetkem císařovým a dostal by se pod zvláštní jeho ochranu. K lepšímu porozumění tohoto pojetí Maximiliánova, o které se ostatně dělila všeobecně stará církev, nechť jsou uvedeny některé příklady, ze kterých lze poznat, jak pohané a křesťané používali jistá znamení jako signacula, aby se zasvětili nějakému božství a postavili se pod zvláštní jeho ochranu. Jak krátce již bylo naznačeno, jmenují se tato znamení: phylakteria.

Jeden příklad pohanského phylakteria oznamuje nám Plutarch (Sulla 29, 11. 12.): „Říká se, že on (totiž Sulla) má zlatou sošku Apollonovu z Delphi; tuto prý nejen že nosí v bitvách stále na prsou, nýbrž on ji pak též líbá a praví asi takto: Ó Pythie Apollo, v tolika bitvách pomáhal jsi Eutychu Sullovi Korneliovi tak velkolepě a mocně, necháš mne nyní, kdy jsi mne přivedl až před brány otcovského města, padnout, abych potupně zahynul spolu s jeho obyvateli?“ Sulla tedy nosil na prsou sošku delfického Apollona, kterou snad získal při nějaké pouťi do Delphi, podobně jak též poutníci efezští nosili s sebou domů sošky bohyně Diany jakožto phylakteria. Ve své úzkosti políbil Sulla tento obraz a obrátil se krátkou prosebnou modlitbou k Apollonovi. Na tomto příkladě vidíme potvrzeno, co jsme výše uvedli o povaze phylakteria. Sulla nosil jakožto vnější znak obraz Apollona s sebou, byl Apollonův majetek a stál tím pod jeho zvláštní ochranou a

v nouzi dovolával se proto jeho pomoci. S tímto textem možno srovnat II. Mach. XII., 40.: „Tu našli pod řízami zabítých z darů model, které v Jamnii byly, které zákon židům zapovídá; i bylo všem zřejmo, že padli pro tuto příčinu.“ Židovští vojáci vzali tyto votivní dary s sebou nejprve snad jenom pro jejich věcnou cenu, později pak je nosili podle zvyku pohanského jako amulet. Není to ostatně jediný příklad pro používání phylakterií u židů. Budiž jen vzpomenuťo používání tak zvaných t'philin, t. j. pergamenových proužků, popsaných texty z Písma sv., které nosívali židé na čele anebo na levé ruce, což bylo doslovné provedení nařízení z Deut. VI, 8. Taktéž malé pŕlměsíce, které věšeli velbloudům kolem krku (Jud. VIII., 21.), šperky a prsteny žen (Isai. III., 16.), jakož i náušnice, které zahrabal praotec Jakub (Gen. XXXV., 4.), měly význam phylakterií. Avšak vraťme se opět k pohanským phylakteriím. Mimo shora uvedený text z Plutarcha daly by se uvésti leckteré jiné příklady. Tak našli v Egyptě kus bronzu s hlavami Schu-Onurisa a Tefnuta s nápisem: „Schu a Tefnut nechť chrání N. N.“ Nositelé tohoto phylakteria poroučeli se tedy tímto zvláštní ochraně těchto božstev. Ještě jasněji to vidíme na sochách kněží Attisových, které se nalézají v Římě v paláci konservatorů. Tito kněží nosili na prsou obraz božstva. Jakožto kněží Attisovi byli zcela zvláštním způsobem s tímto božstvem spojeni a jemu zvlášť zasvěceni; jako vnější znamení tohoto vnitřního vztahu nosili pak obraz jeho na prsou.

Pohané stáli někdy v tak úzkém poměru ke svým bohům, že i na cestách nosili s sebou jejich obrazy. Tak nám sděluje Amnians Marcellinus (Amn. Marc. 22, 13, 3.), že filosof Asklepiades na cestách vždy nosil s sebou stříbrnou sošku bohyně zvané Dea caelestis z Karthága. Aquilejus z Madaury ve své apologii sám o sobě vypravuje takto (Aquil. Apol. 63.): „Neboť mám též ve zvyku nositi s sebou obraz nějakého boha uschovaný mezi knihami, a o svátcích jej uctívám kadidlem a obětí vína, někdy i obětními dary.“ Nestačilo tedy Aquilejovi, aby jen měl obraz boha u sebe, nýbrž uctíval jej i obětními dary. Na tento zvyk, nositi totiž u sebe takové figurky jako phylakterium, naráží Epiktet, praví-li (Epicteti dissertationes ab Arriano digestae II, 8, 12.—14.): „Boha nosíš s sebou, ty nešťastníku, a nevíš o tom. Domníváš se snad, že mluvím o nějakém stříbrném aneb zlatém bohu mimo te-

be? Uvnitř tebe samotného ho nosíš, a poskvřňuješ jej nečistými myšlenkami a špinavými skutky a ani si toho nevší máš a kdyby tu byl jen obraz Boha přítomen, ty by ses neodvážil učinit něco podobného tomu, co teď činíš.“ Ze slovosledu textu vyplývá, že zvyk tento byl všeobecně známý a rozšířený. Uvedené příklady nechť stačí, aby nám ukázaly, že pohané užívali jistých znamení a znaků, aby se zasvětili nějakému božstvu a stali se tak jaksi jeho majetkem.

Věnujeme nyní svou pozornost křesťanským phylakteriím. Všeobecný zvyk pohanský používat phylakteria způsobil, že i křesťané, a zvláště křesťané obrácení z pohanství, kteří i v pozdější době ještě dlouho se pohybovali v ideových oblastech pohanských, užívali též podobných phylakterií. I křesťané chtěli jednak dáti vnějším znamením najevo, že jsou majetkem Kristovým, vykoupeni jeho svatým křížem, jednak chtěli též býti chráněni proti vlivům démonů, neboť již ve 3. a 4. století nalézáme u křesťanů velice rozšířenu víru v demony. Podle názoru Origenova (*In librum Jesu Nave homil. 15, n. 5. MG12, 902.*) má každá neřest svého vlastního démona, jemuž opět je podřízeno mnoho nižších duchů, a hřeší-li křesťan, pak ďábel přichází do duše jeho. Tyto ideje jsou původu židovského, jak je zřejmo ze „Závěti 12 patriarchů“, ve které se praví: „Kdo nečiní dobré, tomu zlořečí andělé i lidé, zjednává Bohu potupu od pohanů, ďábel dělá naň nároky jako na majetek svůj“ (*cap. VIII. n. 8. MG 2, 1111.*).

Počínaje čtvrtým stoletím vyskytují se démoni jako fantasmata u východních mnichů, vlivem Kassianovým pak nalézají velké rozšíření i v západní literatuře, ačkoliv víra ve zlé duchy na západě nebyla neznámá před Kassianem, neboť již Tertullian leccos nám již dovede o nich vypravovat. I u sv. Augustina, zvláště v jeho „městě Božím“, nalézáme dosti rozvojenou víru ve zlé duchy. Podle jeho mínění škodí však jen z dopuštění Božího. Lze je udělat neškodnými zvláště zažehnáním a pravou zbožností. Vměšují se prý však do všech záležitostí, dovedou prý dokonce proměnit lidi ve zvířata a svádějí k různým neřestem. (*S. Aug. De Civ. Dei X, cap. 21. & 22. ML 41, 298 násl.; XVIII, cap. 18. ML 41, 574 násl.; XXI, cap. 6. ML 41, 716 násl.; XXII, cap. 8. ML 41, 760 násl.*)

Když i tak velký duch jako Augustin jejich existenci uzná-

val, nemůžeme se divit, když velká část prostého lidu měla přehnanou představu o moci zlých duchů. Tím však byla nejlépe připravená půda pro používání phylakterií, zvláště těch, která měla ráz apotropeický, t. j. že chránila před zlými duchy. Zároveň však byla nasnadě nebezpečná možnost zneužití. A tak někteří křesťané se zapomněli v té míře, že používali přímo pohanských amuletů, leda že snad přidali ten neb onen křesťanský symbol. Ano byli křesťané, kteří nosili medailky, na nichž byl obraz Alexandra Velikého, mezitím co na druhé straně nacházelo se jméno Ježíšovo. Proti tomu druhu phylakterií obrátil se sv. Jan Zlatoústý velice přísnými slovy. (S. Chrys. Ad illum. Catech. II, 5. MG 49, 240.) Několik takových phylakterií nachází se v Paříži, i ve Vatikáně jest jeden exemplář: Na přední straně je obraz Alexandra, jenž má na hlavě lví kůži, a nápis: Alexander. Uprostřed rubu jest umístěn Kristův monogram. Na jiných phylakteriích nachází se na zadní straně obraz oslice s hříbětem, jakož i ryba; nápis zní: DN IHS XPS DEI FILIUS. Jedná se tu v uvedených příkladech o skutečná phylakteria, ale vyskytuje se zde přímo směs pohanských a křesťanských prvků. Alexander a Kristus jsou tu jednoduše postaveni vedle sebe jako rovnoprávní a rovnocenní. Že křesťané používali právě obraz Alexandrův, dá se vysvětliti z toho, že pohané jej uctívali jako boha, který svou silnou rukou mohl poskytnout mocnou ochranu proti všem zlým duchům a všemu ostatnímu zlu. Proti těmto a podobným nešvarům právem brojili církevní Otcové a koncily po několik století. O zavrnutí phylakterií Alexandrových sv. Janem Zlatoústým jsme se výše již zmínili. Všeobecné zákazy veškerých pohanských phylakterií nalézáme již u sv. Ireneae. (S. Iren. Adv. haer. II, 32. MG 7, 830.) Ve 4. století stanovila synoda laodizejská: „Posvěcení a klerici nesmějí býti žádnými kouzelníky nebo matematiky a astrology, a nesmějí zhotovovati phylakterií, jež jsou okovy duše: nařizujeme, aby ti, kdo taková nosí, byli z Církve vyloučeni.“ (Conc. Laod. cap. 36. Mansi II, 570.) Synoda tato nazývá tedy taková phylakteria okovy duše, které tudíž nejsou duši ku prospěchu, nýbrž ke zkáze; a mimo to nositele takovýchto phylakterií nutno vyloučit z kostela, protože již nepatří k Církvi Kristově, nýbrž nesou okovy ďábelské. Také sv. Augustin navrhuje na několika místech výslovně všechen druh pohanských amuletů a phy-

lakterií. Tak na příklad píše: „Ty (křesťanská duše) zůstáváš sice v domě svého muže (t. j. Boha), připouštíš však cizoložení: to jest: jakožto křesťan neopouštíš sice Církev, chodíš se však ptát o radu matematiky a věštce, augury a zločince.“ (S. Aug. Sermo IX, cap. 3. ML 38, 76.)

Ti, kdo podobné věci činí, zevně sice ještě patří k Církvi a tím ke Kristu, vnitřní spojení však a vztah již dávno ztratili. Příímý zákaz phylakterií jest obsažen v následujícím textu: „Věštectví si nemají (křesťané) všimati, d'ábelská phylakteria a odznaky nemají věšeti kolem krku ani sobě ani jiným.“ Zvlášť jasné jest toto místo: „Máme-li bolení hlavy, pak se utíkáme k těm, kteří nás zařikávají kouzelnickými formulkami, k věštčům a klamným lékům. Bratři moji, zdali si proto nemusím stěžovati? Denně takové nalézám; a co mám činiti? Cožpak jsem ještě křesťanů nepřesvědčil, že mají skládati naději jedině v Krista? Vizte, jestliže někdo přijal takový lék a potom umře (kolik totiž lidí umřelo i s těmito léky a kolik jich zůstalo na živu bez nich!), v jakém stavu předstupuje jeho duše před Boha? Ztratila znamení Kristovo a přijala znamení d'áblovo.“ (S. Aug. Tract. in. Io. VII, 1. ML 35, 1441.) Myšlenka, naznačená již před tím v kánonu synody laodizejské a v IX. řeči sv. Augustina, jest zde výslovně zdůrazněna: Kdo přijme pohanské phylakterium, nepatří již ke Kristu, neboť ztratil znamení Kristovo a přijal místo něho znamení d'ábla, a nalézá se proto pod vládou d'ábelskou. Touž myšlenkou byl již naplněn sto let dříve Maximilianus, když pravil: „Nemohu přijmouti tohoto signacula, jsem křesťan.“ Odmítnutí signacula má tudíž význam: Jestliže přijmu odznak vojenský, nejsem již křesťanem, neboť tím ztrácím znamení Kristovo. Ačkoliv Maximilianus zajisté nebyl jediný křesťan, jenž zastupoval takové náhledy a ačkoliv sv. Augustin rozmanitým způsobem odmítal pohanská phylakteria, přece decretum Gelasianum v 5. století bylo nuceno zakázat všechna phylakteria, která nebyla „označena, jak se doslychá, jmény andělů, nýbrž spíše jmény d'ábelskými.“ Ano ještě v 6. století sv. Eligius musel zakročiti opětovnými stížnostmi a zákazy: „Zapřisahám vás, abyste nenásledovali pohanských náboženských zvyků... neodvažte se ptáti se o radu u dryáčníků, kouzelníků anebo věštčů, neboť kdo činí tyto zlé věci, ihned ztrácí svátost křtu svatého!“ Setkáváme se tu opět s touž myšlenkou jako u Maximiliána a Augustina. Sv.

Eligius pokračuje: „Poznamenejte se ve jménu Páně, modlete se vyznání víry a modlitbu Páně s vírou a zbožností, a nepřítel nebude vám moci uškodit... žádný se nemá odvážit všet kolem krku člověka nebo zvířete amulety, i když jsou zhotoveny od kleriků a vám někdo řekne, že to jsou věci svaté, obsahující Boží pravidla, neboť tyto věci nejsou žádným lékem Kristovým, nýbrž ďábelský jed.“ (S. Elig. Sermo. ML 87, 528.) Sv. Eligius navrhuje tedy k vůli nebezpečí pověrečného zneužití i zvyk nositi u sebe posvátné předměty, na př. jako tenkrát bývalo zvykem, vlnu nasáklou krví mučednickovou, anebo texty svatého evangelia. Tyto věci nosívali v t. zv. enkolpiích, o nichž se později ještě zmíníme.

(Pokračování.)

Siegburg.

P. Reginhart Spilker.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Svěcení opatské v Siegburgu. Dne 2. července t. r. konalo se v opatství Siegburg (Michaelsberg) v Porýní slavnostně svěcení prvního opata tohoto klášteřa, nejd. pána Dra Ildefonse Schulte-Strathaus, o jehož zvolení jsme již přinesli zprávu v předešlém čísle. Svěcení vykonal sám J. E. kardinál Dr. Karel Josef Schulte, arcibiskup a metropolita kolínský. Vznesené slavnosti, která má význam pro celý benediktinský řád, jelikož tímto svěcením je dán základ k novému rozkvětu staroslavného opatství a sídla kulturního, zúčastnilo se mnoho církevních i světských hodnostářů. Z církevních hodnostářů jmenujeme především nejd. p. arciopata beuronského, nejd. pány opaty z Maria Laachu, Afflighemu (Belgie), Steenebrugge (Belgie), Mariawald a Hardehausen. U příležitosti svěcení byly předneseny, jak bývá zvykem v benediktinském řádě, t. zv. Laudes Hincmari, slavnostní aklamace zvlášť k tomu účelu složené. Ad multos annos!

Můžeme činiti dobro jen tehdy vědomě a rozumně, jestliže věříme v dobro, v jeho skutečný, samostatný význam ve světě; jinými slovy: jestliže věříme v mravní řád, v Prozřetelnost, v Boha. Tato víra jest tu logicky dříve než veškeré pozitivní, náboženské názory a ustanovení a dříve než všechny metafysické nauky, a v tom smyslu víra představuje to, co nazýváme přírodním náboženstvím.

Wlad. Solowjew.

JAZYK JAKO MZDA

Dvakrát nerozumíme jazyku jako mzdě dané nám Pánem (Sir. 51, 30): jestliže hřešíme mnohomluvností nebo malomluvností. Oba hříchy nám nejsou dost jasny. Mnohomluvnost považujeme spíše za nedostatek konvenční opatrnosti, malomluvnost je nám docela puncem rozené diplomaticnosti. A přece můžeme hřešiti i mnohomluvností i malomluvností, přesto že samy o sobě se nemohou nazvat hříchy.

Pozorujme mnohomluvnost v jejích účincích individuálních a sociálních. Mnohomluvný člověk musí o všem mluvit. Aby tak mohl činiti aspoň trochu s úspěchem, musí o všem vědět. Každý člověk má však podle sv. Františka právo na své tajemství. Mnohomluvný člověk musí proto do všeho strkat nos. Musí se stát hrubcem, který třeba i násilím otevírá knihu života jiných, jen aby měl o čem mluvit.

Maloměstske klepařství bylo už tolikrát ztepáno v literatuře i na kazatelkách jako nedůstojné člověka a přece nelze říci, že by minula doba jeho rozkvětu.

Poněvadž mnohomluvný člověk má tolik nesourodých starostí, poněvadž si tak docela zbytečně ukrádá čas péči o věci, které mu nebyly svěřeny v odpovědnost, nemůže mít starost o vlastní duši. Žije v bláhové domněnce, že Pán Bůh je s ním docela spokojen, chodí-li do kostela na výzvědy a na sběr klepů. Podaří-li se mu někdy více ukořistit a přijde-li domů zvlášť dobře vymluven, dá snad k některé sošce nebo obrázku o kytičku víc, ale jinak všichni svatí na nebi a celá Církev na zemi nemá pro něho žádnou závaznost.

Stav jeho duše dobře kreslí sv. Řehoř Veliký: „Mysl lidská zajisté jako voda zevšad tlačená, nese se vzhůru, poněvadž tíhne tam, odkud přišla. Odpoutá-li se však, klesá, rozptyluje se neprospěšně po věcech nízkých. Kolikrát totiž přerušuje samovolné mlčení zbytečnými řečmi, tolika, ať díme, prameny sama se roztéká. A proto ani není s to, aby za příčinou sebepoznání šla do sebe, protože jsouc žvavostí svou roztráštěna, nemůže v ústraní svého nitra konati úvahy.“ (Kniha o správě pastýřské III. 14.)

To je tedy první účinek mnohomluvnosti: ztráta sebepoznání.

Ztráta velmi vážná, poněvadž je to ztráta žebříku k nebi.

Bez dobrého sebepoznání nelze zajisté vystupovati k dokonalosti.

Mnohomluvný člověk je město nepříteli stále otevřené. Poněvadž svou pozornost věnuje neustále jiným, musí být připraven, že i od jiných bude mu věnována větší pozornost a že mu bude spláceno podobnou mincí. Na to však pravidelně mnohomluvný připraven není. Naopak: jeho duše je neotuzilá, zanedbaná, zhýčkaná a tím rány nepřátel jsou prudčí a smrtelnější. „Jako město otevřené a bez ohrady, tak jest muž, který nemůže v mluvení zdržeti ducha svého.“ (Prov. 25, 28.)

To je druhý účinek mnohomluvnosti: malá odolnost proti nepříteli duše.

Nemenší jsou sociální důsledky mnohomluvnosti, která je zhusta foukáním do oharků zhasínajících svárů, aby se znova rozhořely. Co pomluv a nactiutrhání bylo spácháno právě jen z mnohomluvnosti od těch, kteří ztratili uzdu pro svůj jazyk.

Mnohomluvný člověk nevydrží přece dlouho mluvit o sobě, poněvadž se musí obírat jen svým zevnějškem, maje duši zanedbanu. Musí obrátit tok své výmluvnosti na ostatní a tu již málokdy jde o pouhou indiferentní mnohomluvnost. Tu již každá věta bývá vrahem dobrého jména bližního, lupičem cti, zlodějem klidu a spokojenosti. Jsou někteří lidé, u kterých se zdá, že nemají životního cíle nad ten: rozsévati nepokoj. Nejhorší na tom je, činí-li to pod lichou záminkou péče o větší mravnost nebo docela péče o spásu duše bližních.

Nedůstojný tento způsob sluší co nejostřeji odsouditi, poněvadž vštěpuje odpůrcům nesprávnou představu křesťanské lásky. Kolikrát jsem slyšel charakteristiku mnohomluvnosti domněle zbožných duší: „Tak tohle je ta zbožnost: kde komu vynadat, kde koho pomluvit a pak dát věneček na kříž?“.

Dobře dí Šalamoun: „Kdo spouští vodu, jest začátek svárů,“ což znamená: Kdo nekrotí svého jazyka, ruší pokoj, svornost.

Je-li mnohomluvnost ohyzdná u žen a sdružuje-li se jako přívlastek se zbožnými hastroši, o kterých psala tak vystižně dr. Fuchsová v „Hlasu malého Petříka“, pak je ještě ohyzd-

nější u mužů. V žalmech se krátce a jadrně praví: „Muž žva-
vý se nepozvedne na zemi.“

Úkol mužův je jiný než mnohomluvností rozmnožovati ha-
věť bažin, jejíž skřek má více oprávnění, než zbytečná slova
mužova, neboť dí Isaiáš: „Služba spravedlnosti jest mlčení.“
Pro muže pak není jiné služby, nemá-li klesnouti z rytíře na
povídálka a vtipálka, o kterém píše La Bruyér: „Po vtipál-
cích se šlape, toho hmyzu naprší ve všech krajinách.“

Sociální důsledky mnohomluvnosti jsou tedy tak závažné,
že již sv. Jakub uznal za nutné jasně napsati: „Komu pak
se zdá, že jest nábožný a nepojímá v uzdu jazyka svého, ale
svodí srdce své, toho marné jest náboženství.“

I malomluvnost, ač jest považována často za doklad mou-
drosti, není bez nebezpečí hříchu. Nutno uvážiti, že malo-
mluvný člověk krotí sice svůj jazyk, ale nemá dost silné
uzdy pro své myšlenky, ve kterých pyšní a považuje se za do-
konalejšího, než jsou ostatní. Malomluvnost bývá zhusta ko-
lébkou pýchy.

Ale malomluvní mohou hřešiti i jinak. Velmi pěkně to
o nich vykládá sv. Řehoř Vel. Když má malomluvný člověk
něco vytrpěti, trpí mnohem více než člověk, který se umí
o svůj bol sdílností s jiným rozdělití. Malomluvný člověk
zavře všechn bol do sebe a tím vlastně odpírá možnosti se
vyléčiti. Slovo útěchy je často hojivá náplast, ale na ránu
malomluvného nemůže být přiložena pro jeho uzavřenost.
Tak se může malomluvný člověk státi v jistém slova smyslu
sebevrahem.

Jako nikoho nepustí do svého nitra, tak nemá vztahu k ni-
tru bližního, je hluchý a slepý k jeho bolesti, neotevře svých
rtů k útěše. Vidí ránu, má možnost ji hojit a nečiní tak.

Je-li v Písmě sv. psáno: „Člověk moudrý pomlčí do ča-
su,“ pak zajisté jest řečeno „čas mlčení a čas mluvení“.

Malomluvnost není jen kolébkou pýchy, bývá i poduškou
lakoty, závojem smilstva a branou závisti, zkrátka pramenem
neřestí. Malomluvný člověk bývá zklamán: domníval se, že
je dokonalý, když nemluví a zatím propadl jiným, těžším
hříchům.

Je lék proti malomluvnosti a mnohomluvnosti?

Je v liturgii.

Církev pochopila slova: „Dal mi Pán jazyk za mzdu mou,
jím chváliti jej budu.“

Jako mzdu si rozdělujeme pečlivě, abychom s ní vystačili po všechen čas a na všechny případy, tak učinila Církev se slovy, s jazykem.

Církev vnesla do slov řád. Pečlivě je roztrídila a vedena jsouc duchem svatým, vybrala nejdražší z drahocenných k oslavě Boha. To je řeč liturgie.

Srovnajte si pečlivě některou liturgickou modlitbu z misálku, s kteroukoliv modlitbou jinou. Ne že bychom podceňovali ostatní modlitby, s Bohem můžeme rozmlouvatí docela svými, nehledanými slovy, ale na první pohled při tomto srovnání poznáte, že při oficiálních modlitbách Církev je každé slovo na svém místě. Tam nelze nic přidávat ani nic ubírat. Misálek nás sám na př. poučuje, že na kánonu od dob Řehoře Vel. se neděly žádné změny.

Liturgická modlitba je nejlepší lék proti malomluvnosti i mnohomluvnosti.

Mnohomluvným ukazuje nutnost výběru slov. Učí je přímo vážit každé slovo, než bude proneseno. Dává jim modlití se s knězem před evangeliem: „Očist srdce moje a rty mé, všemohoucí Bože, jenž jsi rty proroka Isaiáše žhavým očistil uhlem; rač mne tak svým milostivým slitováním očistiti, abych důstojně svaté evangelium tvé zvěstovati mohl.“

Podobná jest i druhá modlitba.

Po sv. přijímání se modlí kněz: „Čeho jsme ústy požili, Pane, kéž čistou myslí pojmem a nechať z daru časného stane se nám lék věčný.“

Liturgická modlitba učí rozvaze v řeči. Změňte na př. „Otčenáš“ tak, že přehodíte některé prosby a ztratíte všechno. Modlit se s Církví je projev kázně, která zasahuje myšlení i jazyk. Modlit se s Církví znamená klásti si stráž ke svým ústům a dveře ke svým rtům.

Podobně pro malomluvného je liturgická modlitba pobídkou, aby užíval jazyka ke konání dobra a aby včasnou řečí zamezoval nebezpečí jiných hříchů. Liturgie říká malomluvnému: Pohleď, i Církev mluví při bohoslužbách a neodává se jen přemýšlení, neuzavírá se v sobě. Pohleď, že mluví při bohoslužbách nejen k Bohu, ale i k lidem, zdraví je: Pán s vámi, oznamuje jim konec oběti, žehná jim.

Celá Mše svatá je pobídkou malomluvnému: Jdi a čiň podobně, užívej podobně jazyka jako Církev.

Jedno je nutné při správném užití jazyka: býti opravdu

Kristův. Proto píše sv. Ignác v listě k Efeským: „Lépe jest mlčeti a býti, nežli mluvíti a nebýti. Kdo slovo Ježíšovo v sobě má, může vpravdě mlčení jeho vnímati, aby dokonalý byl.“

Dokonalosti mlčení včas nejlépe se naučíme naslouchající slovům Ježíšovým a jeho Církve. Proto tolik potřebujem znalosti liturgie.

Sv. Jan pod Skalou.

Cvič. uč. K. Hroch.

VZPOMÍNKA Z CEST

Malá zmínka o Caesariu z Arles, mnichu kláštera lerinského, v červencovém čísle „Pax“, vyvolala ve mně vzpomínku vždy osvěžující a povznášející.

Je již tomu několik roků, co jsem navštívil dva ostrůvky lerinské, ležící blízko Cannes. Parníčkem dospěli jsme nejdříve k ostrůvku sv. Honorata, který je celý majetkem kláštera cisterciáckého.

Jaké osvěžení, po ruchu světáckého života francouzské Riviéry, stanouti v bráně u přístaviště se sochou Hvězdy mořské a klečícího před Ní sv. Bernarda!

Jaký příjemný protiklad.

A pak už nás přivítá něžně ostrůvek svým zpěvem cikád a kořenou vůní svých keřů a stromů. Připadá vám, že jste tolik a tolik vzdáleni všeho ruchu a neklidu světského, a jako zázrakem že jste přeneseni zpět do středověké minulosti, líbezně svým ideálem monastického života. Stinnou alejí rozložitých platánů blížíme se klášteru.

Prastarý je to klášter; založen byl v VI. stol. Původně byl benediktinský, dnes je obýván Cisterciáky.

Mnoho světců vyšlo z řad klášterní rodiny, i velkého sv. Patrika hostily zdi tohoto kláštera.

Kostel je nový, je vystavěn v románském slohu a připomíná mi svým vzhledem pražského sv. Gabriela.

Komplex klášterních budov je obklopen vysokou zdí: svět sám pro sebe.

Pro přísnou klausuru nedovoluje se ženám vstup ani do kostela.

Je právě po poledni. Jsme opojeni aromatickou výhňí slu-

neční. V klášterní zahradě vidíme mnichy při radostné rekreaci a po cestě, vroubené houštím středomořského rostlinstva, jde několik dvojic bílých mnichů.

Zdravíme liturgickým pozdravem: „Laudetur Jesus Christus“ a v odpověď nejstarší odpovídá: „In aeternum“!

Jak v milém souzvuku zní chvála Kristu uprostřed tiché krásy tohoto ostrova.

Zvony zvou k slavným nešporám, je právě oktáv svátku sv. Bernarda. Rádi bychom se připojili k chvále světce, nejlíbenějšího to květu benediktinského řádu, ale siréna na parníčku nás svolává na palubu.

Je nutno navštívit ještě druhý ostrov s vězením pověstného „Muže se železnou maskou“ a pomýšletí na návrat do Nizzy. — Večer stojím u okna, rozevírám široce okenice a dýchám slanou vůni moře. Jen hvězdná obloha a širá hladina moře oblitá září měsíční zaměstnává mé smysly.

Zrak můj mívá ruch lidí, oddaných jen požitkům; sluch můj nevnímá tanečních zvuků jazzu, mysl zalétá tam daleko na ostrov sv. Honorata, pro mne nejkrásnější a klid srdce poskytující místečko Riviéry.

S večerní modlitbou mísí se prosba k Nejvyššímu: aby jako tehdy ve XII. století poslal sv. Robertovi do Citeaux sv. Bernarda s třiceti jeho druhů k rozkvětu benediktinského řádu, aby i dnes oživil v srdcích vyvolených touhu po klidu klášterním v benediktinském řádě, věrném opatrovníku a obnoviteli posvátné Liturgie, která stmeluje věřící v prožívání života vpravdě křesťanského. M. K.

KŘESŤANSKÝ DEN V RODINĚ

O četbě.

Četba je osvěžujícím deštěm, který každodenně půdu vnitřního života rodiny osvěžuje a zúrodnuje. Bez duchovní četby duše snadno ochlazuje a ježto přestává přijímat poučení, ztrácí napětí.

Poznání Boha je pramenem lásky: musíme totiž znáti, co máme milovati. Denní četbou obnovujeme a získáváme toto poznání.

Co máme čísti? Vše, co je čisté, pravé, povznášející, co duši rozšiřuje a její síly rozvíjí. Každá pravda, která při četbě zasvitne, je paprskem Tváře Boží.

Kdy navrátíme se ke čtení Písma Svatého v rodině? Vinou protestantismu, který ji zneužíval, byla z rodiny vytačena. Církev chce ji opět rodině vrátiti k velikému užítku jejích členů. K dílu i zde! Každá rodina měla by mít krásnou katolickou církevně schválenou Bibli s poznámkami církevních Otců, exegetů a všeho nutného. Ona je pravá „kniha“ rodiny, jí náleží čestné místo, neboť ona je Slovem Božím, neboť znázorňuje Slovo Otce.

Denně, když jsou všichni shromážděni, předčítá otec, matka nebo některé z dětí k tomu určené některý oddíl Svatého Písma. S láskou a úctou je vyslechnut. Otázkami a vysvětlováním je tímto způsobem umožněno vniknout hluboko do duší a svou krásou je uchvátit.

Není-li možno Bibli si zaopatřit, pak nemělo by aspoň scházet Evangelium Pána našeho Ježíše Krista, kniha, která je ztělesněním Syna Božího. Evangelium zjevuje nám neznámého Boha, starou a vždy novou krásu; odhaluje nezastřenou Tvář Ježíše Krista a dovoluje nám nahlédnout v Jeho nádheru. Čtíme Evangelium a studujme je pilně! Jest to nejsvětější, nejsilnější a zároveň nejľaskavější kniha, která ducha a srdce člověka uchvátí: Bůh se v ní zjevuje v celé své ľaskavosti.

Nikdo neodolá slovům Evangelia, jako neodolá zraku Božímu, který z něho vyzařuje s nevypsateľnou krásou Pravdy a Lásky. Evangelium Ježíše Krista jest zavazující Boží Slovo, nejbezpečnější cesta ľidského života.

Je-li vám to možno, čtete komentáře Písma Svatého, jež napsali nejvýznačnější církevní Otcové a učitelé, sv. Augustin, sv. Jeronym, sv. Jan Chrysostom a sv. Bernard. Je možno odpustit, že jsme nebyli seznámeni ve školách a pensionátech s těmito veľedíly?

Čtíme i církevní Otce: jsou svědky katolické tradice — propůjčují, rozvíjejí a zušlechťují křesťanský smysl v rodině, neboť títo praktičtí theologové myslili a jednali.

Čtete a předčítejte svým drahým životy Svatých; jak krásná to a poutavá četba. Jak užitečná je a jak občerstvuje unavené duše! Po více než čtyřiceti letech život mučedníka, o němž jsme v dětství slyšeli, nás dojíma.

Svatí jsou následovníky Krista, jsou paprsky Jeho vznešené Tváře. Čím lépe je známe, tím lépe poznáváme Ježíše Krista a postupujeme v lásce k Němu. Pochopíme-li, jak mysleli, co konali, proč trpěli, odhodláváme se napodobit jich ctnosti. Slova mizejí, ale příklady táhnou, zvláště příklady Svatých.

Neoponechávejte si nikdy špatných knih ani novin, jsou v rukou vašich jedem, který ssajete, který usmrcuje ne-li dnes, tedy zítra. Každá rodina měla by špatnému tisku vyhlásit válku.

Jaká to odpovědnost pro rodiče! Jsou dobré světské knihy: hledejte je a vyvolte je! Jsou dobré romány byť i pořádku. Katolický romanopisec pravil jednou, že nejlepší román je bezcenný, protože líčí život, jakým není.

Bděte nad tím, co do vašeho domu přijde a nedovolte nikdy mladému muži aneb děvčeti číst knihu, jejíž obsah neznáte, kterou nemůžete doporučit slovy: „Čti, bude ti to užitečné.“ Což pijeme jed, abychom ochutnali, je-li dobrý?

Knihy má dnes ohromný vliv; zaopatřme svým knihy, které rozsévají sémě Boží, živí křesťanské citění a rozmnožují náš hlad po Pravdě, Dobru a Kráse, hlad po Bohu. Tím působíme kol nás dílo posvěcení a spásy.

Vypovězme boj špatné knize: udusme ji jako zhoubný plamen a pak pomůžeme rodinu chránit a společnost očistit. Kolik duší bylo špatnou knihou na věky zničeno a jak mnohým četba dobré knihy otevřela brány ráje!

§ 7. P r á c e.

„Zahálka je nepřitelem duše.“
Řeh. sv. Benedikta, k. 48.

Práce jest ctí a vyznamenáním.

Bůh ji dal člověku, aby využíval své sil, napodobil Stvořitele, jehož je obrazem; aby mu splatil za činnost, která je rozvinuta v nás jeho dary. Práce je tedy službou Boží. Ale práce, aniž by přestala býti ctí, stala se hříchem prvního člověka, trýzní, námahou a denní povinností. Ale, Bohu díky, práci, kterou člověk v potu tváři koná — bez níž není chleba — Bůh posvětil, požehnal od okamžiku, kdy Jeho Jednorozený Syn, Bůh z Boha, Synem tesařovým se stal. Od té doby pracovat znamená tolik co vládnout, neboť práce dává člo-

věku důstojnost, sílu a úctu, autoritu a činí jej pánem nad sebou samým.

Křesťanská rodina měla by pod domovní kříž napsati staré pravidlo: modli se a pracuj. Neboť práce a modlitba jsou křídly, jimiž rodina i jednotlivec chce se k nejvyšší dokonalosti pozvednout.

Práce dává modlitbě novou sílu a přináší rozmnožení po-
žehnutí. Práce očišťuje duši a osvobozuje ji od slabostí.

Modlitba osvětluje ji a spojuje ji s Bohem.

Křesťanská rodina, která práci nectí, stává se neplodnou, upadá v opovržení a klesá. Kdo nechce pracovat, ať nejí — říká sv. Apoštol. Jest spravedливо, aby každý v potu tváři svůj chléb získával. Je to přikázání Boží, trest za hříchy, ale zároveň i prostředek k odpuštění. Práce krotí přirozenost, vymítá nepravost, zahání demony, přináší ctnosti všeho druhu, získává zásluhy a je pramenem radosti a pravého pokoje. Nepřítelem duše je zahálka; kalný pramen všeho zla; zbavuje zásluh a vede k smrti. Člen rodiny, který nepracuje, je hanbou a břemenem rodiny, který majetek druhých strávuje, neplodný fíkovník, kterého Pán proklel.

Práce je podstatná a důležitá část křesťanského života ro-
dinného, ale toliko tehdy, hledáme-li v ní pravého Boha. Hledáme vpravdě Boha, když v duchu víry a pokory pracujeme, abychom se líbili Tomu, který práci poroučí, jí žehná, oplodňuje a slibuje ji zde i v nebi odměnění. Hledáme vskutku Boha, pracujeme-li v duchu kajícího a snažíme-li se připodobnit se božskému Dělníku Nazaretskému, Ježíši Kristu: musíme tudíž pracovati pro blaho rodiny, bychom jí pomohli, její postavení zlepšili, ji zušlechtili jak před zraky Božím, tak i před zraky lidskými. Taková práce je láskou k Bohu i k bližnímu pro vůli Boží.

Hledáme Boha v práci, kterou ale nekonáme proto, abychom poklady shromažďovali, truhlice plnili, moci z bohatství plynoucí využívali a rodinu uvrhovali do hříšné vypočítavosti nesevědomité vášně a promyšleného sobectví, — pramenu to zatvrzelosti srdce. Co je platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši a duši bližních škodu utrpěl.

Je povinností rodičů, aby každému členu rodiny přidělili práci; je také jich záležitostí ji usměrnit, umožnit, nad ní bdít, ji opravit a ji vyžadovat. Nezáleží na tom, je-li práce duševní nebo tělesná, je-li konána rodiči, dětmi neb služeb-

nými; úspěch její všem společný je rodinným majetkem, který musí být zžitkován pro rodinu a jí má největší užitek přinést. Jsou-li v rodině dělníci a dělnice zaměstnání, pak nesmí být považováni za parie (vyvržence), za lidi, stojící mimo kruh rodiny, neboť jsou také milovanými dětmi Pána našeho Ježíše Krista. Ach, jak tato pravda je zapomínaná, zneuctěná a pošlapávaná! Proto ten nesmírný konflikt sociální krise, který svět zaplavuje.

Dělník v továrně, na poli nebo v dílně zůstává člověkem, jemuž patří úcta, hodnocení a láska a protože v potu své práce stará se o blaho své rodiny, má nepopíratelné právo na spravedlnost. Sociální otázka je nerozřešitelná, jestliže ji náboženství láskou a úctou nevyřeší. Zaměstnavatel i zaměstnanec musí společně podle pravidel Evangelia řešit blaho jednotlivce. Evangelium učí, že zaměstnavatel i zaměstnanec jsou bratry v Kristu. Jestliže oba tento akt víry nevzbudí, nedojdou nikdy k tomu, aby si rozuměli, se milovali a si pomáhali. Neboť víra udržuje a povznáší jich vzájemnou lásku, přibližuje je, učí je podivuhodným způsobem se podrobit křesťanskému bratrství, neboť z toho rodí se spravedlnost pána k dělníku a naopak.

Je zahanbující a nelidské posuzovat člověka jen jako stroj a levný nástroj vlastního zisku podle jeho výkonnosti. Právě tak dělník nemá vidět ve svém chlebodárci nepřítel, dohlizitele a vykořisťovatele. Dělník je členem tohoto společenství, jehož hlavou je zaměstnavatel, považuje ho za otce a onen jej za syna — není tím vše řečeno? Zaměstnavatel starejš se především o duchovní zájmy dělníka a o blaho jeho duše; má dbáti, aby náboženským a morálním povinnostem učinil zadosť, aby byl vyrván svodům bludů a nemravnosti. Má dbáti i o hospodářský zájem dělníka a zabezpečiti mu mzdu odpovídající jeho schopnostem, která mu umožňuje vydržovati vlastní rodinu zlepšením jejich životních podmínek, jejího blahobytu, důstojnosti a tím ji před Bohem i lidmi pozdvihnout.

Ve svých rozkazech má být zaměstnavatel prozíravý a práci opatrně rozdělovati; nechť vzpomene na svatého Patriarchu Jakuba, který pravil: „Unavím-li svá stáda na pochodu, podlehnou mě za den.“ Vykořisťovat chudobu a bídu, využívat nouzi, jest hříchem do nebe volajícím, přičítám se všem božským i lidským zákonům.

Dělník pak má pracovat svědomitě, poctivě a věrně tak, jak ho smlouva zavazuje; nesmí svému zaměstnavateli škodit ani na osobě ani na majetku; k provedení svých požadavků nemá použít ani moci ani odboje. Proto nemá dbátí vůdců s jejich nepoctivými, nenávistnými a nespravedlivými slovy a jich slibů, jen klam, odpor a zkázu přivádějících, ale v případě nutnosti má se jim na odpor postavit.

Pán i dělník, oba křesťané, pak si porozumějí, budou se milovat a ve vzájemné lásce v srdci Ježíšově pokoj najdou. Pak jich vzájemný poměr a vzájemná důvěra budou dostatečné, aby společně pracovali, čímž vzroste jednota jejich duší. Budou se milovat, to znamená, že zachovávajíce meze svého postavení, budou používat nadání i dary k svému zdokonalení a tak přiblíží čas pokoje, který Bůh přislíbil vzájemně si rozumícím duším. A tak rodina plná vděčnosti, úcty a lásky bude pohlížet na dělníky, bude se cítit rozšířena a obohacena svými bratry, kteří poctivě žijí. Pak přijde království Kristovo do společnosti. Jen dobré pochopení práce toto způsobí.

Přijď království Tvé, Pane Ježíši!

Maredsous.

Dom. Eugène Vandeur.

DOŠLÉ KNIHY

Svätý Metod, arcibiskup moravský a panonský, učitel' slovenský. Na pamiatku 1050-ročného jubilea od smrti nášho apoštola, prvého arcibiskupa a apoštolského legáta všetkých Slovanov vyšla kniha od autora dp. Pavla Spišáka, farára na Vernári, p. Hranovnica-Slovensko. Knihu možno dostať u autora za 5 Kč za kus. Pri hromadnej objednávke 100 kusov autor dáva 5 kusov zdarma. Skrze túto knihu každý dobre sa oboznámi s dejinami, cyrilometodejskou čobou a porozumie cieľ nášich svätých apoštolov. Keďže tohoto roku je veľjubileum a veľkolepá oslava 1050 výročia smrti nášho prvého arcibiskupa a apoštolského legáta, každý horlivý Slovák, Moravan, Čech a Slovan mal by si túto vzácnu knižku zadovážiť. U autora, možno tiež dostať liturgiu slovansko-slovenskú po 2 Kč za kus, ako i obrázky sv. Cyrila a Metoda po 10 hal.

Dr. Čeněk Sameš, Klášter Vilémovský. Zvláštni upravený otisk z „Časopisu společnosti přátel starožitností čsl.“. Vydalo benediktinské opatství v Břevnově 1934. Tiskem Státní fiskárny. Kč 6.—. — Přehledná studie, shrnující zprávy o dějinách dávno zaniklého benediktinského opatství ve Vilémově, v kraji čáslavském. Ve čtyřech oddílech (o území a poloze kláštera, o jeho založení a o dalších příbězích až do smrti posledního

opata r. 1541, o poměrech hospodářských), přibližují a naznačují se nám osudy dávných mnichů, pokud je to jen možno z pramenů málo rozsáhlých a nebohatých. Připojeny mapky klášterních statků a seznamy známých opatů i jiných členů klášterní rodiny mnichů vilémovských. Publikací o monastických dějinách českých je dosud velmi poskrovnu; můžeme proto jen s radostí přijmout tuto průpravnou práci. Jsme rádi, že se jí dostalo příručního vydání a že není třeba shledávat jednočlívých částí po několika ročnicích Časopisu. Břevnovští mají dobrou zásluhu, že vydali tyto stati o jedné ze svých starých odnoží. Jest si přát, aby vycházelo více takových studií, které by snažely a shrnovaly materiál a připravovaly syntetické dílo o dějinách českého mnišství. — Objednávky možno zaslat na Edici benedikt. opatství v Břevnově, Praha XVIII.-1.

J. K. Miklík, K přesnosti myšlení. Vyšlo v září léta Páně 1934 ve Staré Říši jako kurs třicátýprvní. Dílko, mající 142 stránek, jest vlastně pokračováním jiné práce autorovy „K svobodě badání“, jež vyšla také ve Staré Říši 1932 jako kurs 29. Oba svazečky jsou polemickými traktáty proti Fr. Brentanovi, který v osmistránkové práci obvinil katolické vědce z nesvobody. V tomto bývalém knězi vidí Miklík nejnebezpečnějšího ze všech odpůrců Církve. Vyvrací ho filosoficky a historicky a důkazy svoje zabarvuje jemnou ironií, takže četba dílka bude rozkoš pro každého, kdo miluje jasnost v myšlení. J. P.

Xaver Dvořák, Pange lingua. Apotheosa Eucharistie. Vydalo Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustava Francla v Praze. 104 stran, Kč 15.— — Znamý katolický básník věnuje toto dílko prvnímu celostátnímu sjezdu katolíků Československé republiky. V 30 kapitolách prósou psaných zpívá chválu svátostnému Spasiteli a dokazuje, že jeho srdce jest stále kněžsky mladé, jako bylo takměř před 40 lety, když vydal r. 1897 básnickou sbírku „Eucharistie“. I touto knihou potěšil své přátele a čtitele. Také výzdoba místra Koblíhy jest krásným doplněním horoucích meditací Dvořákových. J. P.

Jahrbuch für katolische Erziehung in Österreich. I. Band 1933. Herausgegeben von Dr. Benedikt Reetz O. S. B. Abt. von Seckau. Druck und Verlag der Abtei Seckau in Steiermark. Str. XII. + 262. — Toto dílo jest dokladem vzácného pochopení sekavských benediktinů pro nejpalčivější otázku dneška — vybudování katolického školství. Sám nejdůst. pan opat přispěl dvěma cennými příspěvky do první části sborníku, v níž jsou obsaženy pojednání a přednášky. Zvláště druhá přednáška: „Erneuerung in Christus“ jest zajímavá. Jest tam předně udáno, že Rakousko má 757 katolických vychovávacích ústavů a v nich asi 75.000 žáků. Za druhé v myšlenkově bohatém referátě poukazuje na důležitost liturgie při výchově mládeže. Liturgický program výchovy shrnuje v pěti slovech: mitbeten, mitsingen, mitopfern, mitkommunizieren, mitmachen. Druhý díl sborníku „Rundschau“ obsahuje podrobný seznam rakouského katol. školství. V třetí části „Literaturbericht“ nacházíme konečně bohatý seznam vhodné literatury jak pro vychovatele tak i pro mládež. — Dílo velmi zajímavé které mimoděk budí otázku, kdy se dočkáme podobné publikace o našich českých poměrech. J. P.

LITURGIE A PŘÍRODA

Jsou lidé, kteří říkají, že nepotřebují kostela. Že nejlepší kostel je příroda. Tam vidí ve všem Boha, mohou s ním hovořiti po svém, nepotřebují k tomu žádného prostředníka, někoho třetího, kdo by se míchal mezi ně a Boha. V přírodě se obejdou docela dobře bez kněze a bez ceremonií.

Příroda je jistě něco velkolepého. Ve všech dobách zůstala místem vábícím nezeslabenou přitažlivostí všechny unavené. Její dary vždycky vábily, i když obdarovaní znali nejen velikost a cenu daru, ale i dobu obdarování. Jaro se rok co rok vrací, a přece jeho fukání je nám vždy nové a milé, jeho úsměvy vždy čerstvé, protože nelíčené: uzrály v květech. Pro člověka, kterému život dosud neměl čas říci laskavého slovíčka, je příroda čarovnou studánkou skrývající tisíce úsměvů pod zlomem paprsků vycházejících z toužebně očekávajícího oka, jak vystihl dobře J. V. Sládek: „Úsměvů, úsměvů na tisíc kvete a září a zvoní, a kde je duše tak ubohá, že úsměv nepad' by do ní?“

Ovšem spíše než prostý člověk, který neanalyzuje svého duševního stavu a v přírodě vidí jednak kamarádku, jednak zásobistič surovin pro práci svých rukou, věnovali přírodě pozornost lidé, kterým čas dovolil mysliti na svou bolest, atomisovat ji, cediti ji hranolem svých plánů a snah, aby se zlomila ve spektrum krásnější sice svými barvami, ale podstatou nezměněná. Básníci, umělci, intelektuálové stejně jako fanatikové a vůbec lidé schizotymního typu s bohatou,

hojně diferenciovanou, ale naprosto neukázněnou citovostí hledali vždy v přírodě posvátný asyl před skutečnou nebo domnělou zlobou, kterou jim nasekal svět jako zlomyslný soused roští před práh, na kterém se vyhřívali v sluníčku svých obrodných nápadů. „Je to tak divno na tom světě: ptáček na lístku má dosti a to srdce lidské nemá kde se skrýt před losů zlostí,“ postěžoval si R. Mayer, průkopník sociální poesie v naší literatuře.

Možnost vyplakati se docela sentimentálně beze svědků — a tuto touhu pocítí občas i lidé naprosto nesentimentální a neromantičtí — možnost vnímati impresionisticky a po svém barevné skvrny jedinečného obrazu přírody, opájetí se kabinetními kousky velikého dění, které chce věda sevřít do názvu historická geologie, naléztí pastvu pro všechny své smysly tak lačné a otevřené pro všechno krásné, to je jedna cesta, po které se došlo ke zbožnění přírody, při kterém se přenášejí i náměty a termíny katolické liturgie do nových hymnů na přírodu.

Petra Kříčky obláček, který „ze samé radosti zpívati jal se hymny Bohu svému, zpívati jal se, v ústrety dal se štěstí nemožnému,“ je jásavý tón prožití i té nejmenší události, která v přírodě dovede uchvátiti prostou jednoduchostí a neafektovanou dynamičností. Tam obláček zpívá ještě Bohu, jinde srdce zpívá obláčku jako Bohu.

„Pokloniž se klasům. Hle, co tíže nesou a jsou při tom švižní. Víš, že pro své bližní? A pod nimi v dálku leskne se a vlní niva zlatoklasá, nad níž skřivan jásá. Oltářové stupně. Hory převelebné. U vás na temenech duch můj ve plamelech.“

Tak zbožňuje hory F. Táborský.

I věda si všímá pozorně přírody. Přípravuje se k tomu teoreticky, vyzbrojuje se nástavky lidských smyslů a snaží se všechno přírodní dění vyjádřiti učeně a zhuštěně ve složitých chemických vzorcích.

Příroda není ovšem jen chemická dílna. V ní jsou zjevy zajímaví teoretického fysika i provazníka. Nejrozmanitější pohyby celých rostlin i rostlinných orgánů, způsobované celou serií nestejných podráždění, účelné vyzbrojení rostlin i živočichů pro určité místo, k určitým výkonům, velkolepý koloběh látek v přírodě, to jsou všechno zajímavé a poutavé

věci, z nichž drobeček stačí k celoživotnímu zaměstnání a ještě zbude zcela bezpečně pro nástupce.

Milují-li básníci spíše přírodu tajemnou, vědci nemilosrdně strhávají roušku tajemnosti a snaží se všechno zredukovat na všední pochody, jimž podobné probíhají v tisíci továrnách a laboratořích. Nedaří se jim to vždycky. I příroda má své obrazy dobře zastřené rouškou tajemství.

V mnohém případě věda se staví, že nepotřebuje do přírody Boha. Snaží se objasnit přírodu bez něho. Mluví o velkoleposti přírodních zjevů, jako by byly samy od sebe.

To je druhá cesta ke zbožnění přírody.

Věda konstatuje a myslí, že to stačí k nadšení. Věda ví, že z jednoho zrna je jich v klasu mnoho. Nazve to třeba životrodou silou, jejíž příčinu blíže určití nepovažuje za nutné.

K uctívání přírody stačí fakta. Tu je asimilace, respirace, transpirace: Veníte, adoremus!

Historie pohanských obřadů a obětíšť je vesměs historií přírody: návrší, hájů, studánek. Syrská Venuše měla na výšinách Libanonu svůj zasvěcený háj. Věštby byly vykládány v hájích: tak činil Herkules v Gádesu, bohyně Juno v Kartagině. Zeus měl zasvěcený les na Idě, Aeskulap v Epidauru. Slované měli obzvláštní úctu k lesům, hájům a studánkám, u kterých se shromažďovali.

Příroda působí jistě i na věřícího člověka. Proto, že jsme katolíci, nepodceňujeme, co o přírodě říká věda, ani neodmítáme pěkný verš oceňující přírodu básnicky. Varujeme se jen zbožnění přírody. Varujeme se dělati ze stvořené věci Boha.

Sv. Bernard z Clairvaux vypravuje o sobě, že v polích a lesích pohříživ se v dumání a modlitbu, velice se vzdělával a ve víře utvrzoval.

Petr Van de Meer de Walcheren napsal v článku „Liturgie a mé obrácení“ toto: „Pozorujete-li přírodu čistým a prostým pohledem, duchem zbaveným domněnek klamně vědy a postavíte se jako pokorní křesťané v tvář stvořenému světu a viditelné skutečnosti vesmíru, přesvědčíte se, jak celá příroda němě a slepě poslouchá zákony Prozřetelnosti: rostliny, slunce, nerostná příroda, zvířata, naše malá černá země i nekonečná obloha zářící nespočetnými nebeskými světly.

Slyšíte v prostoru hřmítí hymny beze slov, jásající chválou všemohoucímu a moudrému Stvořiteli.

Klaněti se Bohu učí nás celá příroda ve své klidné a hrozné kráse, jež nás dojíká i unáší. Zde musí umění hledati své prvky a omlazovati se, nechce-li zajíti v kultu neživotných tvarů, ve výmyslech čistě mozkových anebo ve vzácných sice, ale jedovatých květech, vypěstovaných v teplém skleníku pyšné osamocenosti.

Ve svém slavnostním a teskném mlčení, v ohromujících jevech, v celém mnohonásobném a nekonečně mnohotvárném divošském a tak milování hodném žití příroda dosvědčuje slávu Boží.

Nemůžeme nazvati tuto němou, nevědomou a přece tak působivou oslavu Liturgií Přírody?

Tehdy, když Bůh projevil svou nekonečnou laskavost a stvořil svět, znenadání jako z obrovského orchestru zazněly první akordy této liturgické symfonie Kosmu.“

To je nejsprávnější pochopení přírody. Stvořitel jí uložil, jakým způsobem má vzdávati čest a chválu Jemu, Prvnímu, Živému, Bohu. A příroda celou svou velkolepostí plní tento úkol. To je její liturgie, to jsou gesta její bohopocty.

Lidská duše je ovšem něco víc než příroda. Ti, kdož nás svádějí k uctívání přírody, vyřadili slovo duše ze svého slovníku a postavili člověka mezi nejvyšší obratlovce.

Kdyby tomu tak bylo, pak by člověku opravdu stačil jen les a nepotřeboval by nikdy kostelů, jako jich nepotřebuje nemá tvář.

Ale člověk má duši, která jest si plně vědoma své existence a která celou svou horoucností směřuje k Bohu, svému původci. Člověk se může vyplakat v lese, může se v polích projít ze svého zármutku, může se velmi zbožně modlit mezi dozrávajícím klasy nebo pod květy stromů, ale to všechno člověku nestačí.

Cítíme, že naše spojení s Bohem musí být daleko jiné, že Bůh nám je daleko bližší, než je v přírodě, protože se z lásky k naší duši stal člověkem a ukázal nám, jak se máme společně, u vědomí své lidské důstojnosti a pravého bratrství, scházeti u jednoho stolu k lámání téhož Chleba.

Odkázal nám sedmero zdrojů své milosti, jež Církev nám předává vybírajíc krásná slova na doprovod a užívajíc pohybů a gest odkázaných z evangelia, skutků apoštolských a spisů prvních svatých Otců.

To je liturgie, kterou dáváme sebe, abychom přijali Krista.

To je liturgie, kterou nenahradí sebezbožnější rozjímání v přírodě, jíž jsme ovšem vděčni, že nás k němu z úradků Božích pobízí.

To je liturgie, která nám bere všechno, aby nám dala Vše. Kterou se musíme zničit, poněvadž kdo neumřel hříchu, nemůže být Boží.

I příroda má v liturgii své místo: pšeničné zrno na hostie, hrozny na obětní víno, voda, sůl, oleje a balzámy, zlato a drahé kamení, včelí vosk atd. jsou její příspěvky, hmotné dary pro viditelné úkony, které mají tolik neviditelné moci. Člověk — po pádu prvních lidí náchylný ke zlému — rád by zneužíval i přírodu. Proto z ní Církev vybírá nejlepší a nejvýznamnější dary, aby je očistila a jimi i člověka očišťovala a přiváděla k prvnímu původci — Bohu.

„Lidstvo není právě ani chuchvalcem nesnášlivých pudů, ani žádným živočichem, nýbrž kulturní společenství, o to pevnější, oč názorově jednotnější.“ (J. L. Fischer v „Indexu“.) K této jednotě a síle jednotnosti přivádí duši lidskou stojící nad přírodou právě omilostněné gesto liturgie objímající věncem liturgických dob a svátků celé lidstvo, všechen svět.

Svatý Jan pod skalou.

Cvič. uč. K. Hroch.

ODPUSTKY

Je-li řeč o Svatém roce, tu většina lidí myslí na jubilejní odpustky. A přece, jak by se mohlo odvodit z dosavadních našich vývodů, zdaleka nejsou hlavní věci. Je však jisté, že Boží prozřetelnost chtěla nám říci, abychom ve Svatém roce anebo z podnětu Svatého roku ptali se samy sebe, jaký je náš poměr k odpustkům.

Odpustky záležejí v tom, že časné tresty za hříchy se odpouštějí i mimo rámec svátostné zpovědi, a to tím, že Církev na ně aplikuje Kristovy zásluhy. Tedy v odpustcích nejde o odpuštění vlastních hříchů, které musí již být odpuštěny, aby se mohly odpustit i tresty, jež za ně mají se vytrpět.

Církev nabízí Bohu náhradu plné hodnoty z církevního pokladu, který je nahromaděn zásluhami Krista i svatých. Takový poklad existuje: to vysvětluje z Kristova nekonečného zadostiučinění a z fakta, že mnozí svatí, kteří hřešili jen má-

lo, vykonali dílo víc než dostatečného zadostučinění. Tato zadostučinění mohou se aplikovat jiným: to vysvítá z fakta, že všichni pokřtění jsou a tvoří jedno tělo, jehož hlavou je Kristus. Církev svatá má moc tato zadostučinění aplikovat jiným: to vysvítá z fakta, že božský Zakladatel přenesl na ni plnou moc odstranit vše, co stojí v cestě dosažení nebeské blaženosti.

Odpustky se dělí na plnomocné a neplnomocné. Plnomocnými trest se odpouští úplně, neplnomocnými pouze jejich část.

Odpustky lze aplikovat též duším v očistci. To vysvítá již z fakta, že ubohým duším v očistci můžeme přispět svou pomocí. Je samozřejmé, že Církev svatá nad zemřelými již nemá pravomoc. Proto odpustky lze aplikovat duším v očistci pouze ve formě přímluvy. A záleží to úplně na vůli Boží, zda určité odpustky chce aplikovat určité duši. My pak můžeme pouze všeobecně předpokládat, že Bůh tento úmysl má.

Při odpustcích Církve svaté naprosto nejde o něco mechanického nebo magického. To vysvítá již z fakta, že ani nejmenší část trestu nemůže se odpustit, jak již bylo řečeno, nebyly-li napřed smyty hříchy. Při plnomocných odpustcích musí tedy být smyty všechny hříchy. Nauka o odpustcích stává se tak mocnou pobídkou k lítosti a pokání a k vnitřnímu duchovnímu životu. Uvědomujeme si vážnost hříchu, Boží spravedlnost, existenci onoho světa.

Vůbec musíme klidně připustit, že mnozí křesťané zacházejí s naukou o odpustcích příliš povrchně. Jsou to hlavně ti, kdo přihlížejí jen k tomu, aby získali co nejvíce odpustků. To je sice dobré a správné, ale u mnohých to nabývá formy, jež naprosto již neodpovídá důstojnosti věci. Při tom totiž počítají, měří a odvažují. Již vůbec se nemodlí modlitby, s nimiž není spojeno tolik a tolik odpustků. Dávají se zapsat do všech možných bratrstev, jen aby se stali účastnými odpustků. Nezištný život, pokání, umrtvování, čistá a nesobeká láska k Bohu, to vše je jim při tom věci naprosto vedlejší. Jsou to náboženští egoisté, jichž zbožnost konečně se točí kolem nich samých a nikoli kolem trojjediného Boha.

Mezi plnomocnými odpustky vlastní místo mají odpustky jubilejní. Nikoli však v tom smyslu, jako by samy sebou byly

něčím dokonalejším, nýbrž vzhledem k okolnostem, jež s nimi jsou spojeny.

Předně mohou se získat zřídka kdy. Jubilejní odpustky vypisují se obyčejně jen jednou za 25 let. A vypisují-li se mimořádně, pak pohnutí k tomu je zase tak významná, že může mít veliké zpětné působení na duši.

Aby člověk odpustky získal, je dále nucen putovat do Říma. I z toho si člověk uvědomí veliký a mimořádný význam odpustků. Samozřejmě cesta do Říma musí také skutečně být poutí a ve Věčném městě musí se poutník tak chovat, jak se sluší na ty, kdo konají pokání za své hříchy.

Dále podmínky jsou četnější a obtížnější, než obvykle jsou pro získání plnomocných odpustků. Poutník je nucen víc se modlit.

Mimořádná plnomoc, kterou mají zpovědníci, je spasitelnou pobídkou, aby člověk se zeptal sama sebe, zda v jeho životě vše je v pořádku.

Zcela mimořádné jsou potom milosti spojené s pobytem ve Věčném městě. Kdo je v jeho zdech, plnými doušky dýše vzduch věčnosti. Vše mu mluví o hrdinských dobách křesťanství: Colosseum, velechrám svatého Petra, basilika svatého Pavla, Laterán. A což teprve slaví-li se svatá tajemství v katakombách na hrobech mučedníků! Což tam do duše nepřichází něco zvláštního? Necítí tam, jak s ní spadá všechno smetí staletími nahromaděné? Nedýchá tam volněji? Netčší se tam ze šťastné prostoty prvních křesťanů? Vzdává hold Kristu v jeho zástupci a dostává jeho požehnání a nové milosti...

Jubilejní odpustky radostného roku Vykoupení mají ještě něco zvláštního. Jejich účinky musí být trvalé v tom smyslu, že s vděčností je naplněn novou trvalou láskou ke Spasiteli ten, kdo si uvědomil, že odpustky a odpuštění hříchů a posvěcení je dílem našeho božského Spasitele; a musí být trvalé v tom smyslu, že si pak žádá jedinou věc, a to, aby po celý život neustále čerpal ze Spasitelových zdrojů.

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

SIGNIFER, SANCTUS MICHAEL

Signifer, t. j. praporečník, vůdce, sv. Michael, přední z archandělů, zvaný též psychagogós nebo psychopompeus, vůdce duší, byl první ze jmenovaných andělů, jenž vnikl do oficiální heortologie východní i západní. Jako „signifer“ je označen v ofertoriu Mše sv. za zemřelé, a právě tomuto jeho postavení má být věnován tento článek.

Ofertorium ono zní: „Domine Jesu Christe, Rex gloriae, libera animas omnium fidelium defunctorum de poenis inferni et de profundo lacu: libera eas de ore leonis, ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum: sed signifer sanctus Michael repraesentet eas in lucem sanctam: Quam olim Abrahae promisisti et semini eius.

¶. Hostias et preces tibi, Domine, laudis offerimus: tu suscipe pro animabus illis, quarum hodie memoriam facimus: fac eas Domine, de morte transire ad vitam. Quam olim Abrahae promisisti, et semini eius.“

Toto ofertorium je po mnohé stránce zajímavé:

1. Je to jedna z málo zachovaných forem původního zpěvu obětního, při němž, jako při Introitu a při Communio, byl zpíván nějaký žalm, a to antifonárně. P. Parsch v „Das Jahr des Heiles“ 1931, II. díl, str. 645, vykládá zachování delšího zpěvu ofertoriálního při Mši sv. za zemřelé tím, že právě při této Mši sv. se také nejdéle zachoval průvod s obětinami, během jehož bylo ofertorium zpíváno. (Srov. i Eisenhofer, Handbuch der Liturgik, vyd. 1933, II. 137.)

2. Obsah tohoto ofertoria je opravdový crux interpretum, zejména po stránce dogmatické. Věříme totiž, že je osud duše lidské nezměnitelný, jakmile se tato odloučí od těla. V ofertoriu se však užívá takových výrazů, jež, doslovně vzaty, se vztahují na peklo, takže podle obsahu jeho jako by Církev prosila za vysvobození duší z muk pekelných.

Někteří proto praví, že všechny ony výrazy jsou silná synonyma vztahující se na očistec, takže Církev se zde modlí za vysvobození duší z očistce. (Srov. Kupka, „O Mši sv.“, str. 343, kde jmenuje též ony autory. Podobně i Eisenhofer na uv. m. str. 138.)

Jiní (srov. u Eisenhofra na u. m. Josef Stiglmayr) vysvětlují obsah toho ofertoria na základě domněnky starověkého křesťanství (stol. III.—V.), že duše musí po smrti procházeti

vrstvami vzduchu. Při tomto „procházení“ vrstvami vzduchu je obklopena anděly dobrými i zlými: dobří ji hledí dostatí do nebe, zlí do pekla. Když prošla, je teprve souzena, a pak si ji podle rozsudku buď zlí odvedou do pekla, nebo dobří do nebe. Vůdcem dobrých je archanděl Michael.

Někteří konečně (srov. Kupka, uv. m. str. 344, pozn. 3) se domnívají, že „Církev si zde zpřítomňuje události, které již minuly, čímž liturgie nabývá poeticko-dramatického rázu, dostává se jí zvláštní svěžestí a rozmanitosti“ (Kupka, str. 345). Modlí se tedy Církev v tomto ofertoriu za osvobození duší od muk pekelných, jako by ty duše teprve se měly odloučit od těla, jak je tomu podobně v modlitbách za umírající.

Snad by se dal na základě těchto výkladů sestavit jiný výklad spíše historicko-liturgický.

a) I když stále zůstane platná zásada: „*Legem credendi lex statuat supplicandi*“, t. j. liturgie vždy byla a bude jakýmsi pravidlem víry, není tím nijak tvrzeno, že by každá modlitba, každá antifona neb každý jiný liturgický projev musel vždy míti určitý účel dogmatického poučování. Liturgie mluvila v první řadě k živým, a jako již před tím v sekvenci „*Dies irae*“, tak i zde, když přinášeli dary obětní, vhodně jim znovu živě připomněla nebezpečí, jaké hrozí duším jejich. Měl tedy tento ofertoriální zpěv význam spíše asketicko-morální, než dogmatický.

b) Ofertorium dnešní jistě není původní. Ve starých Antifonářích jsou uváděna ofertoria jiná. (Srov. Schuster IX, str. 85.) Běželo by tedy o to, pokusit se určit, kdy a jak asi vzniklo. Schuster vzhledem ke jmenování sv. Michaela píše (uv. místo), „že pochází jistě z prvních století středověku“, to by znamenalo z doby IX.–X. stol.

Zdá se však, že celé nevzniklo najednou. Rozlišoval bych jako starší část: „*Libera animas... de profundo lacu, libera eas de ore leonis*“ od novější: „*ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum, sed signifer...*“

První část, kterou jsem nazval starší, bych uváděl ve vztah s třetí skupinou modliteb z *Ordo commendationis animae*, začínajících „*Libera*“, druhou část bych položil do ovzduší humanismu, v tom smyslu, v jakém ovlivňoval Danteho při psaní „*Božské komedie*“ a později Michelangela při kompozici obrazu „*Poslední soud*“ v kapli sixtinské.

Hned vysvětlím. Francouzský archeolog Le Blant první upozornil, že některé biblické scény, jak je nalézáme na křesťanských náhrobcích ze stol. IV., se úplně shodují s oněmi, jež jsou uváděny právě v oné skupině modliteb „Libera“ z Ordo commendationis animae. Podobné scény však nacházíme již ve stol. II. a III., ano některé i v I. stol., na malbách v katakombách. Z toho vyvozuje P. Sisto Scaglia (I „Novissimi“ nei monumenti primitivi della Chiesa, Roma 1910, str. 47 a násl.), opíraje se o výklad maleb v katakombách, jak jej podává Wilpert, že i malíři prvních století byli k těmto malbám v katakombách inspirováni liturgickými modlitbami, nějakým prototypem oné modlitby „Libera“.

Není bez zajímavosti, že i ve dvou modlitbách nesprávně připisovaných sv. Cypriánovi († 258), jež také Migne P. Lat. IV. col. 905—910 uveřejňuje (Harnack, Texte und Untersuchungen 19, 3b, 1899, obě klade do stol. IV./V.), a jež jsou uváděny ve vztah s modlitbami „Libera“ (srov. Buchberger, heslo Commendatio animae, vyd. 1931, svaz. III, str. 15), vyskytují se prosby: „Exaudi me orantem, sicut exaudisti Danielelem de lacu leonum“ (vyslyš mne prosícího jak jsi vyslyšel Daniele z jámy lvové), a dále: „Digneris me liberare ab igne et poena perenni, et ab omni tormento, quod parasti iniquis“ (rač mne vysvoboditi od ohně a trestu věčného i od všelikých muk, jež jsi připravil hříšníkům), a „Libera me de manu quaerentis animam meam“ (vysvobod' mne z ruky toho, jenž slídí po duši mé).

Tedy tytéž myšlenky, jež vyjádřeny jsou malbami v katakombách z I. až III. stol. basreliéfy náhrobků ze IV. stol. a modlitbami „sv. Cypriána“ ze stol. V., a jež jsou zachovány i nyní v Ordo commendationis animae, byly podnětem k první části ofertoriálního zpěvu Mše sv. za zemřelé.

Rozhodně „lacus“ a „leo“ nutno vztahovati v první řadě na Daniele (Hl. 14, vv. 30—42) a ne na I. epištolu sv. Petra 5, 8 („...děbel obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by polhltil“), neboť právě Daniel mezi lvy byla scéna v katakombách velmi užívaná a vyskytující se již v I. stol. v katakombách sv. Domitilly (srov. na př. obrázek v „Manuale di Archeologia cristiana“ od P. Sisto Scaglia, Roma 1911, str. 247 a 435), a původní znění pravděpodobnější je de ore leonum, a ne leonis.

Zdá se tedy, že myšlenka, jež je uvedena v modlitbě „Ora-

tio post obitum hominis“ v Sakramentáři Gelasiánském: „Liberam eam, Domine, de principibus tenebrarum et de locis poenarum — Vysvobod' ji, Pane, od vládců temnot a z míst trestů“ (srov. Schuster, IX, str. 86), byla během VIII.--X. stol. (Gelasianum je ze VII.--IX. stol.) rozvinuta vlivem myšlenky převzaté z modliteb za zemřelé.

Druhá a třetí myšlenka uvedené orace po zesnutí člověka: „Adsit Angelus testamenti tui Michael... „Nechť přispěje anděl zákona tvého Michael“ a „Maneatque in mansionibus Sanctorum, et in luce sancta, quam olim Abrahae promisisti et semini eius — A nechť přebývá v příbytcích Svatých a ve svatém světle, jež jsi kdysi přislíbil Abrahamovi a jeho potomstvu“, byla připojena jistě s první hned současně — antifona ofertoriální byla úmyslně sestavena dlouhá, aby zpěv vystačil během průvodu s obětinami — celá však tato druhá část byla později, ve stol. XI.—XII. pozměněna vlivem anticické ideje oživé humanismem o „tartaru“ a vůdci duší z tartaru. Parsch na uv. m. výslovně píše: „Tento starý zpěv opírá se o anticko-pohanskou představu o doprovázení duší.“

Schuster cituje (uv. místo) arabskou apokryfní historii ze stol. IV. o Josefu tesaři, jenž také prosí: „Blíží-li se můj život ke konci, pošli mi Michaela,... aby stál při mně, tak aby má ubohá duše vyšla v pokoji, bez trestu a strachu z tohoto bolestem podrobeného těla.“

Legenda svatováclavská „Crescente fide“ ze stol. X. má také zajímavou zmínku o přípitku sv. Václava před smrtí: „Pijme tento kalich, snažně prosíce sv. Michaela, aby duše naše ráčil uvéstí nyní v pokoj plesání věčného.“

V nynější katedrále anglikánské v Ely (sev. od Cambridge ve vých. Anglii) byl nalezen náhrobní kámen ze XII. stol. představující anděla, výslovně jmenovaného Michael, v nápisu: „Scs. Michael oret pro me“, jenž uvádí duši biskupa Nigela (1133—1169) do nebe.

Přesvědčení tedy, že sv. Michael má zvláštní vztah k duším po jejich smrti, se dá dokázat od nejstarších dob. (Srov. katakomby a sv. Otce, zejména ony píšící o zmíněném již „průchodu duší“ vrstvami vzduchu k soudu.) Ale právě anticická myšlenka psychopompea z tartaru pozměněna byla křesťanským přesvědčením o doprovodu, jež duším poskytuje sv. Michael, a vše to dalo vznik i změně původní formy druhé části zpěvu ofertoriálního při Mši sv. za zemřelé.

Výraz „Rex Gloriam“ upomíná na podobný ve chvalozpěvu Ambrosiánském a „animas omnium fidelium defunctorum“ ukazuje na stol. XI. a možná, že právě také v této době (XI. stol.) byla složena tato ofertoriální antifona v prvním znění, později vlivem humanismu.

Připustíme-li skutečně, jak chce P. Parsch, nějakou anticko-pohanskou představu, jež měla vliv na vytvoření tohoto ofertoria, pak rozhodně musíme též připustit dvojí tvoření, jak jsem naznačil.

Neboť je vyloučeno, že by v téže době současně dala vznik liturgické modlitbě klasická idea starokřesťanská (Daniel v jámě lvové) a klasická, pohanská (tartarus a vůdce duší z tartaru).

3. Zdá se konečně, že verš: „Hostias et praeces...“ je také později přidán, neboť obsahem předpokládá již vžitou památku všech věrných zemřelých. Podobně ono „omnium fidelium defunctorum“ nebude také původní, z téhož důvodu. Dovolil bych si proto na základě uvedených vývodů zrekonstruovati ofertorium ze Mše sv. za zemřelé takto:

a) V době po Gelasianu vlivem v tomto sakramentáři uvedené Oratio post obitum hominis (viz zde sub 2b) a vlivem modliteb „Libera“ z Ordo commendationis animae sestaveno bylo ofertorium asi toto:

Antif.: Domine (Jesu Christe?), libera animam servi tui de poenis inferni, et de profundo lacu, de ore leonum. Adsit ei Angelus Testamenti tui, Michael. Libera eam de locis tenebrarum, maneatque in luce sancta, quam olim Abrahae promisisti et semini eius. — Následovalo několik veršů žalmu 50. nebo 117. (srov. Schuster IX, str. 85) s opakováním celé antifony neb refrénu: Quam olim Abrahae.

b) Další úpravou rozšířeno na duše všech věrných zemřelých a v době pozdější vlivem oné představy anticko-pohanské o tartaru byla upravena slova: „Libera eam de locis tenebrarum“, takže vznikla věta: „Ne absorbeat eas tartarus, ne cadant in obscurum.“ Také pomoc Michaela archanděla z pouhé asistence (adsit) pozměněna v převedení a předvedení (repraesentet eas...), buď rovněž vlivem antické představy o uvádění duší andělem dobrým, kterou potvrzují liturgické modlitby¹ ze VII.—VIII. stol. a vzhledem k sv. Mi-

¹ Na př. v sakramentáři Gregoriánském (PL 78, 216) v postcommunio in missa unius defuncti se praví: „Praesta... ut animam famuli tui illi (místo

chaelu náhrobní obraz sv. Cyrila v Římě u sv. Klementa z XI. století.

Je jisté, že studiem pramenů bylo by nutno tyto vývody ještě potvrditi, zejména se zdá, že vsunutí slova „tartarus“ stejně jako onen poukaz na funkci sv. Michaela „psychopompa“ dalo by se vysvětliti i bez předpokladu (P. Parsche) anticko-pohanské představy pozdějšího upravovatele.

Ale nutno připustiti možnost tohoto předpokladu, připomeneme-li si, jak jsem již naznačil, koncepci Dantovu a Michelangelovu. „Božská komedie“ nese mnohé stopy vlivu představ anticko-pohanských, a podobně „Poslední soud“ Michelangelův byl jistě spíše inspirován Dantem a názory některých Otců o procházení duší vrstvami vzduchu (ze III. až V. stol.) a o zápolení dobrých andělů se zlými o tyto duše, než obsahem sekvence „Dies irae“, jak se domnívá Schuster (m. u. IX, str. 82).

A jestliže se papež nebál připustiti v papežské kapli v průčelí za prvním oltářem, při němž papežové sloužili a sloužívali Mši sv., obraz dogmaticky sice nepřesný, ale působící mocně s hlediska mravoučného, pak pochopíme, proč i do liturgie, do ofertoria připuštěny byly myšlenky nepřesné sice s hlediska věroučného, za to ale velmi působivé po stránce asketicko-morální.

nyní užívaného N). ab angelis lucis susceptam in praeparata habitacula deduci facias beatorum.“

Praha.

Dr. Josef Beran.

SEPTUAGINTA¹

Řeč, ve které mluvil Bůh ve svých zjeveních jak praotci Abrahamovi, otci všech věřících, tak i jeho potomkům, patriarchům a prorokům, bylo nářečí synů kananejských, které on, vystěhovav se z Mesopotamie, přijal ve své nové

¹ Toto pojednání o Septuagintě je zároveň referátem k nedávno vyšlé knize: *Septuaginta id est Vetus Testamentum Graece iuxta LXX Interpretes edidit Alfred Rahlfs*. — Grossoktavformat. Decklgröße 24½×16½ cm. Zweibändige Studenten-Ausgabe: Auf bestem kräftigem Bibeldruckpapier gedruckt. Band I.: Umfang 1234 Seiten. Band II.: Umfang 943 Seiten. Kat. — Nr. 837 Dauerhafte, farb. Rohleinenbände, Seitengoldtitel, Grünschnitt. RM. 12.—. Privileg. Württ. Bibelanstalt, Stuttgart.

vlasti. Co dědic domu Terachova z kmene Semova, který jako bohatý kočovník rozbil své stany v jihobabylonské krajině Ur, přinesl si z domova semitské nářečí aramejštině² příbuzné, kterým se mluvilo i v Haran. Do tohoto severozápadního obchodního uzlu, kudy vedly cesty pro karavany z Mesopotamie přes Syrii do fenických skladišť Středozemního moře, přistěhovala se rodina Terachova, aby si zde založila trvalé bydliště. Zde zastihl bohobojného Abrahama, který byl již 75 let stár (Gen. 12, 4), hlas Boží, jenž jej vedl daleko od jeho příbuzných do země kananejské. Tu našel jiné lidi, jiné mravy, jinou řeč, a tomu všemu se musel jako cizinec přizpůsobiti. Od nynějška je země kananejská vlastí jeho a jeho četného potomstva. Nářečí zdejšího domorodě-

² Zdali náleželo aramejské nářečí kmeni Terachovu od jakživa jako mateřská řeč, nebo či si je byl osvojil teprve za svého pobytu v Haran, to můžeme pominouti. Chaldejské kmenové sídlo Ur (Gen. 11, 28... 15, 7) je bezpochyby totožné s městem Ur v jižní Babylonii, s jejíž starou kulturou nás seznámily nejnovější vykopávky (C. L. Woolley, Vor 5000 Jahren). Tato jihobabylonská krajina byla od nepamětných dob obývána tak zvaným kmenem Sumerů, národa to neznámého původu, který hraje velkou úlohu v dějinách východní vzdělanosti. Řeč tohoto senárského obyvatelstva se v základě liší od řeči semitských, patří zcela k jiné větvi a nemá s hebrejštinou, aramejštinou, arabštinou atd. nic společného, než pár přejatých slov, která se pozvolna dostala do obecné řeči. V severní části Babylonie bydlili již od pradávna kmenové semitského původu, t. zv. Akkádovci (Gen. 10, 10).

Ur, jehož zbytky ukrývá pahorek u nynějšího Mugheir, byl jedním z nejstarších sídlišť Sumerů. Jako residence mocné dynastie měl po celá tři tisíciletí velkou důležitost a tvořil zároveň středisko náboženského kultu měsíce. Svádí nás to tudíž k doměnce, že kmen Terach, který se usadil v bezprostřední blízkosti Uru, tohoto hradu sumerské kultury, též sumersky mluvil; než pravděpodobné to přece není. Možná, že znal akkádskou řeč, druh nářečí semitského, která jako druhá řeč země pronikla následkem politické převahy severních sousedů. Než i akkádská řeč se liší dosti od dialektu aramejského. Od té doby, co dynastie Amurů za Hammurapiho ve 20. stol. před Kr., zřídila babylonskou říši, nastal obrat ve všem. V celé Babylonii byla teď státní řečí akkádština. Za vlády jeho syna, v 12. roce Samsuiluna, lehl Ur plamenem a jeho osud stihl všechny opory sumerské vzdělanosti. „Od nynějška není o Sumerech ničeho slyšet. Jejich řeč žila dále; třeba ne v obecném užívání, jistě aspoň v náboženské literatuře. Vědychtiví učenci ji sice studovali, avšak i s pomocí slovníku jí jen stěží rozuměli.“

I když kmen Terachů znal akkádštinu, přece přichází v úvahu jiný semitský dialekt jako mateřština synů Heberových. Jejich kmenová sídla se rozprostírala v území Chaldejců (Ur Chaldaeorum). O Chaldejcích se

ho obyvatelstva, které se jen málo liší od nářečí Feničanů, Moabitů, Ammonitů a Edomitů, stává se pro budoucnost mateřštinou jeho pokolení, zatím co jeho příbuzenstvo v Haran usazené se pevně drží nářečí aramejského. Když později vnuk Abrahamův, patriarcha Jakub, se navrátil do své vlasti po dlouholetém vyhnanství v Haran a loučil se na prahu Zaslíbené země se svým tchánem Labanem, tu pojmenovali místo, kde obětovali, ve své řeči. Jakub nazval to místo Gal'ed, Aramejec Laban dal mu jméno Jegar-Sahadutha (Conf. Gen. 31, 47).

Půl druhého tisíce let zůstává řeč synů kanancjských výhradně nářečím židovského národa v obcování synů Izraele mezi sebou jak v obchodě, tak i ve styku s pohanským oko-

mluví ve starých dějepisných zprávách málo. To se vysvětlí tím, že neměli v rané antice ani politické ani kulturní důležitosti. Že se jedná o semitské národy, vysvítá z Isaiáše 23, 13, kdež se Chaldejci odvozují od Assura (Terra Chaldaeorum... Assur fundavit eam); zdá se, že Assur je podle rodokmene lidstva (Gen. 10, 22) vedle Arama potomkem Semovým (cfr. Gen. 22, 22). — Hebr. Jošbe Babel... Kasdim Is. 43, 14 Chaldejci srov. Kešed vlastní jméno synovce Abrahamova, syna Nachorova 1. Mojž. 22, 22. Plin. hist. nat. 6, 30 Chaldaicarum gentium caput (Babylon). Jer. 50, 10... Et erit Chaldaea in praedam... (12) confusa est mater vestra nimis. — Chaldejci jak v Písmě sv. tak i v klínových památkách nejsou nikde jinde uváděni, než jižně od Babylona. (Conf. Is. 23, 13; 47, 1... Jdt. 56). Zeměpisec Strabo praví právě o tomto (XVII, 1, 6 § 739): „Je také jistý národ Chaldeců a jedno území v Babylonii po nich pojmenované, jež sousedí s Árabý a s tak zv. Perským mořem.“ Z § 767 vysvítá, že nížiny Eufratu (v území záplav) až k Perskému zálivu byly obydleny Chaldejci. Na západě tvořila hranici jejich sídel Arabská poušť. L. C. Woolley se právem domnívá (str. 13), že již ve velmi rané době nezávisle od semitských Akkádovců jiná větev semitských národů pronikla do krajín severozápadně od Perského zálivu. „Nad centrální planinou arabskou byli roztroušeni předchůdci nynějších Beduinů. Tito kočovníci dovedli těžiti z příznivé okolnosti, která se jim naskytla ke změně jejich způsobu života, tím, že vysušili spodní deltu. Jednotlivé rodiny nebo kmeny výše položených pouští sestupovaly totiž do bažin té země, kde jen nějaký ostrov jim mohl poskytnouti půdu k zemědělství. Tak přišel semitský prvek do země Sumerů, jenž se lišil od semitských obyvatelů Akkádská. Nehledě k jisté podobnosti řeči (a i tu byly asi dialekty velmi rozdílné) měli máloco společného a jistě nestáli ani na témže stupni vzdělanosti.“

Ze všeho toho plyne, že jižně od Ur již velmi záhy bydlily semitské pastýřské kočovné kmeny v sousedství Sumerů, jejichž pravlast ležela asi ve stépiích severovýchodní Arabie. Podle toho mateřskou řečí potomstva Heberova za jeho pobytu v jižní Babylonii byl dialekt příbuzný arabštině.

lím uvnitř hranic palestinských. Ačkoliv toto semitské nářečí bylo jen od patriarchů přijato, platí přece za řeč Židů, kteří svůj původ v hlavní linii Heber odvozují od Sema. (I. Mojž. 11, 14.)

Pro Izraele je hebrejšťina řečí svatou (Lešon haqqodeš), ve které Bůh úmluvy a útočiště vyvoleného národa mluvil k otcům a prorokům; je řečí bohoslužebnou, v níž byl oznamován Zákon, proroctví a zaslíbení, sepsáno celé Zjevení a budoucím pokolením odkazováno jako dědictví. V době pozdější, když Izrael ztratil svou politickou samostatnost a hebrejšťina dávno pozbyla charakteru živé řeči, zašla rabínská kritika Písma sv. — „která postavila plot kolem Zákona“ — ve stanovení kánonu příliš daleko. Uvedla totiž v pochybnost božskou inspiraci všech knih, které nevznikly na půdě palestinské anebo byly sepsány v jiné řeči než hebrejské. Tak vyloučila z kánonu knihy: Tobiáš, Judit, Knihu Moudrosti a Knihu Sirachovcovu.

Třebaže si hebrejšťina, řeč otců a proroků, udržela po všechny časy své privilegované postavení jako řeč liturgie a bohoslužby, jako řeč obcovací počala počátkem polovice prvního tisíciletí vymínati. To byl přirozený následek rozptýlení Židů mezi pohany. Již v první čtvrtině 8. stol. př. Kr. zastihl trest Boží nevěrnou severní říši samařskou. Roku 722 př. Kr. padla residence deseti říšských kmenů po 3letém obléhání za oběť asyrskému králi Sargonovi II., který přesadil většinu obyvatelstva ze Samařska a Galileje do mesopotamských a médských území u Habor. Na místa opuštěná od Židů usadil různé cizí východní kmeny (4 Král. 17, 6—24). O dalších osudech vypovězeného lidu, který předtím na severu utvořil stát „izraelský“, není zpráv; mizí brzy záhadně z dějin a zdá se, že za trest svého odpadu zašel následkem synkretismu s okolím ve směsi severomesopotamských národů. Také Talmud neříká nic o existenci deseti kmenů a jejich dalším vývoji; tolik je jisté, že se nikdy nevrátily z vyhnanství (Sanhedr. X, 3) a ještě za časů Rabbi Akiba (v době císařů Trajana a Hadriana) byla nadhozena otázka, zdá se vůbec kdy vrátí.

Na počátku 6. století stihla podobná katastrofa dopuštěním Božím říši jižní, království judské. Babylonský král Nabuchodonosor (Nebukadnezar), který za pomoci Médů vyvrátil roku 606 př. Kr. assyrskou veleříši a faraona Nechao.

u Karchemiš (605) porazil, vytáhl proti Jerusalemu. Oblehl svaté město a odvedl po dobytí metropole krále Joakima s mnoha syny z nejvznešenějších rodin, jakož i s částí chrámového pokladu jako kořist do Babylona. (4. Král. 24, 11.) Zosnované spiknutí rádců králových v dalších letech -- ač prorok Jeremiáš vážně varoval -- mělo za následek pomstu mocného Babyloňana (Jer. 22, 24). Joachin, nástupce Joakimův, musil se již po tříměsíčním obléhání vzdáti vítěznému Nabuchodonosorovi na milost a nemilost a pykal za svou opovážlivost vyhnanstvím babylonským, kamž jej muselo následovat 10.000 mužů ze všech stavů. Mezi těmito deportovanými byl pozdější prorok Ezechiel, který datuje svou první věštbu podle události odvedení krále Joachina (Ez. 1, 2). Spolu se zajatci našly opět cenné poklady chrámu a paláce cestu do residence krále babylonského.

Místo Joachina ustanovil Nabuchodonosor za krále judského roku 599/98 jeho strýce Matthaniáše pod novým jménem Sedekiáš. Také tento poplatný kníže, jenž měl co děkovat za svou vládu přízni Nabuchodonosorově, ukázal se věrolomným a křivopřísežníkem. Jak z Ezechiele lze poznat (8, 14), dovolil v chrámě ohavnost kultu Adonova. Ke všem výkladům, napomínáním a varováním Jeremiášovým byl hluchý. Jsa bezmocným míčem v ruce svých předních, uzavřel se sousedními národy Tyrem a s faraonem Hophra (Jer. 44, 30 Ephree) spolek, aby mohl se sebe svrhnutí jeho babylonské. Tak přišlo v devátém roce jeho vlády ke zjevné vzpouře, za kterou v patách šlo neštěstí. Věštba prorokova (Jer. 37, 8/9) se vyplnila až příliš hrozně. Neočekávaně rychle se objevil Nabuchodonosor před branami jerusalemskými. Egypťské pomocné vojsko muselo s nepořízenou odtažnou. Zatím co prorok trpěl ve vězení, zuřil venku zoufalý boj a brzy tak řádil hlad a mor uvnitř hradeb svatého města, že dítky na ulicích hynuly a matky zabíjely své kojence a pojídaly je. V 11. roce vlády Sedekiášovy, 4. měsíce (červenec), pátého dne (podle Jer. 52, 6 devátého dne) dostalo se město do rukou nepřítelových (Jer. 39, 2). Králi Sedekiášovi se podařilo ještě před dobytím jeho královské residence za tmavé, mlhavé noci prchnouti. Než nepřítel jej pronásledoval a v jordánské nížině u Jericha jej chytil a přivedl před Nabuchodonosora, který právě dlel u Ribla.

Jak z 4. Král. 25, 7 vysvítá, dal po pomstě dychtící tyran

věrolomnému vasalovi oči vypíchnouti, který ještě před tím musel vidět, jak jeho synové vykrváceli pod mečem. Oslepen tedy a potupnými řetězy spoután byl poslední král říše judské odvečen do vyhnanství. Desátého dne, pátého měsíce r. 588 (Jer. 52, 12) lehlo město i chrám popelem. Všechny poklady, které svatyně a paláce ukrývaly, padly do rukou vítězových a byly odneseny do Babylona. Velká část obyvatelstva byla odvečena do zajetí a babylonský tyran ponechal v zemi jen chudý lid co vinaře a rolníky. Od nynějška se stává Judsko provincií říše babylonské. První správce byl asi Godolias syn Ahikamův (4. Král. 25, 22).

Dobytím Jerusalema od Nabuchodonosora v roce 588 ztratili Židé politickou samostatnost. Sedmdesát let trvající vyhnanství znamená pro Izraele mravní očistu. Bůh, jenž raní, také uzdravuje, a tak dopustila Boží prozřetelnost tuto zkoušku na nehodný národ, aby jej přivedla na pravou cestu. Teprve ve vyhnanství se naučili Židé znáti pravou cenu toho, co vlastní vinou ztratili. Zde v cizině, kde jedli hořký chléb soužení, byli poměry nuceni přetvořiti své smýšlení a citění v mnohých věcech, především i co se týče řeči. Izraelité byli ve vyhnanství nuceni zaměnití hebrejskou mateřštinu za nářečí aramejské, které bylo v Babylonii mluvou lidu. Od desetiletí k desetiletí ztrácelo mladší pokolení stále více schopnost mluvití hebrejsky, až konečně tato znalost mezi prostými lidmi, kteří byli většinou analfabety, zanikla úplně. Přišlo to tak daleko, že při náboženských shromážděních lidu musel býti Zákon překládán do aramejštiny, načež následoval exegetický výklad. Tak se dělo i později ještě za Nehemiáše (8, 8), když se lid vrátil do Judska. Líčí se zde, jak levité překládali hebrejský text do aramejštiny, který Esdráš předčítal lidu ze zákoníku Mojžišova. Postup byl bez pochyby následující: Esdráš četl odstavec za odstavcem v hebrejském znění, levité opakovali verš po verši v tehdejší lidové řeči a připojili k tomu stručný výklad. Tak se konávala i synagogální čtení a jsou ještě nyní rukopisy, obsahující k tomu účelu každý verš hebrejsky a aramejsky. Písemné zaznamenání stalo se asi teprve později, když Seleukovci utlačovali Židy a tím byla ztíženo zachování čistoty ústního podání. Časem dostaly se k aramejským překladům krátké poznámky, většinou jen ve formě parafráze. Tím byl položen základ k pozdějším targumům. Targum je tolik co tlumočení, turge-

man tedy flumočník, od toho se odvozuje cizí slovo dragoman.

Jako Āramejec přišel kdysi Abraham, potomek Heberův, z Mesopotamie do země Kanaan, aby tam založil trvalý domov pro svou rodinu a příští potomstvo. Z téhož území eufratského vraceli se pozdější jeho potomci opět jako Āramejci do země putování svého praotce. Když nadešla hodina osvobození a lid propuštěný ze zajetí vyhledal si svoje stará sídliště v Palestině, byl také zde aramejský dialekt řečí země. V době zajetí proniklo totiž do země kananejské ze severu východoaramejské nářečí. Tato řeč nabyla nyní převahy mezi lidem židovským a také Spasitel i apoštolové jí mluvili. Jako tři babylonští mládenci vyšli z pece ohnivé omlazení, tak očistným způsobem oheň utrpení působil i na utlačený izraelský národ v letech vyhnanství, povznášeje jej a přispívaje k vytvoření charakteru. V cizině rozšířil se jejich duchovní obzor, v tvrdé škole naučil se lid mnohému. Náboženství zapustilo v době strádání hlouběji kořeny do jejich srdcí. Jsouce proniknutí pocitem svého spojení s Bohem, uvědomovali si víc a více také svou spjitost s ostatním lidstvem a v duchu prorocství chápali poznenáhlu své postavení ve světě a prozřetelností Boží jim udělený úkol přivésti pohaný zpět k poznání pravdy. Prorocká líčení o budoucí mesiášské říši rozptýlila jejich pochybnosti o tom, že i opovržený „goim“ bude povolán, až se naplní jeho čas, k účasti na požehnáních toho, v němž spočívala naděje Izraele. Tato myšlenka přichází již v knize Tobiaš: „Slavte Pána, synové Izraelovi, před očima národů jej chvalte; neboť (právě) proto rozptýlil vás mezi národy, kteří neznají ho, abyste mluvíce o jeho divech je učili, že není Bůh jiný všemocný kromě něho.“ (Tob. 13, 3 nn.)

Z knihy Danielovy poznáváme, jaký ohromný vliv měl tento muž Boží na Nabuchodonosora a současné krále perské. Když tři mládenci k smrti ohněm odsouzení, Daniel a jeho druhové, vyšli bez pohromy z plamenů, zvolal král pohnut jsa tímto zázrakem: „Požehnaný Bůh jejich, ... jenž poslal anděla svého a vytrhl služebníky své, kteří důvěřovali v něho!... Proto vydávám ustanovení, ... aby každý, kdokoliv by mluvil rouhavě proti tomuto Bohu, ... popraven byl; ... neboť není jiného Boha, který by mohl tak vysvoboditi.“ (Dan. 3, 95—96). Jakmile Darius, král medský, zvěděl, že Daniel zůstal v jámě lvové hladovými dravci nedotčen, dal roz-

hlásiti po celé říši, aby Bůh Danielův byl uctíván; neboť, tak pravil v onom rozkaze: „On vysvobozuje a vytrhuje; činí divy a zázraky na nebi i na zemi; on vysvobodil Daniele ze lví jámy.“ (Dan. 6, 27) (srov. 14, 22 Cyrus).

Bylo-li židovstvu v době po zajetí babylonském Prozřetelností určeno poslání sloužití pohanskému světu jako ukazovatel cesty k poznání pravdy a mělo-li raziti cestu Evangeliiu, pak tento úkol nemohlo jinak splniti, než že vešlo v duchovní styk s různými národy jiného jazyka. O tuto potřebnou znalost cizích jazyků postaral se sám Bůh svým prozíravým vedením.

Emmauzy.

P. Jindřich Hänsler.

DĚJINY OBŘADŮ POSLEDNÍHO POMAZÁNÍ¹

Z nejstaršího křesťanského starověku nemáme o obřadech svátosti posledního pomazání téměř žádných zpráv. Víme jen, že již v první Církvi na základě ustanovení Ježíše Krista a podle slov apoštola Jakuba svátost ta nemocným se udělovala a že při tom nemocní byli mazáni sv. olejem; ale na kterých údech byli pomazáni, kterých modliteb a kterých obřadů se při tom užívalo, toho nevíme. Teprve z 9. a 10. století v tak řeč. Ordines, t. j. v popisech různých obřadů, máme zachován podrobný popis obřadů při posledním pomazání ve středním věku.

Již začátek obřadů při posledním pomazání byl slavnostní. Kněz vstupuje do světnice k nemocnému, pozdravil: „Pokoj domu tomuto, pokoj vcházejícím, pokoj vycházejícím.“ Potom pokropil jednou nebo třikrát křížem příbytek nemocného svěcenou vodou, kterou si přinesl z kostela. Někdy však kněz posvětil vodu v příbytku nemocného a přimíchal k ní něco oleje nemocných a popela z révových ratolestí. V některých krajích vykuřoval se příbytek nemocného též

¹ V stejné době, ve které byl napsán článek prof. Dra J. Berana, Svátost nemocných (Pax X, č. 8, str. 295—299), vznikl také tento článek. Příspěvek p. kanovníka Dra J. Foltynovského svým názorným a přehledným líčením doplňuje pěkně článek, uveřejněný v minulém čísle. Otiskujeme jej proto na následujících stránkách.

kadidlem. Potom modlil se kněz 50. žalm Miserere a několik modliteb, mezi nimi i modlitbu „Introeat,“ kterou se modlí i dnes před posledním pomazáním a která je tedy velmi starobylá, neboť se vyskytuje již v 9. stol. při obřadech posledního pomazání. Ježto poslední pomazání udílelo se vždy ve spojení se sv. zpovědí, bývalo někde zvykem, že kladli nemocného na znamení jeho kajícího na žíněnou podložku a posypávali jej popelem.

Potěšiv a povzbudiv nemocného k trpělivosti v nemoci, vyslechl kněz nyní sv. zpověď nemocného. Nemohl-li nemocný se zpovídati, měl nějakým aspoň způsobem dáti najevo lítost nad hříchy, na př. vyznáním: „Zhřešil jsem, má vina.“ Po zpovědi nemocného modlil se kněz 7 kajících žalmů a litanii ke všem svatým, v níž některé invokace týkaly se výhradně nemocného, na př.: „Abys mu plodného a spasitelného pokání udělití ráčil“, nebo „abys našeho nemocného navštíviti a posílití ráčil“, „abys mu život a zdraví dáti ráčil“. Řada následujících modliteb, jakož i kající žalmy a litanie upomínají na rekongiliaci, kterou kající býval po vykonaném veřejném pokání opět přijat do Církvě; některé z oněch modliteb byly tytéž, které se modlíval biskup na Zelený čtvrtek nad kajícíky, když je opět přijímal mezi věřící. Rovněž upomíná na rekongiliaci veřejných hříšníků vzkládání rukou, kterého se užívalo jak při rekongiliaci, tak při posledním pomazání. Vidno z toho, že Církev chtěla, aby nemocný kající po přijetí svátosti pokání byl formálně zase přijat za úda Církvě, podobně jako kající po veřejném pokání, kteří na jeho začátku byli symbolicky z chrámu „vypuzeni“ a tak společenství s obcí křesťanskou na čas zbaveni.

Po této rekongiliaci následovalo vlastní pomazání nemocného sv. olejem nemocných. Předpis, na kterých údech má nemocný býti pomazán, nebyl ve všech diecésích stejný. Různé Ordines, v nichž jest zachován popis obřadů posledního pomazání, označují i různé údy, jež kněz měl sv. olejem pomazati. Tak na př. měly sv. olejem býti pomazány oči na víčkách, uši, nos, krk, lopatky, prsa, nohy, život; jiný Ordo káže zase pomazati ruce na dlani i nahoře, nohy na kolenou, lýtkách, chodidlech nebo na těch místech, které nejvíce bolej, na srdci, na všech téměř údech a tak podobně.

Biskup orleánský Theodulf († 821) popisuje obřady posledního pomazání zmiňuje se také o obyčeji své doby, že

žádný nemocný nebývá mazán na čele, protože byl zde již pomazán při sv. biřmování, a nemocný kněz že nebývá mazán na dlaních, ježto byl tu pomazán již při svěcení na kněžství. Biskup sám nesouhlasí s tímto odůvodněním, pravě, že při sv. biřmování pomazáno bylo čelo sv. křížmem a dlaň při svěcení na kněžství olejem katechumenů, nikoli tedy olejem nemocných; ale proti obyčeji samému ničeho nenamítá. Dodává také, že šat dotknutý sv. olejem nemocných nemá býti zemřelému dán do hrobu. Uzdravil-li by se nemocný, že se šat má vyprati a pak že jej uzdravený zase smí nositi. Podobného cos čteme i u Duranda (v 13. stol.), že totiž, uzdravil-li se nemocný, mají místa jeho těla pomazaná sv. olejem býti omyta a voda pak má býti vlita do ohně; zemřel-li nemocný, že jeho tělo pro úctu k sv. oleji nemusí býti umýváno. Takovou úctu tedy měl středověk k sv. oleji nemocných, že žádal, aby se uctivě zacházelo se šatem nebo prádlem, jež přišlo ve styk se sv. olejem!

Tak jako nestejně byly předpisy v různých krajích, na kterých místech má kněz pomazati tělo nemocného sv. olejem, tak byly nestejně též svátostné modlitby (svátostná forma), jež se spojovala s mazáním. Nynější forma: „Tímto sv. pomazáním a svým nejdobrotivějším milosrdenstvím odpustiž tobě Pán, čehokoli ses dopustil zrakem, sluchem“ atd., vyskytuje se již také v 10. stol., ale ojediněle. Všeobecně se jí začalo užívat od 16. století; přispěla k tomu autorita sv. Tomáše Akv., který se vyslovil pro toto znění, a autorita Decretu pro Armenis, v němž papež Eugén IV. též použil této formy.

Po sv. pomazání udělil kněz nemocnému ještě požehnání. V zachovaných žehnacích formulích vyskytuje se často několiké opisné rčení, aby tím více vynikla vroucnost prosby, na př.: „Pán Ježíš Kristus budiž u tebe, aby tě hájil. Budiž v tobě, aby tě občerstvil. Budiž kolem tebe, aby tě zachoval. Budiž před tebou, aby tě vedl. Budiž za tebou, aby tě chránil. Budiž nad tebou, aby ti požehnal.“ Často také vyskytuje se ve starých rituálech předpis, aby kněz ke konci sv. obřadu podal nemocnému kříž. Někdy jsou při tomto podání předepsána i slova: „Viz, bratře, tajemství naší spásy, klaněj se Spasiteli a vyznej ho.“

Obřady v dnešním rituálu předepsané pro poslední po-

mazání jsou rovněž velmi staré. Téměř všechny sahají až do 9. nebo 10. století.

Poslední pomazání udíleli od počátku biskupové a hlavně kněží. Již papež Inocenc I. († 417) píše eugubijskému biskupu Decentiovi, že může-li biskup sám udílet pomazání, že může tak učinit. Poněvadž však mu nebude možno navštívit všechny nemocné, udělí sv. pomazání kněží; protože sv. apoštol Jakub užívá na známém místě své epištoly množného čísla „kněží“. Vyskytuje se také na Západě obyčej podobný jako je dosud na Východě, že několik kněží zúčastnilo se udílení posledního pomazání. Jejich účast projevovala se různým způsobem: zatím co jeden kněz udílel sv. pomazání, ostatní modlili se kající žalmy a antifony; jinde zase všichni přítomní kněží vzkládali na nemocného ruce, nebo někdy konečně všichni přítomní kněží udíleli sv. pomazání a všichni modlili se předepsanou modlitbu.

Svátost posledního pomazání udílela se od prvopočátku jen těžce nemocným, tak jak to káže sv. apoštol, nikoli však až bezprostředně před skolem. V mnohých krajích bylo dokonce zvykem udílet svátost posledního pomazání sedm dní po sobě. Že s udílením této svátosti se nečekalo až na poslední okamžiky, vidno také z toho, že některé rituály předpisují, aby nemocný při pomazání stál nebo klečel, nebo mnohé žádají dokonce, aby nemocný, je-li to možno, byl přivezen do kostela. V dnešní době je zvláště důležitě zdůrazňováti správný obyčej starých křesťanů, aby se s posledním pomazáním nečekalo až na poslední chvíle nemocného, nýbrž aby v těžké nemoci ihned poskytnuta byla nemocnému posila a přímluva u Boha touto svátostí.

Po zaopatření kněží měli sloužití za nemocného Mši sv. „pro infirmo“. Místy vyskytuje se i nařízení, aby kněz s ostatními kleriky modlil se za nemocného zvláštní officium s příhodnými antifonami, lekcemi a responsoriemi. Tak se Matka-Církev starala o své dívky nejen v potřebách a stras-tech duchovních, nýbrž i v bolestech tělesných.

Olomouc.

Dr. Jos. Foltynovský.

OSLAVA JUBILEA SV. BEDY V ANGLII

Čtenáře Paxu bude jistě zajímat, jak oslavili jubileum sv. Bedy v zemi, kde se narodil, žil a umřel.

Kromě oslavných článků v anglickém katolickém tisku, zvláště ve velkém týdeníku „The Tablet“, bylo uveřejněno několikastránkové pojednání o našem světcí ve sborníku zvaném „The English Way“. Tento sborník vyšel již loni, a obsahuje články od vynikajících novodobých spisovatelů o některých anglických světcích ze staré i novější doby, jakož i o některých mužích a také ženách, kteří se proslavili literární anebo jinou činností, ačkoliv nebyli prohlášeni za blahoslavené nebo svaté.

Čteme tu na příklad o zakladatelce řádu Anglických panen, Mary Ward, o kardinálu Newmanovi, o dlouholetém redaktoru proslulého časopisu „The Dublin Review“, Wilfridu Wardovi, a pak zase o anglické rekluse, Juliáně z Norwichu (Noryč), která žila ve 14. století a zanechala zajímavý spis o svých „Zjeveních lásky Boží“ (Revelations of Divine Love“).

Hlavní jubilejní slavnost na počest svatého Bedy se konala dne 10. června v Jarrow-on-Tyne, blízko zřícenin kláštera, kde sv. Beda ztrávil větší část svého života. Na pozemku, nyní proměněném v hřiště, byl postaven oltář a u něho sloužil slavnou pontifikální Mši sv. westminsterský arcibiskup. Kázal liverpoolský arcibiskup a kromě něho byli přítomni tři biskupové, totiž z Lancasteru, Shrewsbury (Šorůzbery), Northamptonu. Biskup z Hexham-Newcastle, k jehož diecési patří městečko Jarrow-on-Tynu (t. j. Jarrow na řece Tyne), se pro nemoc nemohl zúčastnit.

Bylo přítomno mnoho kněží světských i řeholních, a také mnoho řádových sester. Celkem počet věřících, kteří se zúčastnili této slavnosti, se odhadoval na padesát tisíc.

Jistě se radoval sv. Beda v nebi, že katolická víra, pro kterou on by byl i život obětoval, opět tak krásně zkvétá a mohutní v jeho rodné zemi, ve které byla v 16. a následujících stoletích téměř vymýtěna.

P. Bernard Velišek.

POHANSKÉ A KŘESŤANSKÉ PHYLAKTERIUM

(Dokončení.)

Z toho, co jsme doposud řekli, jde najevo, že Církev sv. odmítala všechna pohanská phylakteria, ano, že je odmítnouti musila. My pak můžeme, co se týče phylakterií, sledovat tentýž postup rozvoje, jaký lze zjistiti v jiných oborech. Neboť jako mnoho zvyků a svátků pohanských bylo naplněno křesťanskými myšlenkami, totéž stalo se i s phylakteriemi: z pohanských phylakterií stala se časem křesťanská. Tento vývoj objasníme ihned na příkladě. V Trevíru nachází se socha chlapce s bulou (schránkou) na krku. Toto pouzdro, klenuté po způsobu bubliny, visí na silné stužce, položené těsně kolem krku a nese bílý monogram Kristův. K porozumění tohoto příkladu budiž řečeno několik slov o vzniku a používání takovýchto bul u pohanů. Zlatá bula patřila k etruskému oděvu královskému. I římsí triumfátoři nosili zlaté buly. Obsahovaly obyčejně předměty, jež chránily proti zlým vlivům. Tarquinius Priscus vyznamenal svého 14letého syna, jenž ještě jako chlapec zabil jednoho nepřitele, „zlatou bulou“, která od té doby bývala odznakem a symbolem štěstí pro šlechtické chlapce (Plinius starší. Nat. hist. 33 § 10; Makrobius, Sat. I, 6, 8—10.). Zlato samotné již mělo ochrannou sílu, jak nám sděluje tentýž Plinius (Nat. hist. 33, § 84). Vloženými amulety pak byl ještě zdůrazněn ráz buly jakožto ochrany (srv. Varro: De lingua latina VII. § 107). Chlapci obyčejného lidu nosili buly kožené. Tyto buly nosily se až do 14. roku, pak byly zasvěceny lárům, t. j. ochranným domácím bůžkům. Na shora uvedené sošce trevírské, která pochází ze 4. století, je zřejmě vidět, jak tento pohanský zvyk byl pokřesťanštěn tím, že místo pohanských amuletů byl ulit a vložen monogram Kristův. A jako těmito bulami byli chlapci pohanští odevzdáváni v ochranu toho kterého božstva, tak i chlapci křesťanští byli jimi stavěni v ochranu Kristovu. Těmito bulám podobna jsou tak zvaná enkolpia, o nichž jsme se výše již zmínili. Snad též můžeme vysvětliti „spásonosné znamení Pána našeho Ježíše Krista“, jež měl Maximilianus, v tom smyslu, že nosil enkolpion, jež bylo označeno znamením kříže anebo monogramem Kristovým; neboť není vyloučeno, že nosil též vnější

znak, a znamením spásy nemínil jenom kříž, kterým ho biskup byl poznamenal na začátku katechumenátu. To jde podle mého mínění najevo z toho, že říká: „Není mi dovoleno nositi bulu na krku p o spásonosném znamení Pána mého Ježíše Krista.“ Vojenské signaculum, které tvořilo protivu Kristova znamení spásy, bylo označení zevnější; proto asi též nutno chápati znamení Maximiliánovo jako označení zevní.

Dalo by se uvést ještě více příkladů, jak pohanská phylakteria byla proměněna v křesťanská. Protože však v této věci již máme jasno, budiž raději uveden příklad pro jiné křesťanské phylakterium, neboť mimo byly používali křesťané i jiné ochrany. Tento příklad poskytuje nám sv. Řehoř Nyssenský ve svém díle: „Vita S. Macrinae“. Jedná se tu totiž o používání závěsného křížku, jakož i prstenu, s vloženou částkou sv. Kříže. Sv. Makrina právě zemřela a u přítomnosti jejího bratra, sv. Řehoře, připravovala jistá žena jménem Vestiana, její tělo pro pohřeb. Sv. Řehoř vypravuje: „Vestiana, která vlastníma rukama zdobila onu svatou hlavu (t. zn. onu světici¹), položila svou ruku pod její týl, podívala se na mne a pravila: „Hle, jaká tu visí ozdoba na krku svaté!“ Když to byla řekla, zároveň rozvázala zezadu pouto, natáhla svou ruku a ukázala nám železný křížek a prsten z téhož materiálu. Oboje vždy nosívala na srdci, na jemném řetízku. A já jsem řekl: „Společný budiž majetek. Ty máš dostat phylakterium kříže, mně stačí dědictví prstenu.“ Neboť i na pečetní desce prstenu byl vryt kříž. Tu prohlížela žena prsten a pravila ke mně: „Tím, že sis vybral tento klenot, rozhodně ses nedal ošidit, neboť prsten jest pod deskou dutý a v dřevěném pouzdře jest uschována částka z dřeva života, a tak označuje kříž to, co vespod jest uschováno.“ (S. Greg. Nyss. Vita S. Macrinae. MG 46, 989.) Jest pozoruhodno, že zde se nazývá kříž „phylakterium“, kdežto shora uvedená synoda laodicejská (c. 36. Mansi II, 570.), která se konala skoro v tutéž dobu a na témže místě, výslovně phylakteria zakazuje. Dá se to vysvětlit tím, že za raného věku prvokřesťanského mínili výrazem „phylakterium“ vždy pohanské anebo židovské phylakterium, a této termino-

¹ Tak vysvětluje Fr. J. Dölger tento výraz. Viz: Das Anhängekreuzchen der hl. Makrina und ihr Ring mit der Kreuzpartikel. Antike und Christentum 3 (1932), str. 81, pozn. 3.

logie používá synoda. Křesťanské „phylakterium“ (totiž tento název, ne věc sama o sobě) bylo neznámo, anebo spíše církevní Otcové hleděli se vystříhati tohoto výrazu. Tak praví na př. sv. Jan Zlatoústý, vrstevník sv. Řehoře: „Nevidíš, jak ženy a malé děti si věší kolem krku evangelia jakožto ‚velkou ochranu‘, a všude je nosí s sebou, kamkoliv jdou?“ (S. Chrys. In Matth. hom. 72. MG 49, 196.) Nechce tedy podle všeho používat slova ‚phylakterium‘. I Epiphanius mluví v roce 375 o „tak zvaných phylakteriích“. U lidu se však tento název vžil a sv. Řehoř ho používá v životopise sv. Makriny, jenž pochází z roku 380.

O znamení sv. kříže jakožto phylakteriu stává se často zmínka u svatých Otců, kteří toto znamení oslavují největšími chválami, kdežto dokazují bezcennost pohanských phylakterií a kouzelných prostředků, jako ve 3. století Origenes ve svém výkladu knihy Exodus. (Orig. In Exod. homil. VI. n. 8. MG 12, 337.) Ze 4. století máme svědectví sv. Athanáše: „Závěsné amulety a kouzelné prostředky jsou marnou a planou pomocí. Jestliže někdo (t. j. křesťan) používal takovýchto věcí, nechť ví zcela jistě, že sám sebe udělal z věřícího nevěrce, z křesťana pohana, z moudrého blázna, z rozumného nerozumného. Jako obklad ti nějaká stará baba za 20 obolů anebo za čtvrtku vína vykonává některé to zažehnání Orfeovo. A ty tu stojíš jako osel s otevřenou hubou a nosíš na krku bláto čtyřnožců, když jsi byl odhodil ‚pečeť spásnosného kříže‘. (Srovnej text z akt Maximiliánových.) Této pečeti nebojí se jen nemoci, nýbrž i celý zástup démonů hrůzou se děsí a chvěje. Proto též veškerý kouzelník je bez tohoto znamení kříže bezmocný.“ (S. Athan. Fragmenta: De amuletis. MG 26, 1320.) Pečeť sv. kříže v tomto textu uvedenou nutno zajisté chápat jakožto plastické znamení kříže a ne pouze jako označení znamením sv. kříže, protože sv. Athanáš zavrhuje zevně viditelná pohanská phylakteria a místo těchto doporučuje kříž. Podobně mluví též sv. Jan Zlatoústý: „Kříž je hanoben, kouzelným písmenům však se dává přednost. Krista vyhazují a místo něho nechají vcházet opilou a žvanivou ženskou.“ (S. Chrys. Epist. ad Col., hom. VIII, 5., XI., 387 D Montfaucon.) Právě tak mluví latinští církevní Otcové, na př. Laktantius (3. století): „Jaký strach nahání toto znamení kříže démonům, bude ten nejlépe vědět, kdo vidí, kterak — Kristem zažehnání — spěš-

ně opouštějí těla posedlých.“ (Lact. Div. institut. lib. IV. cap. 27. CSEL XIX, 384.)

Tyto křížky bývaly podle postavení a jmění majetníka v provedení jednoduchém anebo i jemnějším. Makrina nosívala železný křížek; o zlatém křížku se dočítáme ve spisech Šimona Metaphrasta (kolem 960), jenž nám vypravuje o mučednictví jistého vojína Oresta; tento byl umučen za Diokletiána, tedy v téže době jako Maximilianus. Jednou při vojenském cvičení ztratil zlatý křížek, který nosíval na krku. Místodržitel Lysias si křížku všimnul a ptal se ho proto, co to má znamenat. Orestes odvětil: „Já jsem služebník mého ukřižovaného Pána a Boha, a toto phylakterium nosím s sebou jakožto ochranu proti všemu zlému, jež by mne mohlo potkat.“ (Martyrium Simonis Metaphrastis. MG 116, 485.) Z této odpovědi a z okolnosti, že nosil křížek uschovaný, jde najevo, že se tu nejedná snad jen o ozdobu. V této odpovědi je vyjádřena podstata křesťanského phylakteria. Orestes nosí kříž, protože je služebníkem Kristovým a Kristovým majetkem, a proto kříž Kristův jej chrání před veškerým zlem. Podle způsobu tohoto příkladu možno též snad vysvětliti znamení spásy, jež nosil Maximilianus, že totiž nosil na krku malý křížek.

Časem též se vyvinul zvyk opatřovati kříže různými nápisy, jež výslovně zdůrazňují ochranný ráz kříže. Tak se nachází v britském museu kříž s nápisem: „Pane, pomoz tomu, jenž nosí tento kříž!“ Tento nápis jasně naznačuje, že nositel se doporučí zvláštní ochraně Kristově. U sv. Vavřince v Římě našli kříž s nápisem: „Crux est vita mihi, Mors inimice tibi.“ Na zadní straně: „Nobiscum Deus-EMMANOYHA.“ S tím můžeme srovnat medaili sv. Benedikta; tato sice ve své dnešní podobě pochází teprve ze středověku, není však vyloučeno, že zobrazený kříž má svůj původ ve starším vzoru, snad ze 6. století. Snad též již za dob sv. Benedikta byl znám jistý druh medailky s křížem. V každém případě vyjadřuje medaile sv. Benedikta zcela jednomyslně ochranný ráz sv. kříže proti démonům.

V textu sv. Řehoře ze životopisu sv. Makriny kromě o kříži děje se též zmínka o železném prstenu s vloženou částkou sv. Kříže. Částky sv. Kříže byly již ve čtvrtém století rozšířeny po celém tenkrát známém světě. Víme, že již před rokem 371 posílali částku Kříže k svěcení basiliky do severní Afri-

ky. (Srv. Dölger, na ud. místě str. 104.) V roce 387 vypravuje sv. Jan Zlatoústý, že v Antiochii nosívalo mnoho mužů a žen částky Kříže zasazené ve zlatě, a připojuje: „Stalo se (totiž znamení kříže) základem nejbohatšího požehnání, zdí veškeré bezpečnosti, usmrcující ranou pro ďábla, uzdou démonů, náhubkem pro moc nepřátelských duchů.“ (S. Chrys. Ctra Iud. & Gent: Quod Christus sit Deus. n. 10. I, 572 A Montfaucon.) Že zasazovali tyto částky do zlata, dokazuje velkou úctu, jíž se tyto částky těšily. Z dřeva potupy stalo se dřevo vítězství. Prsten sv. Makriny byl ze železa, snad k vůli jednoduchosti této svaté ženy, avšak snad též proto, že ve staré době železo bylo pokládáno za ochranu proti démonům. Existovaly na př. železné prsteny s obrazem kouzelné bohyně Hekaty. Lucian ze Samosaty (tedy v blízkosti Makriny z Kapadocie) se zmiňuje o železném prstenu, jenž chránil při zjeveních zlých duchů. A sv. Helena dala udělat z hřebu Kříže pro Konstantina uzdu na koně, jež všeobecně byla pokládána za ochranu proti úrazům ve válce.

Jiný příklad pro používání sv. Kříže jako phylakteria podává nám sám sv. Řehoř Veliký, který píše langobardské královně Theolindě: „Nařídili jsme, aby byla zaslána našemu nejvznešenějšímu synu, králi Adulauwaldovi phylakteria, t. j. kříž s dřevem sv. Kříže Páně a část ze sv. evangelia, uložená v perské nádobě.“ (S. Greg. Epist. lib. XIV. epist. 12. ML 77, 1316.) Co sv. papež míní s tímto phylakteriem, jde najevo z paralelního místa. Píše totiž králi Childebertovi o klíčích svatopetrských, v nichž byly uzavřeny části okovů sv. Petra: „Připecněny (totiž klíče sv. Petra) na Vašem krku mají Vás chránit před veškerým zlem.“ (S. Greg. na uved. místě ML 77, 1316.) V pozdější době používalo se částek Kříže jako ochranných prostředků proti démonům při zažehnavání bouře; tak na příklad v jistém rukopise z Tegernsee, v němž se aplikují slova ze Zjevení sv. Jana V, 5.: „Ecce Crucem Domini, fugite partes adversae.“ Totéž nacházíme na obelisku na svatopetrském náměstí v Římě, v jehož špičce též je uložena částka sv. Kříže. Na podstavci je umístěn tentýž text. Po těchto částkách Kříže byla taková poplávka, že v Jerusalemě museli sv. Kříž přísně hlídat, protože mnozí se pokoušeli potajmu něco z něho odnésti. Jejich velká vážnost vysvítá též z jedné legendy v životopise Petra Ibera. Tento měl částku Kříže pečlivě zabalenou do vosku

a šátků, s nímž se o svátcích žehnával. Když jednou jeden známý jinoch se chtěl též s touto částkou požehnat proměnila se částka v bílou holubici, jež celá ustrašená uletěla; částka byla ta tam. Příčinou této události bylo, že jinoch tento nebyl nevinný. Tak velká byla úcta, kterou prokazovali sv. Kříži, že podle víry lidu nečisté ruce se ho nesměly dotknouti.

Chceme-li na konci vše, co jsme řekli, krátce shrnouti, můžeme říci asi tolik: Jak pohané, tak i křesťané používali jistá znamení a signacula, aby se tím zasvětili některému božstvu a jeho zvláštní ochraně se doporučili. Pro křesťany bylo za tímto účelem přirozeným znamením znamení sv. kříže. Jeví se nám ve trojím tvaru: Nejprve jako signace (poznámenání) znamením kříže na čele, signaculum anebo též sigillum, pak vlité anebo vryté do buly (schránky), která se nosívala kolem krku, a konečně jako závěsný křížek anebo jako předmět s uzavřenou částkou sv. Kříže. Při prvním druhu je zcela zřejmo, že křížem označený od toho okamžiku platí za majetek Kristův a patří jedině jemu. Tato signace má tentýž účinek jako ve světském životě označení některého předmětu pečeti toho kterého pána. Tatáž myšlenka je vyjádřena, i když snad méně jasně, u obou ostatních druhů znamení kříže. Jakého druhu bylo spásonosné znamení Maximiliánovo, bylo-li jen označení znamením kříže na čele, anebo bula, anebo přívěsný kříž, jest těžko určit. V každém případě Maximilianus byl zcela proniknut myšlenkou, že je majetkem Kristovým a že proto nemůže přijmout vojenského signacula, neboť jinak by byla platila o něm slova, která o století později napsal sv. Augustin: „Ztratil znamení Kristovo, přijal znamení ďáblovo.“ (S. Aug. Tract. in Joan. VII, 1. ML 35, 1441.)

Siegburg.

P. Reginhard Spilker.

Raduj se a jásej, dcero Sionská; hle, povýšil Pán tvého Krále, a dal mu slávu království, již žádný z králů před ním nestkvěl se.
(*Antifona svátku sv. Václava.*)

MARIAZELL.

Když mi o velikonocích sdělil dp. P. Placidus, že mu bylo dovoleno, aby se v zastoupení nejdp. opata a našeho konventu emauzského zúčastnil eucharistických slavností pořádaných v Lourdech k zakončení letošního jubilejního roku, a když mi psal, jak se na tuto návštěvu světového poutního místa mariánského těší, netušil jsem ještě, že i já budu mít letos možnost navštívit jiné, daleko široko známé poutní místo Mariazell. Bylo mi uloženo, abych po dobu prázdnin a poutí vypomáhal zdejším spolubratřím řádu sv. Benedikta, kteří od prvopočátku byli strážci svatyně mariazellské. S velkou radostí jsem se samozřejmě tomuto přání svých představených podrobil a vydal se 30. června na cestu tam, kam od počátku května až do svátku jména P. Marie v září neustále se sjíždějí a scházejí z blízka i dálky poutníci, aby uctili svou Paní a Královnu a svěřili sebe, své starosti a potřeby péči a ochraně své nebeské Matky, Marie Panny.

Již tříhodinová jízda ze St. Pölten působí nepomenutelným dojmem, zvláště od stanice Rabenstein až po Laubenbachmühle projíždí elektrická dráha nízkou ještě, ale krásnou pahorkatou krajinou. Pak ale musí stroj napnouti všechny síly, neboť je mu překonati ve 3 zatáčkách 19 km dlouhou serpentinu, když totiž vystupuje k 300 m vysoko ležícímu Puchenstuben. V poslední etapě jízdy skýtá se nám již překrásný pohled na romantickou horskou krajinu a do údolí hory Ötscher. Od železniční stanice Mariazell nutno ještě dobrých 20 minut jíti pěšky, nepoužije-li se ovšem před nádražím čekajících autotaxi.

Ještě před příjezdem možno z vlaku spatřiti tři špičky věží zářícím zlatým křížem ozdobené. Čím více

Poutní chrám v Mariazell.

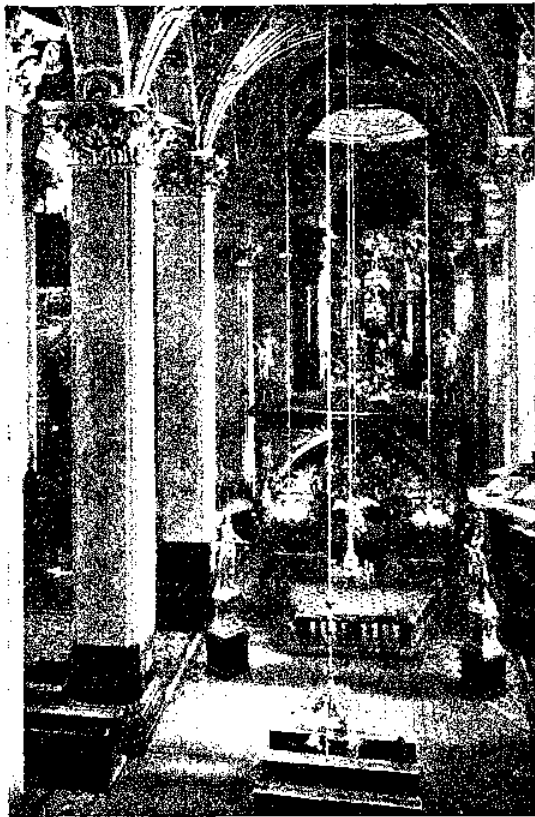
pak se blížíme, tím velkolepěji vystupuje před naším zrakem krásný obraz basiliky. Jedinečná jest její poloha. Poutní místo leží v otevřeném, ale nerovném údolí. Uprostřed domů a domků městyse stojí na terasovité vyvýšenině chrám, jsa obklopen kolem dokola alpskými výšinami. Nejbližším vrcholem, o jehož úpatí jako by se kostel opíral, jest 1270 m vysoká Bürgeralpe, na niž možno vystoupiti též pomocí lanové dráhy. S rozhledny na jejím vrcholku jest za jasného dne čarokrásný rozhled na Erlapské jezero a na okolní horské velikány. Krásný jest též pohled na obě pyramidovitě se vypínající „Zellerhütte“ přes 1.600 m vysoké a jižním směrem ležící 2.278 m vysoký „Hochswab“, v jehož úžlabinách se bělá i v červenci sníh. Na severozápadě se tyčí 1.892 m vysoký Ötscher, který dlouho do jara se chlubí svým sněhovým pláštěm.

Levavi oculos meos in montes, ale nyní raději upřeme opět zraky k cíli své pouti, ku mariánské svatyni. Jak podivně se na prvý pohled vyjímá tento chrám! Před širokým mohutným průčelím chrámovým stane člověk zaražen. Stará vysoká věž gotická jakoby se v dolní části své opírala o obě novější, nižší věže postranní s barokní cibulovitou bání. A podíváme-li se na chrám se strany, vidíme dlouhou loď chrámovou s dvěma řadami širokých oken, zakončenou mohutnou širokou kopulí.

Při vstupu do kostela byl jsem však ve svém očekávání zklamán, neboť pohledu na celou délku kostela zabraňuje mramorová kaple, v dolejší části uprostřed chrámu stojící, se stříbrnou mříží a stříbrným, bohatě zdobeným oltářem, kde nad svatostánkem trůní milostná soška Panny Marie celské. Jen se zadní kruchty možno spatřiti chrám v celé jeho délce. Klenba chrámová je zdobena celou řadou krásných obrazů v bohatých štukových rámech.

Uměleckým dílem jest též vysoký mramorový hlavní oltář. Plán k němu pochází od umělce Jana Bernarda Fischera z Erlachu, který též řídil jeho provedení. Nad mramorovou mensou oltářní jest stříbrný, pozlacený svatostánek. Pozadí pak tvoří mohutné sousoší Nejsvětější Trojice. Duch svatý znázorněn je symbolem holubice; Otec nebeský sklání se nad svým jednorozeným Synem, jenž umírá na kříži. Po stranách kříže, jenž je zhotoven z ebenového dřeva, stojí sochy P. Marie, sv. Jana Ev. a dvou andělů. Sochy ty byly původně

ze stříbra; byly darovány císařem Karlem VI., na poděkování za vyslyšení prosby, když se mu narodil prvorozený syn a dědic trůnu, arcikníže Leopold; ač tento po půl roce zemřel, císař splnil svůj daný slib. Avšak vnuk jeho, císař Josef II. z části oloupil svatyni o tento skvostný dar; dal totiž svatostánek a sochy P. Marie, sv. Jana a andělů, jakož i jiné stříbrné věci r. 1786 odvézti do Štýrského Hradce a zde roztaviti. Na místo stříbrných soch byly pak zhotoveny jiné ze dřeva a postříbřeny. Pod křížem leží veliká (2 m v průměru) stříbrná zeměkoule, jež původně sloužila za svatostánek.

Mariazell: vnitřek svatyně.

Před hlavním oltářem pod mohutnou kopulí stojí na mramorovém sloupu jiná, hojně uctívaná socha bez poskvrny hříchu počaté Matky Boží Marie. Na podstavci hoří denně nesčetné množství svic, jež zde věřící obětují.

Než vraťme se k oltáři, jenž jest cílem všech poutníků spěchajících do Mariazell. Sem přicházejí Rakušané, sem putují zbožní Slovinci, též z Moravy, hlavně z okolí Brna a z Přerova přichází každoročně procesí, sem přicházejí též Slovinci a Chorvati. Mariazell jest též nejoblíbenějším poutním místem Maďarů. Svým národním světcům sv. Štěpánu králi a sv. Ladislavu postavili tito v postranních kaplích na mramorových oltářích nádherné pomníky. Před mariánským oltářem klečí každodenně od časného rána, jakmile se kostel ve 4 hodiny otevře, až do pozdního večera, kdy se chrám kolem 10. hodiny zavírá, zástupy věřících ve zbožné modlitbě. Zde jest možno často spatřiti biskupa, an ve své fialové sutaně pokorně klečí na dlažbě chrámové a doporučuje Královně nebes svou diecési a sobě svěřené ovečky, a

vedle něho v prosté, záplatované kutně vousatý kapucín modlí se za zdar svých misíí a kázání. Dominikán ve sněhobílém rouše propouští mezi prsty perleťová zrnka svého růžence, řeholníci a řeholnice rozličných řádů prosí zde za zdar a požehnání prací a úkolů sobě svěřených; kněží světští, kteří přivedli ze svých farností osadníky, prostý muž z lidu vedle měšťáka, stařenka a dívka ve svých lidových krojích vedle nejmoderněji ošacených dam. Zde před oltářem Panny Marie možno slyšeti zbožné vzdechy Slováka, oslavnou píseň Němce a důvěřivou modlitbu Maďara. Ve svornosti a míru klečí tu a modlí se členové národů, jež jinak i pro sebemenší malichernosti se sváří a na sebe navzájem nevraží. Zde však, kde vévodí Regina pacis, vládne vskutku mír a pokoj.

V sobotu dne 6. července t. r. přišel s každoroční vídeňskou poutí mužů též zbožný prezident Rakouska Dr. Miklas, aby zde u oltáře Mater Austriae — jak Rakušané P. Marii cellenskou nazývají, a jejímž obrazem vyzdobili i své kovové mince — se pomodlil za tak těžce po léta již zkoušenou a stálými vnitřními nepokoji a rozbroji zmítanou vlast. S ním přišel nynější kancléř rakouský Dr. Schuschnigg se svou chotí, která snad v předtuše své blízké tragické smrti se přišla posilnití svatými Svátostmi a poprosit P. Marii, aby za ni orodovala nyní i v hodinu smrti.* Též předchůdce nynějšího kancléře, Dr. Engelbert Dollfus, zúčastnil se loňského roku pouti vídeňských mužů a s velikou zbožností přistoupil zde k svatým Svátostem, netuše, že za necelých 14 dní klesne pod zákeřnou ranou vrahovou. Tak přichází každoročně řada významných politických osobností a kulturních pracovníků, aby zde v Mariazell vyznali svou víru a načerpali posilu v nynějších těžkých dobách.

Milostná soška! Je prostá, zhruba a neuměle z lipového dřeva vyřezávaná, 47 cm vysoká; představuje sedící Matku Boží, jež pravicí objímá Ježíška a levou rukou mu podává hrušku. Jezulátko drží v ručce jablko. Soška jest však celá

¹ Paní Schuschniggové, když zde v hotelu přespávala, se prý zdálo — tak vyprávěl P. Benedikt, jenž byl spolužákem kancléřovým na studiích v Innsbrucku a s nímž si dosud tyká — že obdržela černé šaty a v dopise při nich ležícím stálo, že jich bude brzy potřebovatí. Za šest dní na to byla mrtva.

zahalena pláštěm zlatem profkávaným a na hlavě P. Marie i jejího Božského Syna září zlaté korunky.

Jako byla blahoslavená Panna za živa vždy pokornou a prostou dívkou, zůstala jí i po svém oslavení. Nevyvolila si proslavená díla vysoké umělecké ceny, nýbrž namnoze ne-umělé, prosté, ale s láskou zhotovené sošky a obrazy, jak je spatřujeme na četných poutních místech mariánských; prostřednictvím jich vylévá na všechny, kdož se k ní o pomoc a ochranu utíkají, proudy milostí, a zjednává prosbám jejich vyslyšení u trůnu svého Božího Syna. Proto též vděčnost a láska vynaložila vše, aby vyzdobila a okrášlila prostou tuto sošku, oltář, na němž stojí, celou kapli a svatyni vůbec. Vše, co zde drahocenného vidíme, jest zhotoveno z darů vznešených i prostých ctitelů mariánských. Denně slouží se od 4 hodin počínaje, nepřetržitě až do 10 i 11 hodin Mše sv. u tohoto oltáře. Každý kněz, přicházející do Mariazell, prosí, aby směl obětovati Mši svatou u oltáře Panny Marie a rád čeká třeba i několik hodin, než na něho přijde řada. Večer o 1/27. hodině bývá zde zpívána loretánská litanie, po níž se uděluje svátostné požehnání.

Mariazell má dosti pohnuté dějiny. Roku 1157 vyslal prý opat štýrského kláštera sv. Lambrechta pět svých mnichů, aby v údolí Aflenzu, jehož pozemky máležely ke klášteru, hlásali Evangelium. Tato malá skupina misionářů rozdělila si rozsáhlé území a počala horlivě vyučovati lid v pravdách sv. víry. Jeden z mnichů byl zvláště horlivým ctitelem Panny Marie a vzal si proto s sebou na cestu dřevěnou sošku své nebeské ochránkyně. Místo, kde dnes stojí poutní chrám, zdálo se mu příhodné pro zbudování cely. Ze dřeva postavil kapli a umístil na oltáři přinesenou sochu a doporučil sebe i své dílo její mocné ochraně. Tak byla tedy zbudována „cela Mariína“. Záhy přicházeli sem okolní usedlíci a hledali u P. Marie útěchy a pomoci, a když prosby jejich byly vyslyšeny, roznesla se záhy pověst o zázračné a milostné sošce daleko široko. Kolem roku 1200 onemocněl těžce moravský markrabě Jindřich, který ve svých bolestech vroucně vzýval kněžice českého sv. Václava. Ve snu se mu tento zjevil a ubezpečil ho, že prosba jeho bude vyslyšena, uložil mu však, aby z vděčnosti vyhledal po svém uzdravení ve štýrském údolí celu, kde lid uctívá sochu P. Marie. Po procitnutí se cítil Jindřich úplně zdrav a pomýšlel na splnění uloženého mu

úkolu. Po mnohém bloudění též kapli našel a nahradil pak dřevěnou boudu zděnou kaplí. Jiným dobrodincem byl uherský král Ludvík I., který se rozpomenukl na zázračnou Pomocnici celskou, když země jeho byla tísněna a pleněna hordami tureckými. Povzbuzen příslibem její pomoci, pustil se s Turky do boje, a zvítězil nad jejich přesilou. Z vděčnosti postavil pak roku 1363 veliký a prostorný chrám. Císař Ferdinand III. položil roku 1644 základní kámen k nynější velkolepé svatyni, jejíž stavba trvala 55 let. Za panování císaře Josefa II. za doby osvícenské nastala zdejšímu poutnímu místu, jako tak mnohým jiným klášterům a kostelům v rakouském mocnářství, smutná doba. Bylo zakázáno konati pouťi a průvody, jedna třetina stříbrných a zlatých darů a obětín zbožných poutníků byla odňata, drahocenné korunky, pláště a ostatní ozdoby byly se sošky sňaty. Pomýšlelo se na to zrušiti kostel a klášter a po odkoupení domků od mariazellských obyvatelů proměnití celé poutní místo ve vojenský špitál. Plán však ztroskotál. Též rozkaz, aby kaple uprostřed kostela byla zbořena a soška přenesena na hlavní oltář, nebyl proveden. Proč se tak stalo, vypráví v análech kláštera zajímavá historka, která se poslouchá skoro jako anekdota.

Jednoho dne zavítal císař Josef II. neočekávaně do Mariazell a žádal si prohlédnouti kapli mariánskou. Procházel se v ní, ťukal svou španělkou hned tu, hned tam na stěny i strop kaple. Toto počínání vzbudilo u přítomného představeného kláštera nevoli. Když si mocnár kapli důkladně prohlédl a proklepal, praví k P. Superiorovi: „Tyto stěny jsou z kamene.“ „Patrně, Veličenstvo,“ odpověděl tento, „ale já nevím, že by byl někdo tvrdil, že jsou z lepenky.“ Císař vytáhl listinu s návrhem na zrušení kláštera a kaple a pravil: „Tu čtěte, byl jsem podveden, zde stojí psáno, že kaple jest dřevěná a že zde hrozí stále nebezpečí ohně.“ Císař byl pak mnohem laskavější a dal si ukázati i ostatní památky chrámové. V pokladnici vzbudila mocnářovu pozornost soška se širočinou v ruce. „Co má tohle znamenati?“ táže se císař. „Ten má každému, kdo by zde něco odcizil, useknouti ruku,“ zněla pohotová odpověď P. Superiora. Císař, jenž se zprvu zarazil, řekl na to: „Ne, já zde ničeho nevezmu.“ A tak bylo Mariazell před zrušením zachráněno. Pouti však povoleny nebyly. Roku 1789 vydán dekret, v němž se nařizuje, aby všechna přicházející procesí byla zaznamenána, kříže a pra-

pory jim odňaty a ti, kdož je nesli, aby byli potrestáni 50 ranami holí. Přes tento drakonický zákaz přišlo však v tom roce více jak 100.000 poutníků. Ani za Leopolda II. nebylo lépe. Marné byly prosby, aby pouti do Mariazell byly opět dovoleny. Za císaře Františka I. musily býti roku 1793 odvedeny do Vídně všechny pro milostnou sošku darované pláštiky; též stříbrné předměty, ano i oltář musely býti prodány. Teprve 1796 bylo dovoleno, aby z Vídně puťovalo do Mariazell procesí. Přišlo tehdy na 3.000 poutníků.

Za francouzských válek 1805 a 1807 byly v poutním místě způsobeny mnohé škody. Kostel byl vydrancován a proměněn ve stanoviště a noclehárnu pro vojsko. Soška byla však ještě včas odvezena do bezpečí a uchována v uherském Teměšváru. Brzy nato vypukla zde, jako všude jinde, veliká bída a hlad. Jeden z usedlíků zdejších prý prodával za bochníček chleba svou zahrádku v rozměru 100 m². Několikrát bylo poutní místo ohroženo požárem. Nejzřejměji zuřil oheň r. 1827, kdy téměř celé Mariazell lehlo popelem a též chrám byl značně poškozen. Záhy však se z této pohromy opět vzpamatoval. Za světové války musila býti odvedena vojenskému eráru měděná střecha kostela a nahrazena plechovým krytem. Varhany, darované císařem Františkem Josefem I. v upomínku na jeho návštěvu roku 1913, a nádherné zvony byly šťastným řízením Boží prozřetelnosti před konfiskací zachráněny.

V Mariazell působí nyní 8 řeholníků z řádu sv. Benedikta, kteří náležejí ke klášteru sv. Lambrechta v sekavské diecési. Představený -- P. Superior -- jest zároveň farářem a správcem děkanátu. Ostatní jsou plně zaměstnáni duchovní správou. Nemohou proto -- bohužel -- slaviti zde posvátnou liturgii tak, jak to jest v benediktinském řádě zvykem a úkolem.

Emauzy.

P. Jeroným Wenzel.

*Když na posvátných tajů zjevení patřil Jan, Archanděl Michael zvukem trouby pěl: Milostiv budiž, Hospodine, Bože náš, jenž otevíráš Knihu a uvolňuješ spony její, aleluja.
(Antifona svátku sv. Michala Archanděla.)*

KRÁLOVNA MUČEDNÍKŮ

Mučednictví Panny doporučí se našim úvahám jak v pro-roctví Simeonově, tak i v samotném ději utrpení Páně. „*Áj, tento jest ustanoven*“ — pravil svatý stařec o pacholeti Ježíškovi — „*na znamení, jemuž budou odpirati, (k Marii pak řekl) a tvou vlastní duši pronikne meč*“. (Luk. 2, 34, 35). Vpravdě tvou duši pronikl meč, blahoslavená Matko! Jinak nemohl proniknouti tělo tvého Syna, leč že pronikl i tvou duši. A to tehdy, když vypustil duši tvůj Ježíš (náleží sice všem, ale zvláště tobě), jehož duše se naprosto nedotklo kruté kopi, které otevřelo jeho bok (neušetřivši ani mrtvého, kterému nemohlo škoditi), ale jistě proniklo tvou duši; jeho duše již tam totiž nebyla, tvá však zajisté od něho se nedala odtrhnouti. Tvou tedy duši pronikla síla bolesti, že tě plným právem zveme víc než mučedníci, neboť v tobě síla soucitu převýšila pocit tělesného utrpení.

Či nebyla mocnější než meč ona slova, opravdu pronikající duši a zasahující ji až k rozdělení duše od ducha: „*Ženo, hle syn tvůj!*“ (Jan 19, 26)? Ó, jaká záměna! Jan je ti dáván místo Ježíše, služebník místo Pána, učedník místo Mistra, syn Zebedeův místo Syna Božího, pouhý člověk místo pravého Boha! Jak by tvou velmi citlivou duši nepronikl tento výrok, když i naše, třebaš kamenná, třebaš ocelová hrud je rozdírána pouhou vzpomínkou? Nediňte se, bratři, že se říká, že Maria stala se mučednici ve své duši. Ať se diví ten, kdo nevzpomíná, že slyšel, jak svatý Pavel zaznamenává mezi největší zločiny pohanů, že byli bezcitní (Řim 1, 31). Nitro Mariino bylo však toho vzdáleno, proto budiž to daleko i od služebníků jejích. Někdo však snad řekne: Což nepředvidala, že On zemře? Ale zajisté! Což nedoufala, že ihned vstane zmrtevých? Jistě, s přesvědčením!

Á přesto lkala nad Ukřižovaným? Mocně! Áneb, kdo jsi ty bratře, nebo odkud je ta tvoje moudrost, že se více divíš soustrasti Mariině, než Synu Mariinu trpicimu? On vtělen mohl umřít, ona svým srdcem nemohla s ním spoluzmírat? Ono dokázala jen láska, nad kterou není větší a i toto způsobila láska, které se jiná nevyrovná.

Z řeči sv. Bernarda „*O dvanácti hvězdách*“.

DOŠLÉ KNIHY

Schüch-Polz, Handbuch der Pastoraltheologie. Neunzehnte u. zwanzigste, umgearbeitete und vermehrte Auflage. I. Band: Person des Hirten. Homiletik, Katechetik. II. Band: Allgemeine u. spezielle Liturgik. III. Band: Hodegetik. Alle 3 Bände 8° (VI u. 1188 S.) RM 24. — Feliziar, Rauch, Innsbruck. — Dvacet vydání této třísvezkové světoznámé příručky, jichž se dožila za svých tři vydavatelů, benediktinů z Kremsmünstru, je jistě dostatečným jejím doporučením. Vše, co musí duchovní správce ve svém úřadě vědět, je zde sneseno, a duchovní správce, který se v praxi podle tohoto díla cvičí a jeho se drží, bude svůj úřad vzorně spravovat. K snazšímu používání této knihy jakožto příručky měly by býti jednotlivé obsahy, jež jsou předeslány každému svazku, sestaveny přehledněji. Rovněž i jinak bylo by knize jistě velmi na prospěch, kdyby obdržela modernější úpravu.

P. Leo Aicher.

W. Fink O. S. B., Beiträge zur Geschichte der bayer. Benediktiner-Kongregation 8° (404 S.). Verlag der Abtei Metten 1934. Kommissionsverlag R. Oldenbourg München. — Kniha je sepsána s opravdu včelí pílí. S obdivuhodnou trpělivostí snesl autor látku z roztroušených archivů knihoven, které jsou namnoze v nespořádaném stavu. Přirozeně v první řadě má tato kniha význam pro benediktinský řád v Bavorsku. Zajímavé a pro onu osvěcenskou dobu význačné je, že mnohem více překážek při vzniku kongregace kladli sami biskupové než světská knížata.

P. Leo Aicher.

M. Mellet, L'itinéraire et l'ideál monastique de saint Augustin. 8° (152 pages). Paris 1935, Desclée de Brouwer et Cie 10 fr. — Učení sv. Augustína v tomto směru bylo dosud málo zkoumáno. Tím záslužnější je proto tento spis zakládající se na důkladném studiu děl sv. Augustína. On spatřuje vrchol dokonalosti v životě společném, v němž nejlépe lze rozvíjeti božskou ctnost lásky. Prostředky zdokonalení: chudoba, bratrské napomenutí, autorita... Umírněné a diskretní rozdělení dne pro modlitbu a práci. Autor knihy, dominikán, naznačuje některé společné rysy sv. Dominika a hiponského biskupa, při tom však nikterak neopomíjí ukázati na rozmanitost duchovní rodiny, která je seskupena kolem sv. Augustína. Všem těm, kterým je řehole sv. Augustína cestou k dokonalosti, bude vítanou pomůckou i tato kniha.

P. P.

Régis Jolivet, Dieu soleil des esprits ou la doctrine Augustinienne de l'illumination 8° (XVIII et 220 pages). Paris 1934, Desclée de Brouwer et Cie. 12 fr. — Nauka o osvěcení ducha je středem učení sv. Augustína. Sv. Augustín s oblibou používá pro to výrazu: „Bůh je sluncem duchů, Světlem rozumu.“ Všechno jeho úsilí směřuje k tomu, aby ukázal, že kdokoliv poznává pravdu, nutně poznává Boha. Bůh je pramenem veškeré pravdy, která osvěcuje naši duši, podobně jako slunce je pramenem pozemského světla. V tom se jeví jednotnost myšlení u sv. Augustína, který podává celou svou nauku jako cestu duše k Bohu, nekonečné to Moudrosti a rozdavači nadpřirozené blaženosti. Filosofie takto pojatá přechází v kontemplaci a nachází své dovršení v lásce. Sv. Augustínovi nejedná se tak o zkoumání Boha, jako o jeho nalezení a o důkaz, že jeho přítomnost je příslibem věčné radosti.

P. P.

L'Histoire de l'Église depuis les origines jusqu'à nos jours en 24 volumes grand in-8° de 500 pages sur beau vélin, publiée sous la direction de Augustin Fliche et Victor Martin. — I. — **L'Église primitive**, par J. Lebreton et Jacques Zeiller. Paris, BLOUD & GAY. 60 fr. — Tímto svazkem, pojednávajícím o prvotní Církvi, byly započaty církevní dějiny, které stejně svým rozsahem — 24 svazků v 8° po 500 stranách — jako i množstvím autorů — více než 30 učenců z řad laiků a světských i řádových kněží, kteří jsou profesory ve Francii na universitách, lyceích, katolických fakultách a seminářích nebo též na cizozemských fakultách — od podobných církevně dějepisných děl se liší. Tak mohla býti svěřena jednotlivá období církevních dějin osvědčeným specialistům k zpracování a tím mohla býti obzvláště zajištěna vědecká ryzost. Hojná literatura umožňuje čtenáři podle potřeby i další poučení o jednotlivých obdobích nebo o látce jednotlivých kapitol. První svazek o prvotní Církvi sahá až ke konci druhého století a pojednává důkladně a s blahodárnou hřejivostí ve 14 kapitolách o všech poznatcích, týkajících se Církve v této době, když v úvodu o římském a židovském světě byl současně objasněn terén a když bylo v něm pojednáno o jevišti prvního rozšíření a vývoje Církve. Při čtení první kapitoly: „Ježíš Kristus a původ Církve“ roznítí se v člověku srdce a o mnohých místech. Evangelia vzejde mu nové světlo. Také misijní činnost Pavlova v třetí kapitole a Apoštolští otcové v desáté kapitole jsou znázorněni zvláště duchaplně a mnohdy až dojemně. Podaří-li se i následující svazky podobným způsobem, bude mít katolický svět po ukončení těchto Církevních dějin skutečně monumentální dílo o Církvi Kristově.

D. Leo Aicher,

Josef Hronek, Reforma národní školy československé. 8°, stran 140, cena 6 Kč. Nákladem Cyrilo-Methodějského knihkupectví G. Francla v Praze. — Cíl díla autorova jest ryze informativní. Výborná jeho orientovanost jest patrna z toho, jak na nemnoha stránkách dovede podatí ucelený obraz o snahách o novou liberálně demokratickou školu. V úvodní kapitole vidíme stav rakouského školství, které sice mělo vychovávat nábožensky, ale ve skutečnosti bylo cele vybudováno na ideách Herbartových. Osudy československého národního školství v letech 1918--34 jsou shrnuty do pěti kapitol, z nichž patrna, že našim reformátorům nescházela ani dobrá vůle, ani energie, chyběl však ohled na to jedno potřebné, náboženskou základnu výchovy, a bez ní marná každá námaha. Dílo poučné, které prokáže dobrou službu každému, kdo se zajímá o vývoj našeho národního školství.

J. P.

Annuaire pontifical catholique pour 1935, par E. Chardavoine. — Petit in-8°, 960 pages à 2 colonnes avec 178 gravures. Prix: 45 francs; port, recommandé, 2 fr. 65. Etranger, port, 4 fr. 55 ou 7 fr. 10, selon les pays. Bonne Presse, 5, rue Bayard, Paris, VIIIe, C. c. 1668. — Četné a rozmanité nové rubriky ukazují na postupné a rychlé zdokonalování této katolické encyklopedie. Více než jiná léta překvapuje tento pečlivě vypravený 38. svazek ročenky četnými novinkami; tak na př. mimo seznam 1700 sídel titulárních biskupů, schválený Kongregací konsistoriální, nachází se tu též seznam latinských názvů biskupství, jenž nebyl uveřejňován od roku 1922. Kniha svým praktickým vybavením najde jistě mnoho nových přátel v nejširších vrstvách.

P. P.

PŘÍPITEK SV. VÁCLAVA K SV. ARCH. MICHALOVI

I.

V posledním čísle revue „Dax“ (září 1935, č. 9), v článku „Signifer, sanctus Michael“, zmiňuje se p. dr. Beran o přípitku sv. Václava k sv. Michalovi, který zaznamenává legenda svatováclavská „Crescente fide“. Má úvaha se podrobněji zabývá tímto přípitkem.

Hned na počátku upozorňuji, že se přípitek k sv. archandělu Michalovi, nebo, lépe řečeno, „přípitek ve jménu sv. Michala“, vyskytuje jen ve spojení se smrtí sv. Václava; jinak literárního dokladu v české historii pro tento přípitek nemáme, ač úcta k sv. Michalovi je v Čechách tak stará jako samo křesťanství v Čechách, jak ještě dále ukáži a doklady doložím.

O přípitku mluví stručně nebo obšírněji všechny legendy svatováclavské, dále pak kronikáři, kteří vypravují o životě a mučednické smrti sv. Václava. Slova, která pronesl při přípitku sv. Václav, nejsou všude shodná, ale jádro věci, že totiž sv. Václav, cítě svou blízkou smrt, prosil sv. Michala, aby jeho duši byl vůdcem a průvodcem do rajske blaženosti, je všude shodné.

V legendě Gumpoldově, nazvané tak po Gumpoldovi, biskupu mantuánském, a vydané asi r. 980, je popis přípitku nejdelší. Gumpold byl cizinec a napsal latinský životopis sv. Václava na přání Otty II. (973—985). Novější badání ukázalo, že Gumpoldova legenda je vlastně řečnický rozvedená legenda „Crescente fide“. Tím si také vysvětlíme, proč přípitek sv. Václava v této legendě je tak řečnický vyšperkovaný.

Celý výjev zní latinsky takto: „Et paulo post amota mensa surgit, impletaque vino patera, modestae salutationis dicto, omnes huiusmodi alloquitur: Salutet vos salus omnium Christus! Calicem, quem manu teneo, in sancti archangeli Michaelis amorem ebibere, unumquemque nostrum ne pigeat, hoc amore spiritualitatis eius altitudinem pro posse venerantes, ut quacumque hora lex naturae ad extrema vos deduxerit, animarum nostrarum paratus susceptor clemensque in paradisi voluptates dignetur fieri subvector, cordium imis precemur. Statimque post verbum laetus ebibit, singillatim omnibus eodem amore singulos scyphos ebibendos blandissimo propinat osculo.“

Z latinského textu cituji česky jen nejdůležitější části: „... Kalich, který držím v ruce, nikdo z nás se neostýchej vypítí na lásku sv. archanděla Michala, neboť tou láskou uctíváme podle možnosti vznešenost jeho ducha. Prosme z hloubí svých srdcí, aby ráčil býti našich duší ochotným příjemcem a laskavým vůdcem do rajske blaženosti, ať zákon přírody v kterékoliv hodině nás uvede k poslednímu dechu. A ihned po těchto slovech s radostí (pohár) vypil, podává je jednotlivě k pití všem s touž láskou a sladkým políbením.“

V legendě „Crescente fide“, která se klade do let šedesátých nebo sedmdesátých desátého století, čteme o přípitku tato slova: „...accipiensque calicem intrepidus coram omnibus alta voce ait: In nomine beati Michaelis archangeli bibemus calicem istum precantes, ut introducat nunc animas nostras in pacem exultationis perpetuae amen.“ Český překlad zní: „... a bera bez strachu číši, hlasitým hlasem praví přede všemi: Ve jménu blaženého archanděla Michala vypijme tuto číši s prosbou, aby nyní uvedl naše duše do pokoje věčné radosti amen.“

V legendě „Život a umučení sv. Václava a báby jeho sv. Ludmily“ od mnicha Kristiána (Křišťan) ze sklonku X. stol. je výjev o přípitku těmito slovy zaznamenán: „...calice accepto, pocula coram omnibus portans, alta profatur voce: In nomine beati archangeli Michaelis bibamus hunc calicem orantes et deprecantes, quo animas nostras introducere nunc dignetur in pacem exultationis perpetuae. Cui cum quique fideles respondissent amen, hausto potu universos exoscullans, hospitium repetit.“ Česky: „... vzav číši a drže ji přede všemi, povznešeným hlasem volá: Ve jménu blaženého

archanděla Michala vypijme tuto číši snažně prosíce, aby tím duše naše uvéstí ráčil do pokoje věčné radosti. A když mu právě ti nejvěrnější odpověděli „amen“, tu, vypiv nápoj a všechny políbiv, odebral se do hostinného pokoje.“ V jiných legendách není nikde vzpomenu to přípitku sv. Václava. Ani kronikář Kosmas nemá o něm zmínky. Přípitek asi nepokládal za nejdůležitější událost, nebo mu byl známým zjevem, a nechtěl se o něm šířiti. Ani o sv. Václavu mnoho nepíše, neboť mnozí před ním již podrobněji vše napsali, a úcta k sv. Václavu byla již tak rozšířena, že nepotřeboval šířeji mluvíti o jeho životě a mučednické smrti.

V první české kronice, v t. zv. Kronice Dalimilově, praví sv. Václav: „Vypijme tuto číši na čest Michalu svatému, aby naše duše přinesl ke království nebeskému.“ Cituji jen slova přípitku; jinak celý výjev je u Dalimila šířeji popsán. Václav Hájek z Libočan udělal z přípitku celé kázání. Cituji jen nejdůležitější část. Sv. Václav pronáší podle Hájka tato slova: „... zítra smrt umučení mého trpěti budu, a svatý Michal duši mou, když ji z těla vypustím, Bohu mému, Pánu Ježíši Kristu, do života věčného donese a ohlásí. Protož každý z vás vypijte tento pohár vína pro milost Michala svatého Archan- děla, ať vaše duše také donese do příbytku věčného.“

Máme zachovanou také ilustraci tohoto přípitku, a to v kodexu knihovny Wolfenbüttelské, v němž je rukopis Gumpoldovy legendy. Rukopis je ozdoben skvostnými obrázky a jeden z nich nám zobrazuje přípitek sv. Václava k Archan- dělu Michalovi. Skládá se ze dvou částí: na levé straně obrázku je sv. Václav, jenž v pravé ruce drží pohár, připravený k přípitku, levou pak rukou ukazuje na archanděla Michala, který se nad ním vznáší, a pravou rukou, a to dvěma jejími prsty, žehná sv. Václava. V levé ruce, jež je stočena pod pravou rukou dozadu, drží sv. Michal kříž. V pravé části obrázku vidíme pět postav za sebou seřazených. První postava, vypadající velmi mladě, představuje Boleslava; je u ní také nápis: Boleslaus. Na obrázku sv. Václava je nápis: SCS Ven- zeslaus.

II.

V první části své úvahy jsem uvedl doklady o přípitku sv. Václava k archandělu Michalovi. Vynecháme-li z nich vše podružné, t. j. jak který spisovatel scénu vyšperkoval a o-

kráslil, tu poznáváme, že se přípitky v jádře shodují. Sv. Václav v den svátku sv. Kosmy a Damiána, cítě blízkou mučednickou smrt, připijí ve jménu sv. Michala Archanděla a prosí ho tímto přípitkem, aby byl jeho duši dobrým průvodcem k soudu Božímu. Ale nejenom jemu, nýbrž i všem ostatním v hodině smrti. Je tedy sv. Michal od Boha zvláště určen k tomu, aby přijímal duše umírajících a k soudu Božímu je doprovázel. Pomáhá umírajícímu na lůžku smrtelném zápasiti s pekelnými duchy. Proto se modlí Církev sv.: „Sv. Michale Archanděle, opatruj nás v posledním zápasu, abychom nezahynuli na hrozném soudu.“

Proto se také archanděl Michal zobrazuje, jak drží v ruce vážky, a satan leží pod jeho nohama. Jinde je zobrazován, jak drží v pravici nad hlavou meč, v levici váhy, na jejichž miskách je dítě, představující duši. Uctívá tedy Církev katolická ve sv. archandělu Michalovi nejenom knížete nebeského vojska, vůdce nebeských zástupů — obraz sv. Michala bývá i na vojenských praporech — a ochránce proti úkladům ďábelským — poráží ve vítězném zápase pekelnou obludu-draka — kteréžto představy je základem Zjevení sv. Jana (12, 7), ale hlavně uctívá ve sv. Michalovi pomocníka v zápase smrtelném a vůdce duší zemřelých, které potřebují na onen svět ochrany a pomoci.

Vraťme se k onomu přípitku! Co plyne z dokladů, které jsem svrchu uvedl a které se objevují již v rané době křesťanství? Je jisté, že úcta k sv. archandělu Michalovi byla u nás v Čechách již od 10. stol. Jeho svátek, zasvěcený na den 29. září, uvádí již Štítný v Knížkách šesterých o obecných věcech křesťanských. Čteme zde: „... den svatých andělův, ješto říkáme svatého Michala.“ Mimo to je známo, že sv. Michalovi bylo nejen v Praze, ale i v Čechách zasvěceno mnoho kostelů, kaplí nebo aspoň oltářů již v době nejstarší. Doklady možno nalézti v Tomkově Dějepisu města Prahy. Ba i na denáru Přemysla I. († 1230) vidíme obraz archanděla Michala. Hojně hřbitovních kaplí je zasvěceno sv. Michalovi a skoro nad každým vchodem do hřbitova vidíme sošku nebo obraz sv. archanděla Michala. Myslím, že nemusím uvádět další doklady, které by rovněž přesvědčivě dokázaly, že úcta k sv. Michalovi byla u nás již na počátku křesťanství. Přes to však uvedu ještě jeden velmi zajímavý a poučný doklad. Z Křišťanovy legendy svrchu jmenované, z Života sv. Lud-

milý, se dovídáme, že Drahomíra, když na Tetíně z hrobu sv. Ludmily „podivná a přelíbezná vůně vycházela“, poslala své sluhy, aby nad jejím hrobem (sv. Ludmily) vystavěli dům na způsob kostela ke cti Michala Archanděla, „aby, ukáže-li se tam ještě nějaké znamení, nikoliv zásluhám blažené mučednice, ale svatých, jichž ostatky by tam byly chovány, se přičítalo.“ Proč Drahomíra dala nad hrobem sv. Ludmily vystavěti kostel sv. archandělu Michalovi, to dodnes nevíme. Právě toto líčení je vlastní prací Křišťanovou. Ale svědčí o tom, že úcta k sv. archandělu Michalovi byla již tehdy mimořádná. Snad učinila Drahomíra tak proto, aby měla ve sv. Michalovi v poslední hodině svého života pomocníka a pro svou duši průvodce, neboť jistě věděla, že průvodcem duší zemřelých je archanděl Michal. Snad chtěla vystavěním kostela k počtě sv. Michala smýti svůj těžký hřích. Z toho, co jsem uvedl v této druhé části své úvahy, je viděti, že úcta k sv. Michalovi jako průvodci duší zemřelých je tak stará jako křesťanství v Čechách, tedy již od 10. stol.

III.

Zbývá mi již jen zjišťovati, odkud se k nám asi dostal kult sv. Michala. Křesťanství k nám přinesli sv. Cyril a Metoděj. Oni přinesli k nám úctu světců jihoslovanských, jako sv. Jiří, sv. Petra, a tedy i úctu k sv. archandělu Michalovi. Vždyť nejstarší křesťanské české svatyně byly právě zasvěcovány těmto svatým. Vyobrazení těchto světců lze viděti i na staročeských denárech. S kultem sv. Michala přišly k nám i různé zvyky, konané na jeho počest. A jedním z těchto zvyků bylo i připíjení „ve jménu sv. archanděla Michala“ nebo „na lásku sv. Michala Archanděla“. Nepochybuji, že tento přípitek je původu prastarého. Připíjení Bohu a světům není v lidové tradici ničím neznámým. Daleko by mě to však vedlo, kdybych se chtěl o této věci rozepsati; ale není toho ani zapotřebí, poněvadž to není účelem této úvahy. Stačí, řeknu-li, že přípitek sv. Václava k sv. archandělu Michalovi lze pokládati za historickou událost, kterou si legendisté nevymyslili pro ozdobu při hostině, kterou dával Boleslav na počest svého bratra Václava ve Staré Boleslavi.

Nás může zajímati při připítku ještě jedna okolnost, že totiž sv. Václav učinil přípitek veřejně přede všemi, a to u-

prostřed posvícenské hostiny, kdy na smrt málokdo asi myslil. Sv. Václav tušil svou blízkou smrt, byl i varován, ale smrti se nevyhýbal. V předtuše smrti si vzpomněl na sv. Michala a tradičním přípitkem, v oné době dobře známým u pokřtěného lidu, prosil sv. Michala o pomoc, aby stál v posledním okamžiku u něho, aby byl přímluvcem jeho duši u Boha a průvodcem laskavým před soudnou stolicí Boží. Přípitek učinil uprostřed posvícenského veselí. Ještě dodnes po posvícení druhého dne bývá v kostele Mše sv. za zemřelé osadníky a leckde se doposud koná i průvod na hřbitov. Starobylý tento zvyk ukazuje také k tomu, že i při radostech máme pamatovati na poslední věci člověka a nespouštěti s myslí onen okamžik, v němž nás Bůh odvolá na věčnost.

Mně je nápadná i časová shoda v mučednické smrti sv. Václava. Sv. Václav je ve Staré Boleslavi 27. září, 28. září je jeho mučednická smrt a 29. září je sv. Michala.

Účelem mé úvahy bylo, abych ukázal, že již od nejstarších dob křesťanství lze sledovati kult sv. archanděla Michala jako vůdce duší zemřelých a jako jejich ochránce. A právě v přípitku sv. Václava máme nejstarší doklad o tom, že sv. archanděl Michal byl vždy vzýván o doprovod pro duše věrných zemřelých.

Praha.

Prof. Josef Obr.

CREDO - VĚŘÍM

Mezi podmínkami pro získání jubilejních odpustků Svatého roku je jedna, jak jsme již řekli, která stanoví, že u oltáře svatého Kříže máme se modlit třikrát apoštolské Vyznání víry a pak ještě jednou u Confessio (u hlavního oltáře). To je podivuhodné.

Vyznání víry je vyznání, a když člověk je již jednou vyznal, pak pro charakterního člověka mělo by to již jednou platit. Touto trojí modlitbou apoštolského Vyznání víry chce nám tedy Boží prozřetelnost zase něco říci. Nejspíše to bude pobídka, že se je v životě máme modlit častěji. Má to veliký význam pro naši celou duchovní životosprávu.

Avšak hlubší a konečná a trvalá je pobídka k prohloubení životu víry. My všichni na svou svatou víru musíme mít

názor hlubší, větší, skvělejší, životnější — to je Boží napomenutí, jež nám dává Svatý rok. Buď tedy toto napomenutí slyšíme a pak jsme pány času, nebo je neslyšíme a pak jdeme vstříc záhubě.

Upozorňujeme tu pouze na jediné, na co musíme zase obrátit zřetel, je-li řeč o víře. Víra znamená především skutečné spojení s Kristem. I mrtvá víra, tedy víra bez lásky, i ta má ještě veliký význam. Milost má alespoň něco, na co lze navázat. Ideálem a něčím přiměřeným a samozřejmým mělo by vůbec býti spojení víry s láskou. Tak tomu bude u toho, kdo tuší celou nádheru naší sv. víry a učí se ji stále více znát.

K tomu však nestačí pouhé vyučování — a to je další bod základní důležitosti — nýbrž nutno vyžadovat život podle víry. Dnes se z víry víc a více dělá věc pouhého vyučování, jeden z vyučovacích předmětů, vyučování náboženství. To je degradace víry. Pak nelze se divit, když víra neutkví, že ji mladí lidé odvrhují v bouřích života. Vyučování náboženství musí od prvního dne býti uváděním do žití z Krista. Jen tehdy se člověk naučí znát krásu a nádheru tohoto života.

Také jinak můžeme říci, že vyučování náboženství musí již od prvního dne býti úvodem do živého spoluslavení nejsvětější Oběti. Je to nejlepší škola víry. Hlavní tajemství víry pojí se tu v podivuhodnou jednotu: nejsvětější Trojice, vtělení Syna Božího, prvotní hřích, vykoupení, milost, onen svět. Náznornou metodou se tu však hned učí též praktickému životu z víry. Nikdo menší než sám božský Spasitel jde tu na smrt, aby splnil Otcovu vůli, a prakticky nám ukazuje, o co konečně jde: o ochotu plnit vůli Boží až do důsledků. A to nejde samo sebou, to jde jediné z Krista. Proto skvělý život Kristův, který do duše byl uveden na křtu svatém, rozmnožuje se svatým přijímáním. V tomto životě Kristově nese v sobě již zárodek blažené věčnosti. To jsou základní pravdy víry, jimž Mše svatá nás ne učí, nýbrž k jejichž prožívání nás vede.

Tím je splněn další požadavek. Uvedení do svaté víry musí být jednoduché, musí toho být co možno nejméně; ale to má být dobré a prožité. Nyní stále ještě vleče se s sebou zbytečný balast, s nímž děti si nevědí rady. Shrneli se katechismus kolem Oběti Mše svaté, hned se obsahově zmen-

ší, zároveň však přejde až do krve a morku kostí. Také mravouka (která konec konců je zase jen věroukou, a stalo se osudným, že od věrouky byla oddělena) se pak zjednoduší. Dítě, jež od nejtělejšího mládí žilo z Krista v nejsvětější Oběti, bude také v životě jednat v duchu Ježíšově, jež stále více si osvojuje mešní Oběti a svatým přijímáním, a to bez nacpané kupy vědomostí, jež v daném případě ani nedovede ocenit, jak zkušenost potvrzuje.

Pak nás také uchvátí tajuplnost víry. Kdo alespoň trochu svatou Oběť spoluslaví, musí být naplněn posvátnou úctou, musí tušit, že tu jde o dění, o němž náš rozum nikdy nezví, jak to přijde, ale v úctě sklání kolena.

Jak je hrozné, odporné a neuctivé, musí-li člověk zažít, jak takový nezralý chudák jedná s Bohem jako se sobě rovným a vyžaduje na něm vyúčtování jeho svatých tajemství.

Spojení víry s nejsvětější Oběti vede nás konečně k vědomí, že víra je milost. Nelze si ji zasloužit. Možno si ji pouze vyprosít a žít z milosti. Avšak v nejsvětější Oběti hlásání víry, toto živé Spasitelovo hlásání víry jeho vlastním příkladem, je bohatě spojeno s milostí.

Kdo na víru hledí jako na milost, ten nebude ji uvádět v nebezpečí četbou a společností. Bude si úzkostlivě chránit tento drahocenný poklad.

Pane, já věřím. Pane, rozmnož mou víru! To má být trvalým užítkem Svatého roku.

Grūsava.

P. Justin Albrecht.

Víra přemáhá svět. Jako ten, jenž je Synem Božím svou přirozeností, zvítězil nad světem a jeho vládcem, tak se máme státí vítězi, kdožkoli jsme synové adoptovaní. Vítězové zajisté, ale v tom, jenž nás posiluje, v kterém též můžeme všecko: neboť to jest naše vítězství, které přemáhá svět, víra naše. Stáváme-li se skrze víru přijatými syny, svět, vězící ve zlu, víru v nás nenávidí a pronásleduje; věrou je též přemáhán, jako jest psáno: „Svatí věrou přemohli království“ (Žid. 11, 33). Proč bychom nepřisuzovali vítězství vtře, které Āpoštol připisuje i život? Praví totiž: „Spravedlivý žije z víry“ (Řim. 1, 17). Kdykoli tedy pokušením odporuješ, kdykoli přemáháš, nepřipisuj toho vlastním silám; nechtěj se honositi v sobě, nýbrž v Pánu. Sv. Bernard.

KNĚŽSKÁ SMRT

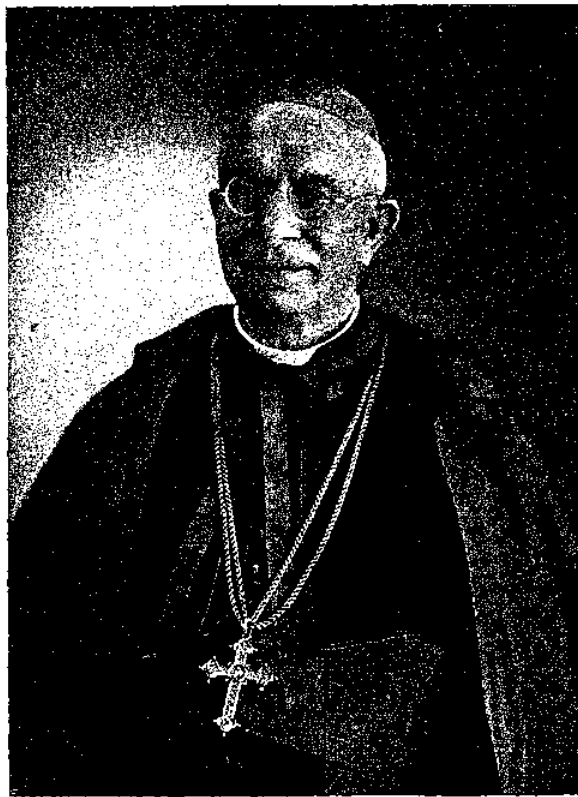
Není to diagnosa lékaře, udávajícího příčinu náhlého zesnutí kněze, nýbrž způsob, jakým poslední dobou končí v denních listech zprávy o smrti dělníků na vinici Páně. Těmi slovy má být něco napověděno. Ne, že by podstatně jinak umírali nežli laikové; nápadné je, že umírají nenadále a umírají rychle.

Při největší činnosti, při zdánlivě úplném zdraví, při jasném vědomí dostávají pokyn od Pána a Mistra — bezodkladně odcházejí na zasloužený odpočinek. Oddechu za živa nepoznali. Jejich životní den neměl večera, zpříjemněného sladkým pocitem vykonané práce, nedopřál jim klidného, bezstarostného stáří. Ve své horlivosti pracovali přes čas — až posel Boží, Anděl smrti, tiše jim odebral vše z rukou a starostmi plnou hlavu uložil k věčnému odpočinku...

Dva případy přinesly denní listy v srpnu tohoto roku: smrt kněze vzorného, zdobeného důstojností biskupskou a smrt kněze-faráře.

J. Exc. Msgre dr. František Zapletal.

Žitenice je malá osada, ležící asi 20 minut pěšky na sever od Litoměřic. Má velice výhodnou polohu. Proti ledovým větrům je chráněna 584 m vysokým Kreuzbergem, na jehož posledních, na jih otevřených svazích se rozkládá, vlastně skoro mizí v záplavě svěží zeleně četných, výborně pěstovaných ovocných stromů. Co cestujícímu nejprve padne do očí, je velká budova, vévodící na okraji vesnice, s kostelem v pozadí. Je to letní sídlo proboštů kapituly vyšehradské a

zároveň správy jejich panství, jež se táhne skoro až k Lito-
měřicům. Zde skonala nezapomenutelný pan biskup Zaple-
tal, neočekávaně, ač on sám a my všichni, kteří jsme ho
znali, jsme s náhlým odchodem počítali.

Bylo to 20. srpna 1935. Den začínal jako předcházející, bez
mráčku na úsvitu a prozrazoval rodící se teplý srpnový den.
Pan biskup přišel, jako obvykle, přesně pět minut před půl
sedmou do malé zámecké kapličky na Mši sv. Jeho příchod
byl oznamován hlasitým pozdravem čiperného ministranta:
„Ruku líbám, Vaše Milosti, Pochválen buď Pán Ježíš Kris-
tus!“ — „Až na věky,“ zněla odpověď pana biskupa a jeho
ruka žehnala čelo hodného hochy sv. křížem. Vstupuje do
kaple s myslí sebranou. Jeho oduševnělá tvář vydechuje
vůni prvotin přinesených Bohu v modlitbě a ranním rozjí-
mání. Zevnější svět pro něho přestává, nevěnuje mu nejmen-
ší pozornosti. Každý úkon při oblékání se do posvátných
rouch, každý pohyb u oltáře vykonává důstojně, slova pro-
náší zvolna, srozumitelně; vše podle předpisů rubrik, jež
dokonale ovládá. Celý způsob přinášení nejsv. Oběti pro-
zrazuje jeho živou víru, úctu před velikým Tajemstvím, lás-
ku k svátostnému Spasiteli a pravou, mužnou zbožnost. By-
lo tak snadné modlití se při jeho Mši sv.; strhoval nevědom-
ky svým krásným příkladem.

Na $\frac{3}{4}$ 9. hodinu byla určena vyjížďka kočárem. Pan bis-
kup chtěl zase jednou viděti svatyňku Matky Boží, „Loreto“
zvanou, jež leží na jednom pahrbku a svou bělostí svítí do
širého kraje. Když nastupoval do kočáru, změnil pojednou
svůj rozkaz a určil: „Nejdříve pojedete na hřbitov a po-
tom k Loretě.“ Den předtím nebylo o hřbitově ani řeči. Od-
kud to náhlé rozhodnutí? Poslední vyjížďka v poslední den
jeho života — vedla na hřbitov. Měl snad zesnulý pan bis-
kup tušení, byl to projev jeho zbožného srdce použití pří-
ležitosti této vyjížďky k návštěvě sv. pole? Co ho tam táhlo?
Kdo nám to zodpoví, když jeho ústa již navždy umlkla... ?

Cesta na místní hřbitov vede nejdříve vesnicí, pak stoupá
po mírném svahu nahoru. Všude, kde se kočár objevil, po-
znávali osadníci J. Excelenci a s uctivostí ho pozdravovali.
Znali jeho dobrotu, s jakou zájmy obce podporoval a jejich
chudiny se ujímal. S přívětivým úsměvem děkoval pan bis-
kup za každý pozdrav. Vůbec sledovalo jeho oko — viděl
od roku jen na jedno — se zájmem okolí. Žádný strom, žád-

ný dům, kryt střechy a pod. neušel jeho pozornosti a živě rozmlouval o všem, co spatřil, se správcem panství, jedoucím též v kočáře.

Zastavujeme před branou hřbitovní. Pan biskup se zvedá a odmítá naši pomoc při vystupování. Je jako vyměněn. Všechny úsměvy mizí s tváře. S kloboukem v ruce vstupuje na svaté pole. Nezastavuje se u každého hrobu, nechte zvědavě jména na kamenech a křížích. Jde rovnou ke hrobu kněžskému — ke hrobu bývalého faráře. Tam se zastavuje ke krátké modlitbě a s žehnáním odchází k jinému hrobu. Je to hrob jeho bývalého správce panství, p. Rotta. Před dvěma roky přišla náhlá zpráva, že byl raněn mrtvicí. A to tehdy rozrušilo již churavého pana biskupa, že dostal srdeční záchvat a nemohl se ani pohřbu zúčastnit. Nyní stál u jeho hrobu a poroučel duši zesnulého milosrdenství Božímu.

Poté ubírá se pan biskup k třetímu hrobu, ležícímu na opačné straně hřbitova. Při přecházení zastavuje se u velikého kříže, pnícího uprostřed sv. pole: znamená víry a naděje křesťanské, jež nikde tak hlasitě nemluví k srdci lidskému jako právě mezi mrtvými. Také zde pronáší modlitby za všechny, již tu jsou uloženi k věčnému odpočinku a žehná jejich lůžka svatým křížem.

Třetí hrob, u něhož se zastavuje, je zase hrob kněze, bývalého žitenického faráře. Přišel v poslušnosti vůči svému biskupu, v srdci lásku a vůli všem pomoci. Ale nepřijali ho, nikdy jich srdce nezískal. Ba, ještě hůře: ztěžovali a ztrpčovali mu život, jak jen mohli, on přec vytrval na místě — do předčasné smrti. Když odcházíme, vypravuje pan biskup o něm. Rozumí jeho trápení, poněvadž sám mnoho podobného zažil ve svém dlouhém kněžském životě...

Nasedáme znovu do kočáru. Pan biskup nechává jeti na proboštské pole, nejvzdálenější ze všech. A zpátky jedeme k vesnici a odbočujeme na cestu vedoucí k Loretě. Kočár zastavuje před kapličkou. Není příliš prostorná a marně se rozhlížíš po oltáři. Vnitřek svatyně je téměř vyplněn kameny, seskupenými v lurdskou jeskyni. Vpravo a vlevo podávají obrazy na volné stěně krajinu z okolí lurdského. Z umělého výklenku skalního shlíží pěkná socha Neposkvrněné Panny v životní velikosti.

Pan biskup kleká nejprve před obrazem na klekátko, zcela pohroužen do modlitby k Matce Páně, jejímž byl vždy vrou-

cím ctitelem. Co všechno jí v té chvíli svěřoval, zač prosil, které záležitosti její mocné přímluvě doporučoval?

Povstává a obrací se ke stěně proti dveřím ležící. Uprostřed je upevněna mramorová deska a na ní vyrytá slova prozrazují původce stavby, pana probošta Karlacha. Posledním řádkem prosí zesnulý zakladatel o zbožný Otčenáš za svou duši. Pan biskup, jeho nástupce v hodnosti proboštské a restaurátor kaple, vyhovuje jeho přání a znovu začínají jeho rty — toho dne již tolikráte — „De profundis...“ a ukončuje poslední: „Requiem aeternam...“ znamením sv. kříže. Sotva věděl, nyní zvěčnělý, že stojí naposledy v té svatyni, kterou úplně obnovil, že ještě téhož dne stane jako znavený poutník u mocné Královny nebeské, že spatří její spanilou tvář, ucítí její teplou náruč; že ještě téhož dne bude přijat do společenství svatých a shledá se s těmi, jež na zemi ctil a miloval a za něž se modlil...

Vycházeli jsme. Pan biskup přehlédl krátce, ale pozorně, vnitřek Lorety. Upozornil na stopy po vodě vnikající dovnitř a hned dával pokyny panu správci, jak má býti závada odstraněna. Pak byla kaple podrobena i zevně pečlivé prohlídce a po uzamčení vraceli jsme se k vesnici. Malá zastávka byla učiněna ještě u proboštského vodovodu v místech, kde jsou zachyceny prameny. Je úžasné, jak pan biskup do poslední chvíle byl činný, jak o všem věděl, o všechno se zajímal — ale o tom nelze zde pojednávat.

Přijeli jsme po desáté hodině domů. Pro pana biskupa znamenala vyjížďka nemalou námahu, ale nebylo na něm znáti únavy. Sám, bez cizí pomoci, vystupoval do svých pokojů v prvním poschodí. Ani při společném obědu neprojevil známky nevolnosti. Byl hovorný jako obvykle, četl lístek od své neteře paní Āndělky Vysloužilové, došlý ze Slovenska, poslední poštou doručený.

Další část dne uplynula jako obyčejně. Po krátkém odpočinku zůstal pan biskup ve své pracovně a modlil se, četl, nebo vyřizoval osobně veškeru četnou korespondenci. Poslední svůj dopis posílal odpolední poštou panu prelátu Vančkoví, děkanu kapituly vyšehradské. Po čtvrté hodině odebral se do farního chrámu Páně, odděleného od zámku malým prostranstvím. Srdeční choroba mu ukládala povinnost varovati se každého zbytečného kroku, zvláště stoupání po schodech, a proto spojoval návštěvu kostela s návštěvou zá-

mecké zahrady. Nejprve zabočil postranním vchodem k návštěvě nejsv. Svátosti oltární, jež se v zámecké kapli nemůže přechovávat. Rozmluvy s P. Ježíšem, veleknězem novozákonním, skrytým ve svatostánku, jsou důležitou složkou kněžského života. Kdo jiný má častěji spěchat k božskému Mistru, než on, vůdce lidu? Kdo se mu má více kořit, jemu děkovat, jemu přednášet starosti, práce, potřeby vlastní a lidu, než právě kněz, kdo více nabírat z nevyčerpatelných zdrojů Srdce Ježíšova a rozdávat hladovým a žíznivým duším, než kněz, řádně ustanovený prostředník mezi Bohem a lidem? Zesnulý pan biskup, pravý kněz podle Srdce Ježíšova, chodíval rád navštěvovat velebnou Svátost oltární. Jemu nebyl čas, ztrávený před svatostánkem, ani dlouhým ani zmařeným. Co řekl svému Spasiteli ono odpoledne v tichu svatyně, to vzal s sebou na věčnost. Láska Ježíšova k duším, zvláště duším kněžským, nás však naplňuje oprávněnou nadějí, že božský Mistr připravoval při této poslední hodině svého věrného kněze-biskupa pro poslední bolestný zápas, který měl za několik hodin podstoupiti...

Po skončené adoraci odebral se pan biskup do zámecké zahrady. Ve stínu hustého křoví měl připraveno proutěné křeslo, kde po kratičké procházce po rovné, upravené cestě usedl. Přišel jsem za ním a předčítal mu delší články z denních listů. Sám nesměl mnoho čísti, aby oko neunavil. Poslouchal velmi pozorně. Co chvíli rozprávěl o předmětu čtení zajímavé rozhovory, podáváje ze svých bohatých zkušeností. Rád přidával veselou anekdotu a také dával svůj souhlas k podařenému žertu srdečným smíchem. Hodinka pobytu s ním byla příjemným osvěžením a uplynula velice rychle. Tak i tentokráte.

Ve $\frac{3}{4}$ 6. hodinu přišla Františka, služebná pana biskupa, do zahrady. V besídce rychle prostřela stůl a postavila přinesenou jednoduchou večeři. To proto, aby pan biskup mohl zůstatí déle v zahradě. Z ohledu na něho jsme také již večeřeli, ovšem v zámku. Byla přítomna choť pana doktora Sklenáře, synovce pana biskupa. Přijela odpoledne autem z Prahy, aby se, na přání zesnulého, několik dní v Žitěnicích zdržela. Po večeři konala se v kuchyni porada, jak uskutěčniti vycházku k hájovně „Neuhof“, patřící k proboštskému revíru.

Při návratu do zahrady pozoroval jsem u pana biskupa ja-

kousi rozladěnost. Za naší nepřítomnosti byla mu přednesena jistá stížnost, která ho rozrušila, ačkoliv to navenek skrýval. Ale záhy se nám podařilo ho rozptýlit. Přispěla k tomu nemálo paní doktorová, přivedši s sebou dvouletou roztomilou holčičku mladého pana Homolky, nájemce proboštského dvora. Svým žvatláním a dětskými rozumy vyvolala nevědomky veselou zábavu a pan biskup, velký přítel dítek, neodolal jejímu kouzlu a smál se s námi. Přišel ještě zámecký zahradník, aby přijal přání neb rozkazy pana biskupa na druhý den. Chvíli jsme ještě hovořili, při čemž nebylo znáti nejmenší stopy tělesné únavy nebo duševní ochablosti u pana biskupa. Spíš v obavě, abychom J. Excelenci neunavili, rozloučili jsme se s ním s přáním dobré noci a odešli jsme do zámku. Ani v nejmenším jsme netušili, že by se blížila katastrofa.

Pan biskup pobyl v zahradě podle svého zvyku ještě chvíli. Bylo tam velice příjemně. Parno dne ustoupilo večernímu chládku, ruch ustával, do ticha zahrady zalétaly jednotlivé hlasy jen flumeně, jako z dálky; na západě se loučil den a kvačila — poslední noc. Kolem půl osmé opustil pan biskup zahradu a ubíral se zvolna do zámku za doprovodu paní doktorové, která se byla k němu vrátila. Jak vypravuje, požádal ještě v přízemí, vstoupiv na chodbu, o určité kapky. Vzal je s podotknutím: „Teď je mi již lépe.“ Zdá se, že cítil předzvěst obávaného srdečního záchvatu a kapkami chtěl mu předejít. Pak vystoupil bez cizí pomoci do svých pokojů v 1. poschodí a odebral se na lůžko. Než se položil, žádal, aby mu donesla služebná láhve s horkou vodou pro zahřátí nohou. Bylo mu vyhověno. Ale netrvalo dlouho a elektrický zvonek volal kuchařku nahoru do ložnice. Obávaný srdeční záchvat propukl v celé síle.

Kolem osmé hodiny byl jsem ve svém pokoji vyrušen klepáním na dveře. „Máte přijít k panu biskupovi,“ hlásila stručně vstoupivší Františka. Příčinu neudala, takže jsem neměl nejmenšího tušení, oč běží. Domníval jsem se, že mi pan biskup chce sdělit nějaké přání ohledně druhého dne a proto jsem se ještě rozmyšlel, mám-li petrolejovou stolní lampu pouze zatáhnouti anebo zhasnouti. Rozhodl jsem se pro druhé. Zavřel jsem pokoj a šel jsem klidně k ložnici pana biskupa.

První, co mne zarazilo, byl pohled na plačící paní dokto-

rovou, jež mne přivítala slovy: „Pan strýček má záchvat, prosím vás, řekněte mi, jak se mu vede.“ Projdu rychle dvěma pokoji a stanu na prahu ložnice. Ve svitu svíčky vidím pana biskupa v posteli a slyším již zlověstné chrčení, vycházející z jeho prsou, přerušované občas násilným odkašláním, jímž si chtěl ulehčit dýchání. Je tak zabrán sebou, že si mne sotva povšimne, když k němu přistupuji a pomáhám plnit jeho přání. Zná již postup záchvatu, zná i prostředky, jimiž se dá udusit. Dává rozkazy, my je co nejrychleji a nejšveditelji plníme. Chce se posadit, neboť se mu leže těžko dýchá. Spouštíme jeho nohy na zem, stavíme je na lahve s horkou vodou, balíme do houně a přikrýváme peřinou. Pak přiklekáme s obou stran, abychom ho podpírali a zároveň zahřívali velkými polštáři, neboť začal si stěžovat na zimu. Františka donáší horkou vodu z kuchyně, slečna kuchařka vyměňuje stále horké obklady na prsou, zádech a rukou. Kapesník, který mu pro odkašlání přidržuji k ústům, vykazuje vždy nové krvavé zbarvení. Prosím slečnu o čistý, ale i ten je za několik minut mokrý krví a hlenem, a tak vypořebujeme jich celou zásobu.

Zdá se mi, že záchvat povoluje a těším se v duchu, že krise bude vbrzku šťastně zažehnána. Vyslovuji svou domněnku nahlas, ale nemocný vrtí smutně hlavou a odpovídá: „Ne, nepovoluje.“ A jeho hlava klesá bolestí se strany na stranu a zase vzhlíží vzhůru a jeho rty šeptají nábožné vzdechy k božskému Spasiteli a jeho Maticce. Tak utíká čas, zda rychle nebo pomalu, to nevím. Nemyslíme na to. Naše pozornost je zcela soustředěna na drahého pana biskupa. Snažíme se vystihnout každé jeho přání, každý pokyn.

Po jedné takové chvíli mlčení, při níž se asi nemocný rozmýšlel, prohodí ke mně: „Zavolejte, prosím vás, doktora.“ Věděl jsem, koho mínil. Odcházím spěšně a oznamuji paní doktorové, co si pan biskup přeje a ona, ač sotva může utístiti proud slz, se nabízí, že pro doktora pojedou autem. Spěchám dále do bytu pana nájemce, u něhož lze i v noci telefonovat do Litoměřic. Volám číslo lékaře, díky Bohu, hlásí se, je doma, můžeme pro něho jeti. Vůz stojí brzy připraven, přisedám s mladým panem Homolkou, aby paní doktorová nemusela se zdržovat zjišťováním bytu lékařova, a za několik minut jsme před domem. Někdo v okně vyčkává našeho příjezdu. Vystupuji a hlásím se. Vůz obrací a za ně-

kolik okamžiků vracíme se s lékařem do Žitenic. Přítomnost jeho nás značně uklidňuje a dodává naděje na brzké zdolání záchvatu.

Co mezitím ubohý pan biskup? Čekal v bolestech nedočkavě na příchod lékařův. Co chvíli se ptal, zda ještě nepřišel. Zda necítil nebo nepoznával svůj blízký konec života? Poslal pro lékaře, používal všech mu známých prostředků, poněvadž při své veliké, až úzkostlivé svědomitosti považoval se k tomu zavázán — ale nezapomínal na svou duši. Byla spojena s Bohem. Bůh v srdci, Bůh na jazyku. Rty se téměř neustále modlily. Žádal o podání svého posvěceného růžence. S vroucí zbožností líbal obraz ukřižovaného Spasitele...

Dojíždíme za úplné tmy; devátá dávno odbila. Ve dvoře stojí několik známých v tlumeném rozhovoru. Uvádíme lékaře k nemocnému. Je již ochablější, ale duševně úplně čilý. Poznává lékaře a sám mu nastavuje ruku s prosbou o injekci. Lékař vyhovuje; mezi přípravou mne prosí o umožnění telefonického rozhovoru s odborným lékařem v Teplicích, u něhož pan biskup pět dní předtím dlel na prohlídce. Tam také byl stížen podobným záchvatem před očima onoho specialisty, takže tento znal jeho tělesný stav a mohl mu dát cené pokyny. Běžím dolů, abych nutně zařídil a vracím se co nejdříve hlásit lékaři, že může telefonovati.

Odchází dolů. Nemocný pan biskup sedí klidněji se zavřenýma očima, dech jde méně namáhavě, chrčení přestává. Je to následkem injekce, nebo ochabnutí? Zdá se mi, že usíná. Beru jeho ruku do svých a tisknu ji jemně s několika slovy. Aniž otevřel oči, začíná pan biskup mluvit. Nerozumíme mu; jazyk mu podle všeho vypovídá službu. Znovu však opakuje to samé. Cítím, s jakou námahou vyráží každé slovo a přece - bolestně patříme na něho a na sebe, neboť mu nerozumíme. Naše rozrušení roste. Co jen chce nemocný? Hlavou mi jde myšlenka, zdali stav nemocného není krajně nebezpečný? Dosud bylo naše úsilí soustředěno na zdolání záchvatu, nikdo z nás, kromě lékaře a snad nemocného, netušil blízkost smrti. Neváhám a utíkám k lékaři; vyslovuji mu své obavy a ptám se přímo, zda to není agonie. Odpověď zní stručně: „Může být.“ -- „Tak musím pana biskupa zaopatřit,“ já nato. — A lékař odpovídá: „Nemocný usne, buďte připraven.“

Jdu pro jistotu ještě jednou nahoru. Jsme všichni rozruše-

ni. Proto není divu, že Františka nechápe a mne neupozorňuje, když pan biskup po mém odchodu, vida, že mu nerozumíme, na její ruku svým palcem dělá kříž — bezpochyby byl při vědomí a žádal o poslední pomazání. Na to jsem ovšem přišel dodatečně.

Pohled na drahého pana biskupa, který zdánlivě usínal, velí mi rychle jednat. S baterkou v ruce běžím kolem kostela na faru. Vidím v oknech světla, jsou tedy vzhůru. Pan farář není doma, to jsem věděl. Jeho sestry vycházejí obě ke dveřím, aby se přesvědčily, co se děje. Prosím krátce o klíče ke kostelu a k sv. olejům a cestou jim dávám bližší vysvětlení. Obě jsou zděšeny, ale pomáhají připravit vše nutné. Rychle jsem oblékl rochetu a štolu, vzal v burse nejsv. Svátost, do jedné ruky sv. olej a knížku, do druhé baterku, a odebírá se spěšně do dvora. Z dále vidím někoho opisovati baterkou světelný kruh na znamení, že je nejvyšší čas. Zrychlují ještě kroky a v minutě jsem v ložnici u nemocného.

Bez otálení začínám posvátný obřad. Pan biskup sedí stále ještě na okraji postele, s obou stran podepřen svými domácími. Jeho oči jsou zavřeny, jako by již tiše spal, ani stopy po zápase. A přece byl ještě při vědomí. Františka pozorovala, jak mezi mazáním sv. olejem otevřel ještě jednou oči. Čekala jeho duše ještě tak dlouho, dokud nebyla posílněna a vybavena na poslední cestu touto velikou svátostí?

Dokončuji závěrečné modlitby a sbírám kousky upotřebené vaty a uklízím je. Přistupuji znovu k loži. Položily ho zatím na pokyn lékaře pozorně do postele. Spal tak klidně. „Žije, žije?“ ptám se nesměle lékaře. On se chápe jeho pravice, zkoumá tep a prohlašuje právě tak tiše: „Asi před minutou vydechl.“ Hodinky zesnulého na nočním stolku ukazovaly 1 minutu před $\frac{3}{4}$ na deset...

Tak umíral kněz-biskup Zapletal, přítel papežů, vychovatel biskupů, prelát-vlastenec, světící biskup pražský a probošt vyšehradský. K tomu dodávám: velký přítel liturgie a našich milých Emauz. Je nám ctí a radostí, že jeden člen našeho konventu mohl tomuto velkému, vzornému biskupovi dosloužit svou kněžskou mocí. Nechť přijme tyto prostínké vzpomínky jako nepatrný důkaz vděčnosti a úcty od svého zpovědníka a vyprosí mu milost, která jemu byla propůjčena: zemřítí smrtí vpravdě kněžskou. R. i. p.

Připojuji krátkou zprávu o podivuhodném zesnutí dp. Josefa Krále, faráře v Křečově, okres Manětín. Byla uveřejněna v Poledních Lidových listech 28. srpna 1935, č. 163. Poněvadž nemám po ruce bližších podrobností a zesnulého pana faráře osobně neznám, omezují se v podstatě na citovaný článek.

V neděli 25. srpna přistoupil jmenovaný pan farář k oltáři, aby vykonal obvyklé ranní bohoslužby — mělo to býti naposled. Při epištole se náhle zapotácel a klesl k zemi. Věřících zmocnilo se pochopitelně velké vzrušení. Několik mužů přikvačilo a vyneslo svého staříckého faráře ven, na hřbitov, aby ho zase přivedli k vědomí. Ale všechny pokusy selhaly. Tu si teprve osadníci uvědomili, že jejich duchovní pastýř svou duši již vydechl, že osiřeli.

„Kněží je málo, budu pracovati, dokud nepádnou,“ bylo odpovědí zesnulého na dobře míněnou radu známých, kteří s obavou pozorovali jeho zákeřnou chorobu, srdeční vadu. Nedbal rady, nešetřil se. Dál vlekl každého dne z fary koš s bohoslužebnými rouchy, protože před časem mu zpustlíci jeho kostel vyloupili. Nemaje kostelníka, sám vše připravoval, ano i sám zvonil, když nikoho v obci dostatí nemohl.

„Kněží je málo, budu pracovati, dokud nepádnou.“ Razila tato slova snad předtucha blízké a náhlé smrti, s kterou musel při své chorobě počítati? Nebo to byla horečná snaha opatřiti opravenému kostelíčku ještě nové varhany?

Jistě že oba důvody zde měly svůj vliv, ale ne rozhodující. Slova: „Kněží je málo, budu pracovati, dokud nepádnou,“ vytryskla ze srdce zcela kněžského. Byla odposlouchána Srdci božského Velekněze a stala se mu zásadou životní, nebo, lépe řečeno, modlitbou doprovázející oběť životní.

A Bůh tu oběť přijal. Hrdinská věrnost v plnění povinností kněžských byla mu zajisté milou a od něho odměněna zvláštním způsobem smrti. Horlivý kněz směl zemřít u oltáře při nejsvětější Oběti. Nebylo při ní obětování bělostné hostie, nýbrž života kněze-obětníka. Nepřijímal tu, jako obvykle, obětující kněz, nýbrž Velekněz, Ježíš Kristus, přijal svého věrného sluhu ve svou náruč, do počtu vyvolených kněží svých...

Emauzy.

P. Majolus Klanc.

A VÍNO OBVESELUJE SRDCE ČLOVĚKA

Krásný je na podzim pohled na vinici, když v jehlancích révových keřků dozrávají ve stínu širokých listů těžké a bohaté hrozny. To je skvělé, v lahodných barvách uchvacující finale dlouhé, všední a lopotné práce, která musela předcházeti dni sklizně. A právě proto je vinice tolik symbolická, právě proto listy, úponky i hrozny se přímo nabízejí k substituci jiných pojmů.

Není tudíž divu, že i v Písmě svatém se často mluví o vinici, že i Spasitel ji vložil do svých podobností a že jeho mystická Nevěsta, žijící z pravdy, dobra a krásna Jeho slov — Církev — užívá významných těch vět o vinicích ve své liturgii.

Na Bílou sobotu za osmé čtení prorocké zařaděn je traktus z Isaiáše: „Vinice pro miláčka na pahrbku úrodném. Obklopil ji zdí a okopal, zasadil révu ze Soreku a zbudoval uprostřed ní věž. Také lis v ní vykopal. Jest to totiž vinice Pána zástupů, toho, jenž sluje dům Izraelův.“ Církev pak připojila neméně krásnou modlitbu: „Bože, jenž jsi ústy svatých proroků všem dítkám Církve své zjevil, že na všech místech svého panství jsi rozsevačem dobrých semen a pěstitelem vybraných vinných rév, uděl národům svým, které považuješ za vinice a osení pole, aby po vymýcení nečistoty trní a hloží stali se plodnými na dobré ovoce.“

Vinici se však dostalo ještě jiného vyznamenání, které potrvá do konce času. Šťáva z jejích plodů, vyživená výhni slunečních paprsků, prošlých sítím jemně rozetkaných svazků cévních v mesofylu laločnatých listů, octla se v kalichu večeradla, aby od toho svatého večera, tajemně naznačujícího a v symbolech rýsujícího výkupnou tragedii gólgotskou, rozlila se do celého světa, stavši se neustálou připomínkou krvácející Lásky, mikroskopem, snažícím se zachytiti její nekonečnost, obrazem nebe, které bylo křížem otevřeno.

Denně na všech oltářích katolických chrámů se koná skutečná oběť Mše svaté, která je zároveň zrcadlem oběti kalvarské. Podržela si všechny podstatné znaky starozákonních obětí. Jestliže při krvavých obětích bylo nutno oddělití krev od těla, což učinil jednou pro vždycky na kříži Kristus,

při Mši svaté jako oběti novozákonní a nekrvavé nůž konsekračních slov odděluje proměněný chléb od vína, a třebaže pod každou způsobou je celý Kristus, oslavený, který nemůže krve prolévatí, přece oddělené proměňování způsobuje mystické prolití krve Ježíše Krista, aby forma oběti byla co nejúplnější.

Není tedy dvou obětí, jiné na kříži, jiné na oltáři, není také Mše svatá jen obrazem oběti kalvarské nebo její připomínkou. Mše svatá je skutečná oběť, mezi níž a krvavou obětí na kříži není podstatného rozdílu, poněvadž nám zpřítomňuje drama kalvarské nekrvavým způsobem, jsouc jeho živým zrcadlem a přivlastňujíc nám zásluhy na kříži dobyté.

Proto při Mši svaté, právě jako při poslední večeři, není jen způsob chleba, ale i vína.

Předpisy církevní bdí úzkostlivě, aby víno ke Mši svaté bylo vhodnou způsobou, pod kterou se má proměněním skrýti sám Ježíš se svou krví, na kříži za nás obětovanou. Je proto nutno brátí ke Mši svaté přirozené víno, vykvašené.

Podle židovského podání užívalo se při slavení beránka velikonočního červeného vína, ačkoliv nějakých přesných předpisů o barvě vína nebylo. Také v prvních dobách církevních se barvy vína nedbalo. Řekové dosud obyčejně užívají vína červeného. Ale pro nebezpečí častého poskvrnění bílého korporalia bylo ustanoveno užívatí, pokud lze, vína bílého. Musí býti čisté a dobré, to jest vznešenému účelu přiměřené.

Při Mši svaté se přilévá k vínu kapka vody. Neděje se tak, že by toho bylo třeba k platnosti oběti, ale že tak Církev nařídila z důvodů symbolických. Zbožní účastníci Mše svaté vidí v tomto smíchání především obraz krve a vody, vytékající z boku Páně. Probodnutí kopím nebylo jen zjištěním smrti Kristovy, bylo v tom i naplnění Písem, a vytékající krev a voda se staly navždy symbolem lásky Boží, čili milosti skryté ve svátostech. Jistě že velmi vhodně při tom jsou připomenuty hlavní dva zdroje: křestní voda a nejsvětější svátost oltářní.

Poněvadž rozdatelkou svátostí je Církev, může nám býti toto smíšení vody a vína i obrazem zrození Církve, která vyšla z boku Ježíšova, jako Eva byla stvořena ze žebra Adama.

Není na závadu, připomenou-li si věřící při tomto obřadu

i své vlastní duchovní zrození z vody a z Ducha Svatého, kterým jsme byli povoláni k vyššímu úkolu, než býti strojovými obsluhovateli a zpracovateli hmoty – totiž k synovství Božímu.

„Dej nám skrze tajemství této vody a vína státi se společníky Božství toho, jenž člověčenství našeho ráčil se státi účastným,“ jsou slova žhavé touhy lidského srdce, které chce žít i tam, kde podvodný liberalismus omámil tělo pohovkou pohodlnosti a kde vůně britanik smíšená s pachem čerstvé tiskařské černě nějakého večerníčku zbavuje odvahy myslit a toužit, čili žít jinak než pes odpočívající na koberci přede dveřmi. Sursum corda! Člověk vidí kolem sebe mnoho věcí, o kterých se mu zdá, že jsou vrcholem jeho života, ke kterým lne jako k nepostradatelným, ale jsou chvíle, kdy rozum se bouří proti přehodnocování pomíjejícínosti, kdy srdce vidí lépe než oči, že všechna ta krása, smyslnost i požitky techniky a vědy zůstávají pouze v horizontu časnosti, že nemohou výše, že se nemohou odtrhnouti tam, kam chce nepokojné srdce lidské: „Dej nám státi se společníky Božství...“

Tak aktuální je ta modlitba, tak denně nová, protože je psána krví našeho srdce, které vidí v té kapce vody přiléváné k vínu obraz své ubohosti, která však nebyla odsouzena k beznadějnému ploužení v přízemí prachu nicotnosti, ale která má býti přivtělena svým úsilím po obnově v Kristu k dokonalosti, vyvýšené v zenit všech obzorů.

Smíšení vody s vínem je dále obrazem spojení Krista s věřícími. Sv. Cyprián píše: „Když tedy v kalichu voda s vínem se smíchá, naznačuje se tím, že Kristus se s lidem v jedno pojí a zástup věřících se sjednocuje a spojuje s Tím, v něhož uvěřili. Toto spojení a sjednocení vody s vínem se děje v kalichu tak, že spojené části nelze již od sebe oddělit. Proto také nemůže církev, t. j. lid v církvi jsoucí, vytrvá-li věrně a pevně při tom, co vírou pojal, ničím se od Krista odtrhnout.“

Jde o posvátný výraz vznešenosti a svatosti kolektiva, které svou moc neodvozuje z násilnické mysli a krví zbrocených pěstí, které neboří hmotu, aby ji nahradilo hmotou, ale které na troskách hříchu rozbitého sebezáporem staví duchovní dokonalost ze staviva jedinečné vytrvalosti a nerozbornosti, totiž lásky.

Víno je lékem a kapka vody jest nám symbolem nemocného lidstva, které potřebuje plného spojení s Kristem, aby se uzdravilo. Nestáčí tedy jen koketování s naukou Ježíšovou, nestáčí podív ve slovech zplanělých estétů, kteří se chtějí bezzávazně jen opájeti líbivostí obřadů a ze svící nebo z kadidla si udělají dekadentnímu duchu oblíbenou stafáž unavených výrazů, nestáčí zlodějské ukrajování zlata Pravdy a honosné blýštění drobečků na trzích, je potřeba takového splnutí s Ježíšem a se svatým kolektivem Církve, jaké nám naznačuje úplné splnutí vody s vínem. Kristus je náš, nás všech, kteří jsme v Jeho Církvi a máme proto právo být veselí, neboť víno této pravdy musí zahnat každý mrak smutku. Není lepšího zdroje životního optimismu nad ten, který je v poznání: Kristus je náš a my jsme Jeho.

Konečně znamená tento obřad i tajuplné spojení přirozenosti božské a lidské v osobě Ježíše Krista. Je to symbol tajemství vtělení Syna Božího, které je vlastním pramenem všeho našeho nadpřirozeného spojení s Bohem.

Proměňováním se stává z vína krev Pána Ježíše a velebný ten okamžik připoutává celou přírodu k nadšenému hymnu oslavy Boha Stvořitele a Zachovatele. Sv. Tomáš Akvinský píše o vínu: „A víno, jak i to vhodně jest zvoleno! Aby náležitě dozrálo a pak chutným, posilujícím a srdce obveselujícím nápojem bylo, musí býti hřáto po dlouhý čas palčivými paprsky slunečními a když dozrálo, musí být lisem tlačeno, aby hrozny vydaly svou tekutinu.“

Není život vína, od prvního vstípení vinice až po slova konsekrací, výstižným obrazem života toho, který oslaven skrývá se pod jeho způsobou? Nebyl kříž tajemným lisem, který nám ze svatého hroznu Lásky Ježíšovy vytlačil poslední krůpěj krve k naší záchraně?

Při svatém přijímání chápe se kněz kalicha se slovy: „Kalich spasení vezmu.“ Ano: krev Ježíšova v něm obsažená byla prolita k naší spáse. Proto „jméno Páně vzývati budu. Chválu vzdávaje, budu vzývati Pána a od svých nepřátel budu osvobozen,“ pokračuje kněz v modlitbě.

Mnoho jest těch, kteří ohrožují naši spásu. Mnoho jest příležitostí, které nás chtějí svůdností okamžiku stáhnouti do zásadního odporu proti Bohu, které nám nabízejí kouzelné číše, plné zdání svrchovanosti a přece prázdné, jen aby-

chom se zřekli závaznosti zákona Božího, kterou jsme na sebe křtem svatým přijali.

Mnoho je svodů pro naši spásu, ale máme víno v kalichu spásy, ustavičnou připomínku povinnosti vzývatí Pána a pak budeme osvobozeni od svých nepřátel.

Není již potřebí, abychom se rmoutili, abychom malomyslněli v neúspěchu, aby se naše naděje drobila jako malta špatných zedníků. Víno obveseluje srdce i mysl člověka a my víme, kde je to tajemné víno, my známe jeho cenu, jeho užitek a proto se budeme v něm radovati a veseliti s vědomím, že tato radost duchovního života nebude odňata od nás.

Svatý Jan pod skalou.

Cvič. uč. K. Hroch.

SEPTUAGINTA

Diaspora. -- Rozptýlení Izraele mezi národy.

Nejen cestou násilí cizáckých vládců se dostali Židé ze své malé vlasti do jiných zemí, nýbrž i již dříve v boji o své bytí a nebytí se jich mnoho vystěhovalo ze své otcovské vlasti. Touha po obchodě nebo jiné časné záležitosti je pudily do ciziny, aby tam hledali štěstí. Především to byla velkoměsta a tržiště, kde se tvořily židovské kolonie. Rozšíření Židů po tehdejších civilisovaném světě bylo asi velmi silné, neboť Sibyla (Orac. Sibyll. III, 271) praví okolo r. 140 př. Kr. o tehdejším židovském národě, že ho je mnoho v každé zemi i v moři. Odezíráme-li od básnické nadsázky, odpovídá tato výpověď skutečnosti. Podle svědectví knihy Makkab. (I. Mak. 15, 16) vydal totiž římský senát právě v té době okolo r. 139/8 př. Kr. na krále egyptského, syrského, pergamského, kapadockého a partského, jakož i na velký počet provincií, měst a ostrovů Středoziemního moře oběžník, znící ve prospěch Židů. Podle tohoto ochranného dekretu soudíme, že ve všech těch jmenovaných místech byly židovské osady.

Strabo (u Jos. Ant. XIV, 7, 2) praví příležitostně, když pojednává o době Sullově (r. 85 př. Kr.), že Židé již tehdy pronikli do každého města, a že je těžko jmenovati na světě kout, kam by se tento národ nebyl dostal a jej neobsadil. Podobně mluví i Josef Flavius (Bell. Jud. II, 16, 4) a Philo

(in Flaccum § 7). Poslední důvěrník, jenž žil v době Krista P., nám podává zprávu, že jmenovitě v krajinách maloasijských a syrských žilo množství Židů v každém městě (Leg. ad Car-jum § 33). Židovské osady tu povstaly již asi dosti záhy; toho se domýšlíme z jedné příležitostné poznámky Klearchovy, podle níž se prý Aristoteles za svého pobytu v Malé Asii (348—345 př. Kr.) setkal s jakýmsi vzdělaným Židem, který nejen podle své řeči, ale i smýšlením byl Helén. (Jos. E. Apion. 1, 22; Cl. Alex. Strom. 1, 15, 70; Euseb. Praep. Evang. IX. 5.) Podle Jos. Flavia (XII, 3. 4) usadil Antiochus Vel. († 187) 2000 židovských rodin z Babylonie a Mesopotamie ve Phrygii a Lydii. Za římské doby byly v Mesopotamii, Medii a Babylonii desetitisíce usazených Židů; příčinu tohoto silného rozptýlení mezi domorodým obyvatelstvem jest třeba též částečně viděti v zachovaných zbytcích dřívějšího přesídlení (srov. Jos. Ant. XI., 5, 2). Největší procento židovského obyvatelstva vykazovala Syrie, kamž je obzvláště lákala Antiochie (Bell. Jud. VII, 3, 3).

Neobyčejnou kulturní důležitost měla egyptská diaspora. Tu zase byla nejpřednější židovská kolonie v Alexandrii, která hrála vynikající roli. Stěhování do země Nilu sahá do nejstarších dob. Tak se dovídáme z Jeremiáše 42—43, že krátce po zboření Jerusalema Nabuchodonosorem 586 velký počet židovských emigrantů z bázně před Chaldejci hledal proti vůli prorokově v Egyptě útočiště, a že se na různých místech usadil (44, 1), tak na př. u Migdol a Daphne (v blízkosti Pelusia), u Noph (Memphis) a u Patros (Horní Egypt). Slavná doba egyptských Židů začíná teprve Alexandrem Vel. Této periody si později obzvláště blíže povšimneme. Tyto narážky nám mohou dostačit, abychom si utvořili dostatečný pojem, jak daleko asi byli Židé v době po vyhnanství v různých zemích rozšíření. Výpovědi shora jmenovaných autorů o židovské diaspoře jsou v celém svém rozsahu potvrzeny Písmem sv.; neboť Skutky apoštolské (2. kap.) zpravují nás, že o prvních křesťanských Letnicích byli v Jerusalemě shromážděni Židé ze všech zemí: „Přebývali pak v Jerusalemě Židé, muži nábožní, ze všelikého národu pod nebem... I žasli všickni a se divili, řkouce: Nejsou-liž tito všickni, kteří mluví, Galilejci? I kterak my každý slyšíme jazyk svůj vlastní, ve kterém jsme se zrodili? My Parthové a Médové i Elamité a obyvatelé Mesopotamie, Judska i Kappadocie, Pontu i Asie,

Phrygie i Pamfylie, Egypta a končin Libye, ležící při Cyreně, i příchodí Římané, jak židé, tak novověrci, Kreťané i Arabové — my slyšíme je mluvíti jazyky našimi o velikých skutcích Božích!”

Kdyby byli tito cizozemští Židé, kteří přišli do Jerusalema na slavnost Letnic, znali aramejštinu, kterou učedníci Páně mluvili a jí rozuměli, pak bychom nechápali, proč nad tou věcí žasli. Onen div budila ta okolnost, že všichni, ať patřili k jakékoliv národnosti, slyšeli apoštoly mluvíti v té řeči, k níž všichni ti zástupci různých národů se hlásili jako ke své mateřštině. Patrně byla v aramejštině většina lidí alespoň málo zběhlá, mnozí ze zemí západních neznali asi vůbec žádné semitské nářečí.

Doba helenistická.

Zbudování řecké světové říše znamenalo pro přední Orient epochální převrat všech poměrů. Nepřemožitelné zbraně razily mocnému Makedonci cestu až do Indie. Egypt a Přední Asie se musely skloniti před žezlem mocného dobyvatele světa, Alexandra Vel. (336—323 př. Kr.), jehož skvělé vítězné cestě učinila konec předčasná smrt v mladém jeho věku 34 let. Po triumfu válečného štěstí následovalo mnohem trvalejší podmanění velkých zemí řeckou kulturou, vítězství to řecké vzdělanosti a civilisace nad vyžilým, zesláblým Východem. Politickému útvaru, který vytvořilo titánské pěstní násilí, bylo usouzeno jen krátké trvání. Duchovní podmanění způsobené mírumilovným geniem řecké vzdělanosti přetrvalo úpadek zevnější politické moci o mnoho století.

V tom spočívá ve skutečnosti světový význam Alexandrův, že svými vítězstvími otevřel celé Přední Asii brány řecké vzdělanosti. Veškery země až k Eufratu a Tigridu byly jím a jeho nástupci uvedeny pod vládu řeckého ducha, čímž vzniklo jednotné pouto vízící k sobě celý tehdejší vzdělaný svět. Pořečťování Přední Asie mělo veliký význam pro židovskou náboženskou propagandu mezi pohany. Jednotná řeč poskytla možnost vyměnění si navzájem myšlenky slovem i písmem a my víme, jakou bohatou literární činnost rozvinuli židovští helenisté od 3. stol. př. Kr. jako apologeté pravdy.

Vyvrácením říše perské připadla Palestina s Egyptem co

dědictví Achamenidovců jako kořist Alexandrovi. Již prorok Daniel poukázal tajemným způsobem na tohoto dobyvatele; makedonská veleříše je symbolisována kozlem, jenž lítě řádí na západě (8, 5—8. . . 21—22 a 2, 33. 40 . . . 7, 7, 19). Židovský národ přišel po prvé ve styk s Alexandrem, když se po rozhodném vítězství nad vojsky perskými u Granika (334 př. Kr.) a u Issu (333) obrátily jeho zbraně i proti Palestině; Židé se musili po pádu Tyru a Gazy (332) vzdát. Je to jen asi legenda, co vypráví Flavius (Antiq. 11, 8, 4), že prý po dobytí Gazy vytáhl Alexander proti Jerusalemu, z něhož mu vyšel vstříc velekněz Joddua ve slavnostním průvodu. Alexander prý padl z bázně před reprezentantem nejvyššího Boha na zem, pak v míru vtáhl do Jerusalema a po oběti v chrámě obdařil prý Židy různými dobrodiními a privilegii. V Bibli není o tom ani té nejmenší narážky, výslovná zmínka o Alexandrovi je teprve v I. knize Mak. (1 Mak. 1, 1—8. . . 6, 2). Že se k Židům ukázal blahosklonným, netřeba pochybovat.

Pravdou je, že židovství později nedovedlo právě tak odolat vlivu helenistické kultury a vzdělanosti, jako jiné orientální země a národy, které tvořily součást makedonské veleříše. Kultura tehdejší doby je vedena duchem řeckým a vzdělaný svět počal tenkrát řecky cítit, myslet a jednat. Pro Židy ovšem bylo náboženství jakousi duševní přehradou; neboť co se týče největšího vědění, bohovědy, v tom ohledu se cítili Židé „Zjevením Božím“ nesmírně povýšeni nad veškerou řeckou moudrost. Občanstvo politicky bezvýznamných malých orientálních států považovalo se nyní za světoobčany; úzkoprsý národní obzor šířil se víc a více a na události ve světě v kosmopolitické perspektivě se nyní hledí s povzneseného hlediska. Kultura a věda západní i východní splynuly; na obou stranách je tu jakési vzájemné dávání a přijímání. Národové v oblasti Středoziemního moře nejen že si osvojili řeckou vzdělanost, nýbrž žili a pracovali v tomto duchu a přispěli tak svou vědeckou účastí k rozšíření řecké literatury, která se rozvinula v literaturu světovou.

Pokud se obzvláště Židů týče, vyvinuli právě v této době literární činnost nejpestřejší rozmanitosti. Na jejím vzniku mají podíl dva činitelé. Na jedné straně to jsou totiž pravověrní Židé s rabíny, jakožto hlavními zástupci v čele, na druhé straně opět volnomyšlenkářské kruhy laické, které padly, pokud to ovšem bylo možno, helenismu do náruče; jsou to

filosofové, básníci, dějepisci, s nimiž se setkáváme v oblastech židovských diaspor. Literární forma je rovněž tak různá jako stanovisko, které zastupují a účel, který sledují. Také o židovských literátech této doby platí: Kdo drží pero v ruce, nepíše jen pro svůj malý národ, nýbrž pro veškeren vzdělaný svět.

Pořečťování Židů mělo dalekosáhlý význam a my můžeme v této dějinné skutečnosti poznati zřejmé řízení Prozřetelnosti; neboť židovství vneslo do řecké literatury nový prvek, jakého se jí mohlo dostatí jen od nositelů víry Zjevení. Nadešla doba, aby světlo bylo postaveno na svícen; moudrost náboženského poznání, kterou národ Boží střežil dříve v uzavřenosti jako nedotknutelné vlastnictví, se měla státi společným statkem těch, kteří opravdově hledají Boha. Všemi těmi prostředky, které literární řecká vzdělanost vložila židovským apologetům do rukou, je vylíčena a na odiv postavena náboženská víra, očekávání Izraele, jeho dějiny a nejvzdálenější minulost kolébky lidstva. Tento účel, působiti nejen na úzký, omezený kruh, nýbrž přijíti i do styku se širším vzdělaným světem, se jeví u velké části židovskohelenistické literatury, obzvláště tam, kde mají spisy charakter spíše apologetický. Jako vystupuje na světlo židovství ztrnulé, tvrdé, nepřístupné, držící se pevně liter Zákona, jehož obrazem je farizeismus, tak zase je shledáváme na půdě řecké ohebným a schopným vzdělání. Jsouc dotud uzavřeno vůkolnímu světu, nechce si nyní nechat ujít, co bylo civilisovaným národům společným majetkem. Tak ukazují židovští spisovatelé úžasnou sečtělost v řeckých klasicích, básnicích, dějepiscích a filosofech. Nepozorovaně se stal v židovství vnitřní obrat; odhodilo svůj úzkoprsý partikularismus, krása helénského ducha mu ukazuje svět v mnohem příznivějším světle. Právě, božské myšlenky nalézá i ve výplodech ducha „gojů“, na které dříve hledělo s povýšenou pohrdlivostí, a sbírá vonný med pravé moudrosti též i u básníků a filosofů pohanských. Setkáváme se stále v apologetické literatuře této doby s jasně vysloveným přesvědčením, že všechna moudrost, která je uložena ve spisech řecké vědy, je ve skutečnosti vzata ze zákona Mojžíšova, a že Písmo sv. jakožto pramen Zjevení je zdroj veškeré pravdy a pravé moudrosti.

Velká část helenskožidovské literatury ukazuje zřejmě tendenci nejen utvrzovati své souvěrce v jejich nábožen-

ském přesvědčení, nýbrž i raziti pravdě cestu do pohanského světa. Ve svém apologetickém charakteru se snaží alespoň zjednatí lidu a náboženství izraelskému u nežidovských národů úctu, i když nemůže dosáhnouti nejvyššího a posledního cíle, obrátiti totiž pohanské národy k pravdě. Tak přispěl helenismus silně k propagandě židovství, a není pochyby, že židovská literatura tohoto období přivedla četné proselyty k synagoze.

Vedlo by nás příliš daleko, kdybychom si chtěli všimati jednotlivostí; musíme se omeziti na citování toho neb onoho z řeckých spisovatelů. Bude snad naše čtenáře zajímati, když při této příležitosti podotkneme, že velká část knih, jež nesou název „knih Sibyl“, jsou hebrejského původu. Sepsání těchto propagačních náboženských spisů spadá právě do této doby. Jako vůbec mnohé literární plody helénského židovství, které byly určeny pro náboženskou propagandu, byly i tyto vydány na veřejnost pod pseudonymem; ba dokonce hleděly si pod pohanskou maskou razit přístup do nežidovských kruhů; tak putuje též izraelský duch víry klasickou antickou řeckou a římskou rafinovaně zahalený v okouzlující podobu Sibyl. Že dobře promyšlená lest dosáhla svého cíle, dokazuje úcta k těmto knihám, jakou jim prokazovala i sama římská státní vrchnost.*)

Co znamenaly temné dvojsmyslné výpovědi delfské Pythie proti mocným výzvám těchto Sibyl k pokání, které dovedly otrásti hluboce nitrem! S jakou rázností vytýkají tyto Sibylы pohanům přímo bláznovský kult mnoha bohů a rozvrácenost jejich mravů, burcují svědomí, zdráhajícím se obrátiti se na cestu pokání hrozí záhubou a kajícíkoví v případě jeho polepšení slibují za odměnu věčnou blaženost! I když věštby Sibyl skrývají pro nás leckterou záhadu, přece to byl šťastný nápad, že židovská náboženská propaganda použila této literární formy, aby se pohanům představila jako přísný mravokárce. Pokud se dá alespoň s nějakou jis-

*) Do Říma se dostaly sibiylské věštby z Kum. Tato sbírka byla uložena ve chrámě Jupiterově na Kapitolu, kde požárem v roce 83. př. Kr. vzala za své. Na podnět konsula C. Curiona vyslal senát poselství do Malé Asie. Toto poselství opatřilo v Erytře a v jiných místech novou sbírku o tisíci verších, která byla opět uschována na Kapitolu (76 př. Kr.). Postupem času byla rozšiřována a existovala ještě ve 4. stol. po Kr., neboť podle svědectví Ammia Marcellina se po ní vyptával okolo r. 363 po Kr. Julian (XXIII. 1, 7). Teprve Stilicho ji mezi r. 404—408 poručil spálit.

totou stanoviti, byla to Alexandrie, odkud se nejprve dostalo do oběhu více sibylských věštek židovského původu.

V dosud zmíněné literární práci omezili se Židé jen na základní pravdy, které plynou již z přirozeného poznání Boha a jsou odůvodněny vrozeným zákonem mravním a původní náboženskou tradicí. Pravý původce příslušných propagačních spisů nesměl býti prozrazen, a proto je za autora udána fingovaná osoba, požívající všeobecné vážnosti. Nyní měli i pohané poznat nezahalenou pravdu, která byla lidstvu zvěstována Božím Zjevením skrze Mojžíše a proroky. K tomu účelu se mělo Písmo sv. státi přístupným i pohanskému světu tím, že hebrejský originál byl přeložen do řečtiny. Překlad všech kanonických knih Starého zákona do řečtiny byl uskutečněn během třetího století; tento překlad měl epochální význam a nesmírnou důležitost. Dílo, které nese jméno Septuaginta, tvoří základnu celé židovskohelénské vzdělanosti.

(Pokračování.)

Emauzy.

P. Jindřich Hänslar.

KŘESŤANSKÝ DEN V RODINĚ

Odpočinek.

Luk nemůže být stále napjat. Je uměním jej časem povolit. Tento odpočinek duše může stejně jako práce náležet Bohu. Za hlavní pravidlo budiž považováno: pokud jen možno, nechť křesťanská rodina hledá odpočinek ve vlastním domově. Jest dílem ďáblovým vytrhnout rodinu z krásné domácí intimity a tak její celistvost místo upevnit, jen rozvolnit a rozpustit. Hledejme doma roptýlení, milujme domov, kde podle vůle Páně máme trávit svůj život. Je to místo, které po farním kostele nám má být nejmilejší.

Pěstujme ve svém domově umění každým směrem: jest odleskem krásy Boží, poučuje, tříbí vkus, zjemňuje nás; vede nás k Bohu, Slovu, božskému to umění Otce. Nic nevychovává lépe naše děti, nic jim nepřipravuje vyšších radostí. Básnictví, hudba, malířství, vše co mysl zušlechťuje a uklidňuje, všechny jevy krásy poskytují rodině radost a čisté uspokojení. Aniž bychom udělali ze svého domova museum, kde umělecké předměty jsou bez ladu a skladu umístěny, uijme vždy

vkusu k výběru krásných předmětů, které možno obdivovat, které opět a opět nás povznášejí a v jichž přítomnosti si naše děti zamilují krásu Boží, která se na předmětech zračí.

Učiňme domov útulným, přitažlivým, teplým a příjemným. Jeho zevnějšek má srdce vábiti a tím zamezit, abychom z něho neutíkali a lásku k němu nepromarnili. Užijme volného času, abychom jej ozdobili, zkrášlili a dali mu ono kouzlo, ve kterém naše duše odpočívá a které ji upoutává. Ozdobme jej památkami, rodinnými památkami. Mají zde být obrazy předků, rodičů, našich dětí a věrných služebníků a utvářeti jakousi „širší rodinu“, rodinu úplnější, rodinu všeobecnou, takovou, jaká byla, jaká jest.

Otcové a matky, vynaložte vše, aby vaše děti příliš nevycházel a nehledaly mimo dům zábavu, rozveselení a rozptýlení, starejte se, aby vše nacházely doma. Tento náklad se vám dobře vyplatí. Zvyknete svoje děti milovat domov, nikde se necítit šťastnějším než v něm, užívat jedinečného tak jako tak brzy prchajícího štěstí rodinného života. Zúčastněte se co nejvíce jejich nevinných her. Buďte mezi nimi — cítí se tak šťastny pod milujícími zraky otce nebo matky.

Musíte se stát maličkými, abyste dětem pomohli k dospělosti. Milujte především maličké, jsou nejcitlivější tvárnou hmotou pro nevyhladitelné otisky. Jsou dětmi: s úsměvem, jástotem a hlukem přicházejte jim vstříc, se skotačením, které vás třeba unaví. To nevadí. Tak je naučíte vás milovat, nutná to nauka pro ně i vás.

Starší děti mají také svůj úkol v tomto malém veselém světě: jsouce již odrostlejší vychovávají maličké; překlenují rozdíl mezi malými a velkými. Celá stupnice povah, vloh srdce a ducha je nutná v této souhře rodinné, která připomíná ráj Boží. Mladší mají být povzbuzováni k ochotě vůči starším, což bude mít dobrý účinek na rodinný poměr. Jest to zvyk, který je základem povinné úcty k představenému.

Když pak všichni tito maličci vyrostou a počnou přemýšlet, vedme je k vážnějším úkolům, kde společenství duší je více vyžadováno. Nechť všichni členové rodiny závodí tu v pokoře, lásce, sebezapírání. Nechť se takto zmocňuje duší tato vzájemná láska, která, řízena ve všem skromností, je plna pohrdání vůči sobě samé a laskavosti k druhému; která vydechuje něhu, trpělivost, prostotu, radost a oddanost; která, jedním slovem, se dává celá všem, aby všechny získala.

Je to znamení a ozdoba rodiny skutečně křesťanské, která s Kristem splývá. Má výhradní právo těšiti Srdce Ježíše Krista, přitahovati milost Toho, jemuž je rozkoší setrvat u dítek lidských.

Nuže, nic rušivého, nic sobeckého nebudiž v našich důvěrných rodinných schůzkách, ani slov lstných, urážejících, která raní duše; ale naopak onen vlídný duch rodinný, laskavost jednání, skvělé dědictví naší víry a nádherná podívaná pro anděle a lidi.

Je-li vám možno cestovat, nuže, cestujte, nic tak nepoučuje a nevzdělává. Cestujte pokud možno společně, užitek z toho bude daleko patrnější v každém směru; tím neopustíte svůj domov, pouze jej přemístíte. Ať jste kdekoliv, na cestách, na procházce, zůstaňte vždy křesťany. Buďte věrni Bohu, který má nejvyšší právo na vaši úctu, službu a lásku. Nestyďte se, kdekoliv jste, křesťany se projevit. Stydíte se za pokřizování v hotelu? Snad ne! Vždyť sloužíte svému Bohu; zůstaňte věrni svému přesvědčení a sobě samým!

Zvyk i neodkladná nutnost donutí vás někdy navštívit divadlo, kino a jiné podniky. Víte sami nejlépe, co se sluší a jak máte jednat, abyste se Bohu líbili. Jen žádnou slabost, žádné ústupky a žádnou zpronevěru! Nezahrávejte si s nepřitelem, nehrejte Satanovi do ruky, nechodte nikdy tam, kde víte, že Evangelium Ježíše Krista není ctěno, ba kde je zneuctíváno! Nikdy se takové půdy noha křesťanova nedotkne. Jest křesťanem vždy a všude.

Opět zdůrazňujeme: nechceme-li, aby nás jednoho dne naše děti obviňovaly, aby svou zlobu a své výstřednosti přičítaly naší vlažnosti, budme jim příkladem, a sice příkladem křesťana, který si vždy uvědomuje, že kde není Kristus, tam káže a panuje Satan.

Kdo Boha v srdci nosí, ví, jak se doma od nepříjemností a námah životních osvěží, učiní ze svého příbytku ohnisko svých radostí, střed, ve kterém se nalézají pravé, osvěžující štěstí v tomto slzavém údolí.

Maredsous.

Dom Eugène Vandeur.

KROPENÍ SVĚCENOU VODOU*)

Jak obdivuhodné povýšení vody, jaká něžnost, jaká úcta, jaká láska!

Básník pěl již o pramenech, řekách i moři (v hymnu „Benedicite“ Dan. 3, 77—78). A té vody, která je úrodnou živitelkou všeho, co žije pod nebem, načrtl obdivuhodný koloběh, celý ten nesmírný děj, jenž neustává probíhati v bratrské shodě s hvězdami i větrem, a pod zářným vůdcovstvím slunce i tichou přitažlivostí luny, aby byla střídavě buď proudem, jenž strhuje, nebo potůčkem, který bublá, zasněným jezerem nebo rozpoutaným oceánem, mocným veletokem nebo tichou studánkou, prudkým a hustým deštěm nebo průzračnou krupějí rosy, která má svou kolébku v nitru růžového květu.

Básník zahrnul již do svých ód vzdechy par i smutek mlh, a nechal vstoupiti do heroických veršů velkolepému průvodu mračen.

Zdalo se, že voda obdržela patřičnou oslavu a že splnila celý svůj úkol v dvojím cyklu: kosmickém i básnickém.

A přece ještě vznešenější povýšení jí bylo vyhrazeno tajemným zásahem Božího Pramene.

Voda je stvořením, a tento rys tak všední je její největší předností. Neboť býti stvořením znamená ve skutečnosti býti v myšlenkách a v Lásce Boží. A to znamená již nějakým způsobem míti účast na Jeho životě. Ale lze míti účast na životě Božím, aniž by se v témže stupni účast měla na Jeho činnosti?

Ne, bez nejmenší pochyby, a každá bytost má svůj stupeň výkonnosti tam, kde září nějaký paprsek božské přičinnosti, vzhledem k nejvyšším cílům vesmíru, k nimž musí směřovati všechno dění. Dobrota Boží shromažďuje všechny, otvírajíc každému tvoru nevyčerpatelná bohatství Svého Srdce. Kdo by mohl omeziti vylíti těch pokladů, když nekonečná láska je jediným měřítkem daru?

*) Tento článek je vyňat z knihy *Le Poème de La Liturgie* (396 pages). Editeur: Oeuvre St. Augustin, à St. Maurice (Suisse). Cena 20 fr. francouzských. — Stejným bohatstvím myšlenek, stejnou krásou výrazů jako tato kapitola oplývá celá kniha, probírající liturgii Mše svaté. Liturgie je skutečně jedinou velebnou písní, ale ne umělou, nýbrž skutečnou, prožitou.

Bůh zajisté nemůže stvořiti bytost, která by se mu rovnala samotnou svou podstatou. Býti stvořen zahrnuje v sobě nepochopitelnou závislost na nějaké Bytosti nekonečné. Božská Bytost ve Své plnosti rovněž je sdělitelna jen v lůně Božství samého, při plození Slova a vycházení Ducha Svatého. Rozvíjení se všeho ostatního bytí navenek přináší s sebou nevyhnutelně omezení, které ohraničuje rozsah bytosti na schopnosti nekonečně různé, ale vždy omezené bytosti, která je obdržela. Ale tato výhradní závislost, kterou je samo naše stvoření, a kterou by ani Bůh nemohl odníti, aniž by nám tím odepřel existenci, zdá se, že jí věnoval všechnu Svou péči, aby nahradil její omezení a zničil v ní jeho účinky, tím obdivuhodným povýšením Svou milostí, která nás řídí k Jeho důvěrnému životu jako k našemu nejvyššímu Dobru.

Přemírou Svého světla Bůh chtěl smazati stín našeho původu. Místo služebníků chtěl míti syny a místo strachu kořícího se v prach před velebností Mistra vzbudil v našich srdcích lásku, která odpovídá lásce s celou dobrovolností Daru.

„Již nenazývám vás služebníky, ale nazývám vás svými přáteli“ (Jan 15, 15). Tato slova, pronesená nejprve k rozumným bytostem, vztahovala se přece v úradku posvěcující Lásky na všechno tvorstvo do té míry, do jaké bylo schopno slyšeti ono volání.

Zajisté jedině duch mohl býti přidružen vědomě k důvěrnému božskému životu a dáti svůj svobodný souhlas k nekonečné lásce, která se nám tajuplně předkládá na vybranou. Když nerozumní tvorové sami nemohli proniknouti do nevýslovné svatyně Ducha, mohli se alespoň státi posly Jeho lásky a oživujícími znameními Jeho milosti.

Tak pomocí daru, který by zprostředkovali, aniž se mu mohli přizpůsobiti, měli svým způsobem míti účast na nekonečné vznešenosti Pramene, na Jeho duchovosti bez poskvrny, na Jeho nejdůvěrnější něžnosti.

Život, jenž nemůže přebývati v nich, procházel alespoň jimi a Nejsvětější Trojice, která je v něm věčným Ohniskem, stala se tak tajuplným pouťem a nevýslovným tajemstvím všeho tvorstva.

V tomto rozsahu možno chápati příkaz Ježíšův daný Apoštolům: „Jděte do celého světa a zvěstujte Evangelium všemu tvorstvu“ (Mk. 16, 15).

Pod tímto zorným úhlem v každém případě budiž rozumě-

no celému svátostnému zřízení tak, že přijímá do sebe nerozumné tvory, aby se stali nástroji našeho posvěcení. Stávají se sami působivými slovy, a voda, nad kterou se vznáší božská holubice, je pro duši, jež se jí propůjčuje, pramenem, který tryská do života věčného. (Srov. Jan, 4, 14.)

S tohoto hlediska vidíme ve svátostech znamení, která působí to, co znázorňují.

Ne však že bychom ani v tom nejmenším chtěli podceňovati vnitřní dispoziční nutnou k přijetí svátosti: světlo neproniká do domu, jehož okenice jsou zavřeny. Víme, že Bůh je Duch, a že ti, kteří se mu klaní, musí se mu klaněti v duchu a v pravdě.

Nemůžeme tedy již pojímatí božskou ctnost, kterou nám zprostředkují, jako uzavřenou hmotně ve znameních, která ji znázorňují. Jsou to představy, které nám nahánějí hrůzu. Věříme prostě, že v každém tvorů je stopa Nejsvětější Trojice, a že i ten nejhmotnější prvek obsahuje v sobě k zprostředkování duchovních věcí alespoň možnost, kterou Bůh podle Svých úradků může převést ve skutek v den nevyřčeně vytoužený.

Můžeme-li my z látky zvuků, jimiž byl způsoben hluk, vytvořiti tekutou a průzračnou architekturu hudby, může-li inkoust a papír vyvolati v duši druhého tajemnou ozvěnu našich myšlenek, může-li polibek odhaliti malomocnému nejvyšší stupeň lásky, proč bychom se měli diviti, že Bůh ráčil v nás vzbuditi řeči vesmíru tajuplné ohlasy a skrytý tep Svého vlastního života?

Budeme se tedy pohoršovati a předstírati, že se zdá, že On nás podrobuje hmotným prvkům — k nimž Jeho něžnost ostatně neodmítla se skláněti — a budeme méně bratrskými k vesmíru jen proto, že On je k němu otcovským?

Nebudeme spíše uneseni radostí, že nemůžeme uniknouti Jeho něžné snaze a že nacházíme v každém tvorů k nám obrácenou tvář věčné Lásky?

Neboť i když není vše svátostí v přísném slova smyslu, ostatně analogickém**), vyhrazeném sedmi znameními, která mají toto jméno, přec však je nebo může býti vše svátostí, znameními přivádějícím Božství tím, že znázorňuje anebo vzbuzuje v nás nějakým způsobem rozvinutí Boží milosti.

**) Jsou totiž stupně i mezi 7 svátostmi samými. Křest na př. není svátostí ve stejném smyslu a ve stejné plnosti jako Nejsvětější Svátost oltářní.

Od vzduchu, provanutého vůní „Ďábel Páně“ až ke skrovným buxusovým ratolestem Květné neděle, od skály ozářené křížem až k moři posvěcenému ve dny Odpustků („Pardons“), od loudavých stád, která posvětil kněz, až k letounu, hltajícímu prostory, který modlitba zasvětila spravedlivé věci.

Není nic z toho, co jest dobré, dobré tak, že by nemohlo požehnáním Církve býti obdařeno tajemným nymbem božské Něžnosti.

A jako vše, co je, jako takové je dobré, — zlo není než nebytí — je to konečně celý vesmír, jenž směřuje k tomu, aby se stal Svátostí, jako nesmírná monstace Přítomnosti Boží.

Ó nová země, ó průzračný světe, ó zářné prameny, které jste písni Pramene, ó stříbřité proudy, které přinášíte bělobu vrcholků, ó břehy radosti a štěstí, kde probíhá řeka života:

Vidi aquam egredientem de templo

a latere dextro:

Alleluja.

Viděl jsem vodu, ona vytékala z chrámu

po pravé straně:

Alleluja.

A všichni, ke kterým voda ta došla,

spasení jsou a praví:

Alleluja, alleluja.

Voda, není ti nyní bližší, necítíš, jak se v ní chvěje tajemství Lásky, které ti ji dává, a nemiluješ ji již jako sestru?

Vítá tě při vstupu do chrámu, voda tvého křtu, voda tvé nevinnosti, voda tvého Božího dětství. A hle, tu kněz na dovršení vlhkým žezlem rozprašuje ji do vzduchu, aby dopadla na tvé čelo jako radostná rosa:

Asperges me, Domine, hyssopo:

et mundabor.

Pokrop mne, Pane, ysopem,

a budu očištěn;

obmyj mne

a nad sním zbledím.

Maurice Zundel: „Le Poème de la Sainte Liturgie.“

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Z opatství Münsterschwarzach. 28. července t. r. slavilo benediktinské opatství Münsterschwarzach (v Bavorsku v diecési würzburgské) krásný, památný den. Památný jednak milou, radostnou vzpomínkou z minulosti, jednak též vznešeným, naděje plným počátkem velikého díla v budoucnosti. — Četná řeholní rodina tohoto kláštera, jenž, jak známo, náleží ke kongregaci sv. Otilie pro zámořské misie, oslavovala vděčnou vzpomínkou čtyřicáté výročí povýšení svého Otce k důstojnosti svatého kněžství. — V fentýž den konalo se kladení základního kamene pro nový, velkolepý opatský chrám. — Když totiž benediktini v roce 1910 získali tento klášter, našli zde jen nepatrný zbytek z velkého kdysi opatství, r. 1803 zrušeného. Kostel sám, zajímavá barokní stavba s mohutnou kopulí, byl pouhou ruinou a sloužil co kamenný lom okolním obyvatelům. Postupem času vybudovali podnikaví řeholníci rozsáhlý klášter, v němž byla též zařízena větší místnost jako provisorní chorová kaple. Konečně letos, v památný den 28. července, mohli přikročiti k položení základního kamene nového domu Božího. — První Obět nejsvětější na tomto posvátném místě, jež v dohledné době bude zaznívati zpěvy Boží chvály, přinesl sám opat-jubilár, který takto oslavil krásným, jedinečným způsobem svůj památný den.

Projektovaný chrám bude míti čtyři mohutné věže a po würzburgské katedrále bude v této diecési nejrozsáhlejším. Již z jara příštího roku má dojíti k jeho vysvěcení. Bude státi na témže místě, kde stávala dřívější basilika. — Při vykopávkách se přišlo na spousty lidských koster, pozůstatků po dávných mniších a řeholnicích. Mimo jiné byla vykopána kostra jistého opata (jak svědčil prsten na ruce), dlouhá přes dva metry. Pod těmito hroby byla odkryta jakási menší kulatá stavba s kopulí, jež podle odhadu odborníků pochází z doby před 8. stoletím.

Konsekpace opatských chrámů. Jako farní kostel je symbolem farní obce v jedno sdružené, tak opatský chrám je symbolem klášterní družiny, kterou v jedno sdružila vzájemná láska a společný cíl. — Je to významnou událostí pro celý náš řád a všechny budoucí věky, že letošního roku byly konsekrovány tři nové kostely významných benediktinských opatství. — 15. srpna za účasti četných opatů a jiných církevních hodnostářů J. Em. milánský arcibiskup kardinál Schuster O. S. B. konsekroval opatský chrám v Lophem v Belgii. Nový kostel je zasvěcen sv. apoštolům Petru a Ondřeji. — 12. září byla svědkem podobné slavnosti Anglie. V Downside byl konsekrován opatský chrám sv. Řehoře od jiného benediktinského kardinála, J. Em. kardinála Seredi, arcibiskupa ostříhomského a primasa uherského. — Konečně třetí slavná konsekpace kostela konala se 23. září v jižní Francii v opatství sv. Benedikta v Encalcat. Obřady konal J. Exc. Msgr Cézerac, arcibiskup z Albi.

Svěcení na kněze v opatství St. André. Před časem podali jsme našim čtenářům zprávu o tom, že čínský ministr zahraničí a ministerský předseda Lu Cheng-hsiang slavnými sliby se věnil do benediktinské rodiny

v Saint André. Letos na svátek Knížat Apoštolských v opatském chrámu Páně v St. André v Lophem, který byl bohatě vyzdoben podle čínského vkusu, přijal fr. Celestin Lu Cheng-hsiang kněžské svěcení z rukou arcibiskupa Constantini, dřívějšího apoštolského delegáta v Číně. Byl to památný den nejen pro svěcence, nýbrž i pro celé opatství. Vedle tří benediktinských opatů a četných jiných hodnostářů řádových i církevních byli přítomni i četní zástupci čínské republiky u evropských vlád. Novokněz obdržel blahopřání a dary ze všech dílů světa, z Číny na př. od Lin-Sen, presidenta republiky, od generalissima Chiang Kai-shek, od ministra zahraničí a od diplomatického sboru. Belgický král Leopold zaslal mu telegram následujícího znění: „Ve veliký den vašeho vysvěcení na kněze pokládám za nutné, abych vám dal důkaz své živé sympatie. Přeji vám co nejsrdečněji, aby vaše řeholní poslání, korunování krásné kariery, bylo stejně plodné jako váš život politický.“ Leopold. — Téhož dne P. Celestin Lu ve zvláštním poselství čínskému národu projevil svou účast na osudech vlasti a slíbil, že se neustane modlit, aby Bůh žehnal nové Číně.

Jubileum benediktinského biskupa. Švýcarský misijní biskup Vincenc Wehrle O. S. B. slavil nedávno 25. výročí svého svěcení na biskupa. — Brzy po svém vysvěcení na kněze odebral se r. 1882 ze své vlasti — pochází ze švýcarského kantonu St. Gallen — na misie do Severní Ameriky. Jeho jméno je nerozlučně spojeno s vývojem katolické církve v Dakotě. Zatím co při jeho příchodu bylo v ohromném misijním území pouhých sedm kněží pro několik tisíc věřících, bylo již r. 1889 lze přikročiti k zřízení dvou diecésí, které r. 1910 musily být znovu rozděleny. Při tomto posledním dělení byl P. Vincenc Wehrle jmenován biskupem nově zřízené diecése Bismarck. V této diecési, která čítá 54.000 katolíků, pracuje dnes 93 kněží.

Děkanem theologické fakulty na universitě salcpurské pro studijní rok 1935/36 byl zvolen P. Dr. Al. Mager O. S. B., známý profesor experimentální psychologie a sociologie. Na podzim minulého roku vyšlo jeho veliké dílo „Mystik und Leben“ (Nakladatelství „Tyrolia“, Innsbruck a Mnichov, M 9.—). O letošních salcpurských „Hochschulwochen“ přednášel o psychologických základech mystiky, zatím co P. Dr. Anselm Stolz O. S. B., profesor theologické fakulty na římském „Anselmianu“, vysvětloval její dogmatické základy.

Ambrosiánský ritus v Lurdech. Letošní lurdská pout diecése milánské, kterou vedl sám kardinál Schuster, milánský arcibiskup, poutala na sebe pozornost svým zvláštním a neobvyklým způsobem oslavy neposkvrněné Panny. — Jak známo totiž, udržel se v této diecési dosavad t. zv. ambrosiánský ritus, jenž je dnes její výhradní výsadou. — Při letošní lurdské pouti této diecése konaly se po prvé všechny funkce v lurdské basilice tímto starobylým obřadem. Po prvé ozývala se památná jeskyně posvátnými melodiemi ambrosiánské liturgie. Jak „Rivista liturgica“ poznamenává, byla to „pravá farnost ambrosiánská, přesazená do oné země požehnané“.

Z LITURGICKÉHO HNUTÍ

Liturgické týdny v Belgii.

O letošních prázdninách byly v Belgii pořádány dva liturgické týdny. Prvý konal se v Lovani od 29. července do 1. srpna v jazyce francouzském, druhý v nářečí vlámském byl pořádán v Hasselt od 5. do 10. srpna. Více však než ta okolnost, že oba liturgické týdny byly pořádány ve dvou různých řečech, zajímá nás obsah referátů.

Liturgický kongres v Hasselt, který se pořádal za velké účasti lidu a zvláště organisaci Katolické akce, ve svých sezeních zdůrazňoval veliké principy, jež jsou základem všeho liturgického hnutí. Také v shromážděných jednotlivých odborech byly zde podány velmi praktické pokyny.

Liturgický týden v Lovani byl více pro odborníky; svou pozornost věnoval hlavně některým důležitým a velmi nesnadným otázkám, které řešil jak teoreticky, tak i prakticky.

Abychom alespoň částečně seznámili naše čtenáře s obsahem těchto Liturgických týdnů, zmíníme se nejprve: 1. o všeobecných principech, na nichž spočívá celé liturgické hnutí, zdůrazňovaných v Hasselt, 2. o chápání modlitby Církve a jeho problémech, jak byly probírány v Lovani, a konečně 3. o praktických pokynech jednotlivých odborů v Hasselt.

1. Všeobecné principy liturgického hnutí: Mezi životem křesťana a úkony bohopocty nemůže býti kladena jakákoliv přehrada. Již svatý Pavel praví: „Ať jíte nebo pijete, vše činite k slávě Boží.“ Bohužel v dnešní době vidíme pravý opak toho; konají se úkony bohopocty, které nemají žádný vliv na ostatní naši činnost. A přece Kristus dal nám tak krásný příklad tohoto „jednotného“ života, ve kterém vše, modlitba, práce, utrpení, apoštolát, bylo jen plněním vůle nebeského Otce. Ale Kristus nám svou Obětí zasloužil též milosti, potřebné k uskutečnění tohoto života. Musíme použítí jen prostředků, které Bůh svěčil k tomu účelu Církvi. Především musíme se naučiti činné účasti na svatých Tajemstvích a na oficielní modlitbě Církve. (Referát R. P. Luytse O. P.)

Liturgie je tedy od Krista určena k tomu, aby dávala směr celému našemu životu a aby jej úplně přizpůsobila jeho vlastnímu životu. Středem liturgie je Oběť Mše svaté. Církevní hodinky jsou obalem kolem tohoto jádra, a svátosti jsou potrubím rozvádějícím milosti získané Obětí. Není proto divu, že stupeň křesťanského života se měří podle účasti na Mši sv. To neplatí jen o jednotlivci, nýbrž i o farnosti a každém učelišti. (Referát důst. p. Moreau.)

Obětovati s pochopením a s užitkem Mši svatou vyžaduje jednak uskutečnění a využití některých vnějších prostředků (misálu, sborové Mše, zpěvu), ale hlavně to vyžaduje „obětavého smýšlení“. Mše je představování Oběti Kristovy Bohu; to činí Církev, činíme to i my. Máme-li to činiti s užitkem, musíme to činiti se smýšlením úplného obětování nás samých. To vyjadřují všechny obřady Mše sv., ba i obřady při konsekraci oltáře. Mše sv. vyznačuje disposici k tomuto smýšlení do celého našeho života. (Referát Msgr. Callewaerta.)

Každý ví, jak velice liturgie prozrazuje smýšlení společenské. Toto smýšlení bylo sice individualismem později zatlačeno, ale nyní, proti po-

hromám hospodářským, sociálním i náboženským, způsobeným individualismem, hledá se lék v návratu k liturgii. Církevní modlitby přivádějí nás k nauce o našem včlenění v Krista, dávají nám chápati náš společenský závazek jedněch k druhým a naši společnou jednotu v Kristu. Ač v liturgii nesmíme se zastavit u vnějších obřadů, to by byl jen formalismus. Abychom správně pochopili modlitbu Církve, musíme se modlit v Kristu, stejně jako od svého křtu máme žít v Kristu. (Referát dp. Philipse.)

Středem liturgie je Eucharistie, bude proto i středem našeho života. — Jakou hodnotu mají různé úkony eucharistické? Rozeznáváme obvykle tři: Mši svatou, sv. přijímání a uctívání skutečné přítomnosti Kristovy v Nejsv. Svátosti. Ač žádný z nich nebude zanedbáván, přece Mše sv. se sv. přijímáním budou na prvním místě. Tyto úkony, jsouce ustanovení Božího, jsou významnější než kult Nejsvětější Svátosti. Kristus není v Eucharistii v první řadě k tomu, abychom se mu klaněli, ale právě proto, poněvadž v ní je, vzdáváme mu všechny počty, jichž jsme schopni. (Referát J. Exc. Msgra Kerkhofse, biskupa lutyšského.)

2. Chápání liturgické modlitby a jeho problémy. Liturgický týden v Lovani obsahoval práce rázu mnohem více technického, jež se snažily odstraniti zdánlivé obtíže, jež stojí v cestě rozvíjejícímu se liturgickému hnutí. Nestačí jen říci, že věřící musí vejíti ve styk s modlitbou Církve, je třeba je uvést i do tohoto styku, aby z něho měli zisk.

Mše sv. a církevní hodinky přinášejí nám v proměnných částech, t. j. modlitbách, zpěvech a naučeních, hlavní události ze života Kristova. Sv. Otec Pius XI. ve své apoštolské konstituci „*Divini Cultus Sanctitatem*“ mluví o „spojitosti mezi dogmatem a liturgií, stejně jako mezi křesťanským kultem a posvěcením lidu“. Tento námět byl zkoumán v referátu „O skutečnosti tajemství Kristových v liturgii“ od Dom Pierre de Puniet, z opatství Oosterhout.

V jakém smyslu možno mluvit o skutečnosti tajemství Kristových v liturgii? Není to pouhá smyšlenka? Ne, neboť Kristus zavedl do světa určitý druh přítomna. Jeho vtělení je středem světových dějin; Starý zákon je předpovídá a připravuje na ně; Nový zákon přisvojuje každé duši zásluhu jeho vykoupení.

Tento příchod Kristův mezi nás je opravdovým mezníkem v dějinách; ohraničuje období předobrazů a symbolů a zavádí skutečnost, budoucí trvání Krista mezi námi. Zákon Mojžíšův se obohacuje a vrcholí v Evangeliu, žalmy nabývají křesťanského smyslu, plnosti, která je dokončuje; všechny věci nabývají nového rázu budoucně trvalého. Mimo to, jakou pomoc nám skýtá postup tajemství Kristových v církevním roce pro naši víru a naše posvěcení!

a) V liturgických svátcích je vzpomínka vyvolávající tajemství prožitá Kristem: „*In memoriam*.“ Není pochyby o tom, že tajemství ta se uskutečnila v minulosti a že přešla v oblast historickou. Ale liturgie je mocným prostředkem k udržení životnosti této vzpomínky, je mocným vybavením této minulosti. Církev se snaží, aby na ně upoutala naši pozornost. Ač oslavy tajemství Kristových budou jen pouhými výročími, jako je tomu u svátků světských; přesto jejich slavení „*in memoriam*“ nemá býti podceňováno.

b) V liturgických svátcích je však více než pouhé vyvolání evangelijní scény v naší obraznosti; je v ní pravdivost skutečná a přítomná: „In veritate.“ Ten, jenž prožíval tato tajemství, je Bohem, který se stal člověkem, a žije na věky. Za své pozemské pouti byl našim vzorem a Vykupitelem a všechny události jeho života, obzvláště však jeho Oběť, nám zasloužily naši spásu: „Žil a zemřel za nás.“ Ale on zůstává na věky živ a stal se naší hlavou; jsme s ním spojeni posvěcující milostí a on v nás působí milostí, které nám zasloužil v každém z tajemství svého života a obzvláště svým utrpením. Tak, slavíme-li nějaké tajemství Kristovo, jsme současníky toho, jenž prožíval toto tajemství; pomocí milosti jsme s ním úzce spojeni a proto máme též účast na ovoci tajemství. Skutečnost těchto tajemství projevuje se tedy účinky, které působí v Církvi a v duších, účinky, které utvářejí skutečné spojení s Kristem a které čerpají svou sílu ze zásluh oběti Vykupitelovy. Z tohoto důvodu každé z těchto tajemství je slaveno Mši svatou.

c) Konečně se slavením každého z těchto tajemství je spojena zvláštní milost. Věřící byli na ně připraveni s největší pozorností, s velmi vřelou zbožností a životem velmi kajícím. Duše dostaly se do ovzduší uzpůsobujícího je, aby měly účast na zvláštních milostech, kterými Církev odměňuje zbožnost svých dítek. Užitek těchto slavností nebude již jen „ex opere operantis“ jednotlivce, nýbrž i „ex opere operantis“ Církve.

Z tohoto trojího důvodu můžeme říci, že tajemství Kristova jsou skutečná, že jsou našimi tajemstvími, a že jejich slavení bude užitečné pro naši víru i pro naši svatost. (Dokončení příště.)

DOŠLÉ KNIHY

Marie Gasquet, Sainte Bernadette de Lourdes. Dans la collection „Les Grands Coeurs“. 8° (216 p.). Paris 1934, Ernest Flammarion. Prix: 12 fr.

Francie není jen zemí, kde se rodí nejmodernější názory a myšlenky, přinášející na svět často mnoho zla, ale i zemí, kde se rodí světci a světice, jejichž zjev upoutává na sebe pozornost celého světa a nabádá mnohé k následování. Svatá Bernadeta z Lurd je také jednou z nich. Od té doby, co byla povýšena na oltář a věřícím doporučena jako mocná přímělkyně u Boha, úcta k ní se rychle šíří. Zásahu o to mají v neposlední řadě četné životopisy, vydané v posledních dvou letech. K nim druží se i tato kniha, vydaná ve sbírce „Les grands Coeurs“, která svým poutavým líčením mnohé přivede k následování naší světice na cestě pokory, neboť Bůh jen „pokorným dává milost“. — „Napodobujte to, co je napodobení hodné, ne to, co je obdivuhodné.“ P. P.

A. Lecoq, Mon petit rituel. Manuel paroissial à l'usage des enfants et spécialement des enfants de chœur. (168 pages.) Éditions Spes, Paris, Ve. — Toto malé rituále pro ministranty ukazuje nejlépe na vyspělost liturgického hnutí ve Francii, které se nespokojuje jen s vydáváním Misálek a podobných publikací, ale seznamuje i děti s nejdůležitějšími obřady katolické Církve.

MEMENTO ZA MRTVÉ

To je nejvýraznější přehrada mezi křesťany a novodobými pohany, ať se skrývají za název nějaké sekty, filosofické společnosti nebo režimu: život posmrtný. Pravda: všichni lidé uctivě mrtvé pochovávají, opatrují hroby, pomníky na ně staví, zdobí je květinami a jinými zvyky, odchylnými podle kraje povahy, vyjadřují úctu mrtvým. Ale ti, kdož nevěří v duši a její posmrtný život, obracejí se svou pozorností pouze k tělu, které se rozpadá v hrobě, zůstávají státi u toho, co vlastně bylo vyřazeno z užívání, z oběhu, co již nemá žádný vztah k živému, co není již v žádném poměru k nám a čemu my sami nemůžeme nijak prospěti.

Věřící křesťané jdou svou pozorností dále. Podržíjí sice také přirozené projevy úcty k zemřelému tělu, zdobí také hroby, ale svou péčí zasahují i duši zemřelého, která žije dále.

Smrtí není přerвано pouto mezi živými a zemřelým. Jde jen o časnější odchod k cíli, jenž volá nás všechny, kam jednou také dojdeme. Věřící křesťané se nemohou spokojiti pomyslem, že všechny ušlechtilé činy zesnulého, všechna jeho práce, jeho přemýšlení, jeho láska i naděje byly pouze produktem šedé kůry mozkové, výronem hmoty a že to všechno je pryč, když nyní tělo, hmota odumřely. Bylo by to pro člověka nezaslouženě málo, aby měl hynout svou smrtí naprosto, aby hrobem všechno končilo. Vzpírá se tomu soudnost i tušení volající: Po smrti budeme žít.

Život lidský lze přece výstižně charakterisovati stoupající křivkou. Směřuje k jisté náplni. Jsou v něm zřetelné schody.

Na zemi však vrcholku nedosahujeme. Musí tedy být život, který by byl ukončením našeho stoupání, musí být život, který by byl vrcholnou kadencí písně našeho pozemského boje.

Věříme v život věčný, věříme v svatých obcování. Bůh nestvořil tento svět, aby byl jen bezútěšným hřbitovem, kde se denně kope statisíce hrobů, Bůh učinil tento svět branou do světa lepšího, dokonalejšího.

Život věčný je věřícímu křesťanu logickou jasností. Bůh nám nedává okoušeti již zde na zemi plnosti svého Božství, své skutečnosti. Jen v podobenstvích je nám zde dáno patřiti, jen jako v zrcadle nebo na obraze poznáváme Boha ze sebe, svého okolí a velkolepé přírody. Je tedy zcela nutno, aby ti, kteří jdou za Bohem, dosáhli také jeho plnosti. Poněvadž Bůh je pouhý duch, může jeho skutečnosti okusiti zase jen duch. Proto v člověku je něco, co žije i po smrti fyzické, něco, co je duch, co nazýváme duší.

Proto naše křesťanská pozornost zemřelým nezůstává jen u hrobu, ale jde hlavně za duší. Od prvních okamžiků Církev existuje obyčej modlití se za zemřelé a přináseti za ně Oběť. Modlitby a oběti nemohou prospěti mrtvému a rozkládajícímu se tělu. Ty směřují k výšinám nadpozemského života.

Velikost lásky, kterou Církev zahrnuje lidské duše po celou dobu jejich pobytu v těle, projevuje se i v tom, že vložila memento za mrtvé do nejkrásnější chvíle Mše sv. od pozdvihování do přijímání. Sotvaže kněz dořikal tři modlitby po proměnění, jímž byl svolán na oltář sám jeho původce — Ježíš Kristus, sotva skončil připomínku blahého pro nás utrpení, jímž jsme byli vykoupeni, stejně blahého zmrtvýchvstání, bez kterého by byla marná víra naše, a slavného nanebevstoupení Syna Božího, sotva skončil prosbu, aby Bůh shlédl na tyto obětní dary stejně mile, jako se zalíbením patřil na obět Ábele, Abrahama a Melchisedecha, sotva doznělo amen prosby o požehnání a milost pro všechny, kteří budou spolustolovníky Ježíšovými, hned začíná kněz modlitbu:

„Pomni také služebníků a služebnic svých, kteří nás předešli se znamením víry a odpočívají spánkem pokoje.“

Jen proto, že si Církev vždycky byla vědoma nesmírné náplně milostí, obsažených ve Mši svaté, že nikdy nezapomněla příkladu samého Spasitele, který hned po své smrti zvěstoval vysvobození duším v předpekli a že chtěla dát konkrétní výraz víře v přímluvnou moc modlitby za duše ze-

mřelých, které dokončují svou očistu a přípravu pro nebe, jen proto zařadila memento na tak významné místo. Východní církev koná modlitby za živé i za mrtvé po pozdvihování, západní církev krásně naznačuje, že živí se mohou aktivně oběti Mše svaté zúčastnit, svou činností si mohou přivlastňovat její účinky, kdežto duše mrtvých, nejsouce již v těle, mohou být účastny jen přímluv našich modliteb, bez kterých nemáme Oběť skončiti.

Naše memento za zemřelé jest duchovní osmosa proflačující kapky vykupitelské krve Kristovy stěnami očiště, jest to vánek vnikající z pokoje zaslouženého křížem do horečky očištěného utrpení. Vždyť podle učení většiny sv. Otců trpí duše v očištěním plamenem od Boha k témuž účelu stvořeným, aby vytrpěly jednak trest za hříchy, jedna aby se očistily od skvrn, které zůstaly na duši nesmyty.

Poněvadž tyto duše za svého pozemského života se nevymkly úplně z Božího náručí, naopak snažily se přec jenom k němu spěti, trápeny jsou kromě plamene touhou po cestném, který byl již tak blízko u cíle a musel si ještě zajíti, trpě břímě dne i horka. Je v nich veliká touha zkrátiti si okliku, zacházku co nejvíce a dospěti k Bohu, cíli cesty.

Samy však tyto duše již nemohou pro sebe nic vykonati, jsou odkázány jen na naše dobrodiní, kterým máme osvědčovati prakticky svatých obcování.

Jejich touha je podobna vyprahlé zemi, toužící nenasytně po vláze. Memento při Mši svaté obrací prameny vody živé i do očiště. Ne tedy přímo naše přímluvy, ale zásluhy Ježíše Krista naší vzpomínkou přivolané a modlitbou prosebnou ke dveřím očiště zamířené, napájí duše toužící po naprostém občerstvení, jež jim dá Bůh v nebi.

Tak končí také kněz své memento: „Jim, Hospodine, a všem v Kristu odpočívajícím, abys místa občerstvení, světla a pokoje popřál, prosíme, skrze Krista, Pána našeho.“ Občerstvení, světlo a pokoj je tam, kde je Bůh, ne pouze svou všudypřítomností — tak je i v očiště, ale svou skutečností, svou plností, po které toužíme jako řeka po ústí do oceánu.

Jistě že za mrtvé se můžeme a máme i jindy modlití. Vzpomínáme jich denně při každé modlitbě a jest to radostný ohlas modliteb breviáře, které s velkou něhou často duši zemřelých vzpomínají. Memento při Mši svaté jest ovšem nejúčinnější způsob přímluvy, zesílený významem Mše svaté

i tou okolností, že se tak nemodlí jen soukromá osoba, nýbrž že je to oficiální modlitba celé Církve.

Ještě větší užítky získávají duše v očistci ze Mše svaté za ně obětované. Nová doba se marně snaží věnci, kyticemi a jinou pompou nahradit to, co zemřelému můžeme dát Mší svatou za jeho duši obětovanou. Nezavrhuje pompu, je v ní výraz úcty, ale je v ní také mnoho, co nepatří zemřelému, ale z čeho hledí spíše vytěžit ten, kdo se uvolil koupit pěkný věnec s nápadnou stuhou, vyvolávající jeho jméno. Opakují, že neodsuzujeme, co tradice vytvořila. Upozorňujeme jen, že sebe větší nádhera nemůže nic prospěti duši zemřelého. A snad právě ona pomoci potřebuje. Snad právě ona žízni po výplatě, kterou můžeme za ni složit obětí Mše svaté.

Nevěrci se vysmívají křesťanům, když dávají za zemřelého sloužití Mši svatou a jako obvykle jsou plni starostí o chudé, kterým prý by ty peníze lépe slušely.

Ani na charitativní účely zbožní křesťané při smrti svých drahých nezapomínají. Každý dobrý skutek obrací oko Božího milosrdenství v místo, za které byl obětován. Ale my známe cenu Mše svaté. My víme, co to je Mše svatá, my známe cenu Krve Kristovy a proto chceme pomáhat duším v očistci co nejúčinněji.

Jestliže z Kristovy vykupitelské Oběti na Kalvarii plyne pro nás možnost očistit se již na světě od hříchů nad šarlat rudějších, pak jistě z téže Oběti plyne i možnost prospěti duším, které si na zemi neodpykaly všechny tresty za hříchy.

Láska matky se jistě nejlépe ukazuje tenkrát, když je dítěti zle. Tehdy vynakládá matka vše, aby dítěti ulevila. Co je těžké pro ni v takových okamžicích?

A Církev je matka nás všech, miluje naše duše a chce jejich spásu. Činí proto vše, aby naše duše této spásy dojíti mohly. Vynakládá všechno úsilí, dokud žijeme na tomto světě a nezapomíná ani zemřelých. Z přímlov za mrtvé, za duše v očistci, můžeme krásně poznati velikost lásky Církve k duším.

Na nás je, abychom tuto lásku poznávali a s Církví se spojovali, kdykoliv se za zemřelé modlí. Na nás je, abychom, vedeni bratrskou láskou k duším zemřelých spolubratří, dávali za ně často obětovati Mši svatou, a tak i sobě vyprošovali milost zemřítí v milosti posvěcující, jak vyjadřuje du-

šičková sekvence: „Soudce pomsty spravedlivé, dej dar odpuštění dříve, nežli sečteš viny křivé.“

Memento za mrtvé bude nám dobrou připomínkou nevěšet se celou tíhou na tento svět, nelpět na hmotě, která se tak brzy rozpadá, netoužit jen po tom, co smyslům lahodí, ale kráčet s vědomím smrti k cíli života.

Memento za mrtvé nám dále ukazuje velkolepou totalitu Církve, prostírající se od nebe až k očistci. Trpíme často nesprávnou definicí Církve, myslíme, že Církev jsou jen biskupové, papež a kněží, necítíme se dost připoutáni k Církvi, ke které patří i církev vítězná v nebi a trpící v očistci.

Memento za mrtvé vyvádí nás ze sobectví hmotářství a pýchy k sociálnímu souručenství s těmi nejslabšími, kteří jsou již tak blízko cíle a nemohou k němu...

Pochopme, jak prozíravě nás Církev vychovává i tou modlitbou za mrtvé, chopme se vděčně její ruky a jděme ke Světlu a Pokoji.

Svatý Jan p. Sk.

Cvičný učitel K. Hroch.

KŘESŤANSKÝ DEN V RODINĚ

Denní obnova sil

„Nechť nestřídmost nezatěžuje srdce vaše.“ (Sv. Řehole, 39.)

Rodina jest jemný organismus, podléhající různým potřebám a vyžadující denně, aby byly ukojeny. Jest to „denní načerpávání“ vypotřebovaných sil.

U matky, u krbu je místo, kde se obnovuje hmotná správa, hospodářství „Domu Božího“. Díky Bohu, že pod záminkou „vyšších studií“ výchova v rodině nebo v pensionátě nezanedbává toho, aby o tom poučovala mladé dívky!

Bude vždycky dosti dívek, které budou moci k užítku sobě a společnosti zdokonalovati v „extensích universitních“ své vzdělání vědecké nebo jiné. Stává se to módou; snad to vynese užitek. Budiž! Avšak pod tou podmínkou, aby zůstaly ženami a naučily se býti manželkami a matkami, vládkyněmi u krbu, což je — ujišťuji vás — věc velice účelná a potřebnější než kdykoliv jindy.

Chtít všechny vehnat na tuto cestu je blud a ztráta času.

Kdyby to bylo jen to!... Však uvidíme! Rodina žádá důraznými výkřiky praktických žen, aby ji řídily.

Nechť matka spravuje domácnost s moudrostí, střídmostí a horlivostí. O ničem ať nemyslí, že by mohla zanedbávat.¹

Nechť se vystříhá rovněž lakomství, rozmařilosti; nechť koná vše umírněně a ve shodě s přáním otce rodiny.

Nechť nepůsobí nikomu hoře. Odpírá-li něco nevhodně žádaného, nechť nikoho nezarmoutí, odříkajíc mu to!

Ať udělí — je-li potřebí — dobré slovo, jakož psáno jest: „Dobré slovo převyšuje nejlepší dar.“² A takto se vyhne tomu, aby někdo byl rozčilován nebo zarmucován v „Domě Božím“.³

Ona i u krbu pořádá jídla, rodinná stolování, která posilují a napravují síly tělesné, mají sloužiti k sblížení duší.

První křesťané viděli ve svých jídlech jen doplňování eucharistické večeře Spasitelovy.

Křesťanská rodina, jež žila z Chleba s nebe sestouplého, z Chleba denního, jenž dává život světu,⁴ hledala v jídlech svých členů chléb hmotný, určený k tomu, aby dával tělům síly potřebné, aby lépe mohly sloužiti Bohu.

Jako u stolu eucharistického, podobně — ovšem jiným způsobem — při jídle u krbu rodinného, utužuje se jednota, v níž mají splynouti srdce.

Stolování křesťanské rodiny má se konati v této myšlence a daleko jsouc toho, aby se zvrhlo ve společnost nestřídmosti, zábavy; tajemně má míti na sobě pečeť úkonu, při němž je přítomen Ježíš Kristus.

Porozumíte nyní, jaký je to trest, uložený některému vzpurnému členu rodiny, vyloučíme-li ho — chtějíce ho potrestati -- od společné tabule.⁵ Když v poledne a večer všichni jsou shromážděni ke každodennímu jídlu, otec rodiny počne „Benedicite“ a všichni stojíce odpovídají.

Tato modlitba, které nikdy neopomíjeli naši předkové a již pouhý lidský ohled dal zmizeti z dobrých zvyků křesťanských shromáždění, tato modlitba má povznášeti mysli všech k Bohu.

¹ Sv. Řehole 31.

² Eccl. XVIII, 17.

³ Tamtéž.

⁴ Jan VI, 51—52.

⁵ Sv. Řehole 24.

Pokrmy, kterých chceme požití, mají sloužiti k udržování našeho života pro slávu Boží. Jísti pro jídlo jest křesťana nedůstojné a proti duchu Evangelia.

Tato modlitba svolává na tyto pokrmy zvláštní požehnání Boží, požehnání, které jim odnímá ono jisté poskvrnění — ovoce to styku s ďáblem — a jež se hříchem lidským rozšířilo na všecko stvoření.

Jak by bylo žádoucí, abychom hned po této modlitbě, společně říkané, slyšeli od jednoho z dětí, od nejmladšího — bylo-li by toho schopno — čísti několik veršů z Epištol nebo Evangelia toho dne, nebo z „Následování Ježíše Krista“! Jak by tato četba povznesla ducha a povzbudila vůli všech!

Vyhněme se při stole vši přilíšnosti; nic není tak proti charakteru křesťana, jako nemírnost v jídle a pití! „Bděte,“ říkal náš Spasitel, „nad tím, aby vaše srdce nebyla zatěžována nestřídmostí!“⁶

Nikdy se nepřesycujte, nikdy se neopíjejte! „Vino,“ říká Písmo, „odvrací od víry i moudré!“⁷

Naučme své děti, aby si braly od všeho, co se předkládá. Nepodporujme rozmarů a smyslnosti v těchto duších, jež máme v tomto, jakož i v tolika jiných věcech vychovávatí.

Umrtvování křesťanské má svá práva u stolu „Domu Božího“. Vždy se u něj s užitkem cvičíme a je potřebí i zde vzdělávatí naše děti.

Nehovme při jídle jejich mlsností! Nepovolujme jim po jídle to, co nechtěly u stolu!⁸

Když je jídlo skončeno, všichni se zvednou a modlí se společně „Díkůčinění“. Vzdáváme Bohu díky za to, že nám zase poskytl chleba vezdejšího, jehož se snad nedostávalo tolika chudým. Patří se to, je to správné, je to spravedlivé, nikdy toho nezapomínejme!

Chudí! Myslíme-li pak na ně? Kdy se obnoví u krbů křesťanských onen zvyk tak dojemný, že se dává stranou „oběd pro chudáka“, pro prvního žebráka, který dnes přijde zaklepat na naše dveře ve jménu Ježíše Krista?

Posvěcujme takto jídla, všechna jídla denní modlitbou a díkůčiněním! Čiňme tak směle, ať je k našemu stolu pozván

⁶ Luk. XXI, 34. Sv. Řehole 39.

⁷ Eccli., XIX, 2. Sv. Řehole 40.

⁸ Sv. Řehole 43.

kdokoliv! Není pochyby o tom, jak tím působíme k dobru bližního, je-li nevěřící.

Křesťan je křesťanem od hlavy k patě a v nejnícotnějších podrobnostech životních, jež jeho víra povyšuje ve všech věcech, byť i nejmšednějších. Tajemství je v tom — zbavovati je všednosti.

Maredsous.

Dom Eugène Vandeur.

SVATÝ ROK

PANNA MĀRIA

Beata, quae credidisti — blahoslavená, jež jsi uvěřila,“ pravila Alžběta. Panna Maria náleží tedy do Svatého roku jako Vykupitelova matka. „Slavíme také jubileum onoho faktu“ — praví svatý Otec — „kdy Spasitel svou Matku dal nám s kříže za matku.“ K jejím oltářům nás posílá v basilikách.

I zde božská Prozřetelnost chce nás vést až ke konečnému a nejhlubšímu. Nejpodstatnější uctívání Panny Marie záleží v jejím následování. Panna Maria je nejzralejším plodem Vykoupení. Je více vykoupěna než všichni ostatní, protože již napřed byla Kristovou krví uchráněna dědičného hříchu. Na Panně Marii vidíme, co může být z tvora, který se zcela oddá vlivu Kristovy milosti. Chceme zde o ní uvažovat, pokud je nám v tomto smyslu vzorem.

Předně vidíme na Panně Marii nikterak nezasloužené milostné vyvolení Boží. Zázrak, že se stala Matkou Boží, nemohla si nikterak zasloužit. Také vybavení k této skvělé a veliké důstojnosti je věčným Božím vyvolením. — Také život každého jednotlivého dítěte Božího je již od věčnosti určen nekonečným Božím milosrdenstvím, aby mocí Krve Syna Božího byl připodobněn obrazu tohoto Syna. Možno říci: středem života Panny Marie je kalvarská Oběť, středem křesťanova života je táž Oběť, jak je zpřítomněna na oltáři. Panna Maria jde za Božím voláním až do důsledků. Legenda o ní vypravuje, že jako děvčátko se zasvětila službě Boží v chrámě a že také složila slib panenské čistoty. To plyne z milosti téhož Boha, který ji povolal, z milosti, jež se čerpá z Kříže. Také křesťan s pomocí milosti plynoucí

z Eucharistie má následovat Boží hlas do všech důsledků a z Krve jeho Syna bezvýhradně žít pro trojjediného Boha.

A pak dokonává se na Panně Marii to veliké a skvělé, co může být pouze jednou: stává se Vykupitelovou matkou. Z jejího nejčistšího lůna Duch Svatý tvoří jeho nejsvětější lidství. Ubohou koktavou lidskou řečí lze říci: je to odměna za to, že věrně šla za Božím voláním, odměna za její plnou oddanost. Za to, že bezvýhradně Panna Maria se dala Bohu, také Bůh se jí dává, jak se jen dát může: jeho Syn se stává člověkem z ní. I v tom je Panna Maria vzorem člověku-křesťanu. Čím více jde za Božím voláním a čím pevnější vůli má žít z Krista ke cti trojjediného Boha, tím víc také Bůh se dává jemu. Jinak řečeno: tím víc již zde na zemi okusí čistých radostí takového života.

Panna Maria dostala Krista pro celé lidstvo. To ona ví, o tom ji poučuje sám Kristus, jež nesla ve svém lůně. My krátkozrací lidé mohli bychom si myslit: když se na ní splnilo veliké tajemství, Panna Maria se ještě více uzavřela, aby nyní žila jen sobě a svému sladkému tajemství. A místo toho Panna Maria se dává na cestu a jde k Alžbětě a tam nese Spasitele a s ním milost a Ducha Svatého a chválu Boha a víru a radost a naději.

Panna Maria tak koná duchovní správu a je apoštolkou a současně nás poučuje, co to znamená být pravým apoštolem. Znamená to nést v sobě Krista. Také my všichni, každý, kdo je pokřtěn a má v sobě Kristův život, musí být apoštolem. Nikdo nesmí říci: „Copak jsem hlídačem a strážcem svého bratra?“ Každý, kdo v sobě nese Krista, je odpovědný za duše svých bratří a sester v Kristu. To plyne z fakta, že spolu s nimi je údem téhož Těla, jehož hlavou je Kristus, je výhonkem na Kristově vinném kmeni.

Laický apoštolát neznámá tedy žít na volné noze, nýbrž je dán Kristovým životem. Musí však také plynout z Kristova života a konečně musí přinášet Krista a nikoli sebe sama ani svou vlastní moudrost ani své vlastní názory, nýbrž Kristovu víru a Kristovu lásku a spolu s tím milost a Ducha Svatého a chválu Boží a víru a naději a radost a klid.

Setkáváme se s Pannou Marií dále na svatbě v Káně. Je prostřednicí časné radosti a ujímá se časné nouze. Kdo žije z Krista, nikdy nepokazí radost. Srdečně se bude spolu radovat tam, kde se setká s pravou a ryzí a čistou radostí. Jeho

největší bolesti bude, nebude-li moci odpomoci vši bídě.

Panna Maria pod křížem. Na člověka, který žije s Kristem, sluší se co nejživější účast na Kristově utrpení. Jsou k tomu povoláni právě ti nejušlechtilejší. „Dokončuji na svém těle, co chybělo tělu Kristovu“ (Kolos. 1, 24). Také mystické Kristovo Tělo (Církev) musí nést část utrpení, jakou mu přidělila Prozřetelnost. Mnozí však selhávají a nenesou svůj podíl. Božská Prozřetelnost jej pak překládá na jiná silnější bedra.

Panna Maria je královnou nebe, protože se stala královnou mučedníků. Následovat Pannu Marii v trpělivém nesení utrpení a pak s Pannou Marií mít účast na radosti. A tak následování Panny Marie je podstatným kultem Panny Marie. Kdo o to se stará, ten může pak počítat s její ochranou a přímluvou. Tomu bude matkou. Mariánské úcty musí být vzdálena všechna odměřenost, všechna přemoudřelost, všechna vypočítavost. Musí přijít sama sebou a přijde sama sebou u toho, kdo žije Kristovým životem. Nést v sobě Krista a přitom v sobě nemít dětinou lásku a úctu a nadšení pro Kristovu Matku — to je naprosto nemožné!

MUČEDNÍCI

Při návštěvě kostelů k získání odpustků posílá nás konečně papež ke Confessio, ke hrobu mučedníků. I to má hluboký význam právě pro naši dobu. Dnešní křesťané nemají ničeho tak málo, jako právě ducha mučedníků. A přece dnešní doba je taková, že člověk tohoto ducha potřebuje a bude ho potřebovat stále víc a víc. Snad dostane se nám lidem dneška také jednou té milosti, že za svou svatou víru budeme moci vydat svědectví svou krví. Chodme se proto často učit k mučedníkům prvotní Církve!

V prvotní Církvi platili za plnocenné křesťany vlastně jedině mučedníci. Jedině oni byli zcela a úplně takovým plnomocným Kristem, jedině oni se podobali svému staršímu Bratru až do důsledků, až do svědectví daného krví. Proto jedině jejich jména jsou uvedena v mešním kánonu.

Tyto skvělé postavy prvotní Církve jsou něco zvláštního. Píši tento článek na svátek svatého biskupa a mučedníka Ignáce z Antiochie, který svou krví svědčil pro Krista asi roku 107. Jak skvělá je to postava! Venkoncem celý muž a pře-

ce vůči svému mistru Kristu má něžný cit jako ušlechtilá žena.

„Není pro nás nic lepšího nad Krista“ ... „Při vašem shromáždění nechť zní jen jedna píseň: Kristus“ ... „Je to náš nesmrtelný život, od něhož se nesmíme odloučit.“

To jsou jen některé příklady, jichž je v jeho listech bez počtu a jež svědčí o jeho lásce ke Kristu. Může opravdu říci se světcem ještě větším, se svatým Pavlem:

„Žít znamená pro mne Kristus a zemřít je pro mne ziskem“ (Filip I, 21) nebo „Žiji pak nikoli již já, nýbrž Kristus žije ve mně“ (Gal. II, 20).

A cestou na smrt k divokým šelmám do Říma má sv. Ignác jedinou starost, aby totiž různé ony křesťanské obce posílil v lásce ke Kristu. A když slyšel, že Římané chtějí podniknout pokus o zmaření jeho mučednictví, zapřisahá je, aby toho nechali, protože „on je Kristovou pšenicí a musí tedy býti rozemlet zuby divoké zvěře“.

A jako praví a celí mužové měli jemný ženský cit, tak zase něžné ženy měly mužnou sílu.

Vzpomeňme jen na takovou Lucii, Cecilii, Anežku, Hátu ... O jejich mučednictví nevíme mnoho detailů historicky doložených. Ale stačí jediné faktum, že totiž svou krví svědčily pro Krista. Církev svatá ve svém Breviáři dovede do těchto duší mistrovsky proniknout a rozebírat jejich svědectví vydaná krví.

Jak nádherná je ku příkladu tato scéna: Kat praví Lucii: „Dojdou ti slova, až se začne s bičováním!“ Ale panna pěkně odpovídá: „Těm, kdož Krista v sobě nosí, slova dojít nemohou, protože v té chvíli Duchem Svatým jim bude dáno, co by měli mluvit.“

A jak krásná je antifona na svátek svaté Cecílie: „Pane Ježíši Kriste, rozsevači čistých myšlenek, přijmi ovoce oněch semen, jež jsi zasil do své služebnice Cecílie.“ A jak prostě a přirozeně tato skvělá, vznešená Římanka, jež měla přístup ke vši slávě světa, ve svatební noci praví svému snoubenci: „Valeriáne, nedotýkej se mne! Mým milencem je anděl Boží, který žárlivě střeží mé tělo.“ Valerián je zvědav. Chtěl by anděla také vidět. „To bude teprve tehdy, až se dáš pokřtít,“ odpovídá mu světice. Tu on: „Pak chci být pokřtěn.“ Dala mu tedy doporučení na papeže Urbana. Je pokřtěn. Vrací se a vidí anděla. Obrací tedy také svého bratra.

A když svatá Lucie putovala ze Syrakus do Katanie ke hrobu svaté Háty, aby od ní vyprosila zdraví pro svou matku, slyší od světice: „Má sestřičko Lucie, proč žádáš ode mne to, co sama jsi s to ihned opatřit své matce?“

Jak nám lidem dneška v našem složitém duchovním životě, v naší změkčilosti a zbabělosti, jak nám by bylo dobře utéci se do prvotní Církve, do Církve mučedníků, a učit se od těchto skvělých postav!

Pramenem jejich duchovního života byl Ježíš Kristus. Srostli s ním v jedno. Kolem něho se shromažďovali při lámání chleba. Křest po dlouhé přípravě se jim stal událostí, na kterou se nezapomnělo po celý život.

Z Eucharistie čerpali onu skvělou lásku ke Kristu, jež jim nedovolovala bráti příliš ohled na vnější muka. Tak plál v nich oheň skvělé oblažující lásky ke Kristu! A tato láska platila i bratřím a sestrám v Kristu.

Pocit spojení s Kristem vedl je k úplnému životu ve světě božství a nadpřirozena. Touha po nebi byla v nich tak silná, že časný život nepokládali za nic.

Přijď, Pane Ježíši, přijď!

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

STO PADESÁT LET ZRUŠENÍ KLÁŠTERA SÁZAVSKÉHO

Neblahá církevní politika císaře Josefa II., která zničila 876 klášterů, poněvadž prý „není vidět, že by konaly něco ve prospěch lidské společnosti“ (přípis císařův ze dne 30. října 1781), zasáhla krutě i v tichý kraj sázavský. Nad klášterem sv. Prokopa, v němž poslední opat Leander Kramář od r. 1763 pevnou rukou udržoval kázeň a vydobýval ztracené zboží, byl vyřknut ortel smrti — dne 3. listopadu 1785 — tedy právě před sto padesáti lety.

Sázavský mnich, Benedikt Chvalkovský, očitý svědek události, sepsal podrobnou zprávu o postupu rušení kláštera. Ač tento smutný dokument byl již několikrát uveřejněn — naposledy v *Methodu* 1896, ročník 22, str. 118—120 — otiskujeme jej znovu. Sledující postup kasační komise, neubráníme se pohnutí nad neúprosným jejím počínáním a nad vzneše-

ným smýšlením sázavských mnichů, kteří zpěvem „Tě, Boha, chválíme“ děkují „za všechny milosti v tom místě obdržené jak pro sebe, své předky, tak také skrze duchovní posluhování od otců duchovních řeholních pro syny všechny“ a loučí se s místem, jemuž zasvětili celý svůj život.

Kéž zavzní brzy opět „Te Deum“ na Sázavě na důkaz a poděkování, že dědictví sv. Prokopa se vrátilo znovu do rukou synů sv. Benedikta, kteří tam vládli a působili dlouhých sedm set padesát let.

Rukopis P. Benedikta Chvalkovského zní doslovně:

Za časů sedícího na trůnu apoštolském Lva VI., nejvyššího římského a celé církve svatého papeže. Na trůnu císařském Josefa II., císaře římského, krále českého, uherského atd. atd.

Léta Páně 1785, dne 3. listopadu na odpoledne okolo hodiny druhé přijeli do vévodského kláštera Rodičky Boží Marie Panny a sv. Jana Křtitele, říkáje obecně: do kláštera sv. Prokopa, patrona českého, řádu svatého patriarchy Benedikta nad řekou Sázavou, vysoce urozený rytíř pan pan Karel Binner z Binnenburgu, císařsko-královský kraje Kouřimského hejtman, urozený pan Tomáš Vítek ze Salcburgu, ihned jmenovaného kraje komisař, a urozený pan Antonín Hein, téhož krajského úřadu sekretář. Po ohlášení téhož kláštera jemnostpanu opatu svého příjezdu a přítomností jménem nejvyššího pána země nařídili: By všechny osoby duchovní v tom klášteře sliby řeholními zavázané do jistého místa se sešly, jenž takové místo byl velký pokoj k požívání pokrmů a nápoje odhodlaný, aneb refektář. Do kterého jak medle osoby řeholní všechny se shromáždily, ihned vysoce urozený císařsko-královský pan hejtman prohlásil císařsko-královský spis a ustanovení, moci kterého se oznámilo: že klášter tento od té chvíle ihned se zdvihuje a ruší; kterémužto královskému ustanovení že všechny přítomné osoby řeholní náležitě porozuměly a s takovým královským ustanovením (ačkoliv bolestně) jsou spokojeny; na nově vyhotovený spis všichni osobně se podepsat museli. Potom nařizeno bylo: Aby všichni otcové duchovní v ouřadech kláštera postaveni, počínaje od jemnostpana opata, svého ouřadu znamení, jako pečovty a klíče, složili, ku kterému složení po vyjití z toho místa povolání světští hospodářští úředníci též potaženi byli. Nařizeno bylo: Aby jedenkaždý téhož kláštera duchovní vyznání písemně učinil, zdaliž má úmysl v tom řádu řeholním

zůstatí aneb do jiného též kláštera nebo jiné řehole vejít, a to sice buď v zemích císařsko-královských dědičných, buď v jiných zemích cizích? Zдалиž ten svůj řád řeholní míní proměnit a řád církevní světský na sebe vzít?

Poněvadž jeho císařská-královská Milost každému na vůli zanechala jedno neb druhé svobodně vyvolit, nařizeno bylo: Aby jemnostpan opat a ostatní též všichni řeholníci ve třech dnech písemné poznamenání učinili zcela všech věcí, které v každého pokoji se vynacházely. Oznámeno bylo: Že všichni otcové duchovní v témž klášteře pospolu setrvat jsou zavázáni až do čtvrtého dne měsíce dubna roku budoucího, a až do toho dne dle královského ustanovení že jedenkaždý otec duchovní denně čtyřicet krejcarů obdrží; jemnostpan opat denně čtyry rýnské zlaté k zaopatření jak denního pokrmu a nápoje, tak také potřebného oděvu.

Druhého dne, jakožto 4. listopadu, ráno okolo hodiny osmé k pánům pánům královským komisařům povoláni byli jemnostpan opat a ostatní řeholní otcové, v úřadech kláštera postavení, jakožto i také světští hospodářští úředníci, kdežto veřejně osobně přísahali, kterážto přísaha pozůstávala v tom, totižto: že zcela všechno ku klášteru a k chrámu Páně přínaležející proukázat a vydat chtějí, ani nejmenšího nezamlčice, tím méně sobě ničeho nepřivlastňující. Nad to císařsko-královský pan Jan Wernhle, officiant při císařsko-královské Buchhalterii, který u večer pozdě téhož dne nápodobně do kláštera přijel, nařídil klášterním hospodářským ředitelům: aby účty hospodářské ihned spořádali, je zavřeli a potom složili; sám ale s některými hodnověrnými pomocníky do dvorů kláštera se odebral, tam stavení prohlédl, dobytek spočítal a na sýpkách obilí přeměřil. Císařsko-královský pan krajský hejtman se svými a některými otcí duchovními do chrámu Páně vešel, kdežto proukázané k chrámu Páně patřící zcela všechny věci spočítal, na papír poznamenal, stříbro převážil, mimo tři kalichů, jednoho ciborium, jedné monstrance, tří sprostých od každé barvy mešních oděvů, potřebných každodenně k oběti mše svaté, na oltáři zanechaných svícňů, ubrusův atd. do šuplat složit nechal a zapečetil, které všechny kostelní věci, jakož i také jemnostpana opata všechny pontifikální za několik dní do truhel zhotovených složené, zapečetěné do Prahy jsou odeslány.

Šestého téhož měsíce mimo v klášteře vynacházející se pokoje hostinské, jakož i také kuchyni a sklepy prohlídli, v nich se nacházející věci nápodobně všechny spočítali, na papír zaznamenali, jako cín, měď, peřiny, a mimo zanechaných z nich některých k největší duchovním potřebě; ostatní všechny do dvou pokojů snésti nechali a zapečetili.

V druhý nad to den císařsko-královský pan hejtman krajský se svými zase do kláštera šel, tam všechny pokoje spočítaje, na každém počet napsal; který řeholníci za své obydlí nepotřebovali, nápodobně v nich všechny věci se vynacházející sepsat nechal, a mimo pokojů pro služebné kláštera odhodlaných, mimo refektáře, lékárny, všechny nápodobně zapečetil. Při tom jsouce od slavné komise povolán pan František Třebický, kraje Kouřimského physicus aneb veřejný lékař, lékárnu klášterskou bedlivě prohlédl, v ní léky a nástroje všechny sepsal a vyšacoval. Několik ještě dní v klášteře se zdržující císařsko-královští p. p. komisaři skrze rozličné kláštera jednání, zejména skrze náležité účtův hospodářských složení, nad to do vesnice Střeboul nazvané odjeli, ve které velký polní dvůr s velikými štěpnicemi a se skvostným obydlím ku klášteru patřícím se vynacházel; tak tam jako v klášteře a při klášteru nápodobně všechno prohlídli a sepsali, při kteréžto příležitosti jedni z nich do města královského Českého Brodu vyjeli, a v tom městě zůstávajícím velebným řeholníkům svatého Františka, řádu kapucínskému, nápodobně jejich obydlí aneb residence zdvižení a zrušení oznámili; potom na pátek do Prahy se zase navrátili.

V následujícím druhém roku 1786, dne 26. února od jmenovaných císařsko-královských p. p. komisařův jak k jemnostpanu opatu tak také na kancelář kláštera bylo vysláno psané prohlášení: že u večer 28. téhož měsíce zase v klášteře se nechají náleztí, a hned druhý nad to den zcela všechny věci ku klášteru patřívající mimo stavení, polí, luk, štěpnic a lesův k veřejnému prodání vystavějí, což skutečně také se vyplnilo a zcela všechny věci mimo knih v knihárně kláštera se vynacházejících, které do truhel složeny za několik neděl do Prahy se odeslaly, a mimo v chrámu Páně ještě pozůstalých věci tržně veřejně prodány byly, a tak ten bývalý někdy klášter přeslavný zase vzal své zrušení a skončení.

Poněvadž ale po vyprodání všech kláštera věcí dle královského nařízení otcové duchovní přece všichni v tom kláš-

teře až do 4. dne měsíce dubna shromáždění setrvat museli; tehdy dne 21. měsíce března na den a slavnost řádu zakladatele svatého Benedikta v chrámu Páně klášterním slavně celé služby Boží držány byly, při jejichžto skončení slavně vykonávající oběť mše svaté počal prozpěvovat chvalozpěv ambrosiánský „Tě, Boha, chválíme“, kterýžto zpěv v prozpěvováním svým obyčejným řeholním otcové duchovní popolu shromáždění následovně vykonávali Bohu našemu na poděkování za všechny milosti v tom místě obdržené, jak pro sebe, své předky, tak také skrze duchovní posluhování od otcův duchovních řeholních pro syny všechny. Co se dotýče v městečku Sázavě fary a v ní farního posluhování, jakož i také míst k faře Sázavské přínáležejících, ve svém předešlém stavu všechno zůstalo, a velebný otec duchovní, Václav Martinek, téhož bývalého kláštera professus, který od jemnostpana opata již dříve před několika lety za faráře Sázavského byl ustanoven, v takové duchovní hodnosti aby budoucně setrval, od slavného královského Pražského gubernium, jakož i také od slavné Pražské konsistoře byl potvrzen, jemužto za pomocníka aneb kaplana byl zřízený velebný otec Philibert Rokosník, řeholník svatého Františka řádu kapucínského; svůj ale oděv řeholní musel svléci a oděv církevní světský obléci.

Toho času, když klášter byl zdvižený a zrušený, vynacházeli se v něm otcové duchovní sliby řeholními zavázání, jenž svého věku a svého v tomž klášteře řeholního závazku let počítali následovně:

Vysoce důstojný jemnostpan opat Leander Kramář, Jeho císařsko-královské Apoštolské Milosti rada a království Českého prelát infulovaný, jenž tenkrát věku svého počítal let 67, svého v tomž klášteře řeholního závazku 47, opátské pak důstojnosti 22.

Ostatní velební otcové duchovní a kněží:

	svého věku	řeholních slibů
1. Edmund Chvalkovský	68	49
2. Hugo Fabritzius	72	48
3. Norbert Housenka	63	44
4. Maurus Mejstřík	60	41
5. Benedikt Chvalkovský	55	32
6. Vojtěch Petter	56	32
7. Prokop z Hartlieb	48	30

8. Václav Martinek	52	30
9. Damian Kročák	53	29
10. Josef Javurek	44	21
11. Vít Prosil	48	20
12. Marian Špiryt	37	14

Klerici aneb ve větších řádech církevních
nepostavení:

13. Nepomuk Stašek	25	1
14. Gaudentius Kurcweil	27	1

Toto sepsání učinil, jsouce všeho, co se tenkrátě dělo, svědek očitý, a v tom bývalém klášteřu sliby řeholními zavázaný otec duchovní kněz Benedikt Chvalkovský, do přítomné knížky přisvázáti nechal,¹ slavné obci královského věnného krajského města Nového Bydžova jakožto spoluvlastenec na věčnou památku obětoval a daroval.

Jak se BohV LíbILO, tak se staLo; BUD z Všeho jMéno Páně poCtěno nYní až na VěkY.

SVatý Prokope! S MoCí oD Boha tobě propVjčenoV za-
staň křesťanY, kteří k tobě VoLají.

Toho roku se stalo přítomné sepsání.“

POVŠIMNUTÍ HODNÝ DEN BENEDIKTINSKÉHO KALENDÁŘE

V klášteřích Benediktinských je ve zvyku při večeři před-
čítati mimo duchovní četbu také ještě Martyrologium
Řádu. Jest to seznam s krátkými životopisnými daty Svätých
a Světíc Řádu, jejichž oslava připadá na příští den. Ponejvíce
vyjmenování dva, tři nebo čtyři, zřídka je počet větší.

¹ Je to životopis sv. Prokopa, tiskem vydaný roku 1764, jehož název zní: „Požehnaná památka velikého světa divotvorce Sv. Prokopa, opata klášteřa Sázavského a obzvláštního patrona království Českého, v životě, při smrti i po smrti mezi svätými podivného Svätého, všem ctitelům svato-Prokopským ku potěšení a dobrému vzdělání v příjemný pořádek uvedená a v líbezně krátkosti sepsaná skrze kněze Hugona Fabriciusa, klášteřa téhož sv. Prokopa nad řekou Sázavou, sv. a starožitného řádu sv. arcioťce Benedikta mnicha. V Praze, vytištěna u Johanny Prušové, vdovy, skrze Leopolda Kamenického, p. t. faktora.“

Mohlo by se takto zdáti, že těmito málo jmény by byl po každé denní inventář vyčerpán. Spisovateli však těchto řádků jednoho dne napadlo ozřejmit si skutečnost toho, avšak výsledek jeho badání byl zcela jiný, a to velmi potěšitelný. Tímto studiem nabyl údaj řádových a mimořádkových spisů pevného tvaru — totiž, že celkový počet ústy Církve anebo lidu označených Svatých a Světců Benediktinského Řádu je 5000 a více.

Bylo právě 29. října. Snad by byly jiné dni příznivější, možná také méně příznivé, ale zůstaneme již při tomto dnu a jelikož potěšitelný nález bude zajímat též přátele Benediktinů a tímto i čtenářskou naši obec „Paxu“, dovolíme si jej zde sdělit.

Martyrologium uvádí pro tento den jen 5 jmen, a to: Sv. abatyši Elfledu, sv. převorku Marketu, blah. mnicha Petra, blah. opata Beringera a sv. biskupa Wolboda. Hledáním vzrostlo toto číslo na pozoruhodnou výši 40 jmen. Následují zde podle abecedy.

1. S v a t ý A l b u i n. Byl rozeným Irčanem a ve svých mladých letech mnichem kláštera Jona, později biskupem ve Fritzlaru a apoštolem Durynska. V tomto posláním měl úzký vztah k svatému Bonifáci a Lullovi z Fuldy. Když umřel roku 787, byly jeho tělesné ostatky uloženy v Benediktinském klášteře v Hersfeldu. Jeho příslušnost k Řádu sv. Benedikta není však úplně jista.

2. Arcibiskupství v Rouen ve Francii slaví tohoto dne památku všech svých svatých biskupů. Tři z nich byli mnichy podle řehole sv. Benedikta. První, v řadě biskupů Rouenských dvaadvacátý, byl s v. A n s b e r t. Ve světě byl kancléřem krále Chlotara III., v klášteře Fontenelle v Normandii pod svatým opatem Wandregisilem mnichem, vzorným trpělivostí, pokorou a poslušností, co biskup pastýřem plným horlivostí o duchovní péči svého stáda toužil pomáhati v každé bídě a staral se o stavby a bohaté vybavení chrámů.

Do pronásledování a vyhnání světskou mocí byl úplně ospravedlněn a zase na biskupský trůn dosazen. Brzy nato, roku 698, byl odvolán z tohoto světa, bohat svatostí a zásluhami.

Zde zasluhuje také sv. Audoēnus (Ouen), arcibiskup Rouenský, čestnou vzpomínku. A to nejen proto, že založil klášter v Rebais, kam chtěl vstoupit jako mnich, což mu bylo krá-

lem Dagobertem I., jehož kancléřem byl, znemožněno, ale také proto, že během celé doby své vlády, 45 let trvající, vždy s velkou horlivostí prokázal se přítelem a zvelebovatelem Řádu sv. Benedikta. Ještě ve své smrtelné nemoci doporučoval jako svého nástupce dříve uvedeného sv. Ansberta, opata kláštera Fontenelle.

3. Sv. B e d a Ctíhodný, církevní učitel. Jeho svatost a jeho neobyčejně veliké vědomosti si odpovídaly. On sám označuje od znalců neobyčejně ceněné „Dějiny církve anglického lidu“ za své 59. dílo. Zpívaje „Gloria Patri“ vypustil svou úplně k nadzemským věcem obrácenou duši v klášteře Jarrow dne 27. května 735. V anglickém církevním kalendáři byl ustanoven 29. říjen pro jeho veřejné uctívání.

4. Klášter Formbach na Innu v Bavorsku slaví památku svého prvního opata blahosl. Beringera (Pernger). Zemřel r. 1113 a jeho život, vyznamenávající se velkou čistotou srdce, kajícností a láskou k chudým, popsal jeho nástupce blahosl. opat Wirnton. Památka blahosl. opata Wirntona a též třetího opata, ctih. Theodora, připadá rovněž dnešního dne.

5. Sv. B o m p a r t z Talloires. (Srov. čís. 12.)

6. S v a t ý D o d o, křtětec a žák regionárního biskupa a opata sv. Ursmara, byl opatem kláštera Wallers-en-Faigne v Belgii. Zemřel po pozdějším dlouholetém životě poustevnickém r. 750. Byl vyznamenán mnohými zázraky.

7. S v. E a d s i n (Edsius, Edsidge) byl kaplanem dánského krále Harolda, přijal pak v opatství Canterburském šat sv. Benedikta a stal se později biskupem Winchesterským. Po úmrtí sv. arcibiskupa Ethelnotha z Canterbury byl zvolen jeho nástupcem. Po vymření dánského rodu královského podařilo se mu anglickou větev dostatí na trůn a sv. Eduarda Vyznavače korunovat. Těšil se pověsti svatého a o věc Církve vysoce zasloužilého muže. Umřel 28. října 1050. Jeho památku Bollandisté přinášejí 29. října.

8. S v. E l f l e d a (Athelfleda, Elfreda, Elsfredis) byla abatyší v klášteře Rumsey v hrabství Southampton, založeném jejím otcem Earlem Etelwoldem. Umřela r. 1006. Její památku kladou Bollandisté na 29. října. Její osoba se často zaměňuje za jinou svatou Benediktinku, Elfledu, která byla dcerou krále Oswy z Northumberlandu a vnučkou svatého

krále a mučedníka Edwina a abatyši z Withby. Zemřela již roku 715.

9. Menard uvádí 29. října ve svém „Martyrologium Benedictinum“ svatou pannu a reklusu *Ermelindis*, roku 600 zemřelou. (Bollandisté sice praví, že se nezdá, že by byla pod nějakou reholí žila.) Byla a jest dosud obzvláště v Brabant-sku uctívána. Otec sv. Gertrudy z Nivelles, správce dvoru krále Neustrasského, Pipin z Londenu, vystavěl nad jejím hrobem panenský klášter.

10. Sv. *Ethelnoth* (*Egilsnoth*) příjmením „Dobrotivý“, byl arcibiskupem z Canterbury. Zemřel r. 1038.

11. Sv. *Faro*, bratr svaté abatyše Burgundofara, byl, než se stal biskupem v Meaux ve Francii, kancléřem u dvora králů Chlotara a Theodeberta. 46 roků jeho biskupské činnosti bylo bohatě požehnáno prací, ale také úspěchem. Na koncilu v Sens r. 657 skvěl se silou a moudrostí své výřečnosti. Zemřel stár 80 roků 28. října 672. Jeho památka se ctí někde 28., jinde 29. října.

12. Sv. *German*, narozen v Montfortu u Mecheln v Belgii, zavázal se Bohu klášterními sliby po ukončení výchovy sv. Bernharda z Mentthonu (pozdějšího zakladatele bratrů hospice na Velkém svatém Bernardu), zároveň se svým bratrem Rudolfem v opatství Savigny v biskupství Lyon. Později byl jako převor představeným kláštera Talloires, odvislým od Savigny v biskupství Annecy, z kterého jsou kromě něho známi ještě 3 další svatí prevoři: *Ismius*, *Ismidon* a *Bompart*, mimo dva svaté mnichy: Rudolfa (bratra Germana) a *Jorioz*. Zemřel kolem roku 1000. Jeho památka je živě uctívána hlavně v Savojsku.

13. Blah. *Jindřich de Bottis* byl, než se stal biskupem Ženevským, mnichem v opatství sv. Albana v Baselu. Bollandisté dokazují tuto skutečnost proti těm, kteří tvrdí, že byl Kartuziánem, bulou papeže Alexandra IV. z roku 1260, kterou lze v Ženevě ještě vidět.

14. Sv. *Hugo* byl 25. biskupem Rouenským. Ačkoliv pocházel z královského rodu (byl syn vévody Drogo z Champagne), pohrdal dvorním leskem a vyvolil si šat sv. Benedikta v klášteře Fontenelle. Klášterní ústraní musel však brzy zaměnit za život ve veřejnosti, neboť byl povolán na biskupský trůn v Rouen.

K přemožení trvajících nepořádků byla mu dočasně svě-

řena též správa biskupství v Bayonne a v Paříži, jakož i opatství Fontenelle a Jumièges. Zemřel ještě v mladém věku v osmém roku biskupského působení v opatství Jumièges roku 730.

15. Sv. *I d a*, rozená hraběnka z Hohenfelsu, přijala krátce po úmrtí svého chotě, hraběte se Spanheimu, v klášteře sv. Hildegardy na Rupertské hoře u Bingen nad Rýnem závoj. Tamtéž žila toho času její sestra sv. Marketa, jako převorka klášteřa. Ačkoliv *I d a* zemřela již 24. února 1190, *M a r k e t a* však teprve 29. října t. r., uctívají se obě dnešního dne.

16. V Belgii se uctívá památka blahosl. *I d y L e w e n s i s*, mimořádně omilostněné řeholnice cisterciácké. Zemřela koncem 13. století.

17. Sv. *I n g a u d*, mnich klášteřa Montreuil-sur-Mer ve Francii, založeného svatým biskupem Salviussem z Amiensu, byl jako dítě hluchoněmý a zázračně svatým biskupem Salviussem uzdraven. Při křtu svatém pak dostal jméno Ingaudio, česky asi: „dítě radosti“. Stal se také jeho žákem a doživotně jeho věrným přítelem a učedníkem. Ještě dnes se o jeho svátku v Montreuil uctívá jeho hlava, a to 29. října.

18. Sv. *I s m i d o n* z Talloires. (Srov. čís. 12.)

19. Sv. *I s m i u s* z Talloires. (Srov. čís. 12.)

20. Sv. *J o r i o z* z Talloires. (Srov. čís. 12.)

21. Dnes také sv. *M a r k e t y* (sestry sv. *I d y*, jak již uvedeno), žákyně a převorky klášteřa sv. Hildegardy, rozené hraběnky z Hohenfelsu, v klášteře na Rupertské hoře u Bingen u n. R. Zemřela r. 1190. (Srov. čís. 15.)

22. Sv. *M a u r i l i u s*, pětáctýřicátý biskup Rouenský. Ačkoliv se narodil v Remeši, stal se později scholastikem v domě v Halberstadtu, odkud pocházel jeho vznešený rod. Touha po vyšším duchovním životě přiměla ho vstoupit jako mnicha do slavného opatství Fécamp v Normandii. Jeho snaha po dokonalosti přivedla ho v dalších letech až do Itálie, kde žil tvrdým, pracným životem poustevnickým. Po letech vrátil se do Fécamps a byl pro svůj svatý život vyžádán pro arcibiskupství v Rouen. Jako arcibiskup rozvinul živou a úspěšnou činnost. Svolal několik synod; jednu na př. v roce 1063 u příležitosti posvěcení od něho dostavěné katedrály, v přítomnosti Normanského vojvody Viléma Dobyvatele. Zemřel r. 1067.

23. Sv. *M e r v i n n a*, byla Bohem omilostněná abaty-

še a žila soudobně se sv. Elfledou v klášteře Rumsey. (Srov. čís. 8.)

24. Blahoslavený Petr z Chalons, mnich kláštera Clairvaux, byl po dobu svého žití vyznamenáván velkými a mnohými milostmi. Rozloučil se téhož dne se slzavým údolím.

25. Blahoslavený Petr z Igny, Monoculus, osmý opat kláštera Clairvauxského, zemřel r. 1186 ve Foigny, proslaven již za života zázračnými činy.

26. Svätý Rudolf z Talloires. (Srov. čís. 12.)

27. Svätý Salvius (Saint-Sauve), než se stal biskupem Amienským (v severní Francii), žil dlouhá léta jako mnich a opat v klášteře Montreuil-sur-Mer, jež sám založil, neobyčejně zbožným, kajícím a horlivým životem. Též jako biskup vyvinul vskufku apoštolskou činnost a získal si velké zásluhy o rozvoj svého biskupství. Zemřel r. 615. Od něho založené opatství ctílo ho později jako svého patrona.

28. Svätý Sigebert, král východní Anglie a mučedník. Byl vypovězen do Gallie, kde přijal křesťanskou víru. Byl později s veškerou ctí povolán nazpět a šířil pak ve své zemi s úspěchem křesťanství. V touze po dokonalém životě vzdal se koruny a stal se mnichem kláštera Cnobersbury, jež byl založil. Po čtyřech letech nutil ho lid k vedení odboje proti vpádu pohanského krále Pendency z Mercien, který táhl zemí, vše ničel. V boji podlehl a byl králem Pendency usmrcen. Stalo se to r. 637.

29. Svätý Theodor (Theodorich, Theuderius) byl zákem svätého arcibiskupa Caesaria z Arles v jižní Francii. Jako opat v jednom jím založeném klášteře, sám jsa vzorem pokory, usebranosti, moudré zdrženlivosti a zvláštní úcty k Matce Boží, vedl četnou mnišskou obec podle „řehole svätých otců“ (Caesaria, Columbana a Benedikta) až ke své blažené smrti roku 590. Jeho klášter u Vienne, jenž byl svého času zasvěcen Svaté Panně, nazván byl později ústy lidu podle něho Saint-Chef. Jeho život popsal svätý arcibiskup Adu z Arles.

30. Blahosl. opat Theodor z Formbachu. (Srov. čís. 4.)

31. Blahosl. opat Wirnton z Formbachu. (Srov. čís. 4.)

32. V klášteře sv. Vavřince v Lüttichu slaví se památka s v.

Wolboda, biskupa z Lüttichu, vnuka hraběte Balduina z Flander. Byl pohřben v klášteře sv. Vavřince, působil však mnohými zázraky takový sběh lidu, že opat kláštera ho v modlitbě musel prosit, aby k vůli klášternímu pořádku svoje zázračné působení mírnil. Roku 1665 byly jeho ostatky zvláštním apoštolským legátem papeže Alexandra VII. slavnostně vyzvednuty a přeneseny.

K řadě již jmenovaných světců dodává spisovatel pro historickou neznámost bližších životních okolností anebo stupně jejich uctívání pouze jménem následující:

33. Asserus, mnich ze Saint-Bertin v severní Francii.

34. Edeltrudis, abatyše, snad v stejné době jako Hiltrudis z Liessies v Hennegau, r. 790.

35. Gregoria, řeholnice v Římě.

36. Jan Payagua, bratr-laik cisterciácký ve Španělsku.

37. Reginbaldus Balmensis, opat v biskupství Besançon ve Francii.

38. Richtrudis, abatyše v Marchiennes ve Flandrech, zemřela 688.

39. Ruthardus, opat z Erfurtu a arcibiskup v Mohuči, zemřel 1109.

40. Smaragdus, opat ze Saint-Mihiel v Lotrinsku, zemřel 830.

Netvrdí se, že tato řada, i když je tak dlouhá, by byla zcela úplná. Naopak, mohla by být bezpochyby ještě delší. Má to svoje příčiny, že takovou není. Především nejsou tyto řádky výsledkem vědecké studie, která by vše vyčerpala. Použilo se k ní jen materiálu, přístupného v naší klášterní knihovně.

Co se týká mučedníků benediktinských z doby reformace anglické a revoluce francouzské, jsme dostatečně ponaučeni. Kdo však by mohl jen přibližně zjistit ony tisíce mnichů a řeholnic, kteří při loupežnických a válečných taženích Gotů, Dánů, Normanů a při náboženských bojích ariánů, Saracénů, husitů a konečně při německé reformaci krvavě nebo nekrvavě pro svou víru museli trpěti! Ve francouzské revoluci zahynulo na popravišti pouze ze slavné, pro svou učenost světoznámé kongregace Maurinů 42 mnichů.

Dále, ačkoliv jsou četná a slavná benediktinská dějepisná díla, musíme přece říci, že z doby skoro tisíc a pět set let

našeho bytí máme zprávy jen o málo našich klášterech, a ještě méně o jejich mniších a řeholnicích.

Konečně nesmí se přehlédnouti nápadný nepoměr mezi vyjmenováním poměrně velkého počtu svatých opatů a abatyší a poměrně nepatrného počtu svatých mnichů a řeholnic. Nepoměr, jenž se dá lehce vysvětliti tím, že svatí opati, obzvláště byli-li zároveň biskupy, stali se v širokých kruzích známými a jako osobnosti, v plném denním světle stojící, samozřejmě se stali předmětem dějepisného pojednání, naproti tomu mniši, i když jich bylo desetkrát a stokrát více — a jistě bylo mezi nimi mnoho svatých mužů — zůstali ve stínu kláštera neznámi.

Ale Vševědoucí zná je všechny!

My však se těšíme z lesklého průvodu svatých synů a dcer sv. Otce Benedikta, jež každovečerně táhnou kol našeho duchovního zraku, tiše pozdravení naší připomínkou a kteří, jak doufáme, nás žehnají.

Emmauzy.

P. Kornel Kniel.

SEPTUAGINTA

Doba a místo řeckého překladu.

O dějinách vzniku řeckého překladu Písma sv., všeobecně známého pod jménem Septuaginta, pokud především jde o zákon Mojžíšův obsažený v Pentateuchu, poučuje nás jeden starožidovský pramen z helenistického starověku. Je to tak zvaný list Aristeův. Podle něho upozornil prý bibliotekář Demetrius Phalerus krále Ptolomea II. Philadelphe (283 — 247), že v jeho rozsáhlé bibliotéce chybí Zákon židovský, a že by byl řecký překlad pro královskou knihovnu nanejvýš žádoucí. Na tento podnět poslal prý král velitele své tělesné stráže Andreu v doprovodu Aristeově (rovněž královského dvorního úředníka) s prosbou k židovskému veleknězi Eleazarovi do Jerusalema, aby mu poskytl muže v tom oboru dobře vycvičené, kteří by byli s to tento těžký úkol splniti. Eleazar projeví ihned ochotu vyhověti královu přání a pošle 72 židovských učenců, vždy po šesti ze dvanácti kmenů, aby se chopili díla... Když tito znalci Zákona přišli do Alexandrie, byli od krále přijati se všemi

poctami a po celý týden den za dnem byli zváni ke královské tabuli. Při hostině se s nimi král příležitostně bavil o různých předmětech, týkajících se politiky, etiky, filosofie a životní moudrosti. Na každou otázku dostal tak výbornou odpověď, že žasl nad moudrostí těchto židovských učenců. Také prý Aristéas, jenž byl svědkem těchto rozmluv, nevyšel z úžasu nad jedinečnou moudrostí těchto mužů, obzvláště když i ty nejspletitější otázky rozluštili, a to bez přípravy.

Po těchto slavnostních úvodech bylo vykázáno sedmdesátí dvěma překladatelům na ostrově Pharos, daleko od ruchu velkoměstského života, nádherné obydlí, kde s horlivostí a nadšením dali se do práce. Každý den prý přeložili určitý odstavec a srovnáváním různých versí vytvořili souhlasný text. Tak prý po 72 dnech bylo všecko skončeno. Zhotovený překlad byl pak předložen celé židovské obci k prozkoumání a dosáhl pro svou přesnost souhlasu. Po tomto uznání předložili dílo králi, který „se velmi divil bystrostí rozumu zákonodárcova“ a poručil knihy pečlivě uschováti v bibliotéce... To je asi podstatný obsah dopisu, který Aristéas napsal svému bratru Philokratovi, aby i jemu vyložil „svatost a rozumnost zákona Mojžíšova“.

Na tento dopis se odvolávají různí židovští spisovatelé př. Kr. Výtažek z něho je též uveden u Josefa Flavia, Antt. XII, 2; rovněž u Philona, Vita Mosis, L. II, § 5—7... Židé a křesťané považovali tuto legendu za historický fakt a vždy ji dále vypravovali. Dnešní kritika popírá historičnost tohoto vypravování a má pro to své důvody. Velmi podezřelá je ta okolnost, že bibliotekář Demetrius Phalerus, který dal podnět k překladu, podle svědectví Hermippa Kallimacha (za Ptolomea III. a IV.), vůbec na dvoře Ptolomea Philadelpa nežil, nýbrž od téhož hned po smrti Ptolomea Lagi byl z Alexandrie vyhnán. Podle toho je již tedy samo jádro věci nesprávné.

Obvinění z nevěrohodnosti se však vztahuje toliko na fingované zarámování tohoto faktu. Že byl překlad pořízen za vlády Ptolomea Philadelpa, může přes to spočívat na pravdě, ba dokonce se zdá, že jisté okolnosti tomu i nasvědčují, na př., že židovský filosof Aristobul (za Ptol. VI. Philometera) zná tradici podobného druhu bez onoho románového okrášení, a tak asi, nezávisle od Aristéa, vybral si

z podání jádro věci. Mimo to není ještě vyloučena možnost, že bylo s překladem započato již za Ptolomea Lagi (jenž byl 12. listopadu 324 vladařem v Egyptě, od r. 306 -- 285 př. Kr. králem, † 283 př. Kr.), a že bylo dílo vydáno na veřejnost teprve za jeho nástupce Philadelphia. V tomto případě nějaký vliv Demetria Phalera, který byl poslán do vyhnanství teprve po smrti Lagi, není vyloučen. Údaje v dopise Aristeově byly pak jen nepřesně vyjádřeny.

Přes to, že se zdá býti Aristeův dopis při přesném vyšetření prací židovského původu, která má sloužit za reklamu jako tendenční chvalozpěv na židovskou moudrost, jež je pronesena ústy nepředpojatého spisovatele nežidovské národnosti — a takovým by se totiž autor, ukrývající své jméno, před očima čtenářovými rád ukázal — přes to sama existence tohoto dílka, spadajícího svým vznikem nejméně do roku dvoustého, dokazuje, že pseudonymní autor znal již hotový řecký překlad.

Co se tedy doby sepsání Septuaginty týče, nemůže věda určití přesného data. Není třeba dokazovat, že s překladem bylo začato za vlády Ptolomea Philadelphia (283 — 247), nemluví totiž také žádný platný důvod proti tomu. Jisto je, že řecký překlad Pentateuchu pochází ze 3. století.* Dobrý výsledek tohoto překladu vybízel k tomu, aby i ostatní kanonické knihy byly učiněny v přesném překladu přístupnými Židům mluvícím řecky, a za tím účelem byly brzy přeloženy i knihy proroků a svatopisců. Zdá se, že v polovici 2. stol. existovala již celá sbírka řeckých překladů kanonických knih; soudíme tak z předmluvy Jesu Sirachovce k jeho knize.

Pokud se místa překladu týče, je nepochybná skutečnost, že alespoň pro Pentateuch přichází v úvahu jen Alexandrie; ostatní knihy byly pravděpodobně přeloženy také vesměs v Egyptě. Jisto je, že překlad Septuaginty není dílo jednoho učence, nýbrž že celá řada interpretů, a sice různých schopností, měla na něm podíl; zřejmě to dokazuje různý styl, silné rozdíly v řecké dikci, různý způsob překladu, téměř každému jednotlivému z nich vlastní, jenž ve své rozlišnosti sahá od té nejúzkostlivější doslovné verse až zase k úplné volnosti překladu. Hybnou silou, která způsobila,

* Helén Demetrius, píšící za času Ptolomea IV., ho jistě používal (Ptol. IV. vládl od 222 — 205 př. Kr.).

že byl pořízen překlad původního textu do řečtiny, zdá se býti nevyzpytatelná potřeba pořečtěných Židů. Bohabojní Izraelité, jimž velice záleželo na tom, aby se i v diaspoře zachovala znalost Zákona, museli vidět, jak znalost svaté řeči mizela víc a více od té doby, co Židé v diasporách si osvojili za mateřštinu řeč řeckou. V zemích, kde se mluvilo jazyky semitskými, jako v Palestině, Syrii, Mesopotamii, bylo stále ještě spojení s řečí otců, a kde ještě náboženský zájem pobádal k horlivosti, nebylo příliš těžké, jako na př. Arménům, osvojit si znalost hebrejštiny. Než desetitisíce Izraelitů se usadilo v dálné cizině před více než 100 lety, kde Židé mimo bohoslužby nezaslechli ani slovíčka rodného jazyka; a i tu při bohoslužebných shromážděních o slavnostech sobotních ustupovala poznenáhlu hebrejštiny aramejštině. Hebrejštiny byla Židům v diaspoře tak málo běžná, že jí nepoužívali ani k náhrobním nápisům. Tak na př. jsou nápisy v římských katakombách (v prvním stol. křesť. letopočtu) skoro výlučně řecké nebo latinské; jen málo je jich psáno hebrejsky, a ty jsou ještě velmi krátké. Bezpochyby bylo řečtiny užíváno jako řeči bohoslužebné; v jisté míře s ohledem na dané poměry to bylo alespoň dovoleno. Ba i tak často fanatičtí rabíni Talmudu musí počítati s obrátem věci a ukazují překvapující snášelivost. Výhradní užívání hebrejštiny (Mišna Sota) je omezeno jen na jisté úkony kultu a úryvky Písma. Palestinští rabíni dovolili výslovně konati v každé řeči modlitby: šma, šmone-esre a modlitby před a po jídle. Rovněž i co se týče způsobu psaní, v němž muselo býti psáno Písmo sv., vidíme velkou snášelivost. Užívatí k tomu účelu řeckých písmen bylo všeobecně dovoleno; jen jisté části, jako Tephillin a Mesusoth, směly býti psány toliko hranatým písmem hebrejským. Různí církevní Otcové, jako na př. Justin (Apol. I, 31), Tertulian (Apológ. c. 18), dosvědčují, že v prvních křesťanských stoletích bylo při bohoslužbách v synagogách používáno řeckého překladu Písma sv. Zdá se, že apoštol národů, sv. Pavel, ačkoliv byl dříve fanatickým farizeem a ačkoli se chlubil, že seděl u nohou Gamalielových, znal dobře Písmo sv. toliko v řeckém překladu.

Dalekosáhlé ústupky synagogy, které se týkaly užívání řečtiny i v kultu, byly přirozeně vydobyté jen železným nátlakem vnějších poměrů. Většina Židů v širém světě roz-

troušených nerozuměla již řeči, již mluvíval Bůh k praotcům, Mojžíšovi a prorokům. Je nasnadě, že ve smíšení Izraele s pohanskými národy bylo velké nebezpečí pro zachování čistoty víry. Synkretismus ohrozil nejsvětější dědictví Izraele, totiž jeho náboženství, a my víme, že hellenismus vedl u vzdělaných kruhů k náboženské směsi. Nákazy Židů v diasporách, způsobené pohanským okolím, bylo se tím více obávat, když lid byl následkem nedostatečné znalosti písma jen povrchně poučován o Zákoně. Za takovýchto okolností bylo v zájmu čistoty náboženské, aby se Židům dostalo Písma sv. v té řeči, která byla všeobecně srozumitelná.

Překlad Zákona a pak všech kanonických knih v řecké řeči vznikl tedy z naléhavé potřeby samého Židovstva. Nejprve měla být umožněna znalost Písma souvěrcům, a to překladem původního textu do tehdejší jejich mateřské řeči. Náboženská propaganda, právě v té době povstávající, obrátila svůj pohled i na širší kruhy, na ohromnou oblast pohanských národů, která se otevřela Židům jako pole misijnářské činnosti. Pseudonymní spisovatelé židovských diaspor poukazovali vzdělanému světu na jedinečnou moudrost, která je uložena v Písmě sv. Pohanství mělo se nyní samo osobním nahlédnutím přesvědčit o pravdě. Tak byl překlad Zákona Mojžíšova a ostatních kanonických knih podnikem nepřehledného dosahu. Toto požehnané dílo převzala židovská náboženská obec alexandrijská.

Židovská kolonie v Alexandrii.

Jak jsme se zmínili, sahá usazování židovských kolonistů v Egyptě do doby poměrně dosti dávné. Již za času Jeremiáše (asi 586 př. Kr.) našla tu velká četa vystěhovalců útočiště a založila na různých místech trvalá sídla. Počet tehdejších židovských emigrantů se časem množil, dílem dobrovolným vystěhováním, dílem násilnými deportacemi, o jakých máme zmínku již v době perské vlády. Pojem o rozšíření Židů v Egyptě podává nám Philo, který udává úhrnný počet Židů, usazených za jeho doby v Egyptě (v době Krista Pána), asi na milion (in Flaccum, § 6). Jakou tam měli důležitost, je vidět z té skutečnosti, že za vlády Ptolomea Philometora byl dokonce zřízen chrám v Leontopoli v okrese heliopolském. Podle Aristeia (Ps. I, 255) měl prý Ptolomeus Lagi neméně než 30 tisíc Židů ve vojenských posád-

kách. Podobnou zprávu podává Hekateus (Jos. Apion I, 22). Mluví o „desetitísících“, které se po smrti Alexandrově usadily v Egyptě a Fenicii pro syrské povstání. Jos. Flavius (Ant. XII, 1) se s ním shoduje, i když vypráví: „Ptolomeus zajal v hornatém Judsku a v okolí Jerusalema, v Samařsku a na Garizimu množství lidí a usadil je v Egyptě. Když pak uslyšel, že obyvatelé Jerusalema se vyznamenávají věrným zachováním své přísahy a že jsou spolehliví, rozdělil mnohé z nich do vojenských (egyptských) posádek, dal jim stejná práva jako Makedoncům a nechal je přísahat, že zachovají věrnost i jeho potomkům.“ Když totiž za času Antiocha V. Eupatora (164 – 162) syn veleknězův Oniáš IV. (syn Oniáše III.) poznal, že asi nedosáhne v Palestině hodnosti velekněžské, nebo alespoň že nebude moci úřad ten vykonávat, odešel do Egypta, kde ho Ptolomeus IV. Philometor a jeho manželka Kleopatra laskavě přijali. Král mu daroval položbořenou svatyni bohyně Agriy Bubastidy v Leontopoli v kraji heliopolském. Tuto svatyni přestavěl Oniáš ve chrám židovský, a sice podle vzoru chrámu jerusalémského, avšak v menších rozměrech a chudší výzdobě. Okolnost, že při chrámu byl dostatečný počet kněží, umožnila chrámovou bohoslužbu, která trvá bez přestání od té doby (okolo r. 160 př. Kr.) až do rozboření Jerusalema, kdy i tato centrální svatyně byla od Římanů rozbořena (73 po Kr.). Palestinští rabíni popírali ovšem oprávněnost tohoto kultu a platnost zde přinesených obětí uznali jen v omezené míře. Egyptští Židé udržovali spojení s Židy jerusalémskými a putovali, jako i ostatní jejich souvěrci roztroušení v diaspoře, do Jerusalema (Philo, De Providentia, u Euseb. Praep. Ev. VIII, 14); také dávali vždy kněží egyptské náboženské obce, když se ženili, rodokmen svých žen v Jerusalemě přezkoušeti (Apion 1, 7).

Alexandrijská židovská diaspora hraje nejvýznačnější roli na poli kulturně historickém. Hned při založení tohoto důležitého přístavního města byli tam židovští kolonisté přilákáni udílením měšťanských práv. To vysvětluje, kromě jiných, z Jos. Flavia Antt. XIX, 5, 2, kde se mluví o nařízení císaře Klaudia, které se týká privilegií alexandrijských Židů: „Hledíce k tomu, že Židé, kteří bydlí v Alexandrii a zároveň Alexandrijci se jmenují, byli tam posláni hned po vystavění tohoto města s ostatními obyvateli a dosáhli stejných práv

jako tito, jak se toho dovídáme z jejich výnosů a ustanovení...“ Velké množství Židů přišlo do Egypta za Ptolomea I. Lagi, dědice panství Alexandrova v Egyptě, a to částečně jako váleční zajatci, částečně pak jako dobrovolní přistěhovanci, kterých Ptolomeus používal jako posádkových vojáků v pevnostech.

Alexandrem Velikým začíná doba rozkvětu egyptských Židů. Za času diadochů bylo Židům vykázáno vlastní ohraničené obydlí, aby mohli vésti čistší život a nemísili se příliš s cizinci (Jos. Flavius, Bell. Jud. II, 18, 7). Tato židovská čtvrť ležela na tichém břehu, kde nebyl přístav, v blízkosti královského paláce. Podle Philona (Leg. ad Caj., § 20) byly totiž židovské modlitebny ve všech částech města, jako i mnoho Židů bylo roztroušeno v ostatních čtvrtích městských. Odtud měly za jeho doby dvě z pěti městských čtvrtí název „židovský okres“. Vzhledem k silnému vlivu židovského elementu na obyvatele alexandrijské, kde Židé tvořili význačnou menšinu veškerého obyvatelstva, byla židovská obec významována dalekosáhlými politickými právy. Podle Strabona stál v jejich čele etnarch, který vládl lidu, soudil ho a pečoval nad svědomitým plněním povinností a nad zachováváním předpisů, jako „archou nezávislého města“. Představovali tedy Židé, ač požívali alexandrijského občanského práva, samostatnou obec uvnitř nebo mimo ostatní město. Že mnozí Židé, přes to, že ostatní obyvatelé jim dávali najevo svou antipatii, přece dovedli použití svého vlivu k dosažení vyšších čestných míst, a že časem hráli vynikající roli ve veřejném životě, je historický fakt, který se dá jasně dokázat.

(Pokračování.)

Emauzy.

P. Jindřich Hänslér.

ÚČAST ARCIBISKUPA JENŠTEJNA NA ZAVEDENÍ SVÁTKU NAVŠTÍVENÍ P. MARIE

Pražský metropolita Jan z Jenštejna, blahé paměti, jest známý nejen jako nebojácný obránce církevní svobody, nýbrž i jako vroucí mariánský ctitel. Až dosud jsme ho však po této stránce znali pouze podle jeho životopisu¹ a podle jeho hymnů církevních.² Některé doklady k poznání Jenštej-

¹ Prameny dějin českých (PDČ) I, 439 n.

² Vydal Dreves, Die Hymnen Johans von Jenstein, Praha 1886.

na jakožto ctitele P. Marie obsahuje i jeho formulář,³ však až dosud se nikdo nepokusil o vyličení Jenštejnových zásluh o povznesení mariánské úcty v zemích českých. Přítomné pojednání má býti prvním příspěvkem v tomto směru.

Hlavním pramenem tohoto pojednání (kromě tištěných spisů) jest rukopis universitní knihovny v Bratislavě č. 777, jež možno nazvati jenštejnovským sborníkem. Mimo četné jeho spisy obsahuje i bohatý aktový a traktátový materiál o účasti Jenštejnově na zavedení svátku Navštívení P. Marie. Doklady tyto osvětlují tuto až dosud neznámou část Jenštejnovy duchovní činnosti až do nejmenší podrobnosti. Přes to však, bohužel, působí látka v rukopise nashromážděná historickému badateli určité těžkosti. Podle zpráv v Bratislavském rukopisu, dobře informovaným souvěkovcem zaznamenaných, zavedl Jenštejn svátek Navštívení P. Marie pro svou církevní provincii v roce 1386, Urban VI. pak učinil tak v roce 1389 pro celou Církev. Loserth⁴ však naprofi tomu tvrdí (bez udání pramene), že Jenštejn tak učinil v roce 1383, Hörgeröther⁵ však přičítá zavedení svátku papeži Urbanovi V., jenž prý tak učinil již v roce 1369. Jelikož značná část zpráv našeho rukopisu se skládá ze spisů Jenštejna samého, ostatek pak ze záznamů jeho zástupce u papežské Kurie, Mikuláše z Rakovníka, tedy dávám přednost těmto zprávám před ostatními, až dosud známými.

Toto pojednání rozdělují na čtyři kapitoly: 1. Počáteční Jenštejnovy snahy o svátek Navštívení P. Marie. 2. Jenštejnův boj s pražským scholastikem, M. Vojtěchem Raňkem. 3. Usilování Jenštejnovo na papežském dvoře. 4. Zavedení svátku papežem Urbanem VI. Dozvuky jeho v Čechách a na Moravě.

I.

Počáteční Jenštejnovy snahy o svátek Navštívení P. Marie.

Důvěrník a pomocník Jenštejnův, Mikuláš z Rakovníka, zaznamenal o prvních Jenštejnových snahách o zavedení

³ Vyd. Loserth, Der Codex epistolaris des Erzbischofs von Prag Johann von Jenzenstein, Archiv für Öster. Geschichte, 55. (Viedeň 1875.) Zavedení svátku Navštívení P. Marie se dotkl Sedlák ve svém díle o Husovi (str. 40, p. 1) a Neumann, Z dějin bohoslužeb v době husitské (Hradec Kr. 1922), str. 17.

⁴ Codex epistolaris, AOG 55, 350, p. 1.

⁵ Handbuch der Kirchengeschichte, III. (Freiburg i. B. 1915), 333.

svátku Navštívení P. Marie řadu zajímavých dokladů, které jsou zároveň i důležitými poznatky osobnosti nedoceneného dosud velkého metropolity.

Pomocník jeho, Mistr Mikuláš z Rakovníka, zaznamenal ve zvláštním pojednání⁶ vše, co mělo arcibiskupa Jenštejna k usilování o slavnost Navštívení Panny Marie. Vypravuje, že Jenštejn již od dětských let měl zvláštní zálibu v Navštívení P. Marie. Kdekoli prý viděl obraz, znázorňující tento posvátný příběh, všude a dlouho prý naň patřival, neboť pohled ten ho naplňoval hotovou rozkoší. Když pak se ve 26 letech stal biskupem míšeňským, tu dal zvěčnit svou zálibu v Navštívení P. Marie na okně zámecké kaple v Megerleině. Skleněné tabulky představovaly sefkání Matky Boží se sv. Alžbětou. Zanedlouho (1378) přistoupil k Jenštejnově zálibě nový činitel. Bylo to zjevení, které měl za svého pobytu v Praze. Byl tehdy hostem arcibiskupa v jeho dvoře, a sice ve věži k tomu účelu zvlášť upravené. Tam měl vidění, jehož jednou částí byla předpověď blízkého církevního rozkolu, druhou pak Navštívení P. Marie, jež mělo býti zavedeno jako zasvěcený svátek. Jak ještě níže poznáme, mělo toto zjevení na celý pozdější Jenštejnův postup rozhodující význam a zároveň mu i dávalo určitý cíl. Posledním podnětem k zavedení svátku Navštívení P. Marie bylo Jenštejnovo vidění na zámku roudnickém v roce 1385. Arcibiskupovi prý bylo tehdy tajemně sděleno, že onen posvátný příběh jest založen na samotném evangeliu, a proto prý mu nemůže vytýkati, bude-li pracovati o jeho církevní oslavu. V téže době měla podobné vidění i jakási zbožná žena pražská, proto metropolita svolal k sobě své rádce, by s nimi důkladně projednal otázku svátku Navštívení P. Marie. Těmito rádci byli: opat augustinánské kanonie na Karlově v Praze, kartuziánský převor pražský a geiražský, Mistr bohosloví Jan Marienwerde a Mistr Kuneš, kustos u sv. Víta. Kromě těchto jmenovaných osob byli prý tam ještě i jiní rádcové. Tito jednomyslně schválili úmysl arcibiskupa Jenštejna, jenž rozradostněn tím, jal se hned spisovati hodinky o Navštívení P. Marie. Pracoval s takovou chutí, že v několika dnech byl s officiem hotov. Skončiv je, předal je svým písařům, by je

⁶ Epistole et sermones magistrals de institutione festi Visitacionis Marie et quomondo Sedes apostolica approbavit illud et mandavit per universum mundum celebrari. Rkp. univ. knih. v Bratislavě. č. 777, fol. 50a—50b.

rozepsali za účelem rozšíření mezi kněžstvem. To již byly přípravy k vyhlášení svátku na provinciální synodě, svolané ke dni sv. Víta r. 1386.

Arcibiskup Jenštejn svolal kněžstvo na posvěcení chrámu sv. Víta a při tom vyhlásil Navštívení P. Marie za svátek ve své arcidiecési. Za tím účelem vydal 16. června 1386 listinu, v níž obrací se k duchovenstvu své církevní provincie a úvodem prohlašuje o sobě, že bude mít jedenkrát před Bohem větší odpovědnost, nežli jeho podřízení. Proto považuje za svou povinnost podporovati co nejvíce rozvoj náboženského života ve své arcidiecési. I zavádí tedy po poradách s theologií a po dohodě s metropolitní kapitulou pražskou ve své arcidiecési Navštívení P. Marie jako zasvěcený svátek. Při tom nepřimo vyvrací námitky mu činěné. Prý nezavádí nic nového, ani nezvyklého, neboť biskup může ve své diecési zavést nový svátek. Kromě toho lze oprávněnost zavedení nového svátku dokázati Písmem sv. i výroky spisovatelů církevních. Zároveň klade Jenštejn slavení svátku na den sv. Vitála a posílá kleru text hodiněk na ten den určených, prose, aby kněžstvo přimělo lid, aby toho dne se dostavil aspoň na mši sv. Kdo by se zúčastnil mše sv. a církevních hodiněk, ten by získal 40 dní odpustků.⁷

Kromě vyhlášení svátku Navštívení P. Marie a rozdání textu církevních hodiněk děkanům a některým kolegiím (asi kapitulám) církevním, měl arcibiskup i slavnou pontifikální Mši sv., při níž pronesl promluvu,⁸ z níž možno si učiniti představu o okolnostech, za jakých se zavedení nového svátku dalo.

Metropolita se neomezil na pouhý výklad příslušné perikopy, nýbrž s otevřeností sobě vlastní obrátil se na všechny odpůrce nového svátku.⁹ Prý někteří reptají proti němu, jako by zaváděl ve své arcidiecési novoty bez potřebného povolení sv. Stolce. Dokonce i kdosi prohlásil svátek Navštívení P. Marie za pověru hraničící s kacířstvím. Jenštejn na to odpověděl, že biskup má právo zavést ve své diecési no-

⁷ Fol. 51a—51a. Důvody pro položení svátku na den sv. Vitála byly tyto: Jenštejn nebyl pro návrh některých, aby Navštívení bylo slaveno v oktávu Zvěstování, protože by někdy mohl na ten den padnouti hod Boží velikonoční. Na den sv. Vitála (28. dubna) však nemohl ani tento svátek, ani Rogace. Loserth, Codex epistolaris, AOG, 55, 348.

⁸ Fol. 52a.

⁹ Fol. 54b—55a.

vý svátek. Na důkaz toho poukázal na biskupa v Pětikostelí, jenž zavedl svátek Ukřižování Páně. Nový svátek, jím právě zavedený, není nikterak pověřený, nýbrž dobře katolický, není vlastně žádnou novotou, nýbrž pouhou obnovou zašlé památky Navštívení P. Marie. Lze jej dokázat Písmem sv., proto není jeho ustanovení žádnou pověrou. Jenštejn nemohl při tom odolati, aby si veřejně nepostěžoval, kterak za své ideální snahy je zle odměňován. Privil totiž, že jsou někteří zlí jazykové, kteří raději zlořečí, místo aby dobrořečili, on však že se jich nebojí, maje na zřeteli Toho, jenž mnohem více vytrpěl, samotného Spasitele, o němž také jedni říkali, že jest dobrý, druzí však, že svádí lid, a proto skončil slovy: „Ne tedy nám, ale Jménu Toho budiž sláva, před nímž se sklánějí kolena nebešťanů, pozemšťanů, i těch, kteří jsou v podsvětí. Nepopustím a neustanu chváliti ústy svými Pána, Marii budu velebiti, Marii budu opěvovati žalmy...“

II.

Boj se scholastikem M. Vojtěchem Raňkem.

Arcibiskup Jenštejn byl si dobře vědom, že hodinky církevní, jím na den Navštívení P. Marie složené, budou posuzovány znalci bohovědy v celém křesťanském světě, a proto je předložil na prozkoumání různým odborníkům. Mezi nimi byl i učený scholastik svatovítské kapituly M. Vojtěch Raňkův z Ježova. Prostudovav Jenštejnův elaborát, podal mu své dobrozdání, které bylo sice psáno zdvořilou formou, obsahem však bylo vůči metropolitovi více nežli nešetrné.¹⁰ Prý je to nerozmyslený a přeháhlený krok, provedený za pomoci několika nezkušených a plytkých lidí. Poukazuje na káravý dopis sv. Bernarda, poslaný arcibiskupovi a kapitule v Lyoně, že si dovolili bez schválení sv. Stolce zavést svátek Neposkvrněného Početí. Tak i v tomto případě měl Jenštejn žádati nejprve papeže o schválení a pak teprve se měl obrátiti na svou kapitulou a na klerus na provinciální synodě shromážděný. Mimo to ukazoval Raňek i na podobný případ z doby jeho pařížského pobytu, kdy král francouzský psal papeži Řehořovi XI. o dovolení svátku Obětování P. Marie. Všechno již bylo tehdy připraveno, ale v poslední chvíli bohoslovecká fakulta novotu zamítla a papež jí to neměl nikterak za zlé.

¹⁰ Fol. 63b. n.

Po takovém dobrozdání odpověděl ovšem arcibiskup Raňkovi, avšak přál si, aby Raněk právě tak pomlčel o církevních hodinkách, které mu on předložil, jako on chtěl zase pomlčeti o Raňkově odpovědi. Raněk však nedostál (podle arcibiskupova tvrzení) slovu a po dvou letech (tedy v r. 1388) vystoupil proti Jenštejnovi veřejně obsáhlými theologickými traktáty (*Apologicum Mag. Adalberti*). Tato dlouhá pomlčka dává tušiti, jak Raněk se na své vystoupení připravoval. Podle Jenštejnova tvrzení napsal prý Raněk několik traktátů, z nichž nejnepříjemnější Jenštejnovi byl asi traktát nadepsaný „*Libellus contra eundem archiepiscopum Pragensem et contra institutionem dicte festivitatis*“. Raněk zde zase mluvil o neprozřetelné novotě, zavedené bez povolení sv. Stolce, bagatelisuje synodu, na níž byl svátek zaveden. Prý na ní žádal o přijetí svátku „jakýsi vikář pro duchovní záležitosti“, on, Raněk, zastupoval nepřítomného kapitulního děkana, on při tom hájil čest kapituly, jež mohla by dostati od papeže právě tak výtku pověrčivosti, jako kdysi kapitula lyonská od sv. Bernarda. Současně odmítá Jenštejnův poukaz, podle něhož je biskup oprávněn zavést nový svátek ve své diecési. Prý to není správné, neboť biskup nemůže tak učiniti o své újmě, nýbrž za souhlasu duchovenstva i lidu.¹¹ Potom štíplavě mluví o lidech neznajících se v posvátných knihách a prosí Boha, by jim osvětil smysly, aby rozuměli Písmu. To však nebylo ještě všechno. Raněk si tropil smích ze spisů arcibiskupa Jenštejna i jeho pomocníků a zatáhl dokonce i celou učenou polemiku před veřejnost. Tak se o sporu obou mužů dověděl sám král Václav IV. s celým dvorem.¹² Arcibiskupovi bylo to tím nepříjemnější, že takto se Raněk k němu zachoval v odpověď na přátelský dopis, v němž mu vytkl tři hlavní body jeho útoku, žádaje za jejich odvolání. Doručil mu je veřejný notář tajně k němu Jenštejnem odeslaný, jemuž Raněk měl buďto učiniti tajné prohlášení podle přání Jenštejnova anebo měl přímo odvolati, co arcibiskup žádal. Raněk však nevyhověl notáři v žádném směru, oznámiv mu, že on ničemu bludnému neučil, a že chce svých názorů hájiti. Arcibiskupovi tedy nezbylo nežli se proti útočnému svému scholastikovi hájiti.

Úvodní slova Jenštejnovy odpovědi Raňkovi nesou stopy

¹¹ Loserth, *Codex epistolaris atd.* AOG, 55, 252—253.

¹² Tamže, 267.

značné podrážděnosti,¹³ která vzhledem k obsahu a formě jeho spisu jsou pochopitelná. Arcibiskup nejprve prohlašuje, že na pozdě¹⁴ sobě dodaný Raňkův útok odpovídá neprodleně a současně odmítá i urážlivé tvrzení svého scholastika, jako by jeho spis nesl pouze navenek autorovo jméno, ve skutečnosti však prý jej vypracovali jiní. Jenštejn prohlašuje, že jeho práce je zcela samostatná, na církevním právu i autoritě církevních spisovatelů založená. Potom vyvrací jednotlivé námitky M. Raňka.

Jenštejn odmítá nejprve poukaz na výčitky sv. Bernarda arcibiskupovi a kapitule v Lyoně učiněné stran slavení Neposkvrněného Početí. Prý jak v době sv. Bernarda, tak i ještě za časů Jenštejnových katol. Církev nevyhlásila žádnou definici, nýbrž ponechala věc úsudku jednotlivých theologů i zbožných lidí, nikomu nic nepřikazujíc. Při Navštívení P. Marie však tomu tak není.¹⁵

Jinou námitkou proti zavedení svátku Navštívení P. Marie v pražské arcidiecési bylo tvrzení, že se tak děje bez dovolení sv. Stolce a metropol. kapituly. Arcibiskup odkazuje Raňka na kánon „Novit“, jednající o záležitostech, jež může prelát provést bez svolení kapituly a při tom podrážděně Raňkovi předhazuje, že jest sice mistrem a doktorem bohosloví, však co se církevního práva týče, v tom jest teprve žákem.¹⁶ Jestli i v jiných diecésích mohli již biskupové zavést jmenovaný svátek,¹⁷ pak zajisté i on, Jenštejn, měl totéž právo a moc. Mimo to Jenštejn neučinil tak úplně o své újmě, nýbrž poradil se o tom nejprve se znalci bohovědy i církevního práva, a co jest zvláště významno, poslal v téže záležitosti slavné poselství k papeži Urbanovi VI. Konečně, vždyť slavnost Navštívení P. Marie byla po předběžných poradách rádně a veřejně vyhlášena na provinciální synodě.

Raňek vyhlášoval nově zavedený svátek za pověrečný. Jenštejn mu však odpověděl, že pověrečného na něm není vůbec nic, neboť svátek zakládá se na samém evangeliu, ježto sv.

¹³ Fol. 68a. .... „et pene decrepitate tue senectutis grandevitas“ ... Jinde (fol. 74b) praví Jenštejn o Raňkovi, že odpůrce jde proti němu „cum hasta et clypeo“ ...

¹⁴ Fol. 74a. „Sane tua scripta fere biennio per te conquisita et collecta tarde nobis sunt tradita vidimus.“

¹⁵ Tamže.

¹⁶ Fol. 75a.

¹⁷ Tamže.

Lukáš I, 48, zaznamenal slova P. Marie v něm: „Od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.“¹⁸

Nešetrnou námitku o fantastických viděních Jenštejnových odmítá arcibiskup poukazem na různé příběhy obojího Zákona právě na pokynech daných ve snu. Tak ukazuje na Josefa egyptského, Judu machabejského, na sv. Tři krále, z dějin Církve pak na svátek P. Marie Sněžné.¹⁹

Za přímo rouhavé a směšné prohlašuje Jenštejn Raňkovo ironisování jeho dobrého úmyslu. On totiž došel ve své polemice proti Jenštejnovi tak daleko, že „dokazoval“, že má-li se slaviti svátek Navštívení, t. j. setkání P. Marie se sv. Alžbětou, pak by měl býti oslavován i Pilát, Kaifáš, Jidáš, ba dokonce i onen osel, na kterém se vozíval Spasitel! Prý i tito byli ve styku se Spasitelem, což jest dokonce i evangeliem doloženo... Arcibiskup k tomu poznamenal, že jeho učený scholastik zapomněl rozlišovati mezi rozumným a nerozumným a upadl do rouhačství.²⁰ Takto se arcibiskup Jenštejn vypořádal se svým učeným, ale vznětlivým scholastikem, čímž ale jeho těžkostem nebyl konec. Bylo mu bojovati ještě na dvoře papežském.

(Dokončení příště.)

Brno.

Prof. Dr. Aug. Neumann.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Návštěva sv. Otce v Opatství sv. Pavla za hradbami. Počátkem září na patnáct tisíc válečných vysloužilců uspořádalo pout do věčného města, aby se tam modlili za světový mír. Pout se konala na podnět francouzského spolku P. A. C. (Prêtres Anciens Combattants). Svatý Otec přijel z Castel-Gandolfo do Říma, aby sloužil pro tyto válečné hrdiny Mši svatou v patriarchální basilice sv. Pavla. Ač po obnovení míru mezi svatou Stolicí a Itálií návštěvy Pia XI. v této basilice byly pravidelnější, přesto zůstávají řídkou událostí. Proto vzbudilo v Římě všeobecné překvapení, když se rozhlásilo, že sv. Otec chce se odebrat ke sv. Pavlu, aby tam sloužil Mši sv. Benediktini, kteří jsou strážci této svatyně, dovedli si vážit pocty, které se dostalo jejich basilice a s horlivostí připravovali se na slavný den. V rozsáhlých klenutých hovornách klášterních byl upraven papežský pokoj pro přijetí sv. Otce. Basilika sama byla vyzdobena s tradiční bdělostí a klasickým vkusem.

V sobotu 7. září kolem 7. hodiny ranní autobusy přivezly do prostran-

¹⁸ Tamže.

¹⁹ Fol. 82a.

²⁰ Fol. 78b.

ného nádvoří papežskou gardu a pontifikální asistenci. Zatím co se prostranství basiliky plnilo tisícovými davy poutníků, přišel do kláštera J. Em. apoštolský nuncius u italského dvora a různí hodnostáři papežského domu. Klášterní konvent, v čele se svým opatem J. M. Hildebrandem Vannuccim, shromáždil se zatím, aby přijal sv. Otce.

Kolem půl deváté hod. řada automobilů ohlásila příchod Jeho Svatosti Pia XI. Po srdečném uvítání J. M. pan opat uvedl svatého Otce do papežského pokoje. Po krátké chvíli objevil se opět sv. Otec, přioděn rochetou, mozettou a červenou štolou. U vchodu do basiliky opat kleče podal mu svěcenou vodu a svatý Otec odebral se pak do kaple sv. Benedikta, aby se poklonil Nejsvětějšímu. Po krátké adoraci byl nesen Pius XI. na sedia gestatoria za zvuků trub a radostného volání lidu hlavní lodí k papežskému oltáři. Když se pomodlil přípravné žalmy, přioděl se mešními rouchy barvy bílé a započal Mši sv. ke cti Panny Marie, která se obyčejně slouží v sobotu. Při Mši sv. chor mnichů střídavě s lidem zpíval mešní chorální zpěvy, které, díky obdivuhodné akustice, nemálo přispěly k zbožné usebranosti. Při pozdvihování zazněly stříbrné trubky, dobře známé těm, kteří se někdy zúčastnili papežské Mše sv. Skončiv díkůčinění po Mši sv., Pius XI. kleče na stupních oltáře uctíval drahnou chvíli hrob sv. apoštola, jenž po dlouhá staletí je magnetem, vábícím k sobě davy věřících. Dříve než opustil svatý Otec basiliku, pronesl ke shromážděným poutníkům francouzsky řeč, v níž zmínil se o hrůzách světové války. I tato válka je sice skončena, ale je i jiný boj, který trvá po celý život. Snažme se, abychom byli vítězi i v tomto životním boji, abychom na konci svého života mohli se svatým Pavlem říci: „Životní běh jsem dokončil, víru jsem si uchoval.“ V tomto smyslu vyzněla celá řeč svatého Otce, po níž se opět odebral do svých komnat. — Veliký zájem jevil o udržovací práce v basilice a J. M. panu opatovi dal projev vřelého uznání. Čas rychle kvapil a proto svatý Otec, zahrnován projevy úcty a oddanosti jak od mnichů, tak i od lidu, opustil klášter a odjížděl směrem ke Castel-Gandolfo.

DOŠLÉ KNIHY

Dr. Jaroslav Beneš, **René Descartes či Tomáš Akvinský? Problém poznání u Descarta s hlediska křesťanské filosofie.** V Praze 1935, v kom. Cyr.-Metod. knihkupectví G. Francla v Praze I. Lex. 120 stran, Kč 15.—. Autor v tomto svém díle vykládá a podrobuje kritice řešení problému poznání u Descarta. Poněvadž Descartes způsobem, jímž řešil problém poznání, se stal vpravdě otcem moderní filosofie, je nutné, chceme-li proniknouti až ke kořenům moderní filosofie, abychom pochopili tuto základní část Descartovy filosofie. Autor v první stati podává krátce životopis Descartův a ukazuje zvláště na některé události jeho života, mající vztah k české zemi. V dalších statích pak přistupuje k výkladu a posudku Descartova řešení problému poznání. Ukazuje, že problém poznání obsahuje problém dvojí, totiž problém skeptický a idealistický; obojí je nutno rozřešiti, chceme-li ukázati nejen nemožnost úplného skepticismu, nýbrž i nesprávnost subjektivistického idealismu. Vykládá zásady sv. Tomáše

Ákvinského, podle nichž celý problém poznání jasně a dokonale lze rozřešit. Descartes hledaje novou cestu, již by vyvrátil skepticismus, předložil si nesprávně celý problém poznání. První jeho osudnou chybou bylo, že zaměnil pravdu za jistotu, v tom byl první krok k subjektivismu, neboť jistota je především něčím subjektivním, to jest stavem poznávajícího subjektu. Domnívaje se, že poznatek, o němž nemůže z žádného důvodu pochybovat, je již tím také pravdivý, nerozlišil problému skeptického od problému idealistického, nýbrž řeše problém skeptický domníval se, že tím řeší problém poznání celý. Vzdav se jistoty i o věcech samozřejmých, zřekl se tím objektivní evidence jakožto kriteria pravdy a stanovil jako nové kritérium evidenci subjektivní, to jest jasné a zřetelné chápání (jasnou a zřetelnou ideu). Další krok k subjektivismu učinil Descartes naukou o ideách vrozených, tvrdě, že poznávající subjekt sám je jediným zdrojem ideí a zásad všeobecných. Bůh je podle Descarta nejvyšší a poslední zárukou pravdivosti našich jasných a zřetelných ideí, neboť od něho máme mohutnost k poznání pravdy. Avšak důkazy, jimiž Descartes existenci Boží dokazoval, byly pochybeny pro nesprávné předpoklady Descartovy. Nedokázal-li však existence Boží, nemohl ničím zachránit objektivitu našeho poznání, a tak přes veškeré své ušlechtilé snahy položil základy moderního subjektivismu. Poněvadž se blíží rok 1937, v němž bude oslavováno třísté výročí vydání Descartovy „Rozpravy o metodě“, přichází zajisté toto dílo vhod všem, kteří chtějí poznati jeden ze základních problémů filosofických, a to tím spíše, že dílo — třebaže přísně vědecké — je psáno tak názorně a srozumitelně, že i neodborník mu bez obtíží porozumí.

Dr. Joannes Brinktrine, Die hl. Messe. 2. Aufl. 8° (334 S.), Paderborn 1934, F. Schöningh. M. 5.80. — O vnitřní ceně Brinktrinovy knihy podává nejlepší svědectví její druhé vydání v krátkém čase (první vyd. z r. 1931). Dílo povstalo z přednášek, které spisovatel měl jako subregent k nastávajícím theologům. Proto velká životnost a praktičnost podávané látky. Mši svatou probírá nejen s hlediska čistě liturgicky-historického, ale i dogmatického a asketického. K tomu nahlíží pečlivě do obrovské literatury liturgické staré i nejnovější doby. Zcela správně vychází ve výkladu dnešní římské Mše z dnešní praxe a nezatěžuje zbytečně své výklady přemrštěným historismem. Kniha potěší každého přítele liturgie.

P. M. Schaller.

Abbé Rodolphe Hoornaert, Le bréviaire aux mains des laics. 184 pages. Bruges 1934, Éditions de la Vigne. 7 frs. — Malá knížečka chce seznámiti laika s poklady, skrytými v breviři. Není to však sbírka modliteb, vyňatých z breviře, nýbrž praktický návod pro laiky k jeho používání. Breviř do rukou laiků! Mnohému se to bude zdát absurdností. A přece autor neleká se tohoto hesla. Podává nejprve celou strukturu církevních hodinek a ukazuje, že jsou jen rozšířením mešní liturgie. Hlavní část své knihy věnuje ocenění modlitby breviře. Proti různým námitkám dokazuje, že breviř není jen určen pro modlitbu ústní, nýbrž že je i výtečnou příručkou pro naše rozjímání, sbírkou afektivních modliteb, ba dokonce i nejlepším prostředkem, vedoucím ke kontemplaci. Použije proto této knížky s užitkem nejen laik, ale i kněz; neboť dnes namnoze se spatřuje v breviři břímě, dobré k utrácení času, ale málokdo ví, co je v něm skryto posily pro duši.

D. P.

D. Germanus Prado O. S. B., Devotionale pii Clerici et Religiosi ex Scriptura, Patribus, Liturgiis variisque monumentis, ecclesiasticae antiquitatis cum precibus piis indulgentiis auctis. In 32, pag. 416. Torino 1935, Casa Editrice MARIETTI. Lib. It. 7.—, Linteo religatum Lib. It. 8.—. — Mezi různými modlitebními knihami a asketickými příručkami pro kněze a řeholníky tato nová sbírka vrací se ke starým pramenům nevyčerpatelné síly. Autor vybírá nejkrásnější části z Písma sv., z církevních Otců a z pokladů liturgie východní i západní, aby poskytl duši kněze potřebnou posilu a hojné občerstvení. Knižka najde jistě brzy hojné rozšíření v řadách všeho duchovenstva. P. P.

Camille Chapet, Aux Ames Religieuses. Exposé des fondements de la Vie spirituelle et des Vertus religieuses. 8° (340 pages). Librairie Emmanuel Vitte, 3, Place Bellecour, Lyon (2e). — Kniha je určena pro všechny osoby řeholní bez rozdílu řehole, neboť jako velký Učitel národů, tak i ony nemají po ničem tak bažiti, jako po znalosti Ježíše Krista. Náš Spasitel je v této knize znázorněn jako dokonalý vzor, který se musíme snažiti následovati. Třebas autor pojednává i o nejhlubších otázkách duchovního života, přece jeho sloh zůstává vždy prostý a jasný. Kniha může poskytnouti i posilu ubohým duším, které byly zbaveny pravého Světla.

Jan Dokulil, Křížové dni. Básně. Vytiskl Kryl a Scotti, úprava A. Lískovce. Brno 1935, Edice Akordu. Cena 16.-- Kč. — To, co nám Dokulilovu knihu činí milou a co ji zařazuje mezi výkony vpravdě hodnočné, je, kromě dokonalosti slohové a melodického spádu jeho veršů, zvláště novost a svěžest obrazů, jimiž tak pravdivě a živě zachycuje tajemný tep koloběhu přírody. Svým proniknutím do tajů bohu, svojí láskou k přírodě a v neposlední řadě zmíněnou již hudební dokonalostí svých veršů nám mladý nadaný autor připomíná velmi K. H. Máchu. M. V.

Dr. Alois Kolísek, Cyrilometodějství u Čechů a Slováků. K tisku upravil a vlastním nákladem vydal superior Karel Kolísek v Brně, Falkensteinerova 42. Stran 240, cena Kč 22.—. K dostání jenom u vydavatele, na knihkupecký trh kniha vůbec nepříjde. — Dílo jest dokladem neúnavné píce zvěčnělého autora a přináší opravdu cenný materiál pro každého katechetu i kazatele. Neměli jsme dosud v naší literatuře tak informujícího spisu o kultu cyrilometodějském v naší vlasti. Kniha jest doplněna dvěma kapitolami vydavatelovými: Dr. Alois Kolísek u Čechů a Slováků, které jsou krásným pomníkem bratrské lásky a piety. Obálku knihy zdobí původní kresba Jana Köhlera. Pěkný portret zvěčnělého spisovatele doplňuje výzdobu knihy. Záslužnému dílu přejeme hojného rozšíření.

Das Leben Jesu. Ein Gesamtbild als Behelf für Bibelstunden. Von Pius Parsch. 1. Bändchen. Kleinoktav. 178 S. Klosterneuburg 1935, Volksliturgisches Apostolat. Kartoniert Kč 6.—. — Milým, i zcela prostému člověku přístupným způsobem snaží se tu autor podati celkový obraz života Páně v jeho chronologickém vývoji. Kniha je velmi vhodnou příručkou pro soustavný výklad Písma sv. Nového zákona. Prostým, nehledaným způsobem vkládá spisovatel na vhodných místech jen několika, za to však velice působivými slovy příslušnou aplikaci pro život křesťanův. Při vhodných příležitostech ukazuje, že mnohé liturgické úkony mají své přímé odůvodnění v Evangelii. M. V.

HOSPODINOVA ZEMĚ

Štědrovečerní dětské očekávání Ježíše má svůj krásný výraz takřka ve všech modlitbách, připadajících na Mši svatou o svatvečeru narození Páně. Hned introit nasazuje jemně vážný tón, zhušťující v sobě všechnu svatou trpělivost adventu a odřikáním umocněnou víru v příchod Spasitele: Dnes zvíte, že přijde Pán a zítra uvidíte slávu jeho.

Nebojte se! Uvolněte poslední slzy kajícího, kterými toužíte po Ježíši. Kněz vám k tomu dává příklad, oblékaje se naposledy ve fialové roucho. Když jste tak dlouho a oddaně čekali, vydržte i tu umocněnou touhu posledních okamžiků, kdy čekáním vzrůstá i nepokoj. Dnes zvíte, že přijde Pán. Nezůstaneme na poušti s divokou zvěří a svými myšlenkami a vysušujícím dechem písku. Nezůstaneme sirotky. Narodí se nám bratříček, jak lahodně vyjadřovaly barokní lidové koledy, narodí se nám děťátko, narodí se nám Spasitel a zítra uvidíme slávu jeho.

Líbí se mi, že vánoční lidová poesie nevyjadřuje jen suchý historický fakt: Narodil se Ježíš Kristus z Marie Panny. Lidová poesie, jako ohlas svatvečerního introitu, zdůrazňuje, že se nám někdo narodí. I v té naší starobylé „Narodil se Kristus Pán“ nejjásavěji vyznívá „Nám, nám narodil se!“

Nejen pro nás, jsem přesvědčen, že lid v tom cítil víc: i z nás. Když lid tvořil své krásné vánoční zpěvy, byl pln Boha a proto v tom nebylo stínu opovážlivosti, když se radoval: nám, nám narodil se, z nás vyšel, pro nás přišel, námi byl učiněn, aby nás znal, aby nás spasil.

Lid, který je plný Boha, chápe jistě dobře spoluvykupi-

telské dílo vznešené Bohorodičky. Jen proto v našem národě byla tak vkořeněna úcta mariánská, že od úsvitu svých dějin jsme byli plni Boha. Přijali jsme křesťanství tak opravdově, že jsme záhy po pokřesťanění konali misie k sousedům. Tomáš Štítný na otázku, čím je člověk, odpovídá, že ne pánův, ale Boží. Tak jsme řešili sociální otázku již v době předhusitské zcela křesťansky jen proto, že jsme byli Božím národem.

Proto jsme tak dobře rozuměli Marii a výraz „mariánský národ“ nebyla jen fráze, nýbrž obraz skutečnosti, že celý národ se cítí být Marií a dávat světu Boha. Proto ten stálý ohlas: nám se narodilo dítě, proto smělé tvrzení: nám se narodil bratříček. Cítili jsme se i matkou i sourozencem, měli jsme nejživější vztah k betlemskému dítěti, bylo naše a my jsme byli jeho.

Jsou v minulosti ty chvíle, kdy jsme tak žili. Dnes většinu národa neplní tak krásné myšlenky. Náš vztah k Betlemu zchudl k naší škodě.

Či odpověděli jsme si lépe než Štítný na otázku, čím je člověk?

Dovedeme si lépe odpovědět na otázku: čím je naše země, než slovy introitu štědrovečerního: Hospodinova jest země i to, co ji naplňuje, okrsek zemský i všichni, kdož v něm obývají?

Jaká to jistota, dokud země byla Hospodinova. Nikdy sice nepřestala být Boží, neboť prerogativy Božího majestátu nejsou odvislé od lidských názorů, ale lidé žijí tak, jako by země nebyla Hospodinova. Není radno stavět proti sobě theokracii a demokracii, není pravda, že by demokracie byla více a že by se vyvinula z dřívějších forem, mezi nimiž byla i theokracie. I demokracie potřebuje Boží milosti, i v demokracii jest svrchovaným pánem Bůh, i když se lid činí jediným zdrojem státní moci. Neměl by žádné moci, kdyby mu nebyla dána shůry. Touží-li okrsek zemský po jednotě, je-li Společnost národů, konference, úsilí o světový mír a podobné akce výrazem této touhy, řekněme hned často laické touhy, pak nejlepším poutem všech národů, všech států a všeho lidstva je jediné království Ježíšovo, vláda téhož Boha nad celou zemí.

Výtka, že na světě nejsou jen křesťané, není výtka, protože křesťanství všechno objímá. Křesťanství dalo lidstvu

Boha — Otce, celá země musí být tudíž domovem jeho dětí, všemu lidstvu dalo křesťanství závazek sourozenecké lásky, nikde již není ani pídč pŮdy k nenávisti. Tak by vypadala Hospodinova země.

Utopie?

Nikoliv. Zítřa vyhlazena bude nepravost země.

Ačkoliv Hospodin zůstává stále pánem země, přece pro nepravost naši dopouští, aby se zdálo, jako by bylo Boží bezvládí. Dopouští, aby se říkalo: Kdyby nějaký Bůh byl. Dopouští, aby se lidé jeho jménu posmívali. Dopouští, aby se mu nevěřilo. Zítřa vyhlazena bude nepravost země.

Lidé ani těm slovům nevěří. Před potopou také lidé nevěřili, smáli se a tančili. Máme už tedy skoro historické právo být podobně neopatrni. Ale řekl-li Bůh, že zítřa bude vyhlazena nepravost země, pak tomu věříme. Nevíme jen, kdy bude to zítřa. A proto štědrovečerní liturgii nenaplňuje jen radost, že zítřa uvidíme slávu Boží, ale i děs, jak to s námi dopadne, až bude vyhlazena nepravost. Nemáme zrovna tak čisté svědomí. Nejsme nikdo bez viny. Často jsme šilhali po nepravosti, často jsme s ní koketovali. Někdy se nám líbila. Měla hezké šaty a dovedla před námi tančit.

Ale bude vyhlazena. Říká to Bůh. A co bude s námi?

Otázku lze položit kolektivně, odpovědi musejí být individuální. Tak bude také soudit Bůh.

Zítřa bude vyhlazena nepravost. Nemůžeme si trochu nadběhnouti? My víme, co je dnes, nám je dáno znáti cenu času a cenu opatrnosti. Vyhladme nepravost v sobě již dnes, dokud oči mají slzy, jednejme jako opatrné panny, jako dobrý služebník. Zítřa panovatí bude nad námi Spasitel světa.

Hospodin neukáže dříve svou dokonalou způsobilost k vládě nad celou zemí, dokud nebude vyhlazena nepravost. Modlíme se: Přijď království Tvé. Víme, že to království přijde. Víme, že musí být vyhlazena nepravost. Necítíme trochu logický důsledek této souvislosti?

Nejde o to předběhnouti jen vlastní opatrností k prospěchu vlastní duše a vyhubiti vlastní nepravost. Je to počátek. Je to předpoklad správné reformace. Ale je i kolem nás nepravost. Některou živíme úsměvem, jinou potleskem, jinou penězi. Budeme zítřa zase takoví jako dnes? Nena-dchne nás štědrovečerní Mše sv. k lepšímu chápání křesťanství?

Zvyšte, knížata, brány svoje, zvedněte se, věkovité brány, aby mohl vejítí král vítězoslavný. Lid křesťanský jsou knížata této země. Na ně přešla privilegia národa vyvoleného. Brána tohoto lidu je srdce.

Zvyšte srdce!

Zvedněte srdce!

Rozšiřte srdce!

Ptáte se proč? Přichází král. A přichází-li král, nelze mysliti, kolik ušetříme, budeme-li kupovati dvě housky místo čtyř, nebo zkrátíme-li svou večerní modlitbu. Máme-li zítra stolovati s králem, nebudeme se malicherně ptáti: je tohle ještě v zákoně a nebo to už je mimo zákon?

Přichází-li král, hoří naše srdce. Jsou plna touhy, aby se králi u nás líbilo, aby jeho království již nikdy nebylo odňato od nás.

A zítra přijde Bůh. Král králů.

Co učiníš, srdce lidské?

Budeš se dál topit ve svých starostech, budeš se dál dusit vlastní malostí, nebo pochopíš, otevřeš se a zavoláš: Můj Bůh, mé všecko!

Objeví se sláva Páně a všeliké tělo uzří spasení našeho Boha. Již zítra. Již dnes o půlnoci, kdy se láme noc a kdy se z ní rodí den.

V prvních dobách našeho národa přispěla liturgie netušenou měrou k upevnění státní jednoty. Když se teprve tvořil z kmenů pojem státu, zásluhou sv. Václava a Vojtěcha jsme nevolili cestu násilí, nýbrž cestu pokoje. Týž hlas liturgický od oltářů v různých koutech vlasti pomáhal budití vědomí pospolitosti a svolával k příslušnosti státní jednoty.

Dnes týž hlas liturgický má jiné, podobné poslání. Budití u nás, budití v cizině vědomí jednoty všeho lidstva, jemuž se rodí Vykupitel, budití vědomí jednoty země Hospodiny, jednoty lásky mezi všemi srdci lidskými.

Naplňte těmito myšlenkami svou duši až po okraj a pak opravdu zvííte, že přijde Pán a na úsvitě uvidíte slávu jeho. Slávu zítřka.

Sv. Jan pod skalou.

Cvič. uč. K. Hroch.

POSLEDNÍ ABATYŠE KLÁŠTERA KRÁLOVÉ NA ST. BRNĚ

Až do r. 1781 patřil dnešní klášter augustiniánů na St. Brně řádu cisterciáček řehole sv. Benedikta. Když však r. 1781 počal císař Josef II. rušiti kláštery, byl jedním z prvních zrušených klášterů moravských klášter Králové, jak se klášter starobrněnský podle své zakladatelky, již byla vdova po českých králich Václavovi II. a Rudolfovi II., nazýval.

Poslední abatyši starobrněnského kláštera, v němž před zrušením žilo na šedesát sester, byla Antonie z Ulrici.

Antonie z Ulrici pocházela z panské rodiny z Kladska, hlavního to města stejnojmenného kraje, patřícího tehdy ještě k dědičným zemím koruny české, kdež se narodila roku 1700. Již v mládí probudilo se v ní řeholní povolání a proto vstoupila do kláštera cisterciáček na St. Brně, který tehdy byl nejznámějším klášterem ženským nejen na Moravě, nýbrž možno říci bez nadsázky v celé zemi. Po dvouročním noviciátě byla připuštěna ke slibům a stala se sestrou chórovou. Pro svou zbožnost požívala u představených důvěry a u spolusester vážnosti a obliby, takže po smrti abatyše Gertrudy Luquesy-ové, zemřelé 14. dubna 1741, byla v generální kapitule 20. července téhož roku zvolena za její nástupkyni a nedlouho nato i posvěcena a v úřad abatyše kláštera Králové uvedena.

Klášter Králové, jak jsme již řekli, patřil k nejznamenítějším klášterům moravským a také k nejbohatším. Za Antonie z Ulrici patřila do majetku kláštera dvě městečka, a to St. Brno a Oslavany, dva zámky, 19 celých vesnic a dvě z části, nečítaje v to mlýny, dvory a j. A abatyše Antonie dovedla velmi dobře hospodařiti, neboť již v několika letech stoupl výnos klášterních statků na 35.065 zl. a tato suma se ještě zvětšila, když podnikavá abatyše otevřela r. 1760 na panství oslavanském nedaleko Padochova doly na kamenné uhlí, které několik let po otevření poskytovaly až 120 tisíc metr. centů uhlí ročně.

Je pochopitelno, že za takového hospodaření mohla abatyše sem tam i nějaký obnos uložití pro horší doby. R. 1756 měl klášter 21.000 zl. na hotovosti a tato suma ještě vzrostla. A bylo nač šetřiti. Zatím co v Brně a jeho předměstích téměř

všechny kláštery a kostely byly během druhé polovice stol. XVII. a poč. stol. XVIII. buď nádherně přestaveny nebo aspoň obnoveny, na kláštere Králové nebyla od obléhání Brna Švédy provedena žádná přestavba nebo obnova kromě nutné opravy po požáru při obléhání. A tím se stalo, že klášter Králové byl mezi brněnskými kláštery učiněnou popelkou. Proto se abatyše Antonie rozhodla přistoupiti k řádné a důkladné obnově klášterních kostelů, totiž konventního kostela Panny Marie, farního kostela starobrněnského sv. Václava a kostelíka sv. Prokopa rovněž na Starém Brně, kteréž klášter vydržoval ze svých prostředků, a potom i celého kláštera, o němž se o několik let později vyslovila císařská komise, že je již „baufällig“. Ovšem tak veliký podnik nemohl býti uskutečněn najednou a proto se abatyše rozhodla provést opravy po částech. Nejdříve přikročeno k opravě konventního kostela, která trvala celých deset let a skončena byla teprve r. 1770. Skoro současně byla prováděna i oprava ostatních dvou kostelů. K přestavbě kláštera však již pro nedostatek prostředků nedošlo a byla proto odsunuta na pozdější dobu, až zase klášter bude mít nějaký kapitál v hotovosti. K zamýšlené stavbě však již vůbec nedošlo, neboť zdárnému vývoji kláštera byl císařem Josefem II. učiněn konec.

Císař Josef II. byl synem své doby, zvané pro své snahy po emancipaci lidského ducha od dosavadního lidského řádu a vytvoření nového myšlenkového ovzduší dobou osvícenskou. U Josefa se projevila tato dobová vlastnost v takové míře, že bezděky dal svým příkladem ráz myšlenkovému proudění současníků nejen v dědičných zemích dynastie rakouské, nýbrž v celé Evropě, takže bylo po něm nazváno josefinismem. Základní prvky tohoto hnutí, jímž jest charakterisována druhá polovice stol. XVIII., jest snaha po úplné toleranci ve věcech náboženských a úmysl zjednatí širokým vrstvám lidu život důstojný člověka nové doby a vyšší stupeň vzdělání. Avšak tento ideový podklad Josefinismu, jistě dobrý a chvályhodný, kdyby byl skutečně tak prováděn, změnil se v praxi docela opačnou, hlavně pokud se týká tolerance vůči Církvi katolické, a to hlavně a nejvíce příčiněním císaře Josefa.

Císař Josef II. byl odchován zásadami svobodných zednářů, jejichž byl přívržencem a příznivcem. Idea svrchova-

ností státní, kterou hlásal již r. 1654 Hobbes, rozvedená později filosofií francouzskou a vtělená v osvícenský absolutismus a absolutistickou vládní formu, nabyla na celé jeho jednání takového vlivu, že hned od počátku své vlády vystoupil se vším úsilím proti největší moci světa, proti Církvi, s pevnou vůlí úplně vyvrátiti její odvěkou a božskou autoritou posvěcenou suverenitu nad křesťanským světem.

Á jedna z nejúčinnějších ran, které měly přispěti k úplnému potlačení Církve, měla býti akce proti klášterům, totiž rozhodnutí zrušiti většinu klášterů.

Á tento osud potkal hned s počátku klášter Králové. Císařovým dekretem ze dne 8. března 1781 byl zrušen, jmění jeho zabráno pro nově založenou náboženskou Matici a sestřám dán rozkaz, aby do pěti měsíců klášter opustily. 18. března císařův rozkaz v klášteře proveden a sestřám dáno na vůli, aby si vyvolily své budoucí zaměstnání. Císař slíbil těm, které chtějí přestoupiti do klášterů alžbětinek nebo voršilek — jiné řády trpěny nebyly — 200 zl. roční pense a stejně i těm, které hodlají odejíti do světa. Po dobu pěti měsíců, co budou sestry ještě žíti společně, mají dostávati od kláštera vše jako dosud a za to se musejí rozhodnouti, co chtějí dělati, zda chtějí odejíti do světa nebo přestoupiti do řádu.

O abatyši kláštera Králové bylo učiněno jiné rozhodnutí. Císař jí slíbil vyplácti 800 zl. ročně, bude-li po odchodu z kláštera žíti ve světě.

18. března 1781 bylo zrušení kláštera provedeno císařským komisařem hr. Mitrovským, a sestřám dána otázka, co chtějí po zrušení kláštera dělati. Všechny sestry se rozhodly, že po odchodu z kláštera chtějí žíti ve světě. K stejnému se rozhodla i abatyše Antonie, jen hledala, kam by se uchýlila, poněvadž neměla nikoho, kdo by ji přijal. Nejraději by byla odešla k příbuzným jako ostatní sestry, avšak od jejího mládí se poměry změnily a její rodná země, kdysi část koruny rakouské, patřila již ke svazku říše pruské a proto se na ni vztahovalo ustanovení císařovo, že by nedostávala pense, poněvadž by odešla z říše. Á to přece jen bylo na pováženou, přijíti na obtíž i zámožným příbuzným, od nichž byla už na 60 let pryč. Druhou její myšlenkou bylo, že by se snad mohla uchýliti do některého zahraničního kláštera cisterciáckého a tam dokončiti život. Nejvíce se jí zamlouvala Lužnice, ale i to bylo nutno ze stejných důvodů zamítnouti a

starou sestru, úplně neschopnou práce, by jistě v žádném klášteře nepřijali zadarmo. A na to, aby změnila řeholi a šla do jiného kláštera, byla přece již jen stará. Tak nezbyvalo nic, než aby následovala příkladu sester a zvolila stav světský.

Avšak odchod z kláštera nebyl také jen tak lehký. Dříve se musela postaratí o vhodný byt, a to byla veliká potíž. Nejdříve jí nabídla nějaká vdova Slánská z Brna do nájmu čtyři pokoje velmi příhodné, kde mimo ni mohly bydletí ještě dvě sestry za nepřiliš vysoké nájemné. Žádala 100 zl. ročně. Abatyši se tato nabídka velmi zamlouvala, hlavně proto, že by byla stále nablízku svému klášteru a sestrám, které se hromadně usadily na Starém Brně. Kromě toho jí nabídl pohostinství generální visitátor cisterciáckého řádu české provincie, velehradský opat Filip Zuri. Současně však vyslovil předtuchu, že není jisté, jak dlouho by ho mohla požívatí, poněvadž jest stále slyšeti, že v počatém rušení klášterů mužských bude pokračováno a že dojde pravděpodobně i na cisterciáky a na klášter velehradský. Abatyše tedy nevěděla, co si má vybratí, avšak v poslední chvíli se přece jen rozhodla pro Velehrad.

Sestrám byl povolen v klášteře pobyt do 18. srpna, a proto již koncem července počaly opouštětí jeho tiché zdi a odcházely do svých nových domovů. Do 18. srpna byl již klášter prázdný. Poslední z něho odcházela abatyše. Přijala pohostinství velehradského opata a odešla na Velehrad, aby tam v klidu dokončila svůj život.

Po odchodu abatyše klášter Králové zpustl a jen jeho zdi jako mrtvé ruce se zdvíhaly k nebi a žalovaly... Klášter zmlkl. Umlkly modlitby sester, které z ustanovení zakladatelky neměly ustatí do skonání světa. Násilná ruka přerušila řetěz modliteb, který začala r. 1322 sama zbožná zakladatelka. Antonie z Ulrici jej zakončila.

Na Velehradě však Antonie Ulrici nepobyla dlouho. Stáří a bolest ze zrušení kláštera, která ji provázela po celý čas pobytu na Velehradě, připravily jí hrob. Zemřela 2. ledna 1784, zaopatřena svátostmi umírajících od velehradského profesora a svého nového spirituála P. Klementa Šustáčka a pochována byla 3. ledna opatem Filipem Zurim v hrobce klášterní. Bůh jí ušetřil nové rány, která by jí byla jinak zastihla, že by si totiž musela znovu hledatí místo pobytu, poněvadž klášter

velehradský byl 27. září 1784 zrušen a všichni mniši z něho vypuzeni.

Po abatyši Antonii zůstal zachován její testament, který nám dává nejlépe nahlédnutí do jejího hospodářského stavu a ukazuje, že si abatyše až do smrti zachovala ducha chudoby, neboť dala své poslední vůli formu nadace, a obdarování malíře Raaba ukazuje, že její umělecké sklony ji neopustily ani ve stáří. Z celé její závěti vane klid a odevzdanost do vůle Boží, kterou se snažila podle své slabé vůle vždy plnit, i v těžkých chvílích svého života.

V úvodě k testamentu praví: Smrt jest jistá, její hodina však nejistá. Proto chce zavčas dátí své pozemské záležitosti do pořádku. Duši svou poroučí Bohu a jeho nekonečnému milosrdenství, své tělo zemi, a přeje si, aby byla pochována po katolicku. Po smrti ať se za ni slouží 100 mší sv. po 30 kr.

Svůj skromný majetek rozděljuje takto:

1. Protože velehradský opat ji pochová a dá za ni sloužití requiem, odkazuje mu tu trochu stříbra, kterou dostala z kláštera, zlaté hodinky, oltářík s relikviáři a skříňku s porculánem.

2. Baronce Antonii z Wardorfu, své nejlepší přítelkyni, poroučí zlaté hodinky.

3. Baronce z Ruksinů, ovdovělé Lindmanové, zlatý kříž s řetězem na krk.

4. Její sestře zlatý prsten.

5. Všem dosud žijícím sestřám kláštera Králové po 200 zl.

6. Martině a Tekle, svým služkám, které jí věrně sloužily i po odchodu z kláštera, odkazuje všechno prádlo a šaty. Martina má mimo to dostati ještě kožich a kabátek.

7. Sestře Pavle, profesce bývalého kláštera Králové, tafťové šaty.

8. Sestře Alberice, bývalé podpřevorce, nový, ještě v Brně zhotovený šat z hedvábí.

9. Paní Rosalii Dröscherové, své komorné, prádelník.

10. Svému novému zpovědníku P. Šustáčkovi oltářiček Panny Marie z kláštera zbraslavského a relikviář, v němž jest na jedné straně ostátek sv. Kříže a na druhé straně ostátek sv. Floriána, patrona St. Brna.

11. P. Janovi, sekretáři velehradského opata, visací hodiny.

12. P. převorovi visuté hodiny se skříňkou.

13. Malíři Raabovi, žijícímu na Velehradě, skřínku s Pražským Jezulátkem v šatečkách.

14. Sklepmistrovi, kuchyňskému a rentmistrovi odkazuje po jednom relikviáři.

15. Z její zlaté opatské korunky ať se dá udělati kříž k primici velehradského profesa Antonína Hirnleho.

16. Její obrazy ať opat rozdělí podle svého dobrozdání mezi všechny profesy velehradské.

17. Z peněz ať se dá 6 zl. škole a 6 zl. invalidům a 12 zl. chudým.

18. Dru Kiswetrovi, který ji léčil, 6 dukátů, Feringerovi 4 dukáty a apotékáři 3 dukáty.

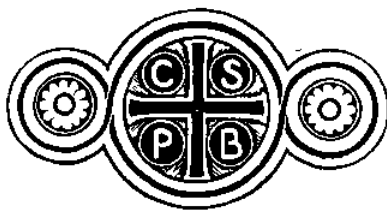
Po těžkých letech utrpení a strádání ustlali abatyši Antonii v klášterní hrobce na Velehradě k dočasnému odpočinku. Byla první z abatyši kláštera Králové, jež nesměla spočinouti po smrti ve vlastní hrobce, a tak býti účastna přímluv a modliteb konventu, jemuž zasvětila celý svůj život.

Naše doba kydá mnohdy hanu na bývalé kláštery a chválí císaře, že provedl jejich restrikcí. Ale věřící katolík nemůže toto císařovo jednání nikdy schváliti. Pro věřícího katolíka jsou kláštery zárukou Božího milosrdenství a požehnání pro celou zemi, jsou obětinami, jež národ podává Bohu chvějícíma rukama jako výpalné za minulost a výkupné za budoucnost, a proto bude vždy želeť, že řetěz modliteb byl císařem násilně přetržen. A v tom snad jest zárodek dnešního našeho úpadku náboženského, že byly násilně strženy k zemi tisíce sepjatých rukou, modlících se a obětujících se ti chých obyvatel zšeřelých cel klášterních, neboť oni vyprošovali od Boha milosti pro celý národ.

Jednou z těchto heroů lásky k Bohu a duším byla i Antonie z Ulrici. Vzpomeňme dnes na ni a s ní i na sta a tisíce zbožných duší, které se za náš národ v klášterech obětovaly a obětují.

Val. Meziříčí.

P. František Šigut.

SVATÝ ROK

Církevní rok.

(Dokončení.)

K hlubšímu pochopení duchovní životosprávy Svatého roku je nutné hlubší porozumění pro liturgický církevní rok. Pro většinu křesťanů církevní rok je pouhou připomínkou hlavních událostí z vnějšího života Spasitelova. To je poněti zcela vnější a povrchní. Konečným smyslem církevního roku je přece životné a všestranné vytvoření Kristova života v nás.

Umřít s Kristem a vstát s Kristem z mrtvých k novému životu - to je krátký souhrn křesťanského života. V prvořadí Církvi se to splnilo vždy na katechumenech ve svaté noci velikonoční. Ale to se má též na nás splnit vždy znovu o každých velikonocích. Vždyť to se nestane najednou. Člověk přece může a má „starému člověku“ stále více odumírat. Člověk může a má stále více pronikat do Kristova života. Každé velikonoce mají proto pro nás znamenat onu velikou událost svatého křtu. Žijeme tedy stále v duchu přípravy na velikonoce, v duchu přípravy starých katechumenů: v odklonu od světa a ďábla, ve víře a zachovávání Božích a církevních přikázání, v modlitbě a pokání, ve spojení s tělem našeho Pána. V týdnech po velikonocích až do konce svatodušního oktávu oplýváme plností nového života, jež nám daly velikonoce.

Každá neděle po velikonocích je malými velikonocemi, kdy se má opakovat prožívání svatého křtu. To je tedy také pravým slavením a svěcením neděle, to je zárodek křesťanské životosprávy. Možno téměř říci, že podle způsobu, jak se kdo chová k neděli a jak neděli zachovává, lze soudit, zda rozumí Kristovu životu či nikoli. Poslední neděle církevního roku mají jasný a zřetelný poukaz na dokonání a dovršení Kristova života.

Posvátná doba adventní má v nás oživit a spolu dát nám prožít celou bezmocnost nevykoupeného lidstva, lidstva bez Krista, a tak v nás silit touhu po Vykupiteli. Již jsme to jednou naznačili: můžeme být vykoupeni vždy ještě více, můžeme do sebe přijímat Spasitelův život stále bohatěji a plněji.

V posvátné době vánoční těší se pak člověk srdečně z toho, že již je tu Vykupitel, jenž o svátku Zjevení Páně a o nedělích po něm svou velebnost stále zřejměji na nás ukáže, že se

nám stále zřetelněji bude zjevovat a že nám ukáže vlastnosti svého království.

Ostatní svátky Páně, totiž Jména Ježíš, Božího Těla, Srdce Páně a Krista Krále, neurčují celek církevního roku, nýbrž jsou jakousi milou episodkou, kdy člověk může si zase trochu oddechnout a odpočinout.

Zvláště však záleží na tom, abychom správně pochopili význam svátků svatých v církevním roce. Při tom svatého nesmíme příliš vyvyšovati. Fakt, že světec je zařazen do slavení mešní Oběti, dává nám pokyny pro pravé porozumění svátkům svatých. Vše, co světec má, i dokonalost, jíž dosáhl, má skrze Krista. V tom smyslu pak každý svátek světece je svátkem Krista Pána.

Na světci máme vidět, co se může stát z člověka, který se zcela poddává Kristovu vlivu a Krista nechá v sobě žít. Při tom ovšem platí, že světci si uchovávají své osobní vlastnosti. Kristus žije v každém světci tak, jak toho vyžadují vlohy Bohem mu dané. Tím právě do Církve přichází veliké bohatství a veliká rozmanitost. Tím dostáváme jakési tušení o plnosti a bohatství Kristova života. Proto také při uctívání svatých nejde o to, abychom napodobovali osobité vlastnosti světců.

Každý má od Boha své zvláštní dary. Také mé osobní vlohy jsou něco Bohem mi daného, čím Kristus chce si posloužit ve svém životě ve mně. Kdybych proto chtěl napodobit to, co je vlastní někomu jinému, pak z toho bude něco neharmonického a nuceného. Proto má veliký význam tak zvané *Comune Sanctorum* (společné mešní formuláře pro různé skupiny světců). Jimi se nám přibližují ony vlastnosti světců, jež podstatně náležejí ke křesťanskému životu.

Tak mešním formulářem svatých mučedníků učíme se duchu mučedníků. Mešní formuláře vyznavačů pomáhají nám k nekrvavému mučednictví plněním každodenních povinností. Mešní formuláře svatých panen jsou pro nás napomenutím k tomu, co lze nazvat čistotou duše, jež záleží v tom, že člověk prostě a úplně přilne k Bohu a nedává před ním přednost tvorů stvořenému.

Slavení svátků svatých v Nejsvětější Oběti nemá se chápat bezkrevně a abstraktně. Ani on není prázdňou historickou vzpomínkou, nýbrž světec tajemným způsobem ji slaví s námi, svátostným způsobem je v našem středu. Kdo pozorně sledoval naše dosavadní konkluse, ten tomu porozumí.

Tak slavení církevního roku má nás stále více uvádět do Kristova života, abychom rostli „k plnosti Kristova věku“ (Efes IV, 13).

Misál Církve svaté.

Učitelem duchovní životosprávy Svatého roku je vlastně misál spolu s ostatními liturgickými knihami. Opravdový křesťanský život se přece orientuje podle svaté Oběti. Veliké dění svaté Oběti dostává však své roucho misálem. Misál lze nazvat největší knihou světové literatury vedle Písma svatého. Myslíme tu na epištoly a evangelia. V mešních formulářích všedních dnů doby svatopostní uplatňuje se v epištolách vydatně též Starý zákon.

Avšak v misále přistupují k Písmu svatému ještě části, jež pocházejí od samotné Církve svaté a často v sobě chovají jedinečnou krásu a podivuhodnou životní moudrost. Připomeneme tu někdy ostatní části misálu, na př. takové Gloria, takové modlitby při Obětování a dále celý kánon. Jaká je v nich síla, jaká význačná stručnost! Úmyslně neuvádíme tu žádný příklad, protože bychom věru nevěděli, kde začít a kdy skončit.

Pak vzpomeňme na skvělé orace, sekrety, modlitby po přijímání. Z orací doby po Svatém Duchu lze podivuhodně sestavit celou věrouku, a to tak bohatou na životnost, na pravdu a na hloubku citu, že katechismus to nikdy nesvede.

Z misálu dá se sestavit také nauka o člověku v celé jeho ubohosti a přece opět v celém jeho podivuhodném bohatství v Kristu a s Kristem. Vyličíme jednou účinky svatého přijímání, jak se jeví v misále v modlitbách po svatém přijímání, a užaseme nad bohatstvím a plností!

Mnoho záleží na tom, aby člověk dovedl správně misálu používat. Tomu nutno se učit znenáhla vlastní zkušeností. Právě proto, že v misále je takové bohatství a taková plnost, nelze tu nic dělat ani s metodou ani se systémem ani se schematem. Podáváme tu pouze některé pokyny, jež mohou někomu pozvolna pomoci k proniknutí do misálu.

Má se užívat příručního misálku. Má mít jak latinský text, tak i dobrý překlad v lidové řeči. I ti, kdo latinsky nerozumí, přece jen rádi mívají po ruce latinský text. Je-li možno, má si člověk již večer pomalu jednou pročíst mešní text zítřejšího dne. Při Mši svaté samotné nemá hledět (alespoň

nikoli hned na začátku praxe) na to, aby všechny texty se modlil spolu. To přijde teprve pozvolna, až člověk dostane cvik v hledání v misálku. Při tom však se nesmí zapomínat, že hlavní věcí není text, nýbrž veliké dění svaté Oběti (viz naši serii článků v ročníku 1933). Pročte-li si člověk klidně texty již večer předtím, pak některý z nich zapůsobí svým zvláštním dojmem. A ten pak lze mít klidně na mysli jako normu pro celý den a jako předmět pro rozjímání. Kdo jednou je s misálem alespoň trochu obeznámen, ten pak bude z něho čerpat též potravu pro svůj duchovní život. Jiné knihy, místo aby čerpaly živou vodu z čistého a svěžího pramene, raději samy si kopají studny, jež jsou bez vody.

Co jsme tu řekli o misále, platí podobně též o jiných liturgických knihách. Škoda jen, že laikům nejsou tak přístupné jako misál!

Kdo na příklad chce mít alespoň tušení o tom, co to je posvěcený chrám, ten nechť pročte si alespoň jednou rítus svěcení a ony texty v církevním rituále.

A kdo chce číst něco skvělého a krásného a povznášejícího o důstojnosti lidského těla, ten ať jednou si pročte modlitby, jimiž Církev svatá světí svaté pole hřbitovní.

Chceš-li mít ponětí o tom, co velikého je svatý křest a jak velká je důstojnost dítko Božího, pak alespoň jednou na Bílou sobotu dávej pozor na slova, jimiž Církev svatá světí křestní vodu!

A což teprve breviář! Jaké ten v sobě chová bohatství moudrosti a poesie! Již jednou jsme na příklad mluvili o tom, jak breviář nám přibližuje veliké postavy mučedníků prvotní Církve.

Jak jsme již však podotkli, tyto knihy jsou laikovi prozatím přístupny jen velmi omezeně. Ale i tu bude tím lépe, čím víc se šíří liturgické hnutí. Jinak je tomu s misálem. Ten má být v rukou každého. Jím máme přetvořit svého ducha k pravému křesťanství, ke křesťanství Svatého roku vykoupení.

Odkaz Svatého roku vykoupení:

„Budte svatí, jako já jsem svatý.“

Serií svých článků jsme daleko překročili rám Svatého roku. Ale má tomu tak být. Již jsme řekli, že získání odpustků i pouť do Říma, třeba byly sebe požehnanější, jsou pouze

velikou vedlejší věcí. Co do účinků Svatý rok musí být něčím trvalým, a v tom smyslu, že máme a stále více si vytváříme onu duchovní životosprávu, na niž nás chtěla upozornit Boží prozřetelnost Svatým rokem.

Tuto duchovní životosprávu lze shrnout jedním slůvkem: **Buď svatý!**

Jistě též nebylo bez řízení milosrdné Boží prozřetelnosti, že svatý Otec mohl ve Svatém roce vykonat celé množství blahořečení a svatořečení. To je ovoce duchovní životosprávy Svatého roku.

Musíme však též o svatosti mít pravý pojem. O svatosti lze mluvit ve dvojím smyslu. O svatosti podstatné a o svatosti mravní.

Svatost je tehdy podstatná, když v duši je posvěcující milost. Vždyť svatost je spojení s Bohem. Posvěcující milostí jsme pak spojeni s Bohem již v tomto životě. Posvěcující milost je účast na Božské přirozenosti. Je to Kristův život v nás. Ba je to celá nejsvětější Trojice v nás. To je pravá a podstatná svatost. A v tom smyslu trojjediný Bůh nás učinil svatými již tehdy, kdy křtem svatým nás pokřtil v Ježíše Krista. A v tomto smyslu každý vzrůst milosti znamená vzrůst svatosti, v tomto smyslu svatost zcela zvláštním způsobem roste Obětí a svátostmi. Zde přichází k vyjádření i to, co na svatosti je zcela nezasloužené. Zde přichází k vyjádření to, že svatost není naším úkonem, nýbrž věcí milosti Boží. A vůbec není to naše svatost, nýbrž je to svatost našeho Pána Ježíše Krista. To musí být trvalým ziskem Svatého roku, tato úplně pokorná duchovní životospráva, jež při všem, co dělá, pokládá se za zbytečného dělníka, duchovní životospráva, jež má velikou víru v Krista a v jeho dílo a má velikou a skvělou naději v Krista a v jeho dílo a má svatou touhu, aby do naší duše stále hojněji proudil Kristův život a Kristova milost a Kristova krev a abychom tím se stali svatými a aby tím náš život se stal cennějším a světlejším a zářnějším v očích trojjediného Boha.

Nyní je jasné a mělo by být samozřejmé, že svatost podstatná, tato Kristova svatost v nás, je spojena též se svatostí mravní, takže celý náš život je hoden Krista v nás. To dané a harmonické by bylo v úplném poměru: čím více roste podstatná svatost a čím víc se množí posvěcující milost a čím

víc v nás sílí Kristův život, tím víc také celé naše myšlení a řeč a konání má mít známky svatosti a božství. Ale tu vždy znovu a znovu selháváme a vždy znovu dojde k věcem, jež nejsou hodny Krista v nás. Naší úlohou tu je být na místě a pokořit se před nekonečným Bohem, ještě víc věřit v Krista a ještě víc v něho důvěřovat a po něm svatě toužit a milovat ho. Pak neškodí již tak denní slabosti a ubohosti. Ba dokonce mohou a mají pomáhat, aby důvěra v Krista a láska k němu ještě rostly. Ba právě, že naše svatost staví na Kristu a je Kristovou svatostí, je s to snést slabosti; kdyby se opírala jen o nás samé, nutně by se jimi zhroutila. Mnozí dávají pozor jen na to, aby fasáda byla pěkná na venek; jak to však vypadá uvnitř, o to se málo starají.

Ale mocným popudem je právě ono být proniknut faktem, že Kristus je ve mně, je to ona myšlenka na velikou důstojnost, co to pro mne znamená. Tímto popudem není nestarat se a nebojovat proti slabostem a chybám. A z plnosti Kristova života v duši stane se člověk pozvolna i jejím pánem. Úmyslně tu pravíme „pozvolna“, protože tu jde o životní proces a život vyžaduje času.

A tak nekonečný Bůh Svatým rokem nás uvědomuje, kde tryskají prameny naší síly a velikosti. Tryskají u paty Kříže na Golgotě, a to se zpřítomňuje v oběti Mše svaté. Naší povinností pak je, abychom u těchto pramenů uhasili žízeň své duše po pravdě a dobru a božství, jinak zemřeme žizní.

„Jako prahne jelen po bystřinách,
tak dychtí má duše po tobě, Bože.“
(Iz XII, 3.)

„Budte i vy svatí ve všem svém obcování,
jako svatý je, kdo vás povolal,
protože je psáno:
Budte svatí, jako já jsem svatý!“
(1. Petr I, 15-16; 3. Mojž XI, 44; XIX, 2; XX, 7.)

Grüsava.

P. Justin Albrecht.

KŘEŠŤANSKÝ DEN V RODINĚ

Přijímání hostů.

„Budou přijímání jako skutečný Kristus.“ (Sv. Řehole 53.)

Pohostinnost u křesťanů byla a zůstane navždy věcí posvátnou; je to — možná — hlavní cvičení se v lásce.

Všichni naši hosté nejsou intimními důvěrníky našeho domu. Tyto skoro ani nerozeznáváme od členů rodiny. Jsou tu považováni za jim rovné, jako by k nim patřili.

Ať jsou kdokoliv, hosté mají býti přijímání jako skutečný Kristus; neboť nám má jednou opakovati slova: „Pohostinství jsem žádal a přijali jste mne.“¹

Hosté mohou býti přátelé, známí; mohou býti cizinci, bohatí nebo chudí. Všem je potřebí vzdáti čest a ukazovati jim shovívavost, jež jim náleží, zvláště však těm, již patří k naší víře křesťanské a katolické a pouťníkům.²

Kdybychom se dovedli s tohoto stanoviska nadpřirozeného dívati na všechny návštěvy — tak často obtížné — jež nám lidé vykonávají nebo oplácejí, jakých zásluh bychom si to získávali a s jakým užitkem pro naši lásku křesťanskou!

Svatí padali před svými hosty — když přicházeli i odcházeli — na svou tvář, klanějíce se v nich Kristu Ježíši, kterého jejich víra přijímala.³ Zachovávejme aspoň ducha těchto tradicí!

Kdybychom před každým, jenž klepe na naše dveře — budiž to kdokoliv — dovedli opakovati: „Jest to Pán můj!⁴ Jest to Kristus Ježíš! nebo: Jest to anděl Jeho“⁵ — jak bychom mu běželi v ústrety, jak radostně, jak upřímně!

„Nezanedbávejme pohostinství,“ říká apoštol. „Neboť jím právě mnozí — nevědomky — přijali jako hosty dokonce i anděly!“⁶

Nechť přijetí, jehož se jim dostává, jest skutečně polibkem míru, svědectvím lásky, jejímž prvkem zůstává Bůh!

Jelikož host je obrazem Ježíše Krista, sestupujícího ke krbu křesťanskému, přijímejme ho tedy slavnostně, byť to bylo snad jen proto, abychom dokázali Pánu radost vděč-

¹ Řeh. 53. — Mat. XXV, 35.

² Řeh. 53.

³ Tamt.

⁴ Jan XXI, 7.

⁵ Sk. Ap. XII, 15.

⁶ Hébr. XIII, 2.

nosti, která zpívá: „Ó Bože, přijali jsme milosrdenství Tvé uprostřed chrámu Tvého!“⁷ Skutečně jest tento akt křesťanské lásky vždycky pramenem tolika milostí, tolika milosrdenství božího!

Povznášejme své hosty; nechť vyzorují, aniž by se mylili, aniž by měli pocit nedůvěry, že jsou u krbu křesťanského, kde vládne Srdce Ježíše Krista, t. j. láska, čestnost, výchova, jemnost, tento květ ducha křesťanského o vůni, jež nemá sobě rovné!

Není-li z našich, je-li nevěřící, neopovrhujme jím; mějme soustrast s jeho duší a nechť styk s námi, jež přichází navázati, jest mu jakoby počátkem pravého života!

Pohostinství — v pravém slova smyslu — může se státi jedním z nejplodnějších apoštolátů. Aby se mohla znovu zroditi víra v srdci člověka, který jí pozbyl nebo kterého již nenadchne k ničemu, k tomu bývá často potřebí jen této jiskřičky lásky a zájmu, kterou vdechuje do jeho duše blahoslunná láska křesťanská, sálající z krbu křesťanského.

Nechť každý host, který nám dává „s Bohem“, může odejít od našeho rodinného krbu potěšen, že tu našel „mír v Bohu“, onen mír, jenž jest nejvzácnější ze všech pokladů a pramen všelikého blaha.

Nechť se v něm vzbudí přání, aby mohl přijít k nám opět, aby čerpal z tohoto pramene čistých a blahem kypících radostí, slyšel slova, jež dodávají síly a viděl příklady, jež povznášejí.

Kdyby snad některý host — ať je to kdokoliv — měl co vytýkati v naší rodině nebo kárati oprávněně a v dobrotivosti křesťanské lásky, přijměme s vděčností laskavou výtku, již se nám dostává a uvažujme při tom, že snad právě proto Pán řídil kroky jeho k nám.⁸ Urážeti se, rozčilovati se — svědčilo by jen o pýše.

Pohostinství je ctnost, která téměř zaplavuje Božím požehnáním ono obydlí, v němž porozuměli, že „jsme všichni jedno v Kristu a v NĚm údové jedni druhých“.⁹

Maredsous.

Dom Eugène Vandeur.

⁷ Ž. 47, 10. — Řeh. 58.

⁹ 1. I. Kor. XII, 27.

⁸ Řeh. 61.

JAK CTILO RANÉ KŘESŤANSTVÍ SVĚ MRTVÉ

Skoro všeobecně, jak u exotických národů přítomnosti, tak také již v pohanském starověku (nehledě na křesťanské národy), může se pozorovati, že mrtví se pochovávají uctivým a starostlivým způsobem. Zakládá se to samozřejmě především na přirozených vztazích krevních, životním společenství, přátelství, lásce, vděčnosti a úcty, ale v mnohých, nejen křesťanských, ale též předkřesťanských kruzích na vyšších pohnutkách. Hlavně na více nebo méně jasné víře v důstojnost lidského těla jako schránky nesmrtelné duše a v předtuše budoucího spojení obou a jejich vzkříšení.

Vzhledem k tomu zasluhuje zde, mimo jiné důkazy, zvláštní připomínky rozhovor indického filosofa náboženství Zoroastra (jenž žil více než 1000 let před křesťanským Zjevením) s Ārmuzdem, božskou bytostí, o které říká, že je počátkem a nositelkou všeho dobra. „Když vítr a voda“, ptá se onen, „pozůstatky těla odnesou, jak může být zase sestaveno?“ Odpovídá na to tento, že stejně jak stvořil božskou silou semínko, jež po svém rozpadnutí oživne k novému životu, tak božskou silou bude vzkříšeno všecko tělo. — Byla to tato na rozumném myšlení spočívající, však bezpochyby pravěkým zjevením podporovaná víra ve vzkříšení, která vnitřním úpadem lidstva znenáhla velkou část své síly ztratila, jež se stala u Egypťanů ve zvlášť výrazné a důmyslné formě, pak u maloasijských Lykiů, též u Římanů a Řeků pohnutkou, aby svým mrtvým opatřili a zajistili podle svého mínění co možná dobré, klidné a čestné bytí.

Už ve starozákonních spisech Zjevení přijala určitý tvar myšlenka vzkříšení po stránce nadpřirozené a tím i vysoké mínění o důstojnosti lidského těla. V křesťanství pak získala věrou v účast těla na vzkříšení podstatně nepřirovnatelně vyšší, dokonalejší a cennější obsah, jenž se stupňoval věrou v očišťující a posvěcující zušlechtění i těla požíváním ovoce vykoupení — svátostnými prostředky milosti.

K nejvyššímu stupni ocenění lidského těla a oblažující naději v jeho znovuoživení bylo celé lidstvo povýšeno zmrtvýchvstáním božského Spasitele. Na něm se zakládající nadějeplná víra ve vzkříšení vlastního Já ovládá celé křesťan-

ské smýšlení a cítění, počínaje novozákonnými svatými spisy, nápisy a symbolicko-dogmatickými zobrazeními v katakombách a spisech nejstarších církevních Otců až k projevům denního křesťanského života. Odtud pak jako nutný následek v křesťanství uctivé zacházení s lidským tělem v smrti.

Takto platila už u prvních křesťanů starost o důstojné pochování zesnulých za vážnou povinnost tak velice, že uhradit náklad pohřbu chudých z prostředků obce bylo samozřejmostí, vyvěrající z křesťanské myšlenky. Dokonce bylo dovoleno v případě nouze získati nutné prostředky prodejem svatých nádob.

Naproti tomu se sděluje s jiných stran, že zámožní křesťané založili z vlastních prostředků společná pohřebiště. — Jak vážně se to bralo s touto poslední povinností lásky, dokazuje zpráva z papežské chroniky o papeži Eutychianu († 283), že vlastníma rukama pochoval 342 mučedníků. — A křesťanské obce Vienne a Lyon ve Francii naříkají obzvlášť bolestně, že jim jejich pronásledovateli bylo zakázáno pohřbívání jejich mrtvých (Eusebius).

Původní křesťanský způsob připravení k pohřbu mrtvé tělo hned po oddělení duše podobá se velmi způsobu ještě dnes v širokých kruzích křesťanského lidu obvyklému.

Jak vysoko stál v úctě tehdy už onen zvyk — i dneska ještě zachovaný jako svatá výsada nejbližších příbuzných — zesnulému ústa i oči zatlačiti, jeho tělo umývati a odívati, dá se souditi z chvály, kterou sv. Dionysius z Alexandrie (kolem 260) udělil svým „bratřím v Kristu“ za to, že tuto službu na svatých, t. j. zemřelých spolukřesťanech, konali i v časech nebezpečné úmrtnosti. Také se čte v starých křesťanských spisech, že se zahalila těla zemřelých nejen do pláten, ale často podle stavu a okolností (se zvláštní úctou však těla svatých mučedníků) do drahocenné látky a roucha. Toť zvyk, jenž sv. Chrysostomu dal podnět oslavovati drahocenná roucha zemřelých jako symbol roucha nesmrtelnosti a proměnění.

Zatím co se zdlouhavé a drahé vlastní balzamování provádělo u mrtvol vysokých duchovních a společensky vážných anebo bohatých laiků, obzvlášť na usmrcených anebo na rány zemřelých mučedníků, bylo v obyčejných případech, nehledě na čistě praktické důvody, při přípravě mrtvých

horlivě pěstovaným zvykem přiložiti z pohnutek lásky a také ze symbolického významu čerstvé vavřínové větve, vonné koření, látky napouštěné silicemi a jimi též naplněné šálky, džbáněčky a lahvičky. Svědčí o tom ještě dnes, obzvlášť v římských katakombách, množství nádob a jiných pozůstatků tohoto druhu.

Při pohřbu se říkaly první kněžské modlitby, jak ještě dnes za obyčejných okolností bývá zvykem, v domě zemřelého před mrtvým, jenž byl vystaven nohama k východu. Už tehdy se použilo ze symbolických důvodů svčené vody a kadidla. — Zvlášť krásným rysem ducha rané křesťanské společnosti bylo, že i v případech, kde byli ve větších obcích od úradů ustanoveni nosiči, přátelé a příbuzní a též vzdálenější osoby se nabízeli k nesení mrtvého. Stalo se dokonce, že při pohřbívání mučedníků nebo pro svůj svatý život známých osob, jako na př. svaté Makriny, sestry svatého biskupa a církevního učitele Basilia Velkého, a svaté Římanky Pavly, vysoko postavení mužové a dokonce biskupové se o tuto čest přeli.

Smuteční průvod doprovázely zpěvy duchovní, hlavně ale žalmy, které byly tak vybrány, aby se jimi projevil radostný dík Bohu, že křesťanského spolubratra povolal k přijetí věčné odměny. Jak hluboce tento zbožný zvyk vnikl do křesťanského citění, ukazuje zpráva Viktora z Vity (z r. 480), že se za jedno z nejtěživějších opatření vandalského pronásledování počítoval zákaz pohřbívati křesťany se zpěvem. Tento ctihodný zvyk byl s láskou pěstován i v dobách nejprudších pronásledování, jak vyplývá z líčení slavnostního pochování svatého vojáka a mučedníka Marina z Caesarey v Palestině († 212), svatého Cypriana, biskupa z Karthága a mučedníka († 258), svatého Petra, patriarchy z Alexandrie a mučedníka († 258). Lehce se potom porozumí boji proti vystupování plačících žen, které se podle ostrých slov svatého Chrysostoma a zakročení 2. synody z Toleda (527) chtělo z pohanství vlouditi do křesťanského pohřbívání.

Ještě dnes trvající zvyk, mrtvé doprovázeti světlem a rozsvěcování světel na jejich hrobech a při bohoslužbách na jejich památku, pochází z nejstarších dob. Nejen při nočních pohřbech používalo se k osvětlení nutných pochodní, ale také na počest ze symbolických pohnutek nosily se i ve dne v průvodu hořící svíčky a malé hliněné lampičky. Tisíce

takových lampiček v nejrozmanitějších formách se našlo přiloženo v hrobech. — Takto nesli při pohřbívání svaté Markriny, sestry sv. Basilia Velkého († 379) všichni účastníci hořící svíčky. — „Planoucí svíčky“ zároveň s palmami, hymnami a vonným kadidlem se připomínají při pohřbu již jmenovaného Petra z Alexandrie. A svatý Chrysostomus vysvětluje tento zvyk a ptá se: „Neděje se to, aby se zemřelí jako vítězští bojovníci doprovázeli k domovu?“

Při pochovávání se první křesťané připojili k trvajícím místním zvykům a zákonům, ovšem jen když se neprotivily křesťanské víře a neobsahovaly obřady, pověry, oběti, vystavení bůžků atd. Ponechávali si nepodezřelé návyky, jako zapalování svíček a lamp na hrobech a v hrobních komorách, také okrašlování jich květinami a věnci, kropení balšámem a vonnými věcmi. Zvláště pak mohli se takovým věcem dávat křesťanský význam a vztah na věčný život. — Proto také považovali za nevinný a tím dovolený zvyk přidat zemřelým do hrobu věci, které jim v životě byly milé. Daly se na př. ženám šperky a dětem hračky do hrobů. — Pověstný jest zlatý ozdobný kříž, jenž se našel na hřbitově sv. Vavřince u Říma na hrudi mrtvoly. — Počet podobných nálezů křížů, medailek a přívěsků jest velký.

Rozdávání almužen ve spojení s nejsvětější Obětí na památku zemřelých platilo za nevyhnutelně nutnou službu mrtvým. Tak pochválil sv. Jeronym senátora Pammadia za to, že po úmrtí své choťi neozdobil její hrob květinami, ale její smrtelnou schránku pomazal balšámem dobrodiní. — Velmi často se také mluví o drahocenném dárku mrtvému, který pozůstával v propuštění jemu patřících otroků. — Za zvlášť příjemnou smiřující oběť před očima božského Soudce se však považovalo (ještě dnes na různých místech ve zvyku) nasycení chudých. Tento zvyk se těšil zvláštní oblibě a byl považován za obzvlášť účinný pro klid duše zemřelého.

Pohřební řeči, t. j. řeči k pochvale zemřelého takřka v okamžiku, kdy stál před svým vševědoucím Soudcem, konaly se jen v případech velmi řídkých, a to jen výjimečně. Tak jsou nám známy smuteční řeči, mistrovská díla duchovní výřečnosti svatých církevních Otců Řehoře Nazian., Řehoře z Nyssy a Ambrože. — Za to se však v celé prvotní Církvi považovalo za rádo cvičenou a nezbytnou povinnost modlitba přímluvná, slavení eucharistické Oběti a obětování svatého

přijímání za zemřelého. „Neboť, jak bychom nemohli“, říkal sv. Chrysostomus, „usmířiti Boha v hodině, kdy celý lid pozdviženýma rukama upí a kněžstvo obklopuje oltář, kde se slaví nejsvětější Oběť?“ — Proto také mimo mnohé podobné doklady dojemná poslední prosba umírající svaté Moniky: „Jen o jedno vás prosím, abyste u oltáře Páně na mne vzpomínali.“ — S tím souvisí ještě dnes na mnohých místech pozorovaný zvyk mrtvolu před pohřbem přinášet do kostela a obětovat tam nejsvětější Oběť za její duši — praesente cadavere, t. j. v přítomnosti tělesné schránky. Píše o tom mimo jiné Pavlinus o sv. Augustinu, Řehoř z Toursu o sv. Pelagii. — Proto se kněz ještě dnes při Mši sv. modlí starokřesťanskou modlitbu: „Memento — Vzpomeň, ó Pane, služebníků u služebnic svých N. N., kteří nás předešli se znamením víry a odpočívají spánkem pokoje.“ — S tím také souvisí oslava třetího, sedmého a třicátého dne a výroční vzpomínka. Tyto dny se slavily od dob prvních křesťanů se zvláštní zálibou v katakombách, nebo co možná nejbliž hrobu zemřelého, a to vždy ve spojení s nejsvětější Obětí a veřejnými přímluvami za něho a obdarováním chudých.

Způsob pohřbívání byl různý. Podléhal místním a osobním poměrům. Svatá Cecilie na př. byla položena nejdříve do rakve z cypřišového dřeva a ta zase vestavena do mramorového sarkofagu. Mučedníci Abdon a Sennen zase byli pochováni v rakvi z olova. Římští křesťané našli svá místa odpočinku v katakombách, buď ve společných hrobkách a nebo podle okolností také v jednotlivých komůrkách. Na jiných místech byly nalezeny vyzděné podzemní hrobky, často podobné hrobkám v katakombách, s výklenky nad sebou a vedle sebe. Ve zvláštních případech ctíli se zesnulí pohřbíváním v jednoduchém anebo různými vyobrazeními ozdobeném sarkofagu z mramoru nebo drahého kamene. Za velkou a hledanou výsadu platilo být pohřben v blízkosti nějakého mučedníka. Spalování mrtvol bylo v oblibě jen u pohanů; křesťané tento zvyk s ošklivostí odmítali.

Smutek se projevil obyčejně jen v mezích živou věrou určených. Vždyť pro věřícího křesťana smrt ztratila svou hrůzu. Měl jistotu, že z ní vyrosté nový život a že Všemohoucí po rozpadnutí pozemského stanu postaví nový nepomíjející dům. (2 Kor. 5, 1.) Proto je ztráta tělesného života ziskem! (Phil. 1, 21), a je oprávněna připomínka Apoštola (1 Thess.

4, 12), že se nemá truchlit nad zesnulými jako oni, kteří nemají naděje. — Minucius Felix, apologeta a právník (kol 180), mohl proto říci pohanům: „Odlišně od vás pořádáme pohřby svých mrtvých se stejným klidem srdce, v jakém žijeme.“

Za naprosto nevhodné se považovalo truchlit a plakat a vzdychat nad svatými osobami. Z mnohých příkladů jen jeden: „Při slavném pohřbu sv. Fabioly (kol 400) zněl sváteční zpěv žalmů a od zlaté kopule domu Božího znělo ozvěnou Aleluja.“ — Přes to ale platilo slovo o pohřbu sv. Martina (kol 400), že víra sice brániti měla slzám, ale bolest nad ztrátou násilně vydrala vzdechy. Jak svaté bylo plesání nad jeho oslavením, tak pietní byl smutek nad jeho smrtí.

Nescházejí zprávy, podle nichž vážní křesťané u mar svých drahých nejen příkladně se dovedli opanovat, ale ještě okolí utěšovali. Tak posílila sv. Makrina svým sebeovládáním při úmrtí svého bratra Nauciatia (kol 340) také svou matku Emmalii. — Nonna, matka sv. Řehoře z Naz. († 389), se proto objevila v slavnostních šatech při pohřbu svého syna Caesaria a Salvina, duchovní dcera sv. Jeronyma, při pohřbu svého mladistvého chotě Nebridia (kol 400) smutek a slzy tak zmírnila, že učinila zadost manželské lásce i živé víře. Proto odpovídalo úplně smyslu Církve, co říká sv. Chrystomus: „Nechci, aby smutek přestal, chci jen, aby vášnivost přestala.“ — „Co jiného mohou říkati pohané o pohanském smutku křesťanů, než že jejich jednání nesouhlasí s jejich vírou.“ — „Truchli proto tak, jak Pán oplakával Lazara.“ — „K smutku duševnímu se druží slza oka,“ (Ambrož) a „Která je jako krev duševní rány.“

Že se obyčejně vedle zdrželivosti, pocházející z křesťanského smýšlení, hlásí (ovšem hlavně z nižších tříd lidu) také příklady, kdy byl umlčen navázanými výbuchy smutečných projevů dokonce zpěv žalmů, musí se připočísti lidské povaze. Ukázala se v takových jistě politováníhodných případech ve své takto projevené slabosti silnější než víra.

V ojedinělých případech (tak sv. Cyprian a sv. Chrystom) brojilo se také proti nošení černých šatů při křesťanských pohřbech, ježto tento zvyk pocházel od pohanů. Tato námitka zůstala však bez úspěchu, ačkoliv se stanoviska věřícího měla krásné odůvodnění: „že přec zesnulí nosí už bílé roucho (proměnění)“.

Zatím co bylo všeobecným, také pohanským, zvykem opouštěti čerstvý hrob s rozloučením „Have, anima pia“, dávali křesťané přednost pozdravům: „Vivas in Deo! — Žij v Bohu!“ a „Spiritus tuus in pace! — Duch tvůj odpočivej v pokoji!“ nebo jednoduše: „In pace! — Pokoj tobě!“ — Tyto formule se opakují nesčetněkrát také na náhrobních nápisech. Jim co do obsahu a formy se rovná do dnešního dne běžné přání modlitby: „Requiescat in pace! — Nechť odpočívá v pokoji!“

Emauzy.

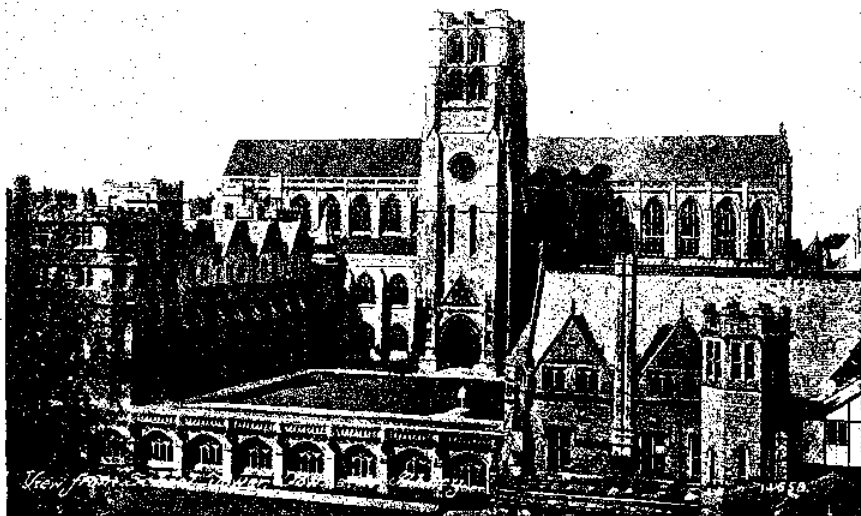
P. Kornel Kniel.

Z BENEDIKTINSKÉHO ŘÁDU

Posvěcení chrámu Páně opatství Downside v Anglii.

Před třemi lety jsme podali v tomto časopise zprávu o posvěcení nového chrámu Páně benediktinského opatství Buckfast v Anglii (Pax, listopad-prosinec 1932). Letos zase přinášíme zprávu o posvěcení kostela benediktinského opatství Downside, v hrabství Somerset, biskupství Clifton. Mimochodem připomínáme, že Downside je přední opatství benediktinské kongregace anglické, kdežto opatství Buckfast, v hrabství Devonshire (Devnšir) patří ke kongregaci subjaské (Subiaco v Itálii).

Downside: nový chrám Páně.

Když po dlouhém pronásledování nabyli katolíci v Anglii v dvacátých letech minulého století zase svobody, vracely se řeholní kongregace, které až do té doby našly útočiště v cizině, do Anglie. Nyní bylo již snáze zakládati řeholní domy, ačkoliv ještě dosti často propukalo protikatolické záští v křiku „No Popery“ — „Žádné papeženství“.

R. 1814 založili angličtí benediktini klášter v obci „Downside“, několik mil od města „Bath“, ve kterém bývalo také benediktinské opatství od r. 970 až 1538. Při klášteře zalo-

Downside: vnitřek chrámu Páně.

žili také školu a asi za deset let se jim podařilo rozšířit klášterní budovu a vystavět malý kostel. Nynější kostel začali stavěti již kolem r. 1880, když byl převorem učený, ale zároveň praktický Aidan Gasquet. Vystavěli zatím jen příčnou loď (transept), jelikož komunita byla ještě malá a také se nedostávalo prostředků pro stavbu celého kostela. Zatím byl klášter Downside s dvěma jinými kláštery, totiž Ampleforth v hrabství yorkském a Douai ve Francii, povýšen na opatství r. 1899. Na novém kostele se stavělo dále a do r. 1905 byl chor hotov a bylo vy-

stavěno několik postranních kaplí. Ale až letos byl celý kostel s ostatními kaplemi, celkem osmnácti, vystavěn, že se mohlo přikročit k jeho slavnému posvěcení. Jen západní průčelí jest ještě prozatímní. Pisatel těchto řádků viděl tento nový kostel r. 1909, a již tenkrát učinila na něho tato velebná svatyně, vystavěná v překrásné gotice, nejlepší dojem.

Pro slavné posvěcení nového chrámu Páně byl určen den 12. září letošního roku. Jako k posvěcení nového chrámu Páně v Buckfastu jmenoval sv. Otec Pius XI. westminsterského arcibiskupa, kardinála Bournea (zemřel na začátku tohoto roku), jako svého zástupce, tak určil arcibiskupa ostráhomského, kardinála Serédiho, z Řádu sv. Benedikta, aby slavně posvětil nový chrám Páně v Downside.

Možná, že účast lidu nebyla při tomto svěcení tak ohromná jako při svěcení chrámu Páně v Buckfastu, avšak svěcení opatského chrámu Páně v Downside bylo co možná slavnostnější proto, že kromě hlavního světitele, kardinála arcibiskupa Serédiho, bylo tu ještě osmnáct světitelů oltářů v postranních kaplích, mezi nimi irský primas, kardinál MacRory, arcibiskup armaghský. Ostatní byli arcibiskupové, biskupové a opati.

Kardinál Mac Rory světil oltář v kapli zasvěcené svému krajanu a předchůdci na stolci armaghském, blahoslavenému Oliveru Plunkettovi, který byl umučen pro víru katolickou v Anglii, v Tyburnu (Londýn), r. 1681. Bývalému převoru downsideskému, potom titulárním opatovi a presidentu anglické benediktinské kongregace, od r. 1914 kardinálu, Aidanu Gasquetovi (zemřel 5. dubna 1929) podařilo se získati pro Downside velkou část ostatků slavného mučedníka Olivera Plunketta. V novém chrámu downsideském neschází ovšem kaple Panny Marie, kterou Angličané nazývají krátce „Lady Chapel“ (Lejdy čäpl). Oltář v této kapli světil Downsideský opat, kdežto oltář v kapli všech svatých mnichů světil opat primas Řádu sv. Benedikta, Fidelis von Stotzingen.

Ostatní světitelé byli: arcibiskup westminsterský, arcibiskup kardiffský (Cardiff), arcibiskup liverpoolský, arcibiskup maltský, z Řádu sv. Benedikta, škotský arcibiskup sv. Ondřeje a edinburský (St. Andrew's and Edinburgh), místní biskup cliftonský, biskup southwarkský, titulární benediktinský biskup Gregory Thompson (býval biskupem v Gibraltaru), biskup middlesbroughský, benediktinský biskup lankasterský (Lancaster), biskup šruzberský (Shrewsbury), biskup plymouthský, biskup nottinghamský, biskup nort-hamptonský a opat president anglické benediktinské kongregace.

Připomeňme ještě, že několik hodin cesty od Downside jsou zříceniny nejslavnějšího kdysi benediktinského opatství v Anglii, Glastonbury, které v první polovici 16. století král Jindřich VIII. zrušil, oloupil a rozbořil.

Rádi se připojujeme k přání a modlitbám anglických katolíků, aby opatství Downside se svým novým nádherným chrámem bylo novým Glastonbury a přetrvalo věky.

Emauzy.

P. Bernard Velíšek.

ÚČAST ARCIBISKUPA JENŠTEJNA NA ZAVEDENÍ SVÁTKU NAVŠTÍVENÍ P. MARIE

III.

Jenštejnovy snahy u papežské Kurie.

Ani u papežské Kurie nebyla ideální práce Jenštejnova právě snadná. Co však asi rozhodlo ve prospěch jeho, to byla okolnost, že na trůně sv. Petra tehdy seděl papež Urban VI., o jehož uznání proti vzdoropapeži Klementu VII. se Jenštejn (jako kancléř Karla IV. a Václava IV.) tolik zasloužil. Stalo se, že Urban VI. po dlouhém vyjednávání rozhodl konečně a úplně podle návrhů pražského metropolitů.

Jak již dříve řečeno, vypracoval arcibiskup Jenštejn sám kněžské hodinky na svátek Navštívení P. Marie. Přesně řečeno, Jenštejn vypracoval t. zv. historii, sestávající ze tří lekcí²¹ a poslal s jejím zněním svého oblíbence převora roudnického Mikuláše²² k papeži Urbanu VI., aby jeho jménem vyjednával u Kurie o zavedení a schválení svátku. Den svátku se však již velmi blížil, takže Jenštejnovi již nezbylo času k přehlédnutí a případnému opravení lekcí, i odeslal je nepřehlédnuté, což mělo (jak poznáme) pro jeho ušlechtilé snahy méně příjemné následky.²³

O vyjednávání s papežem Urbanem VI. jsme zpraveni velmi důkladně a spolehlivě, neboť záznamy našeho rukopisu jsou relací samého Mikuláše, převora roudnického. Jenštejn jako dobrý diplomat dovedl najít dobrou pohnutku pro schválení svátku Navštívení. Posílaje Urbanovi VI. své lekce, zdůraznil, kterak předmětem onoho posvátného výjevu bylo setkání se Matky Boží se sv. Alžbětou. Poukázav na církevní život rozbouřený západním rozkošem, prosil, by

²¹ Fol. 56a.

²² Fol. 114a.

²³ Kromě toho napsal v téže době M. Mikuláš z Rakovníka zvláštní okružní list, jímž poslal ony lekce různým biskupům a zástupcům řádů. V nedatovaném listě (Praha, na neděli „Invocavit“) ukazuje nejprve na to, že když může být slavena P. Marie Sněžná nebo probodení boku Kristova, proč by nemohlo být oslavováno i Navštívení P. Marie? Potom vyvrací běžnou námitku, jako by to byla nějaká novota, poukazuje, že již řada arcibiskupů i biskupů tento svátek chce zavést. Dle nadpisu rozeslal Rakovník jménem Jenštejnovým tento list jednak po celé české provincii církevní, jednak do Německa, Uher, Anglie, Polska, Saska, Bavorska, Rakouska, Pruska a jinam. (Fol. 56a—57a.)

nový svátek byl zaveden s tím úmyslem, aby P. Maria byla jím pohnuta k tomu, aby rozbouření národové se zase sešli v jedno a aby i jednota Církvě byla obnovena.²⁴ Tato vyjednávání byla v Římě zahájena asi v roce 1386 a trvala po celé tři roky. Do zdlouhavého jednání zasáhl konečně Urban VI., svěřiv theologům a znalcům církevního práva věc k rozhodnutí. Tak došlo k veliké diskusi, které se zúčastnilo 37 theologů a kanonistů.²⁵ Vedoucí slovo měl Mistr posvátného paláce Adam. Diskuse byla před samým papežem Urbanem VI. Výsledkem porady byla řada námitek proti zavedení svátku Navštívení. Některé z nich byly arcibiskupu Jenštejnovi oznámeny, některé nikoliv. Arcibiskup byl zpraven asi o těch, které byly rozdány účastníkům diskuse. Oznámil mu je jeho zástupce Mikuláš, převor z Roudnice.²⁶ Námítky ty byly: 1. Svátek Navštívení nelze nikdy nazvat katolickým. 2. Papež (prý) není kompetentní k jeho zavedení. 3. Existují-li již různé druhy hodin Navštívení, jak možno poslati Jenštejnův elaborát všem? 4. Zdali Jenštejnovo officium, „sepsané drsným slohem, má býti nějak opraveno anebo v podřízených věcech změněno?“ 5. Má býti nový svátek pojmenován podle návštěvy P. Marie u sv. Alžběty anebo podle některého jiného výjevu? 6. Kterého dne má býti svátek slaven?²⁷

Urban VI. chtěje dlouhé vyjednávání již nějak skoncovati, svolal slavnostní konsistoř na čtvrtek před Květnou nedělí (8. dubna) 1389. Na ní měl hlavní slovo benediktinský opat z Anglie Edmund,²⁸ jenž nejprve přednesl kázání (homilii) o Navštívení P. Marie, načež přikročil k dvěma hlavním námítkám proti zavedení nového svátku.²⁹ Prý jest již beztoho mariánských svátků mnoho, nač tedy ještě zaváděti nový? 2. Novým svátkem bude zase o jeden pracovní den méně, což bude na škodu malému, pracujícímu lidu.³⁰ Na první námítku

²⁴ Jenštejn proti Raňkovi, fol. 75a.

²⁵ Fol. 118a'.

²⁶ Tamže.

²⁷ Fol. 115a'.

²⁸ 118a'. Celý jeho projev je na fol. 118a—124a'. Pro zásluhy (zvláště za úsilí o nový svátek) prý ho Urban VI. učinil biskupem (118a').

²⁹ Tamže.

³⁰ Zdá se, že tato námítka byla i v lepších kruzích českých, neboť se dočítáme (fol. 108b') o zbožném šlechtici Heršíkovi reptajícím proti novému svátku, neboť se mu nelíbil — „propter artifices et pauperes“.

odpověděl opat Edmund, že když svatí mohou mít několik svátků, P. Maria tím spíše. Tak na př. sv. Petr má tři dny, sv. Pavel, sv. Jan Kř. a sv. Štěpán po dvou dnech. Kromě toho někteří svatí mají i své narozeniny, kanonisaci a přenesení ostatků. Proč by tedy nemohla mít P. Maria o jeden svátek více? Na druhou, sociální námitku odpověděl opat, že kdyby tyto věci měly být respektovány Církví, pak by to znamenalo konec její autority v tomto liturgickém směru. Nato přednesl řečník ještě jednu homilii o Navštívení.

Po opatu Edmundovi povstal Urban VI. a měl řeč k duchovenstvu, v níž prohlásil, že zavádí svátek Navštívení P. Marie po celém křesťanském světě. Jako zvláštní důvod při tom uvedl, že tak činí proto, aby bylo odstraněno schisma. Papež takto pouze zásadně rozhodl, že Navštívení bude slaveno, neprohlásil však, kterého dne to má být.³¹ Nicméně i tak byl to již veliký úspěch Jenštejnův, neboť papež přijal jeho pohnutku, totiž odstranění církevního rozkolu.³² Že tomu bylo vsuktu tak, to vysvětluje ze zákulisní epizody, jež se bezprostředně potom odehrála. Papež Urban VI. přijal ve slyšení biskupa (kdysi převora roudnického) Mikuláše a pravil: „Řekni arcibiskupovi, že kdyby nebylo svátku Navštívení, že bych býval nikdy nezavedl jubilejní rok. Ať se za mne modlí k Bohu.“³³

Kromě dne svátku nepadlo ještě žádné rozhodnutí o znění kněžských hodin na ten den. Možná bez přehánění říci, že v tom směru běželo o jakési literární závody, neboť kromě samotného papeže vypracoval officium ještě jeden anglický kardinál, jeden patriarcha a dva biskupové, generál dominikánů Rajmund de Capua a jiní. Jelikož ale právě tito měli některé z těchto officí vybrati, nabyla celá záležitost osobního zabarvení, neboť každý by býval nejraději prosadil své zpracování.³⁴ Jenštejnovi byl text hodin vrácen s pokynem, aby je rozšířil na devět. Jenštejn však nemohl dostátí novému úkolu, pročez jej přenesl na svého pomocníka, M. Mikuláše z Rakovníka. Ten vypracoval nejen oněch šest lekcí, nýbrž i responsoria a všechny antifony. Biskup Mikuláš takto rozšířené officium doručil v Římě.³⁵

I tentokráte byly snahy arcibiskupa pražského koruno-

³¹ Fol. 124b'

³⁴ Fol. 124b'.

³² Fol. 118a'.

³⁵ Tamže.

³³ Tamže.

vány úspěchem. Papež Urban VI. svolal znovu veřejnou konsistoř, na níž doplnil své prohlášení z 8. dubna. Položil totiž Navštívení P. Marie na den sv. Processa a Martiniána, t. j. na 22. června, ustanovil, že svátek má mít i vigílii a oktávu, a aby účast na oné církevní slavnosti pozvedl co nejvíce, tedy jej položil na roveň svátku B. Těla. Lekce na nový svátek zavedl podle vypracování Jenštejnova.³⁶ Velikost Jenštejnova úspěchu můžeme si nejlépe představití, vzpomeneme-li si na jména těch, kteří předložili své návrhy k officiu.

V Římě z konečného vyhlášení svátku i z milostí s ním spojených byla veliká radost. Podle tehdejšího zvyku obyvatelé na znamení radosti pálili před domy ohně³⁷ a papež Urban VI. sám osobně po prvé oslavil svátek Navštívení. S velikou slávou nastoupil cestu od sv. Petra do památné basiliky S. Maria Maggiore. Tam bylo slavnostní officium o Navštívení P. Marie, načež druhého dne měl Urban VI. slavnostní pontifikálku. A zase bylo triumfem pražského metropolitů, že „všechno (bylo) podle rubriky pražské“. Papež se jí řídil i po celou oktávu. Účast na slavnosti byla přítavnou proto, že papež udělil odpustky sedmi let všem účastníkům slavnosti. Po skončené slavnosti se vrátil papež ke sv. Petru a Jenštejnovi měly býti expedovány bully o zavedení svátku.³⁸ Zatím však (15. října) zemřel Urban VI., čímž Jenštejnovi nastaly nové nesnáze.

První těžkost spočívala v tom, že úmrtím papežovým bylo znemožněno odeslání bull a protože zvěčnělý právě papež provedl zavedení svátku zcela podle úmyslů Jenštejnových, tedy asi nebylo k novému svátku u Kurie mnoho sympatií. Proto po smrti Urbana VI. se nikdo o nový svátek, lépe řečeno o provedení Urbanových kroků, nestaral. Jenštejnovi tedy nezbylo, nežli aby za tím účelem osobně navštívil nového papeže Bonifáce IX.

Nový papež přijal arcibiskupa vlídně, slíbil mu vyhověti a svěřil záležitost čtyřem kardinálům. Bylo jim uloženo, aby do tří dnů expedovali příslušnou bullu i s historií, však věc nešla u kardinálů tak hladce. Jednali totiž s Jenštejnem po celé tři hodiny, vytýkajíce jeho lekcím různé vady. Některé věci v nich prý jsou pochybné, jiné nejsou libozvučné, ně-

³⁶ Fol. 127a'.

³⁸ Fol. 132a'.

³⁷ Fol. 118b'.

kteřé výrazy jsou neobvyklé nebo dokonce neznámé, tu a tam jsou slabiky příliš krátké. Jenštejna tyto námítky velmi překvapily a proto s napětím očekával písemné námítky, jež mu do určité lhůty měl dodatí pisánský kardinál. Jenštejn je skutečně obdržel a jelikož běželo o námítky přednesené papeži a kardinálům, tedy svou odpověď na ně rozdělil rovněž na dvě části. Jedna byla pro papeže, druhá pro kardinály. Jenštejna výtky asi velmi mrzely, neboť je prohlásil za námítky nespravedlivé, a proto si přál, aby mohl svým odpůrcům spravedlivě odplatití, aby poznali, že trest padá na hlavu nespravedlivého žalobce. Jest jasno, že za takových okolností uznal za vhodné raději z Říma odejítí. Nežli tak učinil, poprosil ještě nového papeže, by přijal od něho novou a slavnější historii Navštívění P. Marie.³⁹

Jenštejnova odpověď je velmi zajímavá, neboť ho z ní poznáváme nejen jako mariánského ctitele, nýbrž především jako znalce klasické literatury. U slova: *dragma*, poukazuje na formu řeckou *dragma*, *dragmatis*, která jest přece i v antifoně, končící slovy: „*dulcia cantica dragmatis*“. Slovo „*nervus*“ hájí poukazem, že se vyskytuje u básníka Prudencia. Při slově „*recordamentum*“ hájí se Jenštejn, že běží o odvozeninu od slovesa „*recordor*“, kterou bylo dovoleno v tomto případě zkonstruovatí, neboť to odpovídá slovům Flaccia Horátia: „*Sic licuit, semperque licebit*.“ Slovo „*marcida*“ není neobvyklé, neboť jest u básníka Sedulia. Výtku stran verše: „*Assunt festa jubilea*“ odmítá citováním zásad Pristinianových a Remigiových. Neurovnanou délku slabik omlouvá Jenštejn, že na hodinkách pracoval ze zbožnosti a proto prý kladl větší váhu na přizpůsobení slov smyslu, nežli látky slovům.⁴⁰

I tyto nesnáze skončily úspěchem Jenštejnovým, však věc protáhla se do té míry, že Bonifác IX. vydal svou bullu až

³⁹ Fol. 132a'.

⁴⁰ Fol. 133a'—a". Jak Jenštejn dobře znal dosavadní literaturu o Navštívění P. Marie, je nejlépe vidětí z jeho výpočtu všech, kdož až do té doby se jím zabývali. Byli to: Anglický kardinál, který sepsal 37 homilií na „*Magnificat*“ pro nový svátek. M. Rajmund de Capua, psal již dříve. Jan z Mnichovana „*Magnificat*“. Převor a doktor bohosloví na Ojbíně. Petr, převor v Roudnici. Převor kartuziánů v Rakusích (Jemnice?), jež složil celkem 7 homilií. Mimo tyto psali ještě i jiní, o nichž z úspory času nechce se šířítí.

teprve v listopadu 1390.⁴¹ Protože však v ní byla zmínka o postě na předvečer Narození P. Marie, tedy pro větší jistotu byla do Bonifáciovu listiny vsunuta ještě příslušná bulla Řehoře XI. (8. září 1377), stanovící ony postní předpisy.⁴²

Nežli však obdržel v Římě Bonifáciovu bullu Jenštejnův pomocník Petr Všerub, korektor papežské kanceláře a arcijáhen horšovský, tedy musel překonat jinou nepříjemnost. Všerub se dověděl, že prý snad ho došel od papežského dvora nějaký přípis, však doma nemohl nic nalézt. I odebral se do papežské registratury s dotazem, zdali již expedovali onu dlouho čekanou bullu, leč tamní úředníci o ničem nevěděli. Šel tedy Všerub až do bytu jednoho písaře, kde všechno prohledal, až konečně našel vyhotovenou listinu — pod postelí v prachu.⁴³ Teprve pak ji Všerub dal odeslati arcibiskupu Jenštejnovi.

IV.

Zavedení svátku v našich zemích.

Blížil se den sv. Vitála a Jenštejn si umínil, že bude zatím slavit Navštívení P. Marie jako svátek své církevní provincie, což se také stalo. Sloužil tedy onoho dne slavnou pontifikálku, při níž pronesl promluvu, která dokonale tlumočila Jenštejnovu pohnutku k zavedení svátku pro celou Církev: Skončiti církevní rozkol. Arcibiskup pravil na kázání mimo jiné i toto: „Nechť přijme tuto dnešní slavnost svatá matka Církev, která, bohužel, jest roztrhána zlobou bludařskou a rozkolnickou. Vždyť již při zavedení tohoto svátku byly položeny úklady mezi hadem a ženou. Mezi hadem, t. j. oním rozkolníkem Robertem, a ženou, t. j. svatou Církví, ba dokonce i samou Marií Pannou, která ničí všechny herese. Nechť ona potře jeho hlavu, ona bude orodovati u Syna, aby nastal mír v jeho království. Nechť uznají jediného, pravého a nejvyššího velekněze, pána našeho Urbana VI., abychom v Církvi Boží byli zajedno s Kristem, jako On jest jedno s Otcem a Duchem sv. a jako On s Marií jest dnes pohromadě. A za dosažení těchto věcí otevřete srdce svá před tváří Boha, abychom po časném upokojení Církve přišli do pokoje věčného...“⁴⁴

Za nějakou dobu došla arcibiskupa zpráva, že Urban VI.

⁴¹ Fol. 134a—135b.

⁴³ Fol. 111a.

⁴² Fol. 135b—136b.

⁴⁴ Fol. 126a.

zavedl svátek Navštívení P. Marie pro celou Církev. A protože zároveň zavedl papež i jubilejní rok, zaplesal arcibiskup,⁴⁵ že dobře se vyplnila jeho předpověď vyjádřená hned první strofou jeho hymnu na Navštívení P. Marie:

Assunt festa Jubilea,⁴⁶
In Mariae nunc gaudia...

Naplněn radostí, poděkoval nejprve Bohu a Matce Boží a potom papeži a kardinálům. Arcibiskup Jenštejn učinil tak dvěma listinami, které svým zevnějškem jsou docela mimořádnými doklady toho druhu v našich dějinách. Chtěje totiž vyjádřiti svou vděčnost co nejokázaleji, dal obě listiny napsati celé zlatým inkoustem a ke každé přivěsil pozlacenou pečeť. V listině samotné prohlašuje metropolita, že zavedení svátku ho dojalo tak, že prostě nedovede vyjádřiti své city, kterými jest naplněno jeho srdce. Omezuje proto svůj list na nejhlubší díky Bohu, Matce Boží a konečně papeži Urbanu VI. jakožto bezprostřednímu původci svátku. Prosí konečně papeže, by se modlil za sjednocení Církve a uzavírá děkvný přípis svoláním slávy papeži a kardinálům.⁴⁷

Abychom měli obraz zavedení Navštívení P. Marie pokud možno úplný, tedy připojíme k zprávám vřatislavského rukopisu ještě jiné.

Nejen arcibiskup pražský, nýbrž i věřící měli ze svátku upřímnou radost. Již hned v roce 1391 založil pán Petr z Kravař augustiniánskou kanonii v Prostějově ke cti P. Marie a zvláště pro zavedení svátku Navštívení. Tato událost prý ho nutila „k hlučné oslavě tak veliké Rodičky“.⁴⁸

Jest známo, že svátek neudržel se dlouho. I tu pracoval arcibiskup Jenštejn, jak dovedl. Víme, že hledal pomoc i u vlivných osobností řádových. Jest to učený převor kartuziánů v Dolanech (u Olomouce) Štěpán, který se přimlouval v tomto směru u gen. kapituly svého řádu. Ta však mu v roce 1395 odpověděla, by nevyhledával žádných novot a spokojil se řádovými svátky.⁴⁹ Přes toto odmítnutí horlil Štěpán dále pro svátek Navštívení P. Marie. Důkazem toho jest rukopis olomoucké studijní knihovny II, 139, počínající se Štěpáno-

⁴⁵ Fol. 118a.

⁴⁶ Dreves, Die Hymnen Johannis von Jenstein (Praha 1886), 67.

⁴⁷ Fol. 126b—127a.

⁴⁸ Neumann, Z dějin bohoslužeb v době husitské, 17.

⁴⁹ Sedlák, Hus, 40, pozn. 1.

vým traktátem o Navštívení. Určen byl „kterýmsi, kteří se opovažují utrhati svátku Navštívení P. Marie“.⁵⁰ Spis není útočný, nýbrž klidně vykládá příslušné místo evangelia. Pouze na jednom místě praví, že oněm posměváčkům hrozí trest Boží a na okraji k tomu připsal otázku, kde prý jsou ti, kteří se kdysi stavěli proti novému svátku?⁵¹ K tomuto traktátu těsně přiléhá před prvním foliem napsaný koncept Štěpánova dopisu kanovníkovi olomouckému Janu Sanderovi, Mistru svobodných umění. List pochází z roku 1401 a Štěpán v něm prosí Sandera, by přehlédl jeho traktát a uznal aspoň jeho dobrou vůli. Poukazuje též na hrozné doby, jaké tehdy prožívalo zvláště duchovenstvo, jakožto na polehčující okolnost, protože za takových bouřlivých poměrů jest těžko duševně pracovati. Mluví o odpůrcích svátku a prozrazuje, že důvod, jímž proti němu pracují, jest poukaz, jako by byl zbytečný. Proto prý ani jeho svěcení nedbají, čímž připravují samy sebe o pramen duchovní útěchy. Tak můžeme říci, že Štěpán snad patřil k posledním obráncům nového svátku a kanovníka Sandera snad můžeme považovati za jeho pomocníka.

Dr. Aug. Neumann.

SEPTUAGINTA

Nové kritické vydání.

Všichni přátelé Bible, zvláště pak odborníci, uvítají obnovení čistého původního textu Septuaginty. Věda si dala opravdu čtyři poslední století nesmírnou námahu, aby za užití všech prostředků, které jsou kritice textu Písma ku pomoci, obnovila verš za veršem původní znění. Výtečnou službu při této revisi konaly nejstarší rukopisy, které jsou hexaplou Origenovou poměrně buď velmi málo nebo vůbec nedotčeny. Tak Codex Sinaiticus ze 4. století, Codex Vaticanus z polovice 4. století, Codex Alexandrinus z 5. století, Codex Ephraemi rescriptus, rukopis z 5. století atd.

Za pomoci neúnavné píle vzdělaných odborníků, kteří s opravdovou včelí pílí sbírali v celém světě roztroušené fragmenty a je přehlíželi, doznalo obnovení původního textu Septuaginty v nejnovější době radostný pokrok, takže můžeme v dohledné době očekávat vzkříšení úctyhodného textu alexandrijského překladu Bible.

⁵⁰ Fol. 1a.

⁵¹ Fol. 3a.

Vítaným překvapením minulých velikonočních bylo znovuvydání Septuaginty göttingenským universitním prof. Alfredem Rahlfssem. Jest to nádherný svazek, který vydal privilegovaný biblický institut ve Stuttgartu. Jméno autora je známo jako jméno učenice, který klesl dráhu v této odborné vědě. Jest to světový znalec Septuaginty, z jehož duchovní dílny můžeme právem očekávat prvotřídní díla. Tvůrce této knihy, která si zasluhuje název monumentálního díla, rozžehnal se bohužel už s tímto světem, sotva tento plod jeho ducha přišel tiskem na světlo Boží. Věda truchlí nad ztrátou geniálního biblického vědce a současně radostně pozdravuje jeho literární pozůstalost, která mu zajistila nehynoucí památku. Autoru už nebylo popřáno, aby spatřil výtisk velkého kritického vydání Septuaginty, které si předsevzalo použití veškerého dosažitelného materiálu. Nepředvídaná smrt mu vzala pero z ruky, když odevzdal veřejnosti desátý svazek (Psalmy cum Odis, 1931) monumentálního vydání. Věda mu však bude vděčna i za toto všeobecně přístupné vydání, jelikož dvousvazkové dílo stojí pouze 12 M. Při této úžasně nízké ceně počítalo nakladatelství zcela jistě s velkým rozšířením tohoto všestranně výborného díla, které se stane vzácným pokladem v knihovně každého bohoslovce a kněze. Ačkoliv autor i nakladatelství jsou protestantští, smí se podle can. 1400 používat Rahlfssova vydání Septuaginty všemi theology a katolíky, kteří se věnují biblickým studiím, nebo se vůbec zajímají o theologické otázky.

Bohatý kritický aparát je čtenáři k rukám skoro na každé stránce. U některých knih (Soudců, Tobiášově, Danielově) jest k srovnávání položen vedle sebe text z Codexu vatikánského a alexandrijského, u knihy Tobiášovy je pod čarou text Codexu sinajského. U knihy Danielovy je položen vedle překladu Septuaginty také překlad Theodotionův. V knize Job se nalézají mnoho hvězdiček, které poukazují na doplňky z Hexaply. Technická výprava tohoto příručního vydání Septuaginty je hodna takového díla. Tisk a papír jsou výtečné, takže zevní výprava je vzorně přizpůsobena vnitřnímu obsahu Knihy knih. Přejeme dílu největší rozšíření a čtenářům požehnané plody ze studia Písma sv.

Emauzy

P. Jindřich Hänsler.

BOJ IDEALISMU A MATERIALISMU V IZRAELI

XXII. Nové vzplanutí války se Syrií — Achabova osudová chvíle.

Dalekosáhlý byl spolek, jež r. 855 př. K. po vítězné bitvě u Apheq uzavřel král Achab s poraženým úhlavním nepřítelem, s damašským králem Benadadem. Prvním ovocem této konfederace byla porážka ligy knížat u Qarqar (854), do které byl vtažen též Izrael, neboť Achab na základě mírové smlouvy jako spojenec Syrie postavil značný vojenský kontingent na odvrácení asyrského vpádu. Vlivem této koalice a hlavou syrské ligy byl nyní také Izrael vtažen do nepřátelského postavení vůči asyrské velmoci a od té doby se také datuje zasahování mesopotamských panovníků do výsostných práv izraelských králů.

Benadad po katastrofálním výsledku bitvy u Apheq dělal králi Achabovi významné výhody jako dík za jeho velkomyslné jednání a zavázal se, že izraelské říši vrátí území jeho předchůdci jí bezprávně odňatá. Pohnutky, proč Achab se svým nejúhlavnějším a nejnebezpečnějším nepřítelem naložil tak úžasně velkomyslně, jsou málo průhledné. Zdá se však, že bylo radno v zájmu obou států, aby se semkly proti nebezpečí hrozícímu oběma s Assurovy strany.

Koalice i přes porážku ligy knížat u Qarqar měla alespoň ten důsledek, že pronikání Salmanasara III. uvázlo alespoň na čas. Na druhé straně zase syrští spojenci byli velikými ztrátami tak vyčerpáni, že pro nejbližší budoucnost se střezili znovu dráždit ninivetského lva. Mimo to neblahý konec rozhodné bitvy těžce otrásl důvěrou v Benadada, takže spolek se víc a víc uvolňoval.

Isolované postavení damašského spojence mohlo krále Achaba vzmužít, že svým smlouvou zaručeným nárokům na území kdysi izraelská mohl dát energický výraz. Vždyť Benadad své závazné slovo dosud stále nevzal zpět. Protože pak náležitá diplomatická jednání nevedla k uspokojivému výsledku, politické napětí mezi Samařskem a Damaškem stále se stupňovalo. Achab naléhal v prvé řadě na vrácení Ramotu v galaadském území, jež Benadad si dosud stále zadržoval.

Návštěva judského krále Josafata na královském dvoře v Samaří byla příčinou, že tato záležitost se dostala na přetřes. Velmi mu na tom záleželo, aby spřízněná dynastie judská měla na věci podíl. Nejdříve chtěl si zajistit její podporu. Josafat skutečně ochotně mu popřál sluchu. Když Achab na něho dolehl otázkou: „Byl bys ochoten táhnout se mnou do boje o Ramoth v Galaadu?“, dostal povzbuzující odpověď: „Jak já, tak ty. Můj lid a tvůj lid jsou jedno a moji jezdci jsou tvými jezdci“ (3 Král. XXII, 4–5).

Bohabojný jerusalemský král byl však na tolik prozíravý, že se nepustil do válečné výpravy proti Damašku dřív, dokud jasně nepoznal vůli Boží. Prosil proto Achaba, aby na tuto věc se přečetl slova Božího.

Achabovi takové přání bylo velmi nevhod, protože s pravým prorokem byli ve velmi napjaté situaci. Mimo to se obával záporné odpovědi. Aby však se nyní dostal z nesnáze, povolal 400 mužů sobě oddaných. Představili se jako Boží věštcí a Achab jim dal otázku:

„Mám táhnout do boje o Ramoth v Galaadě či nechat toho?“ (3 Král. XXII, 6).

Dali mu odpověď, jakou si jen přál: „Táhni a Hospodin jej vydá v královu ruku“ (3 Král. XXII, 6).

Josafat však se nedal oklamat věštbou těchto lži proroků a dotazoval se, nedlí-li v zemi žádný pravý prorok Boha Hospodina, aby jeho prostřednictvím se dověděl radu Páně. Josafatovo dovolávání se pravého proroka Páně je nepochybným dokladem, že judský král bral záležitost velmi vážně a málo důvěřoval dvojsmyslné věštbě samařských dvorských věstců. Vždyť odkud títo lidé čerpali znalost osudů? A jak podivuhodně zněla jejich odpověď! Což pak nebyla dvojsmyslná?

* * *

Achab sice měl týž dojem, avšak válka byla u něho již rozhodnutou věcí a samařští proroci podporovali jeho vůli. Na druhé straně Josafatova tajná obava posilovala ho v tvrdohlavosti a tak mu prohlásil zcela otevřeně:

„Ostatně je tu ještě jeden muž, jehož prostřednictvím můžeme se zeptat Pána, ale já ho nenávidím, protože neprorokuje mi nic dobrého, nýbrž vždy jen zlé. Je to Jemlův syn Micheáš“ (3 Král. XXII, 8).

Jerusalemský král byl panovník bohabojný a rozumný.

Achabovu pošetilost již dostatečně prohlédl a podnik pokládal za velmi nebezpečný. Achabovo přiznání říkalo mnoho a tedy káravě k němu poznamenal: „Králi, nemluv tak!“

Důsledek toho byl, že Achab nařídil komorníkovi, aby ihned k němu poslal Micheáše.

Mezitím oba panovníci, aby aktu dali co možno nejslavnostnější ráz, odebrali se k městské bráně, kde se konala veřejná shromáždění lidu, neboť tamní volné místo bylo jakési forum. V královském rouchu usedli na připravené trůny a kolem nich se rozestavili proroci. Jakési vůdcovské postavení měl mezi nimi Chanaanův syn Sedeciáš. Aby svému výroku dodal co nejvíce působivosti a přesvědčivosti, odíval svá slova symbolickou formou. Objevil se tam s železnými rohy (symbol moci) a poukazuje na tuto výzbroj řekl králi: „Toto praví Hospodin: Těmito (rohy) roztrkáš Syrii, až ji zahladíš“ (3 Král. XXII, 12).

Podobně znělo proroctví ostatních: „Táhni na Ramoth v Galaadu, budeš mít štěstí a Hospodin jej vydá v královy ruce“ (3 Král. XXII, 12). Proč pak neřekli: „v tvé ruce, králi“? Kdo se tu myslí oním králem? Damašský panovník nebo Achab?

Královský posel, který byl poslán pro Micheáše, pokládal za nutné poučit ho o stavu věci a naznačil mu, aby se přidal k výroku ostatních proroků, který zněl úplně jednomyslně. Micheáš však nebyl žádný otrok, který by se dal králem koupit (král o jeho přízeň přímo žebрал) a prorokoval by mu k spokojenosti. Proto komorníkovy zámysly odmítl krátkou poznámkou:

„Jako že živ je Pán, budu zvěstovat, cokoli Pán mi řekne“ (3 Král. XXII, 14).

Když došel před trůn obou panovníků, Achab mu dal otázku: „Micheáši, máme táhnout na vojnu proti Ramoth v Galaadě nebo toho nechat?“ Otázaný doslova opakoval totéž, co právě pronesla ústa samařských dvorních augurů. Ale řekl to s tak zvláštním přízvukem, že to znělo jako ironie. Sarkastický tón nešel pozornosti králů a tak Achab znovu naléhal na muže Božího:

„Znovu a opět tě zapřisahám, abys mi nemluvil jiného, než co je pravda, a to ve jménu Páně“ (3 Král. XXII, 16).

Tu konečně Micheáš Bohem osvícen řekl: „Viděl jsem veškerý izraelský lid, jak je rozptýlen po horách jako ovce,

kteřé jsou bez pastýře. I řekl Hospodin: Tito nemají pána; ať každý jednotlivec se vrátí domů v pokoji“ (3 Král. XXII, 17).

Toto proroctví bylo v ostrém rozporu s výroky dvorních proroků. Achab ihned se obrátil na Josafata s rozmrzelou poznámkou:

„Neřekl jsem ti, že mi neprorokuje nikdy nic dobrého, nýbrž vždy mi hlásá neštěstí, jak mám o tom zkušenost?“ (3 Král. XXII, 18).

Micheáš byl připraven na královu nemilost a nijak se nedal zastrašit. Spíš hned podával další vysvětlení. Dvorním kejklířům bezohledně strhal s obličeje pokrytecké masky. Jeho líčení je velmi drastické. Užívá porovnání. Vede oba krále do sezení Boží rady, kde se jedná o Achabově záležitosti. Tam bylo usneseno Achaba omámit, aby se dal do války pro něho osudné. Jeden z duchů vzal na se úlohu vlákat krále do omylu (viz Job I, 6): „Vyjdu a budu lživým duchem v ústech všech jeho proroků“ (3 Král. XXII, 22). Nabídka byla přijata a plán svůdce se zdařil.

Hlučný poliček, který Sedeciáš prorokovi zasadil, byl odměnou za prorokovu upřímnost. Došlo k dalším pohnutým výjevům. Ulehčovala se jimi nevole pranýřovaných lžiproroků. Poliček byl pouhou předehrou k dalším hrubostem. Micheáš však zachoval klid a mírnost. (Příště dále.)

* * *

Emauzy.

P. Jindřich Hänsler.

DOŠLÉ KNIHY

Dr. R. W. Hynek, M. S. — *Mysteria Božské Tváře*. Vydaly Školské sestry O. S. F., Praha XII., Korunní 4, 1935. Cena Kč 12.—. — Kniha je horoucím a pokorným vyznáváním lásky umučenému Spasiteli. V předešlé své knize (*Umučení Páně*) autor-konvertita obíral se rozjímáním povšechným o utrpení Vykupitele, jak je nesmazatelně zapsáno v turinském sv. Rubáši. Z toho vyňal nyní pouze fotografii svatě Tváře a koná na ní úžasně vroucí rozjímání o ukrutné práci dobrého Ježíše za nás. Fotografie svatě Tváře pokládá za nevýslovný dar Boží, před nímž se rozvíjel duchovní život tolika světců a před nímž i my můžeme rozkvést k vřelému životu křesťanskému. Nejlepší důkaz podává o tom autor ve stati „Adoratio nocturna“, kterou si každý přečte jen s velkým pohnutím. Celé dílko je mistrným poučením, jak hledat skryté krásy v deformovaném obličejí nejkrásnějšího ze synů lidských.

P. M. Schaller.